This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

KC
15750
HN 5W5V R

Gen 121.28
KC15750

THE GIFT OF

THE HEIRS OF

CORNELIUS C. FELTON

(Class of 1827),

LATE PRESIDENT OF

HARVARD COLLEGE.

Received 21 January,

1885.

C. C. Felton

1840

Ἀθηναίου
Δειπνοσοφισταί.

ATHENAEI DEIPNOSOPHISTAE

LIBRI XV.

CUM

RERUM ET SCRIPTORUM

INDICIBUS.

AD

OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM

ACCURATE EDITI.

EDITIO STEREOTYPA.

TOMUS II.

LIPSIAE

SUMTIBUS ET TYPIS CAR. TAUCHNITII.

1834.

KC 15750
~~Ga 121.28~~

1885, Jan. 21,
Gift of
The Heirs of C. C. Felton

ΑΘΗΝΑΙΟΥ
ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΑΙ.

LIBER VI.

(222) Ἐπειδὴ ἁπαιτεῖς συνεχῶς ἁπάντων, ἑταῖρε Τιμόκρατες, τὰ παρὰ τοῖς δειπνοσοφισταῖς λεγόμενα, καινά τινα νομίζων ἡμᾶς εὑρίσκειν, ὑπομνήσομέν σε τὰ παρ' Ἀντιφάνει λεγόμενα ἐν Ποιήσει, τόνδε τὸν τρόπον·

Μακάριόν ἐστιν ἡ τραγῳδία
ποίημα κατὰ πάντ'· εἴ γε πρῶτον οἱ λόγοι
ὑπὸ τῶν θεατῶν εἰσιν ἐγνωρισμένοι,
πρὶν καί τιν' εἰπεῖν· ὡς ὑπομνῆσαι μόνον
δεῖ τὸν ποιητήν. Οἰδίπουν γὰρ ἂν μόνον
φῶ, τἄλλα πάντ' ἴσασιν· ὁ πατὴρ Λάϊος,
μήτηρ Ἰοκάστη, θυγατέρες, παῖδες τίνες,
εἰ πείσεθ' οὗτος, τί πεποίηκεν. Ἂν πάλιν
εἴπῃ τις Ἀλκμέωνα, καὶ τὰ παιδία
πάντ' εὐθὺς εἶρηχ', ὅτι μανεὶς ἀπέκτονε
τὴν μητέρ', ἐγκαλοῦσιν δ' Ἄδραστος εὐθέως
ἥξει, πάλιν τ' ἄπεισι.
Ἐπειθ', ὅταν μηδὲν δύνωνθ' εἰπεῖν ἔτι,
κομῳδῇ δ' ἀπειρήκωσιν ἐν τοῖς δράμασιν,

αἴρουσιν ὥσπερ δάκτυλον τὴν μηχανήν,
καὶ τοῖς θεωμένοισιν ἀποχρώντως ἔχει.
(223) Ἡμῖν δὲ ταῦτ' οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ πάντα δεῖ
εὑρεῖν, ὀνόματα καινά, τὰ διωκημένα
πρότερον, τὰ νῦν παρόντα, τὴν καταστροφήν,
τὴν εἰσβολήν. Ἂν ἕν τι τούτων παραλίπῃ
Χρέμης τις, ἢ Φείδων τις, ἐκσυρίττεται·
Πηλεῖ δὲ ταῦτ' ἔξεστι καὶ Τεύκρῳ ποιεῖν.

Δίφιλος δ' ἐν Ἑλληφοροῦσιν·

Ὦ τόνδ' ἐποπτεύουσα καὶ κεκτημένη
Βραυρῶνος ἱροῦ θεοφιλέστατον τόπον,
Λητοῦς Διός τε τοξόδαμνε παρθένε,
ὡς οἱ τραγῳδοί φασιν, οἷς ἐξουσία
ἔστιν λέγειν ἅπαντα καὶ ποιεῖν μόνοις.

2. Τιμοκλῆς δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς, κατὰ πολλὰ χρησίμην εἶναι λέγων τῷ βίῳ τὴν τραγῳδίαν, φησὶν ἐν Διονυσιαζούσαις·

Ὦ τᾶν, ἄκουσον, ἤν τί σοι μέλλω λέγειν.
Ἄνθρωπός ἐστι ζῶον ἐπίπονον φύσει,
καὶ πολλὰ λυπήρ' ὁ βίος ἐν ἑαυτῷ φέρει.
Παραψυχὰς οὖν φροντίδων ἀνεύρετο
ταύτας· ὁ γὰρ νοῦς, τῶν ἰδίων λήθην λαβὼν,
πρὸς ἀλλοτρίῳ τε ψυχαγωγηθεὶς πάθει,
μεθ' ἡδονῆς ἀπῆλθε παιδευθεὶς ἅμα.
Τοὺς γὰρ τραγῳδοὺς πρῶτον, εἰ βούλει, σκόπει,
ὡς ὠφελοῦσι πάντας. Ὁ μὲν ὢν γὰρ πένης,
πτωχότερον αὑτοῦ καταμαθὼν τὸν Τήλεφον
γενόμενον, ἤδη τὴν πενίαν ῥᾷον φέρει·
ὁ νοσῶν δὲ μανικῶς Ἀλκμέων' ἐσκέψατο·
ὀφθαλμιᾷ τις, εἰσὶ Φινεῖδαι τυφλοί.

Τέθνηκέ τῳ παῖς, ἡ Νιόβη κεκούφικε.
Χωλός τίς ἐστι, τὸν Φιλοκτήτην ὁρᾷ.
Γέρων τις ἀτυχεῖ, κατέμαθεν τὸν Οἰνέα.
Ἅπαντα γὰρ τὰ μείζον', ἢ πέπονθέ τις,
ἀτυχήματ' ἄλλοις γεγονότ' ἐννοούμενος,
Τὰς αὐτὸς αὑτοῦ συμφορὰς ῥᾷον φέρει.

3. Καὶ ἡμεῖς οὖν, ὦ Τιμόκρατες, ἀποδίδομέν σοι τὰ τῶν δειπνοσοφιστῶν λείψανα, καὶ οὐ δίδομεν, ὡς ὁ Κοθωκίδης φησὶ ῥήτωρ, Δημοσθένην χλευάζων, ὃς, Φιλίππου Ἀθηναίοις Ἁλόννησον διδόντος, συνεβούλευε μὴ λαμβάνειν, εἰ δίδωσιν, ἀλλὰ μὴ ἀποδίδωσιν. Ὅπερ Ἀντιφάνης ἐν Νεοττίδι παιδιὰν θέμενος, ἐρεσχηλεῖ τόνδε τὸν τρόπον·

Ὁ δεσπότης δὲ πάντα τὰ παρὰ τοῦ πατρὸς
ἀπέλαβεν, ὥσπερ ἔλαβεν. Β. Ἠγάπησεν ἄν
τὸ ῥῆμα τοῦτο παραλαβὼν Δημοσθένης.

Ἄλεξις δ' ἐν Στρατιώτῃ·

Ἀπόλαβε. Β. Τοῦτο δ' ἐστὶ τί;
Α. * * * ὃ παρ' ὑμῶν ἐγὼ
παιδάριον ἔλαβον, ἀποφέρων ἥκω πάλιν.
Β. Πῶς; οὐκ ἀρέσκει σοι τρέφειν; Α. Οὐκ ἔστι γὰρ
ἡμέτερον. Β. Οὐδ' ἡμέτερον. Α. Ἀλλ' ἐδώκατε
ὑμεῖς ἐμοὶ τοῦτ'. Β. Οὐ δεδώκαμεν. Α. Τί δαί;
Β. Ἀπεδώκαμεν. Α. Τὸ μὴ προσῆκον ἐμοὶ λαβεῖν;

καὶ ἐν Ἀδελφοῖς·

Ἐγὼ δέδωκα γάρ τι ταύταις; εἰπέ μοι.
Β. Οὔκ, ἀλλ' ἀπέδωκας, ἐνέχυρον δήπου λαβών.

(224) Ἀναξίλας δ' ἐν Εὐανδρίᾳ·

Καὶ τὰς παλαίστρας σοι μὰ τὴν γῆν μὴ σύ γε
δῷς, ἀλλ' ἀπόδος. Β. Καὶ δὴ φέρουσ' ἐξέρχομαι.

Τιμοκλῆς δ' ἐν Ἥρωσιν·

ἐπίβουλόν ἐστι τῇ φύσει καὶ πανταχοῦ.
Ἐνταῦθα γοῦν ἔστιν τις ὑπερηκοντικὼς,
κόμην τρέφων μὲν πρῶτον ἱερὰν τοῦ θεοῦ,
ὥς φησιν· οὐ διὰ τοῦτό γ', ἀλλ' ἐστιγμένος
πρὸ τοῦ μετώπου παραπέτασμ' αὐτὴν ἔχει.
Οὗτος ἀποκρίνετ', ἂν ἐρωτήσῃς, πόσου
ὁ λάβραξ, δέκ' ὀβολῶν· οὐχὶ προσθεὶς ὁποδαπῶν.
Ἔπειτ', ἐὰν τἀργύριον αὐτῷ καταβάλῃς,
ἐπράξατ' Αἰγιναῖον· ἂν δ' αὐτὸν δέῃ
κέρματ' ἀποδοῦναι, προσαπέδωκεν Ἀττικά.
Κατ' ἀμφότερα δὲ τὴν καταλλαγὴν ἔχει.

Ξέναρχος Πορφύρᾳ·

Οἱ μὲν ποιηταὶ (φησὶ) λῆρός εἰσιν· οὐδὲ ἓν
καινὸν γὰρ εὑρίσκουσιν, ἀλλὰ μεταφέρει
ἕκαστος αὐτῶν ταὔτ' ἄνω τε καὶ κάτω.
Τῶν δ' ἰχθυοπωλῶν φιλοσοφώτερον γένος
οὐκ ἔστιν οὐδὲν οὐδὲ μᾶλλον ἀνόσιον.
Ἐπεὶ γὰρ αὐτοῖς οὐκ ἔτ' ἔστ' ἐξουσία
ῥαίνειν, ἀπείρηται δὲ τοῦτο τῷ νόμῳ,
εἷς τις θεοῖσιν ἐχθρὸς ἄνθρωπος πάνυ,
ξηραινομένους ὡς εἶδε τοὺς ἰχθῦς, μάχην
ἐποίησ' ἐν αὐτοῖς ἐξεπίτηδες εὖ πάνυ.
Ἦσαν δὲ πληγαὶ, καιρίαν δ' εἰληφέναι
δόξας, καταπίπτει, καὶ, λιποψυχεῖν δοκῶν,
ἔκειτο μετὰ τῶν ἰχθύων. Βοᾷ δέ τις,
ὕδωρ ὕδωρ· ὁ δ' εὐθὺς ἐξάρας πρόχουν
τῶν ὁμοτέχνων τις, τοῦ μὲν ἀκαρῆ παντελῶς
κατέχεε, κατὰ τῶν ἰχθύων δ' ἁπαξάπαν.
Εἴποις γ' ἂν αὐτοὺς ἀρτίως ἡλωκέναι.

7. Ὅτι δὲ καὶ νεκροὺς πωλοῦσι τοὺς ἰχθῦς καὶ σεσηπότας, ἐπισημαίνεται ὁ Ἀντιφάνης ἐν Μοιχοῖς, διὰ τούτων

Οὐκ ἔστιν οὐδὲν θηρίον τῶν ἰχθύων
ἀτυχέστερον. Τῷ μὴ γὰρ ἀποχρῆν ἀποθανεῖν
αὐτοῖς ἁλοῦσιν, εἶτα κατεδηδεσμένοις
εὐθὺς ταφῆναι, παραδοθέντες ἄθλιοι
τοῖς ἰχθυοπώλαις τοῖς κακῶς ἀπολουμένοις
σήπονθ', ἕωλοι κείμενοι δύ' ἡμέρας
ἢ τρεῖς. Μόλις δ' ἐάν ποτ' ὠνητὴν τυφλὸν
λάβωσ', ἔδοσαν τῶν νεκρῶν ἀναίρεσιν
τούτῳ. Κομίσας δ' ἐξέβαλεν * * οἴκαδε,
τὴν πεῖραν ἐν τῇ ῥινὶ τῆς ὀδμῆς λαβών.

Ἐν δὲ Φιλοθηβαίῳ φησίν·

Οὐ δεινόν ἐστι, προσφάτους μὲν ἂν τύχῃ
πωλῶν τις ἰχθῦς, συναγαγόντα τὰς ὀφρῦς
τοῦτον σκυθρωπάζοντά θ' ἡμῖν προσλαλεῖν,
ἐὰν σαπροὺς κομιδῇ δὲ, παίζειν καὶ γελᾶν;
Τοὐναντίον γὰρ πᾶν ἔδει τούτους ποιεῖν·
τὸν μὲν γελᾶν, τὸν δ' ἕτερον οἰμώζειν μακρά.

Ὅτι δὲ καὶ παμπόλλου πιπράσκουσιν, Ἄλεξις ἐν Πυλαίαις φησί·

(226) Νῦν τὴν Ἀθηνᾶν, ἀλλ' ἐγὼ τεθαύμακα
τοὺς ἰχθυοπώλας, πῶς ποτ' οὐχὶ πλούσιοι
ἅπαντές εἰσι, λαμβάνοντες βασιλικοὺς
φόρους * *. Μονονουχὶ δεκατεύουσι γὰρ
τὰς οὐσίας ἐν ταῖς πόλεσι καθήμενοι,
ὅλας δ' ἀφαιροῦνται καθ' ἑκάστην ἡμέραν.

8. Κἀν τῷ Λέβητι δέ φησιν ὁ αὐτὸς ποιητής·

Οὐ γέγονε κρείττων νομοθέτης τοῦ πλουσίου
Ἀριστονίκου. Τίθησι γὰρ νυνὶ νόμον,

τῶν ἰχθυοπωλῶν ὅστις ἂν πωλῶν τινὶ
ἰχθὺν ὑποτιμήσας ἀποδῶτ᾽ ἐλάττονος
ἧς εἶπε τιμῆς, εἰς τὸ δεσμωτήριον
εὐθὺς ἀπάγεσθαι τοῦτον, ἵνα δεδοικότες
τῆς ἀξίας ἀγαπῶσιν, ἢ τῆς ἑσπέρας
σαπροὺς ἅπαντας ἀποφέρωσιν οἴκαδε.
Κἀνταῦθα καὶ γραῦς καὶ γέρων καὶ παιδίον
πεμφθεὶς ἅπαντες ἀγοράσουσι κατὰ τρόπον.

Καὶ προελθὼν δέ φησιν·

Οὐ γέγονε μετὰ Σόλωνα κρεῖττον οὐδὲ εἷς
Ἀριστονίκου νομοθέτης· τά τ᾽ ἄλλα γὰρ
νενομοθέτηκε πολλὰ καὶ παντοῖα δὴ,
νυνί τε καινὸν εἰσφέρει νόμον τινὰ
χρυσοῦν, τὸ μὴ πωλεῖν καθημένους ἔτι
τοὺς ἰχθυοπώλας, διὰ τέλους δ᾽ ἑστηκότας·
εἶτ᾽ εἰς νεωτά φησι γράψειν κρεμαμένους·
καὶ θᾶττον ἀποπέμψουσι τοὺς ὠνουμένους
ἀπὸ μηχανῆς πωλοῦντες ὥσπερ οἱ θεοί.

9. Ἐμφανίζει δ᾽ αὐτῶν καὶ τὸ σκαιὸν, ἔτι δὲ μισάνθρωπον, Ἀντιφάνης ἐν Μισοπονήρῳ, πρὸς τοὺς ἐν τῷ βίῳ κακίστους τὴν σύγκρισιν αὐτῶν ποιούμενος, διὰ τούτων·

Εἶτ᾽ οὐ σοφοὶ δῆτ᾽ εἰσὶν οἱ Σκύθαι σφόδρα;
οἳ γενομένοισιν εὐθέως τοῖς παιδίοις
διδόασιν ἵππων καὶ βοῶν πίνειν γάλα,
οὐχὶ μὰ Δία τιτθὰς εἰσάγουσι βασκάνους,
καὶ παιδαγωγοὺς αὖθις, ὧν μεῖζω * *
* * * * γε μαίας νὴ Δία.
Αὗται δ᾽ ὑπερβάλλουσι, μετά γε νὴ Δία
τοὺς μητραγυρτοῦντάς γε· πολὺ γὰρ αὖ γένος
μιαρώτατον τοῦτ᾽ ἐστὶν, εἰ μὴ νὴ Δία

τους ἰχθυοπώλας βούλεταί τις λέγειν,
* * μετά γε τοὺς τραπεζίτας· ἔθνος
τούτου γὰρ οὐδέν ἐστιν ἐξωλέστερον.

10. Οὐκ ἀπιθάνως δὲ καὶ Δίφιλος ἐν Ἐμπόρῳ περὶ τοῦ παμπόλλου πιπράσκεσθαι τοὺς ἰχθῦς λέγει ὧδε·

Οὐ πώποτ' ἰχθῦς οἶδα τιμιωτέρους
ἰδών. Πόσειδον, εἰ δεκάτην ἐλάμβανες
αὐτῶν ἀπὸ τῆς τιμῆς ἑκάστης ἡμέρας,
πολὺ τῶν θεῶν ἂν ἦσθα πλουσιώτατος.
Ὅμως δὲ τούτων εἴ με προσγελάσειέ τις,
ἐδίδουν στενάξας ὁπόσον αἰτήσειέ με.
Γόγγρον μὲν, ὥσπερ ὁ Πρίαμος τὸν Ἕκτορα,
ὅσον εἴλκυσεν, τοσοῦτο καταθεὶς ἐπριάμην.

Ἄλεξις δ' ὁ ἐν Ἑλληνίδι·

Ἀεὶ δὲ καὶ ζῶντ' ἐστὶ καὶ τεθνηκότα
ἐν τῇ θαλάττῃ πολέμι' ἡμῖν θηρία.
Ἂν ἀνατραπῇ γὰρ πλοῖον, εἶθ', ὡς γίγνεται,
ληφθῇ νέων τις, καταπεπώκασ' εὐθέως.
(227) Αὐτοί τ' ἐπὰν ληφθῶσιν ὑπὸ τῶν ἁλιέων,
τεθνεῶτες ἐπιτρίβουσι τοὺς ὠνουμένους.
Τῆς οὐσίας γὰρ εἰσιν ἡμῶν ὤνιοι,
ὁ πριάμενός τε πτωχὸς εὐθὺς ἀποτρέχει.

Ἐξ ὀνόματος δ' ἰχθυοπώλου μνημονεύει Ἑρμαίου Αἰγυπτίου Ἄρχιππος ἐν Ἰχθύσιν οὕτως·

Αἰγύπτιος μιαρώτατος τῶν ἰχθύων κάπηλος
Ἑρμαῖος, ὃς βία δέρων ξίνας γαλεούς τε πωλεῖ
καὶ τοὺς λάβρακας ἐντερεύων, ὡς λέγουσιν ἡμῖν.

Καὶ Ἄλεξις δ' ἐν Ἐπικλήρῳ Μικίωνος ἰχθυοπώλου τινὸς μνημονεύει.

11. *Εἰκότως οὖν καὶ οἱ ἁλιεῖς ἐπὶ τῇ τέχνῃ μέγα φρονοῦσι μᾶλλον, ἢ οἱ ἄριστοι τῶν στρατηγῶν. Παράγει γοῦν τινα τούτων Ἀναξανδρίδης ἐν Ὀδυσσεῖ περὶ τῆς ἁλιευτικῆς τέχνης τάδε λέγοντα·*

Τῶν ζωγράφων μὲν ἡ καλὴ χειρουργία
ἐν τοῖς πίναξι κρεμαμένη θαυμάζεται·
αὕτη δὲ σεμνῶς ἐκ λοπάδος ἁρπάζεται,
ἀπὸ τοῦ ταγήνου τ' εὐθέως ἀφανίζεται.
Ἐπὶ τίνα δ' ὧδ' ἄλλην τέχνην, ὦ χρηστὲ σύ,
τὰ στόματα τῶν νεωτέρων κατακάεις, ἢ
ὠθισμός ἐστι δακτύλων τοιουτοσὶ,
ἢ πνιγμὸς, ἂν μὴ ταχὺ δύνηται καταπιεῖν,
ἀλλ' οὖν μόνη γὰρ τὰς συνουσίας ποιεῖ
εὔοψος ἀγορά. Τίς δὲ συνδειπνεῖ βροτῶν
φρυκτοὺς καταλαβὼν ἢ κορακίνους ὠνίους
ἢ μαινίδ' ; ὡραῖον δὲ μειρακύλλιον
ποίαις ἐπῳδαῖς ἢ λόγοις ἁλίσκεται
τίσιν, φράσον γὰρ, ἄν τις ἀφέλῃ τὴν τέχνην
τὴν τῶν ἁλιέων; ἥδε γὰρ δαμάζεται,
ἐφθοῖς προσώποις ἰχθύων χειρουμένη,
ἄγουσ' ὑπ' αὐτὰ τὰ σώματ' ἀρίστου πύλας,
ἀσύμβολον κλίνειν ἀναγκάζει φύσιν.

12. *Πρὸς δὲ τοὺς περιέργως ὀψωνοῦντας τάδε φησὶν Ἄλεξις ἐν Ἐπικλήρῳ·*

Ὅστις ἀγοράζει πτωχὸς ὢν ὄψον πολύ,
ἀπορούμενός τε τἄλλα πρὸς τοῦτ' εὐπορεῖ,
τῆς νυκτὸς οὗτος τοὺς ἁπαντῶντας ποιεῖ
γυμνοὺς ἅπαντας. Εἶτ' ἐπάν τις ἐκδυθῇ,
τηρεῖν ἔωθεν εὐθὺς ἐν τοῖς ἰχθύσιν·
ὃν ἂν δ' ἴδῃ πρῶτον πένητα καὶ νέον

παρὰ Μιλώνος ἐγχέλεις ὠνούμενον,
ἀπάγειν λαβόμενον εἰς τὸ δεσμωτήριον.

Λίφιλος δ' ἐν Ἐμπόρῳ καὶ νόμον εἶναί φησι παρὰ Κορινθίοις τινὰ τοιοῦτον·

Νόμιμον τοῦτ' ἐστὶ, βέλτιστ', ἐνθάδε
Κορινθίοισιν, ἄν τιν' ὀψωνοῦντ' ἀεὶ
λαμπρῶς ὁρῶμεν, τοῦτον ἀνακρίνειν, πόθεν
ζῇ καὶ τί ποιῶν· κἂν μὲν οὐσίαν ἔχῃ,
ἧς αἱ πρόσοδοι λύουσι τἀναλώματα,
ἐᾶν ἀπολαύειν τοῦτον ἤδη τὸν βίον·
ἐὰν δ' ὑπὲρ τὴν οὐσίαν δαπανῶν τύχῃ,
ἀπεῖπον αὐτῷ τοῦτο μὴ ποιεῖν ἔτι.
Ὃς ἂν δὲ μὴ πείθητ', ἐπέβαλον ζημίαν.
Ἐὰν δὲ μηδ' ὁτιοῦν ἔχων ζῇ πολυτελῶς,
τῷ δημίῳ παρέδωκαν αὐτόν. Β. Ἡράκλεις.

(228) Α. Οὐκ ἐνδέχεται γὰρ ζῆν ἄνευ κακοῦ τινος
τοῦτον· συνίης; ἀλλ' ἀναγκαίως ἔχει
ἢ λαποδυτεῖν τὰς νύκτας ἢ τοιχωρυχεῖν,
ἢ τῶν ποιούντων ταῦτα κοινωνεῖν τισιν,
ἢ συκοφαντεῖν κατ' ἀγορὰν, ἢ μαρτυρεῖν
ψευδῆ. Τὸ τοιοῦτον ἐκκαθαίρομεν γένος.
Β. Ὀρθῶς γε νὴ Δί'. Ἀλλὰ δὴ τί τοῦτ' ἐμοί;
Α. Ὁρῶμεν ὀψωνοῦνθ' ἑκάστης ἡμέρας
οὐχὶ μετρίως, βέλτιστέ, σ', ἀλλ' ὑπερφόρως.
Οὐκ ἔστιν ἰχθυηρὸν ὑπὸ σοῦ μεταλαβεῖν.
Συνῆχας ἡμῶν εἰς τὰ λάχανα τὴν πόλιν·
περὶ τῶν σελίνων μαχόμεθ', ὥσπερ Ἰσθμίοις.
Λαγώς τις εἰσελήλυθ', εὐθὺς ἥρπακας.
Πέρδικα δ' ἢ κίχλην γε νὴ Δί' οὐκ ἔτι

ἔστιν δι' ὑμᾶς, οὐδὲ πετομένην, ἰδεῖν.
Τὸν ξενικὸν οἶνον ἐπιτετίμηκας πολύ.

Τὸ δὲ ἔθος τοῦτο καὶ Ἀθήνησιν εἶναι, ἀξιοῖ Σώφιλος ἐν Ἀνδροκλεῖ, ὀψονόμους ἀξιῶν αἱρεῖσθαι ὑπὸ τῆς βουλῆς δύ' ἢ καὶ τρεῖς. Λυγκεὺς δ' ὁ Σάμιος καὶ τέχνην ὀψωνητικὴν συνέγραψε πρός τινα δυσώνην, διδάσκων αὐτὸν, τίνα δεῖ λέγοντα πρὸς τοὺς ἀνδροφόνους ἰχθυοπώλας λυσιτελῶς, ἔτι δὲ ἀλύπως ὠνεῖσθαι ἃ βούλεται.

13. Ἐκ τούτων πάλιν τῶν λεχθέντων τὰς ἀκάνθας ἀναλεξάμενος Οὐλπιανὸς, Εἰ ἔχομεν, ἔφη, δεῖξαι ἀργυροῖς σκεύεσιν ἐν τοῖς δείπνοις χρωμένους τοὺς ἀρχαίους, καὶ εἰ ὁ πίναξ Ἑλληνικὸν ὄνομα. Ὁμήρου γὰρ εἰπόντος ἐν Ὀδυσσείᾳ·

Τοῖσιν δ' αὖ πίνακας κρειῶν παρέθηκε συβώτης·

Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος νεώτερόν φησιν εἶναι τὸ ἐπὶ πινάκων παρατιθέναι τὰ ὄψα, ἀγνοῶν ὅτι κἂν ἄλλοις εἴρηκεν ὁ ποιητής·

Λαιτρὸς δὲ κρειῶν πίνακας παρέθηκεν ἀείρας.

Ζητῶ δὲ καὶ, εἰ δούλων πλῆθος τινὲς ἐκέκτηντο, ὥσπερ καὶ οἱ νῦν, καὶ εἰ τὸ τήγανον εἴρηται, καὶ μὴ μόνως τάγηνον, μὴ πάντα πίνωμεν ἢ καὶ ἐσθίωμεν, ὥσπερ οἱ διὰ τὴν γαστέρα παράσιτοι ὀνομαζόμενοι, ἢ κόλακες.

14. Πρὸς ὃν Αἰμιλιανὸς ἀπεκρίνατο· Πίνακα μὲν ἔχεις τὸ σκεῦος ὀνομασμένον καὶ παρὰ Μεταγένει τῷ κωμικῷ ἐν Θουριοπέρσαις· τήγανον δ', ὦ βέλτιστε, εἴρηκεν ἐν μὲν Λήμνοις Φερεκράτης, οὕτως·

Ἀπὸ τηγάνου τ' ἔφασκεν ἀφύας ἂν φαγεῖν.

Καὶ ἐν Πέρσαις ὁ αὐτός·

Ἐπὶ τηγάνοις καθίσανθ' ὑφάπτειν τοῦ φλέως.

Φιλωνίδης δ' ἐν Κωθόρνοις·

Ὑποδέχεσθαι καὶ βατίσι καὶ τηγάνοις·
καὶ πάλιν· „Ὀσφρομένην τῶν τηγάνων.“ Εὔβουλος δ' ἐν Ὀρθάνῃ·

Ῥιπὶς δ' ἐγείρει φύλακας Ἡφαίστου κύνας,
θερμῇ παροξύνουσα τηγάνου πνοῇ.

Καὶ πάλιν·

Πᾶσα δ' εὔμορφος γυνὴ
ἑρῶσα φοιτᾷ, τηγάνῳ τε συντρυφᾷ.

(229) Καὶ ἐν Τιτᾶσι·

Προσγελῶσά τε
λοπὰς παφλάζει βαρβάρῳ λαλήματι·
πηδῶσι δ' ἰχθῦς ἐν μέσοισι τηγάνοις·

Τοῦ δὲ ῥήματος μέμνηται Φρύνιχος ἐν Τραγῳδοῖς·

Ἡδὺ δ' ἀποτηγανίζειν ἄνευ συμβολῶν.

Καὶ Φερεκράτης ἐν Μυρμηκανθρώποις φησί· „Σὺ δ' ἀποτηγανίζεις.“ Ἡγήσανδρος δ' ὁ Δελφὸς Συρακοσίους φησὶ τὴν μὲν λοπάδα τήγανον καλεῖν, τὸ δὲ τήγανον ξηροτήγανον. Διὸ καὶ Θεοδωρίδαν φάναι ἔν τινι ποιηματίῳ·

Τηγάνῳ εὖ ἥψησεν ἐν ὀψητῆρι κολύμβῳ,

τὴν λοπάδα τήγανον προσαγορεύων. Χωρὶς δὲ τοῦ τ στοιχείου Ἴωνες ἤγανον λέγουσιν, ὡς Ἀνακρέων· „Χειρά τ' ἐν ἠγάνῳ βαλεῖν.“

15. Εἰς ἐπίστασιν δέ με ἄγει, καλὲ Οὐλπιανέ, περὶ τῆς τῶν ἀργυρωμάτων χρήσεως τὸ Ἀλέξιδος ἐν Φυγάδι εἰρημένον·

Ὅπου γάρ ἐστιν ὁ κέραμος μισθώσιμος
ἃ τοῖς μαγείροις.

Μέχρι γὰρ τῶν Μακεδονικῶν χρόνων κεραμέοις σκεύεσιν οἱ δειπνοῦντες διηκονοῦντο, ὡς φησιν ὁ ἡμὸς Ἰόβας. Μεταβαλόντων δ' ἐπὶ τὸ πολυτελέστερον Ῥωμαίων τὴν δίαιταν,

κατὰ μίμησιν ἐκδιαιτηθεῖσα Κλεοπάτρα, ἣ τὴν Αἰγύπτου καταλύσασα βασιλείαν, ταῦνομα οὐ δυναμένη ἀλλάξαι, ἀργυροῦν καὶ χρυσοῦν ἀπεκάλει κέραμον αὐτὸ, κεραμέᾳ τ' ἀπεδίδοτο τὰ ἀποφόρητα τοῖς δειπνοῦσι· καὶ τοῦτ' ἦν τὸ πολυτελέστατον. Εἷς τε τὸν Ῥωσσικὸν εὐανθέστατον ὄντα κέραμον πέντε μνᾶς ἡμερησίας ἀνήλισκεν ἡ Κλεοπάτρα. Πτολεμαῖος δ' ὁ βασιλεὺς ἐν ὀγδόῳ ὑπομνημάτων, περὶ Μασσανάσσου τὸν λόγον ποιούμενος, τοῦ Λιβύων βασιλέως, φησὶ τάδε· „Δεῖπνα Ῥωμαϊκῶς ἦν κατεσκευασμένα, κεράμῳ παντὶ χορηγούμενα ἀργυρῷ. Τὰς δὲ τῶν δευτέρων τραπέζας ἐκόσμει τοῖς Ἰταλικοῖς ἐθισμοῖς· τὰ δὲ κανίσκια ἦν ἅπαντα χρυσᾶ, γεγονότα πρὸς τὰ πλεκόμενα ταῖς σχοίνοις· μουσικοῖς τε ἐχρῆτο Ἑλληνικοῖς."

16. Ἀριστοφάνης δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς, ὃν φησιν Ἡλιόδωρος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τοῖς περὶ ἀκροπόλεως, (πεντεκαίδεκα δ' ἐστὶ ταῦτα βιβλία,) Ναυπρατίτην εἶναι γένος, ἐν τῷ Πλούτῳ τῷ δράματι κατὰ τὴν τοῦ ὁμωνύμου θεοῦ ἐπιφάνειαν τοὺς ἰχθυηρούς φησι πίνακας ἀργυροῦς ἀναφανῆναι, καθάπερ καὶ τἄλλ' ἅπαντα, λέγων οὕτως·

Ὀξὶς δὲ πᾶσα καὶ λοπάδιον καὶ χύτρα
χαλκῆ γέγονε· τοὺς δὲ πινακίσκους, τοὺς σαπρούς,
τοὺς ἰχθυηρούς, ἀργυροῦς πάρεσθ' ὁρᾶν.
ὁ δ' ἰπνὸς γέγον' [ἡμῖν] ἐξαπίνης ἐλεφάντινος.

Πλάτων δ' ἐν Πρέσβεσι·

Κατέλαβον Ἐπικράτης τε καὶ Φορμίσιος
παρὰ τοῦ βασιλέως πλεῖστα δωροδοκήματα,
ὀξύβαφα χρυσᾶ, καὶ πινακίσκους ἀργυροῦς.

Σώφρων δ' ἐν γυναικείοις μίμοις φησί· „Τῶν δὲ χαλκω-
(230) μάτων καὶ τῶν ἀργυρωμάτων ἐμέρμαιρε εἰ οἰκία."

17. Φιλιππίδης δ' ἐν Ἀργυρίου ἀφανισμῷ ὡς φορτι-

κοῦ μέμνηται τοῦ τοιούτου καὶ σπανίου, ζηλουμένου δὲ ὑπό τινων νεοπλούτων μετοίκων·

Ἀλλ' ἔλεος ἐμπέπτωκέ τις μοι τῶν ὅλων,
ὅταν ἀπορουμένους μὲν ἀνθρώπους ἴδω
ἐλευθέρους, μαστιγίας δ' ἐπ' ἀργυροῦ
πίνακος ἄγοντος μνᾶν τάριχος ἐνίοτε
δυοῖν ὀβολοῖν ἑσθοντας ἢ τριωβόλου,
καὶ κάππαριν χαλκῶν τριῶν ἐν τρυβλίῳ
ἄγοντι πεντήκοντα δραχμὰς ἀργυρᾷ.
Πρότερον δὲ φιάλην ἦν ἀνακειμένην ἰδεῖν
ἐργῶδες. Β. Ἀμέλει τοῦτο μὲν καὶ νῦν ἔτι·
ἂν γὰρ ἀναθῇ τις, εὐθὺς ἕτερος ἥρπασεν.

Ἄλεξις δ' ἐν Ἱππίσκῳ, νεανίσκον παράγων ἐρῶντα, καὶ ἐπιδεικνύμενον τὸν πλοῦτον τῇ ἐρωμένῃ, ταῦτα ποιεῖ λέγοντα·

Τοῖς παισί τ' εἶπα, (δύο γὰρ ἦγον οἴκοθεν,)
τἀκπώματ' εἰς τὸ φανερὸν ἐκκεντρούμενα
θεῖναι. Κύαθος δ' ἦν ἀργυροῦς, τἀκπώματα
ἦγεν δύο δραχμάς, κυμβίον δὲ τέτταρας,
ψυκτηρίδιον δὲ δέκ' ὀβολούς, Φιλιππίδου
λεπτότερον.

Ἀλλὰ ταῦθ' ὅλως πρὸς ἀλαζονείαν οὐ κακῶς νενοημένα ἦν. Οἶδα δὲ κἀγὼ τινὰ πολίτην ἡμέτερον πτωχαλαζόνα, ὃς δραχμῆς ἔχων τὰ πάντ' ἀργυρώματα, ἐβόα παλῶν τὸν οἰκέτην, ἕνα ὄντα καὶ μόνον, ὀνόμασι δὲ χρώμενον ψαμμακοσίοις· παῖ Στρομβιχίδη, μὴ τῶν χειμερινῶν ἀργυρωμάτων ἡμῖν παραθῇς, ἀλλὰ τῶν θερινῶν. Τοιοῦτός ἐστι καὶ ὁ παρὰ Νικοστράτῳ ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι Βασιλεῖς. Ἀλαζὼν δ' ἐστὶ στρατιώτης, περὶ οὗ λέγει·

Λοιπή τις ὀξὶς ἐστι καὶ ψυκτήριον,
τῆς εὐπαρύφου λεπτότερον.

Ἐξήλαυνον γάρ τινες τὸν ἄργυρον καὶ τότε εἰς ὑμένος ἰδέαν;

18. Καὶ Ἀντιφάνης δ' ἐν Δημνίαις φησί:

Παρετέθη τρίπους,
πλακοῦντα χρηστὸν, ὦ πολυτίμητοι θεοὶ,
ἔχων, ἐν ἀργυρῷ τε τρυβλίῳ μέλι.

Καὶ Σώπατρος δ' ὁ παρῳδὸς ἐν Ὀρέστῃ·

Σαπρὸν σίλουρον ἀργυροῦς πίναξ ἔχων.

Ἐν δὲ τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι Φακῇ φησιν:

Ἀλλ' ἀμφὶ δείπνοις ὀξίδ' ἀργυρᾶν ἔχει
δρακοντομίμοις ὀργάνοις τορεύμασιν,
οἵαν ποτ' ἔσχε καὶ Θίβρων ὁ Ταντάλου
μαλακὸς ταλάντοις ἐκταλαντωθεὶς ἀνήρ.

Θεόπομπος δ' ὁ Χῖος ἐν ταῖς πρὸς Ἀλέξανδρον συμβουλαῖς περὶ Θεοκρίτου τοῦ πολίτου τὸν λόγον ποιούμενός φησιν· „Ἐξ ἀργυρωμάτων δὲ καὶ χρυσῶν πίνει, καὶ τοῖς σκεύεσι χρῆται τοῖς ἐπὶ τῆς τραπέζης ἑτέροις τοιούτοις, ὃ πρότερον οὐχ ὅπως ἐξ ἀργυρωμάτων οὐκ ἔχων πίνειν, ἀλλ' οὐδὲ χαλκῶν, ἀλλ' ἐκ κεραμέων, καὶ τούτων ἐνίοτε κολοβῶν." Δίφιλος δ' ἐν Ζωγράφῳ·

Ἄριστον ἐπεχόρευσεν ἐκλελεγμένον,
(231) εἴ τι νέον ἢ ποθεινὸν, ὀστρέων γένη
παντοδαπά, λοπάδων παρατεταγμένη φάλαγξ,
ὀπτῶν ἐπῆγε σωρὸς ἀπὸ τοῦ τηγάνου,
τριμμάτια τούτοις ἐν θυείαις ἀργυραῖς.

Φιλήμων Ἰατρῷ· „Καὶ γυλλαν τιν' ἀργυρωμάτων." Μένανδρος Ἑαυτὸν τιμωρουμένῳ. „Λουτρὸν, θεραπαίνας, ἀργυρώματα." καὶ ἐν Γυνίδι·

Ἀλλὰ τἀργυρώματα
ἦκω λαβεῖν βουλόμενος.

Λυσίας δ' ἐν τῷ περὶ τοῦ χρυσοῦ τρίποδος, εἰ γνήσιος ὁ λόγος· „Ἀργυρώματά τε ἢ χρυσώματα ἔτι ἦν διδόναι." Οἱ δ' ἑλληνίζοντες λέγειν δεῖν φασιν ἀργυροῦν κόσμον, καὶ χρυσοῦν κόσμον.

19. Τοσαῦτα εἰπόντος τοῦ Αἰμιλιανοῦ, ὁ Ποντιανὸς ἔφη, Σπάνιος γὰρ ὄντως ἦν τὸ παλαιὸν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὁ μὲν χρυσὸς, καὶ πάνυ, ὁ δ' ἄργυρος ὀλίγος ἦν ὁ ἐν τοῖς μετάλλοις. Διὸ καὶ Φίλιππον, τὸν τοῦ μεγάλου βασιλέως Ἀλεξάνδρου πατέρα, φησὶ Δοῦρις ὁ Σάμιος φιάλιον χρυσοῦν κεκτημένον ἀεὶ τοῦτ' ἔχειν κείμενον ὑπὸ τοῦ προσκεφαλαίου. Καὶ τὴν Ἀτρέως δὲ χρυσῆν ἄρνα, περὶ ἣν γεγόνασιν ἡλίου τε ἐκλείψεις, καὶ βασιλέων μεταβολαὶ, ἔτι τε τῆς τραγῳδίας ἡ πολλὴ, φιάλην ἀργυρᾶν φησι γεγονέναι Ἡρόδωρος ὁ Ἡρακλεώτης, ἔχουσαν ἐν μέσῳ ἄρνα χρυσῆν. Ἀναξιμένης δ' ὁ Λαμψακηνὸς ἐν ταῖς πρώταις ἐπιγραφομέναις ἱστορίαις τὸν Ἐριφύλης ὅρμον διαβόητον γενέσθαι διὰ τὸ σπάνιον εἶναι τότε χρυσίον παρὰ τοῖς Ἕλλησι. Καὶ γὰρ ἀργυροῦν ποτήριον ἦν ἰδεῖν τότε παράδοξον. Μετὰ δὲ τὴν Δελφῶν ὑπὸ Φωκέων κατάληψιν πάντα τὰ τοιαῦτα δαψίλειαν εἴληφεν. Ἐκ ποτηρίων δὲ χαλκῶν ἔπινον οἱ σφόδρα δοκοῦντες πλουτεῖν, καὶ τὰς θήκας τούτων ὠνόμαζον χαλκοθήκας. Ἡρόδοτός τέ φησι, τοὺς Αἰγυπτίων ἱερεῖς χαλκοῖς ποτηρίοις πίνειν, τοῖς τε βασιλεῦσιν αὐτῶν θύουσί ποτε κοινῇ οὐχ εὑρεθῆναί φησι δοθῆναι φιάλας ἀργυρᾶς· Ψαμμήτιχον γοῦν, νεώτερον ὄντα τῶν ἄλλων βασιλέων, χαλκῇ φιάλῃ σπεῖσαι, τῶν ἄλλων ἀργυραῖς σπενδόντων. Συληθέντος γοῦν τοῦ Πυθικοῦ ἱεροῦ ὑπὸ τῶν Φωκικῶν τυράννων, ἐπέλαμψε παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὁ χρυσὸς, εἰσεκόμισε δὲ καὶ ὁ ἄργυρος. Ὕστερον δὲ τοῦ μεγίστου Ἀλεξάνδρου τοὺς ἐκ τῆς

Ἀσίας θησαυροὺς ἀνελομένου, ὄντως ἀνέτειλεν ὁ κατὰ Πίνδαρον εὐρυσθενὴς πλοῦτος.

20. Καὶ τὰ ἐν Δελφοῖς δὲ ἀναθήματα τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χρυσᾶ ὑπὸ πρώτου Γύγου τοῦ Λυδῶν βασιλέως ἀνετέθη· καὶ πρὸ τῆς τούτου βασιλείας ἀνάργυρος, ἔτι δὲ ἄχρυσος, ἦν ὁ Πύθιος, ὡς Φανίας τέ φησιν ὁ Ἐρέσιος καὶ Θεόπομπος ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ τῶν Φιλιππικῶν. Ἱστοροῦσι γὰρ οὗτοι κοσμηθῆναι τὸ Πυθικὸν ἱερὸν ὑπό τε τοῦ Γύγου καὶ τοῦ μετὰ τοῦτον Κροίσου, μεθ' οὓς ὑπό τε Γέλωνος καὶ Ἱέρωνος τῶν Σικελιωτῶν, τοῦ μὲν τρίποδα καὶ Νίκην χρυσοῦ πεποιημένα ἀναθέντος, καθ' οὓς χρόνους Ξέρξης ἐπεστράτευε τῇ Ἑλλάδι, τοῦ δ' Ἱέρωνος τὰ ὅμοια. Λέγει δ' οὕτως ὁ Θεόπομπος· „Ἦν γὰρ τὸ παλαιὸν τὸ ἱερὸν κεκοσμημένον χαλκοῖς ἀναθήμασιν, οὐκ ἀνδριᾶσιν, ἀλλὰ λέβησι καὶ τρίποσι χαλκοῦ πεποιη-
(232) μένοις. Λακεδαιμόνιοι οὖν χρυσῶσαι βουλόμενοι τὸ πρόσωπον τοῦ ἐν Ἀμύκλαις Ἀπόλλωνος, καὶ οὐχ εὑρίσκοντες ἐν τῇ Ἑλλάδι χρυσίον, πέμψαντες εἰς θεοῦ ἐπηρώτων τὸν θεὸν, παρ' οὗ χρυσίον πρίαιντο. Ὁ δ' αὐτοῖς ἀνεῖλε, παρὰ Κροῖσον τὸν Λυδὸν πορευθέντας, ὠνεῖσθαι παρ' ἐκείνου. Καὶ οἱ πορευθέντες παρὰ Κροίσου ὠνήσαντο. Ἱέρων δ' ὁ Συρακόσιος, βουλόμενος ἀναθεῖναι τῷ θεῷ τὸν τρίποδα καὶ τὴν Νίκην ἐξ ἀπέφθου χρυσοῦ, ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀπορῶν χρυσίου, ὕστερον ἔπεμψε τοὺς ἀναζητήσοντας εἰς τὴν Ἑλλάδα· οἵτινες, μόλις ποτὲ εἰς Κόρινθον ἀφικόμενοι, καὶ ἐξιχνεύσαντες, εὗρον παρὰ Ἀρχιτέλει τῷ Κορινθίῳ, ὃς, πολλῷ χρόνῳ συνωνούμενος κατὰ μικρὸν, θησαυροὺς εἶχεν οὐκ ὀλίγους. Ἀπέδοτο γοῦν τοῖς παρὰ τοῦ Ἱέρωνος, ὅσον ἠβούλοντο, καὶ μετὰ ταῦτα πληρώσας καὶ τὴν ἑαυτοῦ χεῖρα, ὅσον ἠδύνατο χω-

ρῆσαι, ἐπέδοκεν αὐτοῖς. Ἀνθ' ὧν Ἱέρων πλοῖον σίτου καὶ ἄλλα πολλὰ δῶρα ἔπεμψεν ἐκ Σικελίας."

21. Ἱστορεῖ τὰ αὐτὰ καὶ Φανίας ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ τυράννων, ὡς χαλκῶν ὄντων τῶν παλαιῶν ἀναθημάτων, καὶ τριπόδων, καὶ λεβήτων, καὶ ἐγχειριδίων, ὧν ἐφ' ἑνὸς καὶ ἐπιγεγράφθαι φησίν·

Θάησαί μ' · ἑτεὸν γὰρ ἐν Ἰλίου εὐρεῖ πύργῳ
ἦν, ὅτε καλλικόμῳ μαρνάμεθ' ἀμφ' Ἑλένῃ·
καί μ' Ἀντηνορίδης ἐφόρει πρεῖων Ἑλικάων.
Νῦν δέ με Λητοΐδου θεῖον ἔχει δάπεδον.

Ἐπὶ δὲ τρίποδος, ὃς ἦν εἷς τῶν ἐπὶ Πατρόκλῳ ἄθλων τεθέντων·

Χάλκεός εἰμι τρίπους· Πυθοῖ δ' ἀνάκειμαι ἄγαλμα,
καί μ' ἐπὶ Πατρόκλῳ θῆκεν πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
Τυδείδης δ' ἀνέθηκε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
νικήσας ἵπποισι παρὰ πλατὺν Ἑλλήσποντον.

22. Ἔφορος δὲ ἢ Δημόφιλος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐν τῇ τριακοστῇ τῶν ἱστοριῶν περὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἱεροῦ λέγων, φησίν· „Ὀνόμαρχος δὲ καὶ Φάϋλλος καὶ Φάλαικος οὐ μόνον ἅπαντα τὰ τοῦ θεοῦ ἐξεκόμισαν, ἀλλὰ τὸ τελευταῖον αἱ γυναῖκες αὐτῶν τόν τε τῆς Ἐριφύλης κόσμον ἔλαβον, ὃν Ἀλκμαίων εἰς Δελφοὺς ἀνέθηκε, κελεύσαντος τοῦ θεοῦ, καὶ τὸν τῆς Ἑλένης ὅρμον, Μενελάου ἀναθέντος. Ἑκατέρῳ γὰρ ὁ θεὸς ἔχρησεν· Ἀλκμαίωνι μὲν πυνθανομένῳ, πῶς ἂν τῆς μανίας ἀπαλλαγείη,

Τιμῆέν μ' αἰτεῖς δῶρον, μανίαν ἀποπαῦσαι.
Καὶ σὺ φέρειν τιμῆεν ἐμοὶ γέρας, ᾧ ποτε μήτηρ
Ἀμφιάραον ἔκρυψ' ὑπὸ γῆν αὐτοῖσι σὺν ἵπποις·

Μενελάῳ δὲ, πῶς ἂν τὸν Ἀλέξανδρον τιμωρήσαιτό,

Πάγχρυσον φέρε κόσμον ἑλὼν ἀπὸ σῆς ἀλόχοιο

δειρῆς, ὃν ποτε Κύπρις ἔδωκ᾽ Ἑλένῃ μέγα χάρμα.
Ὡς σοὶ Ἀλέξανδρος τίσιν ἐχθίστην ἀποδώσει.

(233) Συνέβη δὲ ταῖς γυναιξὶν ἔριν ἐμπεσεῖν περὶ τοῦ κόσμου τούτου, ποτέρα πότερον λήψεται. Καὶ διακληρουμένων, ἡ μὲν, σκυθρωπὴ οὖσα κατὰ τὸν βίον καὶ σεμνότητος πλήρης, τὸν Ἐριφύλης ὅρμον, ἡ δὲ, ὥρᾳ διαφέρουσα καὶ μάχλος οὖσα, τὸν τῆς Ἑλένης εἵληφε. Καὶ αὕτη μὲν, ἐρασθεῖσα νεανίσκου τινὸς Ἠπειρώτου, συνεξεδήμησεν, ἡ δὲ τῷ ἀνδρὶ θάνατον ἐβούλευσεν."

23. Πλάτων δὲ ὁ θεῖος καὶ Λυκοῦργος ὁ Λάκων οὐδ᾽ εἴων ἐνεπιδημεῖν ταῖς ἰδίαις πολιτείαις οὔτε τῶν ἄλλων πολυτελῶν οὐδέν, ἀλλ᾽ οὐδὲ τὸν ἄργυρον οὐδὲ τὸν χρυσὸν, τῶν μεταλλευομένων τὸν σίδηρον καὶ τὸν χαλκὸν ἀρκεῖν νομίζοντες, ἐκεῖνα δ᾽ ἐκβάλλοντες ὡς λυμαινόμενα τὰς ὑγιαινούσας τῶν πόλεων. Ζήνων δὲ, ὁ ἀπὸ τῆς στοᾶς, πάντα τὰ ἄλλα πλὴν τοῦ νομίμως αὐτοῖς καὶ καλῶς χρῆσθαι νομίσας ἀδιάφορα, τὴν μὲν εὐχὴν αὐτῶν καὶ φυγὴν ἀπειπὼν, τὴν χρῆσιν δὲ τῶν λιτῶν καὶ ἀπερίττων προηγουμένως ποιεῖσθαι προστάσσων, ὅπως ἀδεῆ καὶ ἀθαύμαστον πρὸς τἄλλα τὴν διάθεσιν τῆς ψυχῆς ἔχοντες οἱ ἄνθρωποι, ὅσα μήτε καλά ἐστι μήτε αἰσχρὰ, τοῖς μὲν κατὰ φύσιν ὡς ἐπὶ πολὺ χρῶνται, τῶν δ᾽ ἐναντίων μηδὲν ὅλως δεδοικότες, λόγῳ καὶ μὴ φόβῳ τούτων ἀπέχωνται. Οὐδὲν γὰρ ἡ φύσις ἐκβέβληκεν ἐκ τοῦ κόσμου τῶν εἰρημένων, ἀλλ᾽ ἐποίησεν ὑπογείους αὐτῶν φλέβας, πολύπονον καὶ χαλεπὴν ἐχούσας ἐργασίαν, ὅπως οἱ περὶ ταῦτα σπουδάζοντες ὀδυνώμενοι μετίωσι τὴν κτῆσιν, καὶ οὐχ οἱ μεταλλεύοντες μόνοι, ἀλλὰ καὶ οἱ τὰ μεταλλευθέντα συναγείροντες μυρίοις μόχθοις θηρεύωσι τὴν περίβλεπτον ταύτην πολυκτησίαν. Δείγματος μὲν οὖν χάριν *** ἐπείπερ

ἐπιπόλαιον αὐτῶν ἐστι τὸ γένος, εἴ γ' ἐν ταῖς ἐσχατιαῖς τῆς οἰκουμένης καὶ ποτάμια τὰ τυχόντα ψήγματα χρυσοῦ καταφέρει, καὶ ταῦτα γυναῖκες καὶ ἄνδρες ἀσθενεῖς τὰ σώματα σὺν ταῖς ἄμμοις ὑποψήχοντες διιστᾶσι, καὶ πλύναντες ἄγουσιν ἐπὶ τὴν χώνην, ὡς παρὰ τοῖς Ἑλουητίοις φησὶν ὁ ἐμὸς Ποσειδώνιος, καὶ ἄλλοις τισὶ τῶν Κελτῶν. Καὶ τά τε πάλαι μὲν Ῥίπαια καλούμενα ὄρη, εἶθ' ὕστερον Ὄλβια προσαγορευθέντα, νῦν δὲ Ἄλπια, (ἔστι δὲ τῆς Γαλατίας,) αὐτομάτως ὕλης ἐμπρησθείσης ἀργύρῳ διεῤῥύη. Τὸ μέντοι γε πολὺ τούτου βαθείαις καὶ κακοπάθοις μεταλλείαις εὑρίσκεται κατὰ τὸν Φαληρέα Δημήτριον, ἐλπιζούσης τῆς πλεονεξίας ἀνάξειν ἐκ τῶν μυχῶν τῆς γῆς αὐτὸν τὸν Πλούτωνα. Χαριεντιζόμενος γοῦν φησιν, ὅτι „Πολλάκις καταναλώσαντες τὰ φανερὰ τῶν ἀδήλων ἕνεκα, ἃ μὲν ἔμελλον, οὐκ ἔλαβον, ἃ δ' εἶχον, ἀπέβαλον, ὥσπερ αἰνίγματος τρόπον ἀτυχοῦντες."

24. Λακεδαιμόνιοι δ' ὑπὸ τῶν ἐθῶν κωλυόμενοι εἰσφέρειν εἰς τὴν Σπάρτην, ὡς ὁ αὐτὸς ἱστορεῖ Ποσειδώνιος, καὶ κτᾶσθαι ἄργυρον καὶ χρυσὸν, ἐκτῶντο μὲν οὐδὲν ἧττον, παρακατετίθεντο δὲ τοῖς ὁμόροις Ἀρκάσιν· εἶτα πολεμίους αὐτοὺς ἔσχον ἀντὶ φίλων, ὅπως ἀνυπεύθυνον τὸ ἄπιστον διὰ τὴν ἔχθραν γένηται. Τῷ μὲν οὖν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνι τὸν πρότερον ἐν τῇ Λακεδαίμονι χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἱστοροῦσιν ἀνατεθῆναι, δημοσίᾳ δὲ εἰς τὴν πόλιν Λύσανδρον εἰσαγαγόντα πολλῶν κακῶν αἴτιον γε-
(234) νέσθαι. Γύλιππον γοῦν, τὸν Συρακοσίους ἐλευθερώσαντα, ἀποθανεῖν ἀποκαρτερήσαντα λόγος, καταγνωσθέντα ὑπὸ τῶν ἐφόρων νοσφισάμενον ἐκ τοῦ Λυσανδρείου χρήματος. Τοῦ δὲ ἀνατιθεμένου θεῷ καὶ συγ-

χωρουμένου δήμῳ, καθάπερ κοσμήματος καὶ πτήματος, οὐ ῥᾴδιον ἦν τὸν θνητὸν ὀλίγωρον γενέσθαι.

25. Τῶν δὲ Γαλατῶν οἱ Κορδισταὶ καλούμενοι χρυσὸν μὲν οὐκ εἰσάγουσιν εἰς τὴν αὑτῶν χώραν, ληιζόμενοι δὲ τὴν ἀλλοτρίαν καὶ ἀδικοῦντες οὐ παραλείπουσι. Τὸ δ' ἔθνος αὐτῶν ἐστι μὲν λείψανον τῶν μετὰ Βρέννου στρατευσαμένων ἐπὶ τὸ Δελφικὸν μαντεῖον Γαλατῶν, Βαθάνατος δέ τις ἡγεμὼν αὐτοὺς διῴκισεν ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν Ἴστρον τόπους, ἀφ' οὗ καὶ τὴν ὁδὸν, δι' ἧς ἐνόστησαν, Βαθανατίαν καλοῦσι, καὶ τοὺς ἀπογόνους τοὺς ἐκείνου Βαθανάτους ἔτι καὶ νῦν προσαγορεύουσιν. Ἀφωτιώμασι δὲ οὗτοι τὸν χρυσὸν, καὶ οὐκ εἰσφέρουσιν εἰς τὰς πατρίδας, δι' ὃν πολλὰ καὶ δεινὰ ἔπαθον· ἀργύρῳ δὲ χρῶνται, καὶ τούτου χάριν πολλὰ καὶ δεινὰ ποιοῦσι. Καίτοι γε ἐχρῆν οὐχὶ τὸ γένος τοῦ συληθέντος, ἀλλὰ τὴν ἱεροσυλήσασαν ἀσέβειαν ἐξορίσαι· εἰ δὲ μηδὲ τὸν ἄργυρον εἰσέφερον εἰς τὴν χώραν, ἢ περὶ τὸν χαλκὸν ἂν καὶ σίδηρον ἐπλημμέλουν, ἢ καὶ, εἰ μηδὲ ταῦτ' ἦν παρ' αὐτοῖς, περὶ τῶν βρωτῶν καὶ ποτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀναγκαίων ὁπλομανοῦντες ἂν διετέλουν.

26. Τοσαῦτα καὶ τοῦ Ποντιανοῦ εἰπόντος, — ἐφιλοτιμήσαντο γὰρ οἱ πολλοὶ, τὰς τοῦ Οὐλπιανοῦ ἀπολύσασθαι προτάσεις· ὧν τὰς ὑπολειπομένας διελόμενοι ὁ μὲν Πλούταρχος ἔφη, Τὸ δὲ τοῦ παρασίτου ὄνομα πάλαι μὲν ἦν σεμνὸν καὶ ἱερόν. Πολέμων γοῦν (ὅ εἴτε Σάμιος ἢ Σικυώνιος εἴτ' Ἀθηναῖος ὀνομαζόμενος χαίρει, ὡς ὁ Μοψιάτης Ἡρακλείδης λέγει, καταριθμούμενος αὐτὸν καὶ ἀπ' ἄλλων πόλεων· ἐπεκαλεῖτο δὲ καὶ στηλοκόπας, ὡς Ἡρόδικος ὁ Κρατήτειος εἴρηκε) γράψας περὶ παρασίτων, φησὶν οὕτως· „Τὸ τοῦ παρασίτου ὄνομα νῦν μὲν ἄδοξόν

ἐστι, παρὰ δὲ τοῖς ἀρχαίοις εὑρίσκομεν τὸν παράσιτον ἱερόν τι χρῆμα, καὶ τῷ συνθοίνῳ παρόμοιον. Ἐν Κυνοσάργει μὲν οὖν ἐν τῷ Ἡρακλείῳ στήλη τίς ἐστιν, ἐν ᾗ ψήφισμα μὲν Ἀλκιβιάδου, γραμματεὺς δὲ Στέφανος Θουκυδίδου, λέγεται δ' ἐν αὐτῷ περὶ τῆς προσηγορίας οὕτως· „Τὰ δὲ ἐπιμήνια θυέτω ὁ ἱερεὺς μετὰ τῶν παρασίτων. Οἱ δὲ παράσιτοι ἔστων ἐκ τῶν νόθων καὶ τῶν τούτων παίδων κατὰ τὰ πάτρια. Ὃς δ' ἂν μὴ θέλῃ παρασιτεῖν, εἰσαγέτω καὶ περὶ τούτων εἰς τὸ δικαστήριον." Ἐν δὲ τοῖς κύρβεσι τοῖς περὶ τῶν Δηλιαστῶν οὕτως γέγραπται· „Καὶ τὼ κήρυκε ἐκ τοῦ γένους τῶν κηρύκων τοῦ τῆς μυστηριώτιδος. Τούτους δὲ παρασιτεῖν ἐν τῷ Δηλίῳ ἐνιαυτόν." Ἐν δὲ Παλληνίδι τοῖς ἀναθήμασιν ἐπιγέγραπται τάδε· „Ἄρχοντες καὶ παράσιτοι ἀνέθεσαν, οἱ ἐπὶ Πυθοδώρου ἄρχοντος, στεφανωθέντες χρυσῷ στεφάνῳ." Ἐπὶ δὲ φυλῆς ἱερείας· „Παράσιτοι ἐπὶ Λυκοστράτου Γαργήττιος, Περικλῆς Περικλείτου Ἱππεύς, Χαρῖνος Δημοχάρους Γαργήττιος." Κἂν τοῖς τοῦ βασιλέως δὲ νόμοις γέγραπται· „Θύειν τῷ Ἀπόλλωνι τοὺς Ἀχαρνέων παρασίτους." Κλέαρχος δ' ὁ Σολεύς, εἷς δ' οὗτος τῶν Ἀριστοτέλους ἐστὶ μαθητῶν, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν βίων τάδε (235) γράφει· „Ἔτι δὲ παράσιτον νῦν μὲν τὸν ἕτοιμον, τότε δὲ τὸν εἰς τὸ συμβιοῦν κατειλεγμένον. Ἐν γοῦν τοῖς παλαιοῖς νόμοις αἱ πλεῖσταί τῶν πόλεων ἔτι καὶ τήμερον ταῖς ἐντιμοτάτοις ἀρχαῖς συγκαταλέγουσι παρασίτους." Κλειδημος δ' ἐν τῇ Ἀτθίδι φησί· „Καὶ παράσιτοι δ', ἡρέθησαν τῷ Ἡρακλεῖ." Καὶ Θεμίσων δ' ἐν Παλληνίδι· „Ἐπιμελεῖσθαι δὲ τὸν βασιλέα τὸν ἀεὶ βασιλεύοντα, καὶ τοὺς παρασίτους οὓς ἂν ἐκ τῶν δήμων προαιρῶνται, καὶ τοὺς γέροντας, καὶ τὰς γυναῖκας τὰς πρωτοπόσεις."

27. Ἔχεις δὲ καὶ τούτων, καλέ μου Οὐλπιανέ, ζητεῖν, τίνες αἱ πρωτοπόσεις γυναῖκες. Ἀλλὰ μήν, (περὶ γὰρ τῶν παρασίτων ὁ λόγος,) κἀν τῷ Ἀνακείῳ ἐπί τινος στήλης γέγραπται· „Τοῖν δὲ βοοῖν τοῖν ἡγεμόνοιν τοῖν ἐξαιρουμένοιν τὸ μὲν τρίτον μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα, τὰ δὲ δύο μέρη τὸ μὲν ἕτερον τῷ ἱερεῖ, τὸ δὲ τοῖς παρασίτοις.“ Κράτης δ' ἐν δευτέρῳ Ἀττικῆς διαλέκτου φησί· „Καὶ ὁ παράσιτος νῦν ἐπ' ἄδοξον μὲν κεῖται πρᾶγμα, πρότερον δ' ἐκαλοῦντο παράσιτοι οἱ ἐπὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ σίτου ἐκλογὴν αἱρούμενοι, καὶ ἦν ἀρχεῖόν τι παρασίτων. Διὸ καὶ ἐν τῷ τοῦ βασιλέως νόμῳ γέγραπται ταυτί· „Ἐπιμελεῖσθαι δὲ τὸν βασιλεύοντα τῶν τε ἀρχόντων, ὅπως ἂν καθιστῶνται, καὶ τοὺς παρασίτους ἐκ τῶν δήμων αἱρῶνται κατὰ τὰ γεγραμμένα. Τοὺς δὲ παρασίτους ἐκ τῆς βουκολίας ἐκλέγειν ἐκ τοῦ μέρους τοῦ ἑαυτῶν ἕκαστον ἑκτέα κριθῶν, δαίνυσθαί τε τοὺς ὄντας Ἀθηναίους ἐν τῷ ἱερῷ κατὰ τὰ πάτρια. Τὸν δ' ἑκτέα παρέχειν εἰς τὰ ἀρχεῖα τῷ Ἀπόλλωνι τοὺς Ἀχαρνέων παρασίτους ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς τῶν κριθῶν.“ Ὅτι δὲ καὶ ἀρχεῖον ἦν αὐτῶν, ἐν τῷ αὐτῷ νόμῳ τάδε γέγραπται· „Εἰς τὴν ἐπισκευὴν τοῦ νεὼ, τοῦ ἀρχείου τοῦ παρασιτείου καὶ τῆς οἰκίας τῆς ἱερᾶς διδόναι τὸ ἀργύριον, ὁπόσου ἂν οἱ τῶν ἱερέων ἐπισκευασταὶ μισθώσωσιν.“ Ἐκ τούτου δῆλόν ἐστιν ὅτι, ἐν ᾧ τὰς ἀπαρχὰς ἐτίθεσαν τοῦ ἱεροῦ σίτου οἱ παράσιτοι, τοῦτο παρασίτειον προσηγορεύετο.“ Ταὐτὰ ἱστορεῖ καὶ Φιλόχορος, ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Τετραπόλει μνημονεύων τῶν καταλεγομένων τῷ Ἡρακλεῖ παρασίτων, καὶ Διόδωρος, ὁ Σινωπεύς, κωμῳδιοποιὸς, ἐν Ἐπικλήρῳ, οὗ τὸ μαρτύριον ὀλίγον ὕστερον παραθήσομαι. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Μεθωναίων πολιτείᾳ· „Παράσιτοι (φησὶ) τοῖς μὲν ἄρχουσι δύο καθ'

ἕκαστον ἦσαν, τοῖς δὲ πολεμάρχοις εἷς. Τεταγμένα δ' ἐλάμβανον παρ' ἄλλων τέ τινων, καὶ τῶν ἁλιέων ὄψον."

28. Τὸν δὲ νῦν λεγόμενον παράσιτον Καρύστιος ὁ Περγαμηνὸς ἐν τῷ περὶ διδασκαλίων εὑρεθῆναί φησιν ὑπὸ πρώτου Ἀλέξιδος, ἐλαθόμενος ὅτι Ἐπίχαρμος ἐν Ἐλπίδι ἢ Πλούτῳ παρά πότον αὐτὸν εἰσήγαγεν, οὕτωσὶ λέγων·

Ἀλλ' ἄλλος ὅδ' ἔστηχ' ὧδε τοῦδε κατὰ πόδας,
τὸν ῥᾳδίως λαψῇ τις, καίτοι νῦν γα θὴν
εὔωνον, ἀείσιτον. Ἀλλ' ἔμπας ὅδε,
ἄμυστιν ὥσπερ κύλικα, πίνει τὸν βίον.

Δι' αὐτὸν ποιεῖ τὸν παράσιτον λέγοντα τοιάδε πρὸς τὸν πυνθανόμενον·

Συνδειπνέω τῷ λῶντι, καλέσαι δεῖ μόνον,
καὶ τῷ γα μὴ λιῶντι, κοὐδὲν δεῖ καλεῖν.
Τηρεῖ δὲ χαρίεις τ' εἰμὶ, καὶ ποιέω πολὺν
(236) γέλωτα, καὶ τὸν ἐστιῶντ' ἐπαινέω.
Καἴ κά τις ἀντίον τι λῇ τήνῳ λέγειν,
τήνῳ κυδάζομαί τε κἀπωνηχθόμαν.
Κἤπειτα, πολλὰ καταφαγὼν, πόλλ' ἐμπιών,
ἄπειμι. Λύχνον δ' οὔχ ὁ παῖς μοι συμφέρει·
ἔρπω δ' ὀλισθάζων τε καὶ κατάσκοτος
ἔραμος. Αἴ κα δ' ἐντύχω τοῖς περιπόλοις,
τούτοις ἀγαθὸν ἐπιλέγω τοῖς θεοῖς, ὅτι
οὐ λῶντι παίων, ἀλλὰ μαστιγῶντί με.
Ἐπεὶ δέ χ' ἥκω οἰκαδις καταφθαρείς,
ἄστρωτος εὕδω· καὶ τὰ μὲν πρῶτ' οὐ κοεῖ,
ἀς κά μ' ἄκρατος οἶνος ἀμφέπῃ φρένας.

29. Καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα ἐπιλέγει ὁ τοῦ Ἐπιχάρμου παράσιτος. Ὁ δὲ παρὰ τῷ Διφίλῳ τάδε φησίν·

Ὅταν με καλέσῃ πλούσιος δεῖπνον ποιῶν,
οὐ κατανοῶ τὰ τρίγλυφ', οὐδὲ τὰς στέγας,
οὐδὲ δοκιμάζω τοὺς Κορινθίους κάδους,
ἀτενὲς δὲ τηρῶ τοῦ μαγείρου τὸν καπνόν.
Κἂν μὲν σφοδρὸς φερόμενος εἰς ὀρθὸν τρέχῃ,
γέγηθα καὶ χαίρω τι καὶ πτερύττομαι·
ἂν δὲ πλάγιος καὶ λεπτὸς, εὐθέως νοῶ,
ὅτι τοῦτό μοι τὸ δεῖπνον ἀλλ' οὐδ' αἷμ' ἔχει.

Πρῶτος δ' Ὅμηρος, ὥς τινές φασιν, εἰσήγαγε παράσιτον, τὸν Ποδῆν εἶναι λέγων φίλον εἰλαπιναστὴν τοῦ Ἕκτορος·

Ἦν δέ τις ἐν Τρώεσσι Ποδῆς, υἱὸς Ἠετίωνος,
ἀφνειός τ' ἀγαθός τε· μάλιστα δέ μιν τίεν Ἕκτωρ
δήμου, ἐπεὶ οἱ ἑταῖρος ἦεν φίλος εἰλαπιναστής.

Τὸν γὰρ ἐν εἰλαπίνῃ φίλον εἴρηκε τὸν ἐν τῷ δειπνεῖν. Διὸ καὶ ποιεῖ αὐτὸν ὑπὸ Μενελάου τιτρωσκόμενον κατὰ τὴν γαστέρα, φησὶν ὁ Σκήψιος Δημήτριος· ὡς καὶ Πάνδαρον, διὰ τὸ ἐπιωρκηκέναι κατὰ τῆς γλώττης. Τιτρώσκει δ' αὐτὸν Σπαρτιάτης ἄνθρωπος, τὴν αὐτάρκειαν ἐζηλωκώς.

30. Οἱ δ' ἀρχαῖοι ποιηταὶ τοὺς παρασίτους κόλακας ἐκάλουν, ἀφ' ὧν καὶ Εὔπολις τῷ δράματι τὴν ἐπιγραφὴν ἐποιήσατο, τὸν χορὸν τῶν Κολάκων ποιήσας τάδε λέγοντα·

Ἀλλὰ δίαιταν ἣν ἔχουσ' οἱ κόλακες πρὸς ὑμᾶς
λέξομεν· ἀλλ' ἀκούσαθ', ὡς ἐσμὲν ἅπαντα κομψοὶ
ἄνδρες· ὅτοισι πρῶτα μὲν παῖς ἀκόλουθός ἐστιν
ἀλλότριος τὰ πολλά, μικρὸν δέ τι κἀμὸν αὐτοῦ.
Ἱματίῳ δέ μοι δύ' ἐστὸν χαρίεντε τούτω,
Οἷν μεταλαμβάνων ἀεὶ θάτερον ἐξελαύνω
εἰς ἀγοράν. Ἐκεῖ δ' ἐπειδὰν κατίδω τιν' ἄνδρα
Ἠλίθιον, πλουτοῦντα δ', εὐθὺς περὶ τοῦτον εἰμί.

Κἂν τι τύχῃ λέγων ὁ πλούταξ, πάνυ τοῦτ᾽ ἐπαινῶ καὶ καταπλήττομαι δοκῶν τοῖσι λόγοισι χαίρειν.
Εἶτ᾽ ἐπὶ δεῖπνον ἐρχόμεσθ᾽ ἄλλυδις ἄλλος ἡμῶν μᾶζαν ἐπ᾽ ἀλλόφυλον, οὗ δεῖ χαρίεντα πολλὰ τὸν κόλακ᾽ εὐθέως λέγειν, ἢ φέρεται θύραζε.

(237) Οἶδα δ᾽ Ἀκέστορ᾽ αὐτὸ τὸν στιγματίαν παθόντα· σκῶμμα γὰρ εἶπ᾽ ἀσελγές, εἶτ᾽ αὐτὸν ὁ παῖς θύραζε ἐξαγαγὼν ἔχοντα κλοιὸν παρέδωκεν Οἰνεῖ.

31. Τοῦ δὲ ὀνόματος τοῦ παρασίτου μνημονεύει Ἀραρὼς ἐν Τμεναίῳ διὰ τούτων·

Οὐκ ἔσθ᾽ ὅπως οὐκ εἶ παράσιτος, φίλτατε·
ὁ δ᾽ Ἰσχόμαχος ὁ διατρέφων σε τυγχάνει.

Πολὺ δ᾽ ἐστὶ τὸ ὄνομα παρὰ τοῖς νεωτέροις. Τὸ δὲ ῥῆμα παρὰ Πλάτωνι τῷ φιλοσόφῳ ἐν Λάχητι. Φησὶ γάρ· „Καὶ ἡμῖν τὰ μειράκια παρασιτεῖ.“ Παρασίτων δ᾽ εἶναί φησι γένη δύο Ἄλεξις ἐν Κυβερνήτῃ, διὰ τούτων·

Δύ᾽ ἐστί, Ναυσίνικε, παρασίτων γένη,
ἓν μὲν τὸ κοινὸν καὶ κεκωμῳδημένον,
οἱ μέλανες ἡμεῖς. Β. Θάτερον ζητῶ γένος.
Α. Σατράπας παρασίτους καὶ στρατηγοὺς ἐπιφανεῖς,
σεμνοπαράσιτον ἐκ μέσου καλούμενον,
ὑποκρινόμενον εὖ τοῖς βίοις, ἁρρῦς ἔχοι
χιλιοταλάντους, ἀκακυλίστους τ᾽ οὐσίας.
Νοεῖς τό τε γένος καὶ τὸ πρᾶγμα; Β. Καὶ μάλα.
Α. Τούτων δ᾽ ἑκατέρου τῶν γενῶν ὁ μὲν τύπος τῆς ἐργασίας εἷς ἐστι, κολακείας ἀγών.
Ὥσπερ ἐπὶ τῶν βίων δὲ τοὺς μὲν ἡ τύχη Ἡμῶν μεγάλοις προσένειμε, τοὺς δ᾽ ἐλάττοσιν· εἶθ᾽ οἱ μὲν εὐποροῦμεν, οἱ δ᾽ ἀλύομεν.

ἆρά γε διδάσκω, Ναυσίνικ', οὐκ ἀστόχως;
Β. Ἀλλ' ἄν σ' ἐπαινῶ, μᾶλλον αἰτήσεις μ' ἔτι.

32. Χαρακτηρίζει δ' οὐκ ἀρρύθμως τὸν παράσιτον, ὁποῖός τίς ἐστι, Τιμοκλῆς ἐν Δρακοντίῳ οὕτως:

Ἔπειτ' ἐγὼ παράσιτον ἐπιτρέψω τινὶ
κακῶς λέγειν; Ἥκιστά γ'· οὐδὲν ἔστι γὰρ
ἐν τοῖς τοιούτοις χρησιμώτερον γένος.
Εἰ δ' ἐστὶ τὸ φιλέταιρον ἔν τι τῶν καλῶν,
ἀνὴρ παράσιτος τοῦτο ποιεῖ διὰ τέλους.
Ἐρᾷς, συνεραστὴς ἀπροφάσιστος γίγνεται.
Πράττεις τι, πράξει συμπαρών, ὅ τι ἂν δέῃ,
δίκαια ταὐτὰ τῷ τρέφοντι νενομικώς.
Ἐπαινέτης θαυμαστὸς οἷος τῶν φίλων.
Χαίρουσι δείπνων ἡδοναῖς ἀσυμβόλοις:
τίς δ' οὐχὶ θνητῶν ἢ τίς ἥρως ἢ θεὸς
ἀποδοκιμάζει τὴν τοιαύτην διατριβήν;
Ἵνα μὴ δὲ πολλὰ μακρολογῶ δι' ἡμέρας,
τεκμήριόν τι παμμέγεθες οἶμαί γ' ἐρεῖν,
ὃ τῶν παρασίτων ὡς τετίμηται βίος.
Γέρα γὰρ αὐτοῖς ταὐτὰ τοῖς τὼλύμπια
νικῶσι δίδοται, χρηστότητος οὕνεκα,
αἴτησις. Οὗ γὰρ μὴ τίθενται συμβολαί,
πρυτανεῖα ταῦτα πάντα προσαγορεύεται.

33. Καὶ Ἀντιφάνης δ' ἐν Διδύμοις φησίν·

(238) Ὁ γὰρ παράσιτός ἐστιν, ἂν ὀρθῶς σκοπῇς,
κοινωνὸς ἀμφοῖν, τῆς τύχης καὶ τοῦ βίου.
Οὐδεὶς παράσιτος εὔχετ' ἀτυχεῖν τοὺς φίλους,
τοὐναντίον δὲ πάντας εὐτυχεῖν ἀεί.
Ἔστιν πολυτελὴς τῷ βίῳ τις, οὐ φθονεῖ·
μετέχειν δὲ τούτων εὔχετ' αὐτῷ συμπαρών.

Κἀστὶ φίλος γενναῖος ἀσφαλής θ' ἅμα,
οὐ μάχιμος, οὐ πάροξυς, οὐχὶ βάσκανος·
ὀργὴν ἐνεγκεῖν ἀγαθός· ἂν σκώπτῃς, γελᾷ·
ἐρωτικός, γελοῖος, ἱλαρὸς τῷ τρόπῳ·
πάλιν στρατιώτης ἀγαθὸς εἰς ὑπερβολήν,
ἂν ᾖ τὸ σιτάρχημα δεῖπνον εὐτρεπές.

34. Καὶ Ἀριστοφῶν δ' ἐν Ἰατρῷ φησι·

Βούλομαι δ' αὐτῷ προειπεῖν, οἷός εἰμι τοὺς τρόπους.
Ἄν τις ἑστιᾷ, πάρειμι πρῶτος· ὥστ' ἤδη πάλαι
*** ζωμὸς καλοῦμαι. Δεῖ τιν' ἆρασθαι μέσον
τῶν παροινούντων, παλαιστὴν νόμισον Ἀργεῖόν μ' ὁρᾶν.
Προσβαλεῖν πρὸς οἰκίαν δεῖ, κριός· ἀναβῆναί τι πρὸς
κλιμάκιον ** Καπανεύς· ὑπομένειν πληγάς, ἄκμων·
κονδύλους πλάττειν δέ, Τελαμών· τοὺς καλοὺς πειρᾶν, καπνός.

Κἀν Πυθαγοριστῇ δέ φησι·

Πρὸς μὲν τὸ πεινῆν ἐσθίειν τε, μηδὲ ἓν
νόμιζ' ὁρᾶν Τιθύμαλλον, ἢ Φιλιππίδην.
Ὕδωρ δὲ πίνειν, βάτραχος· ἀπολαῦσαι θύμου
λαχάνων τε, κάμπη· πρὸς τὸ μὴ λοῦσθαι, ῥύπος·
ὑπαίθριος χειμῶνα διάγειν, κόψιχος·
πνῖγος ὑπομεῖναι καὶ μεσημβρίας λαλεῖν,
τέττιξ· ἐλαίῳ μήτε χρῆσθαι μήθ' ὁρᾶν,
κονιορτός· ἀνυπόδητος ὀρθρου περιπατεῖν
γέρανος· καθεύδειν μηδὲ μικρὸν, νύκτερίς.

35. Ἀντιφάνης δ' ἐν Προγόνοις·

Τὸν τρόπον μὲν οἶσθά μου,
ὅτι τῦφος οὐκ ἔνεστιν, ἀλλὰ τοῖς φίλοις
τοιουτοσί τις εἰμι, τύπτεσθαι μύδρος,
τύπτειν κεραυνὸς, ἐκτυφλοῦν τιν' ἀστραπὴ,

φέρειν τιν' ἄρανε' ἄνεμος, ἀποπνῖξαι βρόχος,
θύρας μοχλεύειν σεισμός, εἰσπηδᾶν ἀκρὶς,
δειπνεῖν ἄλιπτος μυῖα, μὴ 'ξελθεῖν φρέαρ,
ἄγχειν, φονεύειν, μαρτυρεῖν, ὅσ' ἂν μόνον,
τύχῃ τις εἰπὼν, ταῦτ' ἀπροσκέπτως ποιεῖν
ἅπαντα. Καὶ καλοῦσί μ' οἱ νεώτεροι
διὰ ταῦτα πάντα σκηπτόν. Ἀλλ' οὐδὲν μέλει
τῶν σκωμμάτων μοι· τῶν φίλων γὰρ ὢν φίλος
ἔργοισι χρηστὸς, οὐ λόγοις ἔφυν μόνον.

Λίφιλος δ' ἐν Παρασίτῳ, μελλόντων γίνεσθαι γάμων, τὸν παράσιτον ποιεῖ λέγοντα τάδε·

Ἀγνοεῖς ἐν ταῖς ἀραῖς
ὅ τι ἔστιν, εἴ τις μὴ φράσει' ὀρθῶς ὁδὸν,
(239) ἢ πῦρ ἀναύσει', ἢ διαφθείρει' ὕδωρ,
ἢ δειπνιεῖν μέλλοντα κωλύσαι τινά.

Εὔβουλος δ' ἐν Οἰδίποδι·

Ὁ πρῶτος εὑρὼν ταλλότρια δειπνεῖν ἀνὴρ
δημοτικὸς ἦν τις, ὡς ἔοικε, τοὺς τρόπους.
Ὅστις δ' ἐπὶ δεῖπνον ἢ φίλον τιν' ἢ ξένον
καλέσας ἔπειτα συμβολὰς ἐπράξατο,
φυγὰς γένοιτο μηδὲν οἴκοθεν λαβών.

36. Διόδωρος δ' ὁ Σινωπεὺς ἐν Ἐπικλήρῳ, περὶ τοῦ παρασιτεῖν καὶ αὐτὸς οὐκ ἀγλαφύρως τάδε φησί·

Βούλομαι δεῖξαι σαφῶς,
ὡς σεμνόν ἐστι τοῦτο, καὶ νενομισμένον,
καὶ τῶν θεῶν εὕρημα, τὰς δ' ἄλλας τέχνας
οὐδεὶς θεῶν κατέδειξεν, ἀλλ' ἄνδρες σοφοί.
Τὸ γὰρ παρασιτεῖν εὗρεν ὁ Ζεὺς ὁ φίλιος,
ὁ τῶν θεῶν μέγιστος ὁμολογουμένως.
Οὗτος γὰρ εἰς τὰς οἰκίας εἰσέρχεται

οὐχὶ διακρίνας τὴν πενιχρὰν ἢ πλουσίαν.
Οὗ δ' ἂν καλῶς ἐστρωμένην κλίνην ἴδῃ,
παρακειμένην τε τὴν τράπεζαν, πάνθ' ἃ δεῖ
ἔχουσαν, ἤδη κατακλιθεὶς καὶ κοσμίως
ἀριστίσας ἑαυτὸν, ἐντραγὼν, πιὼν,
ἀπέρχετ' οἴκαδ', οὐ καταβαλὼν συμβολάς.
Κἀγὼ ποιῶ νῦν τοῦτ'· ἐπὰν κλίνας ἴδω
ἐστρωμένας, καὶ τὰς τραπέζας εὐτρεπεῖς,
καὶ τὴν θύραν ἀνεῳγμένην, εἰσέρχομαι
ἐνθάδε σιωπῇ, καὶ ποιήσας εὐσταλῆ
ἐμαυτὸν, ὥστε μὴ 'νοχλεῖν τὸν συμπότην,
πάντων ἀπολαύσας τῶν παρατεθέντων, πιὼν
ἀπέρχομ' οἴκαδ', ὥσπερ ὁ Ζεὺς ὁ φίλιος.
Ὅτι δ' ἦν τὸ πρᾶγμ' ἔνδοξον ἀεὶ καὶ καλὸν,
ἐκεῖθεν ἂν γνοίη τις ἔτι σαφέστερον.
Τὸν Ἡρακλέα τιμῶσα λαμπρῶς ἡ πόλις,
ἐν ἅπασι τοῖς δήμοις θυσίας ποιουμένη,[1]
εἰς τὰς θυσίας ταύτας παρασίτους τῷ θεῷ
οὐπώποτ' ἀπεκλήρωσεν, οὐδὲ παρέλαβεν
εἰς ταῦτα τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ κατέλεγεν
ἐκ τῶν πολιτῶν δώδεκ' ἄνδρας ἐπιμελῶς,
ἐκλεξαμένη τοὺς ἐκ δυναστῶν γεγονότας,
ἔχοντας οὐσίας, καλῶς βεβιωκότας.
Εἶθ' ὕστερον τὸν Ἡρακλέα μιμούμενοι
τῶν εὐπόρων τινὲς, παρασίτους ἑλόμενοι
τρέφειν, παρεκάλουν οὐχὶ τοὺς χαριεστάτους
ἐκλεγόμενοι, τοὺς δὲ κολακεύειν δυναμένους,
καὶ πάντ' ἐπαινεῖν· οἷς ἐπειδὴ προσερύγοι,
ῥαφανῖδας ἢ σαπρὸν σίλουρον καταφαγὼν,
ἅ τα καὶ ῥόδ' ἔφασαν αὐτὸν ἠριστηκέναι.

Ἐπεὶ δ' ἀποπάρδοι μετά τινος κατακείμενος,
τούτῳ προσάγων τὴν ῥῖν' ἔδειτ' αὐτῷ φράσαι,
πόθεν τὸ θυμίαμα τοῦτο λαμβάνεις;
Διὰ τοὺς τοιούτους τοὺς ἀσελγῶς χρωμένους,
τὸ τίμιον καὶ τὸ καλὸν αἰσχρόν ἐστι νῦν.

37. Καὶ Ἀξιόνικος δ' ἐν Χαλκιδικῷ φησιν·

Ὅτε τοῦ παρασιτεῖν πρῶτον ἠράσθην μετὰ
Φιλοξένου τῆς Πτερνοκοπίδος νέος ἔτ' ὤν,
πληγὰς ὑπέμενον κονδυλίων καὶ τρυβλίων
ὀστῶν τε τὸ μέγεθος τοσαύτας, ὥστε μὲ
(240) ἐνίοτε ταὐλάχιστον ὀκτὼ τραύματα
ἔχειν. Ἐλυσιτέλει γάρ· ἤττων εἰμὶ γὰρ
τῆς ἡδονῆς. Ἔπειτα καὶ τρόπον τινὰ
τὸ πρᾶγμά μοι λυσιτελὲς εἶναι νενόμικα.
Οἷον, φίλερίς τίς ἐστι καὶ μάχεταί τί μοι,
μετεβαλόμην πρὸς τοῦτον, ὅσα τ' εἴρηκέ με
κακῶς, ὁμολογῶν εὐθέως οὐ βλάπτομαι.
Πονηρὸς ὢν τε χρηστὸς εἶναι φησί τις,
ἐγκωμιάζων τοῦτον ἀπέλαβον χάριν.
Γλαύκου βεβρωκὼς τέμαχος ἑφθὸν τήμερον,
αὔριαν ἕωλον τοῦτ' ἔχων οὐκ ἄχθομαι.
Τοιοῦτος ὁ τρόπος ἐστὶν ἡ φύσις τέ μου.

Ἀντίδοτος δ' ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Πρωτοχόρῳ παράγει τινὰ παραπλήσιον τοῖς ἐν τῷ Κλαυδίῳ νῦν σοφιστεύουσιν, ὧν οὐδὲ μεμνῆσθαι καλὸν, τοιαῦτα περὶ παρασιτικῆς τέχνης λέγοντας·

Κατὰ τὴν στάσιν δὴ στάντες ἀκροάσασθέ μου.
Πρὶν ἐγγραφῆναι καὶ λαβεῖν, τὸ χλαμύδιον,
περὶ τοῦ παραιτεῖν εἴ τις ἔμπεσοι λόγος,
τὸ τεχνίον ἀεὶ ταὐτό μοι κατεπέστο,
καὶ παιδομαθὴς πρὸς αὐτὸ τὴν διάνοιαν ἦν.

38. Παράσιτοι δ' ἐπ' ὀνόματος ἐγένοντο Τιθύμαλλος μέν, οὗ μνημονεύει Ἄλεξις ἐν Μιλησίᾳ καὶ ἐν Ὀδυσσεῖ ὑφαίνοντι· ἐν δὲ Ὀλυνθίοις φησίν·

Ὁ δὲ σὸς πένης ἔστ', ὦ γλυκεῖα· τοῦτο δὲ
δέδοιχ' ὁ θάνατος τὸ γένος, ὡς φασιν, μόνον.
Ὁ γοῦν Τιθύμαλλος ἀθάνατος περιέρχεται.

Δρόμων δ' ἐν Ψιλτρίᾳ·

Ὑπερῃσχυνόμην
μέλλων ἀσύμβολος πάλιν δειπνεῖν· πάνυ
αἰσχρὸν γάρ. Β. Ἀμέλει· τὸν Τιθύμαλλον γοῦν ἀεὶ
ἐρυθρότερον κώμου περιπατοῦντ' ἔσθ' ὁρᾶν·
οὕτως ἐρυθριᾷ συμβολὰς οὐ κατατιθείς.

Τιμοκλῆς Κενταύρῳ ἢ Λεξαμενῷ·

Τιθύμαλλον αὐτὸν καὶ παράσιτον ἀποκαλῶν.

Ἐν δὲ Καυνίοις·

Ἤδη προσενήνεκται. Τί μέλλεις; Σπεύδετε,
ὦ τᾶν. Ὁ γὰρ Τιθύμαλλος οὕτως ἀνεβίω
κομιδῇ τεθνηκώς, τῶν ἂν' ὀκτὼ τοὐβολοῦ
θέρμους μαλάξας. Οὔκ ἀπεκαρτέρησε γάρ
ἐκεῖνος, ἀλλ' ἐκαρτέρησ', ὦ φίλτατε,
πίνων.

Ἐν δ' Ἐπιστολαῖς·

Οἴμοι κακοδαίμων, ὡς ἐρῶ! Μὰ τοὺς θεούς,
Τιθύμαλλος οὐδεπώποτ' ἠράσθη φαγεῖν
οὕτω σφόδρ', οὐδὲ Κόρμος ἱμάτιον λαβεῖν,
οὐ Νεῖλος ἅλφιτ', οὐ Κόρυδος ἀσύμβολος
κυεῖν ὀδόντας.

Ἀντιφάνης Τυρρηνῷ·

Ἀρετὴ τὸ προῖκα τοῖς φίλοις ὑπηρετεῖν.
Β. Λέγεις ἔσεσθαι τὸν Τιθύμαλλον πλούσιον.

Εἰσπράξεται γὰρ μισθὸν ἐκ τοῦ σοῦ λόγου,
παρ' οἷς ἐδείπνει προῖκα συλλέξει συχνήν.

(241) 39. Ἦν δὲ καὶ ὁ Κόρυδος τῶν δι' ὀνόματος παρασίτων. Μνημονεύει δ' αὐτοῦ Τιμοκλῆς ἐν Ἐπιχαιρεκάκῳ, οὕτως·

Ἀγορὰν ἰδεῖν εὔοψον, εὐποροῦντι μὲν
ἥδιστον, ἂν δ' ἀπορῇ τις, ἀθλιώτατον.
Ὁ γοῦν Κόρυδος ἄκλητος, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ,
γενόμενος ὠψώνει παρ' αὐτὸν οἰκάδε.
Ἦν δὲ τὸ πάθος γελοῖον, οἴμοι, τέτταρας
χαλκοῦς ἔχων ἄνθρωπος, ἐγχέλεις ὁρῶν,
θύννεια, νάρκας, καράβους· ἡμιωδία.
Καὶ ταῦτα πάντα μὲν περιελθὼν ἤρετο
ὁπόσου, πυθόμενος δ' ἀπέτρεχ' εἰς τὰς μεμβράδας.

Ἄλεξις Δημητρίῳ ἢ Φιλεταίρῳ·

Ἀλλ' αἰσχύνομαι
τὸν Κόρυδον, εἰ δόξω συναριστᾶν τισιν
οὕτω προχείρως· οὐκ ἀπαρνοῦμαι δ' ὅμως.
Οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνος, ἂν καλῇ τις.

Ἐν δὲ Τιτθῇ·

Ὁ Κόρυδος οὗτος, ὁ τὰ γελοῖ' εἰθισμένος
λέγειν, Βλεπαῖος βούλετ' εἶναι, νοῦν γ' ἔχων·
πλουτεῖ γὰρ ὁ Βλεπαῖος.

Κρατῖνος δ' ὁ νεώτερος ἐν Τιτᾶσι·

Κόρυδον τὸν χαλκοτύπον πεφύλαξο,
ἢν μὴ σοὶ νομιεῖς αὐτὸν μηδὲν καταλείψειν,
μηδ' ὄψον κοινῇ μετὰ τούτου πώποτε δαίσῃ,
τοῦ Κορύδου, προλέγω σοι· ἔχει γὰρ χεῖρα κραταιὰν,
χαλκῆν, ἀκάματον, πολὺ κρείττω τοῦ πυρὸς αὐτοῦ.

Ὅτι δὲ γελοῖα ἔλεγεν ὁ Κόρυδος, καὶ ἐπὶ τούτοις γελᾶσθαι ἤθελεν, ὁ αὐτὸς Ἄλεξις ἐν Ποιηταῖς φησι·

Πάνυ τι βούλομαι
οὕτω γελᾶσθαι καὶ γελοῖ' ἀεὶ λέγειν
μετὰ τὸν Κόρυδον μάλιστ' Ἀθηναίων πολύ.

Ἀναγράφει δὲ αὐτοῦ τὰ ἀπομνημονεύματα Λυγκεὺς ὁ Σάμιος, Εὐκράτην αὐτὸν καλεῖσθαι κυρίως φάσκων. Γράφει δ' οὕτως· „Εὐκράτης ὁ Κόρυδος, πίνων παρά τινι, σαπρᾶς οὔσης τῆς οἰκίας, ἐνταῦθα, φησὶ, δειπνεῖν δεῖ ὑποστήσαντα τὴν ἀριστερὰν χεῖρα, ὥσπερ αἱ Καρυάτιδες."

40. Φιλόξενος δ' ἡ Πτερνοκοπὶς, ἐμπεσόντος λόγου, ὅτι αἱ κίχλαι τίμιαι εἰσι, καὶ τοῦ Κορύδου παρόντος, ὃς ἐδόκει πεπορνεῦσθαι, Ἀλλ' ἐγὼ, ἔφη, μνημονεύω, ὅτε ὁ κόρυδος ὀβολοῦ ἦν. — Ἦν δὲ καὶ ὁ Φιλόξενος τῶν παρασίτων, ὡς Ἀξιόνικος εἴρηκεν ἐν τῷ Χαλκιδικῷ. Πρόκειται δὲ τὸ μαρτύριον. Μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Μένανδρος ἐν Κεκρυφάλῳ, αὐτὸ μόνον Πτερνοκοπίδα αὐτὸν καλῶν. — Μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Μάχων ὁ κωμῳδιοποιὸς, ὁ Κορίνθιος μὲν ἢ Σικυώνιος γενόμενος, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ τῇ ἐμῇ καταβιούς, καὶ διδάσκαλος γενόμενος τῶν κατὰ κωμῳδίαν μερῶν Ἀριστοφάνους τοῦ γραμματικοῦ· ὃς καὶ ἀπέθανεν ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ ἐπιγέγραπται αὐτοῦ τῷ μνήματι·

Τῷ κωμῳδογράφῳ, κούφη κόνι, τὸν φιλάγωνα
κισσὸν ὑπὲρ τύμβου ζῶντα Μάχωνι φέροις.

(242) Οὐ γὰρ ἔχεις κηφῆνα παλίμπλυτον, ἀλλ' ἄρα τέχνης
ἄξιον ἀρχαίης λείψανον ἡμφίεσας.

Τοῦτο δ' ὁ πρέσβυς ἐρεῖ: Κέκροπος πόλι, καὶ παρὰ Νείλῳ
ἔστιν ὅτ' ἐν Μούσαις δριμὺ πέφυκε φυτόν.

Ἐν τούτοις δηλοῖ σαφῶς, ὅτι Ἀλεξανδρεὺς ἦν γένος. Ὁ δ' αὖ Μάχων τοῦ Κορύδου μνημονεύει ἐν τούτοις·

Τὸν Κόρυδον ἠρώτησεν Εὐκράτη ποτὲ
τῶν συμπαρόντων πῶς κέχρητ' αὐτῷ ποτε
Πτολεμαῖος. Οὐκ οἶδ', εἶπεν, οὐδέπω σαφῶς.
Πεπότικε μὲν γὰρ ὥσπερ ἰατρός μ', ἔφη·
ἃ δεῖ φαγεῖν δὲ σιτί', οὐ δέδωκέ πω.

Λυγκεὺς δ' ἐν δευτέρῳ περὶ Μενάνδρου· „Ἐπὶ γελοίοις (φησὶ) δόξαν εἰληφότες Εὐκλείδης ὁ Σμικρίνου καὶ Φιλόξενος ἡ Πτερνοκοπίς· ὧν ὁ μὲν Εὐκλείδης, ἀποφθεγγόμενος οὐκ ἀνάξια βιβλίου καὶ μνήμης, ἐν τοῖς ἄλλοις ἦν ἀηδὴς καὶ ψυχρός, ὁ δὲ Φιλόξενος, οὐδὲν ἐπὶ κεφαλαίου περιττὸν λέγων, ὅ τι λαλήσειεν ἢ πικρανθεὶς πρός τινα τῶν συζώντων καὶ διηγήσαιτο, πᾶν ἐπαφροδισίας καὶ χάριτος ἦν μεστόν. Καίτοι γε συνέβη, τὸν μὲν Εὐκλείδην κατὰ τὸν βίον * * *, τὸν δὲ Φιλόξενον ὑπὸ πάντων φιλεῖσθαι καὶ τιμᾶσθαι.“

41. Μοσχίωνος δέ τινος παρασίτου μνημονεύων Ἄλεξις ἐν Τροφωνίῳ, παραμασήτην αὐτὸν ἐν τούτοις καλεῖ·

Εἶθ' ὁ Μοσχίων,
ὁ παραμασήτης ἐν βροτοῖς αὐδώμενος.

Ἐν δὲ τῷ Παγκρατιαστῇ Ἄλεξις τρεχεδείπνους καταλέγων φησί·

Πρῶτον μὲν ἦν σοι Καλλιμέδων ὁ Κάραβος,
ἔπειτα Κόρυδος, Κωβίων, Κυρηβίων,
ὁ Σκόμβρος, ἡ Σεμίδαλις. Β. Ἡράκλεις φίλε·
ἀγοράσματ', οὐ συμπόσιον, εἴρηκας, γύναι.

Κυρηβίων δ' ἐπεκαλεῖτο Ἐπικράτης, ὁ Αἰσχίνου τοῦ ῥήτορος κηδεστής, ὡς φησι Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τῆς παραπρεσβείας. Τῶν δὲ τοιούτων ἐπιθέτων, ἃ ἐπὶ χλεύῃ

Ἀθηναῖοι παίζοντες ἔλεγον, μνημονεύει Ἀναξανδρίδης ἐν Ὀδυσσεῖ, οὕτως·

Ἡμεῖς γὰρ ἀλλήλους ἀεὶ χλευάζετ', οἶδ' ἀκριβῶς.
Ἂν μὲν γάρ ᾖ τις εὐπρεπής, ἱερὸν γάμον καλεῖτε·
ἐὰν δὲ μικρὸν παντελῶς ἀνθρώπιον, σταλαγμόν·
λαμπρός τις ἐξελήλυθ', * * ὅλολυς οὗτός ἐστι·
λιπαρὸς περιπατεῖ Δημοκλῆς, ζωμὸς κατωνόμαστα·
χαίρει τις αὐχμῶν ἢ ῥυπῶν, κονιορτὸς ἀναπέφηνεν·
ὄπισθεν ἀκολουθεῖ κόλαξ τῳ, λέπαδος ἐπικέκληται·
τὰ πόλλ' ἄδειπνος περιπατεῖ, νεστρῖνός ἐστι νῆστις·
εἰς τοὺς καλοὺς δ' ἂν τις βλέπῃ, καινὸς θεατροποιός·
ὑφείλετ' ἄρνα ποιμένος παίζων, Ἀτρεὺς ἐκλήθη·
ἐὰν δὲ κριόν, Φρίξος· ἂν δὲ κωδάριον, Ἰάσων.

42. Χαιρεφῶντος δὲ τοῦ παρασίτου μέμνηται μὲν κἀν (243) τοῖς πρὸ τούτων· ἀτὰρ δὴ καὶ Μένανδρος αὐτοῦ μνημονεύει ἐν Κεκρυφάλῳ. Κἀν τῇ Ὀργῇ δέ φησι·

Διαφέρει Χαιρεφῶντος οὐδὲ γρῦ
ἄνθρωπος, ὅστις ἐστὶν, ὃς κληθεὶς ποτε
εἰς ἑστίασιν δωδεκάποδος, ὄρθριος
πρὸς τὴν σελήνην ἔτρεχε τὴν σκιὰν ἰδών,
ὡς ὑστερίζων, καὶ παρῆν ἅμ' ἡμέρᾳ.

Ἐν δὲ Μέθῃ·

Ἐμὲ γὰρ διέτριψεν ὁ
κομψότατος ἀνδρῶν Χαιρεφῶν, ἱερὸν γάμον
φάσκων ποιήσειν δεύτεραν μετ' εἰκάδα
καθ' αὑτὸν, ἵνα τῇ τετράδι δειπνῇ παρ' ἑτέροις.
Τὰ τῆς θεοῦ γὰρ παντα χῶς ἔχειν καλῶς.

Μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ ἐν Ἀνδρογύνῳ ἢ Κρητί. Τιμοκλῆς δ' ἐν Ἐπιστολαῖς καὶ ὡς Δημοτίωνι τῷ ἀσώτῳ παρασιτοῦντος αὐτοῦ μνημονεύει·

Ὁ Δημοτίων δὲ παραμενεῖν αὐτῷ δοκῶν
ταὰργύριον οὐκ ἐφείδετ', ἀλλὰ παρέτρεφε
τὸν βουλόμενον. Ὁ Χαιρεφῶν μὲν παντελῶς
οἰκαδε βαδίζειν ᾤετ', ὦ ταλάντατος.
Καὶ μὴν ἔτι τοῦτ' ἔστιν ἄξιον μόνον,
τὸν παραμασήτην λαμβάνει δίκρουν ξύλον·
οὔτ' εὔρυθμος γάρ ἐστιν, οὔτ' ἀχρήματος.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Σκύθῃ·

Ἐπὶ κῶμον, εἰ δοκεῖ,
ἴωμεν, ὥσπερ ἔχομεν. Β. Οὐκοῦν δᾷδα καὶ
στεφάνους λαβόντες. Χαιρεφῶν οὕτως *
μεμάθηκε κωμάζειν ἄδειπνος.

Τιμόθεος Κυναρίῳ·

Πειρώμεθ' ἀποδόντες τὸ δεῖπνον ἀπιέναι.
Εἰς ἑπτάκλινον δ' ἐστὶν, ὡς ἔφραζέ μοι·
ἂν μὴ παράβυσιν νῦν γένηται Χαιρεφῶν.

43. Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Καρύστιος ἐν Ἱερείᾳ·

Καινόν γέ φασι Χαιρεφῶντ' ἐν τοῖς γάμοις
ὡς τὸν Ὀφέλαν ἄκλητον εἰσδεδυκέναι.
Σπυρίδα λαβὼν γὰρ καὶ στέφανον, ὡς ἦν σκότος,
φάσκων παρὰ τῆς νύμφης ὁ τὰς ὄρνεις φέρων
ἥκειν, δεδειπνηκ', ὡς ἔοικεν, εἰσπεσών.

Ἐν δὲ Σφαττομένῃ·

Καλῶ δ' Ἄρη Νίκην τ' ἐπ' ἐξόδοις ἐμαῖς,
καλῶ δὲ Χαιρεφῶντα· κἂν γὰρ μὴ καλῶ,
ἄκλητος ἥξει.

Μάχων δ' ὁ κωμικός φησιν·

Ὁδὸν μακρὰν ἐλθόντος ἐπὶ δεῖπνόν ποτε
τοῦ Χαιρεφῶντος εἰς γάμους ἐξ ἄστεος,
εἰπεῖν λέγουσι τὸν ποιητὴν Δίφιλον,

εἰς τὰς ἑαυτοῦ, Χαιρεφῶν, σιαγόνας
ἔγλυφον ἥλους ἑκατέρᾳ γε τέτταρας,
ἵνα μὴ παρασιῶν καὶ μακρὰν ἑκάστοτε
ὁδὸν βαδίζων τὰς γνάθους διαστρέφῃς.

Καὶ πάλιν·

Ὁ Χαιρεφῶν κρεάδι' ἀνήνει ποτὲ,
καὶ τοῦ μαγείρου, φασὶν, ὀστῶδες σφόδρα
αὐτῷ τι προσκόπτοντος ἀπὸ τύχης κρέας,
εἶπεν, μάγειρε, μὴ προσίστα τοῦτό μοι
τοὐστοῦν. Ὁ δ' εἶπεν, ἀλλὰ μήν ἐστι γλυκύ·
(244) καὶ μὴν τὸ πρὸς ὀστοῦν φασι κρέας εἶναι γλυκύ.
Ὁ Χαιρεφῶν δὲ, καὶ μάλ', ὦ βέλτιστ', ἔφη,
γλυκὺ μέν, προσιστάμενον δὲ λυπεῖ πανταχῇ.

Τοῦ Χαιρεφῶντος καὶ σύγγραμμα ἀναγράφει Καλλίμαχος, ἐν τῷ τῶν παντοδαπῶν πίνακα γράφων οὕτως· „Δεῖπνα ὅσοι ἔγραψαν. Χαιρεφῶν Κυρηβίωνι.“ Εἶθ' ἑξῆς τὴν ἀρχὴν ὑπέθηκεν· „Ἐπειδή μοι πολλάκις ἐπέστειλας. Στίχων τοί.“ Καὶ ὁ Κυρηβίων δ' ὅτι παράσιτος, προείρηται.

44. Καὶ Ἀρχεφῶντος δὲ τοῦ παρασίτου μνημονεύων ὁ Μάχων φησί·

Κληθεὶς ἐπὶ δεῖπνον ὁ παράσιτος Ἀρχεφῶν
ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως, ἡνίκα
κατέπλευσεν εἰς Αἴγυπτον ἐκ τῆς Ἀττικῆς,
ὄψου πετραίου παρατεθέντος ποικίλου
ἐπὶ τῆς τραπέζης καράβων τ' ἀληθινῶν,
ἐπὶ πᾶσι λοπάδος τ' εἰσενεχθείσης ἁδρᾶς,
ἐν ᾗ τεμαχιστοὶ τρεῖς ἐνῆσαν κωβιοὶ,
οὓς κατεπλάγησαν πάντες οἱ κεκλημένοι,
τῶν μὲν σκάρων ἀπέλαυε τῶν τριγλῶν θ' ἅρα

καὶ φυκίδων ἐπὶ πλεῖον Ἀρχεφῶν πάνυ,
ἄνθρωπος ὑπὸ τῶν μαινίδων καὶ μεμβράδων
Φαληρικῆς ἀφύης τε διασεσαγμένος,
τῶν κωβιῶν δ' ἀπέσχετ' ἐγκρατέστατα.
Πάνυ δὴ παραδόξου γενομένου τοῦ πράγματος,
Καὶ τοῦ βασιλέως πυθομένου τἀλκήνορος
μὴ παρεώρακεν Ἀρχεφῶν τοὺς κωβιούς;
Ὁ κυρτὸς εἶπε, πάνυ μὲν οὖν τοὐναντίον,
Πτολεμαῖ', ἑώρακε πρῶτος, ἀλλ' οὐχ ἅπτεται,
τὸ ὖψον δὲ σέβεται τοῦτο καὶ δέδοικέ πως·
οὐδ' ἐστὶν αὐτῷ πάτριον ὄντ' ἀσύμβολον
ἰχθὺν ἔχοντ' ἄψηφον ἀδικεῖν οὐδένα.

45. Ἄλεξις δ' ἐν Πυραύνῳ Στράτιον τὸν παράσιτον εἰσάγει δυσχεραίνοντα τῷ τρέφοντι, καὶ λέγοντα τάδε·

Ἐμοὶ παραστῆναι κρεῖττον ἢν τῷ Πηγάσῳ,
ἢ τοῖς Βορεάδαις, ἢ εἴ τι θᾶττον ἔτι τρέχει,
ἢ Δημέᾳ Λάχητος ἐτεοβουτάδῃ.
Πέτεται γὰρ, οὐχ οἷον βαδίζει τὰς ὁδούς.

Καὶ μετ' ὀλίγα·

Στράτιε, φιλεῖς δή πού με; Β. Μᾶλλον τοῦ πατρός.
Ὁ μὲν γὰρ οὐ τρέφει με, σὺ δὲ λαμπρῶς τρέφεις.
Α. Εὔχει τ' ἀεί με ζῆν ἅπασι τοῖς θεοῖς;
Β. Ἂν γὰρ πάθῃς τι, πῶς ἐγὼ βιώσομαι;

Ἀξιόνικος δ' ὁ κωμικὸς ἐν τῷ Τυρρηνῷ Γρυλλίωνος τοῦ παρασίτου ἐν τούτοις μνημονεύει·

Οἶνος οὐκ ἔνεστιν *
αὐτοῖς πρὸς ἑταίρους πρόφασιν ἐπὶ κῶμον τινάς,
ὅπερ ποιεῖν εἴωθε Γρυλλίων ἀεί.

Ἀριστόδημος δ' ἐν δευτέρῳ γελοίων ἀπομνημονευμάτων παρασίτους ἀναγράφει, Ἀντιόχου μὲν τοῦ βασιλέως Σώ-

στρατον· Δημητρίου δὲ τοῦ πολιορκητοῦ Εὐαγόραν τὸν ταρτόν· Σελεύκου δὲ Φορμίωνα. Λυγκεὺς δ' ὁ Σάμιος (245) ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασι· „Σιλανὸς (φησὶν) ὁ Ἀθηναῖος, Γρυλλίωνος παρασιτοῦντος Μενάνδρῳ τῷ σατράπῃ, εὐπαρύφου δὲ καὶ μετὰ θεραπείας περιπατοῦντος, ἐρωτηθείς τίς ἐστιν οὗτος, Μενάνδρου, ἔφησεν, ἀξία γνάθος. Χαιρεφῶν δ' ἔφησεν, ὁ παράσιτος εἰς γάμον ἄκλητος εἰσελθών, καὶ κατακλιθεὶς ἔσχατος, τῶν γυναικονόμων ἀριθμούντων τοὺς κεκλημένους, καὶ κελευόντων αὐτὸν ἀποτρέχειν, ὡς παρὰ τὸν νόμον ἐπὶ τοῖς τριάκοντα ἐπόντος, Ἀριθμεῖτε δή, ἔφη, πάλιν, ἀπ' ἐμοῦ ἀρξάμενοι."

46. Ὅτι δ' ἦν ἔθος τοὺς γυναικονόμους ἐφορᾶν τὰ συμπόσια, καὶ ἐξετάζειν τῶν κεκλημένων τὸν ἀριθμόν, τὸ δ κατὰ νόμον ἐστὶ, Τιμοκλῆς ἐν Φιλοδικαστῇ φησιν οὕτως:

Ἀνοίγετ' ἤδη τὰς θύρας, ἵνα πρὸς τὸ φῶς
ὦμεν καταφανεῖς μᾶλλον, ἐφοδεύων ἐὰν
βούληθ' ὁ γυναικονόμος λαβεῖν ἀριθμὸν
κατὰ τὸν νόμον τὸν καινὸν, ὅπερ εἰώθε δρᾶν,
τῶν ἑστιωμένων. Ἕδει δὲ τοὔμπαλιν
τὰς τῶν ἀδείπνων ἐξετάζειν οἰκίας.

Μένανδρος δ' ἐν Κεκρυφάλῳ·

Παρὰ τοῖς γυναικονόμοις δὲ τοὺς ἐν τοῖς γάμοις
διακονοῦντας ἀπογεγράφθαι πυθόμενος
πάντας μαγείρους, κατὰ νόμον καινόν τινα,
ἵνα πυνθάνωνται τοὺς κεκλημένους, ἐὰν
πλείους τις ὧν ἔξεστιν ἑστιῶν τύχῃ,
ἔλθών.

Καὶ Φιλόχορος δ' ἐν ἑβδόμῃ Ἀτθίδος· „Οἱ γυναικονόμοι (φησὶ) μετὰ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν ἐσκόπουν τὰς ἐν ταῖς οἰκίαις συνόδους ἔν τε τοῖς γάμοις καὶ ταῖς ἄλλαις θυσίαις."

47. Τοῦ δὲ Κορύδου ἀποφθέγματα τάδε ἀναγράφει ὁ Λύγκευς· „Κορύδῳ συμπινούσης τινὸς ἑταίρας, ᾗ ὄνομα ἦν Γνώμη, καὶ τοῦ οἰναρίου ὑπολιπόντος, εἰσφέρειν ἐκέλευσεν ἕκαστον δύο ὀβολούς, Γνώμην δὲ συμβάλλεσθαι ὅ τι δοκεῖ τῷ δήμῳ. Πολύκτορος δὲ τοῦ κιθαρῳδοῦ φακῆν ζοφοῦντος καὶ λίθον μασησαμένου, ὦ ταλαίπωρε, ἔφη, καὶ ἡ φακῆ σε βάλλει.“ Μήποτε τούτου καὶ Μάχων μνημονεύει. Φησὶ γάρ·

Κακός τις, ὡς ἔοικε, κιθαρῳδὸς σφόδρα,
μέλλων * οἰκοδομεῖν τὴν οἰκίαν, φίλον
αὑτοῦ λίθους ᾔτησεν· ἀποδώσω δ' ἐγὼ
αὐτῶν πολὺ πλείους, φησὶν, ἐν τῇς δείξεως.

Λέγοντος δέ τινος τῷ Κορύδῳ, ὡς τῆς αὑτοῦ γυναικὸς ἐνίοτε καὶ τράχηλον καὶ τοὺς τιτθοὺς καὶ τὸν ὀμφαλὸν φιλεῖ, πονηρὸν, ἔφη, τοῦτ' ἤδη. Καὶ γὰρ ὁ Ἡρακλῆς ἀπὸ τῆς Ὀμφάλης ἐπὶ τὴν Ἥβην μεταβέβηκε. Φυρομάχου δ' ἐμβαψαμένου εἰς φακῆν, καὶ τὸ τρυβλίον ἀνατρέψαντος, ζημιωθῆναι αὐτὸν, ἔφη, δίκαιον, ὅτι οὐκ ἐπιστάμενος δειπνεῖν ἀπεγράψατο. Παρὰ Πτολεμαίῳ δὲ ματτύης περιφερομένης, καὶ κατ' ἐκεῖνον ἀεὶ λειπούσης, Πτολεμαῖε, ἔφη, πότερον ἐγὼ μεθύω, ἢ δοκεῖ μοι ταῦτα περιφέρεσθαι; Χαιρεφῶντος δὲ τοῦ παρασίτου φήσαντος οὐ δύνασθαι τὸν οἶνον φέρειν, οὐδὲ γὰρ τὸ εἰς τὸν οἶνον, ἔφη. Τοῦ δὲ Χαιρεφῶντος γυμνοῦ ἔν τινι δείπνῳ διαναστάντος, ὦ Χαιρεφῶν, εἶπεν, ὥσπερ τὰς ληκύθους ὁρῶ σε, μέχρι πόσου μεστὸς εἶ. Καθ' ὃν δὲ καιρὸν Δημοσθένης παρ' Ἁρπάλου τὴν κύλικα εἴληφει, οὗτος, ἔφη, (246) τοὺς ἄλλους ἀκρατοπώθωνας καλῶν αὐτὸς τὴν μεγάλην ἔσπακεν. Εἰωθότος δ' αὐτοῦ ὑπαρούς ἄρτους ἐπὶ τὰ δεῖπνα φέρεσθαι, ἐνεγκαμένου τινὸς ἔτι μελαντέ-

ρους, οὐκ ἄρτους ἔφη αὐτὸν ἐπηρχέναι, ἀλλὰ τῶν ἄρτων σκιάς."

48. Φιλόξενος δ' ὁ παράσιτος, Πτερνοκοπὶς δ' ἐπίκλην, παρὰ Πύθωνι ἀριστῶν, παρακειμένων ἐλαῶν, καὶ μετὰ μικρὸν προσενεχθείσης λοπάδος ἰχθύων, πατάξας τὸ τρυβλίον ἔφη, Μάσσιξεν δ' ἐλάαν. Ἐν δείπνῳ δὲ τοῦ καλέσαντος αὐτὸν μίλανας ἄρτους παρατιθέντος, μὴ πολλοὺς, εἶπε, παρατίθει, μὴ σκότος ποιήσῃς. Τὸν δ' ὑπὸ τῆς γραὸς τρεφόμενον παράσιτον Παυσίμαχος ἔλεγε τοὐναντίον πάσχειν τῇ γραΐ συνόντα· αὐτὸν γὰρ ἐν γαστρὶ λαμβάνειν ἀεί. Περὶ τούτου καὶ Μάχων γράφει οὕτως·

Τὸν ὑδροπότην * Μοσχίωνα λεγόμενον
ἰδόντα φασὶν ἐν Λυκείῳ μετά τινων,
παράσιτον ὑπὸ γραὸς τρεφόμενον πλουσίας,
ὦ δεῖνα, παράδοξόν γε ποιεῖς πρᾶγμ', ὅτι
ἡ γραῦς ποιεῖ σ' ἐν γαστρὶ λαμβάνειν ἀεί.

Ὁ δ' αὐτὸς, παράσιτον ἀκούσας ὑπὸ γραΐας τρεφόμενον, συγγινόμενόν τε αὐτῇ ἑκάστης ἡμέρας·

Νῦν πάντα (φησὶ) καινὰ γίγνεθ'· ἡ μὲν οὐ κύει,
ἐν γαστρὶ δ' οὗτος λαμβάνει καθ' ἡμέραν.

Πτολεμαῖος δ' ὁ τοῦ Ἀγησάρχου, Μεγαλοπολίτης γένος, ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν περὶ τὸν Φιλοπάτορα ἱστοριῶν συμπότας φησὶ τῷ βασιλεῖ συνάγεσθαι ἐξ ἁπάσης τῆς πόλεως, οὓς προσαγορεύεσθαι γελοιαστάς.

49. Ποσειδώνιος δ' ὁ Ἀπαμεὺς ἐν τῇ εἰκοστῇ καὶ τρίτῃ τῶν ἱστοριῶν, „Κελτοὶ (φησὶ) περιάγονται μεθ' αὑτῶν καὶ πολεμοῦντες συμβιοτάς, οὓς καλοῦσι παρασίτους. Οὗτοι δὲ ἐγκάμια αὐτῶν καὶ πρὸς ἀθρόους λέγουσιν ἀνθρώπους συνεστῶτας, καὶ πρὸς ἕκαστον τῶν κατὰ μέρος ἐκείνων ἀκροωμένων. Τὰ δὲ ἀκούσματα αὐτῶν

εἰσὶν οἱ καλούμενοι Βάρδοι· ποιηταὶ δὲ οὗτοι τυγχάνουσι μετ' ᾠδῆς ἐπαίνους λέγοντες." Ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ καὶ τριακοστῇ ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς Ἀπολλώνιόν τινα ἀναγράφει, παράσιτον γεγονότα Ἀντιόχου τοῦ Γρυποῦ ἐπικαλουμένου, τοῦ τῆς Συρίας βασιλέως. Ἀριστόδημος δ', ἱστορεῖ, Βίθυν, τὸν Λυσιμάχου τοῦ βασιλέως παράσιτον, ἐπεὶ αὐτοῦ εἰς τὸ ἱμάτιον ὁ Λυσίμαχος ἐνέβαλε ξύλινον σκορπίον, ἐκταραχθέντα ἀναπηδῆσαι, εἶτα γνόντα τὸ γεγενημένον, κἀγὼ σέ, φησὶν, ἐκφοβήσω, βασιλεῦ· δός μοι τάλαντον. Ἦν δ' ὁ Λυσίμαχος μικρολογώτατος. Ἀγαθαρχίδης δ' ὁ Κνίδιος ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ εἰκοστῇ τῶν Εὐρωπιακῶν Ἀριστομάχου τοῦ Ἀργείων τυράννου παράσιτον γενέσθαι φησὶν Ἀνθεμόκριτον, τὸν παγκρατιαστήν.

50. Κοινῇ δὲ περὶ παρασίτων εἰρήκασι Τιμοκλῆς μὲν ἐν Πύκτῃ, ἐπισιτίους καλῶν αὐτούς, ἐν τοῖσδε·

Εὑρήσεις δὲ τῶν ἐπισιτίων
τούτων τινάς, οἳ δειπνοῦσιν ἐσφυδωμένοι
τἀλλότρι', ἑαυτοὺς ἀντὶ κωρύκων δέρειν
παρέχοντες ἀθληταῖσιν.

Φερεκράτης Γραυσί·

Σὺ δ' οὐδὲ θάττον Σμικυθίων ἐπισιτιεῖ;
Β. Τίς δ' οὗτος ὑμῖν ἐστι; Α. Τυῦτον παντάχοῦ
ἄγω λαρυγγικόν τιν' ἐπὶ μισθῷ ξένον.

Ἐπισίτιοι γὰρ καλοῦνται οἱ ἐπὶ τροφαῖς ὑπουργοῦντες. (247) Πλάτων ἐν τετάρτῳ Πολιτείας· „Καὶ ταῦτ' ἐπισίτιοι, καὶ οὐδὲ μισθὸν πρὸς τοῖς σιτίοις ὥσπερ οἱ ἄλλοι λαβόντες." Ἀριστοφάνης Πελαργοῖς·

Ἦν γάρ ἓν' ἄνδρ' ἄδικον σὺ διώκῃς,
ἀντιμαρτυροῦσι
δώδεκα τοῖς ἑτέροις ἐπισίτιοι.

Εὔβουλος δ' ἐν Λαιδάλῳ·

Ἔθέλει δ' ἄνευ μισθοῦ παρ' αὐτοῖς καταμένειν
ἐπισίτιος.

51. Λίφιλος δ' ἐν Συνωρίδι, (ἑτοίρας δ' ὄνομα ἡ Συνωρίς,) Εὐριπίδου μνησθείς, (κύβος δέ τις οὕτως καλεῖται Εὐριπίδης,) παίζων καὶ πρὸς τὸ τοῦ ποιητοῦ ὄνομα ἅμα καὶ περὶ παρασίτων, τάδε λέγει:

Ἄριστ' ἀπαλλάττεις ἐπὶ τούτου τοῦ κύβου.
Β. Ἀστεῖος εἶ. Δραχμὴν ὑπόθες. Α. Κεῖται πάλαι.
Πῶς ἂν βάλοιμ' Εὐριπίδην; Β. Οὐκ ἄν ποτε
Εὐριπίδης γυναῖκα σώσει. Οὐχ ὁρᾷς,
ἐν ταῖς τραγῳδίαισιν αὐτὰς ὡς στυγεῖ;
Τοὺς δὲ παρασίτους ἠγάπα. Λέγει γέ τοι·
„Ἀνὴρ γάρ, ὅστις, εὖ βίον κεκτημένος,
„μὴ τοὐλάχιστον τρεῖς ἀσυμβόλους τρέφει,
„ὄλοιτο, νόστου μή ποτ' εἰς πάτραν τυχών.“
Α. Πόθεν ἐστὶ ταῦτα, πρὸς θεῶν; Β. Τί δέ σοι μέλει;
Οὐ γὰρ τὸ δρᾶμα, τὸν δὲ νοῦν σκοπούμεθα.

Ἐν δὲ τῇ διασκευῇ τοῦ αὐτοῦ δράματος, περὶ ὀργιζομένου παρασίτου λέγων, φησίν·

Ὀργίζεται. Παράσιτος ὢν ὀργίζεται;
Οὐκ, ἀλλ' ἀλείψας τὴν τράπεζαν τῇ χολῇ,
ὥσπερ τὰ παιδί', αὐτὸν ἀπογαλακτιεῖ.

Καὶ ἑξῆς·

Τότε φάγοις, παράσιθ'. Β. Ὅρα,
ὡς διασέσυρκε τὴν τέχνην. Α. Οὐκ οἶσθ', ὅτι
μετὰ τὸν κιθαρῳδὸν ὁ παράσιτος κρίνεται;

Κἀν τῷ δὲ ἐπιγραφομένῳ Παρασίτῳ δράματί φησιν·
Οὐ δεῖ παρασιτεῖν ὄντα δυσάρεστον σφόδρα.

52. Μένανδρος δ' ἐν τῇ Ὀργῇ, περὶ φίλου λέγων οὐχ ὑπακούοντος γάμων δεῖπνοι, φησίν·

Τοῦθ' ἑταῖρός ἐστιν ὄντως· οὐκ ἐραστῇ, πηλίκα
δεῖπνόν ἐστιν, ὥσπερ ἕτεροι, καὶ τί δειπνεῖν κωλύει
τοὺς παρόντας. Εἶτα δεῖπνον ἕτερον εἰς τρίτην βλέπει,
εἶτα περίδειπνον πάλιν.

Καὶ Ἄλεξις ἐν Ὀρέστῃ, Νικόστρατός τ' ἐν Πλούτῳ, Μένανδρός τ' ἐν Μέθῃ καὶ Νομοθέτῃ· Φιλωνίδης τ' ἐν Κοθόρνοις οὕτως·

Ἐγὼ δ', ἀπόσιτος ὤν, τοιαῦτ' οὐκ ἀνέχομαι.

Τῷ δὲ παράσιτος ὅμοιά ἐστιν ὀνόματα ἐπίσιτος, περὶ οὗ προείρηται, καὶ οἰκόσιτος, σιτόκουρός τις, καὶ αὐτόσιτος, ἔτι δὲ κακόσιτος, καὶ ὀλιγόσιτος. Μνημονεύει δὲ τοῦ μὲν ἐπισίτου Κράτης Τόλμαις·

Ποιμαίνει δ' ἐπίσιτον,
ζιγῶντ' ἐν Μεγαβύζου,
δέξεταί τ' ἐπὶ μισθῷ
σῖτον.

Οἰκοσίτου δ' Ἀναξανδρίδης ἐν Κυνηγέταις·

Πὸς γὰρ οἰκόσιτος ἤδὺ γίγνεται.

Καλεῖται δ' οἰκόσιτος ὁ μὴ μισθοῦ, ἀλλὰ προῖκα τῇ πόλει ὑπηρετῶν. Ἀντιφάνης Σκύθῃ·

Ταχὺ γὰρ γίγνεται
κἀκκλησιαστὴς οἰκόσιτος.

Μένανδρος Δακτυλίῳ·

Οἰκόσιτον νυμφίον
οὐδὲν δεόμενον προικὸς ἐξευρήκαμεν.

Καὶ ἐν Κιθαριστῇ·

Οὐκ οἰκοσίτους τοὺς ἀκροατὰς λαμβάνεις.

(248) Ἴδιος δ' ἐν Συναριστώσαις ἔφη·

Ἀστεῖον τὸ μὴ
συνάγειν γυναῖκας μηδὲ, δειπνίζειν ὄχλον,
ἀλλ' οἰκοσίτους τοὺς γάμους πεποιηκέναι.

Σιτοκούρου δ' Ἄλεξις μνημονεύει ἐν Παννυχίδι ἢ Ἐριθοις· „Ἔσει περιπατῶν σιτόκουρος." Μένανδρος δὲ τὸν ἄχρηστον καὶ μάτην τρεφόμενον σιτόκουρον, ἐν Θρασυλέοντι, οὕτως·

Ὀκνηρὸς, πάντα μέλλων, σιτόκουρος ὁμολογῶν
παρατρέφεσθαι.

Καὶ ἐν Πωλουμένοις·

Τάλας, ἔστηκας ἔτι πρὸς ταῖς θύραις
τὸ φορτίον θείς. Σιτόκουρον, ἄθλιον,
ἄχρηστον εἰς τὴν οἰκίαν εἰλήφαμεν.

Αὐτόσιτον δ' εἴρηκε Κρώβυλος ἐν Ἀπαγχομένῳ·

Παράσιτον, αὐτόσιτον. Αὑτὸν γοῦν τρέφων,
τὰ πλεῖστα συνερανιστὸς εἶ τῷ δεσπότῃ.

Κακόσιτου δὲ μέμνηται Εὔβουλος ἐν Γανυμήδει·

Ὕπνος αὐτὸν ὄντα κακόσιτον τρέφει.

Ὀλιγοσίτου δὲ μέμνηται Φρύνιχος ἐν Μονοτρόπῳ·

Ὁ δ' ὀλιγόσιτος Ἡρακλῆς ἐκεῖ τί δρᾷ;

Καὶ Φερεκράτης ἢ Στράττις ἐν Ἀγαθοῖς·

Ὡς ὀλιγόσιτος ἦσθ' ἄρ', ὃς κατεσθίεις
τῆς ἡμέρας μακρᾶς τριήρους σιτία.

53. Τοσαῦτα τοῦ Πλουτάρχου εἰπόντος περὶ παρασίτων, διαδεξάμενος τὸν λόγον ὁ Δημόκριτος, Ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὸς, ἔφη, τὸ ποτίκολλον ἄτε ξύλον παρὰ ξύλῳ, ὡς ὁ Θηβαῖος εἴρηκε ποιητὴς, περὶ κολάκων ἐρῶ τι. „Πράττει γὰρ πάντων ὁ κόλαξ ἄριστα" ὁ καλὸς εἶπε Μένανδρος, οὐ μακρὰν δ' ἐστὶν ὁ κόλαξ τοῦ τῶν παρασίτων ὀνόματος. Κλείσοφον γοῦν, τὸν ὑπὸ πάντων κόλακα Φιλίππου

τοῦ τῶν Μακεδόνων βασιλέως ἀναγραφόμενον, (Ἀθηναῖος δ' ἦν γένος, ὡς φησι Σάτυρος, ὁ περιπατητικὸς, ἐν τῷ Φιλίππου βίῳ,) Λυγκεὺς ὁ Σάμιος ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασι παράσιτον ὀνομάζει, λέγων οὕτως· „Κλείσοφος, ὁ Φιλίππου παράσιτος, ἐπιτιμῶντος αὐτῷ τοῦ Φιλίππου, διότι ἀεὶ αἰτεῖ, Ἵν', ἔφη, μὴ ἐπιλανθάνωμαι. Τοῦ δὲ Φιλίππου δόντος αὐτῷ ἵππον τραυματίαν, ἀπέδοτο. Καὶ μετὰ χρόνον ἐπερωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ποῦ ἐστὶν, Ἐκ τοῦ τραύματος, ἔφη, κείνου πέπραται. Σκώπτοντος δ' αὐτὸν τοῦ Φιλίππου καὶ εὐημεροῦντος, Εἶτ' οὐκ ἐγώ σε, ἔφη, θρέψω;" Καὶ ὁ Δελφὸς δὲ Ἡγήσανδρος ἐν τοῖς Ὑπομνήμασι περὶ τοῦ Κλεισόφου τάδε ἱστορεῖ· „Φιλίππου τοῦ βασιλέως εἰπόντος, διότι γράμματα αὐτῷ ἐκομίσθη παρὰ Κότυος τοῦ βασιλέως, Κλείσοφος παρὼν ἔφη, εὖ γε νὴ τοὺς θεούς. Τοῦ δὲ Φιλίππου εἰπόντος, τί δὲ σὺ οἶδας ὑπὲρ ὧν γέγραπται; Νὴ τὸν Δία τὸν μέγιστον, εἶπεν, ἄκρως γέ μοι ἐπετίμησας."

54. Σάτυρος δ' ἐν τῷ τοῦ Φιλίππου βίῳ „Ὅτε (φησὶ) Φίλιππος τὸν ὀφθαλμὸν ἐξεκόπη, συμπροῆλθεν αὐτῷ καὶ ὁ Κλείσοφος, τελαμωνισθεὶς τὸν αὐτὸν ὀφθαλμόν. Καὶ πάλιν, ὅτε τὸ σκέλος ἐπηρώθη, σκάζων συνεξώδευε τῷ βασιλεῖ. Καὶ εἴ ποτε ὀρμὴ προσφέροιτο τῶν ἐδεσμάτων ὁ Φίλιππος, αὐτὸς συνέστρεφε τὴν ὄψιν, ὡς συνδαινύμενος. (249) Ἐν δὲ τῇ Ἀράβων χώρᾳ οὐχ ὡς ἐν κολακείᾳ τοῦτ' ἐποίουν, ἀλλὰ κατά τι νόμιμον, βασιλέως παθόντος τι τῶν μελῶν, συνυποκρίνεσθαι τὸ ὅμοιον πάθος, ἐπεὶ καὶ γελοῖον νομίζουσιν, ἀποθανόντι μὲν αὐτῷ σπουδάζειν συγκατορύττεσθαι, πηρωθέντι δὲ μὴ χαρίζεσθαι τὴν ἴσην δόξαν τοῦ πάθους." Νικόλαος δ' ὁ Δαμασκηνος, (εἷς δ' ἦν τῶν ἐκ τοῦ περιπάτου,) ἐν τῇ πολυβίβλῳ ἱστορίᾳ (ἑκατὸν γὰρ καὶ

τεσσαράκοντά εἰσι πρὸς ταῖς τέσσαρσι,) τῇ ἑκκαιδεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ φησιν, Ἀδιάτομον, τὸν τῶν Σωτιανῶν βασιλέα, (ἔθνος δὲ τοῦτο Κελτικὸν,) ἑξακοσίους ἔχειν λογάδας περὶ αὐτὸν, οὓς καλεῖσθαι ὑπὸ Γαλατῶν τῇ πατρίῳ γλώττῃ σιλοδούρους· τοῦτο δ' ἐστὶν Ἑλληνιστὶ εὐχωλιμαῖοι. Τούτους δ' οἱ βασιλεῖς ἔχουσι συζῶντας καὶ συναποθνήσκοντας, ταύτην ἐκείνων εὐχὴν ποιουμένων· ἀνθ' ἧς συνδυναστεύουσί τε αὐτῷ, τὴν αὐτὴν ἐσθῆτα καὶ δίαιταν ἔχοντες, καὶ συναποθνήσκουσι κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην, εἴτ' ἐν νόσῳ τελευτήσειε βασιλεὺς, εἴτε πολέμῳ, εἴτ' ἄλλως πως. Καὶ οὐδεὶς εἰπεῖν ἔχει τινὰ ἀποδειλιάσαντα τούτων τὸν θάνατον, ὅταν ἥκῃ βασιλεῖ, ἢ διεκδύντα.

55. Φίλιππον δέ φησι Θεόπομπος ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ τεσσαρακοστῇ τῶν ἱστοριῶν, Θρασυδαῖον τὸν Θετταλὸν καταστῆσαι τῶν ὁμοεθνῶν τύραννον, μικρὸν μὲν ὄντα τὴν γνώμην, κόλακα δὲ μέγιστον. Ἀλλ' οὐκ Ἀρκαδίων ὁ Ἀχαιὸς κόλαξ ἦν· περὶ οὗ ὁ αὐτὸς ἱστορεῖ Θεόπομπος, καὶ Δοῦρις ἐν πέμπτῃ Μακεδονικῶν. Οὗτος δὲ ὁ Ἀρκαδίων, μισῶν τὸν Φίλιππον, ἑκούσιον ἐκ τῆς πατρίδος φυγὴν ἔφυγεν. Ἦν δ' εὐφυέστατος, καὶ πλείους ἀποφάσεις αὐτοῦ μνημονεύονται. Ἔτυχε δ' οὖν ποτ', ἐν Δελφοῖς ἐπιδημοῦντος Φιλίππου, παρεῖναι καὶ τὸν Ἀρκαδίωνα· ὃν θεασάμενος ὁ Μακεδὼν καὶ προσκαλεσάμενος, Μέχρι τίνος φεύξῃ, φησὶν, Ἀρκαδίων; Καὶ ὅς,

Ἕς τ' ἂν (φησὶ) τοὺς ἀφίκωμαι, οἳ οὐκ ἴσασι Φίλιππον.

Φύλαρχος δ' ἐν τῇ πρώτῃ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν, γελάσαντα τὸν Φίλιππον ἐπὶ τούτῳ, καλέσαι τε ἐπὶ δεῖπνον τὸν Ἀρκαδίωνα, καὶ οὕτω τὴν ἔχθραν διαλύσασθαι. Περὶ δὲ Νικησίου τοῦ Ἀλεξάνδρου κόλακος Ἡγήσανδρος τάδ'

ἱστορεῖ· „Ἀλεξάνδρου δάκνεσθαι φήσαντος ὑπὸ μυιῶν καὶ προθύμως αὐτὰς ἀποσοβοῦντος, τῶν κολάκων τὶς Νικησίας παρὼν, Ἤπου τῶν ἄλλων μυιῶν, εἶπεν, αὗται πολὺ κρατήσουσι, τοῦ σοῦ γευσάμεναι αἵματος.“ Ὁ δ᾽ αὐτός φησι, καὶ Χειρίσοφον, τὸν Διονυσίου κόλακα, ἰδόντα Διονύσιον γελῶντα μετά τινων γνωρίμων, (ἀπεῖχε δ᾽ ἀπ᾽ αὐτῶν πλείω τόπον, ὡς μὴ συνακούειν,) συγγελᾶν. Ἐπεὶ δ᾽ ὁ Διονύσιος ἠρώτησεν αὐτὸν, διά τίνα αἰτίαν οὐ συνακούων τῶν λεγομένων γελᾷ, Τμῖν, φησὶ, πιστεύω, διότι τὸ ῥηθὲν γελοῖόν ἐστιν.

56. Πλείστους δ᾽ εἶχε καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Διονύσιος τοὺς κολακεύοντας, οὓς καὶ προσηγόρευον οἱ πολλοὶ Διονυσοκόλακας. Οὗτοι δὲ προσεποιοῦντο, μήτε ὀξὺ ὁρᾶν παρὰ τὸ δεῖπνον, ἐπεὶ ὁ Διονύσιος οὐκ ἦν ὀξυώπης, ἔψαυόν τε τῶν παρακειμένων ὡς οὐχ ὁρῶντες, ἕως ὁ Διονύσιος αὐτῶν τὰς χεῖρας πρὸς τὰ λεκάρια προσῆγεν. Ἀποπτύοντος δὲ τοῦ Διονυσίου, πολλάκις παρεῖχον τὰ πρόσωπα (250) κἀταπτύεσθαι· καὶ ἀπολείχοντες τὸν σίαλον, ἔτι δὲ τὸν ἔμετον αὐτοῦ, μέλιτος ἔλεγον εἶναι γλυκύτερον. Τίμαιος δ᾽ ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν Δημοκλέα φησὶ, τὸν Διονυσίου τοῦ νεωτέρου κόλακα, ἔθους ὄντος κατὰ Σικελίαν, θυσίας ποιεῖσθαι κατὰ τὰς οἰκίας ταῖς Νύμφαις, καὶ περὶ τὰ ἀγάλματα παννυχίζειν μεθυσκομένους, ὀρχεῖσθαί τε περὶ τὰς θεάς, ὁ Δημοκλῆς, ἐάσας τὰς Νύμφας, καὶ εἰπὼν, οὐ δεῖν προσέχειν ἀψύχοις θεοῖς, ἐλθὼν ὠρχεῖτο πρὸς τὸν Διονύσιον. Ἔπειτα πρεσβεύσας ποτὲ μεθ᾽ ἑτέρων [ὡς τὸν Διονύσιον], καὶ πάντων κωμζομένων ἐπὶ τριήρους, κατηγορούμενος ὑπὸ τῶν ἄλλων, ὅτι στασιάζοι κατὰ τὴν ἀποδημίαν, καὶ βλάπτοι τοῦ Διονυσίου τας κοινὰς πράξεις, καὶ σφόδρα τοῦ Διονυσίου

ὀργισθέντος, ἔφησε, τὴν διαφορὰν γενέσθαι αὐτῷ πρὸς τοὺς συμπρέσβεις, ὅτι μετὰ τὸ δεῖπνον ἐκεῖνοι μὲν τὸν Φρυνίχου καὶ Στησιχόρου, ἔτι δὲ Πινδάρου παιᾶνα τῶν αὐτῶν τινες ἀνειληφότες ἦδον, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν βουλομένων τοὺς ὑπὸ τοῦ Διονυσίου πεποιημένους διεπεραίνετο. Καὶ τούτου σαφῆ τὸν ἔλεγχον παρέξειν ἐπηγγείλατο· τοὺς μὲν γὰρ αὐτοῦ κατηγόρους οὐδὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν ᾀσμάτων κατέχειν, αὐτὸς δ' ἕτοιμος εἶναι πάντας ἐφεξῆς ᾄδειν. Λήξαντος δὲ τῆς ὀργῆς τοῦ Διονυσίου, πάλιν ὁ Δημοκλῆς ἔφη· „Χαρίσαιο δ' ἄν μοί τι, Διονύσιε, κελεύσας τινὶ τῶν ἐπισταμένων, διδάξαι με τὸν πεποιημένον εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν παιᾶνα· ἀκούω γάρ σε πεπραγματεῦσθαι περὶ τοῦτον." Παρακεκλημένων δέ ποτε τῶν φίλων ὑπὸ τοῦ Διονυσίου ἐπὶ τὸ δεῖπνον, εἰσιὼν ὁ Διονύσιος εἰς τὸν οἶκον, Γράμματα ἡμῖν, ἔφη, ἄνδρες φίλοι, ἐπέμφθη παρὰ τῶν ἡγεμόνων τῶν εἰς Νέαν πόλιν ἀποσταλέντων. Καὶ ὁ Δημοκλῆς ὑπολαβὼν ἔφη, Εὖ γε νὴ τοὺς θεοὺς ἐποίησαν, ἔφη, Διονύσιε. Κἀκεῖνος προσβλέψας αὐτῷ, Τί δ' οἶδας, ἔφη, σὺ, πότερα κατὰ γνώμην ἐστὶν, ἢ τοὐναντίον, ἃ γεγράφασιν; Καὶ ὁ Δημοκλῆς, Εὖ γε νὴ τοὺς θεοὺς ἐπιτετίμηκας, ἔφη, Διονύσιε. Καὶ Σάτυρον δέ τινα ἀναγράφει ὁ Τίμαιος κόλακα ἀμφοτέρων τῶν Διονυσίων.

57. Ἡγήσανδρος δ' ἱστορεῖ, καὶ Ἱέρωνα τὸν τύραννον ἀμβλύτερον κατὰ τὰς ὄψεις γενέσθαι, καὶ τοὺς συνδειπνοῦντας τῶν φίλων ἔχειν ἐπίτηδες διαμαρτάνοντας τῶν ἐδεσμάτων, ἵν' ὑπ' αὐτοῦ χειραγωγῶνται, καὶ δοκῇ τῶν ἄλλων ὀξυδερκέστερος εἶναι. Εὐκλείδην δέ φησιν Ἡγήσανδρος, τὸν Σεῦλον ἐπικαλούμενον, (παράσιτος δ' ἦν καὶ οὗτος,) παραθέντος τινὸς αὐτῷ πλείους σόγκους

ἐν δείπνῳ, Ὁ Καπανεὺς, ἔφη, ὁ ὑπὸ τοῦ Εὐριπίδου εἰσαγόμενος ἐν ταῖς Ἱκέτισιν, ὑπεραστεῖος ἦν,

Μισῶν, τραπέζας ὅστις ἐξογκοῖτ' ἄγαν.

Οἱ δὲ δημαγωγοῦντες, φησὶν, Ἀθήνησι κατὰ τὸν Χρεμωνίδειον πόλεμον κολακεύοντες τοὺς Ἀθηναίους, τἆλλα μὲν ἔφασκον πάντα εἶναι κοινὰ τῶν Ἑλλήνων, τὴν δ' ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἀνθρώπους φέρουσαν ὁδὸν Ἀθηναίους εἰδέναι μόνους. Σάτυρος δ' ἐν τοῖς βίοις Ἀνάξαρχόν φησι, τὸν Εὐδαιμονικὸν φιλόσοφον, ἕνα τῶν Ἀλεξάνδρου γενέσθαι κολάκων, καὶ συνοδεύοντα τῷ βασιλεῖ, ἐπεὶ ἐγένετό ποτε βροχὴ ἰσχυρὰ καὶ ἐξαίσιος, ὡς πάντας πτῆξαι, εἰπεῖν, Μή τι σὺ τοιοῦτον ἐποίησας, Ἀλέξανδρε, ὁ τοῦ Διός; Τὸν δὲ (251) γελάσαντα εἰπεῖν, Οὐ γὰρ φοβερὸς βούλομαι εἶναι, καθάπερ σύ με διδάσκεις, ὁ τὰς τῶν σατραπῶν καὶ βασιλέων κελεύων με δειπνοῦντα προσφέρεσθαι κεφαλάς. Ἀριστόβουλος δέ φησιν ὁ Κασανδρεὺς, Διώξιππον τὸν Ἀθηναῖον παγκρατιαστὴν, τρωθέντος ποτὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ αἵματος ῥέοντος, εἰπεῖν·

Ἰχὼρ, οἷόσπερ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσιν.

58. Ἐπικράτης δ' ὁ Ἀθηναῖος, πρὸς βασιλέα πρεσβεύσας, ὡς φησιν Ἡγήσανδρος, καὶ πολλὰ δῶρα παρ' ἐκείνου λαβὼν, οὐκ ᾐσχύνετο κολακεύων οὕτως φανερῶς καὶ τολμηρῶς τὸν βασιλέα, ὡς καὶ εἰπεῖν, δεῖν κατ' ἐνιαυτὸν οὐκ ἐννέα ἄρχοντας, ἀλλ' ἐννέα πρέσβεις αἱρεῖσθαι πρὸς βασιλέα. Θαυμάζω δὲ ἔγωγε τῶν Ἀθηναίων, πῶς τοῦτον μὲν ἄκριτον εἴασαν, Δημάδην δὲ δέκα ταλάντοις ἐζημίωσαν, ὅτι θεὸν εἰσηγήσατο Ἀλέξανδρον, καὶ Τιμαγόραν δ' ἀπέκτειναν, ὅτι πρεσβεύων ὡς βασιλέα προσεκύνησεν αὐτόν. Τίμων ὁ Φλιάσιος ἐν τῷ τρίτῳ τῶν σίλλων Ἀρίστωνά φησι τὸν Χῖον, Ζήνωνος δὲ τοῦ Κιτιέως γνώ-

ριμον, κόλακα γενέσθαι Περσαίου τοῦ φιλοσόφου, ὅτι ἦν ἑταῖρος Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως. Φύλαρχος δὲ ἐν ἕκτῳ ἱστοριῶν Νικησίαν φησὶ, τὸν Ἀλεξάνδρου κόλακα, θεασάμενον τὸν βασιλέα σπαραττόμενον ὑφ' οὗ εἵλκυσε φαρμάκου, εἰπεῖν, Ὦ βασιλεῦ, τί δεῖ ποιεῖν ἡμᾶς, ὅτε καὶ ὑμεῖς οἱ θεοὶ τοιαῦτα πάσχετε; καὶ τὸν Ἀλέξανδρον, μόλις ἀναβλέψαντα, Ποῖοι θεοί; φῆσαι· φοβοῦμαι μὴ τοῖς θεοῖσιν ἐχθροί. Ἐν δὲ τῇ ὀγδόῃ καὶ εἰκοστῇ ὁ αὐτὸς Φύλαρχος Ἀντιγόνου, τοῦ κληθέντος Ἐπιτρόπου, τοῦ τοὺς Λακεδαιμονίους ἑλόντος, κόλακα γενέσθαι Ἀπολλοφάνη τινὰ, τὸν εἰπόντα τὴν Ἀντιγόνου τύχην ἀλεξανδρίζειν.

59. Εὔφαντος δ' ἐν τετάρτῃ ἱστοριῶν Πτολεμαίου φησὶ τοῦ τρίτου βασιλεύσαντος Αἰγύπτου κόλακα γενέσθαι Καλλικράτην, ὃς οὕτω δεινὸς ἦν, ὡς μὴ μόνον Ὀδυσσέως εἰκόνα ἐν τῇ σφραγῖδι περιφέρειν, ἀλλὰ καὶ τοῖς τέκνοις ὀνόματα θέσθαι Τηλέγονον καὶ Ἀντίκλειαν. Πολύβιος δ' ἐν τῇ τρισκαιδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν, Φιλίππου τοῦ καταλυθέντος ὑπὸ Ῥωμαίων κόλακα γενέσθαι Ἡρακλείδην τὸν Ταραντῖνον, τὸν καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ πᾶσαν ἀνατρέψαντα· ἐν δὲ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ Ἀγαθοκλέους, τοῦ Οἰνάνθης υἱοῦ, ἑταίρου δὲ τοῦ Φιλοπάτορος βασιλέως, Φίλωνα. Ἱερωνύμου δὲ, τοῦ Συρακοσίων τυράννου, Θράσωνα, τὸν Κάρχαρον ἐπικαλούμενον, Βάτων ὁ Σινωπεὺς ἱστορεῖ ἐν τῷ περὶ τῆς τοῦ Ἱερωνύμου τυραννίδος, προσφέρεσθαι φάσκων αὐτὸν ἑκάστοτε πολὺν ἄκρατον. Τοῦτον δ' ἐποίησεν ἀναιρεθῆναι ὑπὸ τοῦ Ἱερωνύμου ἕτερος κόλαξ, Ὦσις ὄνομα· καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Ἱερώνυμον ἀνέπεισε διάδημά τε ἀναλαβεῖν, καὶ τὴν πορφύραν καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν διασκευὴν, ἣν ἐφόρει Διονύσιος ὁ τύραννος. Ἀγαθαρχίδης δ' ἐν τῇ τριακοστῇ τῶν ἱστοριῶν „Αἰρή-

σιππος (φησὶν) ὁ Σπαρτιάτης, ἄνθρωπος οὐ μετρίως φαῦλος, οὐδὲ δοκῶν χρηστὸς εἶναι, πιθανὸν δ' ἔχων ἐν κολακείᾳ λόγον, καὶ θεραπεῦσαι τοὺς εὐπόρους μέχρι (252) τῆς τύχης δεινός." Τοιοῦτος ἦν καὶ Ἡρακλείδης ὁ Μαρωνίτης, ὁ Σεύθου τοῦ Θρᾳκῶν βασιλέως κόλαξ, οὗ μνημονεύει Ξενοφῶν ἐν ἑβδόμῃ Ἀναβάσεως.

60. Θεόπομπος δ' ἐν ὀκτωκαιδεκάτῃ ἱστοριῶν, περὶ Νικοστράτου Ἀργείου λέγων ὡς ἐκολάκευε τὸν Περσῶν βασιλέα, γράφει καὶ ταῦτα· „Νικόστρατον δὲ τὸν Ἀργεῖον πῶς οὐ χρὴ φαῦλον νομίζειν; ὃς, προστάτης γενόμενος τῆς Ἀργείων πόλεως, καὶ παραλαβὼν καὶ γένος καὶ χρήματα καὶ πολλὴν οὐσίαν παρὰ τῶν προγόνων, ἅπαντας ὑπερεβάλετο τῇ κολακείᾳ καὶ ταῖς θεραπείαις, οὐ μόνον τοὺς τότε στρατείας μετασχόντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἔμπροσθεν γενομένους. Πρῶτον μὲν γὰρ οὕτως ἠγάπησε τὴν παρὰ τοῦ βαρβάρου τιμήν, ὥστε, βουλόμενος ἀρέσκειν καὶ πιστεύεσθαι μᾶλλον, ἀνεκόμισε πρὸς βασιλέα τὸν υἱόν· ὃ τῶν ἄλλων οὐδεὶς πώποτε φανήσεται ποιήσας. Ἔπειτα καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ὁπότε μέλλοι δειπνεῖν, τράπεζαν παρετίθει χωρὶς ὀνομάζων τῷ δαίμονι τῷ βασιλέως, ἐμπλήσας σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, ἀκούων μὲν τοῦτο ποιεῖν καὶ τῶν Περσῶν τοὺς περὶ τὰς θύρας διατρίβοντας, οἰόμενος δὲ διὰ τῆς θεραπείας ταύτης χρηματιεῖσθαι μᾶλλον παρὰ τοῦ βασιλέως· ἦν γὰρ αἰσχροκερδὴς, καὶ χρημάτων, ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τις ἕτερος, ἥττων. Ἀττάλου δὲ τοῦ βασιλέως ἐγένετο κόλαξ καὶ διδάσκαλος Λυσίμαχος, ὃν Καλλίμαχος μὲν Θεοδώρειον ἀναγράφει, Ἕρμιππος δ' ἐν τοῖς Θεοφράστου μαθηταῖς καταλέγει. Οὗτος δ' ὁ ἀνὴρ καὶ περὶ τῆς Ἀττάλου παιδείας συγγέγραφε βίβλους, πᾶσαν κολακείαν ἐμφαινούσας. Πολύ-

βιος δ' ἐν ὀγδόῃ ἱστοριῶν „Καύαρος (φησὶν) ὁ Γαλάτης, ἂν τἆλλα ἀνὴρ ἀγαθὸς, ὑπὸ Σωστράτου τοῦ κόλακος διεστρέφετο, ὃς ἦν Χαλκηδόνιος γένος."

61. Λικινίου δὲ Κράσσου τοῦ ἐπὶ Πάρθους στρατεύσαντος, κόλακά φησι γενέσθαι Νικόλαος ἐν τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ πρὸς ταῖς ἑκατὸν Ἀνδρόμαχον τὸν Καῤῥηνὸν, ᾧ τὸν Κράσσον πάντα ἀνακοινούμενον προδοθῆναι Πάρθοις ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἀπολέσθαι. Οὐκ ἀτιμώρητος δ' ὑπὸ τοῦ δαιμονίου παρείθη ὁ Ἀνδρόμαχος. Μισθὸν γὰρ λαβὼν τῆς πράξεως τὸ τυραννεῖν Καῤῥῶν τῆς πατρίδος, διὰ τὴν ὠμότητα καὶ βίαν ὑπὸ τῶν Καῤῥηνῶν πανοικία ἐνεπρήσθη. Ποσειδώνιος δ' ὁ Ἀπαμεὺς, ὕστερον δὲ Ῥόδιος χρηματίσας, ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν ἱστοριῶν Ἱεράκα φησι τὸν Ἀντιοχέα, πρότερον λυσιῳδοῖς ὑπαιλοῦντα, ὕστερον γενέσθαι κόλακα δεινὸν Πτολεμαίου, τοῦ ἑβδόμου βασιλέως, τοῦ καὶ Εὐεργέτου ἐπικληθέντος, καὶ τὰ μέγιστα δυνηθέντα παρ' αὐτῷ, καθάπερ καὶ παρὰ τῷ Φιλομήτορι, ὕστερον ὑπ' αὐτοῦ διαφθαρῆναι. Μιθριδάτου δ' ἀναγράφει κόλακα Σωσίπατρον, ἄνθρωπον γόητα, Νικόλαος ὁ περιπατητικός. Θεόπομπος δ' ἐν τῇ ἑνάτῃ τῶν Ἑλληνικῶν Σισύφου φησὶ τοῦ Φαρσαλίου κόλακα καὶ ὑπηρέτην γενέσθαι Ἀθήναιον τὸν Ἐρετριέα.

62. Διαβόητος δὲ ἐγένετο ἐπὶ κολακείᾳ καὶ ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος. Δημοχάρης γοῦν, ὁ Δημοσθένους τοῦ ῥήτορος ἀνεψιὸς, ἐν τῇ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν διηγούμενος περὶ ἧς ἐποιοῦντο οἱ Ἀθηναῖοι κολακείας πρὸς τὸν Πο-
(253) λιορκητὴν Δημήτριον, καὶ ὅτι τοῦτ' οὐκ ἦν ἐκείνῳ βουλομένῳ, γράφει οὕτως· „Ἐλύπει μὲν καὶ τούτων ἕνια αὐτὸν, ὡς ἔοικεν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἄλλα γε παντελῶς αἰσχρὰ καὶ ταπεινά· Λεαίνης μὲν καὶ Λαμίας Ἀφροδίτης

ἱερὰ, καὶ Βουρίχου καὶ Ἀδειμάντου καὶ Ὀξυθέμιδος τῶν κολάκων αὐτοῦ καὶ βωμοὶ καὶ ἡρῶα καὶ σπονδαί. Τούτων ἑκάστῳ καὶ παιᾶνες ᾄδοντο, ὥστε καὶ αὐτὸν τὸν Δημήτριον θαυμάζειν ἐπὶ τοῖς γινομένοις, καὶ λέγειν, ὅτι οὐδεὶς ἐπ' αὐτοῦ Ἀθηναίων γέγονε μέγας καὶ ἀνδρὸς τὴν ψυχήν." Καὶ Θηβαῖοι δὲ κολακεύοντες τὸν Δημήτριον, ὥς φησι Πολέμων ἐν τῷ περὶ τῆς ποικίλης στοᾶς τῆς ἐν Σικυῶνι, ἱδρύσαντο ναὸν Ἀφροδίτης Λαμίας. Ἑρωμένη δ' ἦν αὕτη τοῦ Δημητρίου, καθάπερ καὶ ἡ Λέαινα. Τί οὖν παράδοξον οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ τῶν κολάκων κόλακες, ἐποίησαν, εἰς αὐτὸν τὸν Δημήτριον παιᾶνας καὶ προσόδια ᾄδοντες; Φησὶ γοῦν ὁ Δημοχάρης, ἐν τῇ πρώτῃ καὶ εἰκοστῇ γράφων· „Ἐπανελθόντα δὲ τὸν Δημήτριον ἀπὸ τῆς Λευκάδος καὶ Κερκύρας εἰς τὰς Ἀθήνας, οἱ Ἀθηναῖοι ἐδέχοντο οὐ μόνον θυμιῶντες καὶ στεφανοῦντες καὶ οἰνοχοοῦντες, ἀλλὰ καὶ προσόδια καὶ χοροὶ καὶ ἰθύφαλλοι μετ' ὀρχήσεως καὶ ᾠδῆς ἀπήντων αὐτῷ, καὶ ἑφιστάμενοι κατὰ τοὺς ὅχλους ἦδον ὀρχούμενοι, καὶ ἐπᾴδοντες, ὡς εἴη μόνος θεὸς ἀληθινός, οἱ δ' ἄλλοι καθεύδουσιν, ἢ ἀποδημοῦσιν, ἢ οὐκ εἰσὶ, γεγονὼς δ' εἴη ἐκ Ποσειδῶνος καὶ Ἀφροδίτης, τῷ δὲ κάλλει διάφορος, καὶ τῇ πρὸς πάντας φιλανθρωπίᾳ κοινός. Δεόμενοι δ' αὐτοῦ ἱκέτευον, φησὶ, καὶ προσηύχοντο."

63. Ὁ μὲν οὖν Δημοχάρης τοσαῦτα εἴρηκε περὶ τῆς Ἀθηναίων κολακείας· Δοῦρις δ' ὁ Σάμιος ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν καὶ αὐτὸν τὸν ἰθύφαλλον,

Ὡς οἱ μέγιστοι τῶν θεῶν καὶ φίλτατοι,
τῇ πόλει πάρεισιν.
Ἐνταῦθα γὰρ Δήμητρα καὶ Δημήτριον
ἅμα παρῆν ὁ καιρός.

Ἦ μὲν τὰ σεμνὰ τῆς Κόρης μυστήρια
ἔρχεθ' ἵνα ποιήσῃ,
ὁ δ' ἵλαιὸς, ὥσπερ τὸν θεὸν δεῖ, καὶ καλὸς
καὶ γελῶν πάρεστι.
Σεμνὸν, ὅθι φαίνεθ', οἱ φίλοι πάντες κύκλῳ,
ἐν μέσοισι δ' αὐτὸς,
ὅμοιος ὥσπερ οἱ φίλοι μὲν ἀστέρες,
ἥλιος δ' ἐκεῖνος.
Ὦ τοῦ κρατίστου παῖ Ποσειδῶνος θεοῦ,
Χαῖρε, κἀφροδίτης.
Ἄλλοι μὲν ἢ μακρὰν γὰρ ἀπέχουσιν θεοὶ,
ἢ οὐκ ἔχουσιν ὦτα,
ἢ οὐκ εἰσὶν, ἢ οὐ προσέχουσιν ἡμῖν οὐδὲ ἕν:
σὲ δὲ παρόνθ' ὁρῶμεν,
οὐ ξύλινον οὐδὲ λίθινον, ἀλλ' ἀληθινόν.
Εὐχόμεσθα δή σοι·
πρῶτον μὲν εἰρήνην ποίησον, φίλτατε·
κύριος γὰρ εἶ σύ.
Τὴν δ' οὐχὶ Θηβῶν, ἀλλ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος
Σφίγγα περικρατοῦσαν,
Αἰτωλὸν, ὅστις, ἐπὶ πέτρας καθήμενος,
ὥσπερ ἡ παλαιὰ,
τὰ σώμαθ' ἡμῶν πάντ' ἀναρπάσας φέρει,
κοὐκ ἔχω μάχεσθαι,
(Αἰτωλικὸν γὰρ, ἁρπάσαι τὰ τῶν πέλας,
νῦν δὲ καὶ τὰ πόρρω·)
μάλιστα μὲν δὴ κόλασον αὐτός· εἰ δὲ μὴ,
Οἰδίπουν τιν' εὑρὲ,
τὴν Σφίγγα ταύτην ὅστις ἢ κατακρημνιεῖ,
ἢ σπίνον ποιήσει.

64. Ταῦτ' ἦδον οἱ Μαραθωνομάχαι οὐ δημοσιᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ κατ' οἰκίαν, οἱ τὸν προσκυνήσαντα τὸν Περσῶν βασιλέα ἀποκτείναντες, οἳ τὰς ἀναρίθμους μυριάδας τῶν βαρβάρων φονεύσαντες. Ἄλεξις γοῦν ἐν Φαρ-(254) μακοπώλῃ ἢ Κρατεύᾳ, προπίνοντά τινα εἰσαγαγὼν ἑνὶ τῶν συμποτῶν, καὶ λέγοντα ποιεῖ τάδε·

Παῖ, τὴν μεγάλην δός, ἐπιχέας
φιλίας κυάθους * τῶν παρόντων τέτταρας·
τοὺς τρεῖς δ' ἔρωτος προσαποδώσεις ὕστερον·
ἓν δ' Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως νίκης καλῶς,
καὶ τοῦ νεανίσκου κύαθον Δημητρίου·
φέρε τὸν τρίτον
Φίλας Ἀφροδίτης. Χαίρετ', ἄνδρες συμπόται·
ὅσων ἀγαθῶν τὴν κύλικα μεστὴν πίομαι.

65. Τοιοῦτοι τότ' ἐγένοντο οἱ Ἀθηναῖοι, κολακείας, θηρίου χαλεπωτάτου, λύσσαν ἐμβαλούσης αὐτῶν τῇ πόλει· ἣν ὁ μὲν Πύθιος ἑστίαν τῆς Ἑλλάδος ἀνεκήρυξε, πρυτανεῖον δὲ Ἑλλάδος ὁ δυσμενέστατος Θεόπομπος, ὃ φήσας ἐν ἄλλοις πλήρεις εἶναι τὰς Ἀθήνας Διονυσοκολάκων καὶ ναυτῶν καὶ λωποδυτῶν, ἔτι δὲ ψευδομαρτύρων καὶ συκοφαντῶν καὶ ψευδοκλητήρων. Οὓς ἐγὼ πείθομαι ὡς ἐπομβρίαν ἤ τι δεινὸν ἐκ θεοῦ τὴν προειρημένην πᾶσαν εἰσηγήσασθαι κολακείαν. Περὶ ἧς καλῶς ὁ Διογένης ἔλεγε, πολὺ κρεῖττον εἶναι ἐς κόρακας ἀπελθεῖν, ἢ ἐς κόλακας, οἳ ζῶντας ἔτι τοὺς ἀγαθους τῶν ἀνδρῶν κατεσθίουσι. Φασὶ γοῦν καὶ Ἀναξίλας·

Οἱ κόλακές εἰσι τῶν ἐχόντων οὐσίας
σκώληκες. Εἰς οὖν ἄκακον ἀνθρώπου τρόπον
εἰ δὺς ἕκαστος ἔσθιει καθήμενος,

ἕως ἂν ὥσπερ πυρὸν ἀποδείξῃ κενόν.

Ἔπειθ' ὁ μὲν λέμμ' ἐστὶν, ὁ δ' ἕτερον δάκνει. Πλάτων δ' ἐν Φαίδρῳ φησί· „Κόλακι, δεινῷ θηρίῳ καὶ βλάβῃ μεγάλῃ, ὅμως ἐπέμιξεν ἡ φύσις ἡδονήν τινα οὐκ ἄμουσον." Θεόφραστος δ' ἐν τῷ περὶ κολακείας φησὶν, ὡς Μύρτις [μύστης] ὁ Ἀρχεῖος Κλεώνυμον, τὸν χορευτὴν ἅμα, καὶ κόλακα, προσκαθίζοντα πολλάκις αὐτῷ καὶ τοῖς συνδικάζουσι, βουλόμενον δὲ καὶ μετὰ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἐνδόξων ὁρᾶσθαι, λαβόμενος τοῦ ὠτὸς, καὶ ἕλκων αὐτὸν ἐκ τοῦ συνεδρίου, πολλῶν παρόντων, εἶπεν, Οὐ χορεύσεις ἐνθάδε, οὐδ' ἅμῶν ἀκούσει. Δίφιλος δ' ἐν Γάμῳ φησίν·

Ὁ γὰρ κόλαξ
καὶ στρατηγὸν καὶ δυνάστην καὶ φίλους καὶ τὰς πόλεις
ἀνατρέπει λόγῳ κακούργῳ, μικρὸν ἡδύνας χρόνον.
Νῦν δὲ καὶ κακεξία τις ὑποδέδυκε τοὺς ὄχλους,
αἱ κρίσεις θ' ἡμῶν νοσοῦσι, καὶ τὸ πρὸς χάριν πολύ.

Διὸ καὶ Θετταλοὶ καλῶς ποιήσαντες κατέσκαψαν τὴν καλουμένην πόλιν Κολακείαν, ἣν Μηλιεῖς ἐνέμοντο, ὡς φησι Θεόπομπος ἐν τῇ τριακοστῇ.

66. Κόλακας δ' εἶναί φησι Φύλαρχος καὶ τοὺς ἐν Λήμνῳ κατοικοῦντας Ἀθηναίων ἐν τῇ τρισκαιδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν. Χάριν γὰρ ἀποδιδόντας τοῖς Σελεύκου καὶ Ἀντιόχου ἀπογόνοις, ἐπεὶ αὐτοὺς ὁ Σέλευκος πικρῶς ἐπιστα-(255) τουμένους ὑπὸ Λυσιμάχου οὐ μόνον ἐξείλετο, ἀλλὰ καὶ τὰς πόλεις αὐτοῖς ἀπέδωκεν ἀμφοτέρας, οἱ Λημνόθεν Ἀθηναῖοι οὐ μόνον ναοὺς κατεσκεύασαν τοῦ Σελεύκου, ἀλλὰ καὶ τοῦ υἱοῦ Ἀντιόχου. Καὶ τὸν ἐπιχεόμενον νύαθον ἐν ταῖς συνουσίαις Σελεύκου σωτῆρος καλοῦσι.

Ταύτην δὲ τὴν κολακείαν τινὲς, ἐκτρεπόμενοι τοὔνο-

μα, ἀρέσκειαν προσαγορεύουσιν, ὡς καὶ Ἀναξανδρίδης ἐν Σαμίᾳ·

Τὸ γὰρ κολακεύειν νῦν ἀρέσκειν ὄνομ' ἔχει.

Οὐκ ἐπίστανται δὲ οἱ τὴν κολακείαν μεταχειριζόμενοι, ὡς ἔστιν αὕτη ἡ τέχνη ὀλιγοχρόνιος. Ἄλεξις γοῦν φησιν ἐν Ψευδομένῳ·

Κόλακος δὲ βίος μικρὸν χρόνον ἀνθεῖ·
οὐδεὶς γὰρ χαίρει πολιοκροτάφῳ παρασίτῳ·

Κλέαρχος δ' ὁ Σολεὺς ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ἐρωτικῶν· „Κόλαξ μὲν οὐδεὶς (φησὶ) διαρκεῖ πρὸς φιλίαν. Καταναλίσκει γὰρ ὁ χρόνος τὸ τοῦ προσποιήματος αὐτῶν ψεῦδος. Ὁ δ' ἐραστὴς κόλαξ ἐστὶ φιλίας δι' ὥραν ἢ κάλλος." Τῶν δὲ Δημητρίου τοῦ βασιλέως κολάκων οἱ περὶ Ἀδείμαντον τὸν Λαμψακηνόν, νεὼν κατασκευασάμενοι, καὶ ἀγάλματα ἱδρυσάμενοι Θριῆσιν, ὠνόμασαν Φίλας Ἀφροδίτης, καὶ τὸν τόπον Φιλαῖον ἐκάλεσαν ἀπὸ τῆς Δημητρίου μητρὸς Φίλας, ὡς φησι Διονύσιος, ὁ τοῦ Τρύφωνος, ἐν τῷ δεκάτῳ περὶ ὀνομάτων.

67. Κλέαρχος δ' ὁ Σολεὺς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Γεργιθίῳ, καὶ πόθεν ἡ ἀρχὴ τοῦ ὀνόματος τῶν κολάκων παρῆλθε, διηγεῖται, καὶ αὐτὸν τὸν Γεργίθιον ὑποτιθέμενος, ἀφ' οὗ τὸ βιβλίον ἔχει τὴν ἐπιγραφήν, ἕνα γεγονότα τῶν Ἀλεξάνδρου κολάκων. Διηγεῖται δὲ οὕτως· „Τὴν κολακείαν ταπεινὰ ποιεῖν τὰ ἤθη τῶν κολάκων, καταφρονητικῶν ὄντων τῶν περὶ αὐτούς. Σημεῖον δὲ τὸ πᾶν ὑπομένειν εἰδότας οἷα τολμῶσι. Τὰ δὲ τῶν κολακευομένων ἐμφυσωμένων τῇ κολακείᾳ, χαύνους καὶ κενοὺς ποιοῦντα, πάντων ἐν ὑπεροχῇ παρ' αὐτοῖς ὑπολαμβάνεσθαι καταskευάζεσθαι." Ἐξῆς τε διηγούμενος περί τινος μειρακίου, Παφίου μὲν τὸ γένος, βασιλέως δὲ τὴν τύχην, „Τοῦ-

το (φησὶ) τὸ μειράκιον (οὐ λέγων αὐτοῦ τοὔνομα) κατέκειτο δι' ὑπερβάλλουσαν τρυφὴν ἐπὶ ἀργυρόποδος κλίνης, ὑπεστρωμένης Σαρδιανῇ ψιλοτάπιδι τῶν πάνυ πολυτελῶν. Ἐπεβέβλητο δ' αὐτῷ πορφυροῦν ἀμφίταπον ἀμοργίνῳ καλύμματι περιειλημμένον. Προσκεφάλαια δ' εἶχε τρία μὲν ὑπὸ τῇ κεφαλῇ βύσσινα παραλουργῆ, δι' ὧν ἠμύνετο τὸ καῦμα, δύο δ' ὑπὸ τοῖς ποσὶν, ὑσγινοβαφῆ τῶν Δωρικῶν καλουμένων· ἐφ' ὧν κατέκειτο λευκῇ χλαμύδι."

68. „Παραδεδεγμένοι δ' εἰσὶ πάντες οἱ κατὰ τὴν Κύπρον μόναρχοι τὸ τῶν εὐγενῶν κολάκων γένος, ὡς χρήσιμον. Πάνυ γὰρ τὸ κτῆμα τυραννικόν ἐστι. Καὶ τούτων οἷον Ἀρεοπαγιτῶν τινων οὔτε τὸ πλῆθος οὔτε τὰς ὄψεις ἔξω τῶν ἐπιφανεστάτων οἶδεν οὐδείς. Διῃρημένων δὲ διχῇ κατὰ συγγένειαν τῶν ἐν τῇ Σαλαμῖνι κολάκων, ἀφ' ὧν εἰσιν οἱ κατὰ τὴν ἄλλην Κύπρον κόλακες, τοὺς μὲν Γεργίνους, τοὺς δὲ Προμάλαγγας προσαγορεύουσιν. (256) Ὧν οἱ μὲν Γεργῖνοι συναναμιγνύμενοι τοῖς κατὰ τὴν πόλιν ἔν τε τοῖς ἐργαστηρίοις καὶ ταῖς ἀγοραῖς ἀτακουστοῦσι, κατασκόπων ἔχοντες τάξιν, ὅ τι δ' ἂν ἀκούσωσιν ἀναφέρουσιν ἑκάστης ἡμέρας πρὸς τοὺς καλουμένους ἄνακτας. Οἱ δὲ Προμάλαγγες ζητοῦσιν ἀντὶ τῶν ὑπὸ τῶν Γεργίνων προσαγγελθέντων, ὅ τι ἂν ἄξιον εἶναι ζητήσεως δόξῃ, ὄντες τινὲς ἐρευνηταί. Καὶ τούτων οὕτως ἔντεχνος καὶ πιθανὴ πρὸς ἅπαντας ἡ ἔντευξις, ὥστ' ἔμοιγε δοκεῖ, καθάπερ καὶ αὐτοί φασι, παρ' ἐκείνων εἰς τοὺς ἔξω τόπους διαδεδόσθαι τὸ σπέρμα τῶν ἐλλογίμων κολάκων. Καὶ γὰρ οὐχ οἷον μετρίως ἐπὶ τῷ πράγματι σεμνύνονται διὰ τὸ τετιμῆσθαι παρὰ τοῖς βασιλεῦσιν, ἀλλὰ καὶ λέγουσιν ὅτι τῶν Γεργίνων τις, ἀπόγονος ὢν τῶν Τρώων ἐκείνων, οὓς Τεῦκρος ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων κατακτησάμενος

εἰς Κύπρον ἔχων ἀπῴκισεν, οὗτος διὰ τῆς παραλίας μετ' ὀλίγων στείλας ἐπὶ τῆς Αἰολίδος κατὰ πύστιν ἅμα καὶ οἰκισμὸν τῆς τῶν προγόνων χώρας, πόλιν οἰκίσειε περὶ τὴν Τρωικὴν Ἴδην, συμπαραλαβών τινας τῶν Μυσῶν· ἣ πάλαι μὲν ἀπὸ τοῦ γένους Γέργινα, νῦν δὲ Γέργιθα κέκληται. Τούτου γάρ, ὡς ἔοικε, τοῦ στόλου τινὲς ἀποσπασθέντες ἐν τῇ Κυμαίᾳ κατέσχον, ἐκ Κύπρου τὸ γένος ὄντες, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῆς Θετταλικῆς Τρίκκης, καθάπερ τινὲς εἰρήκασιν, ὧν ἰατρεῦσαι τὴν ἄγνοιαν, οὐδ' Ἀσκληπιάδαις τοῦτό γε νομίζω δεδόσθαι."

69. „Γεγόνασι δὲ παρ' ἡμῖν καὶ ἐπὶ Γλοῦ τοῦ Καρὸς καὶ γυναῖκες ὑπὸ τὰς ἀνάσσας, αἱ προσαγορευθεῖσαι κολακίδες. Ἀφ' ὧν ὑπολιπεῖς τινες εἰς τὸ πέραν ἀφικόμεναι μετάπεμπτοι πρός τε τὰς Ἀρταβάζου καὶ τὰς Μέντορος γυναῖκας, κλιμακίδες μετωνομάσθησαν, ἀπὸ τοιαύτης πράξεως· ταῖς μεταπεμψαμέναις ἀρεσκευόμεναι κλίμακα κατεσκεύαζον ἐξ ἑαυτῶν οὕτως, ὥστ' ἐπὶ τοῖς νώτοις αὐτῶν τὴν ἀνάβασιν γίγνεσθαι καὶ τὴν κατάβασιν ταῖς ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν ὀχουμέναις. Εἰς τοῦτο τρυφῆς, ἵνα μὴ ἀθλιότητος εἴπω, προηγάγοντο τεχνώμεναι τὰς ἀφρονεστάτας. Τοιγαροῦν αὗται μὲν, ἐκ τῶν λίαν μαλακῶν ὑπὸ τῆς τύχης μεταβιβασθεῖσαι, σκληρῶς ἐβίωσαν ἐπὶ γήρως, αἱ δὲ τῶν παρ' ἡμῖν ταῦτα διαδεξάμεναι, ἐκπεσοῦσαι τῆς ἐξουσίας, κατῆραν εἰς Μακεδονίαν, καὶ τὰς τῶν ἐκεῖ κυρίας τε καὶ βασιλίδας ὃν τρόπον ταῖς ὁμιλίαις διέθεσαν, οὐδὲ λέγειν καλὸν, πλὴν ὅτι μαγευόμεναι καὶ μαγεύουσαι, ταυροπόλοι καὶ τριοδοί τινες αὗται πρὸς ἀλήθειαν ἐγένοντο, πλήρεις πάντων ἀποκαθαρμάτων. Τοσούτων ἔοικε καὶ τοιούτων ἡ κολακεία κακῶν αἰτία γενέσθαι τοῖς διὰ τοῦ κολακεύεσθαι προσδεξαμένοις αὐτήν."

70. Προελθὼν δὲ πάλιν ὁ Κλέαρχος καὶ τάδε φησίν· „Ἀλλ᾽ ἤδη καὶ τῇ τούτων χρείᾳ μέμψαιτ᾽ ἄν τις τὸ μειράκιον, ὥσπερ εἶπον. Οἱ μὲν γὰρ παῖδες μικρὸν ἄπωθεν τῆς κλίνης ἐν χιτωνίσκοις ἕστασαν· τριῶν δ᾽ ὄντων ἀνδρῶν, δι᾽ οὓς δὴ νῦν ὁ πᾶς λόγος ἐνέστηκε, καὶ τούτων ὄντων ἐπωνύμων παρ᾽ ἡμῖν, ὁ μὲν εἷς ἐπὶ τῆς κλίνης πρὸς ποδῶν καθῆστο, τοὺς τοῦ μειρακίου πόδας ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ γόνασι λεπτῷ λῳδίῳ συνημφιασμένους. Ὁ δὲ ἐποίει, δήπου καὶ μὴ λέγοντος οὐκ ἄδηλον. Καλεῖται δ᾽ οὗτος ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Παράβυστος, διὰ τὸ καὶ τῶν μὴ παραδεχομένων ὅμως τεχνικώτατα κολακεύων παρεμπίπτειν ἐς τὰς ὁμιλίας. Ἕτερος δ᾽ ἦν ἐπί τινος δίφρου κειμένου παρ᾽ αὐτὴν τὴν κλίνην, καὶ τοῦ νεανίσκου τὴν χεῖρα παρειμένου ἐκμεμαγμένος, ταύτῃ καὶ προσπεπτωκὼς κατέμηκέ τε, καὶ τῶν δακτύλων ἕκαστον ἐν μέρει διαλαμβάνων, εἴλκέ τε καὶ ἐξέτεινεν· ὥστε τὸν πρῶτον αὐτὸν ἐπονομάσαντα Σικύαν εὐστόχως εἰρηκέναι δοκεῖν. Ὁ δὲ τρίτος, ὁ Θὴρ ὁ γενναιότατος, ὅσπερ ἦν τῆς ὑπηρεσίας πρωταγωνιστής, προσεστηκὼς αὖτῳ κατὰ κεφαλήν, μετεῖχε τῶν βυσσίνων προσκεφαλαίων, ἀποκεκλιμένος εἰς αὐτὰ πάνυ φιλικῶς. Καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ τὸ τοῦ μειρακίου τριχωμάτιον ἐπικοσμῶν, τῇ δεξιᾷ δὲ Φοινικοῦν ψύγμά τι διασείων, ὡς αἰωρῶν ἡδὺς ἦν, ἀλλ᾽ οὐκ ἀποσοβῶν. Διό μοι δοκεῖ ἔν αὐτῷ δαίμων τις ἐλευθέριος νεμεσήσας ἐφεῖναι τῷ μειρακίῳ μυῖαν, οὐκ ἄλλην ἢ ἐκείνην, ἧς καὶ τὴν Ἀθηνᾶν φησιν Ὅμηρος ἐνεῖναι τῷ Μενελάῳ τὸ θάρσος, οὕτως ἠρρωμένην καὶ ἄφοβος τὴν ψυχήν. Ἀπελθόντος δὲ τοῦ μειρακίου, τηλικοῦτον ἀνέκραγεν ἄνθρωπος ὑπὲρ ἐκείνου, καὶ οὕτως ἠγανάκτησεν, ὥστε διὰ

τὴν πρὸς μίαν ἔχθραν ἁπάσας ἐκ τῆς οἰκίας ἤλασεν. Ὅθεν καὶ φανερὸς ἐγένετο πρὸς τούτῳ τεταχὼς ἑαυτόν."

71. Ἀλλ' οὐ Λεύκων τοιοῦτος ἦν, ὁ Ποντικὸς τύραννος, ὃς, ἐπεὶ συχνοὺς τῶν φίλων ᾔσθετο σεσυληµένους ὑπὸ τῶν τινος περὶ αὐτὸν κολάκων, συνιδὼν τὸν ἄνθρωπον διαβάλλοντά τινα τῶν λοιπῶν φίλων, Ἀπέκτεινα ἄν, εἶπε, σὲ νὴ τοὺς θεούς, εἰ µὴ πονηρῶν ἀνδρῶν ἦ τυραννὶς ἐδεῖτο. Ἀντιφάνης δ' ὁ κωµῳδιοποιὸς ἐν Στρατιώτῃ τὰ ὅµοια λέγει περὶ τῆς τῶν ἐν Κύπρῳ βασιλέων τρυφῆς. Ποιεῖ δέ τινα ἀναπυνθανόµενον στρατιώτου τάδε·

Ἐν Κύπρῳ φῄς, εἰπέ µοι, διῆγετε
πολὺν χρόνον; Β. Τὸν πάνθ', ἕως ἦν ὁ πόλεµος.
Α. Ἐν τίνι τόπῳ µάλιστα; λέγε γάρ. Β. Ἐν Πάφῳ·
οὗ πρᾶγµα τρυφερὸν διαφερόντως ἦν ἰδεῖν,
ἄλλως τ' ἄπιστον. Α. Ποῖον; Β. Ἐῤῥιπίζετο
ὑπὸ τῶν περιστερῶν, ὑπ' ἄλλου δ' οὐδενός,
δειπνῶν ὁ βασιλεύς. Α. Πῶς; εἰάσας τἄλλα γάρ,
ἐρήσοµαί σε τοῦτο, πῶς; Β. Ἠλείφετο
ἐκ τῆς Συρίας ἥκοντι τοιούτῳ µύρῳ
καρποῦ σύχν', οἷόν φασι τὰς περιστερὰς
τρώγειν. Διὰ τὴν ὀσµὴν δὲ τούτου πετόµεναι
παρῆσαν, οἵαι τ' ἦσαν ἐπικαθιζάνειν
ἐπὶ τὴν κεφαλήν· παῖδες δὲ παρακαθήµενοι
ἐσόβουν. Ἐπαίρουσαι δὲ µικρὸν, οὐ πολὺ
τοῦ µήτ' ἐκεῖσε µήτε δεῦρο παντελῶς,
οὕτως ἀνεῤῥίπιζον, ὥστε σύµµετρον
αὐτῷ τὸ πνεῦµα, µὴ περίσκληρον, ποιεῖν.

(258) 72. Εἴη οὖν ἂν ὁ τοῦ προειρηµένου µειρακίου κόλαξ µαλακοκόλαξ, ὡς φησιν ὁ Κλέαρχος. Πρὸς γὰρ τῇ τοιούτῳ κολακεύειν καὶ τὸ σχῆµα τῶν κολακευοµένων

ἐπακολουθοῦν ἀποπλάττεται, παραγωνίζων καὶ σπαργανεῶν ἑαυτὸν τοῖς τριβωναρίοις· ὅθεν αὐτὸν οἱ μὲν παραγωνιστὴν, οἱ δὲ σχηματοθήκην καλοῦσι. Κατ' ἀλήθειαν γὰρ ὁ κόλαξ ἔοικεν εἶναι τῷ Πρωτεῖ ὁ αὐτός. Γίγνεται γοῦν παντοδαπὸς οὐ μόνον κατὰ τὴν μορφὴν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς λόγους· οὕτω ποικιλόφωνός τις ἐστίν. Ἀνδροκύδης δ' ὁ ἰατρὸς ἔλεγε, τὴν κολακείαν ἔχειν τὴν ἐπωνυμίαν ἀπὸ τοῦ προσκολλᾶσθαι ταῖς ὁμιλίαις. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ διὰ τὴν εὐχέρειαν, ὅτι πάντα ὑποδύεται, ὡς δή τις ὑποστατικὸς ναπαγωγῶν τῷ τῆς ψυχῆς ἤθει, καὶ οὐ βαρυνόμενος οὐδενὶ τῶν αἰσχρῶν.

Οὐκ ἂν διαμάρτοι δέ τις, τὸν τοῦ μειρακίου τούτου τοῦ Κυπρίου βίον ὑγρὸν ὀνομάζων. Οὗ πολλοὺς καὶ διδασκάλους φησὶν εἶναι Ἀθήνησιν Ἄλεξις ἐν Πυραύνῳ, λέγων οὕτως·

Πεῖραν ἐπεθύμουν θατέρου βίου λαβεῖν,
ὃν πάντες εἰώθασιν ὀνομάζειν ὑγρόν.
Τρεῖς ἐν Κεραμεικῷ περιπατήσας ἡμέρας,
διδασκάλους ἐξεῦρον οὗ λέγω βίου,
ὅσους τριάκοντ' ἀφ' ἑνὸς ἐργαστηρίου.

Καὶ Κρώβυλος ἐν Ἀπολιπούσῃ·

Πάλιν ἡ τοῦ βίου
ὑγρότης με τοῦ σοῦ τέθαφε. Τὴν ἀσωτίαν
ὑγρότητα γὰρ νῦν προσαγορεύουσίν τινες.

73. Ἀντιφάνης δ' ἐν Δημνίαις τέχνην τινὰ ὑποτίθεται τὴν κολακείαν εἶναι, ἐν οἷς λέγει·

Εἶτ' ἔστιν ἢ γένοιτ' ἂν ἴδιον τέχνη,
Ἡ πρόσοδος ἄλλη, τοῦ κολακεύειν εὐφυῶς;
Ὁ ζωγράφος ποτεῖ τι καὶ πικραίνεται,
ὁ γεωργὸς ἐν ὅσοις ἐστὶ κινδύνοις πάλαι·

πρόσεστι πᾶσιν ἐπιμέλεια καὶ πόνος·
ἡμῖν δὲ μετὰ γέλωτος ὁ βίος καὶ τρυφῆς.
Οὔ γὰρ τὸ μέγιστον ἔργον ἐστὶ παιδιά,
ἄδρὸν γελάσαι, σκῶψαί τιν', ἐκπιεῖν πολύν,
οὐχ ἡδύ; Ἐμοὶ μὲν μετὰ τὸ πλουτεῖν δεύτερον.

Κεχαρακτήρικε δὲ ὡς ἔνι μάλιστα ἐπιμελῶς τὸν κόλακα Μένανδρος ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι, ὡς καὶ τὸν παράσιτον Λίφιλος ἐν Τελεσίᾳ. Ἄλεξις δ' ἐν Καταψευδομένῳ λέγοντά τινα κόλακα τοιαῦτα παρεισάγων φησίν·

Εὐδαίμων ἐγώ, μὰ τὸν Δία
τὸν Ὀλύμπιον καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, οὐχ ὅτι
ἐν τοῖς γάμοισιν, ἄνδρες, εὐωχήσομαι,
ἀλλ' ὅτι διαῤῥαγήσομ', ἂν θεὸς θέλῃ,
Τούτου δέ μοι γένοιτο τοῦ θανάτου τυχεῖν.

Δοκεῖ δέ μοι οὗτος, ἄνδρες φίλοι, ὁ καλὸς γάστρις οὐκ ἂν ὠκνηκέναι εἰπεῖν καὶ τὰ ἐξ Ὀμφάλης Ἴωνος, τοῦ τραγῳδιοποιοῦ·

Ἐνιαυσίαν γὰρ δεῖ με τὴν ὀρτὴν ἄγειν.

[οἷον καθημερινήν.]

74. Ἱππίας δ' ὁ Ἐρυθραῖος ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν περὶ τῆς πατρίδος ἱστοριῶν, διηγούμενος ὡς ἡ Κνωπτοῦ βασιλεία ὑπὸ τῶν ἐκείνου κολάκων κατελύθη, φησὶ καὶ ταῦτα· (259) „Κνωπῷ μαντευομένῳ περὶ σωτηρίας ὁ θεὸς ἔχρησε θύειν Ἑρμῇ δολίῳ. Καὶ μετὰ ταῦθ', ὁρμήσαντος αὐτοῦ εἰς Δελφούς, οἱ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καταλῦσαι βουλόμενοι, ἵν' ὀλιγαρχίαν καταστήσωνται· (ἦσαν δ' οὗτοι Ὀρτύγης καὶ Ἶρος καὶ Ἔχαρος, οἳ ἐκαλοῦντο διὰ τὸ περὶ τὰς θεραπείας εἶναι τῶν ἐπιφανῶν πρόσκυνες καὶ κόλακες.) Συμπλέοντες οὖν τῷ Κνωπῷ, ὡς ἤδη πόῤῥω τῆς γῆς ἦσαν, δήσαντες τὸν Κνωπὸν ἔῤῥιψαν εἰς τὸ πέ-

λαγος, καὶ καταχθέντες εἰς Χίον, καὶ δύναμιν παρὰ τῶν ἐκεῖ τυράννων λαβόντες Ἀμφίκλου καὶ Πολυτέκνου, νυκτὸς κατέπλευσαν εἰς τὰς Ἐρυθράς. Κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ τὸ τοῦ Κνωπου σῶμα ἐξεβράσθη ταῖς Ἐρυθραῖς κατὰ τὴν ἀκτὴν, ἣ νῦν Λεόποδον καλεῖται. Τῆς δὲ γυναικὸς τοῦ Κνωπου Κλεονίκης περὶ τὴν τοῦ σώματος κηδείαν γενομένης, (ἦν δ' ἑορτὴ, καὶ πανήγυρις ἀγομένη Ἀρτέμιδι στροφαίᾳ,) ἐξαίφνης ἀκούεται σάλπιγγος βοή· καὶ καταληφθέντος τοῦ ἄστεος ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ὀρτύγην, πολλοὶ μὲν ἀναιροῦνται τῶν τοῦ Κνωπου φίλων, καὶ ἡ Κλεονίκη μαθοῦσα φεύγει εἰς Κολοφῶνα."

75. „Οἱ δὲ περὶ τὸν Ὀρτύγην τύραννοι, ἔχοντες τὴν ἐκ Χίου δύναμιν, τοὺς ἐνισταμένους αὐτῶν τοῖς πράγμασι διέφθειρον, καὶ τοὺς νόμους καταλύσαντες, αὐτοὶ διεῖπον τὰ κατὰ τὴν πόλιν, ἐντὸς τείχους οὐδένα δεχόμενοι τῶν δημοτῶν. Ἔξω δὲ πρὸ τῶν πυλῶν δικαστήριον κατασκευάσαντες, τὰς κρίσεις ἐποιοῦντο, ἁλουργὰ μὲν ἀμπεχόμενοι περιβόλαια, καὶ χιτῶνας ἐνδεδυκότες περιπορφύρους. Ὑπεδέδεντο δὲ καὶ πολυσχιδῆ σανδάλια τοῦ θέρους, τοῦ δὲ χειμῶνος ἐν γυναικείοις ὑποδήμασι διετέλουν περιπατοῦντες, κόμας τε ἔτρεφον καὶ πλοκαμῖδας ἔχειν ἤσκουν, διειλημμένοι τὰς κεφαλὰς διαδήμασι μηλίνοις καὶ πορφυροῖς. Εἶχον δὲ καὶ κόσμον ὁλόχρυσον ὁμοίως ταῖς γυναιξίν. Ἠνάγκαζόν τε τῶν πολιτῶν τοὺς μὲν διφροφορεῖν, τοὺς δὲ ῥαβδουχεῖν, τοὺς δὲ τὰς ὁδοὺς ἀνακαθαίρειν. Καὶ τῶν μὲν τοὺς υἱεῖς εἰς τὰς κοινὰς συνουσίας μετεπέμποντο, τοῖς δὲ τὰς ἰδίας γυναῖκας καὶ τὰς θυγατέρας ἄγειν παρήγγελλον· τοὺς δ' ἀπειθοῦντας ταῖς ἐσχάταις τιμωρίαις περιέβαλλον. Εἰ δέ τις τῶν ἐκ τῆς ἑταιρίας αὐτῶν ἀποθάνοι, συνάγοντες τοὺς πολίτας μετα

γυναικῶν καὶ τέκνων, ἠνάγκαζον θρηνεῖν τοὺς ἀποθανόντας, καὶ στερνοτυπεῖσθαι μετὰ βίας, καὶ βοᾶν ὀξὺ καὶ μέγα ταῖς φωναῖς, ἐφεστηκότος μαστιγοφόρου τοῦ ταῦτα ποιεῖν ἀναγκάζοντος, ἕως Ἵππότης ὁ Κνωποῦ ἀδελφὸς, μετὰ δυνάμεως ἐπελθὼν ταῖς Ἐρυθραῖς, ἑορτῆς οὔσης, τῶν Ἐρυθραίων προσβοηθούντων, ἐπῆλθε τοῖς τυράννοις, καὶ πολλοὺς αἰκισάμενος τῶν περὶ αὐτούς, Ὀρτύγην μὲν φεύγοντα συνεκέντησε καὶ τοὺς μετὰ τούτου, τὰς δὲ γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα δεινῶς αἰκισάμενος, τὴν πατρίδα ἠλευθέρωσεν."

76. Ἐκ τούτων οὖν ἁπάντων ἔστι συνιδεῖν, ἄνδρες φίλοι, ὅσων κακῶν αἰτία γίνεται κολακεία τῷ βίῳ. Καὶ Θεόπομπος γὰρ ἐν τῇ ἐννεακαιδεκάτῃ τῶν Φιλιππικῶν φησιν, Ἀγαθοκλέα δοῦλον γενόμενον καὶ τῶν ἐκ Θετταλίας (260) πενεστῶν Φίλιππος, μέγα παρ' αὐτῷ δυνάμενον διὰ τὴν κολακείαν, καὶ ὅτι ἐν τοῖς συμποσίοις συνὼν αὐτῷ ὠρχεῖτο, καὶ γέλοια παρεσκεύαζεν, ἀπέστειλε διαφθεροῦντα Περραιβούς, καὶ τῶν ἐκεῖ πραγμάτων ἐπιμελησόμενον. Τοιούτους δ' εἶχεν ἀεὶ περὶ αὑτὸν ἀνθρώπους ὁ Μακεδών, οἷς διὰ φιλοποσίαν καὶ βωμολοχίαν πλείω χρόνον ὡς τὰ πολλὰ συνδιέτριβε, καὶ συνήδρευε, περὶ τῶν μεγίστων βουλευόμενος. Ἱστορεῖ δὲ περὶ αὐτοῦ καὶ τάδε Ἡγήσανδρος ὁ Δελφὸς, ὡς τοῖς Ἀθήνησιν εἰς τὸ Διομέων Ἡράκλειον ἀθροιζομένοις τοῖς τὰ γέλοια λέγουσιν ἀπέστελλεν ἱκανὸν κερμάτιον, καὶ προσέτασσέ τισιν ἀναγράφοντας τὰ λεγόμενα ὑπ' αὐτῶν ἀποστέλλειν πρὸς αὐτόν. Θεόπομπος δ' ἐν ἕκτῃ καὶ εἰκοστῇ ἱστοριῶν „Τοὺς Θεσσαλοὺς (φησὶν) εἰδὼς ὁ Φίλιππος ἀκολάστους ὄντας, καὶ περὶ τὸν βίον ἀσελγεῖς, συνουσίας αὐτῶν κατεσκεύαζε, καὶ πάντα τρόπον ἀρέσκειν αὐτοῖς ἐπειρᾶτο· καὶ γὰρ

ὀρχούμενος, καὶ κωμάζων, καὶ πᾶσαν ἀκολασίαν ὑπομένων. Ἦν δὲ καὶ φύσει βωμολόχος, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν μεθυσκόμενος, καὶ χαίρων τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῖς πρὸς ταῦτα συντείνουσι, καὶ τῶν ἀνθρώπων τοῖς εὐφυέσι καλουμένοις, καὶ τοῖς τὰ γέλοια λέγουσι καὶ ποιοῦσι, πλείους τε τῶν Θετταλῶν τῶν αὐτῷ πλησιασάντων ἦρει μᾶλλον ἐν ταῖς συνουσίαις, ἢ ταῖς δωρεαῖς." Τὰ παραπλήσια ἐποίει καὶ ὁ Σικελιώτης Διονύσιος, ὡς Εὔβουλος ὁ κωμῳδιοποιὸς παρίστησιν ἐν τῷ τοῦ τυράννου ὁμωνύμῳ δράματι·

Ἀλλ' ἔστι τοῖς σεμνοῖς μὲν αὐθαδέστερος,
καὶ τοῖς κόλαξι πᾶσι τοῖς σκώπτουσί τε
ἑαυτὸν εὐόργητος· ἡγεῖται δὲ δὴ
τούτους μόνους ἐλευθέρους, κἂν δοῦλος ᾖ.

77. Ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς ἀποβάλλοντας τὰς οὐσίας εἰς μέθας καὶ κύβους καὶ τὴν τοιαύτην ἀκολασίαν, οὐ μόνον ὁ Διονύσιος ἀνελάμβανεν, ἀλλὰ καὶ ὁ Φίλιππος. Ἱστορεῖ δὲ περὶ ἑκατέρου Θεόπομπος ἐν μὲν τῇ ἑνάτῃ καὶ τεσσαρακοστῇ, γράφων οὕτως· „Φίλιππος τοὺς μὲν κωμικοὺς τὰ ἤθη καὶ τοὺς τῶν ἰδίων ἐπιμελουμένους ἀπεδοκίμαζε, τοὺς δὲ πολυτελεῖς καὶ ζῶντας ἐν κύβοις καὶ πότοις ἐπαινῶν ἐτίμα. Τοιγαροῦν οὐ μόνον αὐτοὺς τοιαῦτ' ἔχειν παρεσκεύαζεν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλης ἀδικίας καὶ βδελυρίας ἀθλητὰς ἐποίησε. Τί γὰρ τῶν αἰσχρῶν ἢ δεινῶν αὐτοῖς οὐ προσῆν, ἢ τί τῶν καλῶν καὶ σπουδαίων οὐκ ἀπῆν; Οὐχ οἱ μὲν ξυρούμενοι καὶ λεαινόμενοι διετέλουν ἄνδρες ὄντες, οἱ δ' ἀλλήλοις ἐτόλμων ἐπανίστασθαι, πώγωνας ἔχουσι; Καὶ περιήγοντο μὲν δύο καὶ τρεῖς ἑταιρουμένους, αὐτοὶ δὲ τὰς αὐτὰς ἐκείνοις χρήσεις ἑτέροις παρεῖχον. Ὅθεν δικαίως ἄν τις αὐτοὺς οὐχ ἑταίρους, ἀλλ' ἑταίρας ὑπέλαβεν, οὐδὲ στρατιώτας, ἀλλὰ χαμαιτύπας προσηγό-

ρευσεν. Ἀνδροφόνοι γὰρ τὴν φύσιν ὄντες, ἀνδρόπορνοι τὸν τρόπον ἦσαν. Πρὸς δὲ τούτοις ἀντὶ μὲν τοῦ νήφειν τὸ μεθύειν ἠγάπων, ἀντὶ δὲ τοῦ κοσμίως ζῆν ἁρπάζειν καὶ φονεύειν ἐζήτουν. Καὶ τὸ μὲν ἀληθεύειν καὶ ταῖς ὁμολογίαις ἐμμένειν οὐκ οἰκεῖον αὐτῶν ἐνόμιζον, τὸ δ' ἐπιορ- (261) κεῖν καὶ φενακίζειν ἐν τῷ σεμνοτάτῳ ὑπελάμβανον. Καὶ τῶν μὲν ὑπαρχόντων ἠμέλουν, τῶν δὲ ἀπόντων ἐπεθύμουν. Καὶ ταῦτα μέρος τι τῆς Εὐρώπης ἔχοντες. Οἶμαι γὰρ τοὺς ἑταίρους, οὐ πλείονας ὄντας κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὀκτακοσίων, οὐκ ἐλάττω καρπίζεσθαι γῆν, ἢ μυρίους τῶν Ἑλλήνων, τοὺς τὴν ἀρίστην καὶ πλείστην χώραν κεκτημένους." Καὶ περὶ Διονυσίου δὲ τὰ παραπλήσια ἱστορεῖ ἐν τῇ πρώτῃ πρὸς ταῖς εἴκοσι· „Διονύσιος ὁ Σικελίας τύραννος τοὺς ἀποβάλλοντας τὰς οὐσίας εἰς μέθας καὶ κύβους καὶ τὴν τοιαύτην ἀκολασίαν· ἠβούλετο γὰρ ἅπαντας εἶναι διεφθαρμένους καὶ φαύλους· οὓς καὶ εὖ περιεῖπε."

78. Καὶ Δημήτριος ὁ Πολιορκητὴς φιλόγελως ἦν, ὡς ἱστορεῖ Φύλαρχος ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν. Ἐν δὲ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ γράφει οὕτως· „Περιεώρα Δημήτριος τοὺς κολακεύοντας αὐτὸν ἐν τοῖς συμποσίοις, καὶ ἐπιχειρουμένους Δημητρίου μὲν μόνου βασιλέως, Πτολεμαίου δὲ ναυάρχου, Λυσιμάχου δὲ γαζοφύλακος, Σελεύκου δ' ἐλεφαντάρχου. Καὶ ταῦτ' αὐτῷ οὐ τὸ τυχὸν συνῆγε μῖσος." Ἡρόδοτος δέ φησιν, Ἄμασιν Αἰγυπτίων βασιλέα, παιγνιήμονα ὄντα, σκώπτειν τοὺς συμπότας, καὶ ὅτε δὲ ἰδιώτης, φησὶν, ἦν, φιλοπότης ὑπῆρχε, καὶ φιλοσκώμμων, καὶ οὐ κατεσπουδασμένος ἀνήρ. Νικόλαος δ' ἐν τῇ ἑβδόμῃ καὶ ἑκατοστῇ τῶν ἱστοριῶν Σύλλαν φησὶ, τὸν Ῥωμαίων στρατηγὸν, οὕτω χαίρειν μίμοις καὶ γελοτοποιοῖς, φιλόγε-

ἰων γενόμενον, ὡς καὶ πολλὰ γῆς μέτρα αὐτοῖς χαρίζεσθαι τῆς δημοσίας. Ἐμφανίζουσι δ' αὐταῦ τὸ περὶ ταῦτα ἴλαρὸν αἱ ὑπ' αὐτοῦ γραφεῖσαι σατυρικαὶ κωμῳδίαι τῇ πατρίῳ φωνῇ.

79. Τίρυνθίους δέ φησι Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ κωμῳδίας φιλόγελως ὄντας, ἀχρείους δὲ πρὸς τὰ σπουδαιότερα τῶν πραγμάτων, καταφυγεῖν ἐπὶ τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον, ἀπαλλαγῆναι βουλομένους τοῦ πάθους, καὶ τὸν θεὸν ἀνελεῖν αὐτοῖς, ἣν θύοντες τῷ Ποσειδῶνι ταῦρον ἀγελαστὶ τοῦτον ἐμβάλωσιν εἰς τὴν θάλατταν, παύσεσθαι. Οἱ δὲ, δεδιότες, μὴ διαμάρτωσι τοῦ λογίου, τοὺς παῖδας ἐκόλυσαν παρεῖναι τῇ θυσίᾳ. Μαθὼν οὖν εἷς, καὶ συγκαταμιχθεὶς, ἐπείπερ ἐβόων ἀπελαύνοντες αὐτὸν, Τί δῆτ'; ἔφη· δεδοίκατε, μὴ τὸ σφάγιον ὑμῶν ἀνατρέψω; Γελασάντων δὲ, ἔμαθον ἔργῳ τὸν θεὸν δείξαντα, ὡς ἄρα τὸ πολυχρόνιον ἦθος ἀμήχανόν ἐστι θεραπευθῆναι. Σωσικράτης δ' ἐν πρώτῳ Κρητικῶν ἴδιόν τί φησι περὶ τοὺς Φαιστίους ὑπάρχειν. Δοκοῦσι γὰρ ἀσκεῖν ἐκ παιδαρίων εὐθὺς τὸ γέλοια λέγειν· διὸ καὶ συμβέβηκεν, αὐτοὺς ἀποφθέγγεσθαι πολλάκις εὐκαίρως, διὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς συνήθειαν. Ὥστε πάντας τοὺς κατὰ Κρήτην τούτοις ἀνατιθέναι τὸ γέλοιον.

80. Τῇ δ' ἀλαζονείᾳ μετὰ τὴν κολακείαν χώραν δίδωσιν Ἀναξανδρίδης ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Φαρμακομάντει, λέγων οὕτως·

Ὅτι εἰμ' ἀλαζών, τοῦτ' ἐπιτιμᾷς; Ἀλλὰ τί;
Νικᾷ γὰρ αὕτη τὰς τέχνας πάσας πολύ,
μετὰ τὴν κολακείαν· ἥδε μὲν γὰρ διαφέρει.

Ψωμοκόλακος δὲ μνημονεύει Ἀριστοφάνης ἐν Γηρυτάδῃ, οὕτως

Φίθυρός τε καλοῦ, καὶ ψωμοκόλαξ.

Καὶ Σαννυρίων Ἰοῖ·

Ἰθείρεσθ' ἐπίτριπτοι ψωμοκόλακες.

(262) Φιλήμων Ἀνανεουμένῃ· „Ψωμοκόλαξ δ' ἔσθ' οὗτος." Φιλιππίδης δ' ἐν Ἀνανεώσει·

Ψωμοκολακεύων καὶ παρεισιὼν ἀεί.

Κυρίως δ' ὁ κόλαξ ἐπὶ τούτου κεῖται. Κόλον γὰρ ἡ τροφή, ὅθεν καὶ ὁ βουκόλος καὶ ὁ δύσκολος, ὃς ἐστι δυσάρεστος καὶ σιχχὸς, κοιλία τε ἡ τὴν τροφὴν δεχομένη. Ψωμοκόλαφον δ' εἴρηκε Λίφιλος ἐν Θησεῖ, οὕτως·

Σὲ μὲν καλοῦσι ψωμοκόλαφον δραπέτην.

81. Τοσαῦτα τοῦ Δημοκρίτου εἰπόντος, καὶ πιεῖν αἰτήσαντος ἐν τῷ σαβρίᾳ βομβυλιῷ, ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη, καὶ τίς ὁ σαβρίας οὗτος; Καὶ μέλλοντος ἀπεραντολογίας πολλὰς διεξιέναι, παρεφάνη πλῆθος οἰκετῶν, τὰ πρὸς τὴν ἐδωδὴν εἰσκομίζοντες. Περὶ ὧν πάλιν ὁ Δημόκριτος κατὰ το ἀκόλουθον ἔφη, Ἀεί ποτε ἐγὼ, ἄνδρες φίλοι, τεθαύμακα τὸ τῶν δούλων γένος, ὡς ἐστιν ἐγκρατὲς, τοσαύταις ἐγκαλινδούμενον λιχνείαις. Ταύτας γὰρ ὑπερορῶσιν οὐ μόνον διὰ φόβον, ἀλλὰ καὶ κατὰ διδασκαλίαν, οὐ τὴν ἐν Δουλοδιδασκάλῳ Φερεκράτους, ἀλλὰ ἐθισθέντες· οὐχ ὡς ἀπειρημένου τοῦ τοιούτου, καθάπερ ἐν Κῷ τῇ νήσῳ, ὅταν τῇ Ἥρᾳ θύωσιν. Φησὶ γὰρ Μακαρεὺς ἐν τῇ τρίτῃ Κωακῶν, ὅτι, ὁπόταν τῇ Ἥρᾳ θύωσιν οἱ Κῶοι, οὔτε εἴσεισιν εἰς τὸ ἱερὸν δοῦλος, οὔτε γεύεταί τινος τῶν παρεσκευασμένων. Καὶ Ἀντιφάνης δ' ἐν Δυσπράτῳ φησίν·

Ὁρᾶν τε κείμενα
ἄμπτας, ἡμιβρῶτας, ὀρνίθειά τε,
ὧν οὐδὲ λειφθέντων θέμις δούλῳ φαγεῖν,
ὡς φασιν αἱ γυναῖκες.

Ἐπιφράτης δ' ἐν Δυσπράτῳ ἀγαναχτοῦντα ποιεῖ τινα τῶν οἰκετῶν, καὶ λέγοντα·

Τί γὰρ
ἔχθιον ἢ παῖ παῖ καλεῖσθαι παρὰ πότον,
καὶ ταῦτ' ἀγενείῳ μειρακυλλίῳ τινὶ,
ἢ τὴν ἀμίδα φέρειν, ὁρᾶν τε κείμενα
ἄμπας ἡμιβρῶτας ὀρνίθειά τε,
ὧν οὐδὲ λειφθέντων θέμις δούλῳ φαγεῖν,
ὥς φασιν αἱ γυναῖκες. Ὃ δὲ χολᾶν ποιεῖ,
γάστρων καλοῦσι καὶ λάμυρον, ὃς ἂν φάγῃ
ἡμῶν τι τούτων.

Ἐκ τῆς παραθέσεως τῶν ἰαμβείων δῆλός ἐστιν ὁ Ἐπιφράτης τὰ τοῦ Ἀντιφάνους μετενεγκών.

82. Διευχίδας δ' ἐν τοῖς Μεγαρικοῖς „ * * τὰς καλουμένας (φησὶν) Ἀραιὰς, (μεταξὺ δὲ τῆς Κνίδου καὶ τῆς Σύμης εἰσὶ,) γενομένης διαφορᾶς τοῖς συνεξορμήσασι τῷ Τριοπᾶ μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον, καὶ τῶν μὲν εἰς τὸ Δωτιον ἀναχωρησάντων, οἱ μὲν μετὰ Φόρβαντος μείναντες εἰς Ἰηλυσὸν ἦλθον, οἱ δὲ μετὰ Περιέργου τὴν Καμειρίδα κατέσχον. Τότε λέγεται καταράσασθαι τὸν Περίεργον τῷ Φόρβαντι, καὶ διὰ τοῦτο τὰς νήσους Ἀραιὰς κληθῆναι. Ναυαγήσας δ' ὁ Φόρβας καὶ Παρθενία, ἡ τοῦ Φόρβαντος καὶ τοῦ Περιέργου ἀδελφὴ, διενήξαντο εἰς Ἰηλυσὸν περὶ τὸν καλούμενον τόπον Σχεδίαν. Καὶ αὐτοῖς περιτυχὼν Θαμνεὺς, ὃς ἐτύγχανε κατὰ τὴν Σχεδίαν κυνηγετῶν, ἦγεν ὡς ξενίσων εἰς οἶκον, καὶ τὸν οἰκέτην ἀπεστειλεν ἀπαγγελοῦντα τῇ γυναικὶ ταπιτήδεια παρασκευάζειν, (263) ὡς ἄγοντος αὐτοῦ ξένους. Ἐλθὼν δ' εἰς οἶκον, ὡς οὐδὲν εὗρε παρεσκευασμένον, αὐτὸς ἐπιβαλὼν τὸν σῖτον ἐπὶ τὸν ἀλετῶνα, καὶ τἆλλα ταπόλουθα, ἔπειτα ἀλε-

σας ἐξένισεν αὐτούς. Καὶ ὁ Φόρβας οὕτως ἐπὶ τῷ ξενισμῷ ἥσθη, ὡς καὶ τὸν βίον τελευτῶν ἐπέσκηψε τοῖς φίλοις, δι' ἐλευθέρων τοὺς ἐναγισμοὺς ἐπιτελεῖν αὐτῷ, καὶ τὸ ἔθος διαμένει ἐν τῇ θυσίᾳ τοῦ Φόρβαντος. Ἐλεύθεροι γάρ εἰσιν οἱ διακονοῦντες, δούλῳ δὲ προσελθεῖν οὐκ ἔστιν ὅσιον."

83. Ἐπεὶ δὲ καὶ τοῦτ' ἐστὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Οὐλπιανοῦ προβεβλημένων, καὶ τὸ περὶ τοὺς οἰκέτας, φέρ' εἴπωμέν τι καὶ ἡμεῖς, ἀναπεμπασάμενοι περὶ αὐτῶν, ἐξ ὧν πάλαι τυγχάνομεν ἀνεγνωκότες. Φερεκράτης μὲν γὰρ ἐν Ἀγρίοις φησίν·

Οὐ γὰρ ἦν τότ' οὔτε Μάνης οὔτε σηκὸς οὐδενὶ
δοῦλος, ἀλλ' αὐτὰς ἔδει μοχθεῖν ἅπαντ' ἐν οἰκίᾳ.
Εἶτα πρὸς τούτοισιν ἦλουν ὄρθριαι τὰ σιτία,
ὥστε τὴν κώμην ὑπηχεῖν θιγγανουσῶν τὰς μύλας.

Καὶ Ἀναξανδρίδης ἐν Ἀγχίσῃ φησίν·

Οὐκ ἔστι δούλων, ὦ γαθ', οὐδαμοῦ πόλις·
τύχη δὲ πάντα μεταφέρει τὰ σώματα.
Πολλοὶ δὲ νῦν μέν εἰσιν οὐκ ἐλεύθεροι,
εἰς αὔριον δὲ Σουνιεῖς, εἶτ' εἰς τρίτην
ἀγορᾷ κέχρηνται. Τὸν γὰρ οἴακα στρέφει
δαίμων ἑκάστου.

84. Ποσειδώνιος δέ φησιν, ὁ ἀπὸ τῆς στοᾶς, ἐν τῇ τῶν ἱστοριῶν ἐνδεκάτῃ· „Πολλούς τινας, ἑαυτῶν οὐ δυναμένους προΐστασθαι διὰ τὸ τῆς διανοίας ἀσθενές, ἐπιδοῦναι ἑαυτοὺς εἰς τὴν τῶν συνετωτέρων ὑπηρεσίαν, ὅπως, παρ' ἐκείνων τυγχάνοντες τῆς εἰς τὰ ἀναγκαῖα ἐπιμελείας, αὐτοὶ πάλιν ἀποδιδῶσιν ἐκείνοις δι' αὑτῶν, ἅπερ ἂν ὦσιν ὑπηρετεῖν δυνατοί. Καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ Μαριανδινοὶ μὲν Ἡρακλεώταις ὑπετάγησαν, διὰ τέλους ὑποσχόμενοι

θητεύσειν παρέχουσιν αὐτοῖς τὰ δέοντα, προσδιαστειλάμενοι, μηδενὸς αὐτῶν ἔσεσθαι πρᾶσιν ἔξω τῆς Ἡρακλεωτῶν χώρας, ἀλλ' ἐν αὐτῇ μόνον τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ." Τύχ' οὖν διὰ τοῦτο καὶ Εὐφορίων ὁ ἐποποιὸς τοὺς Μαριανδυνοὺς δωροφόρους κέκληκεν·

Δωροφόροι καλεοίαθ' ὑποφρίσσοντες ἄνακτας.

Λέγει δὲ καὶ Καλλίστρατος ὁ Ἀριστοφάνειος, ὅτι τοὺς Μαριανδυνοὺς ὠνόμαζον μὲν δωροφόρους, ἀφαιροῦντες τὸ πικρὸν τῆς ἀπὸ τῶν οἰκετῶν προσηγορίας, καθάπερ Σπαρτιᾶται μὲν ἐποίησαν ἐπὶ τῶν Εἱλώτων, Θετταλοὶ δ' ἐπὶ τῶν πενεστῶν, Κρῆτες δ' ἐπὶ τῶν κλαρωτῶν. Καλοῦσι δὲ οἱ Κρῆτες τοὺς μὲν κατὰ πόλεμον οἰκέτας χρυσωνήτους, ἀμφαμιώτας δὲ τοὺς κατ' ἀγρὸν, ἐγχωρίους μὲν ὄντας, δουλωθέντας δὲ κατὰ πόλεμον· διὰ τὸ κληρωθῆναι δὲ κλαρώτας. Ὁ Ἔφορος δ' ἐν τρίτῃ ἱστοριῶν· „Κλαρώτας (φησὶ) Κρῆτες καλοῦσι τοὺς δούλους, ἀπὸ τοῦ γενομένου περὶ αὐτῶν κλήρου. Τούτοις δ' εἰσὶ νενομισμέναι τινὲς ἑορταὶ ἐν Κυδωνίᾳ, ἐν αἷς οὐκ εἰσίασιν εἰς τὴν πόλιν ἐλεύθεροι, ἀλλ' οἱ δοῦλοι πάντων κρατοῦσι, καὶ κύριοι μαστιγοῦν εἰσι τοὺς ἐλευθέρους." Σωσικράτης δ' ἐν δευτέρῳ Κρητικῶν· „Τὴν μὲν κοινὴν (φησὶ) δουλείαν οἱ Κρῆτες καλοῦσι μνοίαν, τὴν δὲ ἰδίαν ἀφαμιώτας, τοὺς δὲ περιοί-
(264) κους ὑπηκόους." Τὰ παραπλήσια ἱστορεῖ καὶ Δωσιάδας ἐν τετάρτῳ Κρητικῶν.

85. Θετταλῶν δὲ λεγόντων πενέστας τοὺς μὴ γόνῳ δούλους, διὰ πολέμου δ' ἡλωκότας, Θεόπομπος ὁ κωμικος ἀποχρησάμενος τῇ φωνῇ φησι·

—— Δεσπότου πενέστου ῥυσὰ βουλευτήρια.

Φιλοκράτης δ' ἐν δευτέρῳ Θετταλικῶν, (εἰ γνήσια τὰ συγγράμματα,) καλεῖσθαί φησι τοὺς πενέστας καὶ Θετταλοι-

κέτας. Ἀρχέμαχος δ' ἐν τῇ τρίτῃ Εὐβοϊκῶν „Βοιωτῶν (φησὶ) τῶν τὴν Ἀρναίαν κατοικισάντων οἱ μὴ ἀπάραντες εἰς τὴν Βοιωτίαν, ἀλλ' ἐμφιλοχωρήσαντες παρέδωκαν ἑαυτοὺς τοῖς Θετταλοῖς δουλεύειν καθ' ὁμολογίας, ἐφ' ᾧ οὔτε ἐξάξουσιν αὐτοὺς ἐκ τῆς χώρας, οὔτε ἀποκτενοῦσιν· αὐτοὶ δὲ, τὴν χώραν αὐτοῖς ἐργαζόμενοι, τὰς συντάξεις ἀποδώσουσιν. Οὗτοι οὖν, οἱ κατὰ τὰς ὁμολογίας καταμείναντες καὶ παραδόντες ἑαυτοὺς, ἐκλήθησαν τότε μὲν μενέσται, νῦν δὲ πενέσται. Καὶ πολλοὶ τῶν κυρίων ἑαυτῶν εἰσιν εὐπορώτεροι." Καὶ Εὐριπίδης δ' ἐν Φρίξῳ Λάτριας αὐτοὺς ὀνομάζει, διὰ τούτων·

Λάτρις πενέστης ἁμὸς ἀρχαίων δόμων.

86. Τίμαιος δ' ὁ Ταυρομενίτης ἐν τῇ ἑνάτῃ τῶν ἱστοριῶν „Οὐκ ἦν (φησὶ) πάτριον τοῖς Ἕλλησιν ὑπὸ ἀργυρωνήτων τὸ παλαιὸν διακονεῖσθαι," γράφων οὕτως· „Καθόλου δὲ ᾐτιῶντο τὸν Ἀριστοτέλη διημαρτηκέναι τῶν Λοκρικῶν ἐθῶν. Οὐδὲ γὰρ κεκτῆσθαι νόμον εἶναι τοῖς Λοκροῖς, ὁμοίως δὲ οὐδὲ Φωκεῦσιν, οὔτε θεραπαίνας οὔτε οἰκέτας, πλὴν ἐγγὺς τῶν χρόνων. Ἀλλὰ πρώτῃ τῇ Φιλομήλου γυναικὶ, τοῦ καταλαβόντος Δελφοὺς, δύο θεραπαίνας ἀκολουθῆσαι. Παραπλησίως δὲ καὶ Μνάσωνα, τὸν τοῦ Ἀριστοτέλους ἑταῖρον, χιλίους οἰκέτας κτησάμενον, διαβληθῆναι παρὰ τοῖς Φωκεῦσιν, ὡς τοσούτους τῶν πολιτῶν τὴν ἀναγκαίαν τροφὴν ἀφῃρημένον. Εἰθίσθαι γὰρ ἐν ταῖς οἰκίαις διακονεῖν τοὺς νεωτέρους τοῖς πρεσβυτέροις."

87. Πλάτων δ' ἐν ἕκτῳ Νόμων φησί· „Τὰ τῶν οἰκετῶν χαλεπὰ πάντη. Σχεδὸν γὰρ πάντων Ἑλλήνων ἡ Λακεδαιμονίων εἰλωτεία πλείστην ἀπορίαν παράσχοιτ' ἂν καὶ ἔριν, τοῖς μὲν ὡς εὖ, τοῖς δ' ὡς οὐκ εὖ γεγονυῖα

ἐστίν. Ἐλάττω δὲ ἡ Ἡρακλεωτῶν δουλεία τῆς τῶν Μαριανδυνῶν καταδουλώσεως ἔρην ἂν ἔχοι, τὸ Θετταλῶν δ' αὖ πενεστικὸν ἔθνος. Εἰς ἃ καὶ πάντας ἀποβλέψαντας ἡμᾶς τί χρὴ ποιεῖν περὶ κτήσεως οἰκετῶν; Οὐ γὰρ ὑγιὲς οὐδὲν ψυχῆς δούλης. Οὐ δεῖ γὰρ οὐδὲν ὑγιὲς πιστεύειν αὐτοῖς τὸν νοῦν κεκτημένον. Ὁ δὲ σοφώτατος τῶν ποιητῶν φησιν·

Ἥμισυ γάρ τε νόου ἀπαμείρεται εὐρύοπα Ζεὺς
ἀνδρῶν, οὓς ἂν δὴ κατὰ δούλιον ἦμαρ ἕλῃσι.

Χαλεπὸν οὖν τὸ κτῆμα ἔργῳ πολλάκις ἐπιδεδειχται περί τε τὰς Μεσσηνίων συχνὰς ἀποστάσεις, καὶ περὶ τὰς τῶν ἐκ μιᾶς φρουρᾶς πολλοὺς οἰκέτας κτωμένων πόλεις, ὅσα κακὰ συμβαίνει. Καὶ ἔτι τὰ τῶν λεγομένων περιδείπνων περὶ τὴν Ἰταλίαν παντοδαπῶν κλοπῶν ἔργα καὶ παθήματα. Πρὸς ἃ τις ἅπαντα βλέψας, διαπορήσειε, τί χρὴ δρᾶν (265) περὶ ἁπάντων τῶν τοιούτων. Δύο δὴ λείπεσθον μηχαναὶ, μὴ πατριώτας ἀλλήλων εἶναι τοὺς μέλλοντας δουλεύσειν, ἀσυμφώνους τε ὅτι μάλιστα εἰς δύναμιν, τρέφειν δ' αὐτοὺς ὀρθῶς μὴ μόνον ἐκείνων ἕνεκα, πλέον δ' ἑαυτῶν προτιμῶντας, ὑβρίζειν τε ἥκιστα εἰς αὐτούς. Κολάζειν δ' ἐν δίκῃ δούλους δεῖ, καὶ μὴ νουθετοῦντας ὡς ἐλευθέρους θρύπτεσθαι ποιεῖν. Τὴν δὲ οἰκέτου πρόσρησιν χρὴ σχεδὸν ἐπίταξιν πᾶσαν γίγνεσθαι, μὴ προσπαίζοντας μηδαμῇ μηδαμῶς οἰκέταις, μήτ' οὖν θηλείαις, μήτε ἄρρεσιν· ἃ δὴ πρὸς δούλους φιλοῦσι πολλοὶ σφόδρα ἀνοήτως θρύπτοντες, χαλεπώτερον ἀπεργάζεσθαι τὸν βίον, ἐκείνοις τε ἄρχεσθαι, καὶ δαυτοῖς ἄρχειν."

88. Πρώτους δ' ἐγὼ τῶν Ἑλλήνων οἶδα ἀργυρωνήτοις δούλοις χρησαμένους Χίους, ὡς ἱστορεῖ Θεόπομπος ἐν τῇ ἑβδόμῃ καὶ δεκάτῃ τῶν Ἱστοριῶν· „Χῖοι πρῶτοι τῶν

Ἑλλήνων μετὰ Θετταλοὺς καὶ Λακεδαιμονίους ἐχρήσαντο δούλοις, τὴν μέντοι κτῆσιν αὐτῶν οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκείνοις. Λακεδαιμόνιοι μὲν γὰρ καὶ Θετταλοὶ φανήσονται κατασκευασάμενοι τὴν δουλείαν ἐκ τῶν Ἑλλήνων, τῶν οἰκούντων πρότερον τὴν χώραν, ἣν ἐκεῖνοι νῦν ἔχουσιν, οἱ μὲν Ἀχαιῶν, Θετταλοὶ δὲ Περραιβῶν καὶ Μαγνήτων. Καὶ προσηγόρευσαν τοὺς καταδουλωθέντας οἱ μὲν εἵλωτας, οἱ δὲ πενέστας. Χῖοι δὲ βαρβάρους κέκτηνται τοὺς οἰκέτας, καὶ τιμὴν αὐτῶν καταβάλλοντες." Ὁ μὲν οὖν Θεόπομπος ταῦθ' ἱστόρησεν. Ἐγὼ δὲ τοῖς Χίοις ἡγοῦμαι διὰ τοῦτο νεμεσῆσαι τὸ δαιμόνιον. Χρόνοις γὰρ ὕστερον ἐξεπολεμήθησαν διὰ δούλους. Νυμφόδωρος γοῦν ὁ Συρακόσιος ἐν τῷ τῆς Ἀσίας Περίπλῳ τάδ' ἱστορεῖ περὶ αὐτῶν· „Τῶν Χίων οἱ δοῦλοι ἀποδιδράσκουσιν αὐτούς καὶ, εἰς τὰ ὄρη ὁρμώμενοι, τὰς ἀγροικίας αὐτῶν κακοποιοῦσι, πολλοὶ συναθροισθέντες. Ἡ γὰρ νῆσός ἐστι τραχεῖα καὶ κατάδενδρος. Μικρὸν δὲ πρὸ ἡμῶν, οἰκέτην τινὰ μυθολογοῦσιν αὐτοὶ οἱ Χῖοι, ἀποδράντα ἐν τοῖς ὄρεσι τὰς διατριβὰς ποιεῖσθαι, ἀνδρεῖον δέ τινα ὄντα, καὶ τὰ πολέμια ἐπιτυχῆ τῶν δραπετῶν ἀφηγεῖσθαι ὡς ἂν βασιλέα στρατεύματος. Καὶ πολλάκις τῶν Χίων ἐπιστρατευσάντων ἐπ' αὐτὸν, καὶ οὐδὲν ἀνύσαι δυναμένων, ἐπεὶ αὐτοὺς ἑώρα μάτην ἀπολλυμένους ὁ Δρίμακος, (τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ δραπέτῃ,) λέγει πρὸς αὐτοὺς τάδε, Τιμῶν, ὦ Χῖοί τε καὶ κύριοι, τὸ μὲν γενόμενον πρᾶγμα παρὰ τῶν οἰκετῶν οὐδέποτε μὴ παύσηται. Πῶς γὰρ, ὅπότε κατὰ χρησμὸν γίνεται θεοῦ δόντος; Ἀλλ' ἐὰν ἐμοὶ πείθησθε, καὶ ἑᾶτε ἡμᾶς ἡσυχίαν ἄγειν, ἐγὼ ὑμῖν ἔσομαι πολλῶν ἀγαθῶν ἀρχηγός."

89. „Σπεισαμένων οὖν τῶν Χίων πρὸς αὐτὸν, καὶ

ἀνοχὰς ποιησαμένων χρόνον τινά, κατασκευάζεται μέτρα καὶ σταθμὰ καὶ σφραγῖδα ἰδίαν. Καὶ δείξας τοῖς Χίοις εἶπε, διότι λήψομαι, ὅ τι ἂν παρά τινος ὑμῶν λαμβάνω, τούτοις τοῖς μέτροις καὶ σταθμοῖς, καὶ λαβὼν τὰ ἱκανά, ταύτῃ τῇ σφραγῖδι τὰ ταμεῖα σφραγισάμενος καταλείψω. Τοὺς δ' ἀποδιδράσκοντας ὑμῶν δούλους ἀνακρίνας, τὴν αἰτίαν, ἐὰν μέν μοι δοκῶσιν ἀνήκεστόν τι παθόντες ἀποδεδρακέναι, ἔξω μετ' ἐμαυτοῦ, ἐὰν δὲ μηδὲν λέγωσι δίκαι-
(266) ον, ἀποπέμψω πρὸς τοὺς δεσπότας. Ὁρῶντες οὖν δὴ λοιποὶ οἰκέται τοὺς Χίους ἡδέως τὸ πρᾶγμα προσδεξαμένους, πολλῷ ἔλαττον ἀπεδίδρασκον, φοβούμενοι τὴν ἐκείνου κρίσιν. Καὶ οἱ ὄντες δὲ μετ' οὐτοῦ δραπέται πολὺ μᾶλλον ἐφοβοῦντο ἐκεῖνον, ἢ τοὺς ἰδίους αὐτῶν δεσπότας, καὶ πάντ' αὐτῷ τὰ δέοντ' ἐποίουν, πειθαρχοῦντες ὡς ἂν στρατηγῷ. Ἐτιμωρεῖτό τε γὰρ τοὺς ἀτακτοῦντας, καὶ οὐδενὶ ἐπέτρεπε συλᾶν ἀγρὸν, οὐδ' ἄλλο ἀδικεῖν οὐδὲ ἓν ἄνευ τῆς αὐτοῦ γνώμης. Ἐλάμβανε δὲ ταῖς ἑορταῖς ἐπιπορευόμενος ἐκ τῶν ἀγρῶν οἶνον καὶ ἱερεῖα τὰ καλῶς ἔχοντα, ὅσα δ' ἂν αὐτοῖς δοίησαν οἱ κύριοι· καὶ εἴ τινα αἴσθοιτο ἐπιβουλεύοντα αὐτῷ, ἢ ἐνέδρας κατασκευάζοντα, ἐτιμωρεῖτο."

90. Εἶτ', ἐπήρυξε γὰρ ἡ πόλις χρήματα δώσειν πολλὰ τῷ αὐτὸν λαβόντι ἢ τὴν κεφαλὴν κομίσαντι, οὗτος ὁ Δρίμακος, πρεσβύτερος γενόμενος, καλέσας τὸν ἐρώμενον τὸν ἑαυτοῦ εἴς τινα τόπον, λέγει αὐτῷ ὅτι, Ἐγώ σε πάντων ἀνθρώπων ἠγάπησα μάλιστα, καὶ σύ μοι εἶ καὶ παῖς, καὶ υἱὸς, καὶ τὰ ἄλλα πάντα. Ἐμοὶ μὲν οὖν χρόνος ἱκανὸς βεβίωται, σὺ δὲ νέος εἶ, καὶ ἀκμὴν ἔχεις τοῦ ζῆν. Τί οὖν ἐστιν; ἄνδρα σε δεῖ γενέσθαι καλὸν κἀγαθόν. Ἐπεὶ γὰρ ἡ πόλις τῶν Χίων δίδωσι τῷ ἐμὲ ἀποκτείναντι χρή-

ματα πολλὰ, καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνεῖται, δεῖ σε, ἀφελόντα μοὺ τὴν κεφαλὴν, εἰς Χίον ἀπενεγκεῖν, καὶ λαβόντα παρὰ τῆς πόλεως τὰ χρήματα εὐδαιμονεῖν. Ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ νεανίσκου, πείθει αὐτὸν τοῦτο ποιῆσαι. Καὶ ὃς, ἀφελόμενος αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, λαμβάνει παρὰ τῶν Χίων τὰ ἐπικηρυχθέντα χρήματα, καὶ θύψας τὸ σῶμα τοῦ δραπέτου, εἰς τὴν ἰδίαν ἐχώρησεν. Καὶ οἱ Χῖοι, πάλιν ὑπὸ τῶν οἰκετῶν ἀδικούμενοι καὶ διαρπαζόμενοι, μνησθέντες τῆς τοῦ τετελευτηκότος ἐπιεικείας, ἡρῷον ἱδρύσαντο κατὰ τὴν χώραν, καὶ ἐπωνόμασαν ἥρωος εὐμενοῦς. Καὶ αὐτῷ ἔτι καὶ νῦν οἱ δραπέται ἀποφέρουσιν ἀπαρχὰς πάντων, ὧν ἀφέλωνται. Φασὶ δὲ καὶ καθ' ὕπνους ἐπιφαινόμενον πολλοῖς τῶν Χίων προσημαίνειν οἰκετῶν ἐπιβουλάς. Καὶ οἷς ἂν ἐπιφανῇ, οὗτοι θύουσιν αὐτῷ, ἐλθόντες ἐπὶ τὸν τόπον, οὗ τὸ ἡρῷόν ἐστιν αὐτοῦ.“

91. *Ὁ μὲν οὖν Νυμφόδωρος ταῦτα ἱστόρησεν. Ἐν πολλοῖς δὲ ἀντιγράφοις ἐξ ὀνόματος αὐτὸν καλούμενον οὐχ εὗρον. Οὐδένα δὲ ὑμῶν ἀγνοεῖν οἶμαι, οὐδὲ ἃ ὁ καλὸς Ἡρόδοτος ἱστόρησε περὶ Πανιωνίου τοῦ Χίου, καὶ ὧν ἐκεῖνος ἔπαθε δικαίως, ἐλευθέρων παίδων ἐκτομὰς πρησάμενος, καὶ τούτους ἀποδόμενος. Νικόλαος δ' ὁ περιπατητικὸς καὶ Ποσειδώνιος ὁ στωικὸς ἐν ταῖς ἱστορίαις ἑκάτερος τοὺς Χίους φησὶν, ἐξανδραποδισθέντας ὑπὸ Μιθριδάτου τοῦ Καππαδόκος, παραδοθῆναι τοῖς ἰδίοις δούλοις δεδεμένους, ἵν' εἰς τὴν Κόλχων γῆν κατοικισθῶσιν. Οὕτως αὐτοῖς ἀληθῶς τὸ δαιμόνιον ἐμήνισε, πρώτοις χρησαμένοις ἀνηκόοις ἀνδραπόδοις, τῶν πολλῶν αὐτουργῶν ὄντων κατὰ τὰς διακονίας. Μήποτε οὖν διὰ ταῦτα καὶ ἡ παροιμία, Χῖος δεσπότην ὠνήσατο, ἣ κέχρηται Εὔπολις ἐν Φίλοις.*

92. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ, τῆς τῶν δούλων προνοοῦντες τύχης, ἐνομοθέτησαν, καὶ ὑπὲρ δούλων γραφὰς ὕβρεως εἶναι. Ὑπερίδης γοῦν ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ κατὰ Μαντιθέου (267) αἰκίας φησίν· „Ἔθεσαν οὐ μόνον ὑπὲρ τῶν ἐλευθέρων, ἀλλὰ καὶ ἐάν τις εἰς δούλου σῶμα ὑβρίσῃ, γραφὰς εἶναι κατὰ τοῦ ὑβρίσαντος.“ Τὰ ὅμοια εἴρηκε καὶ Λυκοῦργος ἐν τῷ κατὰ Λυκόφρονος πρώτῳ, καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου. Μαλακὸς δ' ἐν τοῖς Σιφνίων Ὥροις ἱστορεῖ, ὡς τὴν Ἔφεσον δοῦλοι τῶν Σαμίων ᾠκισαν, χίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες, οἳ καὶ τὸ πρῶτον ἀποστάντες εἰς τὸ ἐν τῇ νήσῳ ὄρος, κακὰ πολλὰ ἐποίουν τοὺς Σαμίους. Ἔτει δὲ ἕκτῳ μετὰ ταῦτα ἐκ μαντείας οἱ Σάμιοι ἐσπείσαντο τοῖς οἰκέταις ἐπὶ συνθήκαις, καὶ ἀθῷοι ἐξελθόντες τῆς νήσου, ἐκπλεύσαντες κατέσχον τὴν Ἔφεσον, καὶ οἱ Ἐφέσιοι ἐκ τούτων ἐγένοντο.

93. Διαφέρειν δέ φησι Χρύσιππος δοῦλον οἰκέτου, γράφων ἐν δευτέρῳ περὶ ὁμονοίας, διὰ τὸ τοὺς ἀπελευθέρους μὲν δούλους ἔτι εἶναι, οἰκέτας δὲ τοὺς μὴ τῆς κτήσεως ἀφειμένους. „Ὁ γὰρ οἰκέτης (φησὶ) δοῦλός ἐστι κτήσει καταταγμένος.“ Καλοῦνται δ' οἱ δοῦλοι, ὡς μὲν Κλείταρχός φησιν ἐν ταῖς Γλώσσαις, ἄζοι καὶ θεράποντες καὶ ἀκόλουθοι καὶ διάκονοι καὶ ὑπηρέται, ἔτι δ' ἐπάμονες καὶ λάτρεις. Ἀμερίας δὲ ἑρκίτας φησὶ καλεῖσθαι τοὺς κατὰ τοὺς ἀγροὺς οἰκέτας. Ἕρμων δὲ ἐν Κρητικαῖς Γλώσσαις μωΐτας τοὺς εὐγενεῖς οἰκέτας, Σέλευκος δ' ἄζους τὰς θεραπαίνας καὶ τοὺς θεράποντας, ἀποφράσην δὲ τὴν δούλην καὶ βολίζην, σίνδρωνα δὲ τὸν δουλέκδουλον, ἀμφίπολον δὲ τὴν περὶ τὴν δέσποιναν θεράπαιναν, πρόπολον δὲ τὴν προπορευομένην. Πρόξενος δ' ἐν δευτέρῳ Λακωνικῆς πολιτείας ἐπικαλεῖσθαί φησι χαλκίδας παρὰ Λακε-

δαιμονίοις τὰς θεραπαίνας. Ἴων δ' ὁ Χῖος ἐν Λαέρτῃ τὸν οἰκέτην ἐπὶ δούλου τέθεικεν, εἰπών· „Οἴμοι, δόμον, οἰκέτα, κλεῖσον ὑπόπτερος, μή τις ἔλθῃ βροτῶν.“ Ἀχαιὸς δ' ἐν Ὀμφάλῃ περὶ τοῦ Σατύρου λέγων φησίν· „Ὡς εὔδουλος, ὡς εὔοικος ἦν.“ ἰδίως λέγων, ὡς χρηστὸς ἐς τοὺς δούλους ἐστὶ καὶ τοὺς οἰκέτας. Ὅτι δὲ οἰκέτης ἐστὶν ὁ κατὰ τὴν οἰκίαν διατρίβων, κἂν ἐλεύθερος ᾖ, κοινόν:

94. Οἱ δὲ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιηταὶ, περὶ τοῦ ἀρχαίου βίου διαλεγόμενοι, ὅτι οὐκ ἦν τότε δούλων χρεία, τοιάδ' ἐκτίθενται· Κρατῖνος μὲν ἐν Πλούτοις·

Οἷς δὴ βασιλεὺς Κρόνος ἦν τὸ παλαιόν,
ὅτε τοῖς ἄρτοις ἠστραγάλιζον, μᾶζαι δ' ἐν ταῖσι παλαίστραις
Αἰγιναῖαι κατεβέβλητο δρυπεπεῖς βώλοις τε κομῶσαι.

Κράτης δ' ἐν Θηρίοις·

Ἔπειτα δοῦλον οὐδὲ εἷς κεκτήσετ', οὐδὲ δούλην.
Β. Ἀλλ' αὐτὸς αὑτῷ δῆτ' ἀνὴρ γέρων διακονήσει;
Α. Οὐ δῆθ'· ὁδοιπονοῦντα γὰρ τὰ πάντ' ἐγὼ ποιήσω.
Β. Τί δῆτα τοῦτ' αὐτοῖς πλέον; Α. Πρόσεισιν αὖθ' ἕκαστον
τῶν σκευαρίων, ὅταν καλῇ τις. Παρατιθοῦ, τράπεζα·
αὕτη, παρασκεύαζε σαυτήν. Μάττε, θυλακίσκε.
Ἔγχει, κύαθε. Ποῦσθ' ἡ κύλιξ; διάνιζ' ἰοῦσα σαυτήν.
Ἀνάβαινε, μᾶζα. Τὴν χύτραν χρῆν ἐξερᾶν τὰ τεῦτλα.
Ἰχθύ, βάδιζ'. Ἀλλ' οὐδέπω 'πὶ θάτερ' ὀπτός εἰμι.
Οὔκουν μεταστρέψας σεαυτὸν ἆλλ' πάσεις ἀλείφων;

(268) Ἐξῆς δὲ μετὰ ταῦτα ὁ τὸν ἐναντίον τούτῳ παραλαμβάνων λόγον φησίν·

Ἀλλ' ἀντίθες τοί· ἐγὼ γὰρ αὐτὰ πάμπαλιν
τὰ θερμὰ λουτρὰ πρῶτον ἄξω τοῖς ἐμοῖς

ἐπὶ κιόνων, ὥσπερ διὰ τοῦ παιωνίου
ἐπὶ τῆς θαλάττης, ὥσθ' ἑκάστῳ ῥεύσεται
εἰς τὴν πύελον. Ἐρεῖ δὲ, ὕδωρ ἀνέχετε,
Επειτ' ἀλάβαστος εὐθέως ἥξει μύρου
αὐτόματος ὁ σπόγγος τε καὶ τὰ σάνδαλα.

95. Βέλτιον δὲ τούτων Τηλεκλείδης Ἀμφικτύοσι·
Λέξω τοίνυν βίον ἐξ ἀρχῆς, ὃν ἐγὼ θνητοῖσι παρεῖχον.
Εἰρήνη μὲν πρῶτον ἁπάντων ἦν, ὥσπερ ὕδωρ κατὰ χειρός.
Ἡ γῆ δ' ἔφερ' οὐ δέος οἰδὲ νόσους, ἀλλ' αὐτόματ', ἦν τὰ δέοντα
Οἴνῳ γὰρ ἅπασ' ἔῤῥει χάραδρα, μᾶζαι δ' ἄρτοις ἐμάχοντο.
περὶ τοῖς στόμασιν τῶν ἀνθρώπων, ἱκετεύουσαι καταπίνειν,
εἴ τι φιλοῖεν τὰς λευκοτάτας. Οἱ δ' ἰχθύες οἴκαδ' ἰόντες,
ἐξοπτῶντες σφᾶς αὐτοὺς ἂν παρέκειντ' ἐπὶ ταῖσι τραπέζαις.
Ζωμοῦ δ' ἔῤῥει παρὰ τὰς κλίνας ποταμὸς, κρέα θερμὰ κυλίνδων·
ὑποτριμματίων δ' ὀχετοὶ τούτων τοῖς βουλομένοισι παρῆσαν·
ὥστ' ἀφθονία τὴν ἔνθεσιν ἣν ἄρδονθ' ἅπαλην καταπίνειν.
Λεκανίσκαισιν δ' ἀνάπαιστα παρῆν ἡδυσματίοις κατάπαστα.
Ὀπταὶ δὲ κίχλαι μετ' ἀμητίσκων εἰς τὸν φάρυγ' εἰσεπέτοντο·

τῶν δὲ πλακούντων ὠστιζομένων περὶ τὴν γνάθον
ἦν ἀλαλητός.
Μήτρας δὲ τόμοις καὶ χναυματίοις οἱ παῖδες ἂν
ἠστραγάλιζον.
Οἱ δ' ἄνθρωποι πίονες ἦσαν τότε, καὶ μέγα χρῆμα
γιγάντων.

96. Πρὸς τῆς Δήμητρος ὑμῖν, ὦ ἑταῖροι, εἰ ταῦτα οὕτως ἐγίνετο, χρεία τίς ἡμῖν ἦν οἰκετῶν; Ἀλλὰ γὰρ αὐτουργοὺς εἶναι ἐθίζοντες ἡμᾶς οἱ ἀρχαῖοι διὰ τῶν ποιημάτων ἐπαίδευον εὐωχοῦντες λόγοις. Ἐγὼ δ', ἐπειδὴ ὥσπερ λαμπάδιον κατασείσαντος τοῦ θαυμασιωτάτου Κρατίνου τὰ προκείμενα ἔπη, καὶ ὅσοι μετ' αὐτὸν γενόμενοι μιμησάμενοι ἐπεξειργάσαντο, ἐχρησάμην τῇ τάξει τῶν δραμάτων ὡς ἐδιδάχθη· καὶ εἰ μή ἐνοχλῶ τι ὑμῖν, (τῶν γὰρ κυνικῶν φροντὶς οὐδὲ ἡ σμικροτάτη,) ἀπομνημονεύσω κατὰ τὴν τάξιν καὶ τὰ τοῖς ἄλλοις εἰρημένα ποιηταῖς. Ὧν εἷς ἐστιν ὁ Ἀττικώτατος Φερεκράτης, ὃς ἐν μὲν τοῖς Μεταλλεῦσί φησιν·

Πλούτῳ δ' ἐκεῖν' ἦν πάντα συμπεφυρμένα,
ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς πάντα τρόπον εἰργασμένα.
Ποταμοὶ μὲν ἀθάρης καὶ μέλανος ζωμοῦ πλέῳ
διὰ τῶν στεναπῶν τονθολυγοῦντες ἔῤῥεον
αὐταῖσι μυστίλαισι, καὶ ναστῶν τρύφη,
ὥστ' εὐμαρῆ γε καὐσομάτην τὴν ἔνθεσιν
χωρεῖν λιπαρὰν κατὰ τοῦ λάρυγγος τοῖς νεκροῖς.
Φύσκαι δὲ καὶ ζέοντες ἀλλάντων τόμοι
παρὰ τοῖς ποταμοῖς σίζοντ' ἐκέχυντ' ἀντ' ὀστράκων.
Καὶ μὴν παρῆν τεμάχη μὲν ἐξωπτημένα,
καταχυσματίοισι παντοδαποῖσιν εὐτρεπῆ·
(269) σχελίδες δ' ὁλόκνημοι πλησίον τακερώτατα

ἐπὶ πανακίσκοις, καὶ δίεφθ' ἁκροκώλια
ἥδιστον ἀτμίζοντα, καὶ χόλικες βοὸς,
καὶ πλευρὰ δελφάκει' ἐπεξανθισμένα
χναυρότατα παρέκειτ', ἐπ' ἀμύλοις καθήμενα.
Παρῆν δὲ χόνδρος γάλακτι κατανενιμμένος
ἐκ κατεχύτλοις λεκάναισι, καὶ πύου τόμοι.
Β. Οἴμ' ὡς ἀπολεῖς μ' ἐνταῦθα διατρίβουσ' ἔτι,
παρὸν κολυμβᾶν, ὡς ἔχετ', εἰς τὸν τάρταρον.
Α. Τί δῆτα λέξεις, τἀπίλοιπ' ἤνπερ πύθῃ;
Ὀπταὶ κίχλαι δ' ἐπὶ τοῖσδ', ἀνάβραστ' ἠρτυμέναι,
περὶ τὸ στόμ' ἐπέτονθ', ἀντιβολοῦσαι καταπιεῖν,
ὑπὸ μυρρίναισι κἀνεμώναις κεχυμέναι.
Τὰ δὲ μῆλ' ἐκρέματο τὰ καλὰ τῶν καλῶν ἰδεῖν
ὑπὲρ κεφαλῆς, ἐξ οὐδενὸς πεφυκότα.
Κόραι δ' ἐν ἀμπεχόναις τριχάπτοις, ἀρτίως
ἠβυλλιῶσαι, καὶ τὰ ῥόδα κεκαρμέναι,
πλήρεις κύλικας οἴνου μέλανος ἀνθοσμίου
ἤντλουν διὰ χώνης τοῖσι βουλομένοις πιεῖν.
Καὶ τῶνδ' ἕναστον εἰ φάγοι τις ἢ πίοι,
διπλάσι' ἐγίγνετ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πάλιν.

97. Κἀν τοῖς Πέρσαις δέ φησι·

Τίς δ' ἔσθ' ἡμῖν τῶν σῶν ἀροτῶν ἢ ζυγοποιῶν ἔτι χρεία,
ἢ δρεπανουργῶν, ἢ χαλκοτύπων, ἢ σπέρματος, ἢ χαρακισμοῦ;
Αὐτόματοι γὰρ διὰ τῶν τριάδων ποταμοὶ λιπαροῖς ἐπιπάστοις
ζωμοῦ μέλανος καὶ Ἀχιλλείοις μάζαις κοχυδοῦντες ἐπιβλύξ

ἀπὸ τῶν πηγῶν τῶν τοῦ Πλούτου ῥεύσονται, σφῶν ἀρύτεσθαι.
Ὁ Ζεὺς δ' ὕων οἴνῳ καπνίᾳ κατὰ τοῦ κεράμου βαλανεύσει,
ἀπὸ τῶν δὲ τεγῶν ὀχετοὶ βοτρύων μετὰ ναστίσκων πολυτύρων
ὀχετεύσονται, θερμῷ σὺν ἔτνει καὶ λειριοπολφανεμώναις.
Τὰ δὲ δένδρ' ἡμῖν τὰν τοῖς ὄρεσιν χορδαῖς ὀπταῖς ἐριφείοις
Φυλλοροήσει, καὶ τευθιδίοις ἁπαλοῖς, κίχλαις τ' ἀναβράστοις.

98. Τί δεῖ πρὸς τούτοις ἔτι παρατίθεσθαι τὰ ἐκ Ταγηνιστῶν τοῦ χαρίεντος Ἀριστοφάνους; Πάντες γὰρ τῆς κατ' Ἀχαρνεῖς αὐτοῦ πλήρεις ἐστέ. Τῶν δὲ Μεταγένους ἐκ Θουριοπερσῶν μνημονεύσας, καταπαύσω τὸν λόγον, μακρὰ χαίρειν εἰπὼν ταῖς Νικοφῶντος Σειρῆσιν, ἐν αἷς τάδε γέγραπται·

Νιφέτω μὲν ἀλφίτοις,
ψακαζέτω δ' ἄρτοισιν, ὑέτω δ' ἔτνει,
ζωμὸς διὰ τῶν ὁδῶν κυλινδείτω κρέα,
πλακοῦς ἑαυτὸν ἐσθίειν κελευέτω.

Ἀλλ' ὅ γε Μεταγένης τάδε φησίν·

Ὁ μὲν ποταμὸς ὁ Κρᾶθις ἡμῖν καταφέρει
μάζας μεγίστας αὐτομάτας μεμαγμένας,
ὁ δ' ἕτερος (ὁ Σύβαρις καλούμενος ποταμὸς)
ὠθεῖ κῦμα ναστῶν καὶ κρεῶν
ἑφθῶν τε βατίδων εἰλυομένων αὐτόσε.
Τὰ δὲ μικρὰ ταυτὶ ποτάμι' ἐνμεντευθενὶ
ῥεῖ τευθίσιν ὀπταῖς καὶ φάγροις καὶ καράβοις,

ἐντευθενὶ δ' ἀλλᾶσι καὶ περικόμμασι,
(270) τηδὶ δ' ἀφύαισι, τῇδ' αὖ ταγηνίαις.
Τεμάχη δ' ἄνωθεν αὐτόματα πεπνιγμένα
εἰς τὸ στόμ' ἅττει, τὰ δὲ παρ' αὐτῷ τῷ πόδε.
Ἄμυλοι δὲ περινάουσιν ἡμῖν ἐν κύκλῳ.

Οἶδα δ', ὅτι καὶ οἱ Θουριοπέρσαι καὶ τὸ τοῦ Νικοφῶντος δρᾶμα ἀδίδακτά ἐστι, διόπερ καὶ τελευταίων αὐτῶν ἐμνήσθην.

99. Ταῦτα τοῦ Δημοκρίτου σαφῶς καὶ τορῶς διεξελθόντος, ἐπῄνουν μὲν οἱ δαιταλεῖς, ὁ δὲ Κύνουλκος ἔφη, Ἄνδρες σύσσιτοι, σφόδρα με λιμώττοντα οὐκ ἀηδῶς ὁ Δημόκριτος εἱστίασε, ποταμοὺς διαπερανάμενος ἀμβροσίας καὶ νέκταρος, ὑφ' ὧν ἀρδευθεὶς τὴν ψυχὴν πάνυ πεινάλεος γεγένημαι, λόγους αὐτὸ μόνον καταβροχθίσας. Ὥστε ἤδη παυσάμενοί ποτε τῆς τοσαύτης ἀπεραντολογίας, κατὰ τὸν Παιανιέα ῥήτορα τοιούτων τινῶν μεταλάβωμεν, ἃ μήτ' ἰσχὺν ἐντίθησι, μήτ' ἀποθνήσκειν ἐᾷ·

Ἐν κενῇ γὰρ γαστρὶ τῶν καλῶν ἔρως
οὐκ ἔστι· πεινῶσιν γὰρ ἡ Κύπρις πικρά,

Ἀχαιός φησιν ἐν Αἰθωνι σατυρικῷ. Παρ' οὗ ὁ σοφὸς Εὐριπίδης λαβών, ἔφη·

Ἐν πλησμονῇ τοι Κύπρις, ἐν πεινῶντι δ' οὔ.

Πρὸς ὃν ὁ Οὐλπιανὸς ἀεί ποτε διαπολεμῶν ἔφη·

Πλήρης μὲν λαχάνων ἀγορὴ, πλήρης δὲ καὶ ἄρτων.

Σὺ δέ, ὦ κύον, ἀεὶ λιμώττεις, καὶ οὐκ ἐᾷς ἡμᾶς λόγων καλῶν καὶ ἀφθόνων μεταλαμβάνειν, μᾶλλον δὲ σιτεῖσθαι. Τροφὴ γὰρ ψυχῆς λόγοι καλοί. Καὶ ἅμα στραφεὶς πρὸς τὸν οἰκέτην, Λεῦκε, ἔφη, κἂν ἐκφατνίσματά τινα ἄρτων ἔχῃς, δὸς τοῖς κυσίν. Καὶ ὁ Κύνουλκος, Εἰ μὲν εἰς ἀκροάσεις λόγων, ἔφη, παρεκεκλήμην, ἠπιστάμην ἥκειν ἀγορᾶς

πληθυούσης· οὕτως γάρ τις τῶν σοφῶν τὴν τῶν δείξεων ὥραν ἐκάλει, καὶ αὐτὸν οἱ πολλοὶ διὰ τοῦτο Πληθαγόραν ἀνόμαζον· εἰ δὲ λουσάμενοι λογάρια δειπνοῦμεν,

μικρὰς τίθημι συμβολὰς ἀκροώμενος,

κατὰ τὸν Μένανδρον. Διὸ παραχωρῶ σοι, ὦ γάστρων, τῆς τοιαύτης ἐμφορεῖσθαι σιτήσεως·

Πεινῶντι γὰρ ἀνδρὶ μᾶζα τιμιωτέρα
χρυσοῦ τε καὶ ἐλέφαντος,

κατὰ τὸν τοῦ Ἐρετριέως Ἀχαιοῦ Κύκνον.

100. Καὶ ἅμα ταῦτα λέγων, οἷός τ' ἦν ἀπανίστασθαι. Ἐπιστραφεὶς δὲ καὶ θεασάμενος πλῆθος ἰχθύων καὶ ἄλλων παντοδαπῶν ὄψων παρασκευὴν εἰσκυκλουμένην, τύψας τῇ χειρὶ τὸ προσκεφάλαιον ἀνέκραγεν·

Τέτλαθι δή, πενίη, καὶ ἀνάσχεο μωρologούντων·
ὄψων γὰρ πλῆθός σε δαμᾷ, καὶ λιμὸς ἀτερπής.

Ἐγὼ γὰρ ἤδη ὑπὸ τῆς ἐνδείας οὐ διθυράμβους φθέγγομαι κατὰ τὸν Σωκράτην, ἀλλ' ἤδη καὶ ἔπη. Λιμᾶδες γὰρ ὄντως ἡ ξαψῳδία. Κατὰ γὰρ Ἀμειψίαν, ὃς ἐν Σφενδόνῃ ἔφη, περὶ σοῦ μαντευσάμενος, ὦ Λαρήνσιε,

Κοὐδεὶς σοὐστὶν τῶν πλουτούντων μὰ τὸν Ἥφαιστον προσόμοιος,

(271) καλλιτράπεζος καὶ βουλόμενος λιπαρὸν ψωμὸν καταπίνειν.

Ὁρῶ γὰρ θαῦμ' ἄπιστον, ἰχθύων γένη
περὶ τὴν ἄκραν παίζοντα, κωβιοὺς, σπάρους,
ψήττας, ἐρυθίνους, κεστρέας, πέρκας, ἄνους,
θύννους, μελανούρους, σηπίας, αὐλωπίας,
τριγλας, ἐλεδώνας, σκορπίους,

φησὶν Ἡνίοχος ἐν Πολυπράγμονι. Δεῖ οὖν κἀμὲ, κατὰ τὸν κωμικὸν Μεταγένην ἐπεκπόντα·

Εἷς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ δείπνου, τετλάναι.

101. Σιωπήσαντος δ' αὐτοῦ, ὁ Μασούριος ἔφη, Ἀλλ' ἐπειδὴ ὑπολείπεταί τινα περὶ τοῦ ἀμφὶ τοὺς οἰκέτας λόγου, συμβαλοῦμαί τι καὶ αὐτὸς μέλος εἰς ἔρωτα τῷ σοφῷ καὶ φιλτάτῳ Δημοκρίτῳ. Φίλιππος ὁ Θεαγγελεὺς ἐν τῷ περὶ Καρῶν καὶ Λελέγων συγγράμματι καταλέξας τοὺς Λακεδαιμονίων εἵλωτας καὶ τοὺς Θετταλικοὺς πενέστας, καὶ Κᾶράς φησι τοῖς Λέλεξιν ὡς οἰκέταις χρήσασθαι πάλαι τε καὶ νῦν. Φύλαρχος δ' ἐν ἕκτῃ ἱστοριῶν καὶ Βυζαντίους φησὶν οὕτω Βιθυνῶν δεσπόσαι, ὡς Λακεδαιμονίους τῶν εἱλώτων. Περὶ δὲ τῶν παρὰ Λακεδαιμονίοις ἐπευνάκτων καλουμένων, (δοῦλοι δ' εἰσὶ καὶ οὗτοι,) σαφῶς ἐκτίθεται Θεόπομπος, διὰ τῆς δευτέρας καὶ τριακοστῆς τῶν ἱστοριῶν λέγων οὕτως· „Ἀποθανόντων πολλῶν Λακεδαιμονίων ἐν τῷ πρὸς Μεσσηνίους πολέμῳ, οἱ περιλειφθέντες, εὐλαβηθέντες, μὴ καταφανεῖς γένωνται τοῖς ἐχθροῖς ἐρημωθέντες, ἀνεβίβασαν τῶν εἱλώτων ἐφ', ἑκάστην στιβάδα τῶν τετελευτηκότων τινάς· οὓς καὶ πολίτας ὕστερον ποιήσαντες προσηγόρευσαν ἐπευνάκτους, ὅτι κατεπάχθησαν ἀντὶ τῶν τετελευτηκότων εἰς τὰς στιβάδας." Ὁ δ' αὐτὸς ἱστορεῖ κἀν τῇ τριακοστῇ καὶ τρίτῃ τῶν ἱστοριῶν παρὰ Σικυωνίοις κατωνακοφόρους καλεῖσθαι δούλους τινάς, παραπλησίους ὄντας τοῖς ἐπευνάκτοις. Τὰ παραπλήσια ἱστορεῖ καὶ Μέναιχμος ἐν τοῖς Σικυωνιακοῖς κατωνακοφόρους καλεῖσθαι δούλους τινάς, παραπλησίους ὄντας τοῖς ἐπευνάκτοις. Ἔτι Θεόπομπος ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Φιλιππικῶν Ἀρκαδίους φησὶ κεκτῆσθαι προσπελατῶν, ὥσπερ εἱλώτων, τριάκοντα μυριάδας.

102. Οἱ δὲ μόθακες καλούμενοι παρὰ Λακεδαιμονί-

πληθυούσης· οὕτως γάρ τις τῶν σοφῶν τὴν τῶν δελφεων ὥραν ἐκάλει, καὶ αὐτὸν οἱ πολλοὶ διὰ τοῦτο Πληθαγόραν ὠνόμαζον· εἰ δὲ λουσάμενοι λογάρια δειπνοῦμεν,

μικρὰς τίθημι συμβολὰς ἀκροώμενος,

κατὰ τὸν Μένανδρον. Διὸ παραχωρῶ σοι, ὦ γάστρων, τῆς τοιαύτης ἐμφορεῖσθαι σιτήσεως·

Πεινῶντι γὰρ ἀνδρὶ μᾶζα τιμιωτέρα
χρυσοῦ τε καὶ ἐλέφαντος,

κατὰ τὸν τοῦ Ἐρετριέως Ἀχαιοῦ Κύκνον.

100. Καὶ ἅμα ταῦτα λέγων, οἷός τ' ἦν ἀπανίστασθαι. Ἐπιστραφεὶς δὲ καὶ θεασάμενος πλῆθος ἰχθύων καὶ ἄλλων παντοδαπῶν ὄψων παρασκευὴν εἰσκυκλουμένην, τύψας τῇ χειρὶ τὸ προσκεφάλαιον ἀνέκραγεν·

Τέτλαθι δή, πενίη, καὶ ἀνάσχεο μωρολογούντων·
ὄψων γὰρ πλῆθός σε δαμᾷ, καὶ λιμὸς ἀτερπής.

Ἐγὼ γὰρ ἤδη ὑπὸ τῆς ἐνδείας οὐ διθυράμβους φθέγγομαι κατὰ τὸν Σωκράτην, ἀλλ' ἤδη καὶ ἔπη. Λιμῶδες γὰρ ὄντως ἡ ῥαψῳδία. Κατὰ γὰρ Ἀμειψίαν, ὃς ἐν Σφενδόνῃ ἔφη, περὶ σοῦ μαντευσάμενος, ὦ Λαρήνσιε,

Κοὐδεὶς σοὐστὶν τῶν πλουτούντων μὰ τὸν Ἥφαιστον προσόμοιος,

(271) καλλιτράπεζος καὶ βουλόμενος λιπαρὸν ψωμὸν καὶ ταπίνειν.

Ὁρῶ γὰρ θαῦμ' ἄπιστον, ἰχθύων γένη
περὶ τὴν ἄκραν παίζοντα, κωβιοὺς, σπάρους,
ψήττας, ἐρυθίνους, κεστρέας, πέρκας, ἄνθους,
θύννους, μελανούρους, σηπίας, αὐλωπίας,
τριγλας, ἐλεδώνας, σκορπίους,

φησὶν Ἡνίοχος ἐν Πολυπράγμονι. Δεῖ οὖν κἀμὲ, κατὰ τὸν κωμικὸν Μεταγένην ἐπεπόντα·

Εἷς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ δείπνου, τετλάναι.

101. Σιωπήσαντος δ' αὐτοῦ, ὁ Μασούριος ἔφη, Ἀλλ' ἐπειδὴ ὑπολείπεταί τινα περὶ τοῦ ἀμφὶ τοὺς οἰκέτας λόγου, συμβαλοῦμαί τι καὶ αὐτὸς μέλος εἰς ἔρωτα τῷ σοφῷ καὶ φιλτάτῳ Δημοκρίτῳ. Φίλιππος ὁ Θεαγγελεὺς ἐν τῷ περὶ Καρῶν καὶ Λελέγων συγγράμματι καταλέξας τοὺς Λακεδαιμονίων εἵλωτας καὶ τοὺς Θετταλικοὺς πενέστας, καὶ Κᾶράς φησι τοῖς Λέλεξιν ὡς οἰκέταις χρήσασθαι πάλαι τε καὶ νῦν. Φύλαρχος δ' ἐν ἕκτῃ ἱστοριῶν καὶ Βυζαντίους φησὶν οὕτω Βιθυνῶν δεσπόσαι, ὡς Λακεδαιμονίους τῶν εἱλώτων. Περὶ δὲ τῶν παρὰ Λακεδαιμονίοις ἐπευνάκτων καλουμένων, (δοῦλοι δ' εἰσὶ καὶ οὗτοι,) σαφῶς ἐκτίθεται Θεόπομπος, διὰ τῆς δευτέρας καὶ τριακοστῆς τῶν ἱστοριῶν λέγων οὕτως· „Ἀποθανόντων πολλῶν Λακεδαιμονίων ἐν τῷ πρὸς Μεσσηνίους πολέμῳ, οἱ περιλειφθέντες, εὐλαβηθέντες, μὴ καταφανεῖς γένωνται τοῖς ἐχθροῖς ἐρημωθέντες, ἀνεβίβασαν τῶν εἱλώτων ἐφ', ἑκάστην στιβάδα τῶν τετελευτηκότων τινάς· οὓς καὶ πολίτας ὕστερον ποιήσαντες προσηγόρευσαν ἐπευνάκτους, ὅτι κατειάχθησαν ἀντὶ τῶν τετελευτηκότων εἰς τὰς στιβάδας." Ὁ δ' αὐτὸς ἱστορεῖ κἀν τῇ τριακοστῇ καὶ τρίτῃ τῶν ἱστοριῶν παρὰ Σικυωνίοις κατωνακοφόρους καλεῖσθαι δούλους τινάς, παραπλησίους ὄντας τοῖς ἐπευνάκτοις. Τὰ παραπλήσια ἱστορεῖ καὶ Μέναιχμος ἐν τοῖς Σικυωνιακοῖς κατωνακοφόρους καλεῖσθαι δούλους τινάς, παραπλησίους ὄντας τοῖς ἐπευνάκτοις. Ἔτι Θεόπομπος ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Φιλιππικῶν Ἀρκαδίους φησὶ κεκτῆσθαι προσπελατῶν, ὥσπερ εἱλώτων, τριάκοντα μυριάδας.

102. Οἱ δὲ μόθακες καλούμενοι παρὰ Λακεδαιμονί-

οις ἐλεύθεροι μέν εἰσιν, οὐ μὴν Λακεδαιμόνιοι. Λέγει δὲ περὶ αὐτῶν Φύλαρχος ἐν τῇ πέμπτῃ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν οὕτως· „Εἰσὶ δ' οἱ μόθακες σύντροφοι τῶν Λακεδαιμονίων. Ἕκαστος γὰρ τῶν πολιτικῶν παίδων, ἂν καὶ τὰ ἴδια ἐκτοιῶσιν, οἱ μὲν ἕνα, οἱ δὲ δύο, τινὲς δὲ πλείους ποιοῦνται συντρόφους αὑτῶν. Εἰσὶν οὖν οἱ μόθακες ἐλεύθεροι μέν, οὐ μὴν Λακεδαιμόνιοι, μετέχουσι δὲ τῆς παιδείας πάσης. Τούτων ἕνα φασὶ γενέσθαι καὶ Λύσανδρον τὸν καταναυμαχήσαντα τοὺς Ἀθηναίους, πολίτην γενόμενον δι' ἀνδραγαθίαν." Μύρων δ' ὁ Πριηνεὺς ἐν δευτέρῳ Μεσσηνιακῶν „Πολλάκις (φησὶν) ἠλευθέρωσαν Λακεδαιμόνιοι δούλους, καὶ οὓς μὲν ἀφέτας ἐκάλεσαν, οὓς δὲ ἀδεσπότους, οὓς δὲ ἐρυκτῆρας, δεσποσιοναύτας δ' ἄλλους, οὓς εἰς τοὺς στόλους κατέτασσον· ἄλλους δὲ νεοδαμώδεις, ἑτέρους ὄντας τῶν εἱλώτων." Θεόπομπος δ' (272) ἐν ἑβδόμῳ Ἑλληνικῶν, περὶ τῶν εἱλώτων λέγων ὅτι καὶ Ἐλεάται καλοῦνται, γράφει οὕτως· „Τὸ δὲ τῶν Εἱλώτων ἔθνος παντάπασιν ὠμῶς διάκειται καὶ πικρῶς· εἰσὶ γὰρ οὗτοι καταδεδουλωμένοι πολὺν ἤδη χρόνον ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν, οἱ μὲν αὐτῶν ἐκ Μεσσήνης ὄντες, οἱ δ' Ἐλεάται κατοικοῦντες πρότερον τὸ καλούμενον Ἕλος τῆς Λακωνικῆς."

103. Τίμαιος δ' ὁ Ταυρομενίτης, ἐκλαθόμενος αὐτοῦ, (ἐλέγχει δ' αὐτὸν εἰς τοῦτο Πολύβιος ὁ Μεγαλοπολίτης διὰ τῆς δωδεκάτης τῶν ἱστοριῶν,) οὐκ εἶναι ἔφη σύνηθες τοῖς Ἕλλησι, δούλους κτᾶσθαι· αὐτὸς εἰπών, ὁ Ἐπιτίμαιος, (οὕτως δ' αὐτὸν καλεῖ Ἴστρος ὁ Καλλιμάχειος ἐν ταῖς πρὸς αὐτὸν ἀντιγραφαῖς,) εἰπὼν γάρ, ὅτι Μνάσων ὁ Φωκεὺς πλείους ἐκέκτητο δούλους τῶν χιλίων· καὶ ἐν τῇ τρίτῃ δὲ τῶν ἱστοριῶν ὁ Ἐπιτίμαιος ἔφη, οὕτως

εὐδαιμονῆσαι τὴν Κορινθίων πόλιν, ὡς κτήσασθαι δούλων μυριάδας ἓξ καὶ τεσσαράκοντα. Δι' ἃς ἡγοῦμαι καὶ τὴν Πυθίαν αὐτοὺς κεκληκέναι χοινικομέτρας. Κτησικλῆς δ' ἐν τρίτῃ Χρονικῶν * * καὶ δεκάτῃ πρὸς ταῖς ἑκατόν φησιν ὀλυμπιάδι Ἀθήνησιν ἐξετασμὸν γενέσθαι ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως τῶν κατοικούντων τὴν Ἀττικήν, καὶ εὑρεθῆναι Ἀθηναίους μὲν δισμυρίους πρὸς τοῖς χιλίοις, μετοίκους δὲ μυρίους, οἰκετῶν δὲ μυριάδας τεσσαράκοντα. Νικίας δ' ὁ Νικηράτου, ὡς ὁ καλὸς ἔφη Ξενοφῶν ἐν τῷ περὶ πόρων, χιλίους ἔχων οἰκέτας ἐμίσθωσεν αὐτοὺς εἰς τὰ ἀργυρεῖα Σωσίᾳ τῷ Θρᾳκὶ, ἐφ' ᾧ ὀβολὸν ἕκαστον τελεῖν τῆς ἡμέρας. Ἀριστοτέλης δ' ἐν Αἰγινητῶν πολιτείᾳ καὶ παρὰ τούτοις φησὶ γενέσθαι ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα μυριάδας δούλων. Ἀγαθαρχίδης δ' ὁ Κνίδιος ἐν τῇ ὀγδόῃ καὶ τριακοστῇ τῶν Εὐρωπιακῶν Λαρδανεῖς φησι δούλους κεκτῆσθαι τὸν μὲν χιλίους, τὸν δὲ καὶ πλείους. Τούτων δ' ἕκαστον ἐν μὲν εἰρήνῃ γεωργεῖν, ἐν πολέμῳ δὲ λοχίζεσθαι, ἡγεμόνα νέμοντας τὸν ἴδιον δεσπότην.

104. Πρὸς ταῦτ' ἀπαντήσας ὁ Λαρήνσιος ἔφη, Ἀλλὰ Ῥωμαίων ἕκαστος, (οἶδας δ' ἀκριβῶς ταῦτα, ὦ καλὲ Μασούριε,) πλείστους ὅσους κεκτημένος οἰκέτας. Καὶ γὰρ μυρίους, καὶ δισμυρίους, καὶ ἔτι πλείους δὲ, πάμπολλοι κέκτηνται, οὐκ ἐπὶ προσόδοις δὲ, ὥσπερ ὁ τῶν Ἑλλήνων ζάπλουτος Νικίας, ἀλλ' οἱ πλείους τῶν Ῥωμαίων συμπροϊόντας ἔχουσι τοὺς πλείστους. Καὶ αἱ πολλαὶ δὲ αὗται Ἀττικαὶ μυριάδες τῶν οἰκετῶν δεδεμέναι εἰργάζοντο τὰ μέταλλα. Ποσειδώνιος γοῦν, οὗ συνεχῶς μέμνησαι, ὁ φιλόσοφος, καὶ ἀποστάντας φησὶν αὐτοὺς καταφονεῦσαι μὲν τοὺς ἐπὶ τῶν μετάλλων φύλακας, καταλαβέσθαι

δὲ τὴν ἐπὶ Σουνίῳ ἀκρόπολιν, καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον πορθῆσαι τὴν Ἀττικήν. Οὗτος δ' ἦν ὁ καιρὸς, ὅτε καὶ ἐν Σικελίᾳ ἡ δευτέρα τῶν δούλων ἐπανάστασις ἐγένετο· πολλαὶ δὲ αὗται ἐγένοντο καὶ ἀπώλοντο οἰκετῶν ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν μυριάδας. Σύγγραμμά τε ἐκδέδωκε περὶ τῶν δουλικῶν πολέμων Καικίλιος ὁ ῥήτωρ, ὁ ἀπὸ Καλῆς ἀκτῆς· καὶ Σπάρτακος δὲ, ὁ μονομάχος, ἐκ Κοπτύης, πόλεως Ἰταλικῆς, ἀποδρὰς κατὰ τὰ Μιθριδατικὰ, πολὺ πλῆθος ἀποστήσας οἰκετῶν, (ἦν δὲ καὶ αὐτὸς οἰκέτης, Θρᾷξ τὸ γένος,) κατέδραμε πᾶσαν Ἰταλίαν χρόνον οὐκ ὀλίγον, (273) πολλῶν δούλων καθ' ἑκάστην ἡμέραν συῤῥεόντων ὡς αὐτόν. Καὶ εἰ μὴ ἀπέθανεν ἐν τῇ πρὸς Λικίνιον Κράσσον παρατάξει, οὐ τὸν τυχόντα ἂν ἱδρῶτα τοῖς ἡμεδαποῖς παρεσχήκει, ὡς ὁ κατὰ τὴν Σικελίαν Εὔνους.

105. Σώφρονες δ' ἦσαν καὶ πάντ' ἄριστοι οἱ ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι. Σκιπίων γοῦν ὁ Ἀφρικανὸς ἐπίκλην ἐκπεμπόμενος ὑπὸ τῆς συγκλήτου ἐπὶ τὸ καταστήσασθαι τὰς κατὰ τὴν οἰκουμένην βασιλείας, ἵνα τοῖς προσήκουσιν ἐγχειρισθῶσι, πέντε μόνους ἐπήγετο οἰκέτας, ὡς ἱστορεῖ Πολύβιος καὶ Ποσειδώνιος. Καὶ ἑνὸς ἀποθανόντος κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν, ἐπέστειλε τοῖς οἰκείοις, ἄλλον ἀντ' ἐκείνου πριαμένους πέμψαι αὐτῷ. Ἰούλιος δὲ Καῖσαρ, ὁ πρῶτος πάντων ἀνθρώπων περαιωθεὶς ἐπὶ τὰς Βρεττανίδας νήσους μετὰ χιλίων σκαφῶν, τρεῖς οἰκέτας τοὺς πάντας συνεπήγετο, ὡς Κόττας ἱστορεῖ, ὁ τότε ὑποστρατηγῶν αὐτῷ, ἐν τῷ περὶ τῆς Ῥωμαίων πολιτείας συγγράμματι, ὃ τῇ πατρίῳ ἡμῶν γέγραπται φωνῇ. Ἀλλ' οὐ Σμινδυρίδης ὁ Συβαρίτης τοιοῦτος, ὦ Ἕλληνες, ὃς ἐπὶ τὸν Ἀγαρίστης, τῆς Κλεισθένους θυγατρὸς, ἔρωτα γάμου, ἀπὸ χλιδῆς καὶ τρυφῆς χιλίους συνεπήγετο οἰκέτας, ἁλιεῖς,

καὶ ὀρνιθευτάς, καὶ μαγείρους. Οὗτος δ' ὁ ἀνὴρ, καὶ ἐνδείξασθαι βουλόμενος, ὡς εὐδαιμόνως ἔζη, ὡς ἱστορεῖ Χαμαιλέων ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς (τὸ δ' αὐτὸ βιβλίον καὶ ὡς Θεοφράστου φέρεται) οὐκ ἔφη τὸν ἥλιον ἐτῶν εἴκοσιν οὔτ' ἀνατέλλοντα οὔτε δυόμενον ἑωρακέναι. Καὶ τοῦτ' ἦν αὐτῷ μέγα καὶ θαυμαστὸν πρὸς εὐδαιμονίαν. Οὗτος, ὡς ἔοικε, πρωὶ μὲν ἐκάθευδεν, ὀψὲ δ' ἠγείρετο, κατ' ἀμφότερα δυστυχῶν. Ὁ δὲ Ποντικὸς Ἑστιαῖος καλῶς ἐκαυχᾶτο, μήτε ἀνατέλλοντα μήτε καταδυόμενον ποτὲ τὸν ἥλιον ἑωρακέναι, διὰ τὸ παιδείᾳ παντὶ καιρῷ προσέχειν, ὡς ὁ Νικαεὺς Νικίας ἱστορεῖ ἐν ταῖς Διαδοχαῖς.

106. Τί οὖν; οὐκ εἶχε καὶ Σκιπίων καὶ ὁ Καῖσαρ οἰκέτας; Εἶχον, ἀλλ' ἐφύλασσον τοὺς πατρίους νόμους, καὶ κεκολασμένως ἔζων, τηροῦντες τὰ τῆς πολιτείας ἔθη. Συνετῶν γάρ ἐστιν ἀνδρῶν, ἐμμένειν τοῖς παλαιοῖς ζηλώμασι, δι' ὧν στρατευόμενοι κατεστρέφοντο τοὺς ἄλλους, καὶ λαμβάνοντες ἅμα τοῖς δοριαλώτοις, καὶ εἴ τι χρήσιμον καὶ καλὸν ὑπῆρχε παρ' ἐκείνοις εἰς μίμησιν. Ὅπερ ἐν τοῖς πάλαι χρόνοις ἐποίουν οἱ Ῥωμαῖοι. Διαφυλάττοντες γὰρ ἅμα καὶ τὰ πάτρια, μετῆγον παρὰ τῶν χειρωθέντων, εἴ τι λείψανον καλῆς ἀσκήσεως εὕρισκον, τὰ ἄχρηστα ἐκείνοις ἐῶντες, ὅπως μηδ' εἰς ἀνάκτησιν ὧν ἀπέβαλον ἔλθεῖν ποτε δυνηθῶσι. Παρὰ γοῦν τῶν Ἑλλήνων μηχανὰς καὶ ὄργανα πολιορκητικὰ μαθόντες, τούτοις αὐτῶν περιεγένοντο· Φοινίκων τε τὶ ναυτικὰ εὑρόντων, τούτοις αὐτοὺς κατεναυμάχησαν. Ἔλαβον δὲ καὶ παρὰ Τυρρηνῶν τὴν σταδίαν μάχην, φαλαγγηδὸν ἐτίθεντο, καὶ παρὰ Σαυνιτῶν δὲ ἔμαθον θυρεοῦ χρῆσιν, παρὰ δὲ Ἰβήρων γαίσων. Καὶ ἄλλα δὲ παρ' ἄλλων μα-

θύντες, ἄμεινον ἐπεξειργάσαντο. Μιμησάμενοί τε κατὰ πάντα τὴν Λακεδαιμονίων πολιτείαν, διετήρησαν αὐτὴν μᾶλλον, ἢ ἐκεῖνοι. Νῦν δὲ τὴν ἐκλογὴν τῶν χρησίμων ποιούμενοι παρὰ τῶν ἐναντίων, συναποφέρονται καὶ τὰ μοχθηρὰ ζηλώματα.

(274) 107. Πάτριος μὲν γὰρ ἦν αὐτοῖς, ὡς φησι Ποσειδώνιος, καρτερία καὶ λιτὴ δίαιτα, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ὑπὸ τὴν κτῆσιν ἀφελὴς καὶ ἀπερίεργος χρῆσις, ἔτι δὲ εὐσέβεια θαυμαστὴ περὶ τὸ δαιμόνιον, δικαιοσύνη τε καὶ πολλὴ τοῦ πλημμελεῖν εὐλάβεια πρὸς πάντας ἀνθρώπους, μετὰ τῆς κατὰ γεωργίαν ἀσκήσεως. Τοῦτο δ' ἔστιν ἐκ τῶν πατρίων θυσιῶν, ὧν ἐπιτελοῦμεν, ἰδεῖν. Ὁδούς τε γὰρ πορευόμεθα τεταγμένας καὶ ὡρισμένας, καὶ τεταγμένα φέρομεν καὶ λέγομεν ἐν ταῖς εὐχαῖς, καὶ δρῶμεν ἐν ταῖς ἱερουργίαις, ἀφελῆ τε ταῦτα καὶ λιτά, καὶ οὐδὲν πλέον τῶν κατὰ φύσιν οὔτε ἠμφιεσμένοι καὶ περὶ τὰ σώματα ἔχοντες, οὔτε ἀπαρχόμενοι, ἐσθῆτάς τε ἔχομεν, καὶ ὑποδέσεις εὐτελεῖς, πίλους τε ταῖς κεφαλαῖς περικείμεθα προβατείων δερμάτων δασεῖς, κεράμεα δὲ καὶ χαλκᾶ τὰ διακονήματα κομίζομεν, κἂν τούτοις βρωτὰ καὶ ποτὰ πάντων ἀπεριεργότατα, ἄτοπον ἡγούμενοι, τοῖς μὲν θεοῖς πέμπειν κατὰ τὰ πάτρια, αὐτοῖς δὲ χορηγεῖν κατὰ τὰ ἐπείσακτα. Καίτοι γε τὰ μὲν εἰς ἡμᾶς δαπανώμενα τῇ χρείᾳ μετρεῖται, τὰ δ' εἰς τοὺς θεοὺς ἀπαρχαί τινές εἰσι.

108. Μούκιος γοῦν Σκευόλας τρίτος ἐν Ῥώμῃ τὸν Φάννιον ἐτήρει νόμον αὐτὸς, καὶ Αἴλιος Τουβέρων, καὶ Ῥουτίλιος Ῥοῦφος, ὁ τὴν πάτριον ἱστορίαν γεγραφώς. Ἐκέλευε δ' ὁ νόμος, τριῶν μὲν πλείονας τῶν ἔξω τῆς οἰκίας μὴ ὑποδέχεσθαι, κατὰ ἀγορὰν δὲ τῶν πέντε. Τοῦτο δὲ τρὶς τοῦ μηνὸς ἐγίνετο. Ὀψωνεῖν δὲ πλείονος τῶν δυοῖν

δραχμῶν καὶ ἡμίσους οὐκ ἐπέτρεπε. Κρέως δὲ παπνιστοῦ πεντεκαίδεκα τάλαντα δαπανᾶν εἰς τὸν ἐνιαυτὸν ἐπιχώρει, καὶ ὅσα γῆ φέρει λάχανα, καὶ ὀσπρίων ἐφήματα. Σμικρᾶς δὲ πάνυ τῆς δαπάνης ὑπαρχούσης, διὰ τὸ τοὺς παρανομοῦντας καὶ ἀφειδῶς ἀναλίσκοντας ἀνατετιμηκέναι τὰ ὤνια, πρὸς τὸ ἐλευθεριώτερον νομίμως προήρχοντο. Ὁ μὲν γὰρ Τούβερων παρὰ τῶν ἐν τοῖς ἰδίοις ἀγροῖς ὄρνιθας ὠνεῖτο δραχμιαίους, ὁ δὲ Ῥουτίλιος παρὰ τῶν ἁλιευόντων αὐτοῦ δούλων τριωβόλου τὴν μυᾶν τοῦ ὄψου, καὶ μάλιστα τοῦ Θουριανοῦ καλουμένου. Μέρος δ' ἐστὶ τοῦτο θαλασσίου κυνὸς οὕτω καλούμενον. Ὁ δὲ Μούκιος παρὰ τῶν εὐχρηστουμένων ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν τύπον ἐποιεῖτο τὴν διατίμησιν. Ἐκ τοσούτων οὖν μυριάδων ἀνθρώπων οὗτοι μόνοι τὸν νόμον ἐνόρκως ἐτήρουν, καὶ δῶρον οὐδὲ τὸ μικρότατον ἐδέχοντο· οὗτοι δ' ἄλλοις ἐδίδοσαν, καὶ φίλοις, τοῖς ἀπὸ παιδείας ὁρμωμένοις, μεγάλα. Καὶ γὰρ ἀντείχοντο τῶν ἐκ τῆς στοᾶς δογμάτων.

109. Τῆς δὲ πολυτελείας τῆς νῦν ἀκμαζούσης πρῶτος ἡγεμὼν ἐγένετο Λεύκολλος, ὃ καταναυμαχήσας Μιθριδάτην, ὡς Νικόλαος ὁ περιπατητικὸς ἱστορεῖ. Ἀφικόμενος γὰρ εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ τὴν ἧτταν τὴν Μιθριδάτου, ἔτι δὲ τὴν Τιγράνου τοῦ Ἀρμενίου, καὶ θριαμβεύσας, λόγον τε ἀποδοὺς τῶν τοῦ πολέμου πράξεων, ὤκειλεν εἰς πολυτελῆ δίαιταν ἐκ τῆς παλαιᾶς σωφροσύνης, καὶ πρῶτος τρυφῆς εἰσηγητὴς Ῥωμαίοις ἐγένετο, καρπωσάμενος δυοῖν βασιλέων τῶν προειρημένων πλοῦτον. Κάτων δὲ ἐκεῖνος, ὡς Πολύβιος ἱστορεῖ ἐν τῇ πρώτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν ἱστοριῶν, ἐδυσχέραινε καὶ ἐκεκράγει, ὅτι τινὲς τὰς (275) ξενικὰς τρυφὰς εἰσήγαγον εἰς τὴν Ῥώμην, τριακοσίων μὲν δραχμῶν κεράμιον ταρίχων Ποντικῶν ὠνησά-

μενοι, καὶ μειράκια δ' εὔμορφα ὑπερβαλλούσης ἀγρῶν τιμῆς. Πρότερον δὲ οὕτως ὀλιγοδεεῖς ἦσαν οἱ τὴν Ἰταλίαν κατοικοῦντες, ὥστε καὶ καθ' ἡμᾶς ἔτι, φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, οἱ σφόδρα εὐκαιρούμενοι τοῖς βίοις ἦγον τοὺς υἱοὺς ὕδωρ μὲν ὡς τὸ πολὺ πίνοντας, ἐσθίοντας δ' ὅ τι ἂν τύχῃ. Καὶ πολλάκις, φησὶ, πατὴρ ἢ μήτηρ υἱὸν ἠρώτα, πότερον ἀπίους ἢ κάρυα βούλεται δειπνῆσαι· καὶ τούτων τι φαγὼν, ἠρκεῖτο καὶ ἐκοιμᾶτο. Νῦν δὲ, ὡς ὁ Θεόπομπος ἱστορεῖ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Φιλιππικῶν, οὐδείς ἐστι καὶ τῶν μετρίως εὐπορουμένων, ὅστις οὐ πολυτελῆ μὲν τράπεζαν παρατίθεται, μαγείρους δὲ καὶ θεραπείαν ἄλλην πολλὴν κέκτηται, καὶ πλείω δαπανᾷ τὰ καθ' ἡμέραν, ἢ πρότερον ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ ταῖς θυσίαις ἀνήλισκον.

Ἐπεὶ δὲ εἰς ἱκανὸν μῆκος προὔβη τὰ τῶν ἀπομνημονευθέντων, αὐτοῦ καταπαύσωμεν τὸν λόγον.

LIBER VII.

(275) Ἐπιτελουμένου δὲ ἤδη τοῦ δείπνου, τῶν Φαγησίων ἑορτὴν συντελεῖσθαι νομίσαντες οἱ κυνικοὶ πάντων μᾶλλον ηὐφραίνοντο, καὶ ὁ Κύνουλκος ἔφη, Ἕως ἡμεῖς δειπνοῦμεν, ὦ Οὐλπιανέ, (λόγοις γὰρ ἐστιᾷ,) προβάλλω σοι, παρά τίνι εἴρηται Φαγήσια ἑορτὴ, καὶ Φαγησιπόσια. Καὶ ὃς ἀπορηθεὶς, ἐπισχεῖν τε κελεύσας τοὺς παῖδας τὴν περιφορὰν, καίτοι ἤδη οὔσης ἑσπέρας, Οὐ συμπεριφέρομαι, ὦ σοφώτατε. Ὥστε λέγειν σοὶ καιρὸς, ἵνα μᾶλλον καὶ δειπνήσῃς ἥδιον. Καὶ ὃς, Εἰ χάριν ὁμολογήσειας μαθών, λέξω. Ὁμολογήσαντος δ' ἔφη, Κλέαρχος Ἀριστοτέλους μαθητὴς, Σολεὺς δὲ τὸ γένος, ἐν τῷ προτέρῳ

περὶ γρίφων, (κρατῶ γὰρ καὶ τῆς λέξεως διὰ τὸ σφόδρα μοι εἶναι προσφιλῆ,) οὕτωσί πως εἴρηκε· „Φαγήσια, οἱ δὲ Φαγησιπόσια προσαγορεύουσι τὴν ἑορτήν. Ἐξέλιπε δὲ αὕτη, καθάπερ ἡ τῶν ῥαψῳδῶν, ἣν ἦγον κατὰ τὴν τῶν Διονυσίων· ἐν ᾗ παριόντες ἕκαστοι τῷ θεῷ, οἷον τιμὴν ἀπετέλουν τὴν ῥαψῳδίαν.“ Ταῦτ᾽ εἶπεν ὁ Κλέαρχος. Εἰ (276) δ᾽ ἀπιστεῖς, ὦ ἑταῖρε, καὶ τὸ βιβλίον κεκτημένος οὐ φθονήσω σοί· ἀφ᾽ οὗ πολλὰ ἐκμαθὼν εὐπορήσεις προβλημάτων. Καὶ γὰρ Καλλίαν ἱστορεῖ, τὸν Ἀθηναῖον, γραμματικὴν συνθεῖναι τραγῳδίαν, ἀφ᾽ ἧς ποιῆσαι τὰ μέλη καὶ τὴν διάθεσιν Εὐριπίδην ἐν Μηδείᾳ, καὶ Σοφοκλέα τὸν Οἰδίποδα.

2. Θαυμασάντων δὲ πάντων τὸ εὐπαίδευτον τοῦ Κυνούλκου, ὁ Πλούταρχος, Κατὰ τὸ ὅμοιον, ἔφη, καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ ἐμῇ Λαγυνοφόρια ἑορτή τις ἦγετο, περὶ ἧς ἱστορεῖ Ἐρατοσθένης ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ συγγράμματι Ἀρσινόη. Λέγει δὲ οὕτως· „Τοῦ Πτολεμαίου κτίζοντος ἑορτὴν, καὶ θυσιῶν παντοδαπῶν γένη, καὶ μάλιστα περὶ τὸν Διόνυσον, ἠρώτησεν Ἀρσινόη τὸν φέροντα τοὺς θαλλοὺς, τίνα νῦν ἡμέραν ἄγει, καὶ τίς ἐστὶν ἑορτή. Τοῦ δ᾽ εἰπόντος, καλεῖται μὲν Λαγυνοφόρια, καὶ τὰ κομισθέντα αὐτοῖς δειπνοῦσι, κατακλιθέντες ἐπὶ στιβάδων, καὶ ἐξ ἰδίας ἕκαστος λαγύνου παρ᾽ αὐτῶν φέροντες πίνουσιν· ὡς δ᾽ οὗτος ἀπεχώρησεν, ἐμβλέψασα πρὸς ἡμᾶς, συνοίκιά γ᾽, ἔφη, ταῦτα ῥυπαρά. Ἀνάγκη γὰρ τὴν σύνοδον γίνεσθαι παμμιγοῦς ὄχλου, θοίνην ἕωλον καὶ οὐδαμῶς εὐπρεπῆ παρατιθεμένων. Εἰ δὲ τὸ γένος τῆς ἑορτῆς ἤρεσκεν, οὐκ ἂν ἐκοπίασε δήπου τὰ αὐτὰ ταῦτα παρασκευάζουσα ἡ βασίλεια, καθάπερ ἐν τοῖς Χουσὶν.

Εὐαχοῦνται μὲν γὰρ κατ' ἰδίαν, παρέχει δὲ ταῦτα ὁ καλέσας ἐπὶ τὴν ἑστίασιν."

3. *Τῶν δὲ παρόντων γραμματικῶν τις, ἀποβλέψας εἰς τὴν τοῦ δείπνου παρασκευήν, ἔφη, Εἶτα πῶς δειπνήσομεν τοσαῦτα δεῖπνα; Ἴσως διὰ νυκτὸς, ὡς ὁ χαρίεις Ἀριστοφάνης ἐν Αἰολοσίκωνι εἶπεν, οὕτως λέγων, οἰονεὶ δι' ὅλης νυκτός· ὡς καὶ τὸ Ὁμηρικὸν ἔχει·*

Κεῖτ' ἔντοσθ' ἄντροιο τανυσσάμενος διὰ μήλων.

ἀντὶ διὰ πάντων τῶν μήλων· τὸ μέγεθος αὐτοῦ ἐμφανίζων. Πρὸς ὃν ὁ ἰατρὸς ἔφη Δάφνος, Ὠφελιμώτερά ἐστι, φίλτατε, τῷ παντὶ σώματι τὰ νυκτερινὰ δεῖπνα. Τὸ γὰρ τῆς σελήνης ἄστρον πρὸς τὰς τῆς τροφῆς ὁρμόττει πέψεις, σηπτικὸν ὑπάρχον· κατὰ σῆψιν δ' ἡ πέψις. Εὐσηπτότερα γοῦν τὰ νύκτωρ θυόμενα τῶν ἱερείων καὶ τῶν ξύλων τὰ πρὸς τὸ σκελήνιον κοπτόμενα, καὶ τῶν καρπῶν δὲ οἱ πλεῖστοι πρὸς τὸ σελήνιον πεπαίνονται.

4. *Πολλῶν δὲ ὄντων καὶ διαφόρων τῶν παρεσκευασμένων καὶ ἀεὶ παρασκευαζομένων ἰχθύων μεγέθει τε καὶ ποικιλίᾳ, ὁ Μυρτίλος ἔφη, Εἰκότως, ἄνδρες φίλοι, πάντων τῶν προσοψημάτων ὄψων καλουμένων, ἐξενίκησεν ὁ ἰχθὺς διὰ τὴν ἐξαίρετον ἐδωδὴν μόνος οὕτως καλεῖσθαι, διὰ τοὺς ἐπιμανῶς ἐσχηκότας πρὸς ταύτην τὴν ἐδωδήν. Λέγομεν γοῦν ὀψοφάγους οὐ τοὺς βόεια ἐσθίοντας· οἷος ἦν Ἡρακλῆς, ὃς τοῖς βοείοις κρέασιν ἐπήσθιε σῦκα χλωρά· οὐδὲ τὸν φιλόσυκον· οἷος ἦν Πλάτων ὁ φιλόσοφος, ὡς ἱστορεῖ Φανόκριτος ἐν τῷ περὶ Εὐδόξου· ἱστορεῖ δ', ὅτι καὶ Ἀρκεσίλας φιλόβοτρυς ἦν· ἀλλὰ τοὺς περὶ τὴν ἰχθυοπωλίαν ἀναστρεφομένους. Φιλόμηλοι δ' ἦσαν Φίλιππός τε ὁ Μακεδὼν, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος, ὡς*

(277) *Δωρόθεός φησιν ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον*

ἱστοριῶν. Χάρης δ' ὁ Μυτιληναῖος ἱστορεῖ, ὡς κάλλιστα μῆλα εὑρὼν ὁ Ἀλέξανδρος περὶ τὴν Βαβυλωνίαν χώραν, τούτων τε πληρώσας τὰ σκάφη μηλομαχίαν ἀπὸ τῶν γεῶν ἐποιήσατο, ὡς τὴν θέαν ἡδίστην γενέσθαι. Οὐκ ἀγνοῶ δὲ, ὅτι ὄψον κυρίως καλεῖται πᾶν τὸ πυρὶ κατασκευαζόμενον εἰς ἐδωδήν. Ἤτοι γὰρ ἐψόν ἐστιν, ἢ παρὰ τὸ ὠπτῆσθαι ὀνόμασται.

5. Πολλῶν οὖν ὄντων τῶν ἰχθύων, οὓς κατὰ τὰς ἑκάστας ὥρας ἐνδαινύμεθα, ὦ θαυμασιώτατε Τιμόκρατες· (κατὰ γὰρ τὸν Σοφοκλέα·

Χορὸς δ' ἀναύδων ἰχθύων ἐπερρόθει,
σαίνουσιν οὐραίοισι

οὐ τὴν κεκτημένην, ἀλλὰ τὰς λοπάδας· καὶ κατὰ τὰς Ἀχαιοῦ δὲ Μοίρας·

Πολὺς γὰρ ὅμιλος ποντίου κύκλου σοβῶν
ἐνάλιος θεωρία,
χαίνοντες οὐραίοισιν εὐδίαν ἁλός.)

ἀπομνημονεύσω δέ σοι, ἃ περὶ ἑκάστου εἶλεξαν οἱ δειπνοσοφισταί. Πάντες γὰρ συνεισήνεγκαν εἰς αὐτοὺς τὰς ἐκ βιβλίων συμβολάς, ὧν τὰ ὀνόματα διὰ τὸ πλῆθος παραλείψω.

Ὅστις, ἀγοράζων ὄψον,
ἐξὸν ἀπολαύειν ἰχθύων ἀληθινῶν,
ῥαφανῖδας ἐπιθυμεῖ πρίασθαι, μαίνεται·

φησὶν Ἄμφις ἐν Λευκάδι. Ἵνα δὲ εὐμνημόνευτά σοι γένηται τὰ λεχθέντα, κατὰ στοιχεῖον τάξω τὰ ὀνόματα. Καὶ γὰρ Σοφοκλέους εἰπόντος ἐν Αἴαντι μαστιγοφόρῳ τοὺς ἰχθῦς ἄλλους,

Ἔφῆκεν ἄλλοις ἰχθύσιν διαφθορὰν,

ἐζήτησέ τις, εἰ καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ τις τῷ ὀνόματι κέ-

χρηται. Πρὸς ὃν ὁ Ζωίλος ἔφη, Ἐγὼ δὲ, οὐκ ὢν ὀψοφαγίστατος, (οὕτω γὰρ Ξενοφῶν ὠνόμασεν ἐν Ἀπομνημονεύμασι, γράφων οὕτως· „Ὀψοφαγίστατός τε καὶ βλακίστατος ἐστίν.“) οἶδα, ὅτι ὁ τὴν Τιτανομαχίαν ποιήσας, εἴτ' Εὔμηλός ἐστιν ὁ Κορίνθιος, ἢ Ἀρκτῖνος, ἢ ὅστις δήποτε χαίρει ὀνομαζόμενος, ἐν τῷ δευτέρῳ οὕτως εἴρηκεν·

Ἐν δ' αὐτῇ πλωτοὶ χρυσώπιδες ἰχθύες ἔλλοι
νήχοντες παίζουσι δι' ὕδατος ἀμβροσίοιο.

Ἔχαιρε δ' ὁ Σοφοκλῆς τῷ ἐπικῷ κύκλῳ, ὡς καὶ ὅλα δράματα ποιῆσαι κατακολουθῶν τῇ ἐν τούτῳ μυθοποιίᾳ.

6. Παρατεθεισῶν οὖν ἁμιῶν, ἔφη τις, Ταύτας Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ τὰ μὲν βραγχία ἔχειν καλυπτὰ, εἶναι δὲ καρχαρόδοντας, καὶ τῶν συναγελαζομένων, καὶ σαρκοφάγων, χολήν τε ἔχειν ἰσομήκη τῷ ἐντέρῳ, καὶ σπλῆνα ὁμοίως. Λέγεται δὲ, ὡς θηρευθεῖσαι προσανάλλονται καὶ ἀποτρώγουσαι τὴν ὁρμιὰν ἐκφεύγουσιν. Μνημονεύει δ' αὐτῶν Ἄρχιππος ἐν Ἰχθύσι, λέγων οὕτως· „Ὅτε δ' ἦσθες ἁμίας παχείας.“ Καὶ Ἐπίχαρμος δ' ἐν Σειρῆσι·

Πρωὶ μέν γ' ἀτενὲς ἀπ' ἀοῦς ἀφύας ἀποπυρίζομες
στρογγύλας, καὶ δελφακίνας ὀπτὰ κρέα καὶ πωλύπους·
καὶ γλυκύν γ' ἐπ' ὧν ἐπίομες οἶνον. Οἴμοι μοι τάλας
περὶ σᾶμά με καλοῦσα κατίσκα λέγει φου τῶν κακῶν,
(278) ὃ καὶ παρὰ τρίγλας τε καὶ πάχηα κἀμίαι δύο
διατεταγμέναι μέσαι, φάσσαι τε τοσσαῦται παρῆς,
σκορπίοι τε.

Ἀριστοτέλης δὲ, παρετυμολογῶν αὐτῆς τοὔνομά, φησιν ἀνομάσθαι παρὰ τὸ ἅμα ἰέναι ταῖς παραπλησίαις· ἔστι γὰρ συναγελαστική. Ἱκέσιος δ' ἐν τοῖς περὶ ὕλης εὐχύλους μὲν αὐτὰς εἶναι καὶ ἁπαλὰς, πρὸς δὲ τὰς ἐκκρίσεις μέσας, ἧσσον δὲ τροφίμους.

7. Ὁ δὲ ὀψοδαίδαλος Ἀρχέστρατος ἐν τῇ Γαστρολογίᾳ (οὕτως γὰρ ἐπιγράφεσθαί φησι Λυκόφρων ἐν τοῖς περὶ κωμῳδίας, ὡς τὴν Κλεοστράτου τοῦ Τενεδίου Ἀστρολογίαν) περὶ τῆς ἀμίας φησὶν οὕτως·

Τὴν δ' ἀμίαν φθινοπώρου, ὅταν Πλειὰς καταδύνῃ,
πάντα τρόπον σκεύαζε. Τί σοι τάδε μυθολογεύω;
Οὐ γὰρ μὴ σὺ διαφθείρῃς γ', οὐδ' ἂν ἐπιθυμῇς.
Εἰ δ' ἐθέλεις καὶ τοῦτο δαήμεναι, ὦ φίλε Μόσχε,
ὅντινα χρὴ σε τρόπον κείνην διαθεῖναι ἄριστα·
ἐν συκῆς φύλλοις καὶ ὠριγάνῳ οὐ μάλα πολλῇ·
μὴ τυρὸν, μὴ λῆρον. Ἁπλῶς δ' οὕτως θεράπευσας
ἐν συκῆς φύλλοις σχοίνῳ κατάδησον ἄνωθεν.
Εἶθ' ὑπὸ θερμὴν ὡσον ἔσω σποδὸν, ἐν φρεσὶ καιρὸν
γιγνώσκων, ὁπότ' ἔστ' ὀπτὴ, καὶ μὴ κατακαύσῃς.
Ἔστω δ' αὐτή σοι Βυζαντίου ἐξ ἐρατεινοῦ,
εἴπερ ἔχειν ἀγαθὴν ἐθέλεις. Κἂν ἐγγὺς ἁλῷ που
τοῦδε τόπου, κεδνὴν λήψει. Τηλοῦ δὲ θαλάσσης
Ἑλλησποντιάδος χειρῶν· κἂν κλεινὸν ἀμείψῃς
Αἰγαίου πελάγους ἔναλον πόρον, οὐκ ἐθ' ὁμοίη
γίγνεται, ἀλλὰ καταισχύνει τὸν πρόσθεν ἔπαινον.

8. Οὗτος ὁ Ἀρχέστρατος ὑπὸ φιληδονίας γῆν πᾶσαν καὶ θάλασσαν περιῆλθεν ἀκριβῶς· ἐμοὶ δοκεῖ, τὰ πρὸς γαστέρα ἐπιμελῶς ἐξετάσαι βουληθείς· καὶ, ὥσπερ οἱ τὰς Περιηγήσεις καὶ τοὺς Περίπλους ποιησάμενοι, μετ' ἀκριβείας ἐθέλει πάντ' ἐκτίθεσθαι, ὅπου ἐστὶν ἕκαστον κάλλιστον βρωτόν τε ποτόν τε. Τοῦτο γὰρ αὐτὸς ἐν τῷ προοιμίῳ ἐπαγγέλλεται τῶν καλῶν τούτων ὑποθηκῶν, ὧν πρὸς τοὺς ἑταίρους ποιεῖται, Μόσχον τε καὶ Κλέανδρον, ὥσπερ ὑποτιθέμενος αὐτοῖς κατὰ τὴν Πυθίαν ζητεῖν·

Ἵππον Θεσσαλικὴν, Λακεδαιμονίην τε γυναῖκα,
ἄνδρας δ', οἳ πίνουσιν ὕδωρ καλῆς Ἀρεθούσης.

Χρύσιππος δ' αὐτὸν, ὃ ὄντως φιλόσοφος καὶ περὶ πάντ' ἀνὴρ, ἀρχηγὸν Ἐπικούρῳ φησὶ γενέσθαι καὶ τοῖς τὰ τούτου ἐπισταμένοις τῆς πάντα διαλυμηναμένης ἡδονῆς. Καὶ γὰρ οὐκ ἐγκαλυπτόμενος ὁ Ἐπίκουρος λέγει, ἀλλὰ μεγάλῃ τῇ φωνῇ· „Οὐ γὰρ ἔγωγε δύναμαι νοῆσαι τἀγαθὸν, ἀφελὼν μὲν τὴν διὰ χυλῶν, ἀφελὼν δὲ τὴν δι' ἀφροδισίων ἡδονήν." Οἴεται γὰρ οὗτος ὁ σοφὸς, καὶ τὸν ἀσώτων βίον ἀνεπίληπτον εἶναι, εἴπερ αὐτῷ προσγένοιτο τὸ ἀδεὲς καὶ ἵλεων. Διὸ καὶ οἱ τῆς κωμῳδίας ποιηταὶ κατατρέχοντές που, τῆς ἡδονῆς καὶ ἀκρασίας ἐπικούρους καὶ βοηθοὺς βοῶσιν·

(279) 9. Βάτων μὲν ἐν Συνεξαπατῶντι, δυσχεραίνοντα ποιήσας πατέρα τῇ τοῦ υἱοῦ παιδαγωγῷ, καὶ λέγοντα·

Ἀπολώλεκας τὸ μειράκιόν μου παραλαβών,
ἀκάθαρτε, καὶ πέπεικας ἐλθεῖν εἰς βίον
ἀλλότριον αὑτοῦ· καὶ πότους ἑωθινοὺς
πίνει διὰ σὲ νῦν, πρότερον οὐκ εἰθισμένον.
Β. Εἶτ', εἰ μεμάθηκε, δέσποτα, ζῆν, ἐγκαλεῖς;
Α. Ζῆν δὲ τὸ τοιοῦτον; Β. Ὡς λέγουσιν οἱ σοφοί.
Ὃ γοῦν Ἐπίκουρός φησιν, εἶναι τἀγαθὸν
τὴν ἡδονὴν δήπουθεν· οὐκ ἔστιν δ' ἔχειν
ταύτην ἑτέρωθεν· ἐκ δὲ τοῦ ζῆν παγκάλως
εὖσως ἅπαντας ἢ τυχὸν δώσεις ἐμοί.
Α. Ἑώρακας οὖν φιλόσοφον, εἰπέ μοί, τινα
μεθύοντ', ἐπὶ τούτοις θ' οἷς λέγεις κηλούμενον;
Β. Ἅπαντας. Οἱ γὰρ τὰς ὀφρῦς ἐπηρκότες
καὶ τὸν φρόνιμον ζητοῦντες ἐν τοῖς περιπάτοις
καὶ ταῖς διατριβαῖς ὥσπερ ἀποδεδρακότα,

οὕτως, ἐπὰν γλαυκίσκος αὐτοῖς παρατεθῇ,
ἴσασιν, οὗ δεῖ πρῶτον ἅψασθαι τόπου,
καὶ τὴν κεφαλὴν ζητοῦσιν, ὥσπερ πράγματος,
ὥστ' ἐκπεπλῆχθαι πάντας.

Καὶ ἐν τῷ Ἀνδροφόνῳ δὲ ἐπιγραφομένῳ ὁ αὐτὸς Βάτων, διαπαίξας τινὰ τῶν ἐπιεικῶν φιλοσόφων, ἐπιφέρει:

Ἕξὸν γυναῖκ' ἔχοντα κατακεῖσθαι πάλιν,
καὶ Λεσβίου γυτρῖδε λαμβάνειν δύο·
ὁ φρόνιμός ἐστι τοῦτο, τοῦτο τἀγαθόν.
Ἐπίκουρος ἔλεγε ταῦθ', ἃ νῦν ἐγὼ λέγω.
Εἰ τοῦτον ἔζων πάντες, ὃν ἐγὼ ζῶ, βίον,
οὔτ' ἄτοπος ἦν ἂν οὔτε μοιχὸς οὐδὲ εἷς.

Ἡγήσιππος δ' ἐν Φιλεταίροις·

Ἐπίκουρος ὁ σοφὸς, ἀξιώσαντός τινος
εἰπεῖν πρὸς αὐτὸν, ὅ τι ποτ' ἐστὶ τἀγαθὸν,
ὃ διὰ τέλους ζητοῦσιν, εἶπεν ἡδονήν.
Β. Εὖ γ', ὦ κράτιστ' ἄνθρωπε καὶ σοφώτατε·
Τοῦ γὰρ μασᾶσθαι κρεῖττον οὐκ ἔστ' οὐδὲ ἓν
ἀγαθόν· πρόσεστιν ἡδονῇ γὰρ τἀγαθόν.

10. Ἀσπάζονται δὲ οὐ μόνον οἱ Ἐπικούρειοι τὴν ἡδονὴν, ἀλλὰ καὶ οἱ Κυρηναϊκοὶ καὶ Μνησιστράτειοι δὲ καλούμενοι. Καὶ γὰρ οὗτοι ζῆν μὲν ἡδέως χαίρουσιν, ὥς φησι Ποσειδώνιος. Οὐ μακρὰν δὲ τούτων ἦν καὶ Σπεύσιππος, ὁ Πλάτωνος ἀκουστὴς καὶ συγγενής. Διονύσιος γοῦν ὁ τύραννος ἐκ ταῖς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολαῖς, καὶ τὰ τῆς φιληδονίας αὐτοῦ διεξερχόμενος, ἔτι δὲ τῆς φιλαργυρίας, ἐρανίζεσθαί τε παρὰ πολλῶν αὐτὸν διελέγχων, ὀνειδίζει καὶ τὸν Λασθενείας τῆς Ἀρκαδικῆς ἑταίρας ἔρωτα, ἐπὶ πᾶσί τε λέγει τάδε· „Σὺ τισὶ φιλαργυρίαν ὀνειδίζεις, αὐτὸς μηδὲν ἧλελοιπὼς αἰσχροκερδίας; Τί γὰρ οὐ πε-

ποίηκας; οὐχ, ὑπὲρ ὧν Ἑρμείας ὤφειλεν, αὐτὸς ἐκτετικὼς ἔρανον συνάγειν ἐπιχειρεῖς;

11. Περὶ δὲ τοῦ Ἐπικούρου Τίμων ἐν τρίτῃ σίλλων φησί:

Γαστρὶ χορίζόμενος, τῆς οὐ λαμυρώτερον οὐδέν.

Ταύτης γὰρ ἕνεκεν ὁ ἀνὴρ καὶ τῆς ἄλλης τῆς κατὰ σάρκα ἡδονῆς ἐκολάκευε καὶ Ἰδομενέα καὶ Μητρόδωρον. Καὶ αὐτὸς δέ που ὁ Μητρόδωρος οὐκ ἀποκρυπτόμενος τὰς (280) καλὰς ταύτας θέσεις φησί· „Περὶ γαστέρα γάρ, ὦ φυσιολόγε Τιμόκρατες, περὶ γαστέρα ὁ κατὰ φύσιν βαδίζων λόγος, τὴν ἅπασαν ἔχει σπουδήν.“ Ἐπίκουρος γὰρ ἦν ὁ τούτων διδάσκαλος, ὃς καὶ βοῶν ἔλεγεν· „Ἀρχὴ καὶ ῥίζα παντὸς ἀγαθοῦ ἡ τῆς γαστρὸς ἡδονή, καὶ τὰ σοφὰ καὶ τὰ περιττὰ εἰς ταύτην ἔχει τὴν ἀναφοράν.“ Κἀν τῷ περὶ τέλους δέ φησιν οὕτω πως· „Οὐ γὰρ ἔγωγε δύναμαι νοῆσαι τἀγαθόν, ἀφαιρῶν μὲν τὰς διὰ χυλῶν ἡδονάς, ἀφαιρῶν δὲ τὰς δι᾽ ἀφροδισίων, ἀφαιρῶν δὲ τὰς δι᾽ ἀκροαμάτων, ἀφαιρῶν δὲ τὰς διὰ μορφῆς κατ᾽ ὄψιν ἡδείας κινήσεις.“ Καὶ προελθών φησι λέγειν· „Τιμητέον τὸ καλόν, καὶ τὰς ἀρετάς, καὶ τὰ τοιουτότροπα, ἐὰν ἡδονὴν παρασκευάζῃ· ἐὰν δὲ μὴ παρασκευάζῃ, χαίρειν ἑατέον.“

12. Πρότερος δὲ τοῦ Ἐπικούρου Σοφοκλῆς ὁ τραγῳδιοποιὸς ἐν Ἀντιγόνῃ περὶ τῆς ἡδονῆς τοιαῦτ᾽ εἴρηκεν:

Τὰς γὰρ ἡδονὰς
ὅταν προδῶσιν ἄνδρες, οὐ τίθημ᾽ ἐγὼ
ζῆν τοῦτον, ἀλλ᾽ ἔμψυχον ἡγοῦμαι νεκρόν.
Πλούτει τε γὰρ κατ᾽ οἶκον, εἰ βούλει, μέγα,
καὶ ζῇ, τύραννον σχῆμ᾽ ἔχων· ἐὰν δ᾽ ἀπῇ

τούτων τὸ χαίρειν, τἄλλ' ἐγὼ καπνοῦ σκιᾶς
οὐκ ἂν πριαίμην ἀνδρὶ πρὸς τὴν ἡδονήν.

Φιλέταιρος Κυναγίδι·

Τί δεῖ γὰρ ὄντα θνητὸν, ἱκετεύω, ποιεῖν,
πλὴν ἡδέως ζῆν τὸν βίον καθ' ἡμέραν,
ἐὰν ἔχῃ τις, ὁπόθεν; Ἀλλὰ δεῖ σκοπεῖν
τοῦτ' αὐτὸ, τἀνθρώπει' ὁρῶντα πράγματα,
εἰς αὔριον δὲ * * φροντίζειν εἴ τι
ἔσται. Περίεργόν ἐστιν ἀποκεῖσθαι πάνυ
ξῶλον ἔνδον ἀργύριον.

Καὶ ἐν Οἰνοπίωνι δὲ ὁ αὐτός φησι·

Θνητῶν δ' ὅσοι
ζῶσιν κακῶς, ἔχοντες ἄφθονον βίον,
ἐγὼ μὲν αὐτοὺς ἀθλίους εἶναι λέγω.
Οὐ γὰρ θανών [γε] δήπουθεν ἔγχελυν φάγοις,
οὐδ' ἐν νεκροῖσι πέττεται γαμήλιος.

13. Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Καρύστιος ἐν Γραμματιδιοποιῷ·

Ὦ πάντες ἄνθρωποι, τί, τὸ ζῆν ἡδέως
παρέντες, ἐπιμελεῖσθε τοῦ κακῶς ποιεῖν
πολεμοῦντες ἀλλήλους; Πότερα πρὸς τῶν θεῶν
ἐπιστατεῖ τις τοῦ βίου νυνὶ τύχη
ἄγροικος ἡμῶν, οὔτε παιδείαν ὅλως
εἰδυῖα, τί τὸ κακόν ποτ' ἢ τί τἀγαθὸν
ἔστ' ἀγνοοῦσα παντελῶς, εἰκῇ τέ πως
ἡμᾶς κυλίνδουσ' ὄντιν' ὂν τύχῃ τρόπον;
Οἶμαί γε. Τίς γὰρ μᾶλλον ἂν προείλετο
Ἕλλην ἀληθῶν οὖσα λεπομένους ὁρᾶν
αὐτοὺς ὑφ' αὑτῶν καὶ καταπίπτοντας νεκρούς,
ἐξὸν ἱλαρούς, παίζοντας, ὑποπεπωκότας,

αἰδούμενους εἰδέ; Λέγ᾽ αὐτὴ, γλυκυτάτη,
Ἔλεγχ᾽ ἄγροικον οὖσαν ἡμῶν τὴν τύχην.

Καὶ προελθών·

Οὐ τοῦτο τὸ ζῆν ἐστι τὸν καλούμενον
θεῶν ἀληθῶς βίον; ὅσῳ δ᾽ ἡδίονα
τὰ πράγματ᾽ ἐν ταῖς πόλεσιν ἦν ἄν, ἢ τὰ νῦν,
εἰ μεταβαλόντες τὸν βίον διήγομεν·

(281) πίνειν Ἀθηναίους ἅπαντας τοὺς μέχρι
ἐτῶν τριάκοντ᾽, ἐξιέναι, τοὺς δ᾽ ἱππέας
ἐπὶ κῶμον εἰς Κόρινθον ἡμέρας δέκα
στεφάνους ἔχοντας καὶ μύρον, πρὸ ἡμέρας
τοὺς τὴν ῥάφανον πωλοῦντας ἔψειν Μεγαρέων,
εἰς τὸ βαλανεῖον ἀπιέναι τοὺς συμμάχους,
κεραννύναι τὸν οἶνον Εὐβοῆς· τρυφὴ
καὶ βίος ἀληθῶς. Ἀλλ᾽ ἀπαιδεύτῳ τύχῃ
δουλεύομεν.

14. Φιλήδονον δ᾽ οἱ ποιηταὶ καὶ τὸν ἀρχαῖον φασι γενέσθαι Τάνταλον. Ὁ γοῦν τὴν τῶν Ἀτρειδῶν ποιήσας κάθοδον, ἀφικόμενον αὐτὸν λέγει πρὸς τοὺς θεοὺς, καὶ συνδιατρίβοντα ἐξουσίας τυχεῖν, παρὰ τοῦ Διὸς αἰτήσασθαι, ὅτου ἐπιθυμεῖ. Τὸν δὲ, πρὸς τὰς ἀπολαύσεις ἀπλήστως διακείμενον, ὑπὲρ αὐτῶν τε τούτων μνείαν ποιήσασθαι, καὶ τοῦ ζῆν τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς θεοῖς. Ἐφ᾽ οἷς ἀγανακτήσαντα τὸν Δία, τὴν μὲν εὐχὴν ἀποτελέσαι διὰ τὴν ὑπόσχεσιν, ὅπως δὲ μηδὲν ἀπολαύῃ τῶν παρακειμένων, ἀλλὰ διατέλῃ ταραττόμενος, ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἐξήρτησεν αὐτῷ πέτρον, δι᾽ ὃν σὺ δύνατει τῶν παρακειμένων τυχεῖν οὐδενός." Καὶ τῶν Στωικῶν δέ τινες συνεφήψαντο ταύτης τῆς ἡδονῆς. Ἐρατοσθένης γοῦν ὁ Κυρηναῖος, μαθητὴς γενόμενος Ἀρίστωνος τοῦ Χίου, ὃς

ἦν εἷς τῶν ἀπὸ τῆς Στοᾶς, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἀρίστωνι παρεμφαίνει τὸν διδάσκαλον, ὡς ὕστερον ὁρμήσαντα ἐπὶ τρυφήν, λέγων ὧδε· „Ἤδη δέ ποτε καὶ τοῦτον πεφώρακα τὸν τῆς ἡδονῆς καὶ ἀρετῆς μεσότοιχον διορύττοντα, καὶ ἀναφαινόμενον παρὰ τῇ ἡδονῇ.“ Καὶ Ἀπολλοφάνης δὲ, (γνώριμος δὲ ἦν καὶ οὗτος τοῦ Ἀρίστωνος,) ἐν τῷ Ἀρίστωνι, καὶ αὐτὸς οὕτως ἐπιγράψας τὸ σύγγραμμα, ἐμφανίζει τὴν τοῦ διδασκάλου φιληδονίαν. Περὶ δὲ Διονυσίου τοῦ Ἡρακλεώτου τί δεῖ καὶ λέγειν; ὃς ἄντικρυς ἀποδὺς τὸν τῆς ἀρετῆς χιτῶνα, ἀνθινὰ μετημφιάσατο, καὶ Μεταθέμενος καλούμενος ἔχαιρε, καίτοι γηραιὸς ἀποστὰς τῶν τῆς Στοᾶς λόγων, καὶ ἐπὶ τὸν Ἐπίκουρον μεταπηδήσας. Περὶ οὗ οὐκ ἀχαρίτως ὁ Τίμων ἔφη·

Ἡνίκ' ἐχρῆν δύνειν, νῦν ἄρχεται ἡδύνεσθαι.
ὥρη ἐρᾶν, ὥρη δὲ γαμεῖν, ὥρη δὲ πεπαῦσθαι.

15. Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Σώφρονος τῷ εἰς τοὺς ἀνδρείους μίμους, προθεὶς τὸ „Καταπυγοτέρων τ' ἁλφησιῶν“ φησίν· „Ἰχθῦς τινες οἱ ἁλφησταὶ, τὸ μὲν ὅλον κιρρόειδεῖς, πορφυρίζοντες δὲ κατά τινα μέρη. Φασὶ δ' αὐτοὺς ἁλίσκεσθαι σύνδυο, καὶ φαίνεσθαι τὸν ἕτερον ἐπὶ τοῦ ἑτέρου κατ' οὐρὰν ἑπόμενον. Ἀπὸ τοῦ οὖν κατὰ τὴν πυγὴν θατέρῳ τὸν ἕτερον ἀκολουθεῖν τῶν ἀρχαίων τινὲς τοὺς ἀκρατεῖς καὶ καταφερεῖς οὕτω καλοῦσιν. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ζώων μονάκανθον εἶναι καὶ κιρρὸν τὸν ἁλφηστικόν. Μνημονεύει δ' αὐ-
(282) τοῦ καὶ Νουμήνιος ὁ Ἡρακλεώτης ἐν Ἁλιευτικῷ, οὕτως·

Φυκίδας ἁλφηστήν τε καὶ ἐν χροιῇσιν ἐρυθρὸν
σκορπίον.

Καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ·

Μύες ἁλφησταί τε κορακῖνοί τε κοριοειδέες.

Μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Μίθαικος ἐν Ὀψαρτυτικῷ.

16. ΑΝΘΙΑΣ, κάλλιχθυς. Τούτου μέμνηται Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ·

Καὶ σκιφίας, χρόμιός θ', ὃς ἐν τῷ ἦρι κατ' τὸν Ἀνάνιον
ἰχθύων πάντων ἄριστος, ἀνθίας δὲ χείματι.

Λέγει δὲ Ἀνάνιος οὕτως·

Ἔαρι μὲν χρόμιος ἄριστος, ἀνθίας δὲ χειμῶνι.
Τῶν καλῶν δ' ὄψων ἄριστον καρὶς ἐκ συκέης φύλλου·
ἡδὺ δ' ἐσθίειν χιμαίρης φθινοπωρισμῷ κρεῖας·
δέλφακος δ', ὅταν τραπέωσι καὶ πατέωσιν, ἐσθίειν.
καὶ κυνῶν αὕτη τότ' ὥρη καὶ λαγῶν κἀλωπήκων·
ὄϊος αὖτ', ὅταν θέρος τ' ᾖ κἠχέται βαβράζωσιν.
Εἶτα δ' ἐστὶν ἐκ θαλάσσης θύννος οὐ κακὸν βρῶμα,
ἀλλὰ πᾶσιν ἰχθύεσσιν ἐμπρεπὴς ἐν μυττωτῷ.
βοῦς δὲ πιανθεὶς, δοκέω μὲν, καὶ μεσέων νυκτῶν ἡδὺς
κἠμέρης.

Τῶν τοῦ Ἀνανίου πλέονων ἐμνημόνευσα, νομίζων καὶ τούτων ὑποθήκας τοῖς λάγνοις ταύτας ἐκτεθῆσεσθαι.

17. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ζώων ἠθῶν· „Ὅπου ἂν ἀνθίας ᾖ (φησὶν), οὐκ ἐστὶ θηρίον. Ὧι σημείῳ χρώμενοι οἱ σπογγεῖς κατακολυμβῶσι, καλοῦντες αὐτὸν ἱερὸν ἰχθύν." Μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων· „Τὸν δ' ἀνθίαν τινὲς καὶ κάλλιχθυν καλοῦσιν, ἔτι δὲ καλλιώνυμον καὶ ἔλοπα." Ἱκέσιος δ' ἐν τοῖς περὶ ὕλης ὑπὸ μὲν τινῶν λύκον, ὑπὸ δ' ἄλλων καλλιώνυμον. Εἶναι δ' αὐτὸν χονδρώδη καὶ εὔχυλον καὶ εὐέκριτον, οὐκ εὐστόμαχον δέ. Ἀριστοτέλης δὲ καὶ καρχαρόδοντα εἶναι τὸν κάλλιχθυν, σαρκοφάγον τε, καὶ συναγελαζόμενον. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Μούσαις τὸν μὲν ἔλοπα καταριθμεῖται.

τον δὲ κάλλιχθυν ἢ καλλιώνυμον ὡς τὸν αὐτὸν ὄντα σεσίγηκεν. Λέγει δὲ περὶ τοῦ ἔλοπος οὕτως·

Τόν τε πολυτίμητον ἔλοπα, ὁ δ' αὐτὸς χαλκὸς ὤνιος,
ἕνα μόνον, καὶ κῆνον ὁ Ζεὺς ἔλαβε, κηκελήσατο
κατθέμεν αὐτῷ τέ οἱ καὶ τᾷ δάμαρτι θυτέρῳ.

Δωρίων δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων διαφέρειν φησὶν ἀνθίαν καὶ κάλλιχθυν, ἔτι δὲ καλλιώνυμον καὶ ἔλοπα.

18. Τί δ' ἐστὶν ὁ καλούμενος ἱερὸς ἰχθύς; Ὁ μὲν τὴν Τελχινιακὴν ἱστορίαν συνθεὶς, εἴτ' Ἐπιμενίδης ἐστὶν ὁ Κρὴς, ἢ Τηλεκλείδης, εἴτ' ἄλλος τις, ἱερούς φησιν εἶναι ἰχθύας δελφῖνας καὶ πομπίλους. Ἔστι δ' ὁ πομπίλος ζῶον ἐρωτικὸν, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς γεγονὼς ἐκ τοῦ οὐρανίου αἵματος ἅμα τῇ Ἀφροδίτῃ. Νίκανδρος δ' ἐν δευτέρῳ Οἰταϊκῶν φησι·

Πομπίλος, ὃς ναύτῃσιν ἀδημονέουσι κελεύθους
μηύσας φιλέρωσι, καὶ ἄφθογγός περ ἀμύνων.

(283) Ἀλέξανδρος δ' ὁ Αἰτωλὸς ἐν Κρίκᾳ, (εἰ γνήσιον τὸ ποιημάτιον,)

Πηδαλίῳ ἄκρῳ ἔπι πομπίλος ἀνιόχευεν,
εἰς τὰ κάτω κατόπισθε θεοῖς ὕπο πομπίλος ἰχθύς.

Παγκράτης δ' ὁ Ἁρκὰς ἐν τοῖς θαλασσίοις ἔργοις ἐπιγραφομένοις, προειπών·

Πομπίλος, ὃν καλέουσιν ἁλίπλοοι ἱερὸν ἰχθύν·

διηγεῖται, ὡς οὐ μόνον τῷ Ποσειδῶνι ὁ πομπίλος ἐστι διὰ τιμῆς, ἀλλ' ὅτι καὶ τοῖς τὴν Σαμοθράκην κατέχουσι θεοῖς. Ἁλιέα γοῦν τινα πρεσβύτην τῷ ἰχθύϊ τούτῳ κόλασιν ὑποσχεῖν, ἔτι τοῦ χρυσοῦ γένους κατ' ἀνθρώπους ὄντος. Ὄνομα δ' ἦν αὐτῷ Ἐπωπεύς, καὶ ἐξ Ἰκάρου ἦν τῆς νήσου. Καὶ τοῦτον οὖν ἅμα τῷ υἱῷ ἁλιεύοντα καὶ οὐ εὐτυχήσαντα ἄλλων ἰχθύων ἐν τῇ ἄγρᾳ, ἢ πομπίλων, οὐκ ἀποσχέ-

σθαι τῆς τούτων ἐδωδῆς, ἀλλὰ πάντας μετὰ τοῦ υἱοῦ καταθοινηθῆναι, καὶ μετ' οὐ πολὺ δίκας ἐκτῖσαι τῆς δυσσεβείας· κῆτος γὰρ ἐπελθὸν τῇ νηὶ, τὸν Ἐπωπέα ἐν ὄψει τοῦ παιδὸς καταπιεῖν. Ἱστορεῖ δ' ὁ Παγκράτης, ὡς καὶ πολέμιός ἐστιν ὁ πομπίλος τῷ δελφῖνι, καὶ ὅτι οὐδ' οὗτος ἀτιμώρητος ἐκφεύγει πομπίλου φαγών. Ἀχρεῖος γοῦν γίνεται καὶ σφαδάζων, ἐπειδὰν φάγῃ, καὶ ἐπὶ τοὺς αἰγιαλοὺς ἐκνυμανθεὶς βορὰ γίνεται αἰθυίαις τε καὶ λάροις· ἐνίοτε δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ταῖς κηπείαις παρεδρευόντων ἀνδρῶν παρανομεῖται. Μνημονεύει τῶν πομπίλων καὶ Τιμαχίδας ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ ἐνάτῳ τοῦ Δείπνου·

Κωβιοὶ εἰνάλιοι, καὶ πομπίλοι, ἱεροὶ ἰχθῦς.

Πρινά τε, ἢ ὁ πεποιηκὼς τὸ εἰς αὐτὴν ἀναφερόμενον ποιημάτιον,

Πομπίλε, ναύτῃσιν πέμπων πλόον εὔπλοον ἰχθύ,
πομπεύσαις πρύμναθεν ἐμὰν ἀδεῖαν ἑταίραν.

19. Ἀπολλώνιος δ', ὁ Ῥόδιος ἢ Ναυκρατίτης, ἐν Ναυκράτεως κτίσει τὸν Πομπίλον φησὶν, ἄνθρωπον πρότερον ὄντα, μεταβαλεῖν εἰς ἰχθὺν διά τινα Ἀπόλλωνος ἔρωτα. Τὴν γὰρ Σαμίων πόλιν παραῤῥεῖν ποταμὸν Ἴμβρασον,

Τῷ ῥά ποτ' Ὠκυρόην νύμφην, περικαλλέα κούρην,
Χησιὰς εὐπατέρεια τέκεν φιλότητι μιγεῖσα·
Ὠκυρόην, ἣ κάλλος ἀπείριτον ὤπασαν Ὧραι·

Ταύτης οὖν ἐρασθέντα Ἀπόλλωνα ἐπιχειρῆσαι ἁρπάσαι. Διαπεραιωθεῖσαν δ' εἰς Μίλητον κατά τινα Ἀρτέμιδος ἑορτὴν, καὶ μέλλουσαν ἁρπάζεσθαι εὐλαβηθεῖσαν, Πομπίλον τινὰ θαλασσουργὸν ἄνθρωπον καθικετεῦσαι, ὄντα πατρῷον φίλον, ὅπως αὐτὴν εἰς τὴν πατρίδα διασώσῃ, λέγουσαν τάδε·

Πατρὸς ἐμοῖο φίλου συμφράδμονα θυμὸν ἀέξων,
Πομπίλε, δυσπελάδου δεδαὼς θοὰ βένθεα πόντου,
σῶζέ με·

Καὶ τὸν εἰς τὴν ἀκτὴν διαγαγόντα αὐτὴν διαπεραιοῦν. Ἐπιφανέντα δὲ τὸν Ἀπόλλωνα τήν τε κόρην ἁρπάσαι, καὶ τὴν ναῦν ἀπολιθώσαντα, τὸν Πομπίλον εἰς τὸν ὁμώνυμον ἰχθὺν μεταμορφῶσαι, ποιῆσαί τε τὸν

(284) *πομπίλον ὠκυάλων νηῶν αἰήσνα δοῦλον.*

20. *Θεόκριτος δ' ὁ Συρακόσιος ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Βερενίκῃ τον λεῦκον ὀνομάζόμενον ἰχθὺν ἱερὸν καλεῖ, διὰ τούτων·*

Καί τις ἀνὴρ αἰτεῖται ἐπαγροσύνην τε καὶ ἆλβον,
ἐξ ἁλὸς ᾧ ζωή, τὰ δὲ δίκτυα κείνῳ ἄροτρα,
σφάζων ἀκρόνυχος ταύτῃ θεῷ ἱερὸν ἰχθύν,
ὃν λεῦκον καλέουσιν, ὁ γὰρ φιερώτατος ἄλλων,
καί κε λίνα στήσαιτο καὶ ἐξερύσαιτο θαλάσσης
ἔμπλεα.

Διονύσιος δ', ὁ ἐπικαλούμενος Ἴαμβος, ἐν τῷ περὶ διαλέκτων γράφει οὕτως· „Ἀκηκόαμεν γοῦν ἁλιέως Ἐρετρικοῦ τὸν ἱερὸν ἰχθὺν, καὶ ἄλλων πολλῶν ἁλιέων καλούντων τὸν πομπίλον. Ἔστι δὲ πελάγιος, καὶ παρὰ τὰς ναῦς πυκνα φαίνεται, ἐοικὼς πηλαμύδι, ποικίλος. Τὸν δ' οὖν ἰχθύν τις παρα τῷ ποιητῇ ἕλκει·

Ἀκτῇ ἐπὶ προβλῆτι καθήμενος ἱερὸν ἰχθύν·

εἰ μὴ ἄλλος τίς ἐστιν οὕτω καλούμενος ἱερὸς ἰχθύς. Καλλίμαχος δ' ἐν Γαλατείᾳ τὸν χρύσοφρυν·

Ἢ μᾶλλον χρύσειον ἐν ὀφρύσιν ἱερὸν ἰχθὺν,
ἢ πέρκας, ὅσα τ' ἄλλα φέρει βυθὸς ἄσπετος ἅλμης.

Ἐν δὲ τοῖς ἐπιγράμμασιν ὁ αὐτὸς ποιητής φησιν· „Ἱερὸς δέ τοι, ἱερὸς ὕκης.“ Ἄλλοι δ' ἀκούουσιν ἱερὸν ἰχθὺν

τὸν ἄνετον, ὡς καὶ ἱερὸν βοῦν τὸν ἄνετον· οἱ δὲ τὸν μέγαν, ὡς· „Ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο.“ Τινὲς δὲ τὸν ἱέμενον πρὸς πόν, φοῦν.“

21. Κλείταρχος δ' ἐν ἑβδόμῃ Γλωσσῶν· „Οἱ ναυτικοὶ (φησὶ) πομπίλον ἱερὸν ἰχθὺν προσαγορεύουσι διὰ τὸ ἐκ πελάγους προπέμπειν τὰς ναῦς ἕως εἰς λιμένα· διὸ καὶ πομπίλον καλεῖσθαι, χρύσοφρυν ὄντα.“ Καὶ Ἐρατοσθένης δ' ἐν Ἑρμῇ φησιν·

Ἄγρης μοῖραν ἔλειπον, ἔτι ζώοντας ἰοὺλους,
ἠὲ γενειῆτιν τριγλην, ἢ περκάδα κίχλην,
ἢ δρομίην χρύσειον ἐν ὀφρύσιν ἱερὸν ἰχθύν.

Ἐκ ταύτης ἡμῶν τῆς ὁμολογίας ὁ καλὸς Οὐλπιανὸς ζητείτω, κατὰ τί Ἀρχέστρατος ἐν ταῖς καλαῖς ὑποθήκαις περὶ τῶν ἐν Βοσπόρῳ ταρίχων εἰπών·

Βοσπόρου ἐκπλεύσαντα τὰ λευκότατ', ἀλλὰ προσίστω
μηδὲν ἐκεῖ στερεᾶς σαρκὸς Μαιώτιδι λίμνῃ
ἰχθύος αὐξηθέντος, ὃν ἐν μέτρῳ οὐ θέμις εἰπεῖν.

τίς οὗτός ἐστιν, ὃν φησιν οὐ θεμιτὸν εἶναι ἐμμέτρως εἰπεῖν;

22. ΑΦΥΑΙ. Καὶ ἐνικῶς δὲ ἀφύην λέγουσιν. Ἀριστώνυμος Ἡλίῳ ῥιγοῦντί· „Ὥστ' οὔτ' ἀφύη νῦν ἔσθ' ἁπλῶς.“ Τῆς δ' ἀφύης ἐστὶ γένη πλείω. Καὶ ἡ μὲν ἀφρῖτις λεγομένη οὐ γίνεται ἀπὸ γόνου, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐπιπολάζοντος τῇ θαλάσσῃ ἀφροῦ, ὅταν ὄμβρων γενομένων πολλῶν σύστασις γένηται. Ἑτέρα δ' ἐστὶν ἀφύη, ἡ κωβῖτις λεγομένη. Γίνεται δ' αὕτη ἐκ τῶν μικρῶν καὶ φαύλων τῶν ἐν τῇ ἄμμῳ διεγενομένων (285) κωβιδίων. Καὶ ἐξ αὐτῆς δὲ ταύτης τῆς ἀφύης ἀπογεννῶνται ἕτεραι, αἵτινες ἐγκρασίχολοι καλοῦνται. Γίνεται δὲ καὶ ἄλλη ἀφύη ὁ γόνος τῶν μαινίδων, καὶ ἄλλη δὲ

ἐκ τῆς μεμβράδος, καὶ ἔτι ἄλλη ἐκ τῶν μικρῶν κεστρέων τῶν ἐκ τῆς ἄμμου καὶ τῆς ἰλύος γινομένων. Πάντων δὲ τούτων ἡ ἀφρῖτις ἀρίστη. Δοκίμιον δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων καβίτην τινὰ ἔφητὸν λέγει καὶ τὸν ἐξ ἀθερίνης· ἰχθυδίου δ' ὄνομα ἀθερίνη. Εἶναι δέ φησι καὶ τριγλῖτιν ἀφύην. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ ἐν μεμβράσι καὶ καμμάροις τὰς ἀφύας καταριθμεῖται, διαστέλλων τὸν λεγόμενον γόνον. Ἡκέσιος δέ φησι· „Τῆς ἀφύης ἡ μὲν λευκὴ καὶ λίαν λεπτὴ καὶ ἀφρώδης, ἣν καλοῦσιν ἔνιοι καὶ κωβῖτιν, ἡ δὲ ῥυπαρωτέρα ταύτης καὶ ἀδρατέρα. Διαφέρει δ' ἡ καθαρὰ καὶ λεπτή." Ἀρχέστρατος δ' ὁ ὀψοδαιδαλός φησι·

Τὴν ἀφύην μίνθου πᾶσαν, πλὴν τὴν ἐν Ἀθήναις·
τὸν γόνον ἐξαυδῶ, τὸν ἀφρὸν καλέουσιν Ἴωνες.
Καὶ λαβὲ πρόσφατον αὐτὸν, ἐν εὐκόλποισι Φαλήρου
ἀγκῶσιν ληφθέντ' ἱεροῖς. Κἂν τῇ περικλύστῳ,
ἔστι Ῥόδῳ γενναῖος, ἐὰν ἐπιχώριος ἔλθῃ.
Ἂν δέ που ἐμείρῃς αὐτοῦ γεύσασθαι, ὁμοῦ χρὴ
κνίδας ὀψωνεῖν, τὰς ἀμφικόμους ἁπαλήφας·
εἰς ταὐτὸν μίξας δ' αὐτὰς ἐπὶ τηγάνου ὄπτα,
εὐώδη τρίψας ἄνθη λαχάνων ἐν ἐλαίῳ.

23. Κλέαρχος δ' ὁ περιπατητικὸς ἐν τοῖς περὶ παροιμιῶν περὶ τῆς ἀφύης φησί· „Διὰ τὸ μικροῦ δεῖσθαι πυρὸς ἐν τοῖς τηγάνοις οἱ περὶ Ἀρχέστρατον ἐπιβάλλοντες κελεύουσιν ἐπὶ θερμὸν τήγανον σίζουσαν ἀφαιρεῖν. Ἅμα δ' ἥπται καὶ σίζει, καθάπερ τοὐλαιον, εὐθύς. Διὸ λέγεται, Ἴδε πῦρ ἀφύη." Χρύσιππος δ' ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ περὶ τῶν δι' αὐτὰ αἱρετῶν· „Τὴν ἀφύην (φησὶ) τὴν μὲν ἐν Ἀθήναις διὰ τὴν δαφίλειαν ὑπερορῶσι, καὶ πτωχικὸν εἶναι φασιν ὄψον, ἐν ἑτέραις δὲ πόλεσιν ὑπερθαυμά-

ζουσι, πολὺ χείρω γινομένην. Εἶθ' οἱ μὲν (φησὶν) ἐνταῦθα τοὺς Ἀδριατικοὺς ὄρνιθας τρέφειν σπεύδουσιν, ἀχρειοτέρους ὄντας, ὅτι τῶν παρ' ἡμῖν πολὺ ἐλάττους εἰσίν· ἐκεῖνοι δὲ τἀναντία μεταπέμπονται τοὺς ἐνθάδε." Ἐπὶ τοῦ ἐνικοῦ Ἕρμιππος Δημόταις· „Νῦν δ' οὐδ' ἀφύην κωεῖν δοκεῖς." Καλλίας Κύκλωψι·

Πρὸς τῆς ἀφύης τῆς ἡδίστης.

Ἀριστώνυμος Ἡλίοις ζιγοῦντι· „Ὥστ' οὔτ' ἀφύη νῦν ἐστιν ἁπλῶς." Ἀφύδια δ' Ἀριστοφάνης Ταχηνισταῖς·

Μηδὲ τὰ Φαληρικὰ τὰ μικρὰ τἀφύδια.

24. Λυγκεὺς δ' ὁ Σάμιος ἐν τῇ πρὸς Διαγόραν ἐπιστολῇ, ἐπαινῶν τὰς Ῥοδιακὰς ἀφύας, ἀντιτιθεὶς πολλὰ τῶν Ἀθήνησι γινομένων πρὸς τὰ ἐν τῇ Ῥόδῳ, φησί· „Ταῖς μὲν Φαληρικαῖς ἀφύαις τὰς Αἰνιάτιδας καλουμένας ἀφύας, τῷ δὲ γλαυκίσκῳ τὸν ἔλοπα καὶ τὸν ὄρφον ἀντισταρατιθεῖσα· πρὸς δὲ τὰς Ἐλευσινιακὰς ψήττας καὶ σκόμβρους, καὶ εἴ τις ἄλλος παρ' αὐτοῖς ἰχθὺς ἐπάνω τῇ δόξῃ τοῦ Κέκροπος γέγονεν, ἀντιγεννήσασα τὸν ἀλώπεκα καλούμενον. Ὁ δὲ τὴν Ἡδυπάθειαν γράψας παρακελεύεται τῷ μὴ δυναμένῳ τιμῇ κατεργάσασθαι τὴν (286) ἐπιθυμίαν, ἀδικίᾳ κτήσασθαι τὴν ὀψοφαγίαν." Ἀρχέστρατον λέγει τὸν τένθην ὁ Λυγκεύς, ὃς ἐν τῷ πολυθρυλλήτῳ ποιήματι περὶ τοῦ γαλεοῦ λέγει οὕτως·

Ἐν δὲ Ῥόδῳ γαλεὸν τὸν ἀλώπεκα· κἂν ἀποθνήσκειν
μέλλῃς, ἂν μή σοι πωλεῖν θέλῃ, ἅρπασον αὐτόν·
ὃν καλέουσι Συρακόσιοι κύνα πίονα. Κἆτα
ὕστερον ἤδη πάσχ', ὅ τί σοι πεπρωμένον ἐστίν.

25. ΑΧΑΡΝΟΣ. Καλλίας Κύκλωψι·

Κίθαρος ὀπτὸς, καὶ βατὶς, θύννου τε κεφάλαιον τοδὶ,
ἐγχέλεια, κάραβοι, λινεὺς, ἄχαρνος οὑτοσί.

26. ΒΑΤΙΣ, ΒΑΤΡΑΧΟΣ, ΒΑΤΟΣ. Τῆς μὲν οὖν βατίδος καὶ τοῦ βατράχου μνημονεύει Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς περὶ ζώων, καταριθμῶν αὐτὰ ἐν τοῖς σελάχεσιν. Εὔπολις δ' ἐν Κόλαξί φησι· „Παρὰ τῷδε Καλλίᾳ πολλὴ θυμηδία, ἵνα πάρα μὲν κάραβοι καὶ βατίδες καὶ λαγῳ, καὶ γυναῖκες εἰλίποδες." Καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ·

Ἦν δὲ νάρκαι καὶ βατίδες, ἦν δὲ ζύγαιναι, πρήστιες, κἀμίαι τε καὶ βάτοι, ῥῖναί τε τραχυδέρμονες.

Ἐν δὲ Μεγαρίδι·

Τὰς πλευρὰς οἷόν περ βατὶς, Τὴν δ' ὀπισθίαν ἔχησθ' ἀτενὲς οἷόν περ βάτος, τὰν δὲ κεφαλὰν ὀστέων οἷόν περ ἔλαφος, οὐ βατὶς, τὰν δὲ λαπάραν σκορπίος παῖς ἐπιθαλαττιός τε οὖ.

Σαννυρίων δ' ἐν Γέλωτι·

Ὦ βατίδες, ὦ γλαύκαιναι κάρα.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων σελάχη φησὶν εἶναι βάτον, τρυγόνα, βοῦν, λάμιαν, ἀστὸν, νάρκην, βάτραχον, καὶ πάντα τα γαλεοειδῆ. Σώφρων δ' ἐν μίμοις ἀνδρείοις βότιν καλεῖ τινα ἰχθὺν ἐν τούτοις· „Κέστραι βότιν κάπτουσαι." καὶ μήποτε βοτάνην τινὰ λέγει. Περὶ δὲ τοῦ βατράχου συμβουλεύει ὁ σοφώτατος Ἀρχέστρατος ἐν ταῖς γνώμαις τάδε· „Βάτραχον ἔνθ' ἂν ἴδῃς, ὑγιαίνει, καὶ γαστρίον αὐτοῦ σκεύασον." Περὶ δὲ τῆς βατίδος·

Καὶ βατίδ' ἐφθὴν ἔσθε μέσου χειμῶνος ἐν ὥρῃ, καὶ ταύτῃ τυρὸν καὶ σίλφιον· εἶτα τε σάρκα ἰὴ πίειραν ἔχει πόντου τέκνα, τῷδε τρόπῳ χρὴ σκευάζειν. Ἤδη σοὶ ἐγὼ τάδε δεύτερον αὐδῶ.

Ἔφιππος δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Φιλύρᾳ δράματι· (ἑταίρας δ' ὄνομα ἡ Φιλύρα·)

Πάτροον ἐγὼ
τὴν βατίδα ταμίχη κατατεμὼν ἔφυν; τί φῄς;
ἢ Σκελετὸς ὀπτὴν ποιήσω; Β. Σκελετός.

27. ΒΩΚΕΣ. Ἀριστοτέλης ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ζωικῷ ἢ περὶ ἰχθύων· „Νεοττόγραπτα (φησὶ) λέγεται βᾶξ, σπαλιόγραπτα δὲ κόλιας.“ Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ·

Ἔτι δὲ ποντούτοισι βᾶκες, σμαρίδες, ἀφύαι, πάμμαροι.

Νουμήνιος δ' ἐν Διευτικῷ βόπας αὐτοὺς καλεῖ ἐν τούτοις·

Ἢ λευκὴν συνόδοντα βόπάς τε τριγλοὺς τε.

Σπεύσιππος δὲ καὶ οἱ ἄλλοι Ἀττικοὶ βόακας. Ἀριστοφάνης Σκηνὰς καταλαμβανούσαις·

(287) Ἀλλ' ἔχουσα γαστέρα
μεστὴν βοάπων ἀπεβάδιζον οἴκαδε.

Ὠνομάσθη δὲ παρὰ τὴν βοήν. Διὸ καὶ Ἑρμοῦ ἱερὸν εἶναι λόγος τὸν ἰχθύν, ὡς τὸν κίθαρον Ἀπόλλωνος. Φερεκράτης δ' ἐν Μυρμηκανθρώποις εἰπών· „Ἄλλον φωνὴν οὐκ ἔχειν ἰχθύν φασι τὸ πεφάπαν,“ ἐπιφέρει· „Νὴ τὸν Θεόν, οὐκ ἔστιν ἄλλος ἰχθὺς οὐδείς, ἢ βόαξ.“ Ἀριστοφάνης δ' ὁ Βυζάντιος καπῶς φησιν ἡμᾶς λέγειν τὸν ἰχθὺν βᾶκα, θέον βόωπα, ἐπεὶ μικρὸς ὑπάρχων μεγάλους ὄπας ἔχει. Εἴη ἂν οὖν ὁ βόωψ, βοὸς ὀφθαλμοὺς ἔχων.“ Πρὸς ὃν λεκτέον, εἰ τοῦτον καπῶς ὀνομάζομεν, διὰ τί κοφαπὸν φαμεν, καὶ οὐ κοροπῖνον; ὀνομάσθη γὰρ ἀπὸ τοῦ τὰς κόρας πωεῖν. Τί δ' οὐχὶ καὶ σείουρον λέγομεν, ἀλλὰ σίλουρον; ὀνόμασται γὰρ καὶ οὗτος ἀπὸ τοῦ σείειν συνεχῶς τὴν οὐράν.

28. ΒΕΜΒΡΑΔΕΣ. Φρύνιχος Τραγῳδοῖς·

Ὦ χρυσοκέφαλοι βεμβρήδες θαλάσσιαι.

Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ βαμβραδόνας αὐτὰς καλεῖ·

Βεμβραδόνες τε καὶ κίχλαι, λαγοὶ δρόμωντές τ' ἄλαμοι.

Καὶ Σώφρων ἐν ἀνδρείοις· „Βαμβραδόνι, βαφίδι." Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ·

Ἢ βαιῇ καρῖδι καὶ εἴ ποτε βεμβράδι, κείνῃ
ζανὴ ἐπ' ἀγρώστοιο, τάδε σκέψαιο δέλευρα.

Δωρίων δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων φησὶ, Βεμβρίδ' ἀποκεφαλίσας, εἰὰν ᾖ ἄδρεστέρα, καὶ ἀποπλύνας ἁλὶ λεπτῷ καὶ ὕδατι, ἕψε τὸν αὐτὸν τρόπον τῇ τριγλίτιδι. Γίνεται δὲ, φησὶν, ἐκ μύρης τῆς βεμβράδος σκευασία τις ἡ προσαγορευομένη βεμβραφύη· ὧν μνημονεύει Ἀριστώνυμος ἐν Ἠλίῳ ζιγοῦντι·

Ὁ γά τοι Σικελὸς ταῖς μεμβραφύαις προσέοικεν ἁρπινοβήτης.

Ἀττικοὶ δ' ὅμως βεμβράδας λέγουσιν. Ἀριστομένης Γόησι· „Βεμβράδας φέρων ὀβολοῦ." Ἀριστώνυμος Ἠλίῳ ζιγοῦντι·

Οὔτ' ἀφύη νῦν ἔστιν ἔτι σαφῶς οὔτ' αὖ βεμβρὰς κακοδαίμων.

Ἀριστοφάνης Γήρᾳ·

Ταῖς πολιόχρωσι βεμβράσιν τεθραμμένη.

Πλάτων Πρέσβεσιν· „Ἡράκλεις, τῶν βεμβράδων." Ἐν δὲ ταῖς Εὐπόλιδος Αἰξὶν ἔστιν εὑρεῖν καὶ διὰ τοῦ μ γραφόμενον. Ἀντιφάνης δ' ἐν Κνωθίδει·

Ἄτοπόν γε κηρύττουσιν ἐν τοῖς ἰχθύσι
κήρυγμ', ὅπου καὶ νῦν τις ἐκκράγει μέγα
μέλιτος γλυκυτέρας μεμβράδας φάσκων ἔχειν.
Κἀ τοῦτο τοιοῦτ' ἐστὶν, οὐδὲν κωλύει
τοὺς μελιτοπώλας αὖ λέγειν, βοᾶν θ', ὅτι
πωλοῦσι τὸ μέλι σαπρότερον τῶν μεμβράδων.

Καὶ Ἄλεξις δ' ἐν Χορηγίδι διὰ τοῦ μ εἴρηκεν·

Ὃς τοῖς τετραδισταῖς μὲν παρέθηκεν ἐσθίειν
πρώην λάσανον, καὶ μεμβράδας, καὶ στέμφυλα.

Ἐν δὲ Πρωτοχόρῳ·

Ἐπιτονώτερον
ἔργον μὰ τὸν Διόνυσον οὐκ εἴληφ' ἐγώ,
ἀφ' οὗ παρασταῦ. Μεμβράδας μοι κρεῖττον ἦν
ἔχειν μετ' Ἀττικιστὶ δυναμένου λαλεῖν.
Ὀνηαιφόρον ἦν τοῦτο.

(288) 29. ΒΑΕΝΝΟΣ. Τούτου μέμνηται Σώφρων ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ὠλιεὺς τὸν ἀγροικώταν· „Βλέννῳ θηλαμόνι." Ἔστι δὲ κωβιῷ τὴν ἰδέαν παραπλήσιος. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ ΒΑΙΟΝΑΣ τινὰς ἰχθῦς καλεῖ, ἐν τούτοις·

Ἄγε δὲ τρίγλας τε κυφὰς κἀχαρίστους βαίονας.

Καὶ παρ' Ἀττικοῖς δὲ παροιμία ἐστὶ, Μή μοι βαίων· κακὸς ἰχθύς.

30. ΒΟΤΓΑΛΩΣΣΟΣ. Ὁ Πυθαγορικὸς δὲ δι' ἐγκράτειαν Ἀρχέστρατός φησιν·

Εἶτα λαβεῖν ψῆτταν μεγάλην καὶ τὴν ὑπέτρηχυν
βούγλωσσον, ταύτην θέρεος, κατὰ Χαλκίδα κεθνήν.

Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ· „Βούγλωσσοί τε καὶ πίθαρος ἐνῆς." Τῶν δὲ βουγλώσσων διαλλάττοντές εἰσιν οἱ κυνόγλωσσοι· περὶ ὧν καὶ αὐτῶν Ἐπίχαρμός φησιν·

Αἰολίαι πλῶτές τε κυνόγλωσσοί τ', ἐνῆν δὲ σκιαθίδες.

Ἀττικοὶ δὲ ψῆτταν αὐτὴν καλοῦσιν.

31. ΓΟΓΓΡΟΙ. Τούτους Ἡσίοδος σκληροτέρους τῶν ἐγχέλεων εἶναί φησι καὶ ἀραιοσαρκοτέρους τε καὶ ἀτροφωτέρους, εὐχυλίᾳ τε πολὺ λειπομένους, εὐστομύχους εἶναι. Νίκανδρος δὲ ὁ ἑποποιὸς ἐν τρίτῳ Γλωσσῶν

καλεῖσθαί φησιν αὐτοὺς καὶ γρύλλους. Εὔδοξος δ' ἐν ἕκτῳ γῆς περιόδου γόγγρους φησὶ πολλοὺς ἀνδραχθεῖς ἐν Σικυῶνι ἁλίσκεσθαι· ὧν ἐνίους εἶναι καὶ ἑπταξιαίους. Φιλήμων δὲ, τῆς κωμῳδίας ὁ ποιητὴς, καὶ αὐτὸς μνημονεύων τῶν ἐν Σικυῶνι διαφόρων γόγγρων, ποιεῖ τινα μάγειρον ἐπὶ τέχνῃ τῇ ἑαυτοῦ σεμνυνόμενον, καὶ λέγοντα ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Στρατιώτῃ τάδε·

32. Ὡς ἵμερός μ' ὑπῆλθε, γῇ τε κοὐρανῷ
λέξαι μολόντι, τοὔψον ὡς ἐσκεύασα.
Νὴ τὴν Ἀθηνᾶν, ἡδύ γ' ἔστ', εὐημερεῖν
ἐν ἅπασιν. Ἰχθὺς ἅπαλὸς οἷος γέγονέ μοι,
οἷον παρατέθεικ', οὐ πεφαρμακευμένον
τυροῖσιν, οὐδ' ἄνωθεν ἐξηνθισμένον·
ἀλλ', οἷος ἦν ζῶν, καὶπτὸς ὢν τοιοῦτος ἦν.
Οὕτως ἁπαλὸν ἔδομα καὶ πρᾷον τὸ πῦρ,
ὀπτῶν τὸν ἰχθὺν, οὐδὲ πιστευθήσομαι.
Ὅμοιον ἐγένετ', ὄρνις ὁπόταν ἁρπάσῃ
ταῦ καταπιεῖν μεῖζόν τι· περιτρέχει κύκλῳ,
τηροῦσα τοῦτο, καταπιεῖν ἐσπεύδακεν·
ἕτεραι διώκουσιν δὲ ταύτην. Ταυτὸν ἦν.
Τὴν ἡδονὴν ὁ πρῶτος αὐτῶν καταμαθὼν
τῆς λοπάδος ἀνεπήδησε, κἄφευγεν κύκλῳ
τὴν λοπάδ' ἔχων. Ἄλλοι δ' ἐδίωκον κατὰ πόδας.
Ἔξῃν ὁλολύζειν· οἱ μὲν ἥρπασάν τι γὰρ,
οἱ δ' οὐδέν, οἱ δὲ πάντα. Καίτοι παρέλαβον
ἰχθῦς ποταμίους, ἐσθίοντας βόρβορον.
Εἰ δ' ἔλαβον ἀρτίως σκάρον, ἢ 'κ τῆς Ἀττικῆς
γλαυκίσκον, ὦ Ζεῦ σῶτερ, ἢ 'ξ Ἄργους κάπρον,
(289) ἢ 'κ τῆς Σικυῶνος τῆς φέλης, ἣν τοῖς θεοῖς
φέρει Ποσειδὼν γόγγρον εἰς τὸν οὐρανὸν,

ἅπαντες οἱ φαγόντες ἐγένοντ' ἂν θεοί.
Ἀθανασίαν εὔρημα· τοὺς ἤδη νεκροὺς,
* * ὅταν ὀσφρανθῶσι, ποιῶ ζῆν πάλιν.

33. Ταῦτα, νὴ τὴν Ἀθηνᾶν, οὐδ' ἂν Μενεκράτης ἦν ὁ Συρακόσιος ἐξωγκώσατο, ὁ Ζεὺς ἐπικαλούμενος, ὃς ἐφρόνει μέγα, ὡς μόνος αἴτιος τοῦ ζῆν τοῖς ἀνθρώποις γινόμενος, διὰ τῆς αὐτοῦ ἰατρικῆς. Τοὺς γοῦν θεραπευομένους ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἱερὰς καλουμένας νόσους, συγγράφεσθαι ἠνάγκαζεν, ὅτι ὑπακούσονται αὐτῷ δοῦλοι περισωθέντες. Καὶ ἠκολούθουν ὁ μέν τις Ἡρακλέους σκευὴν ἔχων, καὶ καλούμενος Ἡρακλῆς· (Νικόστρατος δ' ἦν οὗτος, ὁ Ἀργεῖος, ἱερὰν νόσον θεραπευθείς. Μνημονεύει δ' αὐτῶν Ἕρμιππος ἐν Πελταστῇ, λέγων οὕτως·

Οὐ Μενεκράτης μὲν ἔφασκεν εἶναι Ζεὺς θεός,
Νικόστρατος δ' ἀργεῖος, ἕτερος Ἡρακλῆς·)

ἄλλος δέ τις, ὡς Ἑρμῆς, χλαμύδ' ἔχων καὶ κηρύκειον, πρὸς δὲ τούτοις πτερά· ὡς ὁ Ζελείτης Νικαγόρας, ὁ καὶ τῆς πατρίδος τυραννήσας, ὡς ἱστορεῖ Βάτων ἐν τοῖς περὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ τυράννων. Ἡγήσανδρος δέ φησιν, ὅτι καὶ Ἀστυκρέοντα, θεραπευθέντα ὑπ' αὐτοῦ, Ἀπόλλωνα ἐκάλεσε. Καὶ ἄλλος δ' αὐτῷ τῶν περισωθέντων Ἀσκληπιοῦ στολὴν ἀναλαβὼν συμπεριεφθείρετο. Αὐτὸς δ' ὁ Ζεὺς, πορφύραν ἠμφιεσμένος, καὶ στέφανον χρυσοῦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχων, καὶ σκῆπτρον κρατῶν, κηπίδας τε ὑποδεδεμένος, περιῄει μετὰ τοῦ θείου χοροῦ. Καὶ ἐπιστέλλων Φιλίππῳ τῷ βασιλεῖ, οὕτως ἔγραψεν·

34. „Μενεκράτης Ζεὺς Φιλίππῳ χαίρειν. Σὺ μὲν Μακεδονίας βασιλεύεις, ἐγὼ δὲ ἰατρικῆς. Καὶ σὺ μὲν ὑγιαίνοντας δύνασαι, ὅταν βουληθῇς, ἀπολλύναι, ἐγὼ δὲ τοὺς νοσοῦντας σώζειν, καὶ τοὺς εὐφόστους ἀνόσους, οἷ

ἂν ἐμοὶ πείθωνται, παρέχειν μέχρι γήρως ζῶντας. Τοιγαροῦν σὲ μὲν Μακεδόνες δορυφοροῦσιν, ἐμὲ δὲ καὶ οἱ μέλλοντες ἔσεσθαι. Ζεὺς γὰρ ἐγὼ αὐτοῖς βίον παρέχω." Πρὸς ὃν ὡς μελαγχολῶντα ἐπέστελλεν ὁ Φίλιππος· „Φίλιππος Μενεκράτει ὑγιαίνειν." Παραπλησίως δ' ἐπέστελλε καὶ Ἀργιδάμῳ, τῷ Λακεδαιμονίων βασιλεῖ, καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσοις ἔγραφεν, οὐκ ἀπεχόμενος τοῦ Διός. Καλέσας δ' αὐτὸν ποτὲ ἐπὶ δεῖπνον ὁ Φίλιππος μετὰ τῶν ἰδίων θεῶν, συγκατέκλινε πάντας ἐπὶ τῆς μέσης κλίνης, ὑψηλότατα καὶ ἱεροπρεπέστατα κεκοσμημένης, καὶ τράπεζαν παραθεὶς, ἐφ' ἧς βωμὸς ἔκειτο καὶ τῶν ἀπὸ γῆς πάντων ἀπαρχαί. Καὶ ὁπότε τοῖς ἄλλοις παρεφέρετο τὰ ἐδώδιμα, τοῖς ἀμφὶ Μενεκράτην ἐθυμίων καὶ ἔσπενδον οἱ παῖδες. Καὶ τέλος ὁ καινὸς Ζεὺς, μετὰ τῶν ὑπηκόων γελώμενος θεῶν, ἔφυγεν ἐκ τοῦ συμποσίου, ὡς Ἡγήσανδρος ἱστορεῖ. Μνημονεύει δὲ τοῦ Μενεκράτους καὶ Ἄλεξις ἐν Μίνῳ.

35. Καὶ Θεμίσων δ' ὁ Κύπριος, τὰ Ἀντιόχου τοῦ βασιλέως παιδικά, ὥς φησι Πύθερμος ὁ Ἐφέσιος ἐν τῇ ὀγδόῃ τῶν ἱστοριῶν, οὐ μόνον ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ἀνεκηρύττετο, Θεμίσων Μακεδὼν, Ἀντιόχου βασιλέως Ἡρα(290)κλῆς, ἔθυσιν δὲ αὐτῷ πάντες οἱ ἐγχώριοι, ἐπιλέγοντες Ἡρακλεῖ Θεμίσωνι, καὶ παρῆν αὐτὸς, ὁπότε τις τῶν ἐνδόξων θύοι, καὶ ἀνέκειτο, στρωμνὴν καθ' αὑτὸν ἔχων, ἠμφιεσμένος λεοντῆν· ἐφόρει δὲ καὶ τόξα Σκυθικὰ καὶ ῥόπαλον ἐκράτει. Ὁ δὲ σὺν Μενεκράτης, τοιοῦτος ὢν ὁποῖος εἴρηται, σύδὲν παραπλήσιόν ποτε ἐξωγκώσατο, οἷον ὁ προειρημένος μάγειρος·

Ἀθανασίαν ηὗρηκα. Τοὺς ἤδη νεκροὺς,
* * ὅταν ὀσφρανθῶσι, ποιῶ ζῆν πάλιν.

36. Ἀλαζονικὸν δ' ἐστὶ πᾶν τὸ τῶν μαγείρων φῦλον, ὡς καὶ Ἡγήσιππος ἐν Ἀδελφοῖς παρίστησι. Παράγει δὲ μάγειρον, λέγοντα·

Βέλτιστε, πολλοῖς πολλὰ περὶ μαγειρικῆς
εἰρημέν' ἐστίν· ἢ λέγων φαίνου τί μοι
καινὸν παρὰ τοὺς ἔμπροσθεν, ἢ μὴ κόπτ' ἐμέ.
Β. Οὔκ, ἀλλὰ τὸ πέρας τῆς μαγειρικῆς, Σύρε,
εὑρημένον εἰδέναι νόμιζε μόνον ἐμέ.
Οὐ γὰρ παρέργως ἔμαθον ἐν ἔτεσιν δυσὶν,
ἔχων περίζωμ', ἀλλ' ἅπαντα τὸν βίον
ζητῶν κατὰ μέρη τὴν τέχνην, ἐξήτακα.
Εἴδη λαχάνων ὅσ' ἐστὶ, βεμβράδων τρόπους,
φακῆς γένη παντοδαπά. Τὸ πέρας σοι λέγω·
ὅταν ἐν περιδείπνῳ τυγχάνω διακονῶν,
ἐπὰν τάχιστ' ἔλθωσιν ἐκ τῆς ἐκφορᾶς,
τὰ βάπτ' ἔχοντες, τοὐπίθημα τῆς χύτρας
ἀφελὼν ἐποίησα τοὺς δακρύοντας γελᾶν·
τοιοῦτος ἔνδοθέν τις ἐν τῷ σώματι
διέδραμε γαργαλισμὸς, ὡς ὄντων γάμων.
Α. Φακῆν παρατιθεὶς, εἰπέ μοι, καὶ βεμβράδας;
Β. Τὰ πάρεργά μου ταῦτ' ἔστιν. Ἢν δὲ δὴ λάβω
τὰ δέοντα, καὶ τοὐπτάνιον ἁρμόσωμ' ἅπαξ,
ὅπερ ἐπὶ τῶν ἔμπροσθε Σειρήνων, Σύρε,
ἐγένετο, καὶ νῦν ταὐτὸ τοῦτ' ἄψει πάλιν.
ὑπὸ τῆς γὰρ ὀσμῆς οὐδὲ εἷς δυνήσεται
ἁπλῶς διελθεῖν τὸν στενωπὸν τουτονί·
ὁ δὲ παριὼν πᾶς εὐθέως πρὸς τὴν θύραν
ἑστήξετ' ἀχανὴς, προσπεπατταλευμένος,
ἄφωνος, ἄχρι ἄν, τῶν φίλων βεβυσμένος,
τὴν ῥῖν' ἕτερός τις προσδραμὼν ἀποσπάσῃ.

Α. Μέγας εἶ τεχνίτης. Β. Ἀγνοεῖς, πρὸς ὃν λαλεῖς·
πολλοὺς ἐγὼ σφόδρ' οἶδα τῶν καθημένων,
οἳ καταβεβρώκασ' ἕνεκ' ἐμοῦ τὰς οὐσίας.
Πρὸς τῶν θεῶν, τί διαφέρειν οὗτος ὑμῖν δοκεῖ τῶν παρὰ Πινδάρῳ Κηληδόνων, αἳ, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ταῖς Σειρῆσι, τοὺς ἀκροωμένους ἐποίουν, ἐπιλανθανομένους τῶν τροφῶν διὰ τὴν ἡδονὴν, ἀφαυαίνεσθαι;

37. *Νικόμαχος δ' ἐν Εἰλειθυίᾳ καὶ αὐτὸς παράγει τινὰ μάγειρον ὑπερβάλλοντα τοὺς περὶ τὸν Διόνυσον τεχνίτας. Λέγει δ' οὖν οὗτος πρὸς τὸν μισθωσάμενον·*

Ὑποδεικνύεις μὲν ἦθος ἀστεῖον πάνυ
καὶ πρᾷον· ὀλίγωρον δὲ πεποίηκάς τι. Β. Πῶς;
Α. Ἐν τῇ τέχνῃ τινες ἐσμέν, οὐκ ἐξήπακας.
Ἢ πρότερον ἐπύθου τῶν ἀκριβῶς εἰδότων,
οὕτω τ' ἐμισθώσω με; Β. Μὰ Δί', ἐγὼ μὲν οὔ.
Α. Ἦ μὴν ἴσως, ὅσον μαγείρου διαφέρει
(291) *μάγειρος, οὐκ οἶσθ'. Β. Εἴσομαι δέ γ', ἢν λέγῃς·*
τὸ γὰρ, παραλαβόντ' ὄψον ἠγορασμένον,
πότερ' ἀποδοῦναι σκευάσαντα μουσικῶς,
διάκονου' στ' οὐ τοῦ τυχόντος; Α. Ἡράκλεις·
ὁ μάγειρός ἐσθ' ὁ τέλειος ἑτέρα διάθεσις.
Πολλὰς τέχνας λάβοις ἂν ἐνδόξους πάνυ,
ὧν τὸν μαθεῖν βουλόμενον ὀρθῶς οὐκ ἔνι
ταύταις προσελθεῖν εὐθύς, ἀλλ' ἔμπροσθε δεῖ
ζωγραφίας ἅπτεσθαι. Ταὐτὰ καὶ μαγειρικῆς
πρότερον μαθεῖν δεῖ τῆς τέχνης ἑτέρας τέχνας·
ὧν εἰδέναι σοι κρεῖττον ἦν μοι πρὶν λαλεῖν·
ἀστρολογικὴν, γεωμετρικὴν, ἰατρικήν.
Τῶν ἰχθύων γὰρ τὰς δυνάμεις καὶ τὰς τέχνας
ἐντεῦθεν εἶσει, παρακολουθήσεις χρόνοις,

πότ' ἄωρός ἐσθ' ἕκαστος, ἢ πόθ' ὥριμος.
Τῶν ἡδονῶν γὰρ μεγάλα τὰ διαστήματα·
ἐνίοτε κρείττων γίγνεται θύννου βάναξ.
Β. Ἔστιν. Γεωμετρικῇ δὲ καὶ σοὶ πρᾶγμα τί;
Α. Τοὐψητάριον ἡμεῖς σφαῖραν εἶναι τιθέμεθα.
Τοῦτο διελέσθαι, καὶ τόπον λαβόνθ' ἕνα
μερίσαι κατ' εἶδος τῆς τέχνης ἐπιδέξια,
ἐκεῖθεν ἐνταῦθ' ἐστὶ μετενηνεγμένα.
Β. Οἶπος, πέπεισμαι· καὶ τὰ λοιπὰ μὴ λάλει.
περὶ τῆς ἰατρικῆς δέ; Α. Τῶν γὰρ βρωμάτων
πνευματικὰ καὶ δύσπεπτα καὶ τιμωρίαν
ἔχοντ' ἔνι' ἔστιν, οὐ τροφήν. Λεπτῶν δὲ πᾶς
ταλλότρια γίγνετ' ἀξύχειρ κοὐκ ἐγκρατής.
Τοῖς δὴ τοιούτοις βράμμασιν τὰ φάρμακα
εὗρητ' ἐκεῖθεν. Μεταφορὰ δ' ἐστὶν τέχνης
ἤδη τὸ μετὰ νοῦ καὶ τὸ συμμέτρως ἐμόν·
παρὰ τεκτικῆς, ἅπασα ποῦ τεθήπεται·
ἀριθμῷ τὸ πλῆθος εἰδέναι, μαγειρικῆς.
Οὐδεὶς ἕτερός σοι πρὸς ἐμὲ καὶ γραφήσεται.
Β. Μικρὰ διάκουσον ἐν μέρει χἀμοῦ. Α. Λέγε.
Β. Σὺ μηδὲν ἐνόχλει μήτε σαυτὸν μήτ' ἐμέ,
ἀπραγμόνως δὲ διαγενοῦ τὴν ἡμέραν.

38. Ὁ δὲ παρὰ τῷ νεωτέρῳ Φιλήμονι μάγειρος διδασκαλικός τις εἶναι θέλει, τοιαῦτά τινα λαλῶν·

Ἔασαθ' οὕτως, ὡς ἔχει. Τὸ πῦρ μόνον
ποιεῖτε τοῖς ὀπτοῖσι μήτ' ἀνεμένον·
τὸ γὰρ τοιοῦτ' οὐχ ὀπτόν, ἀλλ' ἑφθὸν ποιεῖ·
μήτ' ὀξύ· κατακαίει γὰρ ὅσ' ἂν ἔξω λάβῃ
τοῦτο πάλιν, εἰς τὴν σάρκα δ' οὐκ ἐνδύεται.
Μάγειρός ἐστιν οὐκ ἐὰν ζωμήρυσιν

ἔχων τις ἔλθῃ καὶ μάχαιραν πρός τινα,
οὐδ' ἂν τις εἰς τὰς λοπάδας ἰχθῦς ἐμβάλῃ,
ἀλλ' ἔστι τις φρόνησις ἐν τῷ πράγματι.

39. Ὁ δὲ περὶ Διφίλῳ ἐν τῷ Ζωγράφῳ, καὶ πρὸς οὓς ἐκμισθοῦν αὐτὸν δεῖ, διδάσκει, λέγων οὕτως·

Οὐ μὴ παραλάβῃ σ' οὐδαμοῦ, Δράκων, ἐγὼ
ἐπ' ἔργον, οὗ μὴ διατελεῖς τὴν ἡμέρᾶν
τραπεζοποιῶν ἐν ἀγαθοῖς πολλοῖς χύδην.
Οὐ γὰρ βαδίζω πρότερον, ἂν μὴ δοκιμάσω,
(292) τίς ἔσθ' ὁ θύων, ἢ πόθεν συνίσταται
τὸ δεῖπνον, ἢ κέκληκεν ἀνθρώπους τίνας.
Ἔστιν δ' ἁπάντων τῶν γενῶν μοι διαγραφή,
εἰς ποῖα μισθοῦν ἢ φυλάττεσθαί με δεῖ.
Οἷον τὸ κατὰ τὸ μπόριον, εἰ βούλει, γένος·
ναύκληρος ἀποθύει τις εὐχήν, ἀποβαλών
τὸν ἱστὸν ἢ πηδάλια συντρίψας νεώς,
ἢ φορτί' ἐξερράψ' ὑπεραντλος γενόμενος,
ἀφῆκα τὸν τοιοῦτον· οὐδὲν ἡδέως
ποιεῖ γὰρ οὗτος, ἀλλ' ὅσον νόμου χάριν·
ὁμοῦ δὲ ταῖς σπονδαῖσι διαλογίζεται
τοῖς συμπλέουσιν ὅπόσον ἐπιβάλλει μέρος,
τιθεὶς, τά θ' αὑτοῦ σπλάγχν' ἕκαστος ἐσθίει.
Ἄλλ' ἕτερος εἰσπέπλευκεν ἐκ Βυζαντίου
τριταῖος, ἀπαθής, εὐπορικός, περιχαρὴς
εἰς δέκ' ἐπὶ τῇ μνᾷ γεγονέναι καὶ δώδεκα,
λαλῶν τὰ ναῦλα καὶ δάνει' ἐρυγγάνων,
ἀφροδίσι' ὑπὸ πόλλοψι μαστροποῖς ποιῶν,
ὑπὸ τοῦτον ὑπέμυξ' εὐθὺς ἐμβεβηκότα,
τὴν δεξιὰν ἐνέβαλον, ἐμνήσθην Διὸς
σωτῆρος, ἐμπέπηγα τῷ διακοπεῖν.

Τοιοῦτος ὁ τρόπος. Μειράκιον ἐρῶν πάλιν
τὰ πατρῷα βρύκει καὶ σποδῷ· πορεύομαι.
Ἀπὸ συμβολῶν συνάγοντα, νὴ Δί', ἕτερά που
ἐνέβαλεν εἰς τὸν κέραμον ἀνευρημένα,
τὰ κράσπεδ' ἀποθλίβοντα, καὶ κεκραγότα·
„ὀψάριον ἀγοραῖον ποιεῖν τίς βούλεται;“
Ἐῶ βοᾶν. Πληγὰς γὰρ ἔνι προσλαμβάνειν
ἐλθόντα, καὶ τὴν νύχθ' ὅλην διακονεῖν.
Τὸ μισθάριον γὰρ ἂν ἀπαιτῇς, ἀμίδα μοι
ἔνεγκε πρῶτον, φησίν. Ὄξος ἡ φακῇ
σὺκ εἶχε. Πάλιν ᾔτησας· οἰμώξει μακρὰ
πρῶτος μαγείρων, φησίν. Ἕτερα μυρία
τοιαῦτα καταλέξαιμ' ἄν. Οὗ δὲ νῦν σ' ἄγω,
πορνεῖόν ἐστι, πολυτελῶς Ἀδώνια
ἄγουσ' ἑταίρα μεθ' ἑτέρων πορνῶν χύδην.
Σαυτὸν ἀποτάξεις τόν τε κόλπον ἀποτρέχων.

40. Καὶ παρ' Ἀρχεδίκῳ δ' ἐν Θησαυρῷ ἄλλος σοφιστὴς μαγειρίσκος τάδε λέγει·

Πρῶτον ὠμῶν κειμένων
Τῶν ἰχθύων πάρεισιν οἱ κεκλημένοι.
Δίδου κατὰ χειρός. Τοὔψον οἰχήσει λαβών.
Τὰς λοπάδας ἐπιθεὶς ἐπὶ τὸ πῦρ τοὺς ἄνθρακας
ἔρραν' ἐλαίῳ πάντα, καὶ ποιῶ φλόγα.
Ἐν ᾧ τὸ λάχανον αἴ τε τῶν παροψίδων
τὸν ἄνδρα δρμύτητες εὐφραίνουσί μου,
ἐφθὸν τὸν ἰχθὺν ἀποδίδωμ', ἔχοντα τοὺς
χυμοὺς ἐν αὐτῷ τήν τε τῆς ἅλμης ἀκμήν,
εἰς ἣν ἂν ἐμβάψαιτο πᾶς ἐλεύθερος.
Ἐλαδίου κοτύλης τε παραναλωμένης
σέσεμι· ἐμοὶ τρίκλινα πεντήκοντ' ἴσως.

Φιλοστέφανος δ' ἐν Δηλίῳ καὶ ὀνόματα ἐνδόξων μαγείρων ἐν τοῖσδε καταλέγει·

(293) Εἰδώς σε πάντων διαφέροντα τῇ τέχνῃ
τῇ τ' ὀξύτητι, μετὰ Θίβρωνα, Δαίδαλε,
τὸν ἐξ Ἀθηνῶν, τὸν καλούμενον πέρας,
δοὺς μισθὸν, ὃν μ' ᾔτησας, ἦκω δεῦρ' ἄγων.

41. Σωτάδης δ', οὐχ ὁ τῶν Ἰωνικῶν ᾀσμάτων ποιητὴς ὁ Μαρωνίτης, ἀλλ' ὁ τῆς μέσης κωμῳδίας, ποιεῖ καὶ αὐτὸς ἐν Ἐγκλειομέναις, (οὕτω γὰρ ἐπιγράφει τὸ δρᾶμα,) τοιάδε μάγειρον λέγοντα·

Καρῖδας ἔλαβον πρῶτον, ἀπεταγήνισα
ταύτας ἁπάσας. Γαλεὸς εἴληπται μέγας,
ὤπτησα τὰ μέσα, τὴν δὲ λοιπὴν γρυμέαν
ἕψω, ποιήσας τρίμμα συκαμίνινον.
Γλαύκου φέρω κεφάλαια παμμεγέθη δύο,
ἐν λοπάδι μεγάλῃ ταῦτα, λιτῶς προσαγαγὼν
χλόην, κύμινον, ἅλας, ὕδωρ, ἐλάδιον.
Λάβρακα μετὰ ταῦτ' ἐπριάμην καλὸν σφόδρα·
ἔσται δι' ἅλμης λιπαρὸς ἐφθὸς ἐν χλόῃ.
Ἀποδοὺς ὅσ' ἐστὶν ἀπ' ὀβελίσκων ὀπτανὰ,
τρίγλας καλὰς ἠγόρασα καὶ κίχλας καλὰς,
ἔῤῥιψα ταύτας ἐπὶ τὸν ἄνθραχ', ὡς ἔχει,
ἅλμῃ τε λιπαρᾷ παρατίθημ' ὀρίγανον.
Ταύταις προσέλαβον σηπίας καὶ τευθίδας·
ἀστεῖον ὤφθη τευθὶς ὠνθυλευμένη
καὶ πτερύγι' ἁπαλῶς σηπίας ὠπτημένα.
Τριμμάτιον ὠμείωσα τούτοις ἀνθινὸν
παντοδαπόν. Ἐψητὸν δὲ μετὰ ταῦτ' ἀστινα·
ὀξυλίπαρον τούτοις ἔδωκα χυμίον.
Γόγγρον ἐπὶ τούτοις ἐπριάμην παχὺν σφόδρα,

κατέπνιξ' ἐν ἅλμῃ τοῦτον εὐανθεστέρᾳ.
Κωβίδι' ἄττα καὶ πετραῖα δή τινα
ἰχθύδια, τούτων ἀποκνίσας τὰ κρανία
ἐμόλυν' ἀλεύρῳ * * τοιούτῳ τινὶ,
πέμπω τε ταῖς καρῖσι τὴν αὐτὴν ὁδόν.
Ἁμίαν τε χήραν, θηρίον καλὸν σφόδρα,
θρίοισι ταύτην ἅλις ἐλαδίῳ διεὶς
ἐσπαργάνωσα περιπάσας ὀρίγανον,
ἐνέκρυψά θ', ὥσπερ δαλὸν, εἰς πολλὴν τέφραν.
Ἄφυαν θ' ἅμ' αὐτῇ παρέλαβον Φαληρικήν.
Λίς κύαθος ἐνταῦθ' ὕδατος ἐπιχυθεὶς πολύ·
τεμὼν δὲ λεπτὴν τῆς χλόης καὶ πλείονα,
κἂν ᾖ δικότυλος λήκυθος, κατάστρεφε.
Τί λοιπόν; Οὐδὲν ἄλλο. Τοῦτ' ἔσθ' ἡ τέχνη,
οὐκ ἐξ ἀπογραφῆς, οὐδὲ δι' ὑπομνημάτων.

42. Καὶ μαγείρων μὲν ἅλις· τοῦ δὲ γόγγρου πέρι λεκτέον. Ἀρχέστρατος μὲν γὰρ ἐν τῇ Γαστρονομίᾳ, καὶ ὁ τόθεν ἕκαστον μέρος αὐτοῦ δεῖ συνεπεῖσθαι, διηγεῖται, οὕτως·

Γόγγρου μὲν γὰρ ἔχεις κεφαλὴν φίλῃ ἐν Σικυῶνι,
πίονος, ἰσχυροῦ, μεγάλου, καὶ πάντα τὰ κοῖλα·
εἶτα χρόνον πολὺν ἕψε, χλόῃ περίπαστον ἐν ἅλμῃ·

(294) Ἑξῆς τε, περὶ τῶν κατ' Ἰταλίαν τόπων διεξιὼν, πάλιν ὁ καλὸς οὗτος περιηγητὴς φησι·

Καὶ γόγγρος σπουδαῖος ἁλίσκεται, ὥστε τοσοῦτον τῶν ἄλλων πάντων ὄψων κρατεῖ οὗτος, ὅσον περ θύννος ὁ πιότατος τῶν φαυλοτάτων κορακίνων.

Ἄλεξις δὲν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις·

Γόγγρου δ' ὁμοῦ σαρευτὰ πιμελῆς μέλη
ὑπεργέμοντα.

Ἀρχέδικος δ' ἐν Θησαυρῷ παράγει τινὰ μάγειρον, λέγοντα, περὶ ὧν ὠψώνηκεν αὐτός·

Δραχμῶν τριῶν γλαυκίσκων,
γόγγρου κεφαλὴν καὶ τὰ πρῶτα τεμάχια
δραχμῶν πάλιν πέντ'. Ὦ ταλαιπώρου βίου.
Δραχμῆς τραχήλους. Ἀλλὰ νὴ τὸν ἥλιον,
κἀμοὶ τράχηλον ἕτερον, εἴ ποθεν λαβεῖν
ἦν καὶ πρίασθαι δυνατὸν, ὃν ἔχω τοῦτον ἄν,
πρὶν εἰσενεγκεῖν ταῦτα δεῦρ', ἀπηγξάμην.
οὐδεὶς δεδιηκόνηκεν ἐπιπονώτερον.
Ἅμα μὲν πρίασθαι πολλὰ καὶ πολλοῦ σφόδρα·
ἅμα δ' εἴ τι χρηστὸν ἀγοράσαμ', ἀπωλλύμην.
Κατέδοντ' ἐκεῖνοι. Τοῦτο πρὸς ἐμαυτὸν λέγω.
Διαπτυίουσ' οἶνον δὲ τοιοῦτον χαμαί.
Οἴμοι.

43. *ΓΑΛΕΟΙ.* Ἰκέσιος ἐν τοῖς περὶ ὕλης, τῶν γαλεῶν βελτίονας εἶναι καὶ ἀπαλωτέρους τοὺς ἀστερίας καλουμένους. Ἀριστοτέλης δὲ εἴδη αὐτῶν φησιν εἶναι πλείω, ἀκανθίαν, λεῖον, ποικίλον, σκύμνον, ἀλωπεκίαν, ῥίνην. Δωρίων δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων, τὸν ἀλωπεκίαν μίαν ἔχειν φησὶ λοφιὰν πρὸς τῷ οὐραίῳ, ἐπὶ δὲ τῆς ῥάχεως οὐδαμῶς. Ὁ δ' Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων καὶ κεντρίνην φησί τινα γαλεὸν εἶναι καὶ νωτιδανόν. Ἐπαίνετος δ' ἐν Ὀψαρτυτικῷ ἐπινωτιδέα καλεῖ, χείρονα δ' εἶναι τὸν κεντρίνην καὶ δυσώδη. Γνωρίζεσθαι δ' ἐκ τοῦ πρὸς τῇ πρώτῃ λοφιᾷ ἔχειν κέντρον, τῶν ὁμοειδῶν οὐκ ἐχόντων· οὔτε δὲ στέαρ οὔτε πιμελὴν ἔχειν τοὺς ἰχθῦς τούτους, διὰ τὸ χονδρώδεις εἶναι. Ἰδίως δὲ ὁ ἀκανθίας τὴν καρδίαν ἔχει πεντάγωνον. Τίκτει δ' ὁ γαλεὸς τὰ πλεῖστα τρία, καὶ εἰσδέχεται τὰ γεννηθέντα εἰς τὸ στόμα,

καὶ πάλιν ἀφίησι· μάλιστα δ' ὁ ποικίλος καὶ ὁ ἀλωπεκίας. Οἱ δὲ λοιποὶ οὐκ ἔτι, διὰ τὴν τραχύτητα.

44. Ἀχέστρατος δὲ, ὁ τὸν αὐτὸν Σαρδαναπάλου ζήσας βιον, περὶ τοῦ ἐν Ῥόδῳ γαλεοῦ λέγων, τὸν αὐτὸν εἶναι· ἡγεῖται τῷ παρὰ Ῥωμαίοις μετ' αὐλῶν καὶ στεφάνων εἰς τὰ δεῖπνα περιφερομένῳ, ἐστεφανωμένων καὶ τῶν φερόντων αὐτὸν, καλούμενόν τε ἀκκιπήσιον. Ἀλλ' οὗτος μὲν μικρὸς καὶ μακρορυγχότερός ἐστι, καὶ τῷ σχήματι τριγωνος ἐκείνων μᾶλλον· τούτων δ' ὁ εὐτελέστατος καὶ μικρότατος οὐχ ἧττον Ἀττικῶν χιλίων πιπράσκεται. Ἀπίων δ' ὁ γραμματικὸς ἐν τῷ περὶ τῆς Ἀπικίου τρυφῆς, τὸν ἔλοπα καλούμενον τοῦτόν φησιν εἶναι τὸν ἀκκιπήσιον. Ἀλλ' ὅ γε Ἀρχέστρατος, περὶ τοῦ Ῥοδιακοῦ γαλεοῦ λέγων, τοῖς ἑταίροις πατρικῶς πως συμβουλεύων, φησίν·

(295) Ἐν δὲ Ῥόδῳ γαλέον, τὸν ἀλώπεκα· κἂν ἀποθνήσκειν
μέλλῃς, ἂν μή σοι πωλεῖν θέλῃ, ἅρπασον αὐτόν·
ὃν καλέουσι Συρακόσιοι κύνα πίονα· κἄτα
ὕστερον ἤδη πάσχ', ὅ τί σοι πεπρωμένον ἐστίν.

Τούτων τῶν ἐπῶν μνησθεὶς καὶ Λυγκεὺς ὁ Σάμιος, ἐν τῇ πρὸς Διαγόραν ἐπιστολῇ φησι, καὶ δικαίως παρακελεύεσθαι τὸν ποιητὴν τῷ μὴ δυναμένῳ τιμὴν ἀριθμῆσαι ἀδικίαν κτήσασθαι τὴν ἐπιθυμίαν. Καὶ γὰρ τὸν Θησέα, φησὶ, γεγονότα καλὸν ὑπολαμβάνω, τοῦ Τληπολέμου τὸν ἰχθὺν τοῦτον αὐτῷ παρασχόντος, παρεσχηκέναι. Τιμοκλῆς δ' ἐν Δακτυλίῳ φησί·

Γαλεοὺς καὶ βατίδας ὅσα τε τῶν γενῶν
ἐν ὀξυλιπάρῳ τρίμματι σκευάζεται.

45. ΓΑΛΑΤΚΟΣ. Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ

Σκορπίοι τε ποικίλοι, σαῦροι τε, γλαῦκοι πίονες.

Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ·

Ἴκην, ἢ κάλλιχθυν, ἠὲ χρόμιν, ἄλλοτε δ' ὀρφὸν,
ἢ γλαῦκον περόωντα κατὰ μνία σιγαλόεντα.

Τὴν δὲ τοῦ γλαύκου κεφαλὴν ἐπαινῶν ὁ Ἀρχέστρατός, φησιν·

Ἀλλά μοι ὀψώνει γλαύκου κεφαλὴν ἐν Ὀλύνθῳ
καὶ Μεγάροις. Σεμνὸς γὰρ ἁλίσκεται ἐν τενάγεσσι.

Καὶ Ἀντιφάνης δ' ἐν Προβατεῖ φησιν·

Βοιώτιαι μὲν ἐγχέλεις, μῦς Ποντικοὶ,
γλαῦκοι Μεγαρικοὶ, μαινίδες Καρύστιαι,
φάγρσι δ' Ἐρετρικοὶ, Σκύριοι δὲ κάραβοι.

Ὁ δ' αὐτὸς ἐν Φιλώτιδι καὶ ταῦτα λέγει·

Οἰκοῦν τὸ μὲν γλαυκίδιον, ὥσπερ ἄλλοτε,
ἕψειν ἐν ἅλμῃ φημί. Β. Τὸ δὲ λαβράκιον;
Α. Ὀπτᾶν ὅλον. Β. Τὸν γαλέον; Α. Ἐν ὑποτρίμματι
ζέσαι. Β. Τὸ δ' ἐγχέλειον; Α. ἅλες, ὀρίγανον,
ὕδωρ. Β. Ὁ γόγγρος; Α. Ταὐτόν. Β. Ἡ βατίς; Α. Χλόη.
Β. Πρόσεστι θύννου τέμαχος. Α. Ὀπτήσεις. Β. Κρέας
ἐρίφειον; Α. Ὀπτόν. Β. θάτερον; Α. τἀναντία.
Β. Ὁ σπλήν; Α. Σεσάχθω. Β. Νῆστις;

46. Εὔβουλος Καμπυλίωνι·

Τήν τ' εὐπρόσωπον * * * *
* * λοπάδα, τοῦδε τοῦ θαλαττίου
γλαύκου φέρουσαν εὐγενέστερον * *
λάβρακά θ' ἑφθὸν * * ἅλμῃ μίαν.

Ἀναξανδρίδης Νηρεῖ·

Ὁ πρῶτος εὑρὼν πολυτελὲς τμητὸν μέγα
γλαύκου πρόσωπον, τοῦ τ' ἀκύμονος δέμας
θύννου τά τ' ἄλλα βρώματ' ἐξ ὑγρᾶς ἅλος,
Νηρεὺς κατοικεῖ τόνδε πάντα τὸν τόπον.

Ἄμφις ἐν Ἐπτὰ ἐπὶ Θήβαις·

Γλαῦκοι δὲ ὅλοι, ἐλαχιστὰ κρανίων μέρη
εὔσαρκα.

Καὶ ἐν Φιλεταίρῳ·

Ἔχειν καθαρίως ἐγχελύδιόν τι καὶ
γλαυκιδίου κεφάλαια καὶ λαβρακίου
τεμάχια.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Κύκλωπι, ὑπερακοντίζων τὸν τένθην Ἀρχέστρατόν, φησιν·

Ἔστω δ' ἡμῖν κεστρεὺς τμητός,
νάρκη πνικτή, πέρκη σχιστή,
τευθὶς σακτή, συνόδων ὀπτός,
γλαύκου προτομή, γόγγρου κεφαλή,
βατράχου γαστήρ, θύννου λαγόνες,
βατίδος νῶτον, κέστρας ὀσφύς,
ψήττας κίσχος, μαινὶς, καρὶς,
τρίγλη, φυκίς·
τῶν τοιούτων μηδὲν ἀπέστω.

(296) 47. Ναυσικράτης Ναυκλήροις·

Δύο μὲν (φησὶν) ἅπαλοὶ καὶ καλοὶ
* * * * τοῦ ναυτίλοισι πολλάκις
ἤδη φανέντος πελαγίοις ἐν ἀγκάλαις,
ὃν καὶ τὰ θνητῶν φασιν ἀγγέλλειν πάθη.
Γλαῦκον λέγεις. Α. Ἔγνωκας.

Τὸν δὲ Γλαῦκον τὸν θαλάττιον δαίμονα Θεόλυτος μὲν ὁ Μηθυμναῖος ἐν τοῖς Βακχικοῖς ἔπεσιν ἐρασθέντα φησὶν Ἀριάδνης, ὅτ' ἐν Δίᾳ τῇ νήσῳ ὑπὸ Διονύσου ἡρπάσθη, καὶ βιαζόμενον ὑπὸ Διονύσου ἀμπελίνῳ δεσμῷ ἐνδεθῆναι, καὶ δεηθέντα ἀφεθῆναι, εἰπόντα·

Ἀνθηδὼν νύ τις ἐστὶν ἐπὶ πλευροῖο θαλάσσης

ἀντίον Εὐβοίης, σχεδὸν Εὐρίποιο ῥοάων·
ἔνθεν ἐγὼ γένος εἰμί· πατὴρ δέ με γείνατο Καπεύς.

Προμαθίδας ὁ Ἡρακλεώτης ἐν ἡμάμβοις, Πολύβου, τοῦ Ἕρμοῦ καὶ Εὐβοίας, τῆς Λαρύμνου, γενεαλογεῖ τὸν Γλαῦκον. Μνασέας δ' ἐν τρίτῳ τῶν Εὐρωπιακῶν Ἀνθηδόνος καὶ Ἀλκυόνης αὐτὸν γενεαλογεῖ. Ναυτικὸν δὲ αὐτὸν καὶ κολυμβητὴν ἀγαθὸν γενόμενον Πόντιον καλεῖσθαι· ἁρπάσαντα δὲ Σύμην, τὴν Ἰάλύσου καὶ Δωτίδος θυγατέρα, ἀποπλεῦσαι εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ τὴν ἐγγὺς τῆς Καρίας νῆσον ἔρημον κατοικίσαντα ἀπὸ τῆς γυναικὸς Σύμην αὐτὴν προσαγορεῦσαι. Εὐάνθης δ' ὁ ἐποποιὸς ἐν τῷ εἰς τὸν Γλαῦκον ὕμνῳ Ποσειδῶνος αὐτὸν υἱὸν εἶναι καὶ Νάϊδος νύμφης, μιγῆναί τε Ἀριάδνῃ ἐν Δίᾳ τῇ νήσῳ ἐρασθέντα, ὅτε ὑπὸ Θησέως κατελείφθη. Ἀριστοτέλης δ', ἐν τῇ Δηλίων πολιτείᾳ, ἐν Δήλῳ κατοικήσαντα μετὰ τῶν Νηρηίδων τοῖς θέλουσι μαντεύεσθαι. Πόσσις δ' ὁ Μάγνης ἐν τρίτῳ Ἀμαζονίδος τῆς Ἀργοῦς φησι, δημιουργὸν γενέσθαι τὸν Γλαῦκον, καὶ κυβερνῶντα αὐτὴν, ὅτε Ἰάσων μετὰ τῶν Τυρρηνῶν ἐμάχετο, μόνον ἄτρωτον γενέσθαι ἐν τῇ ναυμαχίᾳ· κατὰ δὲ Διὸς βούλησιν ἐν τῷ τῆς θαλάττης βυθῷ φανῆναι, καὶ οὕτως γενέσθαι θαλάττιον δαίμονα, ὑπὸ μόνου τε Ἰάσονος θεωρηθῆναι. Νικάνωρ δὲ ὁ Κυρηναῖος ἐν Μετονομασίαις τὸν Μελικέρτην φησὶ Γλαῦκον μετονομασθῆναι.

48. Ἱστορεῖ δὲ περὶ αὐτοῦ καὶ ὁ Αἰτωλὸς Ἀλέξανδρος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἁλιεῖ, ὃς ὅτι

Γευσάμενος βοτάνης
κατεποντώθη,
ἣν Ἠελίῳ φαέθοντι
ἐν μακάρων νήσοισι λιτὴ φύει εἴαρι γαῖα·

Ἥλιος δ' ἔστιν θηρὶ βάρων ἐπάξια
τῆς νεπεύοντα, ὅτε δρῦν ἐκαλέσσατο
ἔφρονα, καὶ μή τιν' ἔλοι μενοεπὴς ἔτι.

Δισχρίων δ' ὁ Σάμιος ἔν τινι τῶν ἰάμβων Ἴβυκος φησὶ τῆς Σκύλλου τοῦ Βασσαίου κατακοιμηθέντος θυγατρὸς τὸν θαλάσσιον Γλαῦκον ἐρασθῆναι. Ἰδίως δὲ καὶ περὶ τῆς βοτάνης λέγει, ᾗ φαγὼν ἀθάνατος ἐγένετο·

Καὶ θεῶν ἄγραστιν εὗρες, ᾗ Κρόνος κατέσπαρε. Νίκανδρος δ' ἐν τρίτῳ Εὑρεσίας Νησέως ἐρώμενον τὸν Γλαῦκον ἱστορεῖ γενέσθαι. Ὁ δ' αὐτὸς Νίκανδρος ἐν πρώτῳ Αἰτωλικῶν τὴν μαντικὴν φησιν Ἀπόλλωνα ὑπὸ (297) *Γλαύκου διδαχθῆναι· θηρῶντα δὲ περὶ τὴν Ὀρείτην, (ὄρος δὲ τοῦθ' ὑπάρχειν ὑψηλὸν ἐν Αἰτωλίᾳ,) λαγὼν θηρᾶσαι, ὃν λειποθυμοῦντα ὑπὸ τῆς διώξεως ἀπαγαγὼν ὑπό κρήνῃ τινὶ, καὶ τῇ παρακειμένῃ πόᾳ ἤδη ὑποψυχόμενον ἀπομάσσειν. Ἀναζωπυρήσαντος δὲ τοῦ λαγὼ τῇ βοτάνῃ ἐπιγνόντα τῆς βοτάνης τὴν δύναμιν ἀπογεύσασθαι, καὶ ἔνθεον γενόμενον ἐπιγενομένου χειμῶνος κατὰ Διὸς βούλησιν εἰς τὴν θάλασσαν αὐτὸν ἑκῆψαι. Ἡδύλος δ' ὁ Σάμιος ἢ Ἀθηναῖος Μελικέρτου φησὶν ἐρασθέντα τον Γλαῦκον ἑαυτὸν ῥῖψαι εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡδύλη δὲ, τοῦ ποιητοῦ τούτου μήτηρ, Μοσχίνης δὲ θυγάτηρ τῆς Ἀττικῆς, ἰάμβων ποιητρίας, ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Σκύλλῃ ἱστορεῖ, τὸν Γλαῦκον, ἐρασθέντα Σκύλλης, ἐλθεῖν αὐτῆς εἰς τὸ ἄντρον·*

ἢ κόγχου δώρημα φέροντ' Ἐρυθραίης ἀπὸ πέτρης,
ἢ τοὺς ἀλκυόνων παῖδας ἔτ' ἀπτερύγους,
ἢ νίμφῃ δυσπείστῳ ἀθύρματα. Δάκρυ δ' ἐκείνου
καὶ Σκυρὴν γείτων παρθένος ᾠκτίσατο·

ἀκτὴν γὰρ κοίνην ἀπενήχετο, καὶ τὰ σύνεγγυς Αἴτνης.

49. ΓΝΑΦΕΥΣ. Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων τὸ ἐκ τῆς ἑψήσεως τοῦ γναφέως ὑγρὸν φησι πάντα σπῖλον καθαίρειν. Μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Ἐπαίνετος ἐν Ὀψαρτυτικῷ.

50. ΕΓΧΕΛΥΣ. Τῶν θαλασσίων ἐγχέλεων μνημονεύει Ἐπίχαρμος ἐν Μούσαις. Δωρίων δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων, μνημονεύων καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Καπαΐδος, τὰς Καπαΐδας ἐπαινεῖ γίνονται δ' αὗται ὑπερμεγέθεις. Φησὶ γοῦν Ἀγαθαρχίδης ἐν ἕκτῃ Εὐρωπιακῶν τὰς ὑπερφυεῖς τῶν Καπαΐδων ἐγχέλεων ἱερείων τρόπον στεφανοῦντας, καὶ κατευρμένους αὐλάς τ' ἐπιβάλλοντας θύειν τοῖς θεοῖς τοὺς Βοιωτούς· καὶ πρὸς τὸν ξένον τὸν διαπορούντα τὸ τοῦ ἔθνους παράδοξον καὶ πυνθανόμενον, ἐν μόνον εἰδέναι φῆσαι τὸν Βοιωτὸν, φάσκειν τε ὅτι δεῖ τηρεῖν τὰ προγονικὰ ἤμιμα, καὶ ὅτι μὴ καθήκει τοῖς ἄλλοις ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογίζεσθαι. Οὐ χρὴ δὲ θαυμάζειν, εἰ ἱερείων τρόπον ἐγχέλεις θύονται, ὁπότε καὶ Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος ἐν τῷ περὶ λέξεως τοὺς ἁλιέας λέγει θυσίαν ἐπιτελοῦντας τῷ Ποσειδῶνι ὑπὸ τὴν τῶν θύννων ὥραν, ὅταν εὐαγρήσωσι θύειν τῷ θεῷ τὸν πρῶτον ἁλόντα θύννον, καὶ τὴν θυσίαν ταύτην καλεῖσθαι Θυνναῖον.

51. Καὶ τάριχοι δὲ παρὰ Φασηλίταις ἀποθύονται. Ἡρόπυθος γοῦν Ὥροις Κολοφωνίων, περὶ τῆς κτίσεως ἱστορῶν τῆς Φασηλίδος, φησιν, ὅτι Λάκιος, ὁ τὴν ἀποικίαν στείλας, μισθὸν ἔσχε τοῦ τόπου Κυλάβρᾳ ποιμένι, νέμοντι πρόβατα, ταρίχους, ἐκείνου τοῦτο αἰτήσαντος. Προθέντος γὰρ αὐτῷ τοῦ Λακίου, λαβεῖν τοῦ χωρίου [ἢ ἄλφιτα] ἢ ἅλης ἢ ταρίχους, εἵλετο ὁ Κυλάβρας τοὺς

ταρίχους. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ Φασηλῖται ἀνὰ πᾶν ἔτος τῷ Κυλάβρᾳ ἔτι καὶ νῦν τάριχον θύουσι. Φιλοστέφανος δ' ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεων οὕτως γράφει· „Λάκιον τὸν Ἀργεῖον τῶν σὺν Μόψῳ ἀφικομένων, ὃν τινὲς μὲν Λίνδιον εἶναι λέγουσιν, ἀδελφὸν δὲ Ἀντιφή-
(298) μου τοῦ Γέλαν οἰκίσαντος, εἰς τὴν Φασήλιδα ὑπὸ Μόψου μετ' ἀνδρῶν πεμφθέντα κατά τινα λόγον Μαντοῦς, τῆς Μόψου μητρὸς, ὅτε αἱ πρῦραι τῶν ἰδίων γηῶν συνέβαλον καὶ συνεθραύσθησαν κατὰ Χελιδονίας, τῶν μετὰ τοῦ Λακίου διὰ τὸ ὕστερεῖν αὐτῶν νυκτὸς προσβαλόντων· ἀγοράσαι δ' αὐτὸν τὴν γῆν λέγεται, ᾗ ἡ πόλις νῦν ἐστι, καθὰ ἡ Μαντὼ προεῖπε, παρὰ Κυλάβρα τινός, δόντα τάριχον· τοῦτον γὰρ ἐλέσθαι λαβεῖν αὐτὸν ἀφ' ὧν ἦγον. Ὅθεν κατ' ἐνιαυτὸν τοὺς Φασηλίτας τῷ Κυλάβρᾳ θύειν τάριχον, τιμῶντας ὡς ἥρωα."

52. Περὶ δὲ τῶν ἐγχέλεων Ἱκέσιός φησιν ἐν τοῖς περὶ ὕλης, ὡς αἱ ἐγχέλεις εὐχυλότεραι πάντων εἰσὶν ἰχθύων, καὶ ὅτι εὐστομαχίᾳ διαφέρουσι τῶν πλεστων· πλήσμιαι γάρ εἰσι καὶ πολύτροφοι. Ἐν δὲ τοῖς τάριχεσι τὰς Μακεδονικὰς ἐγχέλεις κατατάττει. Ἀριστείδης δὲ χαίρειν φησὶ τὰς ἐγχέλεις καθαρωτάτῳ ὕδατι. Ὅθεν τοὺς ἐγχελυοτρόφους καθαρὸν αὐταῖς ἐπιχεῖν· νίγεσθαι γὰρ ἐν τῷ θολερῷ. Διὸ καὶ οἱ θηρεύοντες θλοῦσι τὸ ὕδωρ, ἵν' ἀποπνίγωνται. Λεπτὰ γὰρ ἔχουσαι τὰ βραγχία, αὐτίκα ὑπὸ τοῦ θολοῦ τοὺς πόρους ἐπιπωμίζονται. Ὅθεν κἂν τοῖς χειμῶσιν, ὑπὸ τῶν πνευμάτων ταραττομένου τοῦ ὕδατος, ἀποπνίγονται. Ὀχεύονται δὲ συμπλεκόμεναι, κἄπ' ἀφιᾶσι γλοιώδες ἐξ αὐτῶν, ὃ γενόμενον ἐν τῇ ἰλύϊ ζωογο-
ῦνται. Λέγουσι δὲ οἱ ἐγχελυοτρόφοι καὶ ὡς νυκτὸς μὲν
ιονται, ἡμέρας δὲ ἐν τῇ ἰλύϊ ἀκινητοῦσι, ζῶσί τε τὸ

ἐπὶ πολὺ ἐπὶ ὀκτὼ ἔτη. Ἐν ἄλλοις δὲ πάλιν Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ γίνεσθαι αὐτὰς οὔτε ὠοτοκούσας οὔτε ζωοτοκούσας, ἀλλ' οὐδὲ ἐξ ὠχείας, ἀλλ' ἐν τῷ βορβόρῳ καὶ τῇ ἰλὺϊ σήψεως γινομένης· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν καλουμένων τῆς γῆς ἐντέρων λέγεται. Διὸ καὶ Ὅμηρον τῆς τῶν ἰχθύων φύσεως χωρίζοντα τάδε εἰπεῖν·

Τείροντ' ἐγχέλυές τε καὶ ἰχθύες οἱ κατὰ δῖνας.

53. Ἐπικούρειος δέ τίς εἰκαδιστὴς τῶν συνδειπνούντων ἡμῖν, ἐγχέλυος παρατεθείσης, Πάρεστιν, ἔφη, ἡ τῶν δείπνων Ἑλένη· ἐγὼ οὖν Πάρις ἔσομαι. Καὶ χεῖρας, μήπω τινὸς ἐκτετακότος ἐπ' αὐτὴν, ἐπιβαλὼν, ἐψίλωσε τὸ πλευρὸν ἀγαγὼν εἰς ἄκανθαν. Ὁ δ' αὐτὸς οὗτος, πλακοῦντός ποτε θερμοῦ παρατεθέντος, καὶ πάντων ἀπεχομένων, ἐπιφωνήσας·

Τοῦ δ' ἐγὼ ἀντίος εἶμι, καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε·

προπετῶς ἐπιβαλὼν, καὶ καταπιὼν, φλεγόμενος ἐξεφέρετο. Καὶ ὁ Κύνουλκος ἔφη, Ἀποφέρεται ἐκ τῆς βρογχοπαρατάξεως ὁ λάρος. Καὶ περὶ τῆς ἐγχέλυος δ' Ἀρχέστρατος οὕτως ἱστορεῖ·

Ἔγχελυν αἰνῶ μὲν πᾶσαν, πολὺ δ' ἐστὶ κρατίστη
Ῥηγίου ἀντιπέραν πορθμοῦ ληφθεῖσα θαλάσσης.
Ἔνθα σὺ τῶν ἄλλων πάντων, Μεσσήνιε, θνητῶν
βρῶμα τιθεὶς τοιόνδε διὰ στόματος πλεονεκτεῖς.
Οὐ μὴν ἀλλὰ κλέος γ' ἀρετῆς μέγα κάρτα φέρουσι
Κωπαΐαι καὶ Σιρυμόνιαι· μεγάλαι τε γάρ εἰσι
καὶ τὸ πάχος θαυμασταί. Ὅμως δ' οἶμαι βασιλεύει
(299) πάντων τῶν περὶ δαῖτα, καὶ ἡδονῇ ἡγεμονεύει
ἔγχελυς, ἣ φύσει ἐστὶν ἀπήρινος μόνος ἰχθύς.

54. Ὁμήρου δὲ εἰπόντος· Τείροντ' ἐγχέλυές τε καὶ ἰχθύες· ἀκολούθως ἐποίησε καὶ Ἀρχίλοχος·

ταρίχους. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ Φασηλῖται ἀνὰ πᾶν ἔτος τῷ Κυλάβρᾳ ἔτι καὶ νῦν τάριχον θύουσι. Φιλοστέφανος δ' ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεων οὕτως γράφει· „Λάκιον τὸν Ἀργεῖον τῶν σὺν Μόψῳ ἀφικομένων, ὃν τινὲς μὲν Λίνδιον εἶναι λέγουσιν, ἀδελφὸν δὲ Ἀντιφή- (298) μου τοῦ Γέλαν οἰκίσαντος, εἰς τὴν Φασήλιδα ὑπὸ Μόψου μετ' ἀνδρῶν πεμφθέντα κατά τινα λόγον Μαντοῦς, τῆς Μόψου μητρὸς, ὅτε αἱ πρύμναι τῶν ἰδίων νηῶν συνέβαλον καὶ συνεθραύσθησαν κατὰ Χελιδονίας, τῶν μετὰ τοῦ Λακίου διὰ τὸ ὑστερεῖν αὐτῶν νυκτὸς προσβαλόντων· ἀγοράσαι δ' αὐτὸν τὴν γῆν λέγεται, οὗ ἡ πόλις νῦν ἐστι, καθὰ ἡ Μαντὼ προεῖπε, παρὰ Κυλάβρα τινὸς, δόντα τάριχον· τοῦτον γὰρ ἑλέσθαι λαβεῖν αὐτὸν ἀφ' ὧν ἦγον. Ὅθεν κατ' ἐνιαὐτὸν τοὺ Φασηλίτας τῷ Κυλάβρᾳ θύειν τάριχον, τιμῶντας ὡς ἥρωα."

52. Περὶ δὲ τῶν ἐγχέλεων Ἱκέσιός φησιν ἐν τοῖς περὶ ὕλης, ὡς αἱ ἐγχέλεις εὐχυλότεραι πάντων εἰσὶν ἰχθύων, καὶ ὅτι εὐστομαχίᾳ διαφέρουσι τῶν πλεστων· πλήσμιαι γάρ εἰσι καὶ πολύτροφοι. Ἐν δὲ τοῖς ταρίχεσι τὰς Μακεδονικὰς ἐγχέλεις κατατάττει. Ἀριστοτέλης δὲ χαίρειν φησὶ τὰς ἐγχέλεις καθαρωτάτῳ ὕδατι. Ὅθεν τοὺς ἐγχελυοτρόφους καθαρὸν αὐταῖς ἐπιχεῖν· τνίγεσθαι γὰρ ἐν τῷ [illegible] Διὸ καὶ οἱ θηρεύοντες θλοῦσι τὸ ὕδωρ, ἵν' [illegible]ται. Λεπτὰ γὰρ ἔχουσα τὰ βραγχία, αὐτίκα [illegible]ολοῦ τοὺς πόρους ἐπιπωματίζονται. Ὅθεν κἀν [illegible], ὑπὸ τῶν πνευμάτων ταραττομένου τοῦ ὕδα- [illegible]ωτνίγονται. [illegible]ται δὲ σμπλεκόμεναι, κᾆτ' [illegible] γλοιῶδες [illegible]νόμενο ἐν τῇ ἰλύϊ ζωογο- [illegible]ται. Λέγ[illegible]οτρόφ[illegible] καὶ ὡς νυκτὸς μὲν [illegible]ονται, [illegible]ύϊ ἀκινητζουσι, ζῶσί τε τὸ

ἐπὶ πολὺ ἐπὶ ὀκτὼ ἔτη. Ἐν ἄλλοις δὲ πάλιν Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ γίνεσθαι αὐτὰς οὔτε ὠοτοκούσας οὔτε ζωοτοκούσας, ἀλλ' οὐδὲ ἐξ ὀχείας, ἀλλ' ἐν τῷ βορβόρῳ καὶ τῇ ἰλύϊ σήψεως γινομένης· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν καλουμένων τῆς γῆς ἐντέρων λέγεται. Διὸ καὶ Ὅμηρον τῆς τῶν ἰχθύων φύσεως χωρίζοντα τάδε εἰπεῖν·

Τείροντ' ἐγχέλυές τε καὶ ἰχθύες οἱ κατὰ δίνας.

53. Ἐπικούρειος δέ τίς εἰκαδιστὴς τῶν συνδειπνούντων ἡμῖν, ἐγχέλυος παρατεθείσης, Πάρεστιν, ἔφη, ἡ τῶν δείπνων Ἑλένη· ἐγὼ οὖν Πάρις ἔσομαι. Καὶ χεῖρας, μήπω τινὸς ἐκτετακότος ἐπ' αὐτὴν, ἐπιβαλὼν, ἐψίλωσε τὸ πλευρὸν ἀγαγὼν εἰς ἄκανθαν. Ὁ δ' αὐτὸς οὗτος, πλακοῦντός ποτε θερμοῦ παρατεθέντος, καὶ πάντων ἀπεχομένων, ἐπιφωνήσας·

Τοῦ δ' ἐγὼ ἀντίος εἶμι, καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε·

προπετῶς ἐπιβαλὼν, καὶ καταπιὼν, φλεγόμενος ἐξεφέρετο. Καὶ ὁ Κύνουλκός ἔφη, Ἀποφέρεται ἐκ τῆς βρογχοπαρατάξεως ὁ λάρος. Καὶ περὶ τῆς ἐγχέλυος δ' Ἀρχέστρατος οὕτως ἱστορεῖ·

Ἔγχελυν αἰνῶ μὲν πᾶσαν, πολὺ δ' ἐστὶ κρατίστη
Ῥηγίου ἀντιπέραν πορθμοῦ ληφθεῖσα θαλάσσης.
Ἔνθα σὺ τῶν ἄλλων πάντων, Μεσσήνιε, θνητῶν
βρῶμα τιθεὶς τοιόνδε διὰ στόματος πλεονεκτεῖς.
Οὐ μὴν ἀλλὰ κλέος γ' ἀρετῆς μέγα κάρτα φέρουσι
Κωπαΐαι καὶ Σιρυμόνιαι· μεγάλαι τε γάρ εἰσι
καὶ τὸ πάχος θαυμασταί. Ὅμως δ' οἶμαι βασιλεύει
(299) πάντων τῶν περὶ δαῖτα, καὶ ἡδονῇ ἡγεμονεύει
ἔγχελυς, ἣ φύσει ἐστὶν ἀπήρινος μόνος ἰχθύς.

54. Ὁμήρου δὲ εἰπόντος· Τείροντ' ἐγχέλυές τε καὶ ἰχθύες· ἀκολούθως ἐποίησε καὶ Ἀρχίλοχος·

Πολλὰς δὲ τυφλὰς ἐγχέλυας ἐδέξω.

Οἱ δ' Ἀττικοὶ, καθὼς Τρύφων φησὶ, τὰς ἐνικὰς χρήσεις ἐπιστάμενοι διὰ τοῦ υ, τὰς πληθυντικὰς οὐκ ἔτι ἀκολούθως ἐπιφέρουσιν. Ὁ γοῦν Ἀριστοφάνης ἐν μὲν Ἀχαρνεῦσι·

Σκέψασθε (φησὶ) παῖδες τὴν κρατίστην ἔγχελυν.

Καὶ ἐν Λημνίαις· „Ἔγχελυν Βοιωτίαν.“ Τὴν δ' εὐθεῖαν ἐν Δαιταλεῦσι· Καὶ λεῖος ὥσπερ ἔγχελυς.“ Καὶ Κρατῖνος ἐν Πλούτοις·

Θύννος ὀρφὼς, γλαῦκος, ἔγχελυς, κύων.

Τὰς μέντοι πληθυντικὰς οὐκ ἔθ' ὁμοίως τῷ ποιητῇ. Ἀριστοφάνης Ἱππεῦσιν·

Ὥσπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι, πέπονθας.

Καὶ δευτέραις Νεφέλαις·

Τὰς εἰκοῦς τῶν ἐγχέλεων τὰς ἐμὰς μιμούμενοι.

Ἐν Σφηξὶ δὲ ἡ δοτική· „Οὐ χαίρω δὲ βατίσιν, οὐδ' ἐγχέλεσιν.“ Στράττις δ' ἐν Ποταμίοις ἔφη· „Ἐγχέλεων ἀνυμιός.“ Σιμωνίδης δ' ἐν ἰάμβοις· „Ὥσπερ ἔγχελυς κατὰ γλοιοῦ.“ Καὶ τὴν αἰτιατικήν·

Ἐρωδιὸς γὰρ ἔγχελυν Μαιανδρίην
τρίοργον εὑρὼν ἐσθίοντ' ἀφείλετο.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν τοῖς περὶ ζώων μορίων διὰ τοῦ ι, ἔγχελις, εἴρηκεν. Ὅταν δ' Ἀριστοφάνης ἐν Ἱππεῦσι λέγῃ·

Ὅπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι, πέπονθας·
ὅταν μὲν ἡ λίμνη καταστῇ, λαμβάνουσιν οὐδέν,
ἐὰν δ' ἄνω τε καὶ κάτω τὸν βόρβορον κυκῶσιν,
αἱροῦσι· καὶ σὺ λαμβάνεις, ἣν τὴν πόλιν ταράττῃς.

σαφῶς δηλοῖ, ὅτι ἡ ἔγχελυς ἐκ τῆς ἰλύος λαμβάνεται. Ἔνθεν καὶ τοὔνομα εἰς λυς ἐπερατώθη. Καὶ ὁ ποιητὴς οὖν, θέλων δηλῶσαι τὸ εἰς βάθος τοῦ ποταμοῦ καιόμενον, οὕτως ἔφη· „Τείροντ' ἐγχέλυές τε καὶ ἰχθύες.“ Ἰδικώτερον

δὲ καὶ κατ᾽ ἐξαίρετον ἐγχέλυες, ἵνα καὶ τὸ βάθος τοῦ κεκαυμένου ὕδατος δηλώσῃ.

55. Ἀντιφάνης δ᾽ ἐν Λύκωνι κωμῳδῶν τοὺς Αἰγυπτίους φησί·

Καὶ τἄλλα δεινούς φασι τοὺς Αἰγυπτίους
εἶναι, τὸ νομίσαι τ᾽ ἰσόθεον τὴν ἔγχελιν.
Πολὺ τῶν θεῶν γάρ ἐστι τιμιωτέρα.
Τῶν μὲν γὰρ εὐξαμένοισιν ἔσθ᾽ ἡμῖν τυχεῖν,
τούτων δὲ δραχμὰς τοὐλάχιστον δώδεκα
ἢ πλέον ἀναλώσασιν ὀσφρᾶσθαι μόνον.
Οὕτως ἔσθ᾽ ἅγιον παντελῶς τὸ θηρίον.

Ἀναξανδρίδης δ᾽ ἐν Πόλεσι, πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους ἀποτεινόμενος τὸν λόγον, φησίν·

Οὐκ ἂν δυναίμην συμμαχεῖν ὑμῖν ἐγώ·
οὔθ᾽ οἱ τρόποι γὰρ ὁμονοοῦσ᾽, οὔθ᾽ οἱ νόμοι
ἡμῶν, ἀπ᾽ ἀλλήλων δὲ διέχουσιν πολύ.
βοῦν προσκυνεῖς, ἐγὼ δὲ θύω τοῖς θεοῖς.
Τὴν ἔγχελυν μέγιστον ἡγεῖ δαίμονα,
ἡμεῖς δὲ τῶν ὄψων μέγιστον παρὰ πολύ.
Οὐκ ἐσθίεις ὗει᾽, ἐγὼ δέ γ᾽ ἥδομαι
(300) μάλιστα τούτοις. Κύνα σέβεις, τύπτω δ᾽ ἐγώ,
τοὖψον κατεσθίουσαν ἡνίκ᾽ ἂν λάβω.
Τοὺς ἱερέας, ἐνθάδε μὲν ὁλοκλήρους νόμος
εἶναι, παρ᾽ ὑμῖν δ᾽, ὡς ἔοικ᾽, ἀπηργμένους.
Τὸν αἰέλουρον κακὸν ἔχοντ᾽ ἐὰν ἴδῃς,
κλάεις, ἐγὼ δ᾽ ἥδιστ᾽ ἀποκτείνας δέρω.
δύναται παρ᾽ ὑμῖν μυγαλῆ, παρ᾽ ἐμοὶ δέ γ᾽ οἴ.

Τιμοκλῆς δ᾽ ἐν Αἰγυπτίοις·

Πῶς ἂν μὲν οὖν σώσειέν ἴβις, ἢ κύων;
Ὅπου γὰρ εἰς τοὺς ὁμολογουμένους θεοὺς

καὶ πάλιν ἀφίησι· μάλιστα δ' ὁ ποικίλος καὶ ὁ ἀλωπεκίας. Οἱ δὲ λοιποὶ οὐκ ἔτι, διὰ τὴν τραχύτητα.

44. Ἀχέστρατος δὲ, ὁ τὸν αὐτὸν Σαρδαναπάλῳ ζήσας βιον, περὶ τοῦ ἐν Ῥόδῳ γαλεοῦ λέγων, τὸν αὐτὸν εἶναι ἡγεῖται τῷ παρὰ Ῥωμαίοις μετ' αὐλῶν καὶ στεφάνων εἰς τὰ δεῖπνα περιφερομένῳ, ἐστεφανωμένων καὶ τῶν φερόντων αὐτὸν, καλούμενόν τε ἀκκιπήσιον. Ἀλλ' οὗτος μὲν μικρὸς καὶ μακρορυγχότερός ἐστι, καὶ τῷ σχήματι τρίγωνος ἐκείνων μᾶλλον· τούτων δ' ὁ εὐτελέστατος καὶ μικρότατος οὐχ ἥττον Ἀττικῶν χιλίων πιπράσκεται. Ἀπίων δ' ὁ γραμματικὸς ἐν τῷ περὶ τῆς Ἀπικίου τρυφῆς, τὸν ἔλοπα καλούμενον τοῦτόν φησιν εἶναι τὸν ἀκκιπήσιον. Ἀλλ' ὅ γε Ἀρχέστρατος, περὶ τοῦ Ῥοδιακοῦ γαλεοῦ λέγων, τοῖς ἑταίροις πατρικῶς πως συμβουλεύων, φησίν·

(295) Ἐν δὲ Ῥόδῳ γαλέον, τὸν ἀλώπεκα· κἂν ἀποθνήσκειν
μέλλῃς, ἂν μή σοι πωλεῖν θέλῃ, ἅρπασον αὐτόν·
ὃν καλέουσι Συρακόσιοι κύνα πίονα· κἄστα
ὕστερον ἤδη πάσχ', ὅ τί σοι πεπρωμένον ἐστίν.

Τούτων τῶν ἐπῶν μνησθεὶς καὶ Λυγκεὺς ὁ Σάμιος, ἐν τῇ πρὸς Διαγόραν ἐπιστολῇ φησι, καὶ δικαίως παρακελεύεσθαι τὸν ποιητὴν τῷ μὴ δυναμένῳ τιμὴν ἀριθμῆσαι ἀδικίᾳ κτήσασθαι τὴν ἐπιθυμίαν. Καὶ γὰρ τὸν Θησέα, φησὶ, γεγονότα καλὸν ὑπολαμβάνω, τοῦ Τληπολέμου τὸν ἰχθὺν τοῦτον αὐτῷ παρασχόντος, παρεσχηκέναι. Τιμοκλῆς δ' ἐν Δακτυλίῳ φησί·

Γαλεοὺς καὶ βατίδας ὅσα τε τῶν γενῶν
ἐν ὀξυλιπάρῳ τρίμματι σκευάζεται.

45. ΓΑΛΑΤΚΟΣ. Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ

Σκορπίοι τε ποικίλοι, σαῦροι τε, γλαῦκοι πίονες.

Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ·

Ἴχην, ἢ κάλλιχθυν, ἠὲ χρόμιν, ἄλλοτε δ' ὀρφὸν,
ἢ γλαῦκον περόωντα κατὰ μνία σιγαλόεντα.

Τὴν δὲ τοῦ γλαύκου κεφαλὴν ἐπαινῶν ὁ Ἀρχέστρατός, φησιν·

Ἀλλά μοι ὀψώνει γλαύκου κεφαλὴν ἐν Ὀλύνθῳ
καὶ Μεγάροις. Σεμνὸς γὰρ ἁλίσκεται ἐν τενάγεσσι.

Καὶ Ἀντιφάνης δ' ἐν Προβατεῖ φησιν·

Βοιώτιαι μὲν ἐγχέλεις, μῦς Ποντικοὶ,
γλαῦκοι Μεγαρικοὶ, μαινίδες Καρύστιαι,
φάγρσι δ' Ἐρετρικοὶ, Σκύριοι δὲ κάραβοι.

Ὁ δ' αὐτὸς ἐν Φιλώτιδι καὶ ταῦτα λέγει·

Οἰκοῦν τὸ μὲν γλαυκίδιον, ὥσπερ ἄλλοτε,
ἕψειν ἐν ἅλμῃ φημί. Β. Τὸ δὲ λαβράκιον;
Α. Ὀπτᾶν ὅλον. Β. Τὸν γαλέον; Α. Ἐν ὑποτρίμματι
ζέσαι. Β. Τὸ δ' ἐγχέλειον; Α. ἅλες, ὀρίγανον,
ὕδωρ. Β. Ὁ γόγγρος; Α. Ταὐτόν. Β. Ἡ βατίς; Α. Χλόη.
Β. Πρόσεστι θύννου τέμαχος. Α. Ὀπτήσεις. Β. Κρέας
ἐρίφειον; Α. Ὀπτόν. Β. θάτερον; Α. τἀναντία.
Β. Ὁ σπλήν; Α. Σεσάχθω. Β. Νῆστις;

46. Εὔβουλος Καμπυλίωνι·

Τὴν τ' εὐπρόσωπον * * * *
* * λοπάδα, τοῦδε τοῦ θαλαττίου
γλαύκου φέρουσαν εὐγενέστερον * *
λάβρακά θ' ἕφθὸν * * ἅλμῃ μίαν.

Ἀναξανδρίδης Νηρεῖ·

Ὁ πρῶτος εὑρὼν πολυτελὲς τιμητὸν μέγα
γλαύκου πρόσωπον, τοῦ τ' ἀκύμονος δέμας
θύννου τά τ' ἄλλα βρώματ' ἐξ ὑγρᾶς ἁλὸς,
Νηρεὺς κατοικεῖ τόνδε πάντα τὸν τόπον.

Ἄμφις ἐν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις·

Γλαῦκοι δὲ ὅλοι, ῥαχιστὰ κρανίων μέρη
εὔσαρκα.

Καὶ ἐν Φιλεταίρῳ·

Ἔχειν καθαρίως ἐγχελύδιόν τι καὶ
γλαυκινιδίου κεφάλαια καὶ λαβρακίου
τεμάχια.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Κύκλωπι, ὑπερακοντίζων τὸν τέθην Ἀρχέστρατόν, φησιν·

Ἔστω δ' ἡμῖν κεστρεὺς τμητός,
νάρκη πνικτή, πέρκη σχιστή,
τευθὶς σακτή, συνόδων ὀπτός,
γλαύκου προτομή, γόγγρου κεφαλή,
βατράχου γαστήρ, θύννου λαγόνες,
βατίδος νῶτον, κέστρας ὀσφύς,
ψήττας κίσχος, μαινὶς, καρὶς,
τρίγλη, φυκίς·
τῶν τοιούτων μηδὲν ἀπέστω.

(296) 47. Ναυσικράτης Ναυκλήροις·

Δύο μὲν (φησὶν) ἅπαλοὶ καὶ καλοὶ
* * * * τοῦ ναυτίλοισι πολλάκις
ἤδη φανέντος πελαγίοις ἐν ἀγκάλαις,
ὃν καὶ τὰ θνητῶν φασιν ἀγγέλλειν πάθη.
Γλαῦκον λέγεις. Α. Ἔγνωκας.

Τὸν δὲ Γλαῦκον τὸν θαλάττιον δαίμονα Θεόλυτος μὲν ὁ Μηθυμναῖος ἐν τοῖς Βακχικοῖς ἔπεσιν ἐρασθέντα φησὶν Ἀριάδνης, ὅτ' ἐν Δίᾳ τῇ νήσῳ ὑπὸ Διονύσου ἡρπάσθη, καὶ βιαζόμενον ὑπὸ Διονύσου ἀμπελίνῳ δεσμῷ ἐνδεθῆναι, καὶ δεηθέντα ἀφεθῆναι, εἰπόντα·

Ἀνθηδών νύ τις ἐστὶν ἐπὶ πλευροῖο θαλάσσης

ἀντίον Εὐβοίης, σχεδὸν Εὐρίποιο ῥοάων·
ἔνθεν ἐγὼ γένος εἰμί· πατὴρ δέ με γείνατο Καπεύς.

Προμαθίδας ὁ Ἡρακλεώτης ἐν ἡμιάμβοις, Πολύβου, τοῦ Ἕρμοῦ καὶ Εὐβοίας, τῆς Λαρύμνου, γενεαλογεῖ τὸν Γλαῦκον. Μνασέας δ' ἐν τρίτῳ τῶν Εὐρωπιακῶν Ἀνθηδόνος καὶ Ἀλκυόνης αὐτὸν γενεαλογεῖ. Ναυτικὸν δὲ αὐτὸν καὶ κολυμβητὴν ἀγαθὸν γενόμενον Πόντιον καλεῖσθαι· ἁρπάσαντα δὲ Σύμην, τὴν Ἰάλύσου καὶ Λωτίδος θυγατέρα, ἀποπλεῦσαι εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ τὴν ἐγγὺς τῆς Καρίας νῆσον ἔρημον κατοικίσαντα ἀπὸ τῆς γυναικὸς Σύμην αὐτὴν προσαγορεῦσαι. Εὐάνθης δ' ὁ ἐποποιὸς ἐν τῷ εἰς τὸν Γλαῦκον ὕμνῳ Ποσειδῶνος αὐτὸν υἱὸν εἶναι καὶ Νάϊδος νύμφης, μιγῆναί τε Ἀριάδνῃ ἐν Λίᾳ τῇ νήσῳ ἐρασθέντα, ὅτε ὑπὸ Θησέως κατελείφθη. Ἀριστοτέλης δ', ἐν τῇ Δηλίων πολιτείᾳ, ἐν Δήλῳ κατοικήσαντα μετὰ τῶν Νηρηίδων τοῖς θέλουσι μαντεύεσθαι. Πόσσις δ' ὁ Μάγνης ἐν τρίτῳ Ἀμαζονίδος τῆς Ἀργοῦς φησι, δημιουργὸν γενέσθαι τὸν Γλαῦκον, καὶ κυβερνῶντα αὐτὴν, ὅτε Ἰάσων μετὰ τῶν Τυρρηνῶν ἐμάχετο, μόνον ἄτρωτον γενέσθαι ἐν τῇ ναυμαχίᾳ· κατὰ δὲ Διὸς βούλησιν ἐν τῷ τῆς θαλάττης βυθῷ φανῆναι, καὶ οὕτως γενέσθαι θαλάττιον δαίμονα, ὑπὸ μόνου τε Ἰάσονος θεωρηθῆναι. Νικάνωρ δὲ ὁ Κυρηναῖος ἐν Μετονομασίαις τὸν Μελικέρτην φησὶ Γλαῦκον μετονομασθῆναι.

48. Ἱστορεῖ δὲ περὶ αὐτοῦ καὶ ὁ Αἰτωλὸς Ἀλέξανδρος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἁλιεῖ, ὡς ὅτι

Γευσάμενος βοτάνης
κατεποντώθη,
ἣν Ἕλλῳ φαέθοντι
ἐν μακάρων νήσοισι λιτὴ φύει εἴαρι γαῖα·

Ἄμφις ἐν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις·

Γλαῦκοι δὲ ὅλοι, βαχιστὰ κρανίων μέρη
εὔσαρκα.

Καὶ ἐν Φιλεταίρῳ·

Ἔχειν καθαρίως ἐγχελύδιόν τι καὶ
γλαυκινιδίου κεφάλαια καὶ λαβρακίου
τεμάχια.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Κύκλωπι, ὑπερακοντίζων τὸν τένθην Ἀρχέστρατόν, φησιν·

Ἔστω δ' ἡμῖν κεστρεὺς τμητός,
νάρκη πνικτή, πέρκη σχιστή,
τευθὶς σακτή, συνόδων ὀπτός,
γλαύκου προτομή, γόγγρου κεφαλή,
βατράχου γαστήρ, θύννου λαγόνες,
βατίδος νῶτον, κέστρας ὀσφύς,
ψήττας κίσχος, μαινὶς, καρὶς,
τρίγλη, φυκίς·
τῶν τοιούτων μηδὲν ἀπέστω.

(296) 47. Ναυσικράτης Ναυκλήροις·

Δύο μὲν (φησὶν) ἅπαλοὶ καὶ καλοὶ
* * * * τοῦ ναυτίλοισι πολλάκις
ἤδη φανέντος πελαγίοις ἐν ἀγκάλαις,
ὃν καὶ τὰ θνητῶν φασιν ἀγγέλλειν πάθη.
Γλαῦκον λέγεις. Α. Ἔγνωκας.

Τὸν δὲ Γλαῦκον τὸν θαλάττιον δαίμονα Θεόλυτος μὲν ὁ Μηθυμναῖος ἐν τοῖς Βακχικοῖς ἔπεσιν ἐρασθέντα φησὶν Ἀριάδνης, ὅτ' ἐν Δίᾳ τῇ νήσῳ ὑπὸ Διονύσου ἡρπάσθη, καὶ βιαζόμενον ὑπὸ Διονύσου ἀμπελίνῳ δεσμῷ ἐνδεθῆναι, καὶ δεηθέντα ἀφεθῆναι, εἰπόντα·

Ἀνθηδὼν νύ τις ἐστὶν ἐπὶ πλευροῖο θαλάσσης

ἀντίον Εὐβοίης, σχεδὸν Εὐρίποιο ῥοάων·
ἔνθεν ἐγὼ γένος εἰμί· πατὴρ δέ με γείνατο Κωπεύς.

Προμαθίδας ὁ Ἡρακλεώτης ἐν ἡμιάμβοις, Πολύβου, τοῦ Ἕρμοῦ καὶ Εὐβοίας, τῆς Λαρύμνου, γενεαλογεῖ τὸν Γλαῦκον. Μνασέας δ' ἐν τρίτῳ τῶν Εὐρωπιακῶν Ἀνθηδόνος καὶ Ἀλκυόνης αὐτὸν γενεαλογεῖ. Ναυτικὸν δὲ αὐτὸν καὶ κολυμβητὴν ἀγαθὸν γενόμενον Πόντιον καλεῖσθαι· ἁρπάσαντα δὲ Σύμην, τὴν Ἰάλύσου καὶ Δωτίδος θυγατέρα, ἀποπλεῦσαι εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ τὴν ἐγγὺς τῆς Καρίας νῆσον ἔρημον κατοικίσαντα ἀπὸ τῆς γυναικὸς Σύμην αὐτὴν προσαγορεῦσαι. Εὐάνθης δ' ὁ ἐποποιὸς ἐν τῷ εἰς τὸν Γλαῦκον ὕμνῳ Ποσειδῶνος αὐτὸν υἱὸν εἶναι καὶ Ναΐδος νύμφης, μιγῆναί τε Ἀριάδνῃ ἐν Δίᾳ τῇ νήσῳ ἐρασθέντα, ὅτε ὑπὸ Θησέως κατελείφθη. Ἀριστοτέλης δ', ἐν τῇ Δηλίων πολιτείᾳ, ἐν Δήλῳ κατοικήσαντα μετὰ τῶν Νηρηίδων τοῖς θέλουσι μαντεύεσθαι. Πόσσις δ' ὁ Μάγνης ἐν τρίτῳ Ἀμαζονίδος τῆς Ἀργοῦς φησι, δημιουργὸν γενέσθαι τὸν Γλαῦκον, καὶ κυβερνῶντα αὐτὴν, ὅτε Ἰάσων μετὰ τῶν Τυρρηνῶν ἐμάχετο, μόνον ἄτρωτον γενέσθαι ἐν τῇ ναυμαχίᾳ· κατὰ δὲ Διὸς βούλησιν ἐν τῷ τῆς θαλάττης βυθῷ φανῆναι, καὶ οὕτως γενέσθαι θαλάττιον δαίμονα, ὑπὸ μόνου τε Ἰάσονος θεωρηθῆναι. Νικάνωρ δὲ ὁ Κυρηναῖος ἐν Μετονομασίαις τὸν Μελικέρτην φησὶ Γλαῦκον μετονομασθῆναι.

48. Ἱστορεῖ δὲ περὶ αὐτοῦ καὶ ὁ Αἰτωλὸς Ἀλέξανδρος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἁλιεῖ, ὡς ὅτι

Γευσάμενος βοτάνης
κατεποντώθη,
ἣν Ἑλλὼ φαέθοντι
ἐν μακάρων νήσοισι λιτὴ φύει εἴαρι γαῖα·

Ἥλιος δ' ἵππους θυμήρεα δόρπον ἐπάζει
ὕλῃ ναιετάουσαν, ἵνα δρόμον ἐκτελέσωσιν
ὄτρυτοι, καὶ μή τιν' ἕλοι μεσσηγὺς ἀνίη.

Αἰσχρίων δ' ὁ Σάμιος ἔν τινι τῶν ἰάμβων Ὄθνης φησὶ τῆς Σκύλλου τοῦ Σκιωναίου κατακολυμβητοῦ θυγατρὸς τὸν θαλάσσιον Γλαῦκον ἐρασθῆναι. Ἰδίως δὲ καὶ περὶ τῆς βοτάνης λέγει, ἣν φαγὼν ἀθάνατος ἐγένετο·

Καὶ θεῶν ἄγρωστιν εὗρες, ἣν Κρόνος κατέσπειρε.

Νίκανδρος δ' ἐν τρίτῳ Εὐρωπίας Νησέως ἐρώμενον τὸν Γλαῦκον ἱστορεῖ γενέσθαι. Ὁ δ' αὐτὸς Νίκανδρος ἐν πρώτῳ Αἰτωλικῶν τὴν μαντικὴν φησιν Ἀπόλλωνα ὑπὸ (297) Γλαύκου διδαχθῆναι· θηρῶντα δὲ περὶ τὴν Ὀρείην, (ὄρος δὲ τοῦθ' ὑπάρχειν ὑψηλὸν ἐν Αἰτωλίᾳ,) λαγὼν θηρᾶσαι, ὃν λειποθυμοῦντα ὑπὸ τῆς διώξεως ἀπαγαγεῖν ὑπὸ κρήνῃ τινὶ, καὶ τῇ παρακειμένῃ πόᾳ ἤδη ὑποψυχόμενον ἀπομάσσειν. Ἀναζωπυρήσαντος δὲ τοῦ λαγὼ τῇ βοτάνῃ ἐπιγνόντα τῆς βοτάνης τὴν δύναμιν ἀπογεύσασθαι, καὶ ἔνθεον γενόμενον ἐπιγενομένου χειμῶνος κατὰ Διὸς βούλησιν εἰς τὴν θάλασσαν αὐτὸν ἐκρῖψαι. Ἡδύλος δ' ὁ Σάμιος ἢ Ἀθηναῖος Μελικέρτου φησὶν ἐρασθέντα τον Γλαῦκον ἑαυτὸν ῥῖψαι εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡδύλη δὲ, τοῦ ποιητοῦ τούτου μήτηρ, Μοσχίνης δὲ θυγάτηρ τῆς Ἀττικῆς, ἰάμβων ποιητρίας, ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Σκύλλῃ ἱστορεῖ, τὸν Γλαῦκον, ἐρασθέντα Σκύλλης, ἐλθεῖν αὐτῆς εἰς τὸ ἄντρον·

ἢ κόγχου δώρημα φέροντ' Ἐρυθραίης ἀπὸ πέτρης,
ἢ τοὺς ἀλκυόνων παῖδας ἔτ' ἀπτερύγους,
τῇ νύμφῃ δυσπείστῳ ἀθύρματα. Δάκρυ δ' ἐκείνου
καὶ Σειρὴν γείτων παρθένος ᾠκτίσατο·

ἀκτὴν γὰρ καίνην ἀπενήχετο, καὶ τὰ σύνεγγυς Αἴτνης.

49. ΓΝΑΦΕΤΣ. Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων τὸ ἐκ τῆς ἑψήσεως τοῦ γναφέως ὑγρὸν φησι πάντα σπῖλον καθαίρειν. Μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Ἐπαίνετος ἐν Ὀψαρτυτικῷ.

50. ΕΓΧΕΛΥΣ. Τῶν θαλασσίων ἐγχέλεων μνημονεύει Ἐπίχαρμος ἐν Μούσαις. Δωρίων δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων, μνημονεύων καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Κωπαΐδος, τὰς Κωπαΐδας ἐπαινεῖ γίνονται δ' αὗται ὑπερμεγέθεις. φησὶ γοῦν Ἀγαθαρχίδης ἐν ἕκτῃ Εὐρωπιακῶν τὰς ὑπερφυεῖς τῶν Κωπαΐδων ἐγχέλεων ἱερείων τρόπον στεφανοῦντας, καὶ κατευρμένους αὐλάς τ' ἐπιβάλλοντας θύειν τοῖς θεοῖς τοὺς Βοιωτούς· καὶ πρὸς τὸν ξένον τὸν διαποροῦντα τὸ τοῦ ἔθους παράδοξον καὶ πυνθανόμενον, ἐν μόνον εἰδέναι φῆσαι τὸν Βοιωτὸν, φάσκειν τε ὅτι δεῖ τηρεῖν τὰ προγονικὰ ἔθιμα, καὶ ὅτι μὴ καθήκει τοῖς ἄλλοις ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογίζεσθαι. Οὐ χρὴ δὲ θαυμάζειν, εἰ ἱερείων τρόπον ἐγχέλεις θύονται, ὁπότε καὶ Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος ἐν τῷ περὶ λέξεως τοὺς ἁλιέας λέγει θυσίαν ἐπιτελοῦντας τῷ Ποσειδῶνι ὑπὸ τὴν τῶν θύννων ὥραν, ὅταν εὐαγρήσωσι, θύειν τῷ θεῷ τὸν πρῶτον ἁλόντα θύννον, καὶ τὴν θυσίαν ταύτην καλεῖσθαι Θυνναῖον.

51. Καὶ τάριοι δὲ παρὰ Φασηλίταις ἀποθύονται. Ἡρόπυθος γοῦν ἐν Ὥροις Κολοφωνίων, περὶ τῆς κτίσεως ἱστορῶν τῆς Φασηλίδος, φησιν, ὅτι Λάκιος, ὁ τὴν ἀποικίαν στείλας, μισθὸν ἔσπε τοῦ τόπου Κυλάβρᾳ ποιμένι, νέμοντι πρόβατα, ταρίχους, ἐκείνου τοῦτο αἰτήσαντος. Προθέντος γὰρ αὐτῷ τοῦ Λακίου, λαβεῖν τοῦ χωρίου [ἢ ἄλφιτα] ἢ ἄλητα ἢ ταρίχους, εἵλετο ὁ Κυλάβρας τοὺς

ταρίχους. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ Φασηλῖται ἀνὰ πᾶν ἔτος τῷ Κυλάβρᾳ ἔτι καὶ νῦν τάριχον θύουσι. Φιλοστέφανος δ' ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεων οὕτως γράφει· „Λάκιον τὸν Ἀργεῖον τῶν σὺν Μόψῳ ἀφικομένων, ὃν τινὲς μὲν Λίνδιον εἶναι λέγουσιν, ἀδελφὸν δὲ Ἀντιφή-(298) μου τοῦ Γέλαν οἰκίσαντος, εἰς τὴν Φασήλιδα ὑπὸ Μόψου μετ' ἀνδρῶν πεμφθέντα κατά τινα λόγον Μαντοῦς, τῆς Μόψου μητρὸς, ὅτε αἱ πρῦναι τῶν ἰδίων γηῶν συνέβαλον καὶ συνεθράυσθησαν κατὰ Χελιδονίας, τῶν μετὰ τοῦ Λακίου διὰ τὸ ὑστερεῖν αὐτῶν νυκτὸς προσβαλόντων· ἀγοράσαι δ' αὐτὸν τὴν γῆν λέγεται, ᾗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶ, καθὰ ἡ Μαντὼ προεῖπε, παρὰ Κυλάβρα τινὸς, δόντα τάριχον· τοῦτον γὰρ ἐλέσθαι λαβεῖν αὐτὸν ἀφ' ὧν ἦγον. Ὅθεν κατ' ἐνιαυτὸν τοὺς Φασηλίτας τῷ Κυλάβρᾳ θύειν τάριχον, τιμῶντας ὡς ἥρωα."

52. Περὶ δὲ τῶν ἐγχέλεων Ἰκέσιός φησιν ἐν τοῖς περὶ ὕλης, ὡς αἱ ἐγχέλεις εὐχυλότεραι πάντων εἰσὶν ἰχθύων, καὶ ὅτι εὐστομαχίᾳ διαφέρουσι τῶν πλεστων· πλήσμιαι γάρ εἰσι καὶ πολύτροφοι. Ἐν δὲ τοῖς τρίχεσι τὰς Μακεδονικὰς ἐγχέλεις κατατάττει. Ἀριστοτέλης δὲ χαίρειν φησὶ τὰς ἐγχέλεις καθαρωτάτῳ ὕδατι. Ὅθεν τοὺς ἐγχελυοτρόφους καθαρὸν αὐταῖς ἐπιχεῖν· πνίγεσθαι γὰρ ἐν τῷ θολερῷ. Διὸ καὶ οἱ θηρεύοντες θλοῦσι τὸ ὕδωρ, ἵν' ἀποπνίγωνται. Λεπτὰ γὰρ ἔχουσα τὰ βραγχία, αὐτίκα ὑπὸ τοῦ θολοῦ τοὺς πόρους ἐπιπωμίζονται. Ὅθεν κἂν τοῖς χειμῶσιν, ὑπὸ τῶν πνευμάτων ταραττομένου τοῦ ὕδατος, ἀποπνίγονται. Ὀχεύονται δὲ ἁμπλεκόμεναι, κἄπειτ' ἀφιᾶσι γλοιώδες ἐξ αὑτῶν, ὃ γενόμενον ἐν τῇ ἰλύϊ ζωογονεῖται. Λέγουσι δὲ οἱ ἐγχελυοτρόφοι καὶ ὡς νυκτὸς μὲν νέμονται, ἡμέρας δὲ ἐν τῇ ἰλύϊ ἀκινήτους, ζῶσί τε τὸ

ἐπὶ πολὺ ἐπὶ ὀκτὼ ἔτη. Ἐν ἄλλοις δὲ πάλιν Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ γίνεσθαι αὐτὰς οὔτε ὠοτοκούσας οὔτε ζωοτοκούσας, ἀλλ' οὐδὲ ἐξ ὀχείας, ἀλλ' ἐν τῷ βορβόρῳ καὶ τῇ ἰλὺϊ σήψεως γινομένης· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν καλουμένων τῆς γῆς ἐντέρων λέγεται. Διὸ καὶ Ὅμηρον τῆς τῶν ἰχθύων φύσεως χωρίζοντα τάδε εἰπεῖν·

Τείροντ' ἐγχέλυές τε καὶ ἰχθύες οἱ κατὰ δίνας.

53. Ἐπικούρειος δέ τις εἰκαδιστὴς τῶν συνδειπνούντων ἡμῖν, ἐγχέλυος παρατεθείσης, Πάρεστιν, ἔφη, ἡ τῶν δείπνων Ἑλένη· ἐγὼ οὖν Πάρις ἔσομαι. Καὶ χεῖρας, μήπω τινὸς ἐκτετακότος ἐπ' αὐτὴν, ἐπιβαλὼν, ἐψίλωσε τὸ πλευρὸν ἀγαγὼν εἰς ἄκανθαν. Ὁ δ' αὐτὸς οὗτος, πλακοῦντός ποτε θερμοῦ παρατεθέντος, καὶ πάντων ἀπεχομένων, ἐπιφωνήσας·

Τοῦ δ' ἐγὼ ἀντίος εἶμι, καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε·

προπετῶς ἐπιβαλὼν, καὶ καταπιὼν, φλεγόμενος ἐξεφέρετο. Καὶ ὁ Κύνουλκος ἔφη, Ἀποφέρεται ἐκ τῆς βρογχοπαρατάξεως ὁ λάρος. Καὶ περὶ τῆς ἐγχέλυος δ' Ἀρχέστρατος οὕτως ἱστορεῖ·

Ἔγχελυν αἰνῶ μὲν πᾶσαν, πολὺ δ' ἐστὶ κρατίστη
Ῥηγίου ἀντιπέραν πορθμοῦ ληφθεῖσα θαλάσσης.
Ἔνθα σὺ τῶν ἄλλων πάντων, Μεσσήνιε, θνητῶν
βρῶμα τιθεὶς τοιόνδε διὰ στόματος πλεονεκτεῖς.
Οὐ μὴν ἀλλὰ κλέος γ' ἀρετῆς μέγα κάρτα φέρουσι
Κωπαΐαι καὶ Σιρυμόνιαι· μεγάλαι τε γάρ εἰσι
καὶ τὸ πάχος θαυμασταί. Ὅμως δ' οἶμαι βασιλεύει
(299) πάντων τῶν περὶ δαῖτα, καὶ ἡδονῇ ἡγεμονεύει
ἔγχελυς, ἣ φύσει ἐστὶν ἀπήρινος μόνος ἰχθύς.

54. Ὁμήρου δὲ εἰπόντος· Τείροντ' ἐγχέλυές τε καὶ ἰχθύες· ἀκολούθως ἐποίησε καὶ Ἀρχίλοχος·

Πολλὰς δὲ τυφλὰς ἐγχέλυας ἐδέξω.

Οἱ δ' Ἀττικοὶ, καθὼς Τρύφων φησὶ, τὰς ἑνικὰς χρήσεις ἐπιστάμενοι διὰ τοῦ υ, τὰς πληθυντικὰς οὐκ ἔτι ἀκολούθως ἐπιφέρουσιν. Ὁ γοῦν Ἀριστοφάνης ἐν μὲν Ἀχαρνεῦσι·

Σκέψασθε (φησὶ) παῖδες τὴν κρατίστην ἔγχελυν.

Καὶ ἐν Λημνίαις· „Ἔγχελυν Βοιωτίαν.“ Τὴν δ' εὐθεῖαν ἐν Δαιταλεῦσι· Καὶ λεῖος ὥσπερ ἔγχελυς.“ Καὶ Κρατῖνος ἐν Πλούτοις·

Θύννος ὀρφὼς, γλαῦκος, ἔγχελυς, κύων.

Τὰς μέντοι πληθυντικὰς οὐκ ἔθ' ὁμοίως τῷ ποιητῇ. Ἀριστοφάνης Ἱππεῦσιν·

Ὥσπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι, πέπονθας.

Καὶ δευτέραις Νεφέλαις·

Τὰς εἰκοῦς τῶν ἐγχέλεων τὰς ἐμὰς μιμούμενοι.

Ἐν Σφηξὶ δὲ ἡ δοτική· „Οὐ χαίρω δὲ βατίσιν, οὐδ' ἐγχέλεσιν.“ Στράττις δ' ἐν Ποταμίοις ἔφη· „Ἐγχέλεων ἀνεμιός.“ Σιμωνίδης δ' ἐν ἰάμβοις· „Ὥσπερ ἔγχελυς κατὰ γλοιοῦ.“ Καὶ τὴν αἰτιατικήν·

Ἠρωδιὸς γὰρ ἔγχελυν Μαιανδρίην
τρίορχον εὑρὼν ἐσθίοντ' ἀφείλετο.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν τοῖς περὶ ζώων μορίων διὰ τοῦ ι, ἔγχελις, εἴρηκεν. Ὅταν δ' Ἀριστοφάνης ἐν Ἱππεῦσι λέγῃ·

Ὅπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι, πέπονθας·
ὅταν μὲν ἡ λίμνη καταστῇ, λαμβάνουσιν οὐδέν,
ἐὰν δ' ἄνω τε καὶ κάτω τὸν βόρβορον κυκῶσιν,
αἱροῦσι· καὶ σὺ λαμβάνεις, ἣν τὴν πόλιν ταράττῃς.

σαφῶς δηλοῖ, ὅτι ἡ ἔγχελυς ἐκ τῆς ἰλύος λαμβάνεται. Ἔνθεν καὶ τοὔνομα εἰς λυς ἐπερατώθη. Καὶ ὁ ποιητὴς οὖν, θέλων δηλῶσαι τὸ εἰς βάθος τοῦ ποταμοῦ καιόμενον, οὕτως ἔφη· „Τείροντ' ἐγχέλυές τε καὶ ἰχθύες.“ Ἰδικώτερον

δὲ καὶ κατ᾽ ἐξαίρετον ἐγχέλυες, ἵνα καὶ τὸ βάθος τοῦ κεκαυμένου ὕδατος δηλώσῃ.

55. Ἀντιφάνης δ᾽ ἐν Λύκωνι κωμῳδῶν τοὺς Αἰγυπτίους φησί·

Καὶ τἆλλα δεινούς φασι τοὺς Αἰγυπτίους
εἶναι, τὸ νομίσαι τ᾽ ἰσόθεον τὴν ἔγχελιν.
Πολὺ τῶν θεῶν γάρ ἐστι τιμιωτέρα.
Τῶν μὲν γὰρ εὐξαμένοισιν ἔσθ᾽ ἡμῖν τυχεῖν,
τούτων δὲ δραχμὰς τοὐλάχιστον δώδεκα
ἢ πλέον ἀναλώσασιν ὀσφρᾶσθαι μόνον.
Οὕτως ἔσθ᾽ ἅγιον παντελῶς τὸ θηρίον.

Ἀναξανδρίδης δ᾽ ἐν Πόλεσι, πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους ἀποτεινόμενος τὸν λόγον, φησίν·

Οὐκ ἂν δυναίμην συμμαχεῖν ὑμῖν ἐγώ·
οὔθ᾽ οἱ τρόποι γὰρ ὁμονοοῦσ᾽, οὔθ᾽ οἱ νόμοι
ἡμῶν, ἀπ᾽ ἀλλήλων δὲ διέχουσιν πολύ.
βοῦν προσκυνεῖς, ἐγὼ δὲ θύω τοῖς θεοῖς.
Τὴν ἔγχελυν μέγιστον ἡγεῖ δαίμονα,
ἡμεῖς δὲ τῶν ὄψων μέγιστον παρὰ πολύ.
Οὐκ ἐσθίεις ὗει᾽, ἐγὼ δέ γ᾽ ἥδομαι
(300) μάλιστα τούτοις. Κύνα σέβεις, τύπτω δ᾽ ἐγώ,
τοὖψον κατεσθίουσαν ἡνίκ᾽ ἂν λάβω.
Τοὺς ἱερέας, ἐνθάδε μὲν ὁλοκλήρους νόμος
εἶναι, παρ᾽ ὑμῖν δ᾽, ὡς ἔοικ᾽, ἀπηργμένους.
Τὸν αἰέλουρον κακὸν ἔχοντ᾽ ἐὰν ἴδῃς,
κλάεις, ἐγὼ δ᾽ ἥδιστ᾽ ἀποκτείνας δέρω.
δύναται παρ᾽ ὑμῖν μυγαλῆ, παρ᾽ ἐμοὶ δέ γ᾽ οὔ.

Τιμοκλῆς δ᾽ ἐν Αἰγυπτίοις·

Πῶς ἂν μὲν οὖν σώσειέν ἴβις, ἢ κύων;
Ὅπου γὰρ εἰς τοὺς ὁμολογουμένους θεοὺς

ἀσεβοῦντες οὐ διδόασιν εὐθέως δίκην,
τίν᾽ αἰελούρου βωμὸς ἐπιτρίψειεν ἄν;

56. Ὅτι δ᾽ ἤσθιον τὰς ἐγχέλεις, καὶ μετὰ τεύτλων ἐντυλίξαντες, πολὺ μέν ἐστι καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις κωμικοῖς, καὶ Εὔβουλος δέ φησιν ἐν Ἴχοῖ·

Νύμφα ἀπειρόγαμος, τεύτλῳ περὶ σῶμα καλυπτὰ,
λευκόχρως παρέσται
ἔγχελυς, ὦ μέγα μοι μέγα σοι φῶς ἐναργές.

Καὶ ἐν Ἴωνι·

Μετὰ ταῦτα θύννων μεγαλόπλουτ᾽ ἐπεισέπλευ
ὑπογάστρι᾽ ὀπτῶν, αἵ τε λιμνοσώματοι
Βοιώτιαι παρῆσαν ἐγχέλεις θεαὶ,
τεύτλ᾽ ἀμπεχόμεναι.

Καὶ ἐν Μηδείᾳ·

Παρθένου Βοιωτίας
Κωπᾶδος· ὀνομάζειν γὰρ αἰδοῦμαι θεάν.

Ὅτι δὲ καὶ αἱ Στρυμόνιαι ἐγχέλεις δι᾽ ὀνόματος ἦσάν, φησιν ἐν Θαμύρᾳ Ἀντιφάνης·

Καὶ σοῦ γ᾽ ἐπώνυμός τις ἐν φήμαις βροτῶν
Θρῄκης κατάρδων ποταμὸς ὠνομασμένος,
Στρυμών, μεγίστας ἐγχέλεις κεκτημένος.

Καὶ περὶ τὸν Εὐλέα δὲ ποταμὸν (οὗ μνημονεύει Ἀντίμαχος ἐν ταῖς ἐπιγραφομέναις Δέλτοις, οὕτως·

Ἐλθὼν Εὐλείας πηγὰς ἔπι δινήεντος.)

Δημήτριος ὁ Σκήψιος ἐν ἑκκαιδεκάτῳ τοῦ Τρωικοῦ διακόσμου ἐγχέλεις φησὶ διαφόρους γίνεσθαι.

57. ΕΛΟΨ. προείρηται μέν τινα περὶ αὐτοῦ· ἀλλὰ καὶ Ἀρχίστρατός φησι τάδε περὶ αὐτοῦ·

Τὸν δ᾽ ἕλοπ᾽ ἔσθε μάλιστα Συρακούσαις ἐνὶ κλισίαις,
ὧν γε κρατιστεύουσθ᾽. Οὗτος γὰρ αὖ ἐστιν ἐκεῖθεν

τὴν ἀρχὴν γεγονὼς * * κἂν ᾖ περὶ νήσους,
ᾖ περὶ τὴν ἄλλην που ἁλῶ γῆν, ᾖ περὶ Κρήτην,
λεπτὸς καὶ στερεὸς καὶ κυματοπλὴξ ἀφικνεῖται.

58. ΕΡΥΘΡΙΝΟΣ. Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζώων καὶ Σπεύσιππος παραπλήσιά φησιν εἶναι φάγρον, ἐρυθρῖνον, ἥπατον. Τὰ παραπλήσια εἴρηκε καὶ Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων. Κυρηναῖοι δ' ἴκην τὸν ἐρυθρῖνον καλοῦσιν, ὡς Κλείταρχός φησιν ἐν Ἰλώσσαις.

59. ΕΓΚΡΑΣΙΧΟΛΟΙ. Καὶ τούτων μέμνηται Ἀριστοτέλης, ὡς μικρῶν ἰχθυδίων, ἐν τῷ περὶ ζωικῶν. Δωρίων δὲ ἐν τῷ περὶ ἰχθύων τῶν ἐγκρασιχόλων ἐν τοῖς ἐψητοῖς μέμνηται, εἰπὼν οὕτως· „Ἐψητοὺς εἶναι μὲν δεῖ ἐγκρασιχόλους, ἢ ἴωπας, ἢ ἀθερίνας, ἢ κωβιούς, ἢ τριγλίδας μικράς, σηπίδιά τε, καὶ τευθίδια, καὶ καρκίνια.“

(301) 60. ΕΨΗΤΟΣ. Ἐπὶ τῶν λεπτῶν ἰχθυδίων. Ἀριστοφάνης ἐν Ἀναγύρῳ· „Οὐχ ἐψητῶν λοπάς ἐστιν.“ Ἄρχιππος Ἰχθύσι· „Καὶ τὴν μὲν ἀφύην κατεπέπωκεν ἐψητὸς ἐντυχών.“ Εὔπολις Αἰξίν· „Ὦ Χάριτες, αἷσι μέλουσιν ἐψητοί.“ Εὔβουλος ἐν Προσουσίᾳ ἢ Κύκνῳ·

Ἀγαπῶν τε, κἂν ἐψητὸν ἐν τεύτλοις ἕνα
διὰ δωδεκάτης ἑψόμενον ἡμέρας ἴδῃ.

Ἄλεξις ἐν Ἀπεγλαυκωμένῳ·

Καὶ γὰρ ἐψητοί τινες
παρῆσαν ἡμῖν δαιδάλεοι πως.

Τὰ γὰρ καλὰ πάντα Δαιδάλου καλοῦσιν ἔργα. Καὶ πάλιν·

Τῶν σὺν κορακίνων πεῖραν οὐχὶ λαμβάνεις,
οὐδὲ τριχίδων, οὐδ' οἷον ἐψητῶν τινῶν;

Πληθυντικῶς δὲ λέγουσιν ἐψητοὺς κατὰ τὸ πλεῖστον. Ἀριστοφάνης Δράμασιν ἢ Νιόβῳ· „Οὐδέν, μὰ Δί', ἐρῶ λοπάδος ἐψητῶν.“ Μένανδρος Περινθίᾳ·

Τὸ παιδίον δ' εἰσῆλθεν, ἔψητούς φέρον.

Ἐνικῶς δὲ Νικόστρατος ἐν Ἡσιόδῳ· „Βεμβράδ', ἀφύην, ἔψητόν." Ποσείδιππος Ἀποκλειομένῃ· „Ἔψητὸν ἀγοράζειν τινά." Ἐν δὲ τῇ ἐμῇ Ναυκράτει ἔφητοὺς καλοῦσιν ἰχθύδια ἀπολειπόμενα ἐν ταῖς διώρυξιν, ὅταν ὁ Νεῖλος ὑποπαύηται τῆς πληρώσεως.

61. ΗΠΑΤΟΣ ἢ ΛΕΒΙΑΣ. Διοκλῆς τοῦτόν φησι τῶν πετραίων εἶναι· Σπεύσιππος δ' ὅμοιον φάγρῳ τὸν ἧπατον. Ἔστι δὲ μονήρης, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης, σαρκόφαγός τε καὶ καρχαρόδους, τὴν χροιὰν μὲν μέλας, ὀφθαλμοὺς δὲ μείζονας ἢ καθ' αὑτὸν ἔχων, καρδίαν τρίγωνον λευκήν. Ἀρχέστρατος δ', ὁ τῶν δείπνων λοχαγός, φησίν·

Καὶ λεβίαν λαβέ, Μόσχε, τὸν ἧπατον ἐν περικλύστῳ
Δήλῳ καὶ Τήνῳ.

62. ΗΛΑΚΑΤΗΝΕΣ. Μνησίμαχος Ἱπποτρόφῳ·

Σκόμβρος,
θύννος, κωβιός, ἠλακατῆνες.

Εἰσὶ δὲ κητώδεις, ἐπιτήδειοι εἰς ταριχείαν. Μένανδρος Κώλωσί φησι·

Κωβιός, ἠλακατῆνες,
κυνὸς οὐραῖον.

Μνασέας δ' ὁ Πατρεύς φησιν· „Ἰχθύος δὲ γίνεται καὶ ἡσυχίας τῆς ἀδελφῆς γαλήνη, καὶ μύραινα, καὶ ἠλακατῆνες."

63. ΘΥΝΝΟΣ. Τοῦτόν φησιν Ἀριστοτέλης εἰσπλεῖν εἰς τὸν Πόντον, ἐχόμενον τῆς γῆς· ἐν τῷ δεξιῷ ὀφθαλμῷ βλέπειν, τῷ γὰρ εὐωνύμῳ ἀμβλυωπεῖν. Ἔχει δ' ὑπὸ τὰ πτερύγια τὸν λεγόμενον οἶστρον. Χαίρει δὲ ἁλέᾳ· διὸ καὶ πρὸς τὴν ἄμμον πρόσεισι. Γίνεται δὲ ἐδώδιμος, ὅταν τοῦ οἴστρου παύσηται. Μίσγεται δὲ μετὰ τὴν φωλείαν, ὡς φησι Θεόφραστος. Καὶ ἕως μὲν ἂν ἔχῃ μικρὰ τὰ κυήμα-

τα, δυσάλωτος, ὅταν δὲ μείζω γένηται, διὰ τὸν οἶστρον ἁλίσκεται. Φωλεύει δ' ὁ θύννος, καίτοι πολυαίματος ὤν. Ἀρχέστρατος δέ φησιν·

Ἀμφὶ δὲ τὴν ἱερήν τε καὶ εὐρύχορον Σάμον ὄψει
θύννον, ἁλισκόμενον σπουδῇ, μέγαν, ὃν καλέουσιν
ὄρκυν, ἄλλοι δ' αὖ κῆτος. Τοῦτον δὲ θεοῖς χρὴ
ὀψωνεῖν· ἃ πρέπει ταχέως καὶ μητέρι τιμῆς.

(302) Ἔστι δὲ γενναῖος Βυζαντίῳ, ἔν τε Καρύστῳ,
ἐν Σικελῶν τε κλυτῇ νήσῳ Κεφαλοιδὶς ἀμείνους
πολλῷ τῶνδε τρέφει θύννους, καὶ Τυνδαρὶς ἀκτή.
Ἂν δέ ποτ' Ἰταλίας ἱερᾶς Ἱππώνιον ἔλθῃς,
ἑρπετὸν εἰς ὕδατος στεφάνους, πολὺ δή, πολὺ πάντων
ἐνταῦθ' εἰσὶν ἄριστοι, ἔχουσί τε τέρματα νίκης.
Οἱ δ' ἐπὶ τῶνδε τόπων πεπλανημένοι εἰσὶν ἐκεῖθεν,
πολλὰ περάσαντες πελάγη βρυχίου διὰ πόντου·
ὥστ' αὐτοὺς ἡμεῖς θηρεύομεν, ὄντας ἀώρους.

64. Ὠνομάσθη δὲ θύννος ἀπὸ τοῦ θύειν τε καὶ ὁρμᾶν. Ὁρμητικὸς γὰρ ὁ ἰχθὺς διὰ τὸ ἔχειν κατά τινα ὥραν οἶστρον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὑφ' οὗ φησιν ὁ Ἀριστοτέλης αὐτὸν ἐξελαύνεσθαι, γράφων οὕτως· „Οἱ δὲ θύννοι καὶ οἱ ξιφίαι οἰστρῶσι περὶ κυνὸς ἐπιτολήν. Ἔχουσι γὰρ ἀμφότεροι τηνικαῦτα παρὰ τὰ πτερύγια, οἱονεὶ σκωλήκιον, τὸν καλούμενον οἶστρον, ὅμοιον μὲν σκορπίῳ, μέγεθος δ' ἡλίκον ἀράχνης. Τοῦτο δὲ ποιεῖ αὐτοὺς ἐξάλλεσθαι, νὴ Δία τὸν δελφῖνος· καὶ τοῖς πλοίοις πολλάκις ἐμπίπτουσι.“ Καὶ Θεοδωρίδας δέ φησι·

Θύννοι τε δὴ οἰστρήσοντι Γαδείρων δρόμον.

Πολύβιος δ' ὁ Μεγαλοπολίτης ἐν τετάρτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν ἱστοριῶν, περὶ τῆς ἐν Ἰβηρίᾳ Λυσιτανίας χώρας διαλεγόμενός, φησιν, ὅτι βάλανοί εἰσι κατὰ βάθος ἐν τῇ αὐ-

τόθι θαλάττῃ πεφυτευμέναι, ὧν τὸν καρπὸν σιτουμένους τοὺς θύννους πιαίνεσθαι. Διόπερ οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις λέγων, ὡς εἶναι θαλαττίους τοὺς θύννους. Εἰσὶ γὰρ οἱ θύννοι οἷον ὗες, ἀπὸ τῶν βαλάνων αὐξανόμενοι.

65. Ἐπαινεῖται δὲ τοῦ ἰχθύος τούτου τὰ ὑπογάστρια, ὡς καὶ Εὔβουλός φησιν ἐν Ἴωνι·

Μετὰ ταῦτα θύννων μεγαλόπλουτ' ἐπεισέπλει
ὑπογάστρι' ὀπτῶν.

Ἀριστοφάνης Λημνίαις·

Οὐκ ἔγχελυν Βοιωτίαν, οὐ γλαῦκον, οὐχὶ θύννου
ὑπογάστριον.

Στράττις Ἀταλάντῃ·

Ὑπογάστριον θύννου τε καὶ χροκώλιον
δραχμῆς ὕειον.

Ἐν δὲ Μακεδόσιν· „Ὑπογάστριά θ' ἡδέα θύννων.“

Ἔριφος Μελιβοίᾳ·

Ταῦθ' οἱ πένητες οὐκ ἔχοντες ἀγοράσαι,
ὑπογάστριον θύννακος, οὐδὲ κρανίον
λάβρακος, οὐδὲ γόγγρον, οὐδὲ σηπίας·
ἃς οὐδὲ μάκαρας ὑπερορᾶν οἶμαι θεούς.

Ὅταν δὲ καὶ Θεόπομπος ἐν Καλλαίσχρᾳ λέγῃ·

Ἰχθύων δὲ δὴ
ὑπογάστρι', ὦ Δάματερ,

παρατηρητέον, ὅτι ἐπὶ ἰχθύων μὲν ὑπογάστριον λέγουσι, σπανίως δ' ἐπὶ χοίρων καὶ τῶν ἄλλων ζώων. Ἄδηλον δ', ἐπὶ τίνων ἔταξε τὸ ὑπόγάστριον Ἀντιφάνης ἐν τῷ Ποντικῷ, ὅταν λέγῃ·

Ὅστις ὠψώνηκ' ἴσως
τούτους μεγαλείως ταῖς πάνυ τ' ἀπολουμέναις
ὑπογάστρι' ἐλθών, ὅσα Ποσειδὼν ἀπολέσαι·

τάττειν τε γεννικῶς παρασκευάζεται
πλευρὰν μετ' αὐτῶν.

Ἄλεξις δὲ ἐν Ὀδυσσεῖ ὑφαίνοντι, καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ θύννου ἐπαινῶν, φησι·

Καὶ τοὺς ἁλιέας εἰς τὸ βάραθρον ἐμβαλῶ·
ἀπελευθέρων ὀψάρια θηρεύουσί μοι,
(303) τριχίδια καὶ σηπίδια καὶ φρυκτούς τινας.
Οὗτος δὲ πρότερον, εἰ κεφαλὴν θύννου λάβοι,
ἐνόμιζεν ἐγχέλεια καὶ θύννους ἔχειν.

Ἐπῆρον δὲ τῶν θύννων καὶ τὰς κλεῖδας καλουμένας, ὡς Ἀριστοφῶν ἐν Πειρίθῳ·

Καὶ μὴν διέφθαρταί γε τοὔψον παντελῶς·
κλεῖδες μὲν ὀπταὶ δύο παρεσκευασμέναι.
Β. Αἷς τὰς θύρας κλείουσι; Α. Τοῦ θύννου μὲν οὖν.
Β. Σεμνὸν τὸ βρῶμα. Α. Καὶ τρίτη Λακωνική.

66. Ἀντίγονος δ' ὁ Καρύστιος ἐν τῷ περὶ λέξεως τῷ Ποσειδωνί φησι θύννον θύεσθαι, καθάπερ προείπαμεν. Ἡρακλέων δ' ὁ Ἐφέσιος τὸν ὄρκυνόν φησι λέγειν τοὺς Ἀττικούς. Σώστρατος δ' ἐν δευτέρῳ περὶ ζώων τὴν πηλαμύδα θυννίδα καλεῖσθαι λέγει, μείζω δὲ γινομένην θύννον, ἔτι δὲ μείζονα ὄρκυνον, ὑπερβαλλόντως δὲ αὐξανόμενον γίνεσθαι κῆτος. Μνημονεύει δὲ τοῦ θύννου καὶ Αἰσχύλος, λέγων·

Σφύρας δέχεσθαι κἀπιχαλκεύειν μύδρους
ὅς ἀστενακτὶ, θύννος ὥς, ἠνέσχετο
ἄναυδος.

Καὶ ἀλλαχοῦ·

Τὸ σκαιὸν ὄμμα παραβαλὼν θύννου δίκην.

ὡς τοῦ θύννου τῷ σκαιῷ ὀφθαλμῷ οὐ βλέποντος, ὡς Ἀριστοτέλης εἴρηκεν. Μένανδρος Ἁλιεῦσι·

Καὶ θάλαττα βορβορώδης, ἣ τρέφει θύννον μέγαν. Καὶ παρὰ Σώφρονι ὁ θυννοθήρας ἐστίν. Οὓς ἔνιοι θύννους καλοῦσιν, Ἀθηναῖοι δὲ θυννίδας.

67. *ΘΥΝΝΙΣ. Τοῦ ἄῤῥενος ταύτην φησὶ διαφέρειν ὁ Ἀριστοτέλης τῷ ἔχειν ὑπὸ τῇ γαστρὶ πτερύγιον, ὃ καλεῖσθαι ἀθέρα. Ἐν δὲ τῷ περὶ ζώων μορίων, διστὰς αὐτὴν τοῦ θύννου, φησὶ τοῦ θέρους τίκτειν περὶ τὸν Ἑκατομβαιῶνα θυλακοειδὲς, ἐν ᾧ πολλὰ γίνεσθαι μικρὰ ᾠά. Καὶ Σπεύσιππος δ' ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων διίστησιν αὐτὰς τῶν θύννων, καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Μούσαις. Κρατῖνος δ' ἐν Ηλούτοις φησίν·*

Ἐγὼ γάρ εἰμι θυννὶς, ἢ μελαίνας, ἢ
καὶ θύννος, ὀρφὼς, γλαῦκος, ἔγχελυς, κύων.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων ἀγελαῖον καὶ ἐκτοπιστικὸν εἶναι τὴν θυννίδα. Ἀρχέστρατος δ' ὁ κιμβιξ φησί·

Καὶ θύννης οὐραῖον ἔχειν, ἣν θυννίδα φαγῶ
τὴν μεγάλην, ἧς μητρόπολις Βυζάντιόν ἐστιν.
Εἶτα τεμὼν αὐτὴν ὀρθῶς ὄπτησον ἅπασαν,
ἁλσὶ μόνον λεπτοῖσι πάσας, καὶ ἔλαίῳ ἀλείψας.
Θερμά τ' ἔχειν τεμάχη, βάπτων δριμεῖαν ἐς ἅλμην.
Κἂν ξηραν ἐθέλῃς ἔσθειν, γενναῖα πέλονται,
ἀθανάτοισι θεοῖσι φυὴν καὶ εἶδος ὁμοῖα.
Ἂν δ' ὄξει ῥάνας παραθῇς, ἀπόλωλεν ἐκείνη.

Καὶ Ἀντιφάνης δ' ἐν Παιδεραστῇ·

Τῆς τε βελτίστης μεσαῖον θυννάδος Βυζαντίας
τέμαχος ἐν τεύτλου λακιστοῖς κρύπτεται στεγάσμασι.

Τῆς θυννίδος τὸ οὐραῖον ἐπαινεῖ καὶ Ἀντιφάνης ἐν Κουρίδι, οὕτως·

Ὁ μὲν ἀγρῷ τρεφόμενος
θαλάττιον μὲν οὗτος οὐδὲν ἐσθίει,

(304) πλὴν τῶν παρὰ γῆν, γόγγρον τιν', ἢ νάρκην τιν', ἢ θύννης τὰ πρὸς τῇ— Β. ποῖα; Α. Τὰ κάτωθεν λέγω. Β. Τούτους φάγοις ἄν; Γ. Τοὺς γὰρ ἄλλους νενόμικα ἀνθραποφάγους ἰχθῦς. Ε. Τὸ δεῖνα δ' ἐσθίεις Τουτὶ κακίνωτα πλοῖα Κωπάδας λέγεις. Ἀγρίως γε. Παρὰ λίμνην γὰρ γεωργῶν τυγχάνω. Τὰ δ' ἐγχέλεια γράψομαι λιποταξίου· κομιδῇ γὰρ οὐκ ἦν οὐδαμοῦ.

Τούτων τῶν ἰαμβείων ἔνια ἔστιν εὑρεῖν καὶ ἐν Ἀκεστρίᾳ, καὶ ἐν Ἀγροίκῳ, ἢ Βουταλίωνι. Ἱππῶναξ δὲ, ὡς Λυσανίας ἐν τοῖς περὶ ἰαμβοποιῶν παρατίθεται, φησίν·

Ὁ μὲν γὰρ αὐτῶν ἡσυχῇ τε καὶ ῥύθην
θύνναν τε καὶ μυττωτὸν ἡμέρας πάσας
δαινύμενος, ὥσπερ Λαμψακηνὸς εὐνοῦχος,
κατέφαγε δὴ τὸν κλῆρον· ὥστε χρὴ σκάπτειν
πέτρας τ' ὀρείας, σῦκα μέτρια τρώγων,
καὶ κρίθινον κόλλικα, δούλιον χόρτον.

Μνημονεύει δὲ ἰῶν θυννίδων καὶ Στράττις ἐν Καλλιππίδῃ.

68. ΙΠΠΟΥΡΟΙ. Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων τοὺς ἱππούρους φησὶν ᾠὰ τίκτειν, καὶ ταῦτα ἐξ ἐλαχίστων μέγιστα γίνεσθαι, ὥς καὶ τὰ τῆς σμυραίνης· τίκτειν δ' ἔαρος. Δωρίων δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων κορύφαιναν καλεῖσθαί φησι τὸν ἵππουρον. Ἱκέσιος δ' ἱππουρεῖς αὐτοὺς προσαγορεύει. Μνημονεύει δ' αὐτῶν Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ·

Κὠξύρυγχοι ῥαφίδες ἵππουροί τε καὶ χρυσόφρυες.

Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ, τὴν φύσιν τοῦ ἰχθύος διηγούμενος, συνεχές φησιν αὐτὸν ἐξάλλεσθαι, διὸ καὶ ἀρνευτὴν ὀνομάζεσθαι. Λέγει δὲ οὕτω περὶ αὐτοῦ·

Ἠὲ μέγαν συνόδοντα, ἢ ἀρνευτὴν ἵππουρον.

Ἀρχέστρατος δέ φησιν·

Ἵππουρος δὲ Καρύστιός ἐστιν ἄριστος·

ἄλλως τ' εὔοψον σφόδρα χωρίον ἐστὶ Κάρυστος.

Ἐπαίνετος δ' ἐν Ὀψαρτυτικῷ κορύφαιναν αὐτόν φησιν ὀνομάζεσθαι.

69. ΙΠΠΟΣ. Μήποτε τούτους ἱππίδια καλεῖ Ἐπίχαρμος, ὅταν λέγῃ·

Κορακῖνοι δὲ κοριοειδέες,
πίονες, χἰππίδια λεῖα, ψύχει ἁπαλοκουρίδες.

Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ·

Ἢ σκάρον, ἢ κῶθον τροφίην καὶ ἀναιδέα λίην,
χάννους τ' ἐγχέλυάς τε καὶ ἐννυχίην πίτυνον,
ἢ μύας, ἢ ἵππους, ἠὲ γλαύκην κορύδυλιν.

Μνημονεύει αὐτοῦ καὶ Ἀντίμαχος ὁ Κολοφώνιος ἐν τῇ Θηβαΐδι, λέγων οὕτως·

Ἢ ὕκην, ἢ ἵππον, ἢ ὃν κίχλην καλέουσιν.

70. ΙΟΥΛΙΔΕΣ. Περὶ τούτων Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων φησίν· „Ἰουλίδας ἔψειν μὲν ἐν ἅλμῃ ὀπτᾶν δ' ἐπὶ τηγάνου.“ Νουμήνιος δέ·

Κεῖνο δὲ δὴ σκέπτοιο, τό κεν καὶ ἰουλίδα μάργον
πολλὸν ἀποτρωπῶτο καὶ ἰοβόλον σκολόπενδραν.

Ἰούλους δ' ὁ αὐτὸς ὀνομάζει τὰ ἕντερα τῆς γῆς, διὰ τούτων·

(305) Καὶ δὲ σύ γε μνήσαιο δελείατος, ὅττι παρ' ἄκρα
δήεις αἰγιαλοῖο γεώλοφα· τοὶ μὲν ἰουλοι
κέκληνται, μέλανες, γαιηφάγοι, ἕντερα γαίης.
Ἠὲ καὶ ἕρπηλας δολιχήποδας, ὁππότε πέτραι
ἀμμώδεις κλύζονται ἐπ' ἄκρῃ κύματος ἀγῇ·
ἔνθεν ὀρύξασθαι θέμεναί τ' εἰς ἄγγος ἀολλεῖς.

71. ΚΙΧΛΑΙ καὶ ΚΟΣΣΥΦΟΙ. Διὰ τοῦ η

Ἀττικοὶ κίχλην λέγουσι. Καὶ ὁ λόγος οὕτως ἔχει. Τὰ γὰρ εἰς λα λήγοντα θηλυκά, πρὸ τοῦ λ ἕτερον λ ἔχει, Σκύλλα, σκίλλα, κόλλα, βδέλλα, ἄμιλλα, ἄμαλλα· τὰ δὲ εἰς λη οὐκ ἔτι, ὁμίχλη, φύτλη, γενέθλη, αἴγλη, τρώγλη. Ὁμοίως οὖν καὶ τρίγλη. Κρατῖνος·

Τρίγλη δ' εἰ μὲν ἐδηδοκοίη τένθου τινὸς ἀνδρός.

Διοκλῆς δ' ἐν πρώτῳ Ὑγιεινῶν· „Οἱ δὲ πετραῖοι (φησὶ) καλούμενοι μαλακόσαρκοι, κόσσυφοι, κίχλαι, πέρκαι, κωβιοὶ, φυκίδες, ἁλφηστικός." Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ·

Γλαύκους, ἢ ὀρφῶν ἔναλον γένος, ἠὲ μελάχχρων
κόσσυφον, ἢ κίχλας ἁλιειδέας.

Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ·

Βαμβραδόνες τε καὶ κίχλαι, λαγοὶ, δράκοντές τ' ἄλκιμοι.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ζωικῶν· „Καὶ τὰ μὲν μελανόστικτα, ὥσπερ κόσσυφος, τὰ δὲ ποικιλόστικτα, ὥσπερ κίχλη." Παγκράτης δ' ὁ Ἁρκὰς ἐν ἔργοις θαλαττίοις τὴν κίχλην πολλοῖς ὀνόμασί φησι καλεῖσθαι·

Οἷς ἤδη κίχλην οἰνώδεα, τὴν καλαμῆες
σαῦρον κικλήσκουσι, καὶ αἰολίην, ὀρφίσκον,
πιότατον κεφαλῇ.

Νίκανδρος δ' ἐν τετάρτῳ Ἑτεροιουμένων φησίν·

Ἢ σκίαρον ἢ κίχλην πολυώνυμον.

72. ΚΑΠΡΟΣ καὶ ΚΡΕΜΥΣ. Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζώων φησί· „Τὰ δὲ ἀνόδοντα καὶ λεῖα, ὡς ῥαφίς. Καὶ τὰ μὲν λιθοκέφαλα, ὡς κρέμυς, τὰ δὲ σκληρότατα, τραχύδερμα, ὡς κάπρος. Καὶ τὰ μὲν δίραβδα, ὥσπερ σεσερῖνος, τὰ δὲ πολύραβδα καὶ ἐρυθρόγραμμα, ὡς σάλπη." Τοῦ δὲ κάπρου μνημονεύει καὶ Δωρίων καὶ Ἐπαίνετος. Ἀρχέστρατος δέ φησιν·

Αὐτὰρ ἐς Ἀμβρακίαν ἔλθὼν εὐδαίμονα χώραν,
τὸν κάπρον ἂν ἐσίδῃς, ἀνοῦ καὶ μὴ κατάλειπε,
κἂν ἰσόχρυσος ἔῃ, μή σοι νέμεσις καταπνεύσῃ
δεινὴ ἀπ' ἀθανάτων. Τὸ γάρ ἐστιν νέκταρος ἄνθος.
Τούτου δ' οὐ θέμις ἐστὶ φαγεῖν θνητοῖσιν ἅπασιν,
οὐδ' ἐσιδεῖν ὅσσοισιν, ὅσοι μὴ, πλεκτὸν ὕφασμα
σχοίνου ἑλειοτρόφου κοῖλον χείρεσσιν ἔχοντες,
εἰώθασι δονεῖν ψήφους αἴθωνι λογισμῷ.
Ἄρθρων μηλείων ἐπὶ γῆν δωρήματα βάλλων.

73. ΚΙΘΑΡΟΣ. Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζώων, ἢ περὶ ἰχθύων „Ὁ κίθαρος (φησὶ) καρχαρόδους, μονήρης, φυκοφάγος, τὴν γλῶτταν ἀπολελυμένος, καρδίαν λευκὴν ἔχων καὶ πλατεῖαν.“ Φερεκράτης Δουλοδιδασκάλῳ·

(306) Κίθαρος γεγενῆσθαι κἀγοράζειν κίθαρος ἄν.

[Ὡς] ἀγαθόν γ' ὁ κίθαρος· καὶ πρὸς Ἀπόλλωνος πάνυ
ἐκεῖνο θράττει μ', ὅτι λέγουσιν, ὦ γαθή,
ἔνεστιν ἐν κιθάρῳ τι κακόν.

Ἐπίχαρμος Ἥβας γάμῳ·

Ἧς δ' ὑαινίδες τε, βούγλωσσοί τε, καὶ κίθαρος ἐνῆς.

Ὅτι δὲ διὰ τὸ ὄνομα ἱερὺς εἶναι νενόμισται τοῦ Ἀπόλλωνος, εἴρηκεν Ἀπολλόδωρος. Καλλίας δὲ ἢ Διοκλῆς Κύκλωπι·

Κίθαρος ὀπτὸς καὶ βατὶς θύννου τε κεφάλαιον τοδί.

Ὁ δ' Ἀρχέστρατος ἐν τῇ Ἡδυπαθείᾳ·

Κίθαρον δὲ κελεύω,
ἂν μὲν λευκὸς ἔῃ, * * στέρεός τε πεφύκῃ,
ἕψειν, εἰς ἅλμην καθαρὰν βαιὰ φύλλα καθέντα·
ἂν δ' ᾖ πυῤῥὸς ἰδεῖν, καὶ μὴ λίαν μέγας, ὀπτᾶν
ὀρθῇ κεντήσαντα δέμας νεοθῆγι μαχαίρᾳ.

Καὶ πολλῷ τυρῷ καὶ ἐλαίῳ τοῦτον ἄλειφε··
χαίρει γὰρ δαπανῶντας ὁρῶν, ἔστιν δ' ἀκόλαστος.

74. *ΚΟΡΔΥΛΟΣ. Τοῦτον Ἀριστοτέλης φησὶν ἀμφίβιον εἶναι, καὶ τελευτᾶν ὑπὸ τοῦ ἡλίου αὐανθέντα. Νουμήνιος δὲ ἐν Ἁλιευτικῷ κούρυλον αὐτὸν καλεῖ·*

Τοῖσί κεν ἅρμενα πάντα, παροπλίσσαιο δὲ μῦρα,
κούρυλον ἢ πειρῆνα ἢ εἰναλίην ἔρπιλλαν.

Μέμνηται δὲ καὶ κορδυλίδος ἐν τούτοις·

Ἢ μύας, ἢ ἵππους, ἠὲ γλαύκην κορύδυλιν.

75. *ΚΑΜΜΟΡΟΙ. Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ·*

Ἔτι δὲ ποττούτοισι βῶκες, σμαρίδες, ἀφύαι, κάμμοροι.

Καὶ Σώφρων δ' ἐν γυναικείοις μίμοις αὐτῶν μέμνηται. Ἔστι δὲ καρίδων γένος, καὶ ὑπὸ Ῥωμαίων οὕτως καλοῦνται.

76 *ΚΑΡΧΑΡΙΑΙ. Νουμήνιος ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ Ἁλιευτικῷ φησιν·*

Ἄλλοτε καρχαρίην, ὅτε δὲ ῥόθιον ψαμαθῖδα.

Σώφρων Θυννοθήρᾳ· „Ἃ δὲ γαστὴρ ὑμέων καρχάρας, ὅκα τινὸς δῆσθε.“ Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος ἐν Γλώσσαις τὸν καρχαρίαν καλεῖσθαί φησι καὶ λάμιαν καὶ σκύλλαν.

77. *ΚΕΣΤΡΕΥΣ. Ἰκέσιός φησι· „Τῶν δὲ καλουμένων λευκίσκων πλείονά ἐστιν εἴδη. Λέγονται γὰρ οἱ μὲν κέφαλοι, οἱ δὲ κεστρεῖς, ἄλλοι δὲ χελλῶνες, οἱ δὲ μυξῖνοι. Ἄριστοι δ' εἰσὶν οἱ κέφαλοι καὶ πρὸς τὴν γεῦσιν καὶ πρὸς τὴν εὐχύλιαν. Δεύτεροι δ' εἰσὶ τούτων οἱ λεγόμενοι κεστρεῖς· ἥσσονες δ' οἱ μυξῖνοι· καταδεέστεροι δὲ πάντων οἱ χελλῶνες, οἱ λεγόμενοι βάκχοι. Εὔχυλοι δ' εἰσὶ σφόδρα, καὶ οὐ πολύτροφοι, καὶ εὐέκκριτοι.“ Δωρίων δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων τῶν κεστρέων τὸν μὲν θαλάττιον ἐκτι-*

θεται, τὸν δὲ ποτάμιον οὐ δοκιμάζει, εἴδη δὲ τοῦ θαλαττίου κέφαλον καὶ νῆστιν. Τὸν δὲ κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ νεστρέως ἐχῖνον σφόνδυλον ὀνομάζει. Διαφέρειν τέ φησι κεφάλου κεφαλῖνον, ὃν καὶ βλεψίαν καλεῖσθαι. Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ μορίων· „Ἄρχονται δὲ (φησὶ) κύειν τῶν νεστρέων οἱ μὲν χελλῶνες Ποσειδεῶνος μηνός, καὶ ὁ σαργὸς, καὶ ὁ μύξος καλούμενος, καὶ ὁ κέφαλος. Κύουσι δὲ τριάκοντα ἡμερῶν. Ἔνιοι δὲ τῶν νεστρέων οὐ γίνονται ἐκ συνδυασμοῦ, ἀλλὰ φύονται ἐκ τῆς ἰλύος καὶ τῆς (307) ἄμμου." Ἐν δ' ἄλλοις φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης· „Ὁ νεστρεὺς καρχαρόδους ὢν οὐκ ἀλληλοφαγεῖ, ἅτε δὴ οὐδ' ὅλως σαρκοφαγῶν. Ἔστι δὲ ὁ μέν τις κέφαλος, ὁ δὲ χελλών, ὁ δὲ φεραῖος. Καὶ ὁ μὲν χελλὼν πρὸς τῇ γῇ νέμεται, ὁ δὲ φεραῖος οὔ. Καὶ τροφῇ χρῆται ὁ μὲν φεραῖος τῇ ἀφ' αὑτοῦ γενομένῃ μύξῃ, ὁ δὲ χελλὼν ἄμμῳ, καὶ ἰλύϊ. Λέγεται δὲ καὶ, ὅτι τὸν γόνον τῶν νεστρέων οὐδὲν τῶν θηρίων κατεσθίει, ἐπεὶ οἱ νεστρεῖς οὐδένα τῶν ἰχθύων." Εὐθύδημος δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ ταρίχων· „Εἴδη νεστρέων εἶναι κέφαλον καὶ σφηνέα καὶ δακτυλέα. Καὶ κεφάλους μὲν λέγεσθαι διὰ τὸ βαρυτέραν τὴν κεφαλὴν ἔχειν, σφηνέας δὲ, ὅτι λαγαροὶ καὶ τετράγωνοι. Τὰ δὲ τῶν δακτυλέων τὸ πλάτος ἔχει ἔλασσον τῶν δυοῖν δακτύλων." Θαυμαστοὶ δ' εἰσὶ τῶν νεστρέων οἱ περὶ Ἄβδηρα ἁλισκόμενοι, ὡς καὶ Ἀρχέστρατος εἴρηκε. Δεύτεροι δὲ οἱ ἐκ Σινώπης.

78. Καλοῦνται δὲ οἱ νεστρεῖς ὑπό τινων πλῶτες, ὡς φησι Πολέμων ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ ποταμῶν. Καὶ Ἐπίχαρμος δ' ἐν Μούσαις οὕτως αὐτοὺς ὀνομάζει·

Αἰολίαι πλῶτές τε κυνόγλωσσοί τ', ἰνῆν δὲ σμαρίδες.

Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ ζώων ἠθῶν καὶ βίων φησὶν, ὅτι ζῶσιν οἱ κεστρεῖς, κἂν ἀφαιρεθῶσι τὰς κέρκους. Ἀπεσθίεται δ' ὁ μὲν κεστρεὺς ὑπὸ λάβρακος, ὁ δὲ γόγγρος ὑπὸ μυραίνης." Ἡ δὲ λεγομένη παροιμία, κεστρεὺς νηστεύει, ἐπὶ τῶν δικαιοπραγούντων ἀκούεται, ἐπειδὴ οὐ σαρκοφαγεῖ ὁ κεστρεύς. Ἀναξίλας ἐν Μονοτρόπῳ, Μάτωνα τὸν σοφιστὴν ἐπὶ γαστριμαργίᾳ διαβάλλων, φησί·

Τοῦ κεστρέως κατεδήδοκεν τὸ κρανίον
ἀναρπάσας Μάτων· ἐγὼ δ' ἀπόλλυμαι.

Ὁ δὲ καλὸς Ἀρχέστρατος φησι·

Κεστρέα δ' Αἰγίνης ἐξ ἀμφιρύτης ἀγόραζε,
ἀνδράσι τ' ἀστείοισιν ὁμιλήσεις.

Διοκλῆς Θαλάττῃ· „Ἅλλεται δ' ὑφ' ἡδονῆς κεστρεύς."

79. Ὅτι δὲ εἶδος κεστρέων οἱ νήστεις, Ἄρχιππος Ἡρακλεῖ γαμοῦντί φησι· „Νήστεις κεστρέας, κεφάλους."

Ἀντιφάνης Λάμπωνι·

Κεστρεῖς ἔχων ἄλλους στρατιώτας τυγχάνεις
νήστεις.

Ἄλεξις Φρυγί·

Ἐγὼ δὲ κεστρεὺς νῆστις οἰκαδ' ἀποτρέχω.

Ἀμειψίας Ἀποκοτταβίζουσιν·

Ἐγὼ δ' ἰὼν πειράσομαι
εἰς τὴν ἀγορὰν ἔργον λαβεῖν. Β. Ἧττόν γ' ἂν οἶν
νῆστις καθάπερ κεστρεὺς ἀκολουθήσεις ἐμοί.

Εὔφρων Αἰσχρᾷ·

Μίδας δὲ κεστρεύς ἐστι· νῆστις περιπατεῖ.

Φιλήμων Συναποθνήσκουσιν·

Ἠγόρασα νῆστιν κεστρέ' ὀπτὸν, οὐ μέγαν.

Ἀριστοφάνης Γηρυτάδῃ·

Ἆρ᾽ ἔνδον ἀνδρῶν νεστρέων ἀποικία;
ὡς μὲν γάρ εἰσι νήστιδες, γιγνώσκετε.

Ἀναξανδρίδης Ὀδυσσεῖ·

Τὰ πόλλ᾽ ἄδειπνος περιπατεῖ, νεστρῖνός ἐστι νῆστις.

Εὔβουλος Ναυσικάᾳ·

Ὃς νῦν τετάρτην ἡμέραν βαπτίζεται,
νῆστιν πονηροῦ νεστρέως τρίβων βίον.

80. Τούτων ποτὲ λεχθέντων ἐπὶ τῷ καλῷ τούτῳ ὄψῳ τῶν κυνικῶν τις ἐσπέριος ἐλθὼν ἔφη, Ἄνδρες φίλοι, μὴ καὶ ἡμεῖς νηστείαν ἄγομεν, Θεσμοφορίων τὴν μέσην, ὅτι δίκην νεστρέων νηστεύομεν. Ὡς γὰρ ὁ Δίφιλός φησιν ἐν Λημνίαις·

Οὗτοι δεδειπνήκασιν· ὃ δὲ τάλας ἐγὼ
(308) νεστρεὺς ἂν εἴην, ἕνεκα νηστείας ἄκρας.

Ὑπολαβὼν δὲ Μυρτίλος·

Καὶ σιῆτ᾽ ἐφεξῆς,
ἔφη, κατὰ τὸν Θεοπόμπου Ἡδυχάρην,
νεστρέων νῆστις χορός,
λαχάνοισιν ὥσπερ χῆνες ἐξενισμένοι.

Οὐ πρότερον γάρ τινος μεταλήψεσθε, ἕως ἂν ἢ ὑμεῖς, ἢ ὁ συμμαθητὴς ὑμῶν Οὐλπιανός, εἴπητε, διά τί νῆστις μόνος τῶν ἰχθύων ὁ νεστρεὺς καλεῖται. Καὶ ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη, ὅτι οὐδὲν δέλεαρ ἐσθίει ἔμψυχον, καὶ ἀνελκυσθεὶς δὲ οὐ δελεάζεται οὔτε σαρκὶ οὔτ᾽ ἄλλῳ τινὶ ἐμψύχῳ, ὡς Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ, φάσκων, ὅτι μὴ νῆστις ὢν φαῦλός ἐστι, καὶ ὅτι, ἐὰν φοβηθῇ, κρύπτει τὴν κεφαλήν, ὡς τὸ πᾶν κρύπτων σῶμα. Πλάτων τε ἐν Ἑορταῖς φησιν·

Ἐξιόντι μοι
ἁλιεὺς ἀπήντησεν φέρων μοι νεστρέας·
ἰχθῦς ἀσίτους τοὺς πονηροὺς ἦγέ μοι,

Σὺ δέ μοι εἰπέ, ὦ Θετταλὸν πάλαισμα Μυρτίλε, διότι οἱ ἰχθύες ὑπὸ τῶν ποιητῶν ἔλλοπες καλοῦνται. Καὶ ὅς, Ἤτοι, διὰ τὸ ἄφωνοι εἶναι· βούλονται γὰρ κατὰ τὴν ἀναλογίαν ἰλλοπές τινες εἶναι, διὰ τὸ εἴργεσθαι φωνῆς. Ἔστι γαρ τὸ μὲν ἴλλεσθαι εἴργεσθαι, ἡ δὲ ὄψ φωνή. Καὶ γὰρ τοῦτ' ἀγνοεῖς, ἔλλοψ τὶς ὤν. Ἐγὼ δὲ, κατὰ τὸν σοφὸν Ἐπίχαρμον, μηδὲν ἀποκριναμένου τοῦ κυνὸς,

Τὰ πρὸ τοῦ δύ' ἄνδρες ἔλεγον, εἷς ἐγὼν ἀποχρέω·

καὶ φημὶ, ἔλλοπες διὰ τὸ εἶναι λεπιδωτοί. Λέξω δὲ καὶ μὴ προβληθέντος, διὰ τί οἱ Πυθαγορικοὶ τῶν μὲν ἄλλων ἐμψύχων μετρίως ἅπτονται, τινὰ δὲ καὶ θύοντες, ἰχθύων μόνων οὐ γεύονται τὸ παράπαν· ἢ διὰ τὴν ἐχεμυθίαν; θεῖον γὰρ ἡγοῦνται τὴν σιωπήν. Ἐπεὶ οὖν καὶ ὑμεῖς, ὦ Μολοττικοὶ κύνες, πάντα μὲν σιωπᾶτε, πυθαγορίζετε δ' οὔ, ἡμεῖς μὲν ἄλλους ἰχθυολογήσομεν.

81. ΚΟΡΑΚΙΝΟΣ. „Οἱ μὲν θαλάττιοι (φησὶν Ἰκέσιος) ὀλιγότροφοι καὶ εὐέκκριτοι, εὐχυλίᾳ δὲ μέσοι." Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων συμβαίνειν μέν φησι σχεδὸν πᾶσι τοῖς ἰχθύσι ταχεῖαν γίνεσθαι τὴν αὔξησιν, οὐχ ἥκιστα δὲ κορακίνῳ. Τίκτει δὲ πρὸς τῇ γῇ καὶ τοῖς βρυώδεσι καὶ δασέσι. Σπεύσιππος δ' ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων ἐμφερεῖς φησιν εἶναι μελάνουρον καὶ κορακῖνον. Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ φησι·

Ῥηιδίως ἕλκοιτο καὶ αἰολίην κορακῖνον.

Μήποτ' οὖν καὶ οἱ παρ' Ἐπιχάρμῳ αἰολίαι λεγόμενοι ἐν Μούσαις κορακῖνοί εἰσιν. Φησὶ γάρ·

Αἰολίαι, πλῶτές τε, κυνόγλωσσοί τε.

Ἐν δὲ Ἥβας γάμῳ καὶ τῶν αἰολιῶν μνημονεύει, ὡς διαφόρων τ

Μύες ἁλφησταί τε κορακῖνοί τε κοριοειδέες,
αἰολίαι, πλῶτές τε, κυνόγλωσσοί τε.

Εὐθύδημος δ' ἐν τῷ περὶ ταρίχων τὸν κορακῖνόν φησιν ὑπὸ πολλῶν σαπέρδην προσαγορεύεσθαι. Ὁμοίως δ' εἴρηκε καὶ Ἡρακλέων ὁ Ἐφέσιος, ἔτι δὲ Φιλότιμος ἐν Ὀψαρτυτικῷ. Ὅτι δὲ καὶ πλατίστακος καλεῖται ὁ σαπέρδης, καθάπερ καὶ ὁ κορακῖνος, Παρμένων φησὶν ὁ Ῥόδιος ἐν πρώτῳ μαγειρικῆς διδασκαλίας. Ἀριστοφάνης δ' ἐν Τελμισσεῦσι Μελανοπτερύγων ἔφη κορακίνων. Ὑποκοριστικῶς δὲ ὠνόμασεν αὐτοὺς Φερεκράτης ἐν Ἐπιλήσμονι·

(309) *Τοῖς σοῖσι συνὼν κορακινιδίοις*
καὶ μαινιδίοις.

Ἄμφις δ' ἐν Ἰαλέμῳ·

Ὅστις κορακῖνον ἐσθίει θαλάττιον
γλαύκου παρόντος, οὗτος οὐκ ἔχει φρένας.

Οἱ δὲ Νειλῶται κορακῖνοι ὅτι γλυκεῖς καὶ εὔσαρκοι, ἔτι δὲ ἡδεῖς, οἱ πεπειραμένοι ἴσασιν. Ὠνομάσθησαν δὲ διὰ τὸ διηνεκῶς τὰς κόρας κινεῖν, καὶ οὐδέποτε παύεσθαι. Καλοῦσι δ' αὐτοὺς οἱ Ἀλεξανδρεῖς πλάτακας, ἀπὸ τοῦ περιέχοντος.

82. *ΚΥΠΡΙΝΟΣ. Τῶν σαρκοφάγων καὶ οὗτος, ὡς Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ, καὶ συναγελαστικῶν. Τὴν δὲ γλῶτταν οὐχ' ὑπὸ τῷ στόματι, ἀλλ' ὑπὸ τὸ στόμα κέκτηται. Δωρίων δ', αὐτὸν ἐν τοῖς λιμναίοις καὶ ποταμίοις καταλέγων, γράφει οὕτως· „Λεπιδωτόν, ὃν καλοῦσί τινες καπρῖνον."*

83. *ΚΩΒΙΟΙ. Πολύχυλοι, ὡς φησιν Ἰκέσιος, εὐστομίᾳ διαφέροντες, εὐέκκριτοι, ὀλιγότροφοι καὶ κακόχυμοι. Διαφέρουσι δὲ εὐστομίᾳ οἱ λευκότεροι τῶν μελάνων. Ἡ δὲ τῶν χλωρῶν κωβιῶν σὰρξ χαυνοτέρα ἐστὶ καὶ ἀλι-*

πεστέρα· καὶ χυλὸν ἐλάττονα καὶ λεπτότερον ἐναφιᾶσι· τροφιμώτεροι δ' εἰσὶ διὰ τὸ μέγεθος. Διοκλῆς φησι τοὺς πετραίους αὐτῶν μαλακοσάρκους εἶναι. Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ κώθους αὐτοὺς καλεῖ·

Ἢ σκάρον, ἢ κῶθον τροφίην καὶ ἀναιδέα λίην.

Καὶ Σώφρων ἐν τῷ Ἀγροιώτῃ· „Κωθωνοπλύται" φησὶ, καὶ τὸν τοῦ θυννοθήρα δὲ υἱὸν ἴσως ἀπὸ τούτου Κωθωνίαν προσηγόρευσε. Σικελιῶται δ' εἰσὶν οἱ τὸν κωβιὸν κώθωνα καλοῦντες, ὡς Νίκανδρός φησιν ὁ Κολοφώνιος ἐν ταῖς Γλώσσαις, καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς περὶ Σώφρονος. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ κωβιοὺς ὀνομάζει·

Τρυγόνες τ' ὀπισθόκεντροι, καὶ χάλαδροι κωβιοί.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Τίμωνι, ἐπαινῶν τοὺς κωβιοὺς, καὶ ὅπόθεν εἰσὶ κάλλιστοι, δηλοῖ διὰ τούτων··

Ἦκω πολυτελῶς ἀγοράσας εἰς τοὺς γάμους,
λιβανωτὸν ὀβολοῦ τοῖς θεοῖς καὶ ταῖς θεαῖς
πάσαισι, τοῖς δ' ἥρωσι τὰ ψαίστ' ἀπονέμων.
Ἡμῖν δὲ τοῖς θνητοῖς ἐπριάμην κωβιούς.
Ὡς προσβαλεῖν δ' ἐκέλευσα τὸν τοιχωρύχον,
τὸν ἰχθυοπώλην, Προστίθημι, φησὶ, σοὶ
τὸν δῆμον αὐτῶν· εἰσὶ γὰρ Φαληρικοί.
Ἄλλοι δ' ἐπώλουν, ὡς ἔοικ', Ὀτρυνικούς.

Μένανδρος Ἐφεσίῳ·

Τῶν ἰχθυοπωλῶν ἄρτίως τις τεττάρων
δραχμῶν ἐτίμα κωβιούς. Β. * * σφόδρα.

Ποταμίων δὲ κωβιῶν μνημονεύει Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων.

84. ΚΟΚΚΥΓΕΣ. Ἐπίχαρμος·

Καὶ γλαοὶ κόκκυγες, οὓς παρσχίζομες
πάντες, ὀπτῶντες δὲ χἀδύναντες αὐτοὺς χναύομες.

Καὶ Δωριῶν δέ φησι, δεῖν αὐτοὺς ὀπτᾶν, παρασχίσαντας κατὰ ῥάχιν, καὶ παρηδύνειν χλόῃ, τυρῷ, ῥοΐ, σιλφίῳ, ἅλι, ἐλαίῳ· στρέφοντα δὲ ἀλείφειν καὶ ὑποπάσσειν ἅλι ὀλίγῳ, ἀφελόντα δὲ ὄξει ῥᾶναι. Ἐρυθρὸν δ' αὐτὸν καλεῖ ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος Νουμήνιος, οὕτως·

Ἄλλοτ' ἐρυθρὸν
κόκκυγ', ἢ ὀλίγας πεμφηρίδας, ἄλλοτε σαῦρον.

(310) 85. ΚΠΩΝ ΚΑΡΧΑΡΙΑΣ. Περὶ τούτων φησὶν Ἀρχέστρατος, ὃ τῶν ὀψοφάγων Ἡσίοδος ἢ Θέογνις. Ἦν δὲ καὶ ὁ Θέογνις περὶ ἡδυπάθειαν, ὡς αὐτὸς περὶ αὑτοῦ φησι, διὰ τούτων·

Τῆμος δ' ἠέλιος μὲν ἐν αἰθέρι μώνυχας ἵππους
ἄρτι παραγγέλλοι μέσσατον ἦμαρ ἔχων,
δειπνου δὴ λήγοιμεν, ὅσου τινὰ θυμὸς ἀνώγοι,
παντοίων ἀγαθῶν γαστρὶ χαριζόμενοι.
Χέρνιβα δ' αἶψα θύραζε φέροι, στεφανώματα δ' αἴσω,
εὐειδὴς ῥαδινῇς χερσὶ Λάκαινα κόρη.

Οὐδὲ τὸ παιδεραστεῖν ἀπαναίνεται ὁ σοφὸς οὗτος· λέγει γοῦν·

Εἴθ' εἴη σ', Ἀκάθημε, ἐφήμερον ὕμνον ἀείδειν,
ἄθλον δ' ἐν μέσσῳ παῖς καλὸς, ἄνθος ἔχων,
σοί τ' εἴη καὶ ἐμοὶ σοφίης πέρι δηριόωσι·
γνοίης χ', ὅσσον ὄνων κρέσσονες ἡμίονοι.

Ὁ δ' οὖν Ἀρχέστρατος ἐν ταῖς καλαῖς ταύταις ὑποθήκαις παραινεῖ·

Ἐν δὲ Τορωναίων ἄστει τοῦ καρχαρία χρὴ
τοῦ κυνὸς ὀψωνεῖν ὑπογάστρια κοῖλα κάτωθεν.
Εἶτα, κυμίνῳ αὐτὰ πάσας, ἅλι μὴ συχνῷ ὄπτα·
ἄλλο δ' ἐκεῖσε, φίλη κεφαλὴ, μηδὲν προσενέγκῃς,
εἰ μὴ γλαυκὸν ἔλαιον. Ἐπειδὰν δ' ὀπτὰ γένηται,

ἤδη, τριμμάτιόν τε φέρων καὶ ἐκεῖνα μετ' αὐτοῦ.
Ὅσσα δ' ἂν ἐν λοπάδος κοίλης πληρώμασιν ἔψῃς,
μήθ' ὕδατος πηγὴν * * μήτ' οἶνον ἔξος
συμμίξῃς, ἀλλ' αὐτὸ μόνον κατέχειν ἔλαιον,
αὐχμηρόν τε νύμενον, ὁμοῦ δ' εὐώδεα φύλλα.
ἔψε δ' ἐπ' ἀνθρακιῆς, φλόγα τούτοις μὴ προσενεγκών,
καὶ κίνει πυκινῶς, μὴ προσκαυθέντα λάθῃ σε.
Ἀλλ' οὐ πολλοὶ ἔασιν βροτῶν τόδε θεῖον ἔδεσμα,
οὐδ' ἔσθειν ἐθέλουσιν, ὅσοι καπφαπελαβάδη
ψυχὴν κέκτηνται θνητῶν, εἰσίν τ' ἀπόπληκτοι,
ὡς ἀνθροποφάγου τοῦ θηρίου ὄντος. Ἅπας δὲ
ἰχθὺς σάρκα φιλεῖ βροτέην, ἄν που περικύρσῃ.

Τούτου τοῦ ἰχθύος μέρος ἐστὶ καὶ ὃ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καλούμενος θυρσίων, ἥδιστος ὢν καὶ τρυφερώτατος.

86. ΛΑΒΡΑΚΕΣ. Οὗτοι, ὡς Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ, μονήρεις εἰσὶ καὶ σαρκοφάγοι. Γλῶσσαν δ' ἔχουσιν ὀστώδη καὶ προσπεφυκυῖαν, καρδίαν τρίγωνον. Ἐν δὲ πέμπτῳ ζώων μορίων τίπτειν αὐτούς, καθάπερ τοὺς κεστρεῖς καὶ χρυσόφρυας, μάλιστα οὗ ἂν ποταμοὶ ῥέωσι. Τίκτουσι δὲ χειμῶνος, καὶ τίκτουσι δίς. Ἱκέσιος δέ φησιν, ὅτι οἱ λάβρακες εὔχυλοί εἰσι, καὶ οὐ πολύτροφοι, πρὸς δὲ τὴν ἔκκρισιν ἧσσονες, εὐστομίᾳ δὲ πρῶτοι κρίνονται. Ὠνομάσθη δ' ὁ ἰχθὺς παρὰ τὴν λαβρότητα. Λέγεται δὲ, ὅτι καὶ συνέσει τῶν ἄλλων ἰχθύων διαφέρει, ἐπινοητικὸς ὢν τοῦ διασώζειν ἑαυτόν. Διὸ καὶ ὁ κωμῳδιοποιὸς Ἀριστοφάνης φησί·

(311) Λάβραξ, ὃ πάντων ἰχθύων σοφώτατος.

Ἀλκαῖος δ' ὁ μελοποιὸς μετέωρόν φησιν αὐτὸν νήχεσθαι. Ὁ δὲ σοφὸς Ἀρχέστρατος·

Λάμβανε δ' ἐκ Γαίσσους, ὅταν Μίλητον ἵκηαι,

κεστρέα τὸν κέφαλον, καὶ τὸν θεόπαιδα λάβρακα.
Εἰσὶ γὰρ ἐνθάδ' ἄριστοι· ὁ γὰρ τόπος ἐστὶ τοιοῦτος.
Πιότεροι δ' ἕτεροι πολλοὶ Καλυδῶνί τε κλεινῇ,
Ἀμβρακίᾳ τ' ἐνὶ πλουτοφόρῳ, Βολβῇ τ' ἐνὶ λίμνῃ·
ἀλλ' οὐκ εὐώδη γαστρὸς κέκτηνται ἁλοιφήν,
οὐδ' οὕτω δριμεῖαν. Ἐκεῖνοι δ' εἰσὶν, ἑταῖρε,
τὴν ἀρετὴν θαυμαστοί. Ὅλους δ' αὐτοὺς ἀλεπίστους
ὀπτήσας, μαλακοὺς χρηστῶς προσένεγκε δι' ἅλμης.
Μηδὲ προσέλθῃ σοι πρὸς τοῦψον, τοῦτο ποιοῦντι,
μήτε Συρακόσιος μηδεὶς, μήτ' Ἰταλιώτης.
Οὐ γὰρ ἐπίστανται χρηστοὺς σκευαζέμεν ἰχθῦς,
ἀλλὰ διαφθείρουσι κακῶς τυροῦντες ἅπαντα,
ὄξει τε φαίνοντες ὑγρῷ, καὶ σιλφίου ἅλμῃ.
Τῶν δὲ πετραίων ἰχθυδίων, τῶν τρισκαταράτων,
πάντων εἰσὶν ἄριστοι ἐπισταμένως διαθεῖναι,
καὶ πολλὰς ἰδέας κομψῶς παρὰ δαιτὶ δύνανται
ὀψαρίων τεύχειν γλίσχρων ἡδυσματολήρων.

87. Καὶ Ἀριστοφάνης δ' ἐν Ἱππεῦσι μνημονεύει ὡς διαφόρων γινομένων τῶν περὶ τὴν Μίλητον λαβράκων, ὅταν οὕτως λέγῃ·

Ἀλλ' οὐ λάβρακας καταφαγὼν Μιλησίους κλονήσεις.

Ἐν δὲ Λημνίαις·

Οὐ κρανίον λάβρακος, οὐχὶ κάραβον πρίασθαι.

ὡς διαφόρου ὄντος τοῦ τῶν λαβράκων ἐγκεφάλου, καθάπερ καὶ τοῦ τῶν γλαύκων. Καὶ Εὔβουλος δ' ἐν Τιτθαῖς φησι·

Μὴ πολυτελῶς, ἀλλὰ καθαρείως, ὅ τι ἂν ᾖ,
ὀσίας ἕνεκα, σηπίδι', ἢ τευθίδια,
πλωτάνια μικρὰ πουλύποδος, νῆστίν τινα,

μήτραν, χόρια, πῦον, λάβρακος κρανίον εὐμέγεθες.

Ὁ δὲ Γαῖσων, οὗ Ἀρχέστρατος μνημονεύει, ἡ Γαισανὶς λίμνη ἐστὶ, μεταξὺ Πριήνης καὶ Μιλήτου ἠνωμένη τῇ θαλάττῃ, ὡς Νεάνθης ὁ Κυζικηνὸς ἱστορεῖ ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν Ἑλληνικῶν. Ἔφορος δ' ἐν τῇ πέμπτῃ ποταμὸν εἶναί φησι τὸν Γαίσωνα περὶ Πριήνην, ὃν εἰσρεῖν εἰς λίμνην. Ἄρχιππος ἐν Ἰχθύσι, μνημονεύων τῶν λαβράκων, φησίν·

Αἰγύπτιος, μαρώτατος τῶν ἰχθύων κάπηλος,
Ἑρμαῖος, ὃς βία δέρων ῥίνας γαλεούς τε πολλοὺς καὶ τοὺς λάβρακας ἐντερεύων.

88. ΛΑΤΟΣ. Τοῦτον κατὰ τὴν Ἰταλίαν κράτιστον εἶναί φησιν Ἀρχέστρατος, λέγων οὕτως·

Τὸν δὲ λάτον τὸν κλεινὸν ἐν Ἰταλίῃ πολυδένδρῳ
ὁ Σκυλλαῖος ἔχει πορθμὸς, θαυμαστὸν ἔδεσμα.

Οἱ δ' ἐν τῷ Νείλῳ ποταμῷ γινόμενοι λάτοι, τὸ μέγεθος εὑρίσκονται καὶ ὑπὲρ διακοσίας λίτρας ἔχοντες. Ὁ δὲ ἰχθὺς οὗτος λευκότατος ὢν καὶ ἡδιστός ἐστι, πάντα τρόπον σκευαζόμενος, παραπλήσιος ὢν τῷ κατὰ τὸν Ἴστρον γινομένῳ γλάνιδι. Φέρει δ' ὁ Νεῖλος καὶ ἄλλα γένη πολλὰ ἰχθύων, καὶ πάντα ἥδιστα, μάλιστα δὲ τὰ τῶν κορα-(312)κίνων. Πολλὰ γὰρ καὶ τούτων γένη. Φέρει δὲ καὶ τοὺς μαιώτας καλουμένους, ὧν μνημονεύει Ἄρχιππος ἐν Ἰχθύσι, διὰ τούτων· „Τοὺς μαιώτας καὶ σαπέρδας καὶ γλάνιδας.“ Εἰσὶ δὲ πολλοὶ περὶ τὸν Πόντον, φέροντες τὴν ὀνομασίαν ἀπὸ τῆς λίμνης τῆς Μαιώτιδος. Νειλῶοι δ' εἰσὶν ἰχθύες, εἴ γέ τι μνημονεύειν δύναμαι, πολυετῆ τὴν ἀποδημίαν ἔχων, νάρκη μὲν ἡ ἡδίστη, χοῖρος, σῖμος, φάγρος, ὀξύρυγχος, ἀλλάβης, αἴλουρος, συνοδοντὶς, ἐλέω-

τρις, ἔγχελυς, θρίσσα, ἄβραμις, τύφλη, λεπιδωτὸς, φῦσα, κεστρεύς. Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι, οὐκ ὀλίγοι.

89. ΛΕΙΟΒΑΤΟΣ. Οὗτος καλεῖται καὶ ῥίνη. Ἔστι δὲ λευκόσαρκος, ὡς Ἐπαίνετος ἐν Ὀψαρτυτικῷ. Πλάτων Σοφισταῖς·

Κἂν ᾖ γαλεὸς, κἂν λειόβατος, κἂν ἔγχελυς.

90. ΜΥΡΑΙΝΑΙ. Θεόφραστος ἐν τῷ [πέμπτῳ] περὶ τῶν ἐν τῷ ξηρῷ διαιτωμένων ἔγχελύν φησι καὶ μύραιναν πολὺν χρόνον δύνασθαι ἔξω τοῦ ὑγροῦ ζῆν, διὰ τὸ μικρὰ ἔχειν βραγχία, καὶ ὀλίγον δέχεσθαι τὸ ὑγρόν. Τροφίμους δ' αὐτὰς εἶναί φησιν ὁ Ἰκέσιος οὐχ ἧττον τῶν ἐγχέλεων, ἀλλὰ καὶ τῶν γόγγρων. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων ἐκ μικροῦ φησιν αὐτὴν ταχεῖαν τὴν αὔξησιν λαμβάνειν, καὶ εἶναι καρχαρόδουν, τίκτειν τε πᾶσαν ὥραν μικρὰ ᾠά. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Μούσαις χωρὶς τοῦ σ μυραίνας αὐτὰς καλεῖ, οὕτωσὶ λέγων·

Οὔτε γόγγρων τις παχέων οὔτε μυραινᾶν ἅπτῃς.

Ὁμοίως δὲ καὶ Σώφρων. Πλάτων δ', ἢ Κάνθαρος ἐν Συμμαχίᾳ σὺν τῷ σ· „Βατίς τε καὶ σμύραινα πρόσεστιν.“ Δωρίων δὲ ἐν τῷ περὶ ἰχθύων τὴν ποταμίαν φησὶ μύραιναν ἔχειν μίαν ἄκανθαν μόνην, ὁμοίαν τῷ ὀνίσκῳ, τῷ καλουμένῳ γαλλαρίᾳ. Ἀνδρίας δ' ἐν τῷ περὶ δακέτων τῶν μυραινῶν φησι δακούσας ἀναιρεῖν τὰς ἐξ ἔχεως, εἶναι δ' αὐτὰς ἧττον περιφερεῖς καὶ ποικίλας. Νίκανδρος δὲ ἐν Θηριακῷ·

Μυραίνης δ' ἔκπαγλον, ἐπεὶ μογερούς ἁλιῆας
πολλάκις ἐκβρύξασα κατεπρήνιξεν ἐπάκτρων
εἰς ἅλα φυζηθέντας, ἐχετλίου ἐξαναδῦσα·
εἰ ἔτυμον, κείνήν γε σὺν οὐλοβόροις ἐχίεσσι
θόρνυσθαι, προλιποῦσαν ἁλὸς νόμον, ἠπεδροισιν.

Ἀνδρέας δ' ἐν τῷ περὶ τῶν ψευδῶς πεπιστευμένων ψεῦδός φησιν εἶναι τὸ, μύραιναν ἔχει μίγνυσθαι, προερχομένην ἐπὶ τὸ τεναγῶδες· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τενάγους ἔχεις νέμεσθαι, φιληδοῦντας λιμώδεσιν ἐρημίαις. Σώστρατος δὲ ἐν τοῖς περὶ ζώων, (ἔστι δὲ ταῦτα δύο βιβλία,) συγκατατίθεται τῇ μίξει.

91. *ΜΥΡΟΣ.* Ὁ δὲ μύρος, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων, διαφέρει τῆς σμυραίνης. Ἡ μὲν γὰρ ποικίλον καὶ ἀσθενέστερον, ὁ δὲ μύρος λειόχρως καὶ ἰσχυρὸς, καὶ τὸ χρῶμα ὅμοιον ἔχει ἴυγγι, ὀδόντας τε ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν. Ἀωρίαν δὲ τὸν μύρον φησὶ τὰς διὰ σαρκὸς ἀκάνθας οὐκ ἔχειν, ἀλλ' ὅλον εἶναι χρήσιμον καὶ ἐπαλὸν ὑπερβολῇ. Εἶναι δὲ αὐτῶν γένη δύο· εἰσὶ γὰρ οἱ μὲν μέλανες, οἱ δ' ὑποπυῤῥίζοντες, κρείσσονες δ' εἰσὶν οἱ μελανίζοντες. Ἀρχέστρατος δ', ὁ ἡδονικὸς φιλόσοφός, φησιν·

(313) Ἰταλίας δὲ μεταξὺ κατὰ στενοκύμονα πορθμὸν
ἡ πλωτὴ μύραινα καλουμένη ἂν ποτε ληφθῇ,
ὠνοῦ· τοῦτο γάρ ἐστιν ἐκεῖ θαυμαστὸν ἔδεσμα.

92. *ΜΑΙΝΙΔΕΣ.* Ταύτας δέ φησιν Ἰκέσιος εὐχυλοτέρας εἶναι τῶν καβαῶν, λείπεσθαι δ' εὐστομίᾳ καὶ τῷ πρὸς τὴν ἔκκρισιν τῆς κοιλίας συνεργεῖν. Σπεύσιππος δὲ ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων ὁμοιά φησιν εἶναι τῇ μαινίδι βόακα καὶ σμαρίδας, ἅς μνημονεύειν καὶ Ἐπίχαρμον ἐν Γῇ καὶ Θαλάσσῃ, οὕτως· „Οὐχ ὁρῇ βοῦας πολλοὺς καὶ σμαρίδας." Ἐπαίνετος δ' ἐν Ὀψαρτυτικῷ φησι· „Σμαρίδα, ἣν ἔνιοι καλοῦσι κυνὸς σὺνά." Ἀντιφάνης δ' ἐν Ἀγροίκῳ ἢ Βουταλίωνι Ἑκάτης βρώματα καλεῖ τὰς μαινίδας, διὰ τὴν βραχύτητα, λέγων οὕτως·

Τοὺς γὰρ μεγάλους τούτους ἅπαντας νενόμικα

ἀνθρωποφάγους ἰχθῦς. Β. Τί φῄς, ὦ φίλτατε; ἀνθρωποφάγους; Πῶς οὖν ἂν ἄνθρωπος φάγοι; Α. Δῆλον ὅτι. Ταῦτα δ' ἐστὶν Ἑκάτης βρώματα, ἃ φησιν οὗτος, μαινίδας καὶ τριγλίδας.

Καλοῦνται δέ τινες καὶ λευκομαινίδες, ἃς ἔνιοι βόακας ὀνομάζουσι. Πολίοχος Κορινθιαστῇ·

Ὅπως σε πείσῃ μηδὲ εἷς, πρὸς τῶν θεῶν, τοὺς βόακας, ἂν ποτ' ἔλθῃ, λευκομαινίδας καλεῖν.

93. ΜΕΛΑΝΟΥΡΟΣ. Περὶ τούτου φησὶ Νουμήνιος ἐν Ἁλιευτικῷ·

Σκορπίον, ἢ πέρκαισι καθηγητὴν μελάνουρον.

Ἰκέσιος δὲ αὐτὸν σαργῷ φησι παραπλήσιον εἶναι, καταδεέστερον δὲ τῇ εὐχυλίᾳ καὶ τῇ εὐστομίᾳ, μικρῷς δὲ παραστύφειν, καὶ εἶναι τρόφιμον. Μνημονεύει δ' αὐτοῦ Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ· „Ἦν δὲ σαργῖνοί τε μελάνουροί τε." Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ ζωικῶν γράφει οὕτως· „Ὀρροπυγόστικτοι δὲ τῶν ἰχθύων μελάνουρος καὶ σαργὸς, πολύγραμμοί τε καὶ μελανόγραμμοι." Ὅμοιον δ' εἶναι τῷ μελανούρῳ φησὶ Σπεύσιππος ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων τὸν καλούμενον ψύρον· ὃν Νουμήνιος καλεῖ ψόρον, οὕτως·

Ἢ ψόρον, ἢ σάλπας, ἢ αἰγιαλῆα δράκοντα.

94. ΜΟΡΜΥΡΟΣ. Τροφιμώτατος, ὡς φησιν Ἰκέσιος. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ μύρμας αὐτοὺς ὀνομάζει, εἰ μὴ διάφοροι τὴν φύσιν εἰσί. Γράφει δ' οὕτως:

Καὶ χελιδόνες τε, μύρμαι, τοί τε κολιὰν μέζονες ἐντί.

Δωρίων δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων μορμύλους αὐτοὺς καλεῖ. Δυγκεὺς δ' ὁ Σάμιος ἐν τῇ ὀψοποιικῇ τέχνῃ, ἣν προσεφώνησέ τινι τῶν ἑταίρων δυσάνῃ, φησίν· „Οὐκ ἄχρηστον δὲ πρὸς τοὺς ἀτενίζοντας καὶ μὴ συγκαθιέντας τῇ τιμῇ

καὶ τὸ κακῶς λέγειν παρεστηκότα τοὺς ἰχθύας, ἐπαγόμενον Ἀρχέστρατον τὸν γράψαντα τὴν Ἡδυπάθειαν, ἢ τῶν ἄλλων τινὰ ποιητῶν, καὶ λέγοντα τὸ μέτρον·

Μόρμυρος αἰγιαλεὺς κακὸς ἰχθύς, οὐδέ ποτ' ἐσθλός.

(314) Καὶ· „Τὴν ἁμίαν οἴνου φθινοπώρου," νῦν δ' ἐστὶν ἔαρ.

Κιστρέα τὸν θαυμαστόν, ὅταν χειμὼν ἀφίκηται. Νῦν δ' ἐστὶ θέρος. Καὶ πολλὰ τῶν τοιούτων. Ἀποσοβήσεις γὰρ πολλοὺς τῶν ὠνουμένων καὶ προσεστηκότων. Τοῦτο δὲ ποιῶν ἀναγκάσεις τὸ σοὶ δοκοῦν λαβεῖν αὐτόν."

95. ΝΑΡΚΗ. Πλάτων ἢ Κάνθαρος ἐν Συμμαχίᾳ·

Νάρκη γὰρ ἐρθὴ βρῶμα χάριεν γίγνεται.

Ὁ δὲ φιλόσοφος Πλάτων ἐν Μένωνί φησι· „Τῇ θαλαττίᾳ νάρκῃ. Καὶ γὰρ αὕτη τὸν πλησιάζοντα ναρκᾶν ποιεῖ." Ἡ δὲ κλῆσις αὐτῆς καὶ παρ' Ὁμήρῳ· „Νάρκησε δὲ χεὶρ ἐπὶ καρπῷ." Μένανδρος δὲ ἐν Φανίῳ διὰ τοῦ α ἔφη·

Ἐπελήλυθέν τέ μου
νάρκα τις ὅλον τὸ δέρμα·

μηδενὸς τῶν παλαιῶν οὕτω κεχρημένου. Ἰκέσιος δέ φησιν ἀτροφωτέραν καὶ ἀχυλοτέραν αὐτὴν εἶναι, ἔχειν τε χονδρῶδές τι διακεχυμένον, εὐστόμαχον πάνυ. Θεόφραστος δ' ἐν τῷ περὶ τῶν φωλευόντων διὰ τὸ ψῦχός φησι τὴν νάρκην κατὰ γῆς δύεσθαι. Ἐν δὲ τῷ περὶ τῶν δακετῶν καὶ βληπικῶν δακπέμπεσθαί φησι τὴν νάρκην τὴν ἀφ' αὐτῆς δύναμιν, καὶ διὰ τῶν ξύλων, καὶ διὰ τῶν τριοδόντων, ποιοῦσαν νικᾶν τοὺς ἐν χεροῖν ἔχοντας. Εἴρηκε δὲ τὴν αἰτίαν Κλέαρχος ὁ Σολεὺς ἐν τῷ περὶ νάρκης. Ἅπερ μακρότερα ὄντα ἐπιλέλησμαι, ὑμᾶς δὲ ἐπὶ τὸ σύγγραμμα ἀναπέμπω. Ἔστι δ' ἡ νάρκη, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης, τῶν σελαχωδῶν καὶ τῶν σκυμνοτοκούντων. Θηρεύει δ' εἰς

τροφην ἑαυτῆς τὰ ἰχθύδια, προσαπτομένη, καὶ ναρκᾷ καὶ ἀκινητίζειν ποιοῦσα. Δίφιλος δ' ὁ Λαοδικεὺς ἐν τῷ περὶ τῶν Νικάνδρου Θηριακῶν μὴ πᾶν τὸ ζῷόν φησι τὴν νάρκην ἐμποιεῖν, μέρος δέ τι αὐτῆς, διὰ πείρας πολλῆς φάσκων ἐληλυθέναι. Ὁ δ' Ἀρχέστρατός φησι·

Καὶ νάρκην ἐφθὴν ἐν ἐλαίῳ ἠδὲ καὶ οἴνῳ,
καὶ χλόῃ εὐώδει, καὶ βαιῷ ξύσματι τυροῦ.

Ἄλεξις ἐν Γαλατείᾳ·

Νάρκην μὲν οὖν, ὥς φασιν, ἀνθυλευμένην
ὀπτᾶν ὅλην.

Ἐν δὲ Δημητρίῳ·

Ἔπειτα νάρκην ἔλαβον, ἐνθυμούμενος
ὅτι δεῖ γυναικὸς ἐπιφερούσης δακτύλους
ἁπαλοὺς ὑπ' ἀκάνθης μηδὲ ἓν τούτους πεθεῖν.

96. ΞΙΦΙΑΣ. Τοῦτον Ἀριστοτέλης φησὶν ἔχειν τοῦ ξύγχους τὸ μὲν ὑποκάτω μικρόν, τὸ δὲ καθύπερθεν ὀστῶδες, μέγα, ἴσον τῷ ὅλῳ αὐτοῦ μεγέθει· τοῦτο δὲ καλεῖσθαι ξίφος· ὀδόντας δ' οὐκ ἔχειν τὸν ἰχθύν. Ἀρχέστρατος δέ φησιν·

Ἀλλὰ λαβὲ ξιφίου τέμαχος Βυζάντιον ἑλκτὸν,
οὐραίου τ' αὐτὸν τὸν σφόνδυλον. Ἔστι δὲ κεδνὸς
κἂν πορθμῷ, πρὸς ἄκραισι Πελωριάδος προχοαῖσι.

Τίς οὕτως τακτικὸς ἀκριβής, ἢ τίς οὕτως κριτὴς ὄψων, ὡς ὁ ἐκ Γέλας, μᾶλλον δὲ Καταγέλας, οὗτος ποιητής; ὃς ἀκριβῶς οὗτος διὰ λιχνείαν καὶ τὸν πορθμὸν διέπλευσε, καὶ τῶν μερῶν ἑκάστου τῶν ἰχθύων τὰ ποιότητας καὶ τοὺς χυμοὺς διὰ τὴν λιχνείαν ἐξέπασεν, ὥς τινα πραγματείαν βιωφελῆ καταβαλλόμενος.

(315) 97. ΟΡΦΩΣ. Καλεῖται δέ καὶ ὀρφὸς, ὡς Πάμφιλος. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν πέμπτῃ ζώων μορίων τα-

χεῖαν λέγων γίνεσθαι τοῖς ἰχθύσι τὴν αὔξησιν, καὶ ὀρφὼς, φησὶν, ἐκ μικροῦ γίνεται μέγας ταχέως. Ἔστι δὲ καὶ σαρκοφάγος καὶ καρχαρόδους, ἔτι δὲ καὶ μονήρης. Ἴδιον δ' ἐν αὐτῷ ἐστι τὸ τοὺς θορικοὺς πόρους μὴ εὑρίσκεσθαι, καὶ τὸ δύνασθαι πολὺν χρόνον ζῆν μετὰ τὴν ἀνατομήν. Ἔστι δὲ καὶ τῶν φωλευόντων ἐν ταῖς χειμεριωτάταις ἡμέραις, χαίρει τε πρόσγειος μᾶλλον ὢν ἢ πελάγιος. Ζῇ δ' οὐ πλέον δύο ἐτῶν. Μνημονεύων δ' αὐτοῦ Νουμήριός φησι·

Τοῖσί κεν εὐμαρέως θαλάμης ἄπο μακρὸν ἀείροις
σκορπίον, ἢ ὀρφὸν περιτρηχέα· τῶν γὰρ ἐπ' ὄκρης.

Καὶ πάλιν·

Γλαύκους, ἢ ὀρφῶν ἔναιλον γένυς, ἠὲ μελάγχρουν
κόσσυφον.

Δωρίων δὲ τὸν νέον φησὶν ὀρφὸν ὑπ' ἐνίων καλεῖσθαι ὀρφακίνην. Ἄρχιππος δ' ἐν Ἰχθύσιν·

Ἱερεὺς γὰρ ἦλθ' αὐτοῖσιν ὀρφὼς τοῦ θεοῦ.

Κρατῖνος δ' ἐν Ὀδυσσεῦσι· „Τέμαχος ὀρφὼ χλιαρόν.“ Πλάτων Κλεοφῶντι·

Σὲ γὰρ, γραῦ, συγκατέκτεινεν σαπρὰν
ὀρφοῖσι σελαχίοις τε καὶ φάγροις βοράν.

Ἀριστοφάνης Σφηξίν·

Ἢν μὲν ἀνῆταί τις ὀρφὼς, μεμβράδας δὲ μὴ θέλῃ.

Τὴν μέντοι ἐνικὴν εὐθεῖαν ὀξυτόνως προφέρονται Ἀττικοί. Ἄρχιππος Ἰχθύσιν, ὡς πρόκειται. Τὴν δὲ γενικὴν Κρατῖνος Ὀδυσσεῦσι· „Τέμαχος ὀρφὼ χλιαρόν.“

98. ΟΡΚΥΝΟΣ. Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων τοὺς ὀρκύνους ἐκ τῆς περὶ Ἡρακλέους στήλας θαλάσσης περαιουμένους εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἔρχεσθαι θάλασσαν· διὸ καὶ πλείστους ἁλίσκεσθαι ἐν τῷ Ἰβηρικῷ καὶ Τυρ-

ψαιῶ πελάγει· κἀντεῦθεν κατὰ τὴν ἄλλην θάλασσαν διασπάσθαι. Ἰκέσιος δὲ τοὺς μὲν ἐν Γαδείροις ἁλισκομένους πιμελεστέρους εἶναι, μετὰ δὲ τούτους τοὺς ἐν Σικελίᾳ. Τοὺς δὲ πόρρω Ἡρακλείων στηλῶν ἁλιπεῖς, διὰ τὸ πλείονα τόπον ἐκνεῖχθαι. Ἐν Γαδείροις μὲν οὖν τὰ κλειδία καθ' αὑτὰ ταριχεύεται, ὡς καὶ τῶν ἀνταπαίων αἱ γνάθοι καὶ οὐρανίσκοι καὶ οἱ λεγόμενοι μελανδρύαι ἐξ αὐτῶν ταριχεύονται. Ἰκέσιος δέ φησι τὰ ὑπογάστρια αὐτῶν, λιπαρὰ ὑπάρχοντα, τῇ εὐστομίᾳ πολὺ διαλλάσσειν τῶν ἄλλων μερῶν· τὰ δὲ κλειδία [μέρη] εὐστομώτερα εἶναι τούτων.

99. ΟΝΟΣ καὶ ΟΝΙΣΚΟΣ. Ὄνος, φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζώων, ἔχει στόμα ἀνεῳγὸς ὅμοιως τοῖς γαλεοῖς, καὶ οὐ συναγελαστικός. Καὶ μόνος οὗτος ἰχθύων τὴν καρδίαν ἐν τῇ κοιλίᾳ ἔχει καὶ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ λίθους ἐμφερεῖς μύλαις. Φωλεύει δὲ μόνος ἐν ταῖς ὑπὸ κύνα θερμοτάταις ἡμέραις, τῶν ἄλλων ταῖς χειμερινωτάταις φωλευόντων. Μνημονεύει δ' αὐτῶν Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ·

Μεγαλοχάσμονάς τε χάννας κἠκτραπελογάστορας ὄνους.

Διαφέρει δ' ὄνος ὀνίσκου, ὡς φησι Δωρίων, ἐν τῷ περὶ ἰχθύων γράφων οὕτως· „Ὄνος, ὃν καλοῦσί τινες γάδον· Γαλλερίδας, ὃν καλοῦσί τινες ὀνίσκον τε καὶ μάξεινον." Εὐθύδημος δὲ ἐν τῷ περὶ ταρίχων· „Οἱ μὲν βάκχον (φησὶ) καλοῦσιν, οἱ δὲ γελλαρίην, οἱ δὲ ὀνίσκον." Ἀρχέστρατος δέ φησι·

(316) Τὸν δ' ὄνον Ἀνθηδὼν, τὸν καλλαρίων καλέουσιν,
ἐκτρέφει εὐμεγέθη, σομφὴν δὲ τρέφει τινὰ σάρκα,
κἄλλως οὐχ ἡδεῖαν ἔμοιγ', ἄλλοι δ' * * * *
αἰνοῦσιν· χαίρει γὰρ ὃ μὲν τούτοις, ὃ δ' ἐκείνοις,

100. *ΠΟΥΛΥΠΟΥΣ, πουλύπους. Οὕτως φασὶν οἱ Ἀττικοὶ, ὡς καὶ Ὅμηρος·*

Ὡς δ' ὅτε πουλύποδος θαλάμης ἐξελκομένοιο.

Ἀνάλογον· παρὰ τὸ ποὺς γὰρ γέγονεν. Τὴν δὲ αἰτιατικὴν πουλύπουν φασὶν, ὡς Ἀλκίνουν καὶ Οἰδίπουν. Καὶ τρίπουν δὲ λέβητα Αἰσχύλος εἴρηκεν ἐν Ἀθάμαντι, ἀπὸ ἁπλοῦ τοῦ ποὺς, ὡς νοῦς. Τὸ δὲ πώλυπον λέγειν Αἰολικόν· Ἀττικοὶ γὰρ πουλύπουν λέγουσιν. Ἀριστοφάνης Δαιδάλῳ·

Καὶ ταῦτ' ἔχοντα πουλύπους καὶ σηπίας.

Καὶ πάλιν· „Τὸν πουλύπουν μοι ἔθηκε.“ Καὶ πάλιν·

Πληγαὶ λέγονται πουλύπου πιλουμένου.

Ἀλκαῖος Ἀδελφαῖς μοιχευομέναις·

Ἠλίθιον εἶναι, νοῦν τε πουλύποδος ἔχειν.

Ἀμειψίας Κατεσθίοντι· „Δεῖ μὲν, ὡς ἔοικε, πολλῶν πουλύπων.“ Πλάτων Παιδίῳ· „Ὥσπερ τοὺς πουλύποδας πρώτιστα σέ.“ Ἀλκαῖος· „Ἔδω δ' ἐμαυτὸν, ὥσπερ πουλύπους.“ Οἱ δὲ πουλύποδα προφέρονται, ἀνάλογον τῇ ποὺς, ποδὸς, ποδὶ, πόδα. Εὔπολις Δήμοις·

Ἀνὴρ πολίτης, πουλύπους ἐς τοὺς τρόπους.

101. *Διοκλῆς δ' ἐν πρώτῳ Ὑγιεινῶν· „Τὰ δὲ μαλάκια (φησὶ) πρὸς ἡδονὴν καὶ πρὸς τὰ ἀφροδίσια· μάλιστα δὲ οἱ πουλύποδες.“ Ἱστορεῖ δ' Ἀριστοτέλης, τὸν πουλύποδα ἔχειν πόδας ὀκτὼ, ὧν τοὺς μὲν ἄνω δύο καὶ κάτω ἐλαχίστους, τοὺς δ' ἐν μέσῳ μεγίστους· ἔχειν δὲ καὶ κοτυληδόνας δύο, αἷς τὴν τροφὴν προσάγεσθαι· τοὺς δ' ὀφθαλμοὺς ἐπάνω τῶν δύο ποδῶν· τὸ δὲ στόμα καὶ τοὺς ὀδόντας ἐν μέσοις τοῖς ποσίν. Ἀναπτυχθεὶς δὲ ἐγκέφαλον ἔχει διμερῆ. Ἔχει δὲ καὶ τὸν λεγόμενον θόλον, οὐ μέλανα καθάπερ σηπία, ἀλλ' ὑπέρυθρον, ἐν τῷ λεγομέ-*

νῳ μήκωνι. Ὁ δὲ μήκων κεῖται ἐπάνω τῆς κοιλίας οἷον ἐὰ κύστις. Σπλάγχνον δ' οὐκ ἔχει ἀναλογοῦν. Τροφῇ δὲ χρῆται ἔστιν ὅτε καὶ τοῖς τῶν κογχυλίων σαρκιδίοις, τὰ ὄστρακα ἐκτὸς τῶν θαλαμῶν ῥίπτων· ὅθεν διαγινώσκουσιν οἱ θηρεύοντες. Ὀχεύει δὲ συμπλεκόμενος, καὶ πολὺν χρόνον πλησιάζει διὰ τὸ ἔναιμος εἶναι. Τίκτει δὲ διὰ τοῦ λεγομένου φυσητῆρος, ὅς ἐστι πόρος τῷ σώματι. Καὶ τίκτει ᾠὰ βοτρυδόν.

102. Λέγουσι δὲ καὶ, ὡς, ἂν ἀπορήσῃ τροφῆς, αὐτὸν κατεσθίει. Ὧν εἷς ἐστι καὶ ὁ κωμῳδιοποιὸς Φερεκράτης. Οὗτος γὰρ ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις φησὶν Ἀγρίοις·

Ἐν θρύσκοισιν καὶ βρακάνοις
καὶ στραβήλοις ζῇν· ὁπόταν δ'
ἤδη πεινῶσι σφόδρα,
ὥσπερεὶ τοὺς πουλύποδας
* * * νύκτωρ περιτρώγειν αὐτῶν τοὺς δακτύλους.

Καὶ Λίφιλος ἐν Ἐμπόρῳ·

Πουλύπους, ἔχων ἁπάσας ὁλομελεῖς τὰς πλεκτάνας,
οὐ περιβεβρωκὼς ἑαυτόν ἐστι, φίλτατε.

Τοῦτο δ' ἐστὶ ψεῦδος. Ὑπὸ γὰρ τῶν γόγγρων διακόμενος τοὺς πόδας ἀδικεῖται. Λέγεται δ', ὡς, ἂν τις ταῖς θαλάμαις αὐτοῦ ἅλας ὑποσπείρῃ, εὐθέως ἐξέρχεται. Ἱστορεῖται δὲ καὶ, ὅτι φεύγων διὰ τὸν φόβον μεταβάλλει τὰς (317) χρόας, καὶ ἐξομοιοῦται τοῖς τόποις, ἐν οἷς κρύπτεται, ὡς καὶ ὁ Μεγαρεὺς Θέογνις φησὶν ἐν ταῖς ἐλεγείαις·

Πουλύπου ὀργὴν ἴσχε πολυπλόκου, ὃς ποτὶ πέτρῃ
τῇ προσομιλήσῃ, τοῖος ἰδεῖν ἐφάνη.

Ὁμοίως ἱστορεῖ καὶ Κλέαρχος ἐν δευτέρῳ περὶ παροιμιῶν, παρατιθέμενος τάδε τὰ ἔπη, οὐ δηλῶν ὅτου ἐστὶ,

Πουλύποδός μοι, τέκνον, ἔχων νόον, Ἀμφίλοχ' ἥρως,
τοῖσιν ἐφαρμόζου, τῶν κεν κατὰ δῆμον ἵκηαι.

103. *Περὶ δὲ Τροιζῆνα τὸ παλαιόν, φησιν ὁ αὐτὸς Κλέαρχος, οὔτε τὸν ἱερὸν καλούμενον πουλύπουν, οὔτε τὸν καπηλάτην πουλύπουν, νόμιμον ἦν θηρεύειν, ἀλλ' ἀπεῖπον, τούτων τε καὶ τῆς θαλαττίας χελώνης μὴ ἅπτεσθαι. Ὁ δὲ πουλύπους ἐστὶ συντηκτικὸς, καὶ λίαν ἀνόητος. Πρὸς γὰρ τὴν χεῖρα τῶν διωκόντων βαδίζει, καὶ διωκόμενος ἕστιν ὅτε οὐχ ὑποχωρεῖ. Συντήκονται δ' αὐτῶν αἱ θήλειαι μετὰ τὸν τόκον, καὶ παρίενται· διὸ καὶ ῥᾳδίως ἁλίσκονται. Ἐωράθησαν δέ ποτε καὶ ἐπὶ τὸ ξηρὸν ἑρπύοντες, μάλιστα δὲ πρὸς τὰ τραχέα τῶν χωρίων· φεύγουσι γὰρ τὰ λεῖα. Καὶ χαίρουσι δὲ τῶν φυτῶν καὶ ταῖς ἐλαίαις, καὶ πολλάκις εὑρίσκονται ταῖς πλεκτάναις περιειληφότες τὸ στέλεχος. Ἐφωράθησαν δὲ καὶ συκέαις προσπεφυκυίαις τῇ θαλάττῃ προσπλεκόμενοι, καὶ τῶν σύκων ἐσθίοντες, ὡς φησι Κλέαρχος ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν τῷ ὑγρῷ. Ἔστι δὲ δεῖγμα τοῦ ἥδεσθαι αὐτοὺς τῇ ἐλαίᾳ καὶ τοῦτο· ἐάν τις κλάδον τοῦ φυτοῦ τούτου καθῇ εἰς τὴν θάλασσαν, καθ' ἣν εἰσι πουλύποδες, καὶ μικρὸν ἐπίσχῃ, ἀπονητὶ ἀνέλοι τῷ κλάδῳ περιπλεκομένους, ὅσους ἐθέλει. Ἔχουσι δὲ τὰ μὲν ἄλλα μέρη ἰσχυρότατα, τὸν δὲ τράχηλον ἀσθενῆ.*

104. *Λέγεται δ', αὐτῶν τὸν ἄρρενα ἕλκειν αἰδοιῶδές τι ἐν μιᾷ τῶν πλεκτανῶν, ἐν ᾗ αἱ δύο μεγάλαι κοτυληδόνες εἰσίν. Εἶναι δὲ τοῦτο νευρῶδες, μέχρι εἰς μέσην τὴν πλεκτάνην ἅπαν προσπεφυκός. Ἐν δὲ πέμπτῳ μορίων φησὶν Ἀριστοτέλης· „Πουλύπους ὀχεύει τοῦ χειμῶνος, καὶ τίκτει τῷ ἔαρι. Θαλεύει δὲ περὶ δύο μῆνας. Ἔστι δὲ πολύγονον τὸ ζῷον. Διαφέρει δ' ὁ ἄρρην τῆς θηλείας*

τῷ τε τὴν κεφαλὴν ἔχειν προμηκεστέραν, καὶ τὸ καλούμενον ὑπὸ τῶν ἁλιέων αἰδοῖον ἔχειν ἐν τῇ πλεκτάνῃ. Ἐπωάζει δὲ, ὅταν τέκῃ· διὸ καὶ χείριστοί εἰσι κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον. Ἀποτίκτει δ' ὁ μὲν πουλύπους ἢ εἰς θαλάμας, ἢ εἰς κεράμιον, ἤ τι ἄλλο τοιοῦτο κοῖλον. Καὶ μεθ' ἡμέρας πεντήκοντα ἐκ τῶν ᾠῶν πουλυπόδια ἐξέρπει, ὥσπερ τὰ φαλάγγια, πολλὰ τὸ πλῆθος. Ὁ δὲ θῆλυς πουλύπους ὁτὲ μὲν ἐπὶ τοῖς ᾠοῖς, ὁτὲ δ' ἐπὶ τῷ στόματι προκάθηται τῆς θαλάμης, τὴν πλεκτάνην ἐπέχων." Θεόφραστος δὲ ἐν τῷ περὶ τῶν μεταβαλλόντων τὰς χρόας τὸν πουλύποδά φησι τοῖς πετρώδεσι μάλιστα μόνοις συνεξομοιοῦσθαι, τοῦτο ποιοῦντα φόβῳ καὶ φυλακῆς χάριν. Ἐν δὲ τῷ περὶ τῶν ἐν τῇ ξηρῷ διατριβόντων ζώων οὐ δέχεσθαί φησι τοὺς πουλύποδας τὴν θάλατταν. Ἐν δὲ τῷ περὶ τῶν κατὰ τόπους διαφορῶν ὁ Θεόφραστος πουλύποδας οὐ γίνεσθαί φησι περὶ Ἑλλήσποντον. Ψυχρὰ γὰρ ἡ θάλασσα αὕτη καὶ ἧττον ἁλμυρά, ταῦτα δ' ἀμφότερα πολέμια πουλύποδι.

105. „Ὁ δὲ ναυτίλος καλούμενος (φησὶν Ἀριστοτέλης) πουλύπους μὲν οὐκ ἔστιν, ἐμφερὴς δὲ κατὰ τὰς πλεκτάνας. Ἔχει δὲ τὸ νῶτον ὀστρακόδερμον. Ἀναδύνει δὲ (318) ἐκ τοῦ βυθοῦ, ἐφ' ἑαυτὸν ἔχων τὸ ὄστρακον, ἵνα μὴ τὴν θάλατταν ἕλκῃ· ἐπαναστραφεὶς δ' ἐπιπλεῖ, ἄνω ποιήσας δύο τῶν πλεκτανῶν, αἷς μεταξὺ αὐτῶν λεπτὸν ὑμένα ἔχουσι διαπεφυκότα, ὡς καὶ τῶν ὀρνίθων οἱ πόδες ὁρῶνται μεταξὺ τῶν δακτύλων δερμάτινον ὑμένα ἔχοντες· ἄλλας δὲ δύο πλεκτάνας καθῆσιν εἰς τὴν θάλασσαν ἀντὶ πηδαλίων. Ὅταν δέ τι προσιὸν ἴδῃ, δείσας συστέλλει τοὺς πόδας, καὶ πληρώσας αὐτὸν τῆς θαλάσσης, κατὰ βυθοῦ ὡς τάχος χωρεῖ." Ἐν δὲ τῷ περὶ ζωικῶν καὶ

ἐχθύων· „Πουλύπους (φησὶ) τὶς ὁ μὲν τριψιχρώς, ὁ δὲ ναυτίλος."

106. Εἰς τὸν ναυτίλον τοῦτον φέρεταί τι Καλλιμάχου τοῦ Κυρηναίου ἐπίγραμμα, οὕτως ἔχον·

Κόγχος ἐγὼ, Ζεφυρῖτι, παλαίτερος, ἀλλὰ σὺ νῦν με,
Κύπρι, Σεληναίης ἄνθεμα πρῶτον ἔχεις,
ναυτίλον, ὃς πελάγεσσιν ἐπέπλεον, εἰ μὲν ἄῆται,
τείνας οἰκείων λαῖφος ἀπὸ πρωτόνων·
εἰ δὲ γαληναίη λιπαρὴ θεὸς, οὖλος ἐρέσσων
ποσσί νιν, ὥστ' ἔργῳ τοὔνομα συμφέρεται.
Ἐκ τ' ἔπεσον παρὰ θῖνας Ἰουλίδος, ὄφρα γένωμαι
σοὶ τὸ περίσκεπτον παίγνιον, Ἀρσινόη,
μηδέ μοι ἐν θαλάμῃσιν ἔθ', ὡς πάρος, (εἰμὶ γὰρ ἄπνους,)
κεῖσθαι νοτερῆς ὦεον ἀλκυόνης.
Κλεινίου ἀλλὰ θυγατρὶ δίδου χάριν· οἶδε γὰρ ἐσθλὰ
ῥέζειν, καὶ σμύρνης ἐστὶν ἀπ' Αἰολίδος.

Ἔγραψε δὲ καὶ Ποσείδιππος εἰς τὴν ἐν τῷ Ζεφυρίῳ τιμωμένην ταύτην Ἀφροδίτην τόδε τὸ ἐπίγραμμα·

Τοῦτο καὶ ἐν ποταμῷ καὶ ἐπὶ χθονὶ τῆς Φιλαδέλφου
Κύπριδος ἱλάσκεσθ' ἱερὸν Ἀρσινόης,
ἣν ἀνακοιρανέουσαν ἐπὶ Ζεφυρηίδος ἀκτῆς
πρῶτος ὁ ναύαρχος θήκατο Καλλικράτης.
Ἣ δὲ καὶ εὐπλοίην δώσει, καὶ χείματι μέσσῳ
τὸ πλατὺ λισσομένοις ἐκλιπανεῖ πέλαγος.

Τοῦ πουλύποδος μνημονεύει καὶ ὁ τραγικὸς Ἴων, ἐν Φοίνισι λέγων·

Καὶ τὸν πετραῖον πλεκτάναις ἀναίμοσι
στυγῶ μεταλλακτῆρα πουλύπους χροός.

107. Εἴδη δ' ἐστὶ πουλυπόδων ἐλεδώνη, πουλυπο-

δίνη, βολβοτίνη, ὀσμύλος, ὡς Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ καὶ Σπεύσιππος. Ἐν δὲ τῷ περὶ ζωικῶν Ἀριστοτέλης μαλάκια φησιν εἶναι πουλύποδας, ὀσμύλην, ἑλεδώνην, σηπίαν, τευθίδα· Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ·

Πώλυποί τε σηπίαι τε καὶ ποταναὶ τευθίδες,
χἀ δυσώδης βολβίτις; γραῖαί τ' ἐριθακώδεες.

Ἀρχέστρατος δέ φησι·

Πούλυποι ἔν τε Θάσῳ καὶ Καρίᾳ εἰσὶν ἄριστοι·
καὶ Κέρκυρα τρέφει μεγάλους πολλούς τε τὸ πλῆθος.

Δωριεῖς δ' αὐτὸν διὰ τοῦ ω καλοῦσι πώλυπον, ὡς Ἐπίχαρμος. Καὶ Σιμωνίδης δ' ἔφη· „Πώλυπον διζήμενος." Ἀττικοὶ δὲ πουλύπους. Ἔστι δὲ τῶν σελαχωδῶν· τὰ χονδρώδη δ' οὕτω λέγεται·

Πουλύποδες, γαλεοί τε κύνες.

Μαλάκια δὲ καλεῖται τὰ τευθιδώδη. Σελάχια δὲ τὰ τῶν ἐρίων φῦλα.

(319) 108. ΠΑΓΟΥΡΟΙ. Τούτων μέμνηται Τιμοκλῆς ἢ Ξέναρχος ἐν Πορφύρᾳ, οὕτως·

Εἶθ', ἁλιεὺς ὤν, ἔκπρος
σοφίαν, παγούροις μὲν, θεοῖς ἐχθροῖσι, καὶ
ἰχθυδίοις εὕρηκα παντοδαπὰς τέχνας·
γέροντα βούγλωσσον δὲ μὴ ταχέως πάνυ
συναρπάσομαι; Καλόν γ' ἂν εἴη.

109. ΠΗΛΑΜΥΣ. Φρύνιχος ἐν Μούσαις μνημονεύει. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν πέμπτῃ ζώων μορίων· „Αἱ πηλαμύδες (φησὶ) καὶ οἱ θύννοι τίκτουσιν ἐν τῷ Πόντῳ, ἀλλοθι δὲ οὔ. Μνημονεύει αὐτῶν καὶ Σοφοκλῆς ἐν Ποιμέσιν·

Ἔνθ' ἡ πάροικος πηλαμὺς χειμάζεται,
πάροικος Ἑλλησποντίς, ὠμαῖα θέρους
τῷ Βοσπορίτῃ· τῇδε γὰρ θαμίζεται.

110. *ΠΕΡΚΑΙ.* *Τούτων μέμνηται Διοκλῆς καὶ Σπεύσιππος ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων, παραπλησίας εἶναι λέγων πέρκην, χάνναν, φυκίδα. Ἐπίχαρμος δέ φησι·*

Κομαρίδας τε, καὶ κίνας, κέστρας τε πέρκας τ' αἰόλας.

Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ·

Ἄλλατε δ' αὖ πέρκας, ὅτε δὲ στροφάδας παρὰ πέτρην
φυκίδας ἁλφηστήν τε καὶ ἐν χροιῇσιν ἐρυθρὸν
σκορπιον.

ΦΥΚΙΣ. *Καὶ ταύτης Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ μέμνηται καὶ Σπεύσιππος ἐν δευτέρῳ τῶν Ὁμοίων καὶ Νουμήνιος, ὧν τὰ μαρτύρια πρόκειται. Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζωικῶν ἀκανθοστεφῆ φησιν εἶναι καὶ ποικιλόχροα φυκίδα. Τῶν δὲ γραμμοποικίλων πλαγίαις τε ταῖς ῥάβδοις κεχρημένων πέρκη. Καὶ παροιμία δέ ἐστιν· „Ἐπεται πέρκη μελανούρῳ.“*

111. *ΡΑΦΙΔΕΣ.* *Καὶ τούτων μέμνηται Ἐπίχαρμος λέγων·*

Κὠξύρυγχοι ῥαφίδες ἵππουροί τε.

Δωρίων δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων βελόνην, φησὶν, ἣν καλοῦσι ῥαφίδα. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων βελόνην αὐτὴν καλεῖ. Ἐν δὲ τῷ περὶ ζωικῶν ἢ ἰχθύων ῥαφίδα αὐτὴν ὀνομάσας ἀνόδουν φησὶν αὐτὴν εἶναι. Καὶ Σπεύσιππος αὐτὴν βελόνην καλεῖ.

112. *ΡΙΝΗ.* *Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων ἐν Σμύρνῃ φησὶ τὰς ῥίνας διαφόρους γίνεσθαι, καὶ πάντα δὲ τὰ σελαχώδη τὸν Σμυρναϊκὸν κόλπον ἔχειν διαφέροντα. Ἀρχέστρατος δέ φησι·*

Καὶ σελάχη μέντοι κλεινὴ Μίλητος ἄριστα
ἐκτρέφει· ἀλλά γε χρὴ ῥίνης λόγον ἢ πλατυνώπου

λειοβάτου ποιεῖσθαι. Ὁμῶς κρεκόδειλον ἂν ὀπτὸν δαισαίμην ἀπ' ἰπνοῦ, τερπνὸν παίδεσσιν Ἰώνων.

113. ΣΚΑΡΟΣ. Τοῦτον Ἀριστοτέλης φησὶν καρχαρόδοντα εἶναι καὶ μονήρη καὶ σαρκοφάγον, ἔχειν τε στόμα μικρὸν καὶ γλῶτταν οὐ λίαν προσπεφυκυῖαν, καρδίαν τρίγωνον, παράλευκον, τρίλοβον, ἔχειν τε χολὴν καὶ σπλῆνα μέλανα, τῶν δὲ βραγχίων τὸ μὲν διπλοῦν, τὸ δὲ ἁπλοῦν. Μόνος δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἰχθύων μηρυκάζει. Χαίρει δὲ τῇ τῶν φυκίων τροφῇ· διὸ καὶ τούτοις θηρεύεται. Ἀκμάζει δὲ θέρους. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ φησίν·

Ἁλιεύσομεν σπάρους

καὶ σκάρους, τῶν οὐδὲ τὸ σκῶρ θεμιτὸν ἐκβαλεῖν θεοῖς. (320) Σέλευκος δ' ὁ Ταρσεὺς ἐν τῷ Ἁλιευτικῷ μόνον φησὶ τῶν ἰχθύων τὸν σκάρον καθεύδειν· ὅθεν οὐδὲ νύκτωρ ποτὲ ἁλῶναι. Τοῦτο δὲ ἴσως διὰ φόβον αὐτῷ συμβαίνει. Ἀρχέστρατος δ' ἐν τῇ Γαστρονομίᾳ·

Σκάρον ἐξ Ἐφέσου ζήτει, χειμῶνι δὲ τρίγλην
ἔσθι' ἐνὶ ψαφαρῇ ληφθεῖσαν Τειχιόεσσῃ
Μιλήτου κώμῃ, Καρῶν πέλας ἀγκυλοκάλων.

Κἀν ἄλλῳ δὲ μέρει φησί·

Καὶ σκάρον ἐν παράλῳ Καλχηδόνι τὸν μέγαν ὄπτα,
πλύνας εὖ· χρηστὸν δὲ καὶ ἐν Βυζαντίῳ ὄψει,
καὶ μέγεθος κυκλίᾳ ἴσον ἀσπίδι νῶτα φοροῦντα.
τοῦτον ὅλον θεράπευε τρόπον τοιόνδε· λαβών νιν,
ἡνίκ' ἂν εὖ τυρῷ καὶ ἐλαίῳ πάντα πυκασθῇ,
κρίβανον ἐς θερμὸν κρέμασον, κἄπειτα κατόπτα.
Πάσσειν δ' ἁλσὶ κυμινοτρίβοις καὶ γλαυκῷ ἐλαίῳ,
ἐκ χειρὸς κατακρουνίζων θεοδέγμονα πηγήν.

Νίκανδρος δ' ὁ Θυατειρηνὸς δύο γένη φησὶν εἶναι σκάρων, καὶ καλεῖσθαι τὸν μὲν ὀνίαν, τὸν δὲ αἴολον.

114. ΣΠΑΡΟΣ. Τοῦτον Ἰκέσιος εὐχυλότερον μὲν εἶναι μαινίδος καὶ ἄλλων δὲ πλειόνων τροφιμώτερον. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ·

Αὐτὸς ὁ Ποτιδὰν ἄγων γαύλοισιν ἐν Φοινικοῖς
ἦκε καλλίστας σαγήνας· χἀλιεύομεν σπάρους
καὶ σκάρους, τῶν οὐδὲ τὸ σκῶρ θεμιτὸν ἐκβαλεῖν θεοῖς.

Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ·

Ἢ σπάρον, ἢ ὗνας ἀγεληίδας.

Μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων.

115. ΣΚΟΡΠΙΟΣ. Διοκλῆς ἐν πρώτῳ τῶν πρὸς Πλείσταρχον Ὑγιεινῶν τῶν μὲν νεαρῶν φησιν ἰχθύων ξηροτέρους εἶναι τὰς σάρκας σκορπίους, πόκκυγας, ψήττας, σαργούς, τραχούρους, τὰς δὲ τρίγλας ἧττον τούτων ξηροσάρκους. Οἱ γὰρ πετραῖοι μαλακοσαρκότεροι εἰσίν. Ἰκέσιος δέ φησι· „Τῶν σκορπίων ὁ μέν ἐστι πελάγιος, ὁ δὲ τεναγώδης. Καὶ ὁ μὲν πελάγιος πυῤῥός, ὁ δ' ἕτερος μελανίζων. Διαφέρει δὲ τῇ γεύσει καὶ τῷ τροφίμῳ ὁ πελάγιος. Εἰσὶ δὲ οἱ σκορπίοι σμηκτικοὶ, εὐέκκριτοι, πολύχυλοι, πολύτροφοι. Χονδρώδεις γάρ εἰσι." Τίκτει δ' ὁ σκορπίος διὶς, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων. Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ·

Φυκίδας ἁλφηστήν τε καὶ ἐν χροιῇσιν ἐρυθρὸν
σκορπίον, ἢ πέρκαισι καθηγητὴν μελάνουρον.

Ὅτι δὲ καὶ πληκτικός ἐστιν, Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ ἐν τῷ περὶ ἰχθύων ἢ ζωικῶν. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Μούσαις ποικίλον εἶναί φησι τὸν σκορπίον·

Σκορπίοι τε ποικίλοι γλαῦκοί τε, σαῦροι πίονες.

Μονήρης δ' ἐστὶ καὶ φυκοφάγος. Ἐν δὲ πέμπτῳ ζώων μορίων ὁ Ἀριστοτέλης σκορπίους καὶ σκορπίδας ἐν θυ-

φόροις τόποις ὀνομάζει. Ἄδηλον δὲ, εἰ τοὺς αὐτοὺς λέγει· ὅτι καὶ σκόρπαιναν καὶ σκορπίους πολλάκις ἡμεῖς ἐφάγομεν, καὶ ὅτι διάφοροι καὶ οἱ χυμοὶ καὶ αἱ χρόαι εἰσὶν, οὐδεὶς ἀγνοεῖ. Ὁ δ' ὀψαρτυτὴς Ἀρχέστρατος ἐν τοῖς χρυσοῖς ἔπεσι λέγει·

(321) Ἐν δὲ Θάσῳ τὸν σκορπίον ὠνοῦ, ἐὰν ᾖ μὴ μείζων πυγόνος· μεγάλου δ' ἀπὸ χεῖρας ἴαλλε.

116. ΣΚΟΜΒΡΟΣ. Ἀριστοφάνης Γηρυτάδῃ· Ἰκέσιός φησι, τοὺς σκόμβρους ἐλαχίστους μὲν εἶναι κατὰ τὸ μέγεθος, τροφιμωτέρους δὲ τῶν κολιῶν καὶ εὐχυλοτέρους, οὐ μὴν εὐεκκριτωτέρους. Μνημονεύει αὐτῶν οὕτως καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ·

Καὶ χελιδόνες τε μύρμαι, τοί τε κολιᾶν μείζονες
ἐντὶ καὶ σκόμβρων, ἀτὰρ τᾶν θυννίδων γε μήονες.

117. ΣΑΡΓΟΙ. Οὗτοι, ὥς φησιν Ἰκέσιος, στύφουσι μᾶλλον, καὶ τῶν μελανούρων εἰσὶ τροφιμώτεροι. Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ πανοῦργον εἶναί φησι περὶ τὰς θήρας τὸν σαργόν·

Κόσσυφον, ἢ κίχλας ἁλιειδέας, ἄλλοτε δ' ἄλλῃ
σαργὸν ἐπικέλσοντα, λινοπληγέστατον ἰχθύν.

Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ μορίων τίκτειν αὐτόν φησι δὶς, ἔαρος, εἶτα μετοπώρου. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ·

Αἱ δὲ λῇς, σαργοί τε χαλκίδες τε καὶ τοὶ πόντιοι.

Ὡς διαφόρους δὲ τοὺς σαργίνους ἐν τοῖσδε καταλέγει·

Ἦν δὲ σαργῖνοί τε μελάνουροί τε καὶ ταὶ φίνταται
ταινίαι, λεπταὶ μὲν, ἁδεῖαι δέ.

Ὁμοίως δὲ καὶ Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων φησὶ, σαργίνους διὰ τοῦτ' αὐτοὺς καλῶν, καὶ χαλκίδας. Ὁ δὲ σοφὸς Ἀρχέστρατός φησιν·

Ἡνίκα δ' ἂν δύνοντος ἐν οὐρανῷ Ὡρίωνος

μήτηρ οἰνοφόρου βότρυος χαίτην ἀποβάλλῃ,
τῆμος ἔχειν ὀπτὸν σαργὸν τυρῷ κατάπαστον,
εὐμεγέθη, θερμὸν, δριμεῖ δεδαϊγμένον ὄξει·
σκληρὸς γὰρ φύσει ἐστίν. Ἅπαντα δέ μοι θεράπευε
τὸν στερεὸν τοιῷδε τρόπῳ μεμνημένος ἰχθύν.
Τὸν δ' ἀγαθὸν μαλακόν τε φύσει καὶ πίονα σάρκα
ἁλσὶ μόνον λεπτοῖσι πάσας καὶ ἐλαίῳ ἁλείψας.
Τὴν ἀρετὴν γὰρ ἔχει τῆς τέρψιος αὐτὸς ἐν αὐτῷ.

118. ΣΑΛΠΗ. Ἐπίχαρμος Ἥβας γάμῳ·

Ἀόνες φάγροι τε λάβρακές τε, καὶ ταὶ πίονες
σκατοφάγοι σάλπαι βδελυχραὶ, ἁδέαι δ' ἐν τῷ θέρει.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων ἅπαξ τίκτειν φησὶν αὐτὴν τοῦ μετοπώρου. Ἔστι δὲ πολύγραμμος καὶ ἐρυθρόγραμμος, ἔτι δὲ καρχαρόδους καὶ μονήρης. Λέγεσθαι δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἁλιέων φησὶν, ὡς καὶ κολοκύντῃ θηρεύεται, χαίρουσα τῷ βρώματι. Ἀρχέστρατος δέ φησι·

Σάλπην δὲ κακὸν μὲν ἔγωγε
ἰχθὺν εἰς αἰεὶ κρίνω· βρωτὴ δὲ μάλιστα
ἐστὶ θεριζομένου σίτου. Λαβὲ δ' ἐν Μυτιλήνῃ
αὐτήν.

Παγκράτης δ' ἐν ἔργοις θαλασσίοις·

Σάλπαι τ' ἰσομήκεες ἰχθῦς,
ἅς τε βόας πορκῆες ἁλίζωοι καλέουσιν,
οὕνεκα γαστέρι φῦκος ἀεὶ ἁλέουσιν ὀδοῦσιν.

Ἔστι δὲ ποικίλος ὁ ἰχθύς. Ὅθεν καὶ τὸν Λοκρὸν ἢ Κολοφώνιον Μνασέαν συνταξάμενον τὰ ἐπιγραφόμενα παίγνια διὰ τὸ ποικίλον τῆς συναγωγῆς σάλπην οἱ συνήθεις προσηγόρευον. Νυμφόδωρος δὲ ὁ Συρακόσιος ἐν τῷ τῆς (322) Ἀσίας Περίπλῳ Λεσβίαν φησὶ γενέσθαι Σάλπην, τὴν τὰ παίγνια συνθεῖσαν. Ἄλκιμος δ' ἐν τοῖς Σικελικοῖς

ἐν Μεσσήνῃ φησὶ, τῇ κατὰ τὴν νῆσον, Βότρυν γενέσθαι, εὑρετὴν τῶν παραπλησίων παιγνίων τοῖς προσαγορευομένοις Σάλπης. Ἄρχιππος δὲ ἐν Ἰχθύσιν ἀρσενικῶς εἶπεν ὁ σάλπης·

Ἐκήρυξεν βόαξ,
σάλπης δ' ἐσάλπιγξ', ἕπτ' ὀβολοὺς μισθὸν φέρων.

Γίνεται δ' ὅμοιος ἰχθὺς ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ ὁ καλούμενος στρωματεύς, ῥάβδους ἔχων δι' ὅλου τοῦ σώματος τετμημένας χρυσιζούσας, ὡς ἱστορεῖ Φίλων ἐν τῷ Μεταλλικῷ.

119. ΣΥΝΟΔΟΝΤΕΣ καὶ ΣΥΝΑΓΡΙΣ. Καὶ τούτων Ἐπίχαρμος μέμνηται·

Συναγρίδας μαζούς τε συνόδοντάς τ' ἐρυθροποικίλους.

Καὶ Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ, διὰ τοῦ υ λέγων, φησίν·

Ἢ λευκὴν συνόδοντα βόπάς τε τριγκούς τε.

Καὶ πάλιν·

Τοῖσί κε θηρήσαιο φαγεῖν λελιημένος ἰχθύν,
ἠὲ μέγαν συνόδοντα, ἢ ἀρνευτὴν ἵππουρον.

Συνόδοντα δὲ αὐτὸν λέγει διὰ τοῦ ἰῶτα Δωριών, ἔτι δὲ Ἀρχέστρατος ἐν τούτοις·

Αὐτάρ τὸν συνόδοντα μὲν, ὃν ζήτει παχὺν εἶναι·
ἐκ πορθμοῦ δὲ λαβεῖν πειρῶ καὶ τοῦτον, ἑταῖρε.
Ταῦτα δὲ πάντα κυρῶ φράζων καὶ πρὸς σὲ, Κλέαινε.

Ἀντιφάνης δὲ ἐν Ἀρχιστράτῃ·

Τίς δ' ἐγχέλειον ἂν φάγοι,
ἢ κρανίον συνόδοντος;

120. ΣΑΥΡΟΣ. Τούτου μνημονεύει Ἄλεξις ἐν Λεύκῃ· μάγειρος δ' ἐστὶν ὁ λέγων·

Ἐπίστασαι, τὸν σαῦρον ὡς δεῖ σκευάσαι;
Β. Ἀλλ' ἂν διδάσκῃς. Α. Ἐξελὼν τὰ βραγχία,

πλύνας, περικόψας τὰς ἀκάνθας τὰς κύκλῳ,
παράσχισον χρηστῶς, διαπτύξας θ᾽ ὅλον
τῷ σιλφίῳ μάστιξον εὖ τε καὶ καλῶς,
τυρῷ τε σάξον, ἅλσί τ᾽, ἠδ᾽ ὀριγάνῳ.

Ἔφιππος δ᾽ ἐν Κύδωνι, πολλῶν καὶ ἄλλων ἰχθύων κατάλογον ποιούμενος, καὶ τοῦ σαύρου μνημονεύει, διὰ τούτων·

Θύννου τεμάχη, γλάνιδος, γαλεοῦ,
ῥίνης, γόγγρου, κέφαλος, πέρκη,
σαῦρος, φυκὶς, βρίγκος, τρίγλη,
κόκκυξ, φάγρος, μύλλος, λεβίας,
σπάρος, αἰολίας, θρίττα, χελιδών,
καρὶς, τευθὶς, ψῆττα, δρακαινὶς,
πουλυπόδειον, σηπία, ὀρφὼς,
κωβιὸς, ἀφύαι, βελόναι, κεστρεῖς.

Μνησίμαχος δ᾽ ἐν Ἱπποτρόφῳ·

Τῶν καρχαριῶν
νάρκη, βάτραχος, πέρκη, σαῦρος,
τριχίας, φυκὶς, βρίγκος, τρίγλη,
κόκκυξ.

ΣΚΕΠΙΝΟΣ. Τούτου μνημονεύων Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων, καλεῖσθαί φησιν αὐτὸν ἀτταγενόν.

121. ΣΚΙΑΙΝΑ. Ἐπίχαρμος Ἥβας γάμῳ·

Αἰολίαι πλῶτές τε κυνόγλωσσοί τ᾽, ἐνῆν δὲ σκιαθίδες.

Νουμήνιος δὲ σκιαδέα αὐτὸν καλεῖ ἐν τούτοις·

Τοῖσί κε θηρήσαιο λαβὼν λελιημένος ἰχθύν,
ἠὲ μέγαν συνόδοντα, ἢ ἀρνευτὴν ἔππουρον,
ἠὲ φάγρον λοφίην, ὅτε δ᾽ ἀγρόμενον σκιαδῆα.

ΣΤΑΙΡΙΔΕΣ. Τούτων μνημονεύει Ἐπίχαρμος ἐν (323) Ἥβας γάμῳ καὶ ἐν Γῇ καὶ Θαλάσσῃ.

122. ΣΦΥΡΑΙΝΑΙ. Ταύτας φησὶν Ἰκέσιος τροφι-

μαστέρας εἶναι τῶν γόγγρων, ἀπειθεῖς δὲ τὴν γεῦσιν καὶ ἀστόμους, εὐχυλίᾳ δὲ μέσους. Ὁ δὲ Δωρίων σφύραιναν, φησὶν, ἣν καλοῦσι κέστραν. Ἐπίχαρμος δὲ ἐν Μούσαις κέστραν ὀνομάσας, οὐκ ἔτι σφυραίνας ὀνομάζει, ὡς ταυτὸν οὔσας,

Χαλκίδας τε, καὶ κύνας, κέστρας τε, πέρκας τ' αἰόλας.

Καὶ Σώφρων ἐν ἀνδρείοις· „Κέστραι βότιν κάπτουσαι." Σπεύσιππος δὲ ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων ὡς παραπλήσιά ἐπιθεται κέστραν, βελόνην, σαυρίδα. Καὶ οἱ Ἀττικοὶ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν σφύραιναν καλοῦσι κέστραν, σπανίως δὲ τῷ τῆς σφυραίνης ὀνόματι ἐχρήσαντο. Στράττις γοῦν ἐν Μακεδόσιν, ἐρομένου τινὸς Ἀττικοῦ, ὡς ἀγνοοῦντος τὸ ὄνομα, καὶ λέγοντος·

Ἡ σφύραινα δ' ἐστὶ τίς;

φησὶν ὁ ἕτερος·

Κέστραν μὲν ὑμεῖς, ὦττικοὶ, κικλήσκετε.

Ἀντιφάνης ἐν Εὐθυδίκῳ·

Πάνυ συχνὴ
σφύραινα. Β. Κέστραν Ἀττικιστὶ δεῖ λέγειν.

Νικοφῶν δ' ἐν Πανδώρᾳ· „Κέστραι τε καὶ λάβρακες." Ἐπίχαρμος Ἥβας γάμῳ· „Κέστρας τε πέρκας τ' αἰόλας."

123. ΣΗΠΙΑ. Ἀριστοφάνης Δαναΐσι·

Καὶ ταῦτ' ἔχοντα σηπίας καὶ πουλύπους.

ὡς αἰτίας, ἡ παραλήγουσα παροξύνεται, ὡς Φιλήμων ἱστορεῖ, ὁμοίως καὶ ταῦτα, παιδία, ταινία, οἰκία. Τὴν σηπίαν δὲ Ἀριστοτέλης φησὶ πόδας ἔχειν ὀκτὼ, ὧν τοὺς ὑποκάτω δύο μεγίστους, προβοσκίδας δύο, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ στόμα. Ἔχει δὲ καὶ ὀδόντας δύο, τὸν μὲν ἄνω, τὸν δὲ κάτω, καὶ τὸ λεγόμενον ὄστρακον ἐν τῷ νώτῳ. Ἔν δὲ τῇ μύτιδι ὁ θολός ἐστιν· αὕτη δὲ

κεῖται παρ᾽ αὐτὸ τὸ στόμα, κύστεως τρόπον ἐπέχουσα. Ἔστι δ᾽ ἡ κοιλία πλακώδης καὶ λεία, ὁμοία τοῖς τῶν βοῶν ἠνύστροις. Τρέφονται δὲ αἱ μικραὶ σηπίαι τοῖς λεπτοῖς ἰχθυδίοις, ἀποτείνουσαι τὰς προβοσκίδας ὥσπερ ὁρμιάς, καὶ ταύταις θηρεύουσαι. Λέγεται δὲ ὡς, ὅταν ὁ χειμὼν γ ένηται, τῶν πετριδίων, ὥσπερ ἀγκύραις, ταῖς προβοσκίσι λαμβανόμεναι ὁρμοῦσι. Διακομένη τε ἡ σηπία, τὸν θολὸν ἀφίησι, καὶ ἐν αὐτῷ κρύπτεται, ἐμφήνασα φεύγειν εἰς τοὔμπροσθεν. Λέγεται δὲ, ὡς καὶ, θηρευθείσης τῆς θηλείας τριόδοντι, οἱ ἄῤῥενες ἐπαρήγουσιν, ἀνθέλκοντες αὐτήν· ἂν δ᾽ οἱ ἄῤῥενες ἁλῶσιν, αἱ θήλειαι φεύγουσιν. Οὐ διιτίζει δ᾽ ἡ σηπία, καθάπερ οὐδ᾽ ὁ πουλύπους. Ἐν δὲ πέμπτῳ ζώων μορίων· „Αἱ σηπίαι (φησὶ) καὶ αἱ τευθίδες νέουσιν ἅμα, καὶ συνεπόμεναι τὰ στόματα, καὶ τὰς πλεκτάνας ἐφαρμόττουσαι καταντικρὺ ἀλλήλαις· ἐφαρμόττουσι δὲ καὶ τὸν μυκτῆρα εἰς τὸν μυκτῆρα. Τῶν τε μαλακίων τίκτουσι πρῶται τοῦ ἔαρος αἱ σηπίαι, καὶ κύουσι πᾶσαν ὥραν, καὶ κυΐσκονται πεντεκαίδεκα ἡμέραις. Ὅταν δὲ τέκωσι τὰ ᾠά, ὃ ἄῤῥην παρακολουθῶν καταφυσᾷ„ καὶ στιφρᾷ. Βαδίζουσι δὲ κατὰ ζυγά. Καὶ ἔστιν ὁ ἄῤῥην τῆς θηλείας ποικιλώτερός τε καὶ μελάντερος τὸ νῶτον.

124. Ἐπίχαρμος δ᾽ ἐν Ἥβας γάμῳ φησί·

Πώλυπές τε, σηπίαι τε, καὶ ποταναὶ τευθίδες.

Τοῦτο δὲ σημειωτέον πρὸς Σπεύσιππον, λέγοντα εἶναι (324) ὅμοια σηπίαν καὶ τευθίδα. Ἱππώνακτος δ᾽ ἐν τοῖς ἰάμβοις εἰπόντος· „Σηπίης ὑπόσφαγμα,“ οἱ ἐξηγησάμενοι ἀπέδωκαν τὸ τῆς σηπίας μέλαν. Ἔστι δὲ τὸ ὑπόσφαγμα, ὡς Ἐρασίστρατός φησιν ἐν Ὀψαρτυτικῷ, ὑπότριμμα. Γράφει δ᾽ οὕτως· „Ὑπόσφαγμα δ᾽ εἶναι κρέα-

σὺν ὀπτοῖς ἐκ τοῦ αἵματος τεταραγμένου μέλιτι, τυρῷ, ἁλὶ, κυμίνῳ, σιλφίῳ, ἐξ ἑφθοῖς." Καὶ Γλαῦκος δ' ὁ Λοκρὸς ἐν Ὀψαρτυτικῷ οὕτως γράφει· „Ἠπόσφαγμα δ' αἷμα ἑφθὸν, καὶ σίλφιον, καὶ ἔψημα, ἢ μέλι, καὶ ὄξος, καὶ γάλα, καὶ τυρὸς, καὶ φύλλα εὐώδη τετμημένα." Ὁ δὲ πολυμαθέστατος Ἀρχέστρατός φησι·

Σηπίαι Ἀβδήροις τε Μαρωνείᾳ τ' ἐνὶ μέσσῃ.

Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις·

Ἰχθῦς ἐώνηταί τις, ἢ σηπίδιον·

καὶ ἐν Δαναΐσιν·

Ὀσμύλια καὶ μαινίδια καὶ σηπίδια.

Θεόπομπος Ἀφροδίτῃ·

Ἀλλ' ἔντραγε
τὴν σηπίαν τηνδὶ λαβοῦσα, καὶ τοδὶ
τὸ πουλυπόδειον.

Περὶ δὲ ἐψήσεως σηπιδίων Ἄλεξις ἐν Πονήρᾳ παράγει μάγειρον, τάδε λέγοντα·

Σηπίας τόσας
δραχμῆς μιᾶς τρίς. Τῶν δὲ τὰς μὲν πλεκτόνας
καὶ τὰ πτερύγια συντεμὼν ἑφθὰς ποιῶ.
Τὸ δ' ἄλλο σῶμα κατατεμὼν πολλοὺς κύβους,
σμήσας τε λεπτοῖς ἁλσὶ, δειπνούντων ἅμα,
ἐπὶ τὸ τάγηνον σίζον ἐπεισιὼν φέρω.

125. ΤΡΙΓΛΗ, κίχλη, διὰ τοῦ η. Τὰ γὰρ εἰς λα λήγοντα θηλυκὰ, ἕτερον αἰτεῖ λάμβδα, Σκύλλα, Τελέσιλλα· ὅσα δὲ ἐπιπλοκὴν ἔχει τοῦ γ, εἰς η λήγει, τρώγλη, αἴγλη, ζεύγλη. Τὴν δὲ τρίγλην φησὶν Ἀριστοτέλης τρὶς τίκτειν τοῦ ἔτους, ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων, τεκμαίρεσθαι λέγων τοὺς ἁλιεῖς τοῦτο ἐκ τοῦ γόνου, τρὶς φαινομένου περί τινας τόπους. Μήποτ' οὖν ἐντεῦθέν ἐστι καὶ τὸ τῆς

ὀνομασίας, ὡς ἀμίαι, ὅτι οὐ κατὰ μίαν φέρονται, ἀλλ᾽ ἀγεληδόν, σκάρος δὲ ἀπὸ τοῦ σκαίρειν, καὶ καρὶς, ἀφύαι δ᾽, ὡς ἂν ἀφυεῖς οὖσαι, τουτέστι δυσφυεῖς· θύω, θύννος, ὁ ὁρμητικὸς, διὰ τὸ κατὰ τὴν τοῦ κυνὸς ἐπιτολὴν ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς οἴστρου ἐξελαύνεσθαι. Ἔστι δὲ καρχαρόδους, συναγελαστικὴ, παντόστικος, ἔτι δὲ σαρκοφάγος. Τὸ δὲ τρίτον τεκοῦσα ἄγονός ἐστι· γίνεται γάρ τινα σκωλήκια αὐτῇ ἐν τῇ ὑστέρᾳ, ἃ τὸν γόνον τὸν γινόμενον κατεσθίει. Ἀπὸ δὲ τοῦ συμβεβηκότος Ἐπίχαρμος ὀνομάζει αὐτὰς κυφὰς, ἐν Ἥβας γάμῳ, διὰ τούτων·

Ἄγε δὴ τρίγλας δε κυφὰς κἀχαρίστους βαίονας.

Σώφρων δ᾽ ἐν τοῖς ἀνδρείοις τριγόλας τινὰς ἐν τούτοις ὀνομάζει· „Τριγόλᾳ ὀμφαλοτόμῳ·“ καί· „Τριγόλαν τὸν εὐδιαῖον.“ Ἐν δὲ τῷ ἐπιγραφομένῳ Παιδικὰ ποιφύξεις φησί· „Τρίγλας τενηον τριγόλα δ᾽ ὀπισθίδια.“ Κἂν τοῖς γυναικείοις δ᾽ ἔφη· „Τρίγλαν γενεᾶτιν.“ Διοκλῆς δ᾽ ἐν τοῖς πρὸς Πλείσταρχον σκληρόσαρκον εἶναί φησι τὴν τρίγλαν. Σπεύσιππος δ᾽ ἐμφερῆ φησιν εἶναι κόκκυγα, χελιδόνα, τρίγλαν. Ὅθεν Τρύφων φησὶν ἐν τοῖς περὶ ζώων, (325) τὸν τριγόλαν τινὰς οἴεσθαι κόκκυγα εἶναι, διά τε τὸ ἐμφερὲς καὶ τὴν τῶν ὀπισθίων ξηρότητα, ἣν σεσημείωται ὁ Σώφρων, λέγων· „Τρίγλας μέν γε πίονας, τριγόλα δ᾽ ὀπίσθια.“

126. Πλάτων δ᾽ ἐν Φάωνί φησι·

Τρίγλη δ᾽ οὐκ ἐθέλει νεύρων ἐπιήρανος εἶναι·
παρθένου Ἀρτέμιδος γὰρ ἔφυ, καὶ στύματα μισεῖ.

Τῇ δὲ Ἑκάτῃ ἀποδίδοται ἡ τρίγλη, διὰ τὴν τῆς ὀνομασίας κοινότητα. Τριοδῖτις γὰρ, καὶ τρίγληνος· καὶ ταῖς τριακάσι δὲ αὐτῇ τὰ δεῖπνα φέρουσι. Κατὰ τὸ παραπλήσιον δ᾽ οἰκειοῦσιν Ἀπόλλωνι μὲν κίθαρον, Ἑρμῇ δὲ

βόακα, Διονύσῳ δὲ κιττὸν, καὶ Ἀφροδίτῃ φαλαρίδα, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Ὄρνισι, κατὰ συνέμφασιν τοῦ φαλλοῦ. Καὶ τὴν νῆτταν δὲ καλουμένην Ποσειδῶνί τινες οἰκειοῦσι. Καὶ τὸν θαλάττιον γόνον, ὃν ἡμεῖς μὲν ἀφύην, ἄλλοι δὲ ἀφρύην ὀνομάζουσιν, οἱ δὲ ἀφρόν· προσφιλέστατον δ' εἶναι καὶ τοῦτον Ἀφροδίτῃ, διὰ τὸ καὶ αὐτὴν ἐξ ἀφροῦ γεννηθῆναι. Ἀπολλόδωρος δὲ ἐν τοῖς περὶ θεῶν τῇ Ἑκάτῃ φησὶ θύεσθαι τρίγλην, διὰ τὴν τοῦ ὀνόματος οἰκειότητα· τρίμορφος γὰρ ἡ θεός. Μελάνθιος δ' ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ἐλευσῖνι μυστηρίων καὶ τρίγλην καὶ μαινίδα, ὅτι καὶ θαλάττιος ἡ Ἑκάτη. Ἡγήσανδρος δὲ ὁ Δελφὸς, τρίγλην παραφέρεσθαι ἐν τοῖς Ἀρτεμισίοις, διὰ τὸ δοκεῖν τοὺς θαλαττίους λαγὼς, θανασίμους ὄντας, θηρεύειν ἐπιμελῶς καὶ καταναλίσκειν. Διόπερ, ὡς ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀνθρώπων τοῦτο ποιοῦσα, τῇ κυνηγετικῇ θεῷ ἡ κυνηγέτις ἀνάκειται. Γενεᾶτιν δ' ἔφη τὴν τρίγλην Σώφρων, ἐπεὶ αἱ τὸ γένειον ἔχουσαι ἡδίονές εἰσι μᾶλλον τῶν ἄλλων. Ἀθήνησι δὲ καὶ τόπος τις Τρίγλα καλεῖται, καὶ αὐτόθι ἐστὶν ἀνάθημα τῇ Ἑκάτῃ Τριγλανθίνῃ. Διὸ καὶ Χαριτλείδης ἐν Ἁλύσει φησί· „Δέσποιν' Ἑκάτη, Τριοδῖτι, τρίμορφε, τριπρόσωπε, τρίγλαις κηλευμένα."

127. Ἐὰν δ' ἐναποπνιγῇ τρίγλη ζῶσα ἐν οἴνῳ, καὶ τοῦτο ἀνὴρ πίῃ, ἀφροδισιάζειν οὐ δυνήσεται, ὡς Τερψικλῆς ἱστορεῖ ἐν τῷ περὶ ἀφροδισίων. Κἂν γυνὴ δὲ πίῃ τοῦ αὐτοῦ οἴνου, οὐ κυΐσκεται. Ὁμοίως δὲ οὐδὲ ὄρνις. Ὁ δὲ πολυΐστωρ Ἀρχέστρατος, ἐπαινέσας τὰς κατὰ Τειχιοῦντα τῆς Μιλησίας τρίγλας, ἑξῆς φησι·

Κἂν Θάσῳ ὀψώνει τρίγλην, κοὐ χείρονα λήψει ταύτης· ἐν δὲ Τέῳ χείρω, κεδνὴ δὲ καὶ αὐτή· ἐν δ' Ἐρυθραῖς ἀγαθὴ θηρεύεται αἰγιαλῖτις.

Κρατῖνος δ' ἐν Τροφωνίῳ φησίν·

Οὐδ' Αἰξωνίδ' ἐρυθρόχρων ἐσθίειν ἔτι τρίγλην,
οὐδὲ τρυγόνος, οὐδὲ δεινοῦ φυὴν μελανούρου.

Ναυσικράτης δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐπαινεῖ τὰς Αἰξωνικὰς τρίγλας ἐν Ναυκλήροις, λέγων οὕτως·

Μετ' αὐτῶν δ' εἰσὶν ἐκπρεπεῖς φύσιν
αἱ ξανθοχρῶτες, ἃς κλύδων Αἰξωνικὸς
πασῶν ἀρίστας ἐντόπους παιδεύεται·
αἷς καὶ θεὰν τιμῶσι φωσφόρον κόρην,
δείπνων ὅταν πέμπωσι δῶρα ναυτίλοι.
Β. Τρίγλας λέγεις.

128. *ΤΑΙΝΙΑΙ. Καὶ τούτων Ἐπίχαρμος μέμνηται·*

Καὶ ταὶ φίνταται
ταινίαι, λεπταὶ μέν, ἁδεῖαι δὲ κὠλίγου πυρός.

Μίθαικος δ' ἐν Ὀψαρτυτικῷ· „Ταινίαν (φησὶν) ἐκκοιλίξας, τὰν κεφαλὰν ἀποταμών, ἀποπλύνας, καὶ ταμὼν τε-(326) *μάχεα, κατάχει τυρὸν καὶ ἔλαιον.“ Πλεῖσται δὲ γίνονται καὶ κάλλισται κατὰ τὸν πρὸς τῇ Ἀλεξανδρείᾳ Κάνωπον, καὶ ἐν Σελεύκειᾳ τῇ πρὸς Ἀντιοχείᾳ. Ὅταν δ' Εὔπολις ἐν Προσπαλτίοις λέγῃ·*

Μήτηρ τις αὐτῷ Θρᾷττα ταινιόπωλις ἦν·

ἐπὶ τῶν ὑφασμάτων λέγει, καὶ τῶν ζωνῶν, αἷς αἱ γυναῖκες περιδέονται.

129. *ΤΡΑΧΟΥΡΟΙ. Τούτων ὡς ξηροτέρων μέμνηται Διοκλῆς. Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ φησιν·*

Ἀκονίας, κίγκλους τε καὶ ἀλλοπίην τράχουρον.

ΤΑΤΑΛΩΠΙΑΣ. Περὶ τούτου Ἀρχέστρατος ἱστορεῖ·

Καὶ γεαροῦ μεγάλου τ' αὐλωπία ἐν θέρει ὠνοῦ
κρανίον, ἂν Φαέθων πυμάτην ἀψῖδα διφρεύῃ·

καὶ παράθες θερμὸν ταχέως, καὶ τρίμμα μετ' αὐτοῦ. Ὅπτα δ' ἀμφ' ὀβελίσκον ἑλὼν ὑπογάστριον αὐτοῦ.

130. ΤΕΤΘΙΣ. Ἀριστοτέλης εἶναί φησι καὶ ταύτην τῶν συναγελαζομένων, ἔχειν τε τὰ πλεῖστα τῆς σηπίας, τὸν τῶν ποδῶν ἀριθμὸν, τὰς προβοσκίδας. Τῶν δὲ ταύτης ποδῶν οἱ μὲν κάτω μικροί εἰσιν, οἱ δ' ἄνω μείζους· καὶ τῶν προβοσκίδων ἡ δεξιὰ παχυτέρα, καὶ τὸ ὅλον σωμάτιον τρυφερὸν καὶ ὑπομηκέστερον. Ἔχει δὲ καὶ θολὸν ἐν τῇ μύτιδι οὐ μέλανα, ἀλλ' ὠχρόν· καὶ τὸ ὄστρακον μικρὸν λίαν, καὶ χονδρῶδες.

ΤΕΤΘΟΣ. Ὁ δὲ τεῦθος μόνῳ τούτῳ διαφέρει, τῷ μεγέθει· γίνεται δὲ καὶ τριῶν σπιθαμῶν. Τὸ δὲ χρῶμά ἐστιν ὑπέρυθρος, καὶ τῶν ὀδόντων τὸν μὲν κάτω ἐλάττονα ἔχει, τὸν δὲ ἄνω μείζονα, ἄμφω δὲ μέλανας, καὶ ὁμοίους ῥύγχει ἱέρακος. Ἀναπτυχθεὶς δὲ, κοιλίαν ἔχει ὁμοίαν ταῖς ὕαις. Ἐν δὲ πέμπτῳ μορίων βραχύβια φησιν εἶναι τὸν τεῦθον καὶ τὴν σηπίαν. Ἀρχέστρατος δὲ, ὃ πᾶσαν γῆν καὶ θάλασσαν διὰ γαστριμαργίαν περιελθὼν, [πλεύσας] φησί·

Τευθίδες ἐν Λίῳ τῷ Πιερικῷ παρὰ χεῦμα
Βαφύρα. Καὶ ἐν Ἀμβρακίᾳ πεμπληθέας ὄψει.

Ἄλεξις δ' ἐν Ἐρετρικῷ τάδε ποιεῖ λέγοντα μάγειρον·

Τευθίδες, σπίναι, βατὶς, δῆμος, ἀφύαι,
κρεάδι', ἐντερίδια· τὰς μὲν τευθίδας,
τὰ πτερύγι' αὐτῶν συντεμὼν, στεατίου
μικρὸν παραμίξας, περιπάσας ἡδύσμασι
λεπτοῖσι χλωροῖς, ἀνθύλευσα.

Καὶ πέμμα δέ τι τευθίδα ὀνομάζειν Ἰατροκλέα, ἐν Ἀρτοποιικῷ φησι Πάμφιλος.

131. ΤΕΣ. Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ·

Ἧς δ' ὑαινίδες τε βούγλωσσοί τε καὶ κίθαρος ἐνῆς.

Λέγει δέ τινας καὶ ὕας, διὰ τούτων·

Χαλκίδες θ', ὕες τε, ἱέρακές τε, χὠ πίων κύων.

Εἰ μὴ ἄρα οὗτοι οἱ αὐτοί εἰσι τῷ κάπρῳ. Νουμήνιος δ' ἐν τῷ Ἁλιευτικῷ ἄντικρυς ὑαινάν τινα καταριθμεῖται, ἐν τούτοις·

Κανθαρίδα προφανεῖσαν, ὕαινάν τε, τρίγλην τε.

Καὶ Διονύσιος δ' ἐν Ὀψαρτυτικῷ τῆς ὑαίνης μνημονεύει. Ἀρχέστρατος δ' ὁ ὀψοδαίδαλος·

Ἐν δ' Αἴνῳ καὶ τῷ Πόντῳ τὴν ὖν ἀγόραζε,
ἣν καλέουσί τινες θνητῶν ψαμμῖτιν ὀρυκτήν.
Τούτου τὴν κεφαλὴν ἔψειν, μηδὲν προσενεγκὼν
ἡδυσμ', ἀλλ' ἐς ὕδωρ μόνον ἐνθεὶς, καὶ θαμὰ κινῶν,
ὕσσωπον παράθες τρίψας, κἂν ἄλλο τε χρῄζῃς,
(327) δριμὺ διεὶς ὄξος· κἄτ' ἔμβαπτ' εὖ καὶ ἐπείγου
οὕτως, ὡς πνίγεσθαι ὑπὸ σπουδῆς καταπίνων.
Τὴν λοφιὰν δ' ὀπτᾶν αὐτῆς, καὶ τἆλλα τὰ πλεῖστα.

Μήποτ' οὖν καὶ ὁ Νουμήνιος ἐν τῷ Ἁλιευτικῷ τὴν ὖν ψαμαθῖδα καλεῖ, ἐπὰν λέγῃ·

Ἄλλοτε καρχαρίην, ὁτὲ δὲ βόθιον ψαμαθῖδα.

132. ΤΚΑΙ. Τὸν ὖκην Καλλίμαχος ἐν ἐπιγράμμασιν ἱερὸν ἰχθὺν καλεῖ, διὰ τούτων· „Θεὸς δέ οἱ ἱερὸς ὖκης.“ Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ·

Ἢ σπάρον, ἢ ὖκας ἀγελείδας, ἢ ἐπὶ φάγρον
πέτρῃ ἁλώμενον.

Τίμαιος δ' ἐν τῇ τρισκαιδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν περὶ τοῦ Σκελικοῦ πολιχνίου, (λέγω δὲ τῶν Τκάρων,) διαλεγόμενος, προσαγορευθῆναί φησι τὸ πολίχνιον διὰ τὸ τοὺς πρώτους τῶν ἀνθρώπων ἐλθόντας ἐπὶ τὸν τόπον ἰχθῦς εὑρεῖν τοὺς καλουμένους ὕκας, καὶ τούτους ἐγκύους· δι' οὓς οἰομέ-

σαμένους, Ἄκαρον ὀνομάσαι τὸ χωρίον. Ζηνόδοτος δὲ φησι, Κυρηναίους τὸν ὗκην καλεῖν ἐρυθρῖνον. Ἕρμιππος δ' ὁ Σμυρναῖος ἐν τοῖς περὶ Ἱππώνακτος ὗκην ἀκούει τὴν ἰουλίδα· εἶναι δ' αὐτὴν δυσθήρατον. Διὸ καὶ Φιλητᾶν φάναι·

Οὐδ' ὗκης ἰχθὺς ἔσχατος ἐξέφυγε.

133. ΦΑΓΡΟΣ. Σπεύσιππος ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων παραπλήσιά φησιν εἶναι φάγρον, ἐρυθρῖνον, ἤπατον. Ἐμνημόνευσε δ' αὐτοῦ καὶ Νουμήνιος ἐν τοῖς προκειμένοις. Ἀριστοτέλης δὲ σαρκοφάγον φησὶν αὐτὸν εἶναι, καὶ μονήρη, καρδίαν τε ἔχειν τρίγωνον, ἀκμάζειν τε ἔαρος. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ φησίν·

Ἀόνες φάγροι τε καὶ λάβρακες.

Μνημονεύει δὲ αὐτῶν καὶ Μεταγένης ἐν Θουριοπέρσαις. Ἀμειψίας δ' ἐν Κόννῳ·

Ὀρφοῖσι σελαχίοις τε καὶ φάγροις βορά.

Ἰκέσιος δέ φησι· „Φάγροι, καὶ χρόμις, καὶ ἀνθίας, καὶ ἀκαρνᾶνες, καὶ ὀρφοὶ, καὶ συνόδοντες, καὶ συναγρίδες, τῷ μὲν γένει παραπλήσιοι ὑπάρχουσι· γλυκεῖς τε γάρ, καὶ παραστύφοντες, καὶ τρόφιμοι· κατὰ λόγον δὲ καὶ δυσέκκριτοι. Τροφιμώτεροι δ' αὐτῶν οἱ σαρκώδεις, καὶ γεωδέστεροι, ἐλάττονά τε πιμελὴν ἔχοντες. Ἀρχέστρατος δέ φησι, Σειρίου ἀνατέλλοντος δεῖν τὸν φάγρον ἐσθίειν·

Δήλῳ τ' Εἰρετρίᾳ τε κατ' εὐλιμένους ἅλὸς οἴκους.
Τὴν κεφαλὴν δ' αὐτοῦ μύνον ὠνοῦ, καὶ μετ' ἐκείνης
οὐραῖον· τὰ δὲ λοιπὰ δόμον μηδ' εἰσενέγκῃς.

Μνημονεύει τοῦ φάγρου καὶ Στράττις ἐν Λημνομήδᾳ· „Πολλοὺς δὴ μεγάλους τε φάγρους ἐγκάψας.“ Καὶ ἐν Φιλοκτήτῃ·

Κἆτ᾽ εἰς ἀγορὰν ἐλθόντες ἁδροὺς,
ὀψωνοῦσιν μεγάλους τε φάγρους,
καὶ Κωπάδων ἁπαλῶν τεμάχη,
στρογγυλοπλεύρων.

Ἔστι δὲ καὶ γένος λίθου φάγρος. Ἡ γὰρ ἀκόνη κατὰ Κρῆτας φάγρος, ὡς φησι Σιμίας.

134. ΧΑΝΝΑΙ. Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ·

Μεγαλοχάσμονάς τε χάννας πηκτραπελογάστορας ὄνους.

Νουμήνιος ἐν Ἁλιευτικῷ·

Χάννους τ᾽, ἐγχέλυάς τε, καὶ ἐννυχίην πίτινον.

Μνημονεύει δ᾽ αὐτοῦ καὶ Δωρίων, ἐν τῷ περὶ ἰχθύων. Ἀριστοτέλης δ᾽ ἐν τῷ περὶ ζωικῶν, ποικιλέρυθρον μέλαιναν αὐτὴν ὀνομάζει, καὶ ποικιλόγραμμον, διὰ τὸ μελαίναις γραμμαῖς πεποικίλθαι.

(328) 135. ΧΡΟΜΙΣ. Καὶ τούτου μνημονεύει Ἐπίχαρμος, λέγων·

Καὶ σκιφίας, χρόμιάς θ᾽, ὃς ἐν τῷ ἦρι κατὸν Ἀνάνιον,
ἰχθύων πάντων ἄριστος.

Νουμήνιος δ᾽ ἐν Ἁλιευτικῷ·

Τκην, ἢ κάλλιχθυν, ἠὲ χρόμιν, ἄλλοτε δ᾽ ὀρφόν.

Καὶ Ἀρχέστρατος·

Τὸν χρόμιν ἐν Πέλλῃ λήψει μέγαν (ἔστι δὲ πίων, ἂν θέρος ᾖ) καὶ ἐν Ἀμβρακίᾳ.

136. ΧΡΥΣΟΦΡΥΣ. Ἄρχιππος ἐν Ἰχθύσιν·

Ἱερούς Ἀφροδίτης χρυσόφρυς Κυθηρίας.

Τοὺς δ᾽ ἰχθῦς τούτους φησὶν Ἰκέσιος καὶ τῇ γλυκύτητι καὶ τῇ ἄλλῃ εὐστομίᾳ πάντων εἶναι ἀρίστους. Εἰσὶ δὲ καὶ τροφιμώτατοι. Τίκτουσι δὲ, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης,

ὁμοίως τοῖς κεστρεῦσιν', οὗ ἂν ποταμοὶ ῥέωσιν. Μνημονεύει δ' αὐτῶν καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Μούσαις, καὶ Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων. Εὔπολις δ' ἐν Κόλαξί φησι·

Δραχμῶν ἑκατὸν ἰχθῦς ἐώνημαι μόνον,
ὀκτὼ λάβρακας, χρυσόφρυς δὲ δώδεκα.

Ὁ δὲ σοφὸς Ἀρχέστρατος ἐν ταῖς ὑποθήκαις λέγει·

Χρύσοφρυν ἐξ Ἐφέσου τὸν πίονα μὴ παράλειπε,
ὃν κεῖνοι καλέουσιν ἰωνίσκον· λαβὲ δ' αὐτὸν,
θρέμμα Σελινοῦντος σεμνοῦ. Πλῦνον δέ νιν ὀρθῶς,
εἶθ' ὅλον ὀπτήσας παράθες, κἂν ᾖ δεκάπηχυς.

137. ΧΑΛΚΙΔΕΣ, καὶ τὰ ὅμοια, θρίσσαι, τριχίδες, ἐρίτιμοι. Ἱκέσιός φησιν· „Αἱ λεγόμεναι χαλκίδες, καὶ οἱ τράγοι, καὶ αἱ ῥαφίδες, καὶ θρίσσαι, ἀχυρώδεις καὶ ἀλιπεῖς καὶ ἄχυλοι.“ Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ·

Χαλκίδες θ', ὗές τε, ἱέρακές τε, χὠ πίων κύων.

Δωρίων δὲ χαλκιδικὰς αὐτὰς ὀνομάζει. Νουμήνιος δέ φησι·

Σὺ δ' ἂν καὶ χαλκίδ' ἐκείνην
αὖτως ἀμπείραις, καὶ ὀλίγην μαινίδα.

Διαφέρει δὲ τῆς χαλκίδος ὁ χαλκεύς, οὗ μνημονεύει Ἡρακλείδης ἐν Ὀψαρτυτικῷ, καὶ Εὐθύδημος ἐν τῷ περὶ ταρίχων, λέγων αὐτοὺς γίνεσθαι ἐν τῇ Κυζικηνῶν χώρᾳ, περιφερεῖς τε εἶναι καὶ κυκλοειδεῖς. ΘΡΙΣΣΩΝ δὲ μέμνηται Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζώων καὶ ἰχθύων, ἐν τούτοις· „Μόνιμα θρίσσα, ἐγκρασίχολος, μεμβρὰς, κορακῖνος, ἐρυθρῖνος, τριχίς.“ ΤΡΙΧΙΔΩΝ δὲ Εὔπολις, ἐν Κόλαξιν·

Ἐκεῖνος ἦν φειδωλὸς, ὃς ἐπὶ τοῦ βίου
πρὸ τοῦ πολέμου μὲν τριχίδας ὠψώνησ' ἅπαξ,
ὅτε τὰν Σάμῳ δ' ἦν, ἡμιωβολίου κρέα.

Ἀριστοφάνης ἐν Ἱππεῦσι·

Αἱ τριχίδες εἰ γενοίαθ' ἑκατὸν τοὐβολοῦ.

Δωρίων δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων καὶ τῆς ποταμίας μέμνηται θρίσσης, καὶ τὴν τριχίδα τριχίαν ὀνομάζει. Νικοχάρης Λημνίαις·

Τριχίας δὲ, καὶ τὰς πρημνάδας, τὰς θυννίδας,
ἐπὶ δεῖπνον ἥκουσας, ὑπερπληθεῖς.

(Πρημνάδας δὲ τὰς θυννίδας ἔλεγον. Πλάτων Εὐρώπῃ·

Ἁλιευόμενός ποτ' αὐτὸν εἶδον ἀνδράχμη,
μετὰ πρημνάδων, κἄπειτ' ἀφῆκεν, ὅτι βόαξ
ἦν.)

Ὁμοίως δὲ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων· ἐν δὲ τῷ ἐπιγραφομένῳ ζωικῷ τριχίδα. Τῶν δὲ λεγομένων ἐστὶν ὅτι ἥδεται ὀρχήσει καὶ ᾠδῇ, καὶ ἀκούσας ἀναπηδᾷ ἐκ τῆς θαλάσσης. Τῶν δ' ΕΡΙΤΙΜΩΝ μέμνηται Δωρίων, λέγων κατὰ τὸ αὐτὸ ποιεῖν ταῖς χαλκίσιν, ἡδεῖς δ' εἶναι τὰς ἐν ὑποτρίμματι. Ἐπαίνετος δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων φησί· „Γαλῆν, σμαρίδα, ἣν ἔνιοι καλοῦσι κυνὸς εὐνά, χαλκίδας, ἃς καλοῦσι καὶ σαρδίνους, ἐριτίμους, ἰέ-(329) ρακα, χελιδόνα.“ Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ μορίων σαρδίνους αὐτὰς καλεῖ. Καλλίμαχος δ' ἐν ἐθνικαῖς ὀνομασίαις γράφει οὕτως· „Ἐγκρασίχολος, ἐρίτιμος· Χαλκηδόνιοι. Τριχίδια, χαλκὶς, ἴκταρ, ἀθερίνη.“ Ἐν ἄλλῳ δὲ μέρει καταλέγων ἰχθύων ὀνομασίας, φησίν· „Ὄζαινα, ὀσμύλιον· Θούριοι. Ἴωπες, ἐρίτιμοι· Ἀθηναῖοι.“ Τῶν δὲ ἰώπων μνημονεύει Νίκανδρος, ἐν δευτέρῳ Οἰταϊκῶν·

Ὡς δ' ὁπότ' ἀμφ' ἀγέλῃσι νεηγενέεσσιν ἰώπων
ἢ φάγροι, ἢ σκῶπες ἀρείονες, ἠὲ καὶ ὀρφός.

Ἀριστοφάνης δ' ἐν Ὀλκάσιν·

Ὦ κακοδαίμων ὅστις ἐν ἅλμῃ πρῶτον τριχίδων ἀπεβάφθη.

Τοὺς γὰρ εἰς τὸ ἀπανθρακίζειν ἐπιτηδείους ἰχθῦς εἰς ἅλμην ἀπέβαπτον, ἣν καὶ Θασίαν ἐκάλουν ἅλμην. Ὡς καὶ ἐν Σφηξὶν ὁ αὐτός φησι ποιητής·

Καὶ γὰρ πρότερον δὶς ἀνθρακίδων ἅλμην πιών.

138. ΘΡΑΙΤΤΑΙ. Ἐπεὶ δ' ἐνταῦθα τοῦ λόγου ἐσμέν, προδιειλέγμεθά τε περὶ θρισσῶν, φέρε εἴπωμεν, τίνες εἰσὶν αἱ παρὰ Ἀρχίππῳ ἐν Ἰχθύσι τῷ δράματι θρᾷτται. Κατὰ τὰς συγγραφὰς γὰρ τῶν ἰχθύων καὶ Ἀθηναίων ταυτὶ πεποίηκεν· „Ἀποδοῦναι δ' ὅσα ἔχομεν ἀλλήλων· ἡμᾶς μὲν τὰς θρᾴττας, καὶ ἀθερίνην τὴν αὐλητρίδα, καὶ σηπίαν τὴν θύρσου, καὶ τοὺς τριγλίας, καὶ Εὐκλείδην τὸν ἄρξαντα, καὶ Ἀναγυρουντόθεν τοὺς κορακιῶντας, καὶ κωβιοῦ τοῦ Σαλαμινίου τόκον, καὶ βάτραχον τὸν πάρεδρον τὸν ἐξ Ὠρεοῦ." Ἐν τούτοις ἄν τις ζητήσειε, ποίας θρᾴττας παρὰ τοῖς ἰχθύσιν εἶναι συμβέβηκεν, ἃς ἀποδοῦναι τοῖς ἀνθρώποις συντίθενται. Ἐπεὶ οὖν ἰδίᾳ μοι συγγέγραπταί τι περὶ τούτου, αὐτὰ τὰ καιριώτατα νῦν λέξω. Ἰχθύδιον οὖν ἐστιν ἀληθῶς ἡ θρᾷττα θαλάττιον. Καὶ μνημονεύει αὐτοῦ Μνησίμαχος ἐν Ἱπποτρόφῳ· (ποιητὴς δ' ἐστὶν οὗτος τῆς μέσης κωμῳδίας) λέγει δ' οὕτως·

Μύλλος, λεβίας, σπάρος, αἰολίας,
θρᾷττα, χελιδὼν, καρὶς, τευθίς.

Δωρόθεος δ' ὁ Ἀσκαλωνίτης ἐν τῷ ὀγδόῳ πρὸς τοῖς ἑκατὸν τῆς λέξεων συναγωγῆς θέτταν γράφει, ἤτοι ἡμαρτημένῳ περιτυχὼν τῷ δράματι, ἢ διὰ τὸ ἄηθες τοῦ ὀνόματος αὐτὸς διορθώσας ἐξήνεγκεν. Ὅλως δ' οὐδ' ἔστι τὸ τῆς θρᾴττης ὄνομα παρ' οὐδενὶ τῶν Ἀττικῶν. Ὅτι δὲ θρᾷτταν ἔλεγον τὸ θαλάττιον ἰχθύδιον, καὶ Ἀναξανδρίδης παρίστησεν ἐν Λυκούργῳ, λέγων οὕτως·

Καὶ συμπαίζειν κορακινιδίοις
μετὰ περκιδίων καὶ θραττιδίων.

Καὶ Ἀντιφάνης ἐν Τυρρηνῷ·

Δήμου δ' Ἁλαιεύς ἐστιν. Ἓν γὰρ τοῦτό μοι
τὸ λοιπόν ἐστι, καὶ κακῶς ἀκούσομαι.
Β. Τί δῆτα τοῦτο; Α. Θρᾶτταν, ἢ ψῆτταν τιν', ἢ
μύραιναν, ἢ κακόν τί μοι δώσει μέγα
θαλάττιον.

139. *ΨΗΤΤΑΙ. Ταύτας Διοκλῆς ἐν τοῖς ξηροτέροις καταριθμεῖται. Σπεύσιππος δ' ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων παραπλήσιά φησιν εἶναι ψῆτταν, βούγλωσσον, ταινίαν. Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων γράφει· „Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἰχθυδίων οἱ πλεῖστοι ἅπαξ τίκτουσιν, οἷον οἱ χυτοὶ, οἱ τῷ δικτύῳ περιεχόμενοι, χρόμις, ψῆττα, θύννος,* (330) *πηλαμύς, κεστρεύς, χαλκίδες, καὶ τὰ τοιαῦτα.“ Ἐν δὲ τῷ περὶ ζωικῶν „Σελάχη (φησὶ) βοῦς, τρυγών, νάρκη, βατὶς, βάτραχος, βούγλωττος, ψῆττα, μῦς.“ Δωρίων δὲ ἐν τῷ περὶ ἰχθύων γράφει· „Τῶν δὲ πλατέων βούγλωττον, ψῆτταν, ἔσχαρον, ὃν καλοῦσι καὶ κόριν.“ Βουγλώσσους δ' ὀνομάζει καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ· „Ταινίδες τε βούγλωσσοί τε καὶ κίθαρος.“ Λυγκεὺς δ' ὁ Σάμιος ἐν ἐπιστολαῖς τὰς κάλλιστας γίνεσθαί φησι ψήττας περὶ Ἐλευσῖνα τῆς Ἀττικῆς. Ἀρχέστρατος δέ φησιν·*

Εἶτα λαβεῖν ψῆτταν μεγάλην, καὶ τὴν ὑπότρηχυν
βούγλωσσον, περὶ Χαλκίδα κεδνήν.

Ῥωμαῖοι δὲ καλοῦσι τὴν ψῆτταν φόμβον, καὶ ἔστι τὸ ὄνομα Ἑλληνικόν. Ναυσικράτης ἐν Ναυκλήροις· προειπὼν δὲ περὶ γλαύκου τοῦ ἰχθύος, ἐπιφέρει·

Αἱ ξανθοχρῶτες, ἃς κλύδων Αἰξωνικὸς
πασῶν ἀρίστας ἐντόπους παιδεύεται·
αἷς καὶ θεὰν τιμῶσι φωσφόρον κόρην
δείπνων ὅταν πέμπωσι δῶρα ναυτίλοι.
Β. Τρίγλαν λέγεις, γαλακτοχρῶτα, Σικελὸς ὢν
πήγνυσ' ὄχλος ῥόμβος.

140. *Πεπληρωκότες τὴν περὶ ἰχθύων γενομένην τοῖς δειπνοσοφισταῖς ἀδολεσχίαν, ὦ Τιμόκρατες, αὐτοῦ τὸν λόγον καταπαύσαντες, εἰ μή τι καὶ ἄλλων σοι δεῖ βρωμάτων, παραθήσομέν σοι καὶ ἃ Εὔβουλος εἴρηκεν ἐν Λάκωσιν ἢ Λήδᾳ·*

Πρὸς τούτοισιν δὲ παρέσται σοι
θύννου τέμαχος, κρέα δελφακίων,
χορδαί τ' ἐρίφων, ἧπάρ τε κάπρου,
κριοῦ τ' ὄρχεις, χύλικές τε βοὸς,
κρανία τ' ἀρνῶν, νῆστις τ' ἐρίφου,
γαστήρ τε λαγῴ, φύσκη, χορδή,
πνεύμων, ἀλλᾶς τε.

Ἐμφορηθεὶς οὖν, καὶ τούτων ἔασον ἡμᾶς καὶ τοῦ σωματίου ἐπιμέλειαν ποιήσασθαι, ἵνα δυνηθῇς τὰ μετὰ ταῦτα εὐλόγως σιτεῖσθαι.

LIBER VIII.

(330) *Τὴν κατὰ τὴν Λυσιτανίαν (χώρα δ' ἐστὶν αὕτη τῆς Ἰβηρίας, ἣν νῦν Ῥωμαῖοι Σπανίαν ὀνομάζουσι) διηγούμενος εὐδαιμονίαν Πολύβιος ὁ Μεγαλοπολίτης, ἀνδρῶν ἄριστε Τιμόκρατες, ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν* (331) *ἱστοριῶν φησιν, ὡς αὐτόθι διὰ τὴν τοῦ ἀέρος εὐ*

κρασίαν καὶ τὰ ζῶα πολύγονα καὶ οἱ ἄνθρωποι, καὶ οἱ ἐν τῇ χώρᾳ καρποὶ οὐδέποτε φθείρονται. „Ῥόδα μὲν γὰρ αὐτόθι, καὶ λευκόϊα, καὶ ἀσπάραγοι, καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις, οὐ πλεῖον διαλείπει μηνῶν τριῶν. Τὸ δὲ θαλάττιον ὄψον καὶ κατὰ τὸ πλῆθος, καὶ κατὰ τὴν χρηστότητα, καὶ κατὰ τὸ κάλλος, μεγάλην ἔχει διαφορὰν πρὸς τὸ γινόμενον ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ. Καὶ ὁ μὲν τῶν κριθῶν σίκλος (μέδιμνος) ἐστὶ δραχμῆς, ὁ δὲ τῶν πυρῶν ἐννέα ὀβολῶν Ἀλεξανδρινῶν· τοῦ δ' οἴνου δραχμῆς ὁ μετρητὴς, καὶ ἔριφος ὁ μέτριος ὀβολοῦ, καὶ λαγώς. Τῶν δ' ἀρνῶν τριώβολον καὶ τετρώβολον ἡ τιμὴ, ὗς δὲ πίων ἑκατὸν μνᾶς ἄγων πέντε δραχμῶν, καὶ πρόβατον δυοῖν, τάλαντον δὲ σύκων τριῶν ὀβολῶν, μόσχος δραχμῶν πέντε, καὶ βοῦς ζύγιμος δέκα. Τὰ δὲ τῶν ἀγρίων ζώων κρέα σχεδὸν οὐδὲ κατηξιοῦτο τιμῆς, ἀλλ' ἐν ἐπιδόσει καὶ χάριτι τὴν ἀλλαγὴν ποιοῦνται τούτων." Ἡμῖν δὲ ὁ καλὸς Λαρήνσιος τὴν Ῥώμην Λυσιτανίαν ἑκάστοτε παρέχων, ἐμπίπλησι παντοίων ἀγαθῶν ὁσημέραι, μετὰ τοῦ ἡδέος καὶ μεγαλοφρόνως φιλοτιμούμενος, οὐδὲν φερομένους οἴκοθεν ἢ λογάρια.

2. Πολλῶν δὲ λεχθέντων ἐπὶ τοῖς ἰχθύσι λόγων, δῆλος μὲν ἦν ἀχθόμενος ὁ Κύνουλκος. Καὶ ὁ καλὸς Δημόκριτος, αὐτὸν προφθάσας, ἔφη, Ἀλλὰ μὴν, ἄνδρες ἰχθύες, κατὰ τὸν Ἄρχιππον, παρελίπετε (δεῖ γὰρ καὶ ἡμᾶς μικρὰ προσοψωνῆσαι) τούς τε ὀρυκτοὺς ἰχθύας καλουμένους, οἳ ἐν Ἡρακλείᾳ γίγνονται, καὶ περὶ Τίον τοῦ Πόντου, τὴν Μιλησίων ἀποικίαν, ἱστοροῦντος περὶ αὐτῶν Θεοφράστου. Ὁ δ' αὐτὸς οὗτος φιλόσοφος καὶ περὶ τῶν πηγνυμένων διὰ χειμῶνος τῷ κρυστάλλῳ ἱστόρησεν, οἳ οὐ πρότερον αἰσθάνονται οὐδὲ κινοῦνται, πρὶν ἂν

εἰς τὰς λοπάδας ἐμβληθέντες ἕψωνται. Ἴδιον δὲ παρὰ τούτους συμβαίνει τὸ περὶ τοὺς ἐν Παφλαγονίᾳ ὀρυκτοὺς καλουμένους ἰχθῦς γινόμενον. Ὀρύττεσθαι γὰρ κατὰ βάθος πλέον ἐς τοὺς τόπους, οὔτε ποταμῶν ἐπιχύσεις ἔχοντας, οὔθ' ἑτέρων νομάτων, καὶ εὑρίσκεσθαι ἐν αὐτοῖς ἰχθῦς ζῶντας.

3. Μνασέας δ' ὁ Πατρεὺς ἐν τῷ Περίπλῳ τοὺς ἐν τῷ Κλείτορι ποταμῷ φησιν ἰχθῦς φθέγγεσθαι, καίτοι μόνους εἰρηκότος Ἀριστοτέλους φθέγγεσθαι σκάρον καὶ τὸν ποτάμιον χοῖρον. Φιλοστέφανος δὲ ὁ Κυρηναῖος μὲν γένος, Καλλιμάχου δὲ γνώριμος, ἐν τῷ περὶ τῶν παραδόξων ποταμῶν, ἐν Ἀόρνῳ φησὶ τῷ ποταμῷ, διὰ Φενεοῦ ῥέοντι, ἰχθῦς εἶναι φθεγγομένους ὁμοίως κίχλαις· καλεῖσθαι δ' αὐτοὺς ποικιλίας. Νυμφόδωρος δ' ὁ Συρακόσιος ἐν τοῖς Περίπλοις, ἐν τῷ Ἑλώρῳ ποταμῷ λαβράκας εἶναί φησι καὶ ἐγχέλεις μεγάλας οὕτω τιθασοὺς, ὡς ἐκ τῶν χειρῶν δέχεσθαι τῶν προσφερόντων ἄρτους. Ἐγὼ δὲ ἐν τῇ κατὰ Χαλκίδα Ἀρεθούσῃ τεθέαμαι, ἴσως δὲ καὶ ὑμῶν οἱ πλεῖστοι, κεστρεῖς χειροήθεις καὶ ἐγχέλεις ἐνώτια ἐχούσας ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ, λαμβανούσας τε καὶ λαμβάνοντας παρὰ τῶν προσφερόντων τροφάς, τά τ' ἀπὸ τῶν ἱερείων σπλάγχνα καὶ τυροὺς χλωρούς. Σῆμος δ' ἐν ἕκτῳ Δηλιάδος· „Ἀθηναίοις (φησι) θυομένοις ἐν Δήλῳ τὴν χέρνιβα βάψας ὁ παῖς προσήνεγκε, κἀν τῇ φιάλῃ μετὰ τοῦ ὕδατος ἰχθῦς κατέχεεν. Εἰπεῖν οὖν αὐτοῖς τοὺς τῶν Δηλίων μάντεις, ὡς κυριεύσουσι τῆς θαλάσσης."

(332) 4. Πολύβιος δ' ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν ἱστοριῶν μετὰ τὴν Πυρήνην φησὶν ἕως τοῦ Νάρβωνος ποταμοῦ πεδίον εἶναι, δι' οὗ φέρεσθαι ποταμοὺς Ἴλλέβερίν καὶ Ῥόσκυνον, ῥέοντας παρὰ πόλεις ὁμωνύμους κατοι-

πουμένας ὑπὸ Κελτῶν. Ἐν οὖν τῷ πεδίῳ τούτῳ εἶναι τοὺς λεγομένους ἰχθῦς ὀρυκτούς. Εἶναί τε τὸ πεδίον λεπτόγειον καὶ πολλὴν ἄγρωστιν ἔχον πεφυκυῖαν. Ὑπὸ δὲ ταύτην διάμμου τῆς γῆς οὔσης ἐπὶ δύο καὶ τρεῖς πήχεις ὑποῤῥεῖν τὸ πλαζόμενον ἀπὸ τῶν ποταμῶν ὕδωρ· μεθ' οὗ ἰχθύες, κατὰ τὰς παρεκχύσεις ὑπατρέχοντες ὑπὸ τὴν γῆν χάριν τῆς τροφῆς, (φιλησοῦσι γὰρ τῇ τῆς ἀγρώστεως ῥίζῃ,) πεποιήκασι πᾶν τὸ πεδίον πλῆρες ἰχθύων ὑπογείων, οὓς ἀνορύττοντες λαμβάνουσιν. Ἐν Ἰνδοῖς δέ φησι Θεόφραστος τοὺς ἰχθῦς ἐκ τῶν ποταμῶν εἰς τὴν γῆν ἐξιόντας καὶ πηδῶντας πάλιν εἰς τὸ ὕδωρ ἀπιέναι, καθάπερ τοὺς βατράχους, ὁμοίους ὄντας τὴν ἰδέαν τοῖς μαξειωοῖς καλουμένοις ἰχθύσιν.

5. Οὐκ ἔλαθε δέ με οὐδὲ Κλέαρχος ὁ ἀπὸ τοῦ περιπάτου, ὃς εἴρηκε καὶ περὶ τοῦ ἐξωκοίτου καλουμένου ἰχθύος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ περὶ τῶν ἐνύδρων. Εἴρηκε γὰρ (κρατεῖν δ' οἶμαι καὶ τῆς λέξεως, οὕτως ἐχούσης·) „Ἐξώκοιτος ἰχθύς, ὃν ἔνιοι καλοῦσιν ἄδωνιν, τοὔνομα μὲν εἴληφε διὰ τὸ πολλάκις τὰς ἀναπαύσεις ἔσω τοῦ ὑγροῦ ποιεῖσθαι. Ἔστι δὲ ὑπόπυῤῥος, καὶ ἀπὸ τῶν βραγχίων ἑκατέρωθεν τοῦ σώματος μέχρι τῆς κέρκου μίαν ἔχει διηνεκῆ λευκὴν ῥάβδον. Ἔστι δὲ στρογγύλος, ἀλλ' οὐ πλατὺς ὤν, κατὰ τὸ μέγεθος ἴσος ἐστὶ τοῖς παραιγιαλίταις κεστρινίσκοις· οὗτοι δ' εἰσὶν ὀκταδάκτυλοι μάλιστα τὸ μῆκος. Τὸ δὲ σύνολον ὁμοιότατός ἐστι τῷ καλουμένῳ τράγῳ ἰχθυδίῳ, πλὴν τοῦ ὑπὸ τὸν στόμαχον μέλανος, ὃ καλοῦσι τοῦ τράγου πώγωνα. Ἔστι δὲ ὁ ἐξώκοιτος τῶν πετραίων, καὶ βιοτεύει περὶ τοὺς πετρώδεις τόπους. Καὶ ὅταν ᾖ γαλήνη, συνεξορούσας τῷ κύματι κεῖται ἐπὶ τῶν πετριδίων πολὺν χρόνον ἀναπαυόμενος ἐν τῷ ξηρῷ, καὶ

μεταστρέφει μὲν ἑαυτὸν πρὸς τὸν ἥλιον· ὅταν δ' ἱκανῶς αὐτῷ τὰ πρὸς τὴν ἀνάπαυσιν ἔχῃ, προσκυλινδεῖται τῇ ὑγρᾷ, μέχρι οὗ ἂν πάλιν ὑπολαβὸν αὐτὸν τὸ κῦμα κατενέγκῃ μετὰ τῆς ἀναῤῥοίας εἰς τὴν θάλασσαν. Ὅταν δ' ἐγρηγορὼς ἐν τῷ ξηρῷ τύχῃ, φυλάττεται τῶν ὀρνίθων τοὺς παρευδιστὰς καλουμένους, ὧν ἐστι κηρύλος, τροχίλος, καὶ ὁ τῇ κρεκὶ προσεμφερὴς ἑλώριος. Οὗτοι γὰρ, ἐν ταῖς εὐδίαις παρὰ τὸ ξηρὸν νεμόμενοι, πολλάκις αὐτῷ περιπίπτουσιν. Οὓς ὅταν προΐδηται, φεύγει πηδῶν καὶ ἀσπαίρων, ἕως ἂν εἰς τὸ ὕδωρ ἀποκυβιστήσῃ."

6. Ἔτι ὁ αὐτὸς Κλέαρχος καὶ ταῦτά φησι, σαφέστερον τοῦ Κυρηναίου Φιλοστεφάνου, οὗ πρότερον ἐμνήσθην· „Ἐπεί τινες τῶν ἰχθύων οὐκ ἔχοντες βρόγχον φθέγγονται. Τοιοῦτοι δ' εἰσὶν οἱ περὶ Κλείτορα τῆς Ἀρκαδίας, ἐν τῷ Λάδωνι καλουμένῳ ποταμῷ. Φθέγγονται γὰρ, καὶ πολὺν ἦχον ἀποτελοῦσι." Νικόλαος δ' ὁ Δαμάσκηνὸς ἐν τῇ τετάρτῃ πρὸς ταῖς ἑκατὸν τῶν ἱστοριῶν· „Περὶ Ἀπάμειαν (φησὶ) τὴν Φρυγιακὴν κατὰ τὰ Μιθριδατικὰ, σεισμῶν γενομένων, ἀνεφάνησαν περὶ τὴν χώραν αὐτῶν λίμναι τε, αἱ πρότερον οὐκ οὖσαι, καὶ ποταμοὶ, καὶ ἄλλαι πηγαὶ, ὑπὸ τῆς κινήσεως ἀνοιχθεῖσαι, πολλαὶ δὲ καὶ ἠφανίσθησαν. Τοσοῦτόν τε ἄλλο ἀνέβλυσεν αὐτῶν ἐν τῇ γῇ πικρόν τε καὶ γλαυκὸν ὕδωρ, πλεῖστον ὅσον ἀπεχούσης τῶν τόπων τῆς θαλάσσης, ὥστε ὀστρέων πλη-
(333) σθῆναι τὸν πλησίον τόπον ἅπαντα, καὶ ἰχθύων, τῶν τε ἄλλων, ὅσα τρέφει ἡ θάλασσα." Οἶδα δὲ καὶ πολλαχοῦ ὕσαντα τὸν θεὸν ἰχθύσι. Φανίας γοῦν ἐν δευτέρῳ πρυτανέων Ἐρεσίων ἐν Χερρονήσῳ φησὶν, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὗσαι τὸν θεὸν ἰχθύας. Καὶ Φύλαρχος δ' ἐν τετάρτῃ, ἑωρακέναι τινὰς πολλαχοῦ τὸν θεὸν ὕσαντα

ἰχθύσι, πολλάκις δὲ καὶ πυροῖς, τοῦ αὐτοῦ συμβαίνοντος καὶ ἐπὶ βατράχων. Ἡρακλείδης γοῦν ὁ Λέμβος ἐν τῇ εἰκοστῇ πρώτῃ τῶν ἱστοριῶν· „Περὶ τὴν Παιονίαν καὶ Λαρδανίαν βατράχους (φησὶν) ὗσεν ὁ θεὸς, καὶ τοσοῦτον αὐτῶν ἐγένετο τὸ πλῆθος, ὡς τὰς οἰκίας καὶ τὰς ὁδοὺς πλήρεις εἶναι. Τὰς μὲν οὖν πρώτας ἡμέρας κτείνοντες τούτους καὶ συγκλείοντες τὰς οἰκίας διεκαρτέρουν· ὡς δ' οὐδὲν ἤνυον, ἀλλὰ τά τε σκεύη ἐπληροῦτο, καὶ μετὰ τῶν ἐδεσμάτων εὑρίσκοντο συνεψόμενοι καὶ συνοπτώμενοι οἱ βάτραχοι, καὶ πρὸς τούτοις οὔτε τοῖς ὕδασιν ἦν χρῆσθαι, οὔτε τοὺς πόδας ἐπὶ τὴν γῆν θεῖναι, συσσεσωρευμένων αὐτῶν, ἐνοχλούμενοι δὲ καὶ ὑπὸ τῆς τῶν τετελευτηκότων ὀδμῆς, ἔφυγον τὴν χώραν."

7. Οἶδα δὲ καὶ Ποσειδώνιον, τὸν ἀπὸ τῆς Στοᾶς, εἰπόντα περὶ πλήθους ἰχθύων τάδε· „Ὅτε Τρύφων ὁ Ἀπαμεὺς, ὁ τὴν τῶν Σύρων βασιλείαν ἁρπάσας, ἐπολεμεῖτο ὑπὸ Σαρπηδόνος, τοῦ Δημητρίου στρατηγοῦ, περὶ Πτολεμαΐδα πόλιν, καὶ ὡς ὁ Σαρπηδὼν λειφθεὶς ἀνεχώρησεν εἰς τὴν μεσόγαιαν μετὰ τῶν ἰδίων στρατιωτῶν, οἱ δὲ τοῦ Τρύφωνος ᾠδεύον κατὰ τὸ πλησίαλον, νικήσαντες τὴν μάχην, ἐξαίφνης πελάγιον κῦμα, ἑξαρθὲν μετέωρον εἰς ὕψος ἑξαίσιον, ἐπῆλθε τῇ γῇ, καὶ πάντας αὐτοὺς ἐπέκλυσε, διέφθειρέ τε ὑποβρυχίους, ἰχθύων τε πολὺν σωρὸν ἀναχωροῦν τὸ κῦμα μετὰ τῶν νεκρῶν κατέλιπε. Καὶ οἱ περὶ τὸν Σαρπηδόνα, ἀκούσαντες τὴν συμφορὰν, ἐπελθόντες τοῖς μὲν τῶν πολεμίων σώμασιν ἐφήσθησαν, ἰχθύων δὲ ἀφθονίαν ἀπηνέγκαντο, καὶ ἔθυσαν Ποσειδῶνι τροπαίῳ πρὸς τοῖς προαστείοις τῆς πόλεως."

8. Οὐ κατασιωπήσομαι δὲ οὐδὲ τοὺς ἐν Λυκίᾳ ἰχθυομάντεις ἄνδρας, περὶ ὧν ἱστορεῖ Πολύχαρμος ἐν δευ-

ὁμοίως τοῖς κεστρεῦσιν', οὗ ἂν ποταμοὶ ῥέωσιν. Μνημονεύει δ' αὐτῶν καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Μούσαις, καὶ Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων. Εὔπολις δ' ἐν Κόλαξί φησι·

Δραχμῶν ἑκατὸν ἰχθῦς ἐώνημαι μόνον,
ὀκτὼ λάβρακας, χρυσόφρυς δὲ δώδεκα.

Ὁ δὲ σοφὸς Ἀρχέστρατος ἐν ταῖς ὑποθήκαις λέγει·

Χρύσοφρυν ἐξ Ἐφέσου τὸν πίονα μὴ παράλειπε,
ὃν κεῖνοι καλέουσιν ἰωνίσκον· λαβὲ δ' αὐτὸν,
θρέμμα Σελινοῦντος σεμνοῦ. Πλῦνον δέ νιν ὀρθῶς,
εἶθ' ὅλον ὀπτήσας παράθες, κἂν ᾖ δεκάπηχυς.

137. ΧΑΛΚΙΔΕΣ, καὶ τὰ ὅμοια, θρίσσαι, τριχίδες, ἐρίτιμοι. Ἱκέσιός φησιν· „Αἱ λεγόμεναι χαλκίδες, καὶ οἱ τράγοι, καὶ αἱ ῥαφίδες, καὶ θρίσσαι, ἀχυρώδεις καὶ ἀλιπεῖς καὶ ἄχυλοι.“ Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἴβας γάμῳ·

Χαλκίδες θ', ὗές τε, ἱέρακές τε, χὠ πίων κύων.

Δωρίων δὲ χαλκιδικὰς αὐτὰς ὀνομάζει. Νουμήνιος δέ φησι·

Σὺ δ' ἂν καὶ χαλκίδ' ἐκείνην
αὖτως ἀμπείραις, καὶ ὀλίγην μαινίδα.

Διαφέρει δὲ τῆς χαλκίδος ὁ χαλκεύς, οὗ μνημονεύει Ἡρακλείδης ἐν Ὀψαρτυτικῷ, καὶ Εὐθύδημος ἐν τῷ περὶ ταρίχων, λέγων αὐτοὺς γίνεσθαι ἐν τῇ Κυζικηνῶν χώρᾳ, περιφερεῖς τε εἶναι καὶ κυκλοειδεῖς. ΘΡΙΣΣΩΝ δὲ μέμνηται Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζώων καὶ ἰχθύων, ἐν τούτοις· „Μόνιμα θρίσσα, ἐγκρασίχολος, μεμβρὰς, κορακῖνος, ἐρυθρῖνος, τριχίς.“ ΤΡΙΧΙΔΩΝ δὲ Εὔπολις, ἐν Κόλαξιν·

Ἐκεῖνος ἦν φειδωλός, ὃς ἐπὶ τοῦ βίου
πρὸ τοῦ πολέμου μὲν τριχίδας ὠψώνησ' ἅπαξ,
ὅτε τὰν Σάμῳ δ' ἦν, ἡμιωβολίου κρέα.

Ἀριστοφάνης ἐν Ἱππεῦσι·

Αἱ τριχίδες εἰ γενοίαθ' ἑκατὸν τοὐβολοῦ.

Δωρίων δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων καὶ τῆς ποταμίας μέμνηται θρίσσης, καὶ τὴν τριχίδα τριχίαν ὀνομάζει. Νικοχάρης Λημνίαις·

Τριχίας δὲ, καὶ τὰς πρημνάδας, τὰς θυννίδας,
ἐπὶ δεῖπνον ἥκουσας, ὑπερπληθεῖς.

(Πρημνάδας δὲ τὰς θυννίδας ἔλεγον. Πλάτων Εὐρώπῃ·

Ἁλιευόμενός ποτ' αὐτὸν εἶδον ἀνδράχμη,
μετὰ πρημνάδων, κἄπειτ' ἀφῆκεν, ὅτι βόαξ
ἦν.)

Ὁμοίως δὲ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων· ἐν δὲ τῷ ἐπιγραφομένῳ ζωικῷ τριχίδα. Τῶν δὲ λεγομένων ἐστὶν ὅτι ἥδεται ὀρχήσει καὶ ᾠδῇ, καὶ ἀκούσας ἀναπηδᾷ ἐκ τῆς θαλάσσης. Τῶν δ' ΕΡΙΤΙΜΩΝ μέμνηται Δωρίων, λέγων κατὰ τὸ αὐτὸ ποιεῖν ταῖς χαλκίσιν, ἡδεῖς δ' εἶναι τὰς ἐν ὑποτρίμματι. Ἐπαίνετος δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων φησί· „Γαλῆν, σμαρίδα, ἣν ἔνιοι καλοῦσι κυνὸς εὐνάν, χαλκίδας, ἃς καλοῦσι καὶ σαρδίνους, ἐριτίμους, ἰέ-(329) ρακα, χελιδόνα.“ Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ μορίων σαρδίνους αὐτὰς καλεῖ. Καλλίμαχος δ' ἐν ἐθνικαῖς ὀνομασίαις γράφει οὕτως· „Ἐγκρασίχολος, ἐρίτιμος· Χαλκηδόνιοι. Τριχίδια, χαλκὶς, ἴκταρ, ἀθερίνη.“ Ἐν ἄλλῳ δὲ μέρει καταλέγων ἰχθύων ὀνομασίας, φησίν· „Ὄζαινα, ὀσμύλιον· Θούριοι. Ἴωπες, ἐρίτιμοι· Ἀθηναῖοι.“ Τῶν δὲ ἰώπων μνημονεύει Νίκανδρος, ἐν δευτέρῳ Οἰταϊκῶν·

Ὡς δ' ὁπότ' ἀμφ' ἀγέλῃσι νεηγενέεσσιν ἰώπων
ἢ φάγροι, ἢ σκῶπες ἀρείονες, ἠὲ καὶ ὀρφός.

Ἀριστοφάνης δ' ἐν Ὀλκάσιν·

Ὦ κακοδαίμων ὅστις ἐν ἅλμῃ πρῶτον τριχίδων ἀπεβάφθη.

Τοὺς γὰρ εἰς τὸ ἀπανθρακίζειν ἐπιτηδείους ἰχθῦς εἰς ἅλμην ἀπέβαπτον, ἣν καὶ Θασίαν ἐκάλουν ἅλμην. Ὡς καὶ ἐν Σφηξὶν ὁ αὐτός φησι ποιητής·

Καὶ γὰρ πρότερον δὶς ἐνθρακίδων ἅλμην πιών.

138. ΘΡΑΙΤΤΑΙ. Ἐπεὶ δ' ἐνταῦθα τοῦ λόγου ἐσμέν, προδιειλέγμεθά τε περὶ θρισσῶν, φέρε εἴπωμεν, τίνες εἰσὶν αἱ παρὰ Ἀρχίππῳ ἐκ Ἰχθύσι τῷ δράματι θρᾶτται. Κατὰ τὰς συγγραφὰς γὰρ τῶν ἰχθύων καὶ Ἀθηναίων ταυτὶ πεποίηκεν· „Ἀποδοῦναι δ' ὅσα ἔχομεν ἀλλήλων· ἡμᾶς μὲν τὰς θρᾴττας, καὶ ἀθερίνην τὴν αὐλητρίδα, καὶ σηπίαν τὴν Θύρσου, καὶ τοὺς τριγλίας, καὶ Εὐκλείδην τὸν ἄρξαντα, καὶ Ἀναγυρουντόθεν τοὺς κορακιῶντας, καὶ κωβιοῦ τοῦ Σαλαμινίου τόκον, καὶ βάτραχον τὸν πάρεδρον τὸν ἐξ Ὠρεοῦ." Ἐν τούτοις ἄν τις ζητήσειε, ποίας θρᾴττας παρὰ τοῖς ἰχθύσιν εἶναι συμβέβηκεν, ἃς ἀποδοῦναι τοῖς ἀνθρώποις συντίθενται. Ἐπεὶ οὖν ἰδίᾳ μοι συγγέγραπταί τι περὶ τούτου, αὐτὰ τὰ καιριώτατα νῦν λέξω. Ἰχθύδιον οὖν ἐστιν ἀληθῶς ἡ θρᾴττα θαλάττιον. Καὶ μνημονεύει αὐτοῦ Μνησίμαχος ἐν Ἱπποτρόφῳ· (ποιητὴς δ' ἐστὶν οὗτος τῆς μέσης κωμῳδίας) λέγει δ' οὕτως·

Μύλλος, λεβίας, σπάρος, αἰολίας,
θρᾴττα, χελιδών, καρὶς, τευθίς.

Δωρόθεος δ' ὁ Ἀσκαλωνίτης ἐν τῷ ὀγδόῳ πρὸς τοῖς ἑκατὸν τῆς λέξεων συναγωγῆς θέτταν γράφει, ἤτοι ἡμαρτημένῳ περιτυχὼν τῷ δράματι, ἢ διὰ τὸ ἄηθες τοῦ ὀνόματος αὐτὸς διορθώσας ἐξήνεγκεν. Ὅλως δ' οὐδ' ἔστι τὸ τῆς θρᾴττης ὄνομα παρ' οὐδενὶ τῶν Ἀττικῶν. Ὅτι δὲ θρᾶτταν ἔλεγον τὸ θαλάττιον ἰχθύδιον, καὶ Ἀναξανδρίδης παρίστησεν ἐν Λυκούργῳ, λέγων οὕτως·

Καὶ συμπαίζειν κορακινιδίοις
μετὰ περκιδίων καὶ θραττιδίων.

Καὶ Ἀντιφάνης ἐν Τυρρηνῷ·

Δήμου δ' Ἁλαιεύς ἐστιν. Ἓν γάρ τοῦτό μοι
τὸ λοιπόν ἐστι, καὶ κακῶς ἀκούσομαι.
Β. Τί δῆτα τοῦτο; Α. Θρᾶτταν, ἢ ψῆτταν τιν', ἢ
μύραιναν, ἢ κακόν τί μοι δώσει μέγα
θαλάττιον.

139. *ΨΙΤΤΑΙ. Ταύτας Διοκλῆς ἐν τοῖς ξηροτέροις καταριθμεῖται. Σπεύσιππος δ' ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων παραπλήσιά φησιν εἶναι ψῆτταν, βούγλωσσον, ταινίαν. Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων γράφει· „Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἰχθυδίων οἱ πλεῖστοι ἅπαξ τίκτουσιν, οἷον οἱ χυτοὶ, οἱ τῷ δικτύῳ περιεχόμενοι, χρόμις, ψῆττα, θύννος,* (330) *πηλαμὺς, κεστρεὺς, χαλκίδες, καὶ τὰ τοιαῦτα.“ Ἐν δὲ τῷ περὶ ζωικῶν „Σελάχη (φησὶ) βοῦς, τρυγὼν, νάρκη, βατὶς, βάτραχος, βούγλωττος, ψῆττα, μῦς.“ Δωρίων δὲ ἐν τῷ περὶ ἰχθύων γράφει· „Τῶν δὲ πλατέων βούγλωττον, ψῆτταν, ἔσχαρον, ὃν καλοῦσι καὶ κόριν.“ Βουγλώσσους δ' ὀνομάζει καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ· „Ταινίδες τε βούγλωσσοί τε καὶ κίθαρος.“ Λυγκεὺς δ' ὁ Σάμιος ἐν ἐπιστολαῖς τὰς καλλίστας γίνεσθαί φησι ψήττας περὶ Ἐλευσῖνα τῆς Ἀττικῆς. Ἀρχέστρατος δέ φησιν·*

Εἶτα λαβεῖν ψῆτταν μεγάλην, καὶ τὴν ὑπότρηχυν
βούγλωσσον, περὶ Χαλκίδα κεδνήν.

Ῥωμαῖοι δὲ καλοῦσι τὴν ψῆτταν ῥόμβον, καὶ ἔστι τὸ ὄνομα Ἑλληνικόν. Ναυσικράτης ἐν Ναυκλήροις· προεσπὼν δὲ περὶ γλαύκου τοῦ ἰχθύος, ἐπιφέρει·

Αἱ ξανθοχρῶτες, ἃς κλύδων Αἰξωνικὸς
πασῶν ἀρίστας ἐντύπους παιδεύεται·
αἷς καὶ θεὰν τιμῶσι φωσφόρον κόρην
δείπνων ὅταν πέμπωσι δῶρα ναυτίλοι.
Β. Τρίγλαν λέγεις, γαλακτοχρῶτα, Σικελὸς ὢν
πήγνυσ᾽ ὄχλος ῥόμβος.

140. *Πεπληρωκότες τὴν περὶ ἰχθύων γενομένην τοῖς δειπνοσοφισταῖς ἀδολεσχίαν, ὦ Τιμόκρατες, αὐτοῦ τὸν λόγον καταπαύσαντες, εἰ μή τι καὶ ἄλλων σοι δεῖ βρωμάτων, παραθήσομέν σοι καὶ ἃ Εὔβουλος εἴρηκεν ἐν Λάκωσιν ἢ Λήδᾳ·*

Πρὸς τούτοισιν δὲ παρέσται σοι
θύννου τέμαχος, κρέα δελφακίων,
χορδαί τ᾽ ἐρίφων, ἦπάρ τε κάπρου,
κριοῦ τ᾽ ὄρχεις, χύλικές τε βοὸς,
κρανία τ᾽ ἀρνῶν, νῆστις τ᾽ ἐρίφου,
γαστήρ τε λαγῴ, φύσκη, χορδή,
πνεύμων, ἀλλᾶς τε.

Ἐμφορηθεὶς οὖν, καὶ τούτων ἔασον ἡμᾶς καὶ τοῦ σωματίου ἐπιμέλειαν ποιήσασθαι, ἵνα δυνηθῇς τὰ μετὰ ταῦτα εὐλόγως σιτεῖσθαι.

LIBER VIII.

(330) *Τὴν κατὰ τὴν Λυσιτανίαν (χώρα δ᾽ ἐστὶν αὕτη τῆς Ἰβηρίας, ἣν νῦν Ῥωμαῖοι Σπανίαν ὀνομάζουσι) διηγούμενος εὐδαιμονίαν Πολύβιος ὁ Μεγαλοπολίτης, ἀνδρῶν ἄριστε Τιμόκρατες, ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν*
(331) *ἱστοριῶν φησιν, ὡς αὐτόθι διὰ τὴν τοῦ ἀέρος εὐ*

κρασίαν καὶ τὰ ζῶα πολύγονα καὶ οἱ ἄνθρωποι, καὶ οἱ ἐν τῇ χώρᾳ καρποὶ οὐδέποτε φθείρονται. „Ῥόδα μὲν γὰρ αὐτόθι, καὶ λευκόϊα, καὶ ἀσπάραγοι, καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις, οὐ πλεῖον διαλείπει μηνῶν τριῶν. Τὸ δὲ θαλάττιον ὄψον καὶ κατὰ τὸ πλῆθος, καὶ κατὰ τὴν χρηστότητα, καὶ κατὰ τὸ κάλλος, μεγάλην ἔχει διαφορὰν πρὸς τὸ γινόμενον ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ. Καὶ ὁ μὲν τῶν κριθῶν σίκλος (μέδιμνος) ἐστὶ δραχμῆς, ὁ δὲ τῶν πυρῶν ἐννέα ὀβολῶν Ἀλεξανδρινῶν· τοῦ δ' οἴνου δραχμῆς ὁ μετρητὴς, καὶ ἔριφος ὁ μέτριος ὀβολοῦ, καὶ λαγώς. Τῶν δ' ἀρνῶν τριώβολον καὶ τετρώβολον ἡ τιμὴ, ὗς δὲ πίων ἑκατὸν μνᾶς ἄγων πέντε δραχμῶν, καὶ πρόβατον δυοῖν, τάλαντον δὲ σύκων τριῶν ὀβολῶν, μόσχος δραχμῶν πέντε, καὶ βοῦς ζύγιμος δέκα. Τὰ δὲ τῶν ἀγρίων ζώων κρέα σχεδὸν οὐδὲ κατηξιοῦτο τιμῆς, ἀλλ' ἐν ἐπιδόσει καὶ χάριτι τὴν ἀλλαγὴν ποιοῦνται τούτων." Ἡμῖν δὲ ὁ καλὸς Λαρήνσιος τὴν Ῥώμην Λυσιτανίαν ἑκάστοτε παρέχων, ἐμπίπλησι παντοίων ἀγαθῶν ὁσημέραι, μετὰ τοῦ ἡδέος καὶ μεγαλοφρόνως φιλοτιμούμενος, οὐδὲν φερομένους οἴκοθεν ἢ λογάρια.

2. Πολλῶν δὲ λεχθέντων ἐπὶ τοῖς ἰχθύσι λόγων, δῆλος μὲν ἦν ἀχθόμενος ὁ Κύνουλκος. Καὶ ὁ καλὸς Δημόκριτος, αὐτὸν προφθάσας, ἔφη, Ἀλλὰ μὴν, ἄνδρες ἰχθύες, κατὰ τὸν Ἄρχιππον, παρελίπετε (δεῖ γὰρ καὶ ἡμᾶς μικρὰ προσοψωνῆσαι) τούς τε ὀρυκτοὺς ἰχθύας καλουμένους, οἳ ἐν Ἡρακλείᾳ γίγνονται, καὶ περὶ Τίον τοῦ Πόντου, τὴν Μιλησίων ἀποικίαν, ἱστοροῦντος περὶ αὐτῶν Θεοφράστου. Ὁ δ' αὐτὸς οὗτος φιλόσοφος καὶ περὶ τῶν πηγνυμένων διὰ χειμῶνος τῷ κρυστάλλῳ ἱστόρησεν, οἳ οὐ πρότερον αἰσθάνονται οὐδὲ κινοῦνται, πρὶν ἂν

εἰς τὰς λοπάδας ἐμβληθέντες ἕψωνται. Ἴδιον δὲ παρὰ τούτους συμβαίνει τὸ περὶ τοὺς ἐν Παφλαγονίᾳ ὀρυκτοὺς καλουμένους ἰχθῦς γινόμενον. Ὀρύττεσθαι γὰρ κατὰ βάθος πλέον ἐς τοὺς τόπους, οὔτε ποταμῶν ἐπιχύσεις ἔχοντας, οὔθ' ἑτέρων ναμάτων, καὶ εὑρίσκεσθαι ἐν αὐτοῖς ἰχθῦς ζῶντας.

3. Μνασέας δ' ὁ Πατρεὺς ἐν τῷ Περίπλῳ τοὺς ἐν τῷ Κλείτορι ποταμῷ φησιν ἰχθῦς φθέγγεσθαι, καίτοι μόνους εἰρηκότος Ἀριστοτέλους φθέγγεσθαι σκάρον καὶ τὸν ποτάμιον χοῖρον. Φιλοστέφανος δὲ ὁ Κυρηναῖος μὲν γένος, Καλλιμάχου δὲ γνώριμος, ἐν τῷ περὶ τῶν παραδόξων ποταμῶν, ἐν Ἀόρνῳ φησὶ τῷ ποταμῷ, διὰ Φενεοῦ ῥέοντι, ἰχθῦς εἶναι φθεγγομένους ὁμοίως κίχλαις· καλεῖσθαι δ' αὐτοὺς ποικιλίας. Νυμφόδωρος δ' ὁ Συρακόσιος ἐν τοῖς Περίπλοις, ἐν τῷ Ἑλώρῳ ποταμῷ λαβράκας εἶναί φησι καὶ ἐγχέλεις μεγάλας οὕτω τιθασοὺς, ὡς ἐκ τῶν χειρῶν δέχεσθαι τῶν προσφερόντων ἄρτους. Ἐγὼ δὲ ἐν τῇ κατὰ Χαλκίδα Ἀρεθούσῃ τεθέαμαι, ἴσως δὲ καὶ ὑμῶν οἱ πλεῖστοι, κεστρεῖς χειροήθεις καὶ ἐγχέλεις ἐνώτια ἐχούσας ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ, λαμβανούσας τε καὶ λαμβάνοντας παρὰ τῶν προσφερόντων τροφὰς, τά τ' ἀπὸ τῶν ἱερείων σπλάγχνα καὶ τυροὺς χλωρούς. Σῆμος δ' ἐν ἕκτῳ Δηλιάδος· „Ἀθηναίοις (φησι) θυομένοις ἐν Δήλῳ τὴν χέρνιβα βάψας ὁ παῖς προσήνεγκε, κἀν τῇ φιάλῃ μετὰ τοῦ ὕδατος ἰχθῦς κατέχεεν. Εἰπεῖν οὖν αὐτοῖς τοὺς τῶν Δηλίων μάντεις, ὡς κυριεύσουσι τῆς θαλάσσης."

(332) 4. Πολύβιος δ' ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν ἱστοριῶν μετὰ τὴν Πυρήνην φησὶν ἕως τοῦ Νάρβωνος ποταμοῦ πεδίον εἶναι, δι' οὗ φέρεσθαι ποταμοὺς Ἴλλέβεριν καὶ Ῥόσκυνον, ῥέοντας παρὰ πόλεις ὁμωνύμους κατοι-

κουμένας ὑπὸ Κελτῶν. Ἐν οὖν τῷ πεδίῳ τούτῳ εἶναι τοὺς λεγομένους ἰχθῦς ὀρυκτούς. Εἶναί τε τὸ πεδίον λεπτόγειον καὶ πολλὴν ἄγρωστιν ἔχον πεφυκυῖαν. Ὑπὸ δὲ ταύτην διάμμου τῆς γῆς οὔσης ἐπὶ δύο καὶ τρεῖς πήχεις ὑποῤῥεῖν τὸ πλαζόμενον ἀπὸ τῶν ποταμῶν ὕδωρ· μεθ' οὗ ἰχθύες, κατὰ τὰς παρεκχύσεις ὑποτρέχοντες ὑπὸ τὴν γῆν χάριν τῆς τροφῆς, (φιλῆδοῦσι γὰρ τῇ τῆς ἀγρώστεως ῥίζῃ,) πεποιήκασι πᾶν τὸ πεδίον πλῆρες ἰχθύων ὑπογείων, οὓς ἀνορύττοντες λαμβάνουσιν. Ἐν Ἰνδοῖς δέ φησι Θεόφραστος τοὺς ἰχθῦς ἐκ τῶν ποταμῶν εἰς τὴν γῆν ἐξιόντας καὶ πηδῶντας πάλιν εἰς τὸ ὕδωρ ἀπιέναι, καθάπερ τοὺς βατράχους, ὁμοίους ὄντας τὴν ἰδέαν τοῖς μαξεινοῖς καλουμένοις ἰχθύσιν.

5. Οὐκ ἔλαθε δέ με οὐδὲ Κλέαρχος ὁ ἀπὸ τοῦ περιπάτου, ὃς εἴρηκε καὶ περὶ τοῦ ἐξωκοίτου καλουμένου ἰχθύος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ περὶ τῶν ἐνύδρων. Εἴρηκε γάρ (κρατεῖν δ' οἶμαι καὶ τῆς λέξεως, οὕτως ἐχούσης·) „Ἐξώκοιτος ἰχθύς, ὃν ἔνιοι καλοῦσιν ἄδωνιν, τοὔνομα μὲν εἴληφε διὰ τὸ πολλάκις τὰς ἀναπαύσεις ἔσω τοῦ ὑγροῦ ποιεῖσθαι. Ἔστι δὲ ὑπόπυῤῥος, καὶ ἀπὸ τῶν βραγχίων ἑκατέρωθεν τοῦ σώματος μέχρι τῆς κέρκου μίαν ἔχει διηνεκῆ λευκὴν ῥάβδον. Ἔστι δὲ στρογγύλος, ἀλλ' οὐ πλατὺς ὤν, κατὰ τὸ μέγεθος ἴσος ἐστὶ τοῖς παραιγιαλίταις κεστρινίσκοις· οὗτοι δ' εἰσὶν ὀκταδάκτυλοι μάλιστα τὸ μῆκος. Τὸ δὲ σύνολον ὁμοιότατός ἐστι τῷ καλουμένῳ τράγῳ ἰχθυδίῳ, πλὴν τοῦ ὑπὸ τὸ στόμαχον μέλανος, ὃ καλοῦσι τοῦ τράγου πώγωνα. Ἔστι δὲ ὁ ἐξώκοιτος τῶν πετραίων, καὶ βιοτεύει περὶ τοὺς πετρώδεις τόπους. Καὶ ὅταν ᾖ γαλήνη, συνεξορούσας τῷ κύματι κεῖται ἐπὶ τῶν πετριδίων πολὺν χρόνον ἀναπαυόμενος ἐν τῷ ξηρῷ, καὶ

μεταστρέφει μὲν ἑαυτὸν πρὸς τὸν ἥλιον· ὅταν δ' ἱκανῶς αὐτῷ τὰ πρὸς τὴν ἀνάπαυσιν ἔχῃ, προσκυλινδεῖται τῷ ὑγρῷ, μέχρι οὗ ἂν πάλιν ὑπολαβὸν αὐτὸν τὸ κῦμα κατενέγκῃ μετὰ τῆς ἀναῤῥοίας εἰς τὴν θάλασσαν. Ὅταν δ' ἐγρηγορὼς ἐν τῷ ξηρῷ τύχῃ, φυλάττεται τῶν ὀρνίθων τοὺς παρευδιστὰς καλουμένους, ὧν ἐστι κηρύλος, τροχίλος, καὶ ὁ τῇ κρεκὶ προσεμφερὴς ἑλώριος. Οὗτοι γὰρ, ἐν ταῖς εὐδίαις παρὰ τὸ ξηρὸν νεμόμενοι, πολλάκις αὐτῷ περιπίπτουσιν. Οὓς ὅταν προΐδηται, φεύγει πηδῶν καὶ ἀσπαίρων, ἕως ἂν εἰς τὸ ὕδωρ ἀποκυβιστήσῃ."

6. Ἔτι ὁ αὐτὸς Κλέαρχος καὶ ταῦτά φησι, σαφέστερον τοῦ Κυρηναίου Φιλοστεφάνου, οὗ πρότερον ἐμνήσθην· „Ἐπεί τινες τῶν ἰχθύων οὐκ ἔχοντες βρόγχον φθέγγονται. Τοιοῦτοι δ' εἰσὶν οἱ περὶ Κλείτορα τῆς Ἀρκαδίας, ἐν τῷ Λάδωνι καλουμένῳ ποταμῷ. Φθέγγονται γὰρ, καὶ πολὺν ἦχον ἀποτελοῦσι." Νικόλαος δ' ὁ Δαμάσκηνὸς ἐν τῇ τετάρτῃ πρὸς ταῖς ἑκατὸν τῶν ἱστοριῶν· „Περὶ Ἀπάμειαν (φησὶ) τὴν Φρυγιακὴν κατὰ τὰ Μιθριδατικὰ, σεισμῶν γενομένων, ἀνεφάνησαν περὶ τὴν χώραν αὐτῶν λίμναι τε, αἱ πρότερον οὐκ οὖσαι, καὶ ποταμοὶ, καὶ ἄλλαι πηγαὶ, ὑπὸ τῆς κινήσεως ἀνοιχθεῖσαι, πολλαὶ δὲ καὶ ἠφανίσθησαν. Τοσοῦτόν τε ἄλλο ἀνέβλυσεν αὐτῶν ἐν τῇ γῇ πικρόν τε καὶ γλαυκὸν ὕδωρ, πλεῖστον ὅσον ἀπεχούσης τῶν τόπων τῆς θαλάσσης, ὥστε ὀστρέων πλη-
(333) σθῆναι τὸν πλησίον τόπον ἅπαντα, καὶ ἰχθύων, τῶν τε ἄλλων, ὅσα τρέφει ἡ θάλασσα." Οἶδα δὲ καὶ πολλαχοῦ ὕσαντα τὸν θεὸν ἰχθύσι. Φανίας γοῦν ἐν δευτέρῳ πρυτανέων Ἐρεσίων ἐν Χερρονήσῳ φησὶν, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὗσαι τὸν θεὸν ἰχθύας. Καὶ Φύλαρχος δ' ἐν τετάρτῃ, ἑωρακέναι τινὰς πολλαχοῦ τὸν θεὸν ὕσαντα

ἰχθύσι, πολλάκις δὲ καὶ πυροῖς, τοῦ αὐτοῦ συμβαίνοντος καὶ ἐπὶ βατράχων. Ἡρακλείδης γοῦν ὁ Λέμβος ἐν τῇ εἰκοστῇ πρώτῃ τῶν ἱστοριῶν· „Περὶ τὴν Παιονίαν καὶ Λαρδανίαν βατράχους (φησὶν) ὗσεν ὁ θεός, καὶ τοσοῦτον αὐτῶν ἐγένετο τὸ πλῆθος, ὡς τὰς οἰκίας καὶ τὰς ὁδοὺς πλήρεις εἶναι. Τὰς μὲν οὖν πρώτας ἡμέρας κτείνοντες τούτους καὶ συγκλείοντες τὰς οἰκίας διεκαρτέρουν· ὡς δ' οὐδὲν ἤνυον, ἀλλὰ τά τε σκεύη ἐπληροῦτο, καὶ μετὰ τῶν ἐδεσμάτων εὑρίσκοντο συνεψόμενοι καὶ συνοπτώμενοι οἱ βάτραχοι, καὶ πρὸς τούτοις οὔτε τοῖς ὕδασιν ἦν χρῆσθαι, οὔτε τοὺς πόδας ἐπὶ τὴν γῆν θεῖναι, συσσεσωρευμένων αὐτῶν, ἐνοχλούμενοι δὲ καὶ ὑπὸ τῆς τῶν τετελευτηκότων ὀδμῆς, ἔφυγον τὴν χώραν."

7. Οἶδα δὲ καὶ Ποσειδώνιον, τὸν ἀπὸ τῆς Στοᾶς, εἰπόντα περὶ πλήθους ἰχθύων τάδε· „Ὅτε Τρύφων ὁ Ἀπαμεύς, ὁ τὴν τῶν Σύρων βασιλείαν ἁρπάσας, ἐπολεμεῖτο ὑπὸ Σαρπηδόνος, τοῦ Δημητρίου στρατηγοῦ, περὶ Πτολεμαΐδα πόλιν, καὶ ὡς ὁ Σαρπηδὼν λειφθεὶς ἀνεχώρησεν εἰς τὴν μεσόγαιαν μετὰ τῶν ἰδίων στρατιωτῶν, οἱ δὲ τοῦ Τρύφωνος ᾠδέυον κατὰ τὸ πλησίαλον, νικήσαντες τὴν μάχην, ἐξαίφνης πελάγιον κῦμα, ἐξαρθὲν μετέωρον εἰς ὕψος ἑξαίσιον, ἐπῆλθε τῇ γῇ, καὶ πάντας αὐτοὺς ἐπέκλυσε, διέφθειρέ τε ὑποβρυχίους, ἰχθύων τε πολὺν σωρὸν ἀναχωροῦν τὸ κῦμα μετὰ τῶν νεκρῶν κατέλιπε. Καὶ οἱ περὶ τὸν Σαρπηδόνα, ἀκούσαντες τὴν συμφορὰν, ἐπελθόντες τοῖς μὲν τῶν πολεμίων σώμασιν ἐφήσθησαν, ἰχθύων δὲ ἀφθονίαν ἀπηνέγκαντο, καὶ ἔθυσαν Ποσειδῶνι τροπαίῳ πρὸς τοῖς προαστείοις τῆς πόλεως."

8. Οὐ κατασιωπήσομαι δὲ οὐδὲ τοὺς ἐν Λυκίᾳ ἰχθυομάντεις ἄνδρας, περὶ ὧν ἱστορεῖ Πολύχαρμος ἐν δευ-

τέρῳ Λυκιακῶν, γράφων οὕτως· „Ὅταν γὰρ διέλθωσι πρὸς τὴν θάλασσαν, οὗ τὸ ἄλσος ἐστὶ πρὸς τῷ αἰγιαλῷ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐν ᾧ ἐστιν ἡ δίνα ἐπὶ τῆς ἀμάθου, παραγίνονται ἔχοντες οἱ μαντευόμενοι ὀβελίσκους δύο ξυλίνους, ἔχοντας ἐφ' ἑκατέρῳ σάρκας ὀπτὰς ἀριθμῷ δέκα. Καὶ ὁ μὲν ἱερεὺς κάθηται πρὸς τῷ ἄλσει σιωπῇ, ὁ δὲ μαντευόμενος ἐμβάλλει τοὺς ὀβελίσκους εἰς την δίναν, καὶ ἀποθεωρεῖ τὸ γινόμενον. Μετὰ δὲ την ἐμβολὴν τῶν ὀβελίσκων πίμπρανται θαλάσσης ἡ δίνα, καὶ παραγίνεται ἰχθύων πλῆθος τοσοῦτον καὶ τοιοῦτον, ὥστ' ἐκπλήττεσθαι τὸ ὁρατὸν τοῦ πράγματος, τῷ δὲ μεγέθει, ὥστε καὶ εὐλαβηθῆναι. Ὅταν δὲ ἀπαγγείλῃ τὰ εἴδη τῶν ἰχθύων ὁ προφήτης, οὕτως τὸν χρησμὸν λαμβάνει παρὰ τοῦ ἱερέως ὁ μαντευόμενος περὶ ὧν ηὔξατο. Φαίνονται δὲ ὀρφοὶ, γλαῦκοι, ἐνίοτε δὲ φάλαιναι ἢ πρίστεις, πολλοὶ δὲ καὶ ἀνόρατοι ἰχθῦς, καὶ ξένοι τῇ ὄψει." Ἀρτεμίδωρος δ' ἐν τῷ δεκάτῳ τῶν Γεωγραφουμένων λέγεσθαί φησιν ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων πηγὴν ἀναδίδοσθαι γλυκέος ὕδατος, ὅθεν συμβαίνειν δίνας γίνεσθαι· γίνεσθαι δὲ καὶ ἰχθύας ἐν τῷ δινάζοντι τόπῳ μεγάλους. Τούτοις δὲ οἱ θυσιάζοντες ἐμβάλλουσιν ἀπαρχὰς τῶν θυσιαζομένων, ἐπὶ ξυλίνων ὀβελίσκων ἀναπείροντες κρέα ἑφθὰ καὶ ὀπτὰ, καὶ μάζας (334) καὶ ἄρτους. Ὀνομάζεται δὲ ὁ λιμὴν καὶ ὁ τόπος οὗτος Λίνος."

9. Οἶδα δὲ καὶ Φύλαρχον εἰρηκότα που περὶ μεγάλων ἰχθύων, καὶ τῶν συμπεμφθέντων αὐτοῖς σύκων χλωρῶν, ὅτι αἰνιττόμενος Πάτροκλος, ὁ Πτολεμαίου στρατηγος, Ἀντιγόνῳ τῷ βασιλεῖ ἔπεμπεν, ὡς Δαρείῳ Σκύθαι, ἐπερχομένῳ αὐτῶν τῇ χώρᾳ. Ἔπεμψαν γὰρ οὗτοι μὲν, ὡς φησιν Ἡρόδοτος, ὄρνιν καὶ ὀϊστὸν καὶ βάτραχον· ἀλλ' ὁ

γε Πατροκλος, ὡς διὰ τῆς τρίτης τῶν ἱστοριῶν φησιν ὁ Φύλαρχός, πεμφθέντων τῶν προειρημένων σύκων καὶ ἰχθύων. Ἐτύγχανε δὲ κωθωνιζόμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ ὡς πάντες διηποροῦντο ἐπὶ τοῖς δώροις, ὁ Ἀντίγονος γελάσας πρὸς τοὺς φίλους ἔφη γινώσκειν, τί βούλεται τὰ ξένια· ἢ γὰρ θαλαττοκρατεῖν ἡμᾶς φησι Πάτροκλος, ἢ τῶν σύκων τρώγειν.

10. Οὐ λανθάνει δέ με καὶ, ὅτι κοινῶς πάντες οἱ ἰχθύες καμασῆνες ὑπὸ Ἐμπεδοκλέους ἐλέχθησαν, τοῦ φυσικοῦ, οὕτως·

Πῶς καὶ δένδρεα μακρὰ, καὶ εἰνάλιοι καμασῆνες.

Καὶ ὅτι ὁ τὰ Κύπρια ποιήσας ἔπη, εἴτε Κύπριός τίς ἐστιν, ἢ Στασῖνος, ἢ ὅστις δή ποτε χαίρει ὀνομαζόμενος, τὴν Νέμεσιν ποιεῖ διωκομένην ὑπὸ Διὸς, καὶ εἰς ἰχθὺν μεταμορφουμένην, διὰ τούτων·

Τοῖς δὲ μετὰ τριτάτην Ἑλένην τέκε, θαῦμα βροτοῖσι·
τήν ποτε καλλίκομος Νέμεσις φιλότητι μιγεῖσα
Ζηνὶ, θεῶν βασιλῆι, τέκε κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης.
Φεῦγε γὰρ, οὐδ' ἔθελεν μιχθήμεναι ἐν φιλότητι
πατρὶ Διὶ Κρονίωνι· ἐτείρετο γὰρ φρένας αἰδοῖ.
Καὶ Νέμεσις κατὰ γῆν τε καὶ ἀτρύγετον μέλαν ὕδωρ
φεῦγε, Ζεὺς δ' ἐδίωκε· λαβεῖν δ' ἔλιλαίετο θυμῷ.
Ἄλλοτε μὲν κατὰ κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
ἰχθύϊ εἰδομένη, πόντον πολὺν ἐξορόθυνεν·
ἄλλοτ' ἀν' Ὠκεανὸν ποταμὸν καὶ πείρατα γαίης,
ἄλλοτ' ἀν' ἤπειρον πολυβώλακα. Γίγνετο δ' αἰεὶ
θηρί', ὅσ' ἤπειρος αἰνὰ τρέφει, ὄφρα φύγοι νιν.

11. Οἶδα δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν ἀπόπυριν καλουμένην περὶ τὴν Βόλβην λίμνην, περὶ ἧς Ἡγήσανδρος ἐν τοῖς ὑπομνήμασί φησιν οὕτως· „Περὶ Ἀπολλωνίαν τὴν Χαλ-

κιδικὴν δύο ποταμοὶ ῥέουσιν, Ἀμμίτης καὶ Ὀλυνθιακός. Ἐμβάλλουσι δὲ ἀμφότεροι εἰς τὴν Βόλβην λίμνην. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ὀλυνθιακοῦ μνημεῖόν ἐστιν Ὀλύνθου, τοῦ Ἡρακλέους καὶ Βόλβης υἱοῦ. Κατὰ δὲ τὸν Ἀνθεστηριῶνα καὶ Ἐλαφηβολιῶνα λέγουσιν οἱ ἐπιχώριοι, διότι πέμπει ἡ Βόλβη τὴν ἀπόπυριν Ὀλύνθῳ, καὶ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀπέραντον πλῆθος ἰχθύων ἐκ τῆς λίμνης εἰς τὸν Ὀλυνθιακὸν ἀναβαίνειν ποταμόν. Ἔστι δὲ βραχὺς, ὥστε μόλις κρύπτειν τὸ σφυρόν· ἀλλ' οὐδὲν ἧττον τοσοῦτον ἔρχεται πλῆθος ἰχθύων, ὥστε τοὺς περιοίκους ἅπαντας ἱκανὸν εἰς τὴν ἑαυτῶν χρείαν συντιθέναι τάριχος. Θαυμαστὸν δέ ἐστι τὸ μὴ παραλλάττειν τὸ τοῦ Ὀλύνθου μνημεῖον. Πρότερον μὲν οὖν φασι τοὺς κατὰ τὴν Ἀπολλωνίαν Ἐλαφηβολιῶνος τὰ νόμιμα συντελεῖν τοῖς τελευτήσασι, νῦν δὲ Ἀνθεστηριῶνος. Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν μόνοις τούτοις τοῖς μησὶ τοὺς ἰχθῦς τὴν ἀνάβασιν ποιεῖσθαι, ἐν οἷς τοὺς τετελευτηκότας εἰώθασι τιμᾶν."

12. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ, ἄνδρες ἰχθύες. Ἡμεῖς (335) γὰρ πάντα συναθροίσαντες βορὰν ἡμᾶς τοῖς ἰχθύσι παραβεβλήκατε, καὶ οὐκ ἐκείνους ἡμῖν, τοσαῦτα εἰπόντες, ἃ οὐδὲ Ἰχθύας, ὁ Μεγαρικὸς φιλόσοφος, οὐδ' Ἰχθύων, (ὄνομα δὲ καὶ τοῦτο κύριον, οὗ μνημονεύει Τηλεκλείδης ἐν Ἀμφικτύοσι.) Δι' ὑμᾶς δὲ καὶ τῷ παιδὶ παρακελεύσομαι κατὰ τοὺς Φερεκράτους Μυρμηκανθρώπους·

Μηδέ ποτ' ἰχθὺν, ὦ Δευκαλίων, μηδ' ἢν αἰτῶ, παραθῇς μοι.

Καὶ γὰρ ἐν Δήλῳ φησὶ Σῆμος ὁ Δήλιος ἐν δευτέρῳ Δηλιάδος, ὅταν θύωσι τῇ Βριζοῖ, (αὕτη δέ ἐστιν ἡ ἐν ὕπνῳ μάντις· βρίζειν δὲ οἱ ἀρχαῖοι λέγουσι τὸ καθεύδειν·

Ἔνθα δ' ἀποβρίξαντες ἐμείναμεν Ἠῶ δῖαν·)

ἑαυτῇ οὖν ὅταν θύωσιν αἱ Δηλιάδες, προσφέρουσιν αὐτῇ σκάφας, πάντων πλήρεις ἀγαθῶν, πλὴν ἰχθύων, διὰ τὸ εὔχεσθαι ταύτῃ περί τε πάντων, καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν πλοίων σωτηρίας.

13. Χρύσιππον δ', ἄνδρες φίλοι, τὸν τῆς Στοᾶς ἡγεμονα, κατὰ πολλὰ θαυμάζων, ἔτι μᾶλλον ἐπαινῶ, τὸν πολυθρύλλητον ἐπὶ τῇ Ὀψολογίᾳ Ἀρχέστρατον ἀει ποτε μετὰ Φιλαινίδος κατατάττοντα, εἰς ἣν ἀναφέρεται τὸ περὶ ἀφροδισίων ἀκόλαστον σύγγραμμα, ὅπερ φησὶ ποιῆσαι Αἰσχρίων ὁ Σάμιος ἰαμβοποιὸς Πολυκράτη τὸν σοφιστὴν ἐπὶ διαβολῇ τῆς ἀνθρώπου, σωφρονεστάτης γενομένης. Ἔχει δὲ οὕτως τὰ ἰαμβεῖα·

Ἐγὼ Φιλαινὶς, ἡ πίβωτος ἀνθρώποις,
ἐνταῦθα γήρᾳ τῷ μακρῷ κεκοίμημαι.
μή μ', ὦ μάταιε ναῦτα, τὴν ἄκραν κάμπτων
χλεύην τε ποιεῦ, καὶ γέλωτα, καὶ λάσθην.
Οὐ γὰρ μὰ τὸν Ζεῦν, οὐ μὰ τοὺς κάτω Κούρους,
οὐκ ἦν ἐς ἄνδρας μάχλος, οὐδὲ δημώδης·
Πολυκράτης δὲ, τὴν γονὴν Ἀθηναῖος,
λόγων τι παιπάλημα, καὶ κακὴ γλῶσσα,
ἔγραψεν, ἅσσ' ἔγραψ'· ἐγὼ γὰρ οὐκ οἶδα.

Ἀλλ' οὖν γε ὁ θαυμασιώτατος Χρύσιππος ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς φησι· „Καὶ βιβλία τά τε Φιλαινίδος καὶ τὴν τοῦ Ἀρχεστράτου Γαστρονομίαν, καὶ δυνάμεις βρωτικὰς καὶ συνουσιαστικὰς, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς θεραπαίνας ἐμπείρους τοιῶνδε κινήσεών τε καὶ σχημάτων καὶ περὶ τὴν τούτων μελέτην γινομένας.“ Καὶ πάλιν· „Ἐκμανθάνειν τ' αὐτοὺς τὰ τοιαῦτα, καὶ κᾶσθαι τὰ περὶ τούτων γεγραμμένα Φιλαινίδι καὶ Ἀρχεστράτῳ, καὶ τοῖς τὰ ὅμοια γράψασι.“ Κἀν τῷ ἑβδόμῳ δέ φησι·

„Καθάπερ γὰρ οὐκ ἐκμανθάνειν τὰ Φιλαινίδος καὶ τὴν Ἀρχεστράτου Γαστρονομίαν ἔστιν, ὡς φέροντά τι πρὸς τὸ ζῆν ἄμεινον."

14. Ἡμεῖς δὲ, πολλάκις τοῦ Ἀρχεστράτου τούτου μνημονεύσαντες, ἀκολασίας ἐπληρώσατε τὸ συμπόσιον. Τί γὰρ τῶν ἐπιτρῖψαι δυναμένων παρέλιπεν ὁ καλὸς οὗτος ἐποποιὸς, καὶ μόνος ζηλώσας τὸν Σαρδαναπάλου τοῦ Ἀνακυνδαράξεω βίον, ὃν ἀδιανοητότερον εἶναι κατὰ τὴν προσηγορίαν τοῦ πατρὸς Ἀριστοτέλης ἔφη. Ἐφ' οὗ τοῦ τάφου ἐπιγεγράφθαι φησὶ Χρύσιππος τάδε·

(336) Εὖ εἰδὼς, ὅτι θνητὸς ἔφυς, τὸν θυμὸν ἄεξε,
τερπόμενος θαλίῃσι· θανόντι τοι οὔτις ὄνησις.
Καὶ γὰρ ἐγὼ σποδός εἰμι, Νίνου μεγάλης βασιλεύσας.
Κεῖν' ἔχω, ὅσσ' ἔφαγον καὶ ἐφύβρισα καὶ σὺν ἔρωτι
τέρπν' ἔπαθον· τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια πάντα λέλυνται.

Ἥδε σοφὴ βιότοιο παραίνεσις, οὐδέ ποτ' αὐτῆς
λήσομαι. Ἐκτήσθω δ' ὁ θέλων τὸν ἀπείρονα χρυσόν.

Καὶ ἐπὶ τῶν Φαιάκων δὲ ὁ ποιητὴς ἔφη·

Αἰεὶ δ' ἡμῖν δαὶς τε φίλη, κίθαρίς τε, χοροί τε,
εἵματά τ' ἐξημοιβά, λόετρά τε θερμὰ, καὶ εὐναί.

Καὶ ἄλλος δέ τίς φησι, τῷ Σαρδαναπάλῳ παραπλήσιος, ὑποτιθέμενος καὶ οὗτος τοῖς μὴ σωφρονοῦσι τοιάδε·

Πᾶσιν δὲ θνητοῖς βούλομαι παραινέσαι
τοὐφήμερον ζῆν ἡδέως· ὁ γὰρ θανὼν
τὸ μηδέν ἐστι καὶ σκιὰ κατὰ χθονός.
μικροῦ δὲ βιότου ζῶντ' ἔπαυρέσθαι χρεών.

Καὶ Ἄμφις δὲ ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Ἰαλέμῳ φησίν·

Ὅστις δὲ θνητὸς γενόμενος μὴ τῷ βίῳ
ζητεῖ τι τερπνὸν προσφέρειν, τὰ δ' ἄλλ' ἐᾷ,

μάταιός ἐστιν ἔν γ' ἐμοὶ καὶ τοῖς σοφοῖς
κριταῖς ἅπασιν, ἐκ θεῶν τε δυστυχής.

Καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ δὲ Γυναικοκρατίᾳ τὰ ὅμοια λέγει·

Πῖνε, παῖζε· θνητὸς ὁ βίος ὀλίγος οὐπὶ γῇ χρόνος·
ἀθάνατος ὁ θάνατός ἐστιν, ἂν ἅπαξ τις ἀποθάνῃ.

Καὶ Βακχίδας δέ τις, τὸν αὐτὸν Σαρδαναπάλῳ ζήσας βίον, ἀποθανὼν ἐπὶ τοῦ τάφου ἐπιγεγραμμένον ἔχει·

Πιὲν, φαγὲν, καὶ πάντα τᾷ ψυχᾷ δόμεν.
Κἀγὼ γὰρ ἔστακ' ἀντὶ Βακχίδα λίθος.

15. Ἄλεξις δ' ἐν Ἀσωτοδιδασκάλῳ, φησὶ Σωτίαν ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τοῖς περὶ τῶν Τίμωνος σίλλων (ἐγὼ γὰρ οὐκ ἀπήντησα τῷ δράματι, πλείονα τῆς μέσης καλουμένης κωμῳδίας ἀναγνοὺς δράματα τῶν ὀκτακοσίων· καὶ τούτων ἐκλογὰς ποιησάμενος, οὐ περιέτυχον τῷ Ἀσωτοδιδασκάλῳ, ἀλλ' οὐδ' ἀναγραφῆς ἀξιωθέντι σύνοιδα. Οὔτε γὰρ Καλλίμαχος οὔτε Ἀριστοφάνης αὐτὸ ἀνέγραψαν, ἀλλ' οὐδ' οἱ τὰς ἐν Περγάμῳ ἀναγραφὰς ποιησάμενοι.) ὁ δὲ Σωτίων φησὶν, ἐν τῷ δράματι Ξανθίαν τινὰ οἰκέτην πεποιῆσθαι προτρεπόμενον ἐπὶ ἡδυπάθειαν ὁμοδούλους ἑαυτοῦ, καὶ λέγοντα·

Τί ταῦτα ληρεῖς, φληναφῶν ἄνω κάτω
Αὔκειον, Ἀκαδήμειαν, Ὠιδείου πύλας,
λήρους σοφιστῶν; Οὐδὲ ἓν τούτων καλόν.
Πίνωμεν, ἐμπίνωμεν, ὦ Σίκων, Σίκων,
χαίρωμεν, ἕως ἔνεστι τὴν ψυχὴν τρέφειν.
Τύρβαζε, Μάνη. Γαστρὸς οὐδὲν ἥδιον.
Αὕτη πατήρ σοι, καὶ πάλιν μήτηρ, μόνη.
Ἀρεταὶ δὲ, πρεσβεῖαί τε, καὶ στρατηγίαι
κόμποι κενοὶ ψοφοῦσιν ἀντ' ὀνειράτων.
Ψύξει σε δαίμων τῷ πεπρωμένῳ χρόνῳ·

Ἔξεις δ', ὅσ' ἂν φάγῃς τε καὶ πίῃς, μόνα·
σποδοὶ δὲ τἄλλα, Περικλέης, Κόδρος, Κίμων.

16. Κρεῖττον δ' ἂν εἶχε, φησὶν ὁ Χρύσιππος, εἰ μετελήφθη τὰ ἐπὶ τοῦ Σαρδαναπάλου οὕτως·

(337) Εὖ εἰδὼς ὅτι θνητὸς ἔφυς, σὸν θυμὸν ἄεξε,
τερπόμενος μύθοισι. Φαγόντι τοι οὔτις ὄνησις.
Καὶ γὰρ ἐγὼ κακός εἰμι, φαγὼν ὡς πλεῖστα, καὶ ἡσθείς.
Ταῦτ' ἔχω ὅσσ' ἔμαθον καὶ ἐφρόντισα, καὶ μετὰ τούτων
ἔσθλ' ἔπαθον· τὰ δὲ λοιπὰ καὶ ἡδέα πάντα λέλειπται.

Παγκάλως δὲ καὶ ὁ Τίμων ἔφη·

Πάντων μὲν πρώτιστα κακῶν ἐπιθυμίη ἐστί.

17. Κλέαρχος δὲ ἐν τοῖς περὶ παροιμιῶν καὶ διδάσκαλον τὸν Ἀρχεστράτου γενέσθαι φησὶ Τερψίωνα. Ὃν καὶ πρῶτον Γαστρολογίαν γράψαντα διακελεύεσθαι τοῖς μαθηταῖς, τίνων ἀφεκτέον. Ἀπεσχεδιακέναι τε τὸν Τερψίωνα καὶ περὶ τῆς χελώνης τάδε·

Ἡ χρὴ χελώνης ἢ φαγεῖν, ἢ μὴ φαγεῖν.

Ἄλλοι δ' οὕτως λέγουσιν·

Ἢ δεῖ χελώνης κρέα φαγεῖν, ἢ μὴ φαγεῖν.

18. Πόθεν δ' ὑμῖν, ὦ σοφώτατοι, ἐπῆλθε καὶ ὁ ὀψολόγος Δωρίων, ὃς καὶ συγγραφεύς τις γενόμενος; ὃν ἐγὼ κρουματοποιὸν οἶδα ὀνομαζόμενον, καὶ φίλιχθυν, συγγραφέα δὲ οὔ. Ὡς μὲν οὖν κρουματοποιοῦ μνημονεύει Μάχων, ὁ κωμῳδιοποιός, οὕτως·

Ὁ κρουματοποιὸς Δωρίων ποτ', εἰς Μύλων'
ἐλθών, κατάλυσιν οὐδαμοῦ μισθωσίμην
δυνάμενος εὑρεῖν, ἐν τεμένει καθίσας τινί,
ὃ πρὸ τῶν πυλῶν ἦν κατὰ τύχην ἱδρυμένον,
ἰδών τ' ἐκεῖ θύοντα τὸν νεωκόρον,
Πρὸς τῆς Ἀθηνᾶς καὶ θεῶν, τίνος, φράσον,

Ἔστιν ὁ νεώς, βέλτιστε, φησὶν, οὗτος!“
Ὁ δ' εἶπεν αὐτῷ· „Ζηνοποσειδῶνος, ξένε.“
Ὁ Δωρίων δὲ, „Πῶς ἂν οὖν ἐνταῦθ', ἔφη,
δύναιτο καταγωγεῖον ἐξευρεῖν τις, οὗ
καὶ τοὺς θεοὺς φάσκουσιν οἰκεῖν σύνδυο;“

Λυγκεὺς δ' ὁ Σάμιος, ὁ Θεοφράστου μὲν μαθητὴς, Δούριδος δὲ ἀδελφὸς τοῦ τὰς ἱστορίας γράψαντος καὶ τυραννήσαντος τῆς πατρίδος, ἐν ταῖς ἀποφθέγμασι· „Δωρίωνι τῷ αὐλητῇ φάσκοντός τινος, ἀγαθὸν ἰχθὺν εἶναι βατίδα, Ὥσπερ ἂν εἴ τις, ἔφη, ἄρθρον τρίβωνα ἐσθίοι.“ Ἐπαινοῦντος δ' ἄλλου τὰ τῶν θύννων ὑπογάστρια, Καὶ μάλα, ἔφη· δεῖ μέντοι γε ἐσθίειν αὐτά, ὥσπερ ἐγὼ ἐσθίω. Εἰπόντος δὲ, Πῶς; Ἡδέως, ἔφη. Τοὺς δὲ καράβους ἔφη τρία ἔχειν; διατριβὴν καὶ εὐωχίαν καὶ θεωρίαν. Ἐν Κύπρῳ δὲ παρὰ Νικοκρέοντι δειπνῶν ἐπῆνεσε ποτήριόν τε. Καὶ ὁ Νικοκρέων ἔφη, Ὃ ἂν βούλῃ, ὁ αὐτὸς τεχνίτης ποιήσει σοι ἕτερον. Σοί γε, ἔφη, ἐμοὶ δὲ, τοῦτο δός· οὐκ εὐκόπως τοῦτο φήσας ὁ αὐλητής. Λόγος γὰρ παλαιὸς, ὡς ὅτι

Ἀνδρὶ μὲν αὐλητῆρι θεοὶ νόον οὐκ ἐνέφυσαν,
ἀλλ' ἅμα τῷ φυσῆν χὠ νόος ἐκπέταται.

19. Ἡγήσανδρος δ' ἐν τοῖς ὑπομνήμασι τάδε φησὶ περὶ αὐτοῦ· „Δωρίων ὁ ὀψοφάγος, τοῦ παιδὸς οὐκ ἀγαπήσαντος ἰχθῦς, μαστιγῶν αὐτὸν ἐκέλευε τῶν ἀρίστων ἰχθύων ὀνόματα λέγειν. Τοῦ δὲ παιδὸς ὀρφὸν καὶ γλαυκίσκον καὶ γόγγρον καὶ τοιούτους ἑτέρους καταριθμοῦντος, Ἰχθύων σε, φησὶν, ἐκέλευον ὀνόματα λέγειν, οὐ θεῶν.“ Ὁ αὐτὸς Δωρίων, καταγελῶν τοῦ ἐν τῷ Τιμοθέου Ναυτίλῳ χειμῶνος, ἔφασκεν ἐν κακκάβᾳ ζεούσῃ μείζονα δυνασθαι χειμῶνα. Ἀριστόδημος δὲ ἐν δευτέρᾳ

γελοίων ἀπομνημονευμάτων φησί· „Δαρίωνος, τοῦ κρουματοποιοῦ, κυλλόποδος ὄντος, ἀπώλετο ἐν συμποσίῳ τοῦ χωλοῦ ποδὸς τὸ βλαυτίον. Καὶ ὅς, Οἰδὲν, ἔφη, πλεῖον καταράσομαι τῷ κλέψαντι, ἢ ἁρμόσαι αὐτῷ τὸ σανδάλιον.“ Ὅτι δ' ἦν ὁ Δαρίων οὗτος ἐπὶ ὀψοφαγίᾳ διαβόητος, φανερὸν ἐξ ὧν λέγει Μνησίμαχος ὁ καμῳδιοποιὸς ἐν Φιλίππῳ δράματι·

Οὔκ, ἀλλὰ καὶ τῆς νυκτός ἐστι Δαρίων
ἔνδον παρ' ἡμῖν λοπαδοφυσητής.

20. Οἶδα δὲ καὶ, ἃ ὁ Ἑρμιονεὺς Λᾶσος ἔπαιξε περὶ ἰχθύων, ἅπερ Χαμαιλέων ἀνέγραψεν ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ περὶ αὐτοῦ τοῦ Λάσου συγγράμματι, λέγων ὧδε· „Τὸν Λᾶσόν φασι τὸν ᾠμὸν ἰχθὺν ὀπτὸν εἶναι φάσκειν. Θαυμαζόντων δὲ πολλῶν ἐπιχειρεῖν λέγειν, ὃς, ὃ ἐστιν ἀκοῦσαι, τοῦτό ἐστιν ἀκουστὸν, καὶ ὃ ἐστι νοῆσαι, τοῦτό ἐστι νοητόν· ὡσαύτως οὖν καὶ, ὃ ἐστιν ἰδεῖν, τοῦτο εἶναι ὀπτόν· ὥστ' ἐπειδὴ τὸν ἰχθὺν ἦν ἰδεῖν, ὀπτὸν αὐτὸν εἶναι. Καὶ παίζων δέ ποτε ἰχθὺν παρά τινων ἁλιέων ὑφείλετο, καὶ λαβὼν ἔδωκέ τινι τῶν παρεστώτων. Ὁρκίζοντος δὲ, ὤμοσε, μήτ' αὐτὸς ἔχειν τὸν ἰχθὺν, μήτ' ἄλλῳ συνειδέναι λαβόντι, διὰ τὸ λαβεῖν μὲν αὐτὸν, ἔχειν δὲ ἕτερον, ὃν ἐδίδαξεν ἀπομόσαι πάλιν, ὅτι οὔτ' αὐτὸς ἔλαβεν, οὔτ' ἄλλον ἔχοντ' οἶδεν· εἰλήφει μὲν γὰρ ὁ Λᾶσος, εἶχε δὲ αὐτός. Τοιαῦτα δὲ καὶ Ἐπίχαρμος παίζει· ὥσπερ ἐν Λόγῳ καὶ Λογίννᾳ·

Ὁ Ζεύς μ' ἐκάλεσε, Πέλοπί γ' ἔρανον ἑστιῶν.
Β. Ἦ παμπόνηρον ὄψον, ὦ τᾶν, ὁ γέρανος.
Α. Ἀλλ' οὔτι γέρανον, ἀλλά γ' ἔρανόν τοι λέγω.

21. Ἄλεξις δ' ἐν Δημητρίῳ Φάϋλλόν τινα καμῳδεῖ, ὃς φλιχθὺν, ἐν τούτοις·

Πρότερον μὲν, εἰ πνεύσειε βορρᾶς ἢ νότος
ἐν τῇ θαλάττῃ λαμπρὸς, ἰχθῦς οὐκ ἐνῆν
οὐδενὶ φαγεῖν. Νυνὶ δὲ πρὸς τοῖς πνεύμασι
τούτοις Φαΰλλος προσγέγονε χειμὼν τρίτος.
Ἐπεὶ γὰρ ἐκνεφίας καταιγίσας τύχῃ
εἰς τὴν ἀγορὰν, τοὖψον πριάμενος οἴχεται,
φέρων ἅπαν τὸ λῆφθέν· ὥστε γίγνεται
ἐν τοῖς λαχάνοις τὸ λοιπὸν ἡμῖν ἡ μάχη.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Ἀλιευομένῃ, φιληδοῦντάς τινας καταλέγων ἰχθύσι, φησί·

Τὰς σηπίας δὸς πρῶτον. Ἐμπάλιν ἄναξ,
ἅπαντα τεθολώκασιν. Οὐ βαλεῖς πάλιν
εἰς τὴν θάλατταν, καὶ πλυνεῖς; μὴ φῶσί σε,
Δωριὰς, ἁλοίτους σηπίας εἰληφέναι.
Τὸν κάραβον δὲ τόνδε πρὸς τὰς μαινίδας
ἀπόδος. Παχύς γε νὴ Δί'. Ὦ Ζεῦ, τίς ποτε,
ὦ Καλλιμέδον, σὲ κατέδετ' ἄρτι τῶν φίλων;
Οὐδείς, ὃς ἂν μὴ κατατιθῇ τὰς συμβολάς.
Ἡμᾶς δ' ἔταξα δεῦρο πρὸς τὰ δεξιὰ,
πρίγλας, ἔδεσμα τοῦ καλοῦ Καλλισθένους·
κατεσθίει γοῦν ἐπὶ μιᾷ τὴν οὐσίαν.
Καὶ τὸν Σινώπης γόγγρον ἤδη παχυτέρας
(339) ἔχοντ' ἀκάνθας, τοῦτον τίς λήψεται
πρῶτος προσελθών; Μισγόλας γὰρ οὐ πάνυ
τούτων ἐδεστής. Ἀλλὰ κίθαρος οὗτοσί·
ὃν ἂν ἴδῃ, τὰς χεῖρας οὐκ ἀφέξεται.
Καὶ μὴν ἐλήφθω τοῖς κιθαρῳδοῖς ὡς σφόδρα
ἅπασιν οὗτος ἐπιτερπικῶς λανθάνει.
Ἀνδρῶν τ' ἄριστον Καύβιον πηδῶντ' ἔτι
πρὸς Πυθιονίκην τὴν καλὴν πέμψαι με δεῖ·

ἄδρὸς γὰρ ἐστίν. Ἀλλ' ὅμως οὐ γεύσεται·
ἐπὶ τὸ τάριχός ἐστιν ὠρμηκυῖα γάρ.
Ἀφύας δὲ λεπτὰς τάσδε, καὶ τὴν τρυγόνα
χωρὶς Θεανοῖ δεῦρ' ἔθηκ' ἀντιῤῥόπους.

22. Πιθανώτατ' ἐπὶ τούτοις ὁ Ἀντιφάνης καὶ τὸν Μισγόλαν πεκωμῴδηκεν, ὡς ἐσπουδακότα περὶ κιθαρῳδοὺς καὶ κιθαριστὰς ὡραίους. Φησὶ γὰρ ὁ ῥήτωρ Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου λόγῳ περὶ αὐτοῦ τάδε· „Μισγόλας ἐστὶ Ναυκράτους, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Κολυττεύς, ἀνὴρ τὰ μὲν ἄλλα καλὸς κἀγαθός, καὶ οὐδαμῇ ἄν τις αὐτὸν μέμψαιτο· περὶ δὲ τὸ πρᾶγμα τοῦτο δαιμονίως ἐσπουδακώς, καὶ ἀεί τινας εἰωθὼς ἔχειν περὶ αὑτὸν κιθαρῳδοὺς ἢ κιθαριστάς. Ταυτὶ δὲ λέγω οὐ τοῦ φορτικοῦ ἕνεκα, ἀλλ' ἵνα γνωρίσητε αὐτὸν ὅστις ἐστίν." Καὶ Τιμοκλῆς δ' ἐν Σαπφοῖ φησιν·

Ὁ Μισγόλας οὐ προσιέναι σοι φαίνεται,
ἀνθοῦσι τοῖς νέοισιν ἠρεθισμένος.

Ἄλεξις δὲ ἐν Ἀγώνιδι ἢ Ἱππίσκῳ·

Ὦ μῆτερ, ἱκετεύω σε, μὴ πίσειέ μοι
Τὸν Μισγόλαν· οὐ γὰρ κιθαρῳδός εἰμ' ἐγώ.

23. Πυθιονίκην δέ φησι φιλῆδεῖν ταρίχῳ, ἐπεὶ ἐραστὰς εἶχε τοὺς Χαιρεφίλου, τοῦ ταριχοπώλου υἱούς, ὡς Τιμοκλῆς ἐν Ἰκαρίοις φησίν· „Ἄνυτος ὁ παχὺς πρὸς Πυθιονίκην ὅταν ἐλθὼν φάγῃ τί. Καλεῖ γὰρ αὐτὸν, ὡς φασιν, ὁπόταν Χαιρεφίλου τοὺς δύο σκόμβρους ξενίσῃ μεγάλους ἡδομένη." Καὶ πάλιν·

Ἡ Πυθιονίκη δ' ἀσμένως σε δέξεται,
καὶ σοῦ κατέδεται τυχὸν ἴσως, ἃ νῦν ἔχεις
λαβὼν παρ' ἡμῶν δεῦρ'· ἄπληστός ἐστι γάρ.
Ὅμως δὲ δοῦναί σοι κέλευσον σαργάνας

αὐτήν· παρίχους εὐπόρως γὰρ τυγχάνει
ἔχουσα, καὶ σύνεστι σαπέρδαις δυσὶν,
καὶ ταῦτ' ἀνάλτοις καὶ πλατυῤῥύγχοις τισί.

Πρὸ τούτων δ' ἦν ἐραστὴς αὐτῆς Κωβιός τις ὄνομα.

24. Περὶ δὲ Καλλιμέδοντος τοῦ Κυράβου, ὅτι καὶ φίλιχθυς ἦν, καὶ διάστροφος τοὺς ὀφθαλμούς, Τιμοκλῆς ἐν Πολυπράγμονι·

Εἶθ' ὁ Καλλιμέδων ἄφνω
ὁ Κάραβος προσῆλθεν. Ἐμβλέπων δέ μοι,
ὡς γοῦν ἐδόκει, πρὸς ἕταρον ἄνθρωπόν τινα
ἐλάλει. Συνιεὶς δ' οὐδὲν εἰκότως ἐγὼ
ὧν ἔλεγεν ἐπένευον διακενῆς, τῷ δ' ἄρα
(340) βλέπουσι χωλὸς καὶ δοκοῦσιν αἱ κόραι.

Ἄλεξις δ' ἐν Κρατεύᾳ ἢ Φαρμακοπώλῃ·

Τῷ Καλλιμέδοντι γὰρ θεραπεύω τὰς κόρας
ἤδη τετάρτην ἡμέραν. Β. Ἦσαν κόραι
θυγατέρες αὐτῷ; Β. Τὰς μὲν οὖν τῶν ὀμμάτων·
ἃς οὐδ' ὁ Μελάμπους, ὃς μόνος τὰς Προιτίδας
ἔπαυσε μαινομένας, κατεστήσειεν ἄν.

Ὁμοίως αὐτὸν σκώπτει κἀν τοῖς ἐπιγραφομένοις Συντρέχουσιν. Εἰς δὲ ὀψοφαγίαν ἐν μὲν Φαίδωνι ἢ Φαιδρίᾳ οὕτως·

Ἀγορανομήσεις, ἢν θεοὶ θέλωσι, σύ,
ἵνα Καλλιμέδοντ' εἰς τοὔψον, εἰ φιλεῖς ἐμέ,
παύσῃς καταιγίζοντα δι' ὅλης ἡμέρας.
Β. Ἔργον τυράννων, οὐκ ἀγορανόμων, λέγεις.
Μύχιμος γὰρ ἀνὴρ, χρήσιμος δὲ τῇ πόλει.

Τὰ αὐτὰ ἰαμβεῖα φέρεται κἀν τῇ ἐπιγραφομένῃ Εἰς τὸ ψῆφαρ. Ἐν δὲ Μανδραγοριζομένῃ·

Εἴ τινας μᾶλλον φιλῶ

ξένους ἑτέρους ὑμῶν, γενοίμην ἔγχελυς,
ἵνα Καλλιμέδων ὁ Κάραβος πρίαιτό με.

Ἐν δὲ Κρατεύᾳ·

Καὶ Καλλιμέδων μετ' Ὀρφέως ὁ Κάραβος.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Γοργύθῳ·

Ἧττόν τ' ἀποσταίην ἂν ὧν προειλόμην,
ἢ Καλλιμέδων γλαύκου πρόοιτ' ἂν κρανίον.

Εὔβουλος δ' ἐν Ἀνασωζομένοις·

Ἕτεροι δὲ τοῖς θεοῖσι συμπεπλεγμένοι
μετὰ καράβου σύνεισιν, ὃς μόνος βροτῶν
δύναται καταπιεῖν ἐκ ζεόντων λοπαδίων
ἄθρους τεμαχίτας, ὥστ' ἐνεῖναι μηδὲ ἕν.

Θεόφιλος δὲ ἐν Ἰατρῷ, ἅμα σκώπτων αὐτοῦ καὶ τὸ ἐν λόγοις ψυχρόν·

Πᾶς δὲ φιλοτίμως πρὸς αὐτὸν τῶν νεανίσκων * * * * * * ἐγχέλειον παρατέθηκε. Τῷ πατρὶ τευθὶς ἦν χρηστή. Πατρίδιον, πῶς ἔχεις πρὸς κάραβον; Ψυχρός ἐστιν, ἄπαγε, φησί· ῥητόρων οὐ γεύομαι.

Φιλήμονος δὲ Μετιόντι εἰπόντος·

Ἀγύῤῥιος δὲ, παρατεθέντος καράβου,
ὡς εἶδεν αὐτὸν, Χαῖρε πάππα φίλτατε,
εἶπας, τί ἐποίει; τὸν πατέρα κατήσθιεν.

Ἡρόδικος δ' ὁ Κρατήτειος ἐν τοῖς συμμίκτοις ὑπομνήμασι τοῦ Καλλιμέδοντος υἱὸν ἀπέδειξεν ὄντα τὸν Ἀγύῤῥιον.

25. Γεγόνασι δὲ καὶ οἵδε ὀψοφάγοι. Ἀνταγόρας μὲν ὁ ποιητὴς οὐκ εἴα τὸν παῖδα ἀλεῖψαι τὸν ἰχθὺν, ἀλλὰ λοῦσαι, ὥς φησιν Ἡγήσανδρος. Ἐν δὲ στρατοπέδῳ ἕψον- [illegible] φησὶν, αὐτῷ γόγγρων λοπάδα, καὶ περιεζωσμένῳ, Ἀν- [illegible]ος ὁ βασιλεὺς παραστὰς, Ἆρά γε, εἶπεν, ὦ Ἀνταγό-

ρα, τὸν Ὅμηρον οἴει τὰς τοῦ Ἀγαμέμνονος πράξεις ἀναγράψαι, γόγγρους ἔμοντα; Κἀκεῖνον οὐ φαύλως λόγος εἰπεῖν, Σὺ δὲ οἴει, φησὶ, τὸν Ἀγαμέμνονα τὰς πράξεις ἐκείνας ἐργάσασθαι, παλυπραγμονοῦντα, τίς ἐν τῷ στρατοπέδῳ γόγγρους ἔμοι; Ὄρνιν δ' ἔμων ποτὲ ὁ Ἀντιγόρας οὐκ ἔφη βαδιεῖσθαι εἰς τὸ βαλανεῖον, εὐλαβούμενος μή ποτε οἱ παῖδες τὸν ζωμὸν ἐπροφήσωσι. Φιλοπύδους (341) δ' εἰπόντος, ὅτι ἡ μήτηρ τηρήσει, Ἐγὼ οὖν, εἶπε, τῇ μητρὶ ὀρνίθιον ζωμὸν ποιήσω; Καὶ Ἀνδροκύδης δ' ὁ Κυζικηνὸς ζωγράφος, φλύαρος ὤν, ὡς ἱστορεῖ Πολέμων, ἐπὶ τοσοῦτον ἦλθεν ἡδυπαθείας, ὡς καὶ τοὺς περὶ τὴν Σκύλλαν ἰχθῦς κατὰ σπουδὴν γράψαι.

26. Περὶ δὲ Φιλοξένου, τοῦ Κυθηρίου διθυραμβοποιοῦ, Μάχων ὁ καμῳδιοποιὸς τάδε γράφει·

Ὑπερβολῇ λέγουσι τὸν Φιλόξενον,
τὸν διθυράμβων τὸν ποιητήν, γεγονέναι
ὀψοφάγον. Εἶτα πουλύποδα πηχῶν δυοῖν
ἐν ταῖς Συρακούσαις ποτ' αὐτὸν ἀγοράσαι,
καὶ σκευάσαντα καταφαγεῖν ὅλον σχεδόν,
πλὴν τῆς κεφαλῆς. Ἅλοντα δ' ὑπὸ δυσπεψίας
κακῶς ἔχειν πρόδρα· εἶτα δ' ἰατροῦ τινος
πρὸς αὐτὸν εἰσελθόντος, ὃς, φαύλως πάνυ
ὁρῶν φερόμενον αὐτὸν, εἶπεν, Εἴ τί σοι
ἀποκινόμητόν ἐστι, διατίθου ταχύ,
Φιλόξεν· ἀποθανεῖ γὰρ ὥρας ἑβδόμης.
Κἀκεῖνος εἶπε, Τέλος ἔχει τὰ πάντα μοι,
ἰατρέ, φησὶ, καὶ διαῖρεται πάλαι.
Τοὺς διθυράμβους σὺν θεοῖς καταλιμπάνω
ἠνδραμένους καὶ πάντας ἐστεφανωμένους·
οὓς ἀνατίθημι ταῖς ἐμαυτοῦ συντρόφοις

Μούσαις, Ἀφροδίτην καὶ Διόνυσον ἐπιτρόπους.
Τοῦθ' αἱ διαθῆκαι διασαφοῦσιν. Ἀλλ' ἐπεὶ
ὁ Τιμοθέου Χάρων σχολάζειν οὐκ ἐᾷ,
σὺν τῆς Νιόβης, χωρεῖν δὲ πορθμὸν ἀναβοᾷ,
καλεῖ δὲ μοῖρα νύχιος, ἧς κλύειν χρεών,
ἵν' ἔχων ἀποτρέχω πάντα τἀμαυτοῦ κάτω,
τοῦ πουλύποδός μοι τὸ κατάλοιπον ἀπόδοτε.

Κἂν ἄλλοι δὲ μέρει φησί·

Φιλόξενός ποθ', ὥς λέγουσ', ὁ Κυθήριος
ηὔξατο τριῶν ἔχειν λάρυγγα πήχεων,
ὅπως καταπίνω, φησὶν, ὅτι πλεῖστον χρόνον,
καὶ πάνθ' ἅμα μοι τὰ βρώματ' ἡδονὴν ποιῇ.

Καὶ Διογένης δὲ ὁ κύων, ὠμὸν πουλύποδα καταφαγών, ἐπιθεμένης αὐτῷ τῆς γαστρὸς, ἀπέθανε. Περὶ δὲ τοῦ Φιλοξένου καὶ ὁ παρῳδὸς Σώπατρος λέγων, φησί·

Δισσαῖς γὰρ ἐν μέσαισιν ἰχθύων φοραῖς
ἥσται, τὸν Αἴτνης ἐς μέσον λεύσσων σκοπόν.

27. Καὶ Ὑπερείδης δὲ ὁ ῥήτωρ ὀψοφάγος ἦν, ὡς φησι Τιμοκλῆς, ὁ κωμικὸς ἐν Δήλῳ, διηγούμενος τοὺς παρὰ Ἁρπάλου δωροδοκήσαντας. Γράφει δ' οὕτως·

Δημοσθένης τάλαντα πεντήκοντ' ἔχει.
Β. Μακάριος, εἴπερ μεταδίδωσι μηδενί.
Α. Καὶ Μοιροκλῆς εἴληφε χρυσίον πολύ.
Β. Ἀνόητος ὁ διδούς, εὐτυχὴς δ' ὁ λαμβάνων.
Α. Εἴληφε καὶ Δήμων τε, καὶ Καλλισθένης.
Β. Πάντες ἦσαν, ὥστε συγγνώμην ἔχω.
Α. Ὅ τ' ἐν λόγοισι δεινὸς Ὑπερείδης ἔχει.
(342) Β. Τοὺς ἰχθυοπώλας οὗτος ἡμῶν πλουτιεῖ,
ὀψοφάγος, ὥστε τοὺς λάρους εἶναι Σύρους.

Καὶ ἐν Ἰκαρίοις δὲ ὁ αὐτὸς ποιητής φησι·

Τόν τ' ἰχθυόρρουν ποταμὸν Ὑπερείδην πέρα,
ὃς ἠπίαις φωναῖσιν, ἔμφρονος λόγου
κόμποις παφλάζων, ἠπιοις πυκνώμασι
πρὸς πᾶν * * * θύσας ἔχει,
μισθωτὸς ἄρδει πεδία τοῦ δεδωκότος.

Φιλέταιρος δ' ἐν Ἀσκληπιῷ τὸν Ὑπερείδην πρὸς τῷ ὀψοφαγεῖν καὶ κυβεύειν αὐτόν φησι, καθάπερ καὶ Καλλίαν τὸν ῥήτορα Ἀξιόνικος ἐν Φιλευριπίδῃ·

Ἄλλον δ' ἰχθὺν
μεγέθει πίσυνόν τινα τοῖσδε τύποις
ἥκει κομίσας
Γλαῦκός τις ἐν πόντῳ γαλεοὺς
σῖτον ὀψοφάγων.
καὶ λίχνων ἀνδρῶν ἀγάπημα φέρω κατ' ὤμων.
Τίνα τῷδ' ἐνέπω τὴν σκευασίαν;
πότερον χλωρῷ τρίμματι βρέξας,
ἢ τῆς ἀγρίας
ἅλμης πάσμασι σῶμα λιπάνας
πυρὶ παμφλέκτῳ παραδώσω;
ἔφα τις, ὡς ἅλμῃ θερμῇ
τοῦτο φάγοι γ' ἐφθὸν ἀνὴρ
Μοσχίων φιλαυλος.
Βοᾷ δ' ὄνειδος ἴδιον, ὦ Καλαίδη·
Σὺ μὲν ἀμφὶ σῦκα καὶ ἀμφὶ τάριχ' ἀγάλλει,
τοῦ δ' ἐν ἅλμῃ παρεόντος
οὐ γεύει χαρίεντος ὄψου.

τὰ μὲν σῦκα ὡς ἂν συκοφάντην λοιδορῶν, τὰ δὲ ταρίχη μήποτε καὶ ὡς αἰσχροποιοῦντος. Καὶ ὁ Ἕρμιππος δέ φησιν ἐν τρίτῳ περὶ τῶν Ἰσοκράτους μαθητῶν, ἐωθινὸν

τὸν Ὑπερείδην ποιεῖσθαι νῦν τοὺς περιπάτους ἐν τοῖς ἰχθύσιν.

28. Τίμαιος δ' ὁ Ταυρομενίτης καὶ Ἀριστοτέλη τὸν φιλόσοφον ὀψοφάγον φησὶ γεγονέναι. Καὶ Μάτων δ' ὁ σοφιστὴς ὀψοφάγος ἦν. Δηλοῖ δὲ τοῦτ' Ἀντιφάνης ἐν Κιθαρῳδῷ, οὗ ἡ ἀρχή· „Οὐ ψεῦδος οὐδέν φησιν,“

Ὀφθαλμὸν ὥρυτέν τις, ὥσπερ ἰχθύος
Μάτων, προσελθών.

Ἀναξίλας δ' ἐν Μονοτρόπῳ·

Τοῦ κεστρέως κατεδήδοκεν τὸ κρανίον
ἀναρπάσας Μάτων· ἐγὼ δ' ἀπόλλυμαι.

Ὑπερβολὴ γαστριμαργίας τὰ καὶ ἁρπάζειν ἐσθίοντα, καὶ ταῦτα κρανίον κεστρέως, εἰ μὴ ἄρα οἱ περὶ ταῦτα δεινοὶ ἴσασιν ἐνόν τι χρήσιμον ἐν κεστρέως κρανίῳ, ὅπερ ἐστὶ τῆς Ἀρχεστράτου λιχνείας ἐμφανίσαι ἡμῖν.

29. Ἀντιφάνης δ' ἐν Πλουσίοις κατάλογον ποιεῖται ὀψοφάγων, ἐν τούτοις·

Εὔθυνος δ', ἔχων
σανδάλια καὶ σφραγῖδα καὶ μεμυρισμένος
τῶν πραγμάτων οὐκ οἶδ' ὅ τι ἐλογίζετο·
Φοινικίδης δὲ, Ταυρέας θ' ὁ φίλτατος,
ἄνδρες παλαιοὶ ὀψοφάγοι τοιοῦτοί τινες,
οἷοι καταβροχθίζειν ἐν ἀγορᾷ τὰ τεμάχη,
ὁρῶντες ἐξέθρεψαν ἐπὶ τῷ πράγματι,
ἔφερόν τε δεινῶς τὴν ἀνοψίαν πάνυ.
Κύκλους δὲ συναγείροντες ἔλεγον ἐν τάδε,
ὡς οὐ βιωτόν ἐστιν οὐδ' ἀνασχετὸν
τῆς μὲν θαλάττης ἀντιποιεῖσθαί τινας
(343) ὑμῶν, ἀναλίσκειν τε πολλὰ χρήματα,
ὅπου δὲ μηδὲν * * εἰσπλεῖν μηδὲ χρῆν.

Τί οὖν ὄφελος τῶν νησιαρχῶν ἐστι; Δεῖ
νόμῳ καταλεῖσαι τοῦτο, παραπομπὴν ποιεῖν
τῶν ἰχθύων. Νυνὶ δὲ Μέκων συνήρπακε
τοὺς ἁλιέας, καὶ Διογείτων τῇ Δίᾳ
ἅπαντας ἀναπέπτικεν εἰς αὑτὸν φέρειν,
κοὐ δημοτικόν γε τοῦτο δρᾷ, τοιαῦτα φλῶν.
γάμοι δ' ἐκείνοις καὶ πότοι νυκτικοὶ
ἦσαν.

Εὔφρων δὲ ἐν Μούσαις·

Φοινικίδης δ', ὡς εἶδεν ἐν πλήθει πίων
μεστὴν ξέουσαν λοπάδα Νηρείων τέκνων,
ἐπίσχετ' ὀργῇ χεῖρας ἡρθισμένας·
τίς φησιν εἶναι δεινὸς, ἐκ μοιχοῦ φαγεῖν;
τίς ἐκ μέσου τὰ θερμὰ δεινὸς ἁρπάσαι;
ποῦ Κέρυδος, ἢ Φυρόμαχος, ἢ Νείλου βία;
ἴτω πρὸς ἡμᾶς, καὶ τάχ' — οὐδὲν μεταλάβοι.

30. Τῆς αὐτῆς ἰδέας καὶ Μελάνθιος ἦν, ὁ τῆς τραγῳδίας ποιητής. Ἔγραψε δὲ καὶ ἐλεγεῖα. Κωμῳδοῦσι δ' αὐτὸν ἐπ' ὀψοφαγίᾳ Λεύκων ἐν Φράτορσιν, Ἀριστοφάνης ἐν Εἰρήνῃ, Φερεκράτης ἐν Πετάλῃ. Ἐν δὲ τοῖς Ἰχθύσιν Ἄρχιππος τῷ δράματι εἰς ὀψοφάγον δήσας, παραδίδωσι τοῖς ἰχθύσιν ἀντιβρωθησόμενον. Ἀλλὰ μὴν καὶ Ἀρίστιππος ὁ Σωκρατικὸς ὀψοφάγος ἦν· ὅστις καὶ ὑπὸ Πλάτωνός ποτε ὀνειδιζόμενος ἐπὶ τῇ ὀψοφαγίᾳ, ὡς φησι Σωτίων καὶ Ἡγήσανδρος. Γράφει δὲ οὕτως ὁ Δελφός· „Ἀρίστιππος, Πλάτωνος ἐπιτιμήσαντος αὐτῷ, διότι πολλοὺς ἰχθῦς ἠγόρασε, δυοῖν ὀβολοῖν ἔφησεν ἐωνῆσθαι. Τοῦ δὲ Πλάτωνος εἰπόντος, ὅτι καὶ αὐτὸς ἂν ἠγόρασα τοσούτου, Ὁρᾷς οὖν, εἶπεν, ὦ Πλάτων, ὅτι οὐκ ἐγὼ ὀψοφάγος, ἀλλὰ σὺ φιλάργυρος." Ἀντιφάνης δ' ἐν Ἀὐλητρί-

δι᾽ ἣ Διδύμαις, Φοινικίδην τινὰ ἐπ᾽ ὀψοφαγίᾳ κωμῳδῶν, φησιν·

Ὁ μὲν Μενέλαος ἐπολέμησ᾽ ἔτη δέκα
τοῖς Τρωσὶ διὰ γυναῖκα, τὴν ὄψιν καλήν,
Φοινικίδης δὲ Ταυρέᾳ δι᾽ ἔγχελυν.

31. Δημοσθένης δὲ ὁ ῥήτωρ Φιλοκράτην, ἐπειδὴ ἐκ τοῦ προδοτικοῦ χρυσίου πόρνας καὶ ἰχθῦς ἠγόραζεν, εἰς ἀσέλγειαν καὶ ὀψοφαγίαν λοιδορεῖ. Διοκλῆς δὲ ὁ ὀψοφάγος, ὥς φησιν Ἡγήσανδρος, πυθομένου τινὸς αὐτοῦ, πότερος χρηστότερος ἰχθύς, γόγγρος ἢ λάβραξ, Ὁ μὲν ἕφθὸς, ἔφη, ὁ δὲ ὀπτός. Ὀψοφάγος δ᾽ ἦν καὶ Λεοντεὺς ὁ Ἀργεῖος τραγῳδὸς, Ἀθηνίωνος μὲν μαθητὴς, οἰκέτης δὲ γενόμενος Ἰόβα τοῦ Μαυρουσίων βασιλέως, ὥς φησιν Ἀμάραντος ἐν τοῖς περὶ σκηνῆς, γεγραφέναι φάσκων εἰς αὐτὸν τόδε τὸ ἐπίγραμμα τὸν Ἰόβαν, ὅτε κακῶς τὴν Τυρὼ πύλην ὑπεκρίνατο·

Μή μ᾽, Λεοντῆος τραγικοῦ κιναρηφάγου ἦθος
λεύσσων Τυρὼ πύλης, ἐς κακὸν ἦτορ ὄρα.
Ἤμην γάρ ποτ᾽ ἐγὼ Βάκχῳ φίλος, οὐδέ τιν᾽ ὧδε
γῆρυν χρυσολόβοις οὔασιν ἠγάσατο.
Νῦν δέ με χυτρόποδες, κέραμοι καὶ ξηρὰ τάγηνα
(344) χήρωσαν φωνῆς, γαστρὶ χαριζόμενον.

32. Φόρουσκον δέ φησιν Ἡγήσανδρος τὸν ἰχθυοφάγον, οὐ δυνηθέντα ὅσον ἤθελεν ἀφελεῖν τοῦ ἰχθύος, ἀλλ᾽ ἀκολουθήσαντος αὐτῷ πλείονος, εἰπεῖν·

Τὰ δ᾽ ἀντιτείνοντ᾽ αὐτόπρεμν᾽ ἀπόλλυται,

καὶ ὅλον τὸν ἰχθὺν ἀναλῶσαι. Βίων δὲ, προαρπάσαντός τινος τὰ ἐπάνω τοῦ ἰχθύος, στρέψας καὶ αὐτὸς, καὶ δαψιλῶς φαγών, ἐπεῖπεν·

Ἰνὼ δὲ ταὐτὶ θάτερ᾽ ἐξειργάζετο.

Θεόκριτος δ' ὁ Χῖος, τελευτησάσης τῆς γυναικὸς Διοπλεῖ τῷ ὀψοφάγῳ, ἐπειδὴ, ποιῶν αὐτῇ τὸ περίδειπνον, πάλιν ὀψοφάγει, κλαίων ἅμα, Παῦσαι, φησὶ, κλαίων, ὦ πόνηρε· οὐδὲν γὰρ πλέον ὀψοφαγῶν ποιήσεις. Τοῦ δ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἀγρὸν καταβεβρωκότος εἰς ὀψοφαγίαν, ἐπειδὴ, θερμόν ποτε καταβροχθίσας ἰχθὺν, ἔφησε τὸν οὐρανὸν κατακεκαῦσθαι, Λοιπὸν, ἔφησεν, ἐστὶν, ὁ Θεόκριτος, σοὶ καὶ τὴν θάλασσαν ἐκπιεῖν, καὶ ἔσῃ τρία τὰ μέγιστα ἠφανικώς; γῆν καὶ θάλασσαν καὶ οὐρανόν. Κλέαρχος δὲ ἐν τοῖς περὶ βίων, φλιχθύν τινα ἀναγράφων, φησὶν οὕτως· „Τέχνων, ὁ παλαιὸς αὐλητὴς, Χάρμου τοῦ αὐλητοῦ τελευτήσαντος, (ἦν δὲ φλιχθυς,) ἀποπυρίδας ἐπὶ τοῦ μνήματος ἐνήγιζεν αὐτῷ." Καὶ Ἄλεξις δ' ὁ ποιητὴς ἦν ὀψοφάγος, ὡς ὁ Σάμιός φησι Λυγκεύς· καὶ σκωπτόμενος ὑπό τινων σπερμολόγων εἰς ὀψοφαγίαν, ἐρομένων τε ἐκείνων, τί ἂν ἥδιστα φάγοι, ὁ Ἄλεξις, Σπερμολόγους, ἔφη, πεφρυγμένους.

33. Νόθιππον δὲ τὸν τραγῳδιοποιὸν [ὄν] Ἕρμιππος ἐν ταῖς Μοίραις φησίν·

Εἰ δ' ἦν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων τῶν νῦν τοιόνδε μάχεσθαι,
καὶ βατὶς αὐτῶν ἦγεῖτ' ὀπτὴ μεγάλη, καὶ πλευρὸν ὕειον,
τοὺς μὲν ἂρ' ἄλλους οἰκουρεῖν χρῆν, πέμπειν δὲ Νόθιππον, ἕν' ὄντα.
Εἷς γὰρ, μόνος ὤν, κατεβρόχθισεν ἂν τὴν Πελοπόννησον ἅπασαν.

Ὅτι δὲ οὗτος ἦν ὁ ποιητὴς, σαφῶς παρίστησι Τηλεκλείδης ἐν Ἡσιόδοις. Μυνίσκος, ὁ τραγικὸς ὑποκριτὴς, κωμῳδεῖται ὑπὸ Πλάτωνος ἐν Σύρφαις, ὡς ὀψοφάγος, οὕτως·

ἄδρὸς γὰρ ἐστίν. Ἀλλ' ὅμως οὐ γεύσεται·
ἐπὶ τὸ τάριχός ἐστιν ὡρμηκυῖα γάρ.
Ἀφύας δὲ λεπτὰς τάσδε, καὶ τὴν τρυγόνα
χωρὶς Θεανοῖ δεῦρ' ἔθηκ' ἀντιῤῥόπους.

22. Πιθανώτατ' ἐπὶ τούτοις ὁ Ἀντιφάνης καὶ τὸν Μισγόλαν πεκωμῴδηκεν, ὡς ἐσπουδακότα περὶ κιθαρῳδοὺς καὶ κιθαριστὰς ὡραίους. Φησὶ γὰρ ὁ ῥήτωρ Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου λόγῳ περὶ αὐτοῦ τάδε· „Μισγόλας ἐστὶ Ναυκράτους, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Κολυττεύς, ἀνὴρ τὰ μὲν ἄλλα καλὸς κἀγαθός, καὶ οὐδαμῇ ἄν τις αὐτὸν μέμψαιτο· περὶ δὲ τὸ πρᾶγμα τοῦτο δαιμονίως ἐσπουδακὼς, καὶ ἀεί τινας εἰωθὼς ἔχειν περὶ αὑτὸν κιθαρῳδοὺς ἢ κιθαριστάς. Ταυτὶ δὲ λέγω οὐ τοῦ φορτικοῦ ἕνεκα, ἀλλ' ἵνα γνωρίσητε αὐτὸν ὅστις ἐστίν.“ Καὶ Τιμοκλῆς δ' ἐν Σαπφοῖ φησιν·

Ὁ Μισγόλας οὐ προσιέναι σοι φαίνεται,
ἀνθοῦσι τοῖς νέοισιν ἠρεθισμένος.

Ἄλεξις δὲ ἐν Ἀγωνίδι ἢ Ἱππίσκῳ·

Ὦ μῆτερ, ἱκετεύω σε, μὴ πίσειέ μοι
Τὸν Μισγόλαν· οὐ γὰρ κιθαρῳδός εἰμ' ἐγώ.

23. Πυθιονίκην δέ φησι φιλῆδεῖν ταρίχῳ, ἐπεὶ ἑταστὰς εἶχε τοὺς Χαιρεφίλου, τοῦ ταριχοπώλου υἱούς, ὡς Τιμοκλῆς ἐν Ἰκαρίοις φησίν· „Ἄνυτος ὁ παχὺς πρὸς Πυθιονίκην ὅταν ἐλθὼν φάγῃ τί. Καλεῖ γὰρ αὐτὸν, ὥς φασιν, ὁπόταν Χαιρεφίλου τοὺς δύο σκόμβρους ξενίσῃ μεγάλους ἡδομένη.“ Καὶ πάλιν·

Ἡ Πυθιονίκη δ' ἀσμένως σε δέξεται,
καὶ σοῦ κατέδεται τυχὸν ἴσως, ἃ νῦν ἔχεις
λαβὼν παρ' ἡμῶν δεῦρ'· ἄπληστός ἐστι γάρ.
Ὅμως δὲ δοῦναί σοι κέλευσον ταργάνας

αὐτήν· παρίχους εὐπόρως γὰρ τυγχάνει
ἔχουσα, καὶ σύνεστι σαπέρδαις δυσὶν,
καὶ ταῦτ᾽ ἀνάλτοις καὶ πλατυῤῥύγχοις τισί.

Πρὸ τούτων δ᾽ ἦν ἐραστὴς αὐτῆς Κωβιός τις ὄνομα.

24. Περὶ δὲ Καλλιμέδοντος τοῦ Κιράβου, ὅτι καὶ φλιχθυς ἦν, καὶ διάστροφος τοὺς ὀφθαλμούς, Τιμοκλῆς ἐν Πολυπράγμονι·

Εἶθ᾽ ὁ Καλλιμέδων ἄφνω
ὁ Κάραβος προσῆλθεν. Ἐμβλέπων δέ μοι,
ὡς γοῦν ἐδόκει, πρὸς ἕτερον ἄνθρωπόν τινα
ἐλάλει. Συνιεὶς δ᾽ οὐδὲν εἰκότως ἐγὼ
ὧν ἔλεγεν ἐπένευον διακενῆς, τῷ δ᾽ ἄρα
(340) βλέπουσι χαλὰς καὶ δοκοῦσιν αἱ κόραι.

Ἄλεξις δ᾽ ἐν Κρατεύᾳ ἢ Φαρμακοπώλῃ·

Τῷ Καλλιμέδοντι γὰρ θεραπεύω τὰς κόρας
ἤδη τετάρτην ἡμέραν. Β. Ἦσαν κόραι
θυγατέρες αὐτῷ; Β. Τὰς μὲν οὖν τῶν ὀμμάτων·
ἃς οὐδ᾽ ὁ Μελάμπους, ὃς μόνος τὰς Προιτίδας
ἔπαυσε μαινομένας, κατεστήσειεν ἄν.

Ὁμοίως αὐτὸν σκώπτει καὶ τοῖς ἐπιγραφομένοις Συντρέχουσιν. Εἰς δὲ ὀψοφαγίαν ἐν μὲν Φαίδωνι ἢ Φαιδρίᾳ οὕτως·

Ἀγορανομήσας, ἂν θεοὶ θέλωσι, σύ,
ἵνα Καλλιμέδοντ᾽ εἰς τοὔψον, εἰ φιλεῖς ἐμέ,
παύσῃς καταιγίζοντα δι᾽ ὅλης ἡμέρας,
Β. Ἔργον τυράννων, οὐκ ἀγορανόμων, λέγεις.
Μάχιμος γὰρ ἀνὴρ, χρήσιμος δὲ τῇ πόλει.

Τὰ αὐτὰ ἰαμβεῖα φέρεται καὶ τῇ ἐπιγραφομένῃ Εἰς τὸ φρέαρ. Ἐν δὲ Μανδραγοριζομένῃ·

Εἴ τινας μᾶλλον φιλῶ

ξένους ἑτέρους ὑμῶν, γενοίμην ἔγχελυς,
ἵνα Καλλιμέδων ὁ Κάραβος πρίαιτό με.

Ἐν δὲ Κρατεύᾳ·

Καὶ Καλλιμέδων μετ' Ὀρφέως ὁ Κάραβος.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Γοργύθῳ·

Ἧττόν τ' ἀποσταίην ἂν ὧν προειλόμην,
ἢ Καλλιμεδων γλαύκου πρόοιτ' ἂν κρανίον.

Εὔβουλος δ' ἐν Ἀνασωζομένοις·

Ἕτεροι δὲ τοῖς θεοῖσι συμπεπλεγμένοι
μετὰ καράβου σύνεισιν, ὃς μόνος βροτῶν
δύναται καταπιεῖν ἐκ ζεόντων λοπαδίων
ἄθρους τεμαχίτας, ὥστ' ἐνεῖναι μηδὲ ἕν.

Θεόφιλος δὲ ἐν Ἰατρῷ, ἅμα σκώπτων αὐτοῦ καὶ τὸ ἐν λόγοις ψυχρόν·

Πᾶς δὲ φιλοτίμως πρὸς αὐτὸν τῶν νεανίσκων * * * * * * ἐγχέλειον παρατέθηκε. Τῷ πατρὶ τευθὶς ἦν χρηστή. Πατρίδιον, πῶς ἔχεις πρὸς κάραβον; Ψυχρός ἐστιν, ἄπαγε, φησί· ῥητόρων οὐ γεύομαι.

Φιλήμονος δὲ Μετιόντι εἰπόντος·

Ἀγύῤῥιος δὲ, παρατεθέντος καράβου,
ὡς εἶδεν αὐτὸν, Χαῖρε πάππα φίλτατε,
εἶπας, τί ἐποίει; τὸν πατέρα κατήσθιεν.

Ἡρόδικος δ' ὁ Κρατήτειος ἐν τοῖς συμμίκτοις ὑπομνήμασι τοῦ Καλλιμέδοντος υἱὸν ἀπέδειξεν ὄντα τὸν Ἀγύῤῥιον.

25. Γεγόνασι δὲ καὶ οἵδε ὀψοφάγοι. Ἀνταγόρας μὲν ὁ ποιητὴς οὐκ εἴα τὸν παῖδα ἀλεῖψαι τὸν ἰχθὺν, ἀλλὰ λοῦσαι, ὥς φησιν Ἡγήσανδρος. Ἐν δὲ στρατοπέδῳ ἕψοντι, φησὶν, αὐτῷ γόγγρων λοπάδα, καὶ περιεζωσμένῳ, Ἀντίγονος ὁ βασιλεὺς παραστὰς, Ἆρά γε, εἶπεν, ὦ Ἀνταγό-

ρα, τὸν Ὅμηρον οἴει τὰς τοῦ Ἀγαμέμνονος πράξεις ἀναγράψαι, γόγγρους ἔφοντα; Κἀκεῖνον οὐ φαύλως λόγος εἰπεῖν, Σὺ δὲ οἴει, φησὶ, τὸν Ἀγαμέμνονα τὰς πράξεις ἐκείνας ἐργάσασθαι, παλιπραγμονοῦντα, τίς ἐν τῷ στρατοπέδῳ γόγγρους ἔφει; Ὄρνιν δ' ἔφασαν ποτὲ ὁ Ἀντιγόρας οὐκ ἔφη βαδιεῖσθαι εἰς τὸ βαλανεῖον, εὐλαβούμενος μή ποτε οἱ παῖδες τὸν ζωμὸν ἐπροφήσωσι. Φιλοπύδους (341) δ' εἰπόντος, ὅτι ἡ μήτηρ τηρήσει, Ἐγὼ οὖν, εἶπε, τῇ μητρὶ ὀρνίθειον ζωμὸν ποιήσω; Καὶ Ἀνδροκύδης δ' ὁ Κυζικηνὸς ζωγράφος, φίλιππος ὤν, ὡς ἱστορεῖ Πολέμων, ἐπὶ τοσοῦτον ἦλθεν ἡδυπαθείας, ὡς καὶ τοὺς περὶ τὴν Σκύλλαν ἰχθῦς κατὰ σπουδὴν γράψαι.

26. Περὶ δὲ Φιλοξένου, τοῦ Κυθηρίου διθυραμβοποιοῦ, Μάγνης ὁ καμωδιοποιὸς τάδε γράφει·

Ὑπερβολῇ λέγουσι τὸν Φιλόξενον,
τὸν διθυράμβων τὸν ποιητήν, γεγονέναι
ὀψοφάγον. Εἶτα πουλύποδα πηχῶν δυοῖν
ἐν ταῖς Συρακούσαις ποτ' αὐτὸν ἀγορύσαι,
καὶ σκευάσαντα καταφαγεῖν ὅλον σχεδὸν,
πλὴν τῆς κεφαλῆς. Ἅλοντα δ' ὑπὸ δυσπεψίας
κακῶς ἔχειν αφόδρ'· εἶτα δ' ἰατροῦ τινος
πρὸς αὐτὸν εἰσελθόντος, ὃς, φαύλως πάνυ
ὁρῶν φερόμενον αὐτὸν, εἶπεν, Εἴ τί σοι
ἀνοσιονόμητόν ἐστι, διατίθου ταχύ,
Φιλόξεν'· ἀποθανεῖ γὰρ ὥρας ἑβδόμης.
Κἀκεῖνος εἶπε, Τέλος ἔχει τὰ πάντα μοι,
ἰατρὲ, φησὶ, καὶ διδιόμεται πέλας.
Τοὺς διθυράμβους σὺν θεοῖς καταλιμπάνω
ἠνδραμένους καὶ πάντας ἐστεφανωμένους·
οὓς ἀνατίθημι ταῖς ἐμαυτοῦ συντρόφοις

Μούσαις, Ἀφροδίτην καὶ Διόνυσον ἐπιτρόπους.
Τοῦθ' αἱ διαθῆκαι διασαφοῦσιν. Ἀλλ' ἐπεὶ
ὁ Τιμοθέου Χάρων σχολάζειν οὐκ ἐᾷ,
οὐκ τῆς Νιόβης, χωρεῖν δὲ πορθμὸν ἀναβοᾷ,
καλεῖ δὲ μοῖρα νύχιος, ἧς κλύειν χρεών,
ἵν' ἔχων ἀποτρέχω πάντα τἀμαυτοῦ κάτω,
τοῦ πουλύποδός μοι τὸ κατάλοιπον ἀπόδοτε.

Κεῖν ἄλλῳ δὲ μέρει φησί·

Φιλόξενός ποθ', ὥς λέγουσ', ὁ Κυθήριος
ἠὔξατο τριῶν ἔχειν λάρυγγα πήχεων,
ὅπως καταπίνοι, φησὶν, ὅτι πλεῖστον χρόνον,
καὶ πάνθ' ἅμα μοι τὰ βρώματ' ἡδονὴν ποιῇ.

Καὶ Διογένης δὲ ὁ κύων, ὠμὸν πουλύποδα καταφαγών, ἐπιθεμένης αὐτῷ τῆς γαστρὸς, ἀπέθανε. Περὶ δὲ τοῦ Φιλοξένου καὶ ὁ παροιδὸς Σώπατρος λέγων, φησί·

Δισσαῖς γὰρ ἐν μέσαισιν ἰχθύων φοραῖς
ἧστται, τὸν Αἴτνης ἐς μέσον λεύσσων σκοπόν.

27. Καὶ Ὑπερείδης δὲ ὁ ῥήτωρ ὀψοφάγος ἦν, ὡς φησι Τιμοκλῆς, ὁ κωμικὸς ἐν Δήλῳ, διηγούμενος τοὺς παρὰ Ἁρπάλου δωροδοκήσαντας. Γράφει δ' οὕτως·

Δημοσθένης τάλαντα πεντήκοντ' ἔχει.
Β. Μακάριος, εἴπερ μεταδίδωσι μηδενί.
Α. Καὶ Μοιροκλῆς εἴληφε χρυσίον πολύ.
Β. Ἀνόητος ὁ διδούς, εὐτυχὴς δ' ὁ λαμβάνων.
Α. Εἴληφε καὶ Δήμων τε, καὶ Καλλισθένης.
Β. Πένητες ἦσαν, ὥστε συγγνώμην ἔχω.
Α. Ὅ τ' ἐν λόγοισι δεινὸς Ὑπερείδης ἔχει.
(342) Β. Τοὺς ἰχθυοπώλας οὗτος ἡμῶν πλουτιεῖ,
ὀψοφάγος, ὥστε τοὺς λάρους εἶναι Σύρους.

Καὶ ἐν Ἰκαρίοις δὲ ὁ αὐτὸς ποιητής φησι·

Τόν τ' ἰχθυόρρουν ποταμὸν Ὑπερείδην πέρα,
ὃς ἠπίαις φωναῖσιν, ἔμφρονος λόγου
κόμπους παφλάζων, ἠπίοις πνευμάσι
πρὸς πᾶν * * * δύσας ἔχει,
μισθωτὸς ἄρδει πεδία τοῦ δεδεκότος.

Φιλέταιρος δ' ἐν Ἀσκληπιῷ τὸν Ὑπερείδην πρὸς τῷ ὀψοφαγεῖν καὶ κυβεύειν αὐτόν φησι, καθάπερ καὶ Καλλίαν τὸν ἱππορα. Ἀξιόνικος ἐν Φιλευριπίδῃ·

Ἄλλον δ' ἰχθὺν
μεγέθει πίσυνόν τινα τοῖσδε τύποις
ἦκει κομίσας
Γλαῦκός τις ἐν πόντῳ γαλεοὺς
σῖτον ὀψοφάγων.
καὶ λίχνων ἀνδρῶν ἀγάπημα φέρω κατ' ὤμων.
Τίνα τῷδ' ἑνέπω τὴν σκευασίαν;
πότερον χλωρῷ τρίμματι βρέξας,
ἢ τῆς ἀγρίας
ἅλμης πάσμασι σῶμα λεπάνας
πυρὶ παμφλέκτῳ παραδώσω;
ἔφα τις, ὡς ἅλμῃ θερμῇ
τοῦτο φάγοι γ' ἐφθὸν ἀνὴρ
Μοσχίων φλαυλος.
Βοᾷ δ' ἄνειδος ἴδιον, ὦ Καλαΐδη·
Σὺ μὲν ἀμφὶ σῦκα καὶ ἀμφὶ τάριχ' ἀγάλλει,
τοῦ δ' ἐν ἅλμῃ παρεόντος
οὐ γεύει χαρίεντος ὄψου.

τὰ μὲν σῦκα ὡς ἂν συκοφάντην λοιδορῶν, τὰ δὲ ταρίχη μήποτε καὶ ὡς αἰσχροποιοῦντος. Καὶ ὁ Ἕρμιππος δέ φησιν ἐν τρίτῳ περὶ τῶν Ἰσοκράτους μαθητῶν, δωθινὸν

τὸν Ὑπερείδην ποιεῖσθαι νῦν τοὺς περιπάτους ἐν τοῖς ἰχθύσιν.

28. Τίμαιος δ' ὁ Ταυρομενίτης καὶ Ἀριστοτέλη τὸν φιλόσοφον ὀψοφάγον φησὶ γεγονέναι. Καὶ Μάτων δ' ὁ σοφιστὴς ὀψοφάγος ἦν. Δηλοῖ δὲ τοῦτ' Ἀντιφάνης ἐν Κιθαρῳδῷ, οὗ ἡ ἀρχή· „Οὐ ψεῦδος οὐδέν φησιν,"

Ὀφθαλμὸν ὤρυττέν τις, ὥσπερ ἰχθύος
Μάτων, προσελθών.

Ἀναξίλας δ' ἐν Μονοτρόπῳ·

Τοῦ κεστρέως κατεδήδοκεν τὸ κρανίον
ἀναρπάσας Μάτων· ἐγὼ δ' ἀπόλλυμαι.

Ὑπερβολὴ γαστριμαργίας τὰ καὶ ἁρπάζειν ἐσθίοντα, καὶ ταῦτα κρανίον κεστρέως, εἰ μὴ ἄρα οἱ περὶ ταῦτα δεινοὶ ἴσασιν ἐνόν τι χρήσιμον ἐν κεστρέως κρανίῳ, ὅπερ ἐστὶ τῆς Ἀρχεστράτου λιχνείας ἐμφανίσαι ἡμῖν.

29. Ἀντιφάνης δ' ἐν Πλουσίοις κατάλογον ποιεῖται ὀψοφάγων, ἐν τούτοις:

Εὔθυνος δ', ἔχων
σανδάλια καὶ σφραγῖδα καὶ μεμυρισμένος
τῶν πραγμάτων οὐκ οἶδ' ὅ τι ἐλογίζετο·
Φοινικίδης δὲ, Ταυρέας θ' ὁ φίλτατος,
ἄνδρες παλαιοὶ ὀψοφάγοι τοιοῦτοί τινες,
οἷοι καταβροχθίζειν ἐν ἀγορᾷ τὰ τεμάχη,
ὁρῶντες ἐξέθνησκον ἐπὶ τῷ πράγματι,
ἔφερόν τε δεινῶς τὴν ἀνοψίαν πάνυ.
Κύκλους δὲ συναγείροντες ἔλεγον ἂν τάδε,
ὡς οὐ βιωτόν ἐστιν οὐδ' ἀνασχετὸν
τῆς μὲν θαλάττης ἀντιποιεῖσθαί τινας
(343) ὑμῶν, ἀναλίσκειν τε πολλὰ χρήματα,
ὄψου δὲ μηδὲν * * εἰσπλεῖν μηδὲ γρῦ.

Τί οὖν ὄφελος τῶν νησιαρχῶν ἐστι; Δεῖ
νόμῳ κατακλεῖσαι τοῦτο, παραπομπὴν ποιεῖν
τῶν ἰχθύων. Νυνδὶ Μάτων συνήρπακε
τοὺς ἁλιέας, καὶ Διογείταν τὴ Δία
ἅπαντας ἀναπέπεικεν ὡς αὑτὸν φέρειν,
κοὐ δημοτικόν γε τοῦτο δρᾷ, τοιαῦτα φλῶν.
γάμοι δ' ἐκείνοις καὶ πότοι νεανικοὶ
ἦσαν.

Εὔφρων δὲ ἐν Μούσαις·

Φοινικίδης δ', ὡς εἶδεν ἐν πλήθει νέων
μεστὴν ζέουσαν λοπάδα Νηρείων τέκνων,
ἐπίσχετ' ὀργῇ χεῖρας ἠρεθισμένας·
τίς φησιν εἶναι δεινὸς, ἐκ κοινοῦ φαγεῖν;
τίς ἐκ μέσου τὰ θερμὰ δεινὸς ἁρπάσαι;
ποῦ Κόρυδος, ἢ Φυρόμαχος, ἢ Νείλου βία;
ἴτω πρὸς ἡμᾶς, καὶ τάχ' — οὐδὲν μεταλάβοι.

30. Τῆς αὐτῆς ἰδέας καὶ Μελάνθιος ἦν, ὁ τῆς τραγῳδίας ποιητής. Ἔγραψε δὲ καὶ ἐλεγεῖα. Κωμῳδοῦσι δ' αὐτὸν ἐπ' ὀψοφαγίᾳ Λεύκων ἐν Φράτορσιν, Ἀριστοφάνης ἐν Εἰρήνῃ, Φερεκράτης ἐν Πετάλῃ. Ἐν δὲ τοῖς Ἰχθύσιν Ἄρχιππος τῷ δράματι ὡς ὀψοφάγον δήσας, παραδίδωσι τοῖς ἰχθύσιν ἀντιβρωθησόμενον. Ἀλλὰ μὴν καὶ Ἀρίστιππος ὁ Σωκρατικὸς ὀψοφάγος ἦν· ὅστις καὶ ὑπὸ Πλάτωνός ποτε ὀνειδιζόμενος ἐπὶ τῇ ὀψοφαγίᾳ, ὥς φησι Σωτίων καὶ Ἡγήσανδρος. Γράφει δὲ οὕτως ὁ Δελφός· „Ἀρίστιππος, Πλάτωνος ἐπιτιμήσαντος αὐτῷ, διότι πολλοὺς ἰχθῦς ἠγόρασε, δυοῖν ὀβολοῖν ἔφησεν ἐωνῆσθαι. Τοῦ δὲ Πλάτωνος εἰπόντος, ὅτι καὶ αὐτὸς ἂν ἠγόρασα τοσούτου, Ὁρᾷς οὖν, εἶπεν, ὦ Πλάτων, ὅτι οὐκ ἐγὼ ὀψοφάγος, ἀλλὰ σὺ φιλάργυρος.“ Ἀντιφάνης δ' ἐν Αὐλητρί-

δι' ἣ Διδύμαις, Φοινικίδην τινὰ ἐπ' ὀψοφαγίᾳ κωμῳδῶν, φησιν·

Ὁ μὲν Μενέλαος ἐπολέμησ' ἔτη δέκα
τοῖς Τρωσὶ διὰ γυναῖκα, τὴν ὄψιν καλήν·
Φοινικίδης δὲ Ταυρέᾳ δι' ἔγχελυν.

31. Δημοσθένης δὲ ὁ ῥήτωρ Φιλοκράτην, ἐπειδὴ ἐκ τοῦ προδοτικοῦ χρυσίου πόρνας καὶ ἰχθῦς ἠγόραζεν, εἰς ἀσέλγειαν καὶ ὀψοφαγίαν λοιδορεῖ. Διοκλῆς δὲ ὁ ὀψοφάγος, ὥς φησιν Ἡγήσανδρος, πυθομένου τινὸς αὐτοῦ, πότερος χρηστότερος ἰχθύς, γόγγρος ἢ λάβραξ, Ὁ μὲν ἐφθὸς, ἔφη, ὁ δὲ ὀπτός. Ὀψοφάγος δ' ἦν καὶ Λεοντεὺς ὁ Ἀργεῖος τραγῳδὸς, Ἀθηναίων μὲν μαθητὴς, οἰκέτης δὲ γενόμενος Ἰόβα τοῦ Μαυρουσίων βασιλέως, ὡς φησιν Ἀμάραντος ἐν τοῖς περὶ σκηνῆς, γεγραφέναι φάσκων εἰς αὐτὸν τόδε τὸ ἐπίγραμμα τὸν Ἰόβαν, ὅτε κακῶς τὴν Τυρὸ πύλην ὑπεκρίνατο·

Μή με, Λεοντῆος τραγικοῦ κιναρηφάγου ἦθος
λεύσσων Τυρὸ πύλης, ἐς κακὸν ἦτορ ὄρα.
Ἤμην γάρ ποτ' ἐγὼ Βάκχῳ φίλος, οὐδέ τιν' ὧδε
γῆρυν χρυσολόβοις οὔασιν ἠγάσατο.
Νῦν δέ με χυτρόποδες, κέραμοι καὶ ξηρὰ τάγηνα
(344) χήρωσαν φωνῆς, γαστρὶ χαριζόμενον.

32. Φόρυσκον δέ φησιν Ἡγήσανδρος τὸν ἰχθυοφάγον, οὐ δυνηθέντα ὅσον ἤθελεν ἀφελεῖν τοῦ ἰχθύος, ἀλλ' ἀκολουθήσαντος αὐτῷ πλείονος, εἰπεῖν·

Τὰ δ' ἀντιτείνοντ' αὐτόπρεμν' ἀπόλλυται,

καὶ ὅλον τὸν ἰχθὺν ἀναλῶσαι. Βίων δὲ, προαρπάσαντός τινος τὰ ἐπάνω τοῦ ἰχθύος, στρέψας καὶ αὐτὸς, καὶ θαψιλῶς φαγών, ἐπεῖπεν·

Ἰνὼ δὲ ταπὶ θάτερ' ἐξειργάζετο.

Θεόκριτος δ' ὁ Χῖος, τελευτησάσης τῆς γυναικὸς Διοκλεῖ τῷ ὀψοφάγῳ· ἐπειδὴ, ποιῶν αὐτῇ τὸ περίδειπνον, πόλιν ὀψοφάγει, κλαίων ἅμα, Παῦσαι, φησὶ, κλαίων, ὦ πόνηρε· οὐδὲν γὰρ πλέον ὀψοφαγεῖν ποιήσεις. Τοῦ δ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἀγρὸν καταβεβροκότος εἰς ὀψοφαγίαν, ἐπειδὴ, θερμόν ποτε καταβροχθίσας ἰχθὺν, ἔφησε τὸν οὐρανὸν κατακεκαῦσθαι, Λοιπὸν, ἔφησεν, ἐστὶν, ὁ Θεόκριτος, σοὶ καὶ τὴν θάλασσαν ἐκπιεῖν, καὶ ἔσῃ τρία τὰ μέγιστα ἠφανικώς, γῆν καὶ θάλασσαν καὶ οὐρανόν. Κλέαρχος δὲ ἐν τοῖς περὶ βίων, φίλιχθύν τινα ἀναγράφων, φησὶν οὕτως· „Τέχνων, ὁ παλαιὸς αὐλητής, Χάρμου τοῦ αὐλητοῦ τελευτήσαντος, (ἦν δὲ φίλιχθυς,) ἀποπυρίδας ἐπὶ τοῦ μνήματος ἐνήγιζεν αὐτῷ." Καὶ Ἄλεξις δ' ὁ ποιητὴς ἦν ὀψοφάγος, ὡς ὁ Σάμιός φησι Λυγκεύς· καὶ σκωπτόμενος ὑπό τινων σπερμολόγων εἰς ὀψοφαγίαν, ἐρομένων τε ἐκείνων, τί ἂν ἥδιστα φάγοι, ὁ Ἄλεξις, Σπερμολόγους, ἔφη, πεφρυγμένους.

33. Νόθιππον δὲ τὸν τραγῳδιοποιὸν [ὃν] Ἕρμιππος ἐν ταῖς Μοίραις φησίν·

Εἰ δ' ἦν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων τῶν νῦν τοιόνδε μάχεσθαι,
καὶ βατὶς αὐτῶν ἡγεῖτ' ὀπτὴ μεγάλη, καὶ πλευρὸν ὕειον,
τοὺς μὲν ἂρ' ἄλλους οἰκουρεῖν χρῆν, πέμπειν δὲ Νόθιππον, ἕν' ὄντα.
Εἷς γὰρ, μόνος ὤν, κατεβρόχθισεν ἂν τὴν Πελοπόννησον ἅπασαν.

Ὅτι δὲ οὗτος ἦν ὁ ποιητὴς, σαφῶς παρίστησι Τηλεκλείδης ἐν Ἡσιόδοις. Μυνίσκος, ὁ τραγικὸς ὑποκριτὴς, κωμῳδεῖται ὑπὸ Πλάτωνος ἐν Σύρφαι, ὡς ὀψοφάγος, οὕτως·

Ὁδὶ μὲν Ἀναγυράσιος ὀρφώς ἐστί σοι.
θ' οὔθ' ὡς φίλος Μυνίσκος ἔσθ', ὁ Χαλκιδεύς.
Β. Καλῶς λέγεις.

Καὶ Λάμπωνα δὲ τὸν μάντιν ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις κωμῳδοῦσι Καλλίας Πεδήταις, καὶ Λύσιππος Βάκχαις. Κρατῖνος δ' ἐν Δραπέτισιν, εἰπὼν περὶ αὐτοῦ·

Λάμπωνα, τὸν οὐ βροτῶν
ψῆφος δύναται φλεγυρὰ
δείπνου φίλων ἀπείργειν·

ἐπιφέρει·

Νῦν δ' αὖθις ἐρυγγάνει.
Βρύκει γὰρ ἅπαν τὸ παρόν·
τρίγλῃ δὲ κἂν μάχοιτο.

34. Ἡδύλος δ' ἐν ἐπιγράμμασιν, ὀψοφάγους καταλέγων, Φαίδωνος μέν τινος ἐν τούτοις μέμνηται·

Φαίδων δὲ φύκει' αἰνεῖ καὶ
χορδὰς, ὁ ψάλτης. Ἔστι γὰρ ὀψοφάγος.

Ἄγιδος δ' ἐν τούτοις·

Ἑφθὸς ὁ κάλλιχθυς· νῦν ἔμβαλε τὴν βαλανάγραν,
(345) ἔλθῃ μὴ Πρωτεὺς Ἄγις ὁ τῶν λοπάδων.
Γίγνεθ' ὕδωρ καὶ πῦρ καὶ ὃ βούλεται. Ἀλλ' ἀπόκλειε.
Ἥξει γὰρ, τοιαῦτα μεταπλασθεὶς τυχὸν, ὡς Ζεὺς
χρυσορόης, ἐπὶ τήνδ' Ἀκρισίου λοπάδα.

Καὶ γυναῖκα δέ τινα Κλειὼ ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις σκώπτων, φησίν·

Ὀψοφαγεῖ Κλειώ· καταμύομεν· ἢν δὲ θελήσῃς,
ἔσθε μόνη. Δραχμῆς ἐστιν ὁ γόγγρος ἅπας.
Θὲς μόνον ἢ ζώνην, ἢ ἐνώτιον, ἤ τι τοιοῦτον
σύσσημον. Τὸ δ' ὁρᾶν μὴ μόνον οὐ λέγομεν.

ἡμετέρη σὺ Μέδουσα· λιθούμεθ' ἅπαντα πάλαι που,
οὐ Γοργοῦς, γόγγρου δ' οἱ μέλεοι λοπάδι.

35. Ἀριστόδημος δ' ἐν τοῖς γελοίοις ἀπομνημονεύμασιν Εὐφράνορά φησι, τὸν ὀψοφάγον, ἀκούσαντα, ὅτι ἄλλος ἰχθυοφάγος ἀπέθανε θερμὸν ἰχθύος τέμαχος καταπιών, ἀναφωνῆσαι, Ἱερόσυλος ὁ θάνατος. Κίνθων δὲ ὁ ὀψοφάγος, καὶ Δημύλος, (ὀψοφάγος δὲ καὶ οὗτος,) γλαύκου παρατεθέντος, ἄλλου δ' οὐδενός, ὁ μὲν τὸν ὀφθαλμὸν κατελάβετο, καὶ ὁ Δημύλος ἐπὶ τὸν ἐκείνου ὀφθαλμὸν ἐπιβαλὼν ἐβιάζετο φωνῶν, Ἄφες καὶ ἀφήσω. Ἐν δείπνῳ δέ ποτε καλῆς λοπάδος ὄψου παρατεθείσης, ὁ Δημύλος, οὐκ ἔχων ὅπως αὐτὴν μόνος καταφάγῃ, ἐνέπτυσεν εἰς αὐτήν. Ζήνων δ' ὁ Κιτιεύς, ὁ τῆς Στοᾶς κτίστης, πρὸς τὸν ὀψοφάγον, ᾧ συνέζη ἐπὶ πλείονα χρόνον, καθά φησιν Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος ἐν τῷ Ζήνωνος βίῳ, μεγάλου τινὸς κατὰ τύχην ἰχθύος παρατεθέντος, ἄλλου δ' οὐδενὸς παρεσκευασμένου, λαβὼν ὅλον ὁ Ζήνων ἀπὸ τοῦ πίνακος, οἷος ἦν, κατεσθίειν. Τοῦ δ' ἐμβλέψαντος αὐτῷ, Τί οὖν, ἔφη, τοὺς συζῶντάς σοι οἴει πάσχειν, εἰ σὺ μίαν ἡμέραν μὴ δεδύνησαι ἐνεγκεῖν ὀψοφαγίαν; Ἴστρος δέ φησι, Χοιρίλον τὸν ποιητήν, παρ' Ἀρχελάου τέσσαρας μνᾶς ἐφ' ἡμέρᾳ λαμβάνοντα, ταύτας καταναλίσκειν εἰς ὀψοφαγίαν, γενόμενον ὀψοφάγον. Οὐκ ἀγνοῶ δὲ καὶ τοὺς ἰχθυοφάγους παῖδας, ὧν Κλέαρχος μνημονεύει ἐν τῷ περὶ θινῶν, φάσκων Ψαμμίτιχον τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα παῖδας θρέψαι ἰχθυοφάγους, τὰς πηγὰς τοῦ Νείλου βουλόμενον εὑρεῖν· καὶ ἄλλους δὲ ἀδίψους ἀσκῆσαι τοὺς ἐρευνησομένους τὰς ἐν Λιβύῃ ψάμμους, ὧν ὀλίγοι διεσώθησαν. Οἶδα δὲ καὶ τοὺς περὶ Μόσσυνον τῆς Θρᾴκης βοῦς, οἳ ἰχθῦς ἐσθίουσι, παραβαλλομένους αὐτοῖς εἰς τὰς φάτνας. Φοι-

νικίδης δὲ, τοὺς ἰχθῦς παρατιθεὶς τοῖς τὰς συμβολὰς δεδωκόσι, τὴν μὲν θάλασσαν ἔλεγε κοινὴν εἶναι, τοὺς δ' ἐν αὐτῇ ἰχθῦς τῶν ὠνησαμένων.

36. Εἴρηται δὲ καὶ ὁ ὀψοφάγος, ὦ ἑταῖροι, καὶ τὸ ὀψοφαγεῖν. Ἀριστοφάνης ἐν Νεφέλαις δευτέραις·

Οὐδ' ὀψοφαγεῖν, οὐδὲ κιχλίζειν.

Κηφισόδωρος Τί·

Οὐδ' ὀψοφάγος, οὐδ' ἀδολέσχης.

Μέναιχον Ἐπιστολῇ·

Ὀψοφάγος εἰμί. Τοῦτο δ' ἐστὶ τῆς τέχνης
(346) θεμέλιος ἡμῖν. Προσπεπονθέναι τι δεῖ
τὸν μὴ τὰ παρατεθέντα λυμανούμενον.
Περφοντικῶς αὐτοῦ γὰρ οὐκ ἔσται κακός.
Ἔπειτ' ἐπὰν ᾖ καθαρὰ τἀισθητήρια,
οὐκ ἂν διαμάρτοις. Ἔψε, καὶ γεύου πυκνά.
Ἅλας οὐκ ἔχει· προσένεγκ'. Ἐπιδ', εἰ δεῖταί τινος
ἑτέρου· πάλιν γεύου· συμμετρίαν ἁρμόσῃ,
ὥσπερ λύραν, ἐπίτειν', ἕως ἂν ἡδὺς ᾖ.
Εἶθ', ὁπόταν ἤδη πάντα συμφωνεῖν δοκῇ,
εἴσαγε διὰ πασῶν Νικολάδας Μυκονίας.

Πρὸς τούτοις τοῖς ὀψοφάγοις, ἄνδρες ἑταῖροι, οἶδα καὶ τὸν παρ' Ἠλείοις τιμώμενον ὀψοφάγον Ἀπόλλωνα. Μνημονεύει δὲ αὐτοῦ Πολέμων ἐν τῇ πρὸς Ἄτταλον ἐπιστολῇ. Οἶδα δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ Πισάτιδι γραφὴν ἀνακειμένην ἐν τῷ τῆς Ἀλφειώσας Ἀρτέμιδος ἱερῷ· (Κλεάνθους δ' ἐστὶ τοῦ Κορινθίου·) ἐν ᾗ Ποσειδῶν πεποίηται θύννον τῷ Διὶ προσφέρων ὠδίνοντι, ὡς ἱστορεῖ Δημήτριος ἐν ᾠδῇ τοῦ Τρωικοῦ διακόσμου.

37. Καὶ τοσαῦτα μὲν, ἔφη ὁ Δημόκριτος, καὶ αὐτὸς ὑμῖν προσοψοφήσας, οὐκ ὀψοφαγήσων, παρῆλθον, διὰ

τὸν πάντ' ἄριστον Οὐλπιανὸν, ὃς διὰ τὰ Σύρων πάτρια καὶ ἡμᾶς τῶν ἰχθύων ἀπεστέρησεν, ἕτερ' ἐξ ἑτέρων ἀεὶ παρεισφέρων. Καίτοι γε Ἀντίπατρος ὁ Ταρσεὺς, ὁ ἀπὸ τῆς Στοᾶς, ἐν τετάρτῳ περὶ δεισιδαιμονίας λέγεσθαί φησι πρός τινων, ὅτι Γάτις, ἡ τῶν Σύρων βασίλισσα, οὕτως ἦν ὀψοφάγος, ὥστε κηρῦξαι, ἅτερ Γάτιδος μηδένα ἰχθὺν ἐσθίειν· ὑπ' ἀγνοίας δὲ τοὺς πολλοὺς αὐτὴν μὲν Ἀτεργάτιν ὀνομάζειν, ἰχθύων δὲ ἀπέχεσθαι. Μναστέας δὲ ἐν δευτέρῳ περὶ Ἀσίας φησὶν οὕτως· „Ἐμοὶ μὲν ἡ Ἀτεργάτις δοκεῖ χαλεπὴ βασίλισσα γεγονέναι, καὶ, τῶν λαῶν σκληρῶς ἐπεστατηκέναι, ὥστε καὶ ἀπονομίσαι αὐτοῖς, ἰχθὺν μὴ ἐσθίειν, ἀλλὰ πρὸς αὐτὴν ἀναφέρειν, διὰ τὸ ἀρέσαι αὐτῇ τὸ βρῶμα. Καὶ διὰ τόδε νόμιμον ἔτι διαμένειν, ἐπὰν εὔξωνται τῇ θεῷ, ἰχθῦς ἀργυροῦς ἢ χρυσοῦς ἀνατιθέναι· τοὺς δὲ ἱερεῖς πᾶσαν ἡμέραν τῇ θεῷ ἁλιθινοὺς ἰχθῦς ἐπὶ τὴν τράπεζαν ὀψοποιησαμένους παρατιθέναι, ἐφθούς τε ὁμοίως καὶ ὀπτοὺς, οὓς δὴ αὐτοὶ καταναλίσκουσιν οἱ τῆς θεοῦ ἱερεῖς.“ Καὶ μικρὸν προελθὼν πάλιν φησίν· „Ἡ δέ γε Ἀτεργάτις, ὥσπερ Ξάνθος λέγει ὁ Λυδὸς, ὑπὸ Μόψου τοῦ Λυδοῦ ἁλοῦσα κατεποντίσθη μετὰ Ἰχθύος τοῦ υἱοῦ ἐν τῇ πέρὶ Ἀσκάλωνα λίμνῃ διὰ τὴν ὕβριν, καὶ ὑπὸ τῶν ἰχθύων κατεβρώθη.“

38. Τύχα δὲ καὶ ὑμεῖς, ἄνδρες φίλοι, ἐκόντες παρελίπετε, ὡς ἱερόν τινα ἰχθὺν, τὸν παρ' Ἐφίππῳ τῷ κωμῳδιοποιῷ, ὃν φησι τῷ Γηρυόνῃ σκευάζεσθαι ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι, διὰ τούτων λέγων·

Τούτῳ δ' ὁπόταν ναέται χώρας
ἰχθύν τιν' ἕλωσ' οὐχ ἡμέριον,
τῆς περικλύστου δ' ἁλίας Κρήτης
μείζω μεγέθει, λοπάς ἐστ' αὐτῷ,

δυνατὴ τούτους χωρεῖν ἑκατόν.
(347) Καὶ περιοίκους εἶναι ταύτῃ
Σινδοὺς, Λυκίους, Μυγδονιώτας,
Κραναοὺς, Παφίους. Τούτους δ' ὕλην
κόπτειν, ὁπόταν βασιλεὺς ἔψῃ
τὸν μέγαν ἰχθύν· καὶ προσάγοντας,
καθ' ὅσον πόλεως ἕστηκεν ὄρος,
τοὺς δ' ὑποκάειν. Λίμνην δ' ἐπάγειν
ὕδατος μεστὴν εἰς τὴν ἅλμην,
τοὺς δ' ἅλας αὐτῷ ζεύγη προσάγειν
μηνῶν ὀκτὼ συνεχῶς ἑκατόν.
Περιπλεῖν δ' ἐπὶ τοῖς ἄμβωσιν ἄνω
πέντε κέλητας πεντασκάλμους,
περιαγγέλλειν τ' οὐχ ὑποκάειν
Λυκίων πρυτάνεις. Β. Ψυχρὸν τουτὶ·
παύου φυσῶν, Μακεδὼν ἄρχων·
σβέννυ Κελτούς, μὴ προσκαύσῃς.

Οὐκ ἀγνοῶ δ', ὅτι τὰ αὐτὰ ταῦτα εἴρηκεν ὁ Ἔφιππος καὶ ἐν Πελταστῇ τῷ δράματι, ἐν ᾧ καὶ ταῦτα ἐκείνοις ὑποτέτακται·

Τοιαῦθ' ὑθλῶν δειπνεῖ, καὶ ζῇ
θαυμαζόμενος μετὰ μειρακίων,
οὐ γιγνώσκων ψήφων ἀριθμούς,
σεμνὸς σεμνῶς χλανίδ' ἕλκων.

Εἰς τίνα δὲ ταῦτ' ἀποτεινόμενος ὁ Ἔφιππος εἴρηκεν, ὥρα σοι ζητεῖν, ὦ καλὲ Οὐλπιανὲ, καὶ διδάσκειν ἡμᾶς, καὶ τῶν εἰρημένων τούτων·

εἴ τί σοι ψελλόν τε καὶ δυσεύρετον,
ἐπαναδίπλαζε, καὶ σαφῶς ἐκμάνθανε.
Σχολὴ δὲ πλείων, ἢ θέλω, πάρεστί μοι,

κατα τὸν Αἰσχύλου Προμηθέα.

39. *Καὶ ὁ Κύνουλκος ἀνεβόησε, Καὶ τίν' ἂν τῶν μεγάλων οὗτος, οὐκ ἰχθύων, ἀλλὰ ζητήσεων, ἐπὶ νοῦν λάβοι; ὃς τὰς ἀκάνθας ἀεὶ ἐκλέγει ἐψητῶν τε, καὶ ἀθερινῶν, καὶ εἴ τι τούτων ἀτυχέστερόν ἐστιν ἰχθύδιον, τὰ μεγάλα τεμάχη παραπεμπόμενος.*

Καθάπερ γὰρ ἐν ταῖς γεννικαῖς εὐωχίαις,

φησὶν ἐν Ἰξίονι Εὔβουλος,

ἀμύλων παρόντων ἐσθίουσ' ἑκάστοτε
ἄνηθα καὶ σέλινα καὶ φλυαρίας
καὶ κάρδαμ' ἐσκευασμένα,

οὕτω μοι δοκεῖ καὶ ὁ λεβητοχάρων Οὐλπιανὸς, κατὰ τὸν ἐμὸν Μεγαλοπολίτην Κερκιδᾶν, μηδὲν μὲν ἐσθίειν τῶν ἀνδρὶ προσηκόντων, τηρεῖν δὲ τοὺς ἐσθίοντας, εἰ παρεῖδον ἢ ἄκανθαν, ἢ τῶν τραγανῶν τι ἢ χονδρώδες τῶν παρατεθέντων, οὐδ' ἐπὶ νοῦν βαλλόμενος τὰ τοῦ καλοῦ καὶ λαμπροῦ Αἰσχύλου, ὃς τὰς αὐτοῦ τραγῳδίας τεμάχη εἶναι ἔλεγε τῶν Ὁμήρου μεγάλων δείπνων. Φιλόσοφος δὲ ἦν τῶν πάνυ ὁ Αἰσχύλος, ὃς καὶ ἡττηθεὶς ἀδίκως ποτὲ, ὡς Θεόφραστος ἢ Χαμαιλέων ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς εἴρηκεν, ἔφη χρόνῳ τὰς τραγῳδίας ἀνατιθέναι, εἰδὼς ὅτι κομεῖται τὴν προσήκουσαν τιμήν.

40. *Πόθεν δὲ καὶ εἰδέναι δύναται, ἅπερ εἶπε Στρατόνικος ὁ κιθαριστὴς εἰς Πρόπιν, τὸν Ῥόδιον κιθαρῳδόν; Κλέαρχος γὰρ ἐν τοῖς περὶ παροιμιῶν φησιν, ὡς ὁ Στρατόνικος, θεασάμενος τὸν Πρόπιν, ὄντα τῷ μὲν μεγέθει μέγαν, τῇ δὲ τέχνῃ κακὸν, καὶ ἐλάττονα τοῦ σώματος, ἐπερωτώντων αὐτὸν ποῖός τίς ἐστιν, εἶπεν· „Οὐδεὶς κακὸς* (348) *μέγας ἰχθύς,“ αἰνισσόμενος, ὅτι πρῶτον μὲν οὐδείς ἐστιν, εἶθ' ὅτι κακὸς, καὶ πρὸς τούτοις μέγας μὲν, ἰχθὺς*

δὲ διὰ τὴν ἀφωνίαν. Θεόφραστος δ' ἐν τῷ περὶ γελοίου λεχθῆναι μὲν φησι τὴν παροιμίαν ὑπὸ τοῦ Στρατονίκου, ἀλλ' εἰς Σιμύκαν τὸν ὑποκριτήν, διελόντος τὴν παροιμίαν· „Μέγας οὐδεὶς σαπρὸς ἰχθύς." Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ναξίων πολιτείᾳ περὶ τῆς παροιμίας οὕτω γράφει· „Τῶν παρὰ Ναξίοις εὐπόρων οἱ μὲν πολλοὶ τὸ ἄστυ ᾤκουν, οἱ δὲ ἄλλοι διεσπαρμένοι κατὰ κώμας. Ἐν οὖν δή τινι τῶν κωμῶν, ἥ ὄνομα ἦν Ληστάδαι, Τελεσταγόρας ᾤκει, πλούσιός τε σφόδρα καὶ εὐδοκιμῶν καὶ τιμώμενος παρὰ τῷ δήμῳ τοῖς τ' ἄλλοις ἅπασι, καὶ τοῖς καθ' ἡμέραν πεμπομένοις. Καὶ ὅτε καταβάντες ἐκ τῆς πόλεως δυσωνοῖντό τι τῶν πωλουμένων, ἔθος ἦν τοῖς πωλοῦσι λέγειν, ὅτι μᾶλλον ἂν προέλοιντο Τελεσταγόρᾳ δοῦναι, ἢ τοσούτου ἀναδόσθαι. Νεανίσκοι οὖν τινες, ὠνούμενοι μέγαν ἰχθύν, εἰπόντος τοῦ ἁλιέως τὰ αὐτά, λυπηθέντες τῷ πολλάκις ἀκούειν, ὑποπιόντες ἐκώμασαν πρὸς αὐτόν. Δεξαμένου δὲ τοῦ Τελεσταγόρου φιλοφρόνως αὐτούς, οἱ νεανίσκοι αὐτόν τε ὕβρισαν, καὶ δύο θυγατέρας αὐτοῦ ἐπιγάμους. Ἐφ' οἷς ἀγανακτήσαντες οἱ Νάξιοι καὶ τὰ ὅπλα ἀναλαβόντες ἐπῆλθον τοῖς νεανίσκοις, καὶ μεγίστη τότε στάσις ἐγένετο, προστατοῦντος τῶν Ναξίων Λυγδάμιδος, ὃς ἀπὸ ταύτης τῆς στρατηγίας τύραννος ἀνεφάνη τῆς πατρίδος."

41. Οὐκ ἄκαιρον δὲ εἶναι νομίζω [εἰπεῖν], ἔτι καὶ αὐτὸς, ἐπειδήπερ ἐμνήσθην τοῦ κιθαριστοῦ Στρατονίκου, λέξαι τι περὶ τῆς εὐστοχίας αὐτοῦ τῶν ἀποκρίσεων. Διδάσκων γὰρ κιθαριστὰς, ἐπειδὴ ἐν τῷ διδασκαλείῳ εἶχεν ἐννέα μὲν εἰκόνας τῶν Μουσῶν, τοῦ δὲ Ἀπόλλωνος μίαν, μαθητὰς δὲ δύο, πυνθανομένου τινὸς, πόσους ἔχοι μαθητὰς, ἔφη, Σὺν τοῖς θεοῖς δώδεκα. Εἰς Μύλασσα δ' ἐπιδημήσας, καὶ κατιδὼν ναοὺς μὲν πολλοὺς, ἀνθρώπους

δὲ ὀλίγους, στὰς ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἔφη, Ἀκούετε, ναοί. Μάχων δὲ αὐτοῦ ἀναγράφει τάδε ἀπομνημονεύματα·

Στρατόνικος ἀπεδήμησεν εἰς Πέλλαν ποθ', ὃς
παρὰ πλειόνων ἔμπροσθε τοῦτ' ἀκηκοὼς,
ὡς σπληνικοὺς εἴωθεν ἡ πόλις ποιεῖν
ἐν τῷ βαλανείῳ· καταμαθὼν οὖν πλείονας
γυμναζομένους τῶν μειρακίων παρὰ τῷ πυρὶ,
κομψῶς τό τε χρῶμα καὶ τὸ σῶμ' ἠσκηκότας,
διαμαρτάνειν ἔφασκε τοὺς εἰρηκότας
αὐτῷ· καταμαθὼν δ', ἡνίκ' ἐξῄει πάλιν,
τῆς κοιλίας τὸν σπλῆν' ἔχοντα διπλάσιον,
Καθήμενος γὰρ ἐνθάδ' οὗτος φαίνεται·
τά θ' ἱμάτια τῶν εἰσιόντων λαμβάνων
τηρεῖν ἅμα καὶ τοὺς σπλῆνας εὐθέως, ἵνα
μηδ' ἡτιοῦν τοῖς ἔνδον ᾖ στενοχωρία.

Ψάλτης κακὸς Στρατόνικον ἐστιῶν ποτε,
ἐπεδείκνυτ' αὐτῷ τὴν τέχνην παρὰ τὸν πότον.
Οὔσης δὲ λαμπρᾶς καὶ φιλοτίμου τῆς δοχῆς,
ψαλλόμενος ὁ Στρατόνικος, οὐκ ἔχων δ' ὅτῳ
διαλέξεθ' ἑτέρῳ, συγκατέθλα τὸ ποτήριον,
(349) ἤπησε μεῖζον. Καὶ κυάθους πολλοὺς λαβὼν,
τῷ θ' ἡλίῳ τὴν κύλικα δείξας, συντόμως
πιὼν καθεῦδε, ταῦτ' ἐπιτρέψας τῇ τύχῃ.
Ἐπὶ κῶμον ἐλθόντων δὲ τῷ ψάλτῃ τινῶν
ἑτέρων κατὰ τύχην, ὡς ἔοικε, γνωρίμων,
ἔξοινος ὁ Στρατόνικος ἐγένετ' εὐθέως.
Προσπυνθανομένων δ' ὅ τι πολὺν πίνων ἀεὶ
οἶνον ἐμεθύσθη συντόμως, ἀπεκρίνατο,
Ὁ γὰρ ἐπίβουλος κἀναγῆς ψάλτης, ἔφη,
ὡς βοῦν ἐπὶ φάτνῃ δειπνίσας ἀπέκτονεν.

Στρατόνικος, εἰς Ἄβδηρ' ἀποδημήσας ποτὲ
ἐπὶ τὸν ἀγῶνα τὸν τιθέμενον αὐτόθι,
ὁρῶν ἕκαστον τῶν πολιτῶν κατ' ἰδίαν
κεκτημένον κήρυκα, κηρύττοντά τε
ἕκαστον αὐτῶν, ὅτε θέλοι, νουμηνίαν,
σχεδόν τε τοὺς κήρυκας ἐν τῷ χωρίῳ
ὄντας πολὺ πλείους κατὰ λόγον τῶν δημοτῶν,
ἐπ' ἄκρων ἐβάδιζε τῶν ὀνύχων ἐν τῇ πόλει
σχέδην, δεδορκὼς ἀτενὲς εἰς τὴν γῆν κάτω.
Πυνθανομένων δὲ τῶν ξένων αὐτοῦ τινος
τὸ πάθος τὸ γεγονὸς ἐξαπίνης περὶ τοὺς πόδας,
τοῦτ' εἶπε, Τοῖς ὅλοις μὲν ἔρρωμαι, ξένε,
καὶ τῶν κολάκων πολὺ μᾶλλον ἐπὶ δεῖπνον τρέχω·
ἀγωνιῶ δὲ, καὶ δέδοικα παντελῶς,
μή ποτ' ἐπιβὰς κήρυκι τὸν πόδ' ἀναπαρῶ.

Αὐλεῖν ἐπὶ τοῖς ἱεροῖσιν αὐλητοῦ κακοῦ
μέλλοντος, ὁ Στρατόνικος, Εὐφήμει, μέχρι
σπείσαντες εὐξώμεσθα, φησὶ, τοῖς θεοῖς.

Κλέων τις ἦν κιθαρῳδὸς, ὃς ἐκαλεῖτο Βοῦς,
δεινῶς ἀπάδων, τῇ λύρᾳ τ' οὐ χρώμενος.
Τούτου διακούσας ὁ Στρατόνικος εἶφ', ὅτι
ὄνος λύρας ἔλέγετο, νῦν δὲ βοῦς λύρας.

Στρατόνικος ὁ κιθαρῳδὸς ὡς Βηρισάδην
ἔπλευσεν εἰς τὸν Πόντον, ὄντα βασιλέα.
Πολλοῦ χρόνου δ' ἤδη γεγονότος, ἀποτρέχειν
ἠβούλετο Στρατόνικος εἰς τὴν Ἑλλάδα.
Ὡς δ' αὐτὸν, ὡς ἔοικεν, οὐ προσίετο,
τοῦτ' ἀποκριθῆναί φασι τῷ Βηρισάδῃ,
Σὺ γὰρ διανοεῖ, φησὶν, αὐτοῦ καταμένειν;
Ἐν τῇ Κορίνθῳ παρεπεδήμησέν ποτε

Στρατόνικος ὁ κιθαρῳδός. Εἶτα γράδιον
ἐνέβλεπεν αὐτῷ, κοὐκ ἀφίστατ' οὐδαμοῦ.
κἄθ' ὁ Στρατόνικος, Πρὸς θεῶν, μῆτερ, φράσον
τί ἔσθ' ὃ βούλει, καὶ τί μ' εἰσβλέπεις ἀεί;
Διηπόρησα, φησὶν, εἰ μήτηρ δέκα
σὲ μῆνας εἶχε κἀκράτει τῆς κοιλίας,
πόλις δ' ἔχουσά σ' ἡμέραν ἀλγεῖ μίαν.
Ἡ Νικοκρέοντος εἰσιοῦσα Βιοθέα
γυνὴ μετὰ παιδίσκης ἄβρας εἰς τὸν πότον,
ἀπεψόφησε, κἄτα τῶν Σικυωνίων
ἀμυγδάλην ἐπιβᾶσα συνέτριβεν τύχῃ.
Στρατόνικος εἶπεν, Οὐχ ὅμοιος ὁ ψόφος.
Ὑπὸ νύκτα τῆς φωνῆς δὲ ταύτης οὕνεκα
ἐν τῷ πελάγει διέλυσε τὴν παῤῥησίαν.
Ἐπιδεικνυμένου πόθ', ὡς ἔοικεν, ἐν Ἐφέσῳ
ἄφυον κιθαρῳδοῦ τὸν μαθητὴν τοῖς φίλοις,
παρὼν κατὰ τύχην ὁ Στρατόνικος τοῦτ' ἔφη,
Ὃς αὐτὸς αὑτὸν οὐ κιθ * * *
ἄλλους κιθα * * * * *

42. Κλεάρχος δ' ἐν δευτέρῳ περὶ φιλίας, Στρατόνικος (φησὶν) ὁ κιθαριστὴς, ἀναπαύεσθαι μέλλων, ἐκέλευεν ἀεὶ τὸν παῖδα προσφέρειν αὐτῷ πιεῖν, Οὐχ ὅτι διψῶ, φησὶν, ἵνα δὲ μὴ διψήσω. Ἐν δὲ Βυζαντίῳ κιθαρῳδοῦ (350) τὸ μὲν προοίμιον ᾄσαντος εὖ, ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ἀποτυγχάνοντος, ἀνέστη ἐκήρυξεν, Ὃς ἂν καταμηνύσῃ τὸν τὸ προοίμιον ᾄσαντα κιθαρῳδὸν, λήψεται χιλίας δραχμάς. Ἐρωτηθεὶς δ' ὑπό τινος, τίνες εἰσὶν οἱ μοχθηρότατοι, τῶν ἐν Παμφυλίᾳ Φασηλίτας μὲν ἔφησε μοχθηροτάτους εἶναι, Σιδήτας δὲ τῶν ἐν τῇ οἰνουμένῃ. Πάλιν δ' ἐπερωτηθεὶς, ὥς φησιν Ἡγήσανδρος, πότερα Βοιωτοὶ

βαρβαρώτεροι τυγχάνουσιν ὄντες ἢ Θετταλοὶ, Ἠλείους ἔφησεν. Ἀναστήσας δέ ποτε καὶ τρόπαιον ἐν τῇ διατριβῇ ἐπέγραψε ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΚΑΚΩΣ ΚΙΘΑΡΙΖΟΝΤΩΝ. Ἐρωτηθεὶς δὲ ὑπό τινος, τίνα τῶν πλοίων ἀσφαλέστατά ἐστι, τὰ μακρὰ ἢ τὰ στρογγύλα, Τὰ νενεωλκημένα, εἶπεν. Ἐν Ῥόδῳ δ' ἐπίδειξιν ποιούμενος, ὡς οὐδεὶς ἐπεσημήνατο, καταλιπὼν τὸ θέατρον ἐξῆλθεν, εἰπών, Ὅπου τὸ ἀδέσποτον οὐ ποιεῖτε, πῶς ἐγὼ ἐλπίζω παρ' ὑμῶν ἔρωτα λήψεσθαι; Γυμνικοὺς δὲ ἀγῶνας, ἔφη, διατιθέασιν Ἠλεῖοι, Κορίνθιοι δὲ θυμελικούς, Ἀθηναῖοι δὲ σκηνικούς. Εἰ δέ τις τούτων πλημμελοίη, μαστιγούσθωσαν Λακεδαιμόνιοι· ἐπισκώπτων τὰς παρ' αὐτοῖς ἀγομένας μαστιγώσεις, ὥς φησι Χαρικλῆς ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ ἀστικοῦ ἀγῶνος. Πτολεμαίου δὲ τοῦ βασιλέως περὶ κιθαριστικῆς πρὸς αὐτὸν διαλεγομένου φιλονεικότερον, Ἕτερόν ἐστιν, εἶπεν, ὦ βασιλεῦ, σκῆπτρον, ἕτερον δὲ πλῆκτρον· ὥς φησι Καπίτων ὁ ἐποποιὸς ἐν τετάρτῳ τῶν πρὸς Φιλόπαππον ὑπομνημάτων. Παρακληθεὶς δὲ ἀκοῦσαί ποτε κιθαρῳδοῦ μετὰ τὴν ἀκρόασιν ἔφη·

Τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δ' ἀνέευσε.
Καί τινος εἰπόντος, Τὸ ποῖον; ἔφη, Κακῶς μὲν κιθαρίζειν ἔδωκεν, ᾄδειν δὲ καλῶς ἀνέευσεν. Δοκοῦ δέ ποτε καταπεσούσης καὶ ἀποκτεινάσης ἕνα τῶν πονηρῶν, Ἄνδρες, ἔφη, δοκῶ, εἰσὶ θεοί· εἰ δὲ μή εἰσι, δοκοὶ εἰσί.

43. Ἀναγράφει δὲ καὶ τάδε, μετὰ τὰ προειρημένα τοῦ Στρατονίκου ἀπομνημονευμάτων, οὕτως. Στρατόνικος πρὸς τὸν Χρυσογόνου πατέρα, λέγοντα, ὅτι πέντε αὐτῷ ὑπάρχει οἰκεῖα· αὐτὸς μὲν γὰρ ἐρχολάβος εἶναι, τῶν δὲ υἱῶν ὁ μὲν διδάξει, ὁ δὲ αὐλήσει, Προσδεῖ γε, ἔφη ὁ Στρατόνικος, ἔτι ἑνός. Εἰπόντος δὲ Τίνος; Θεάτρου, ἔφη, οἰ-

χείου. Ἐρομένου δέ τινος, ὅ τι τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν περιναστεῖ, ἀλλ' οὐκ ἐν μιᾷ πόλει διαμένει, Παρὰ τῶν Μουσῶν ἔφη εἰληφέναι τέλος τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας, παρ' ὧν πράττεσθαι μισθὸν ἀμουσίας. Τὸν Φάανα δὲ ἔφη αὐλεῖν οὐχ Ἁρμονίαν, ἀλλὰ τὸν Κάδμον. Προσποιουμένου δὲ εἶναι Φάανος αὐλητικοῦ, καὶ ἔχειν φύσκοντος Μεγαροῖ χορὸν, Ληρεῖς, ἔφη· ἐκεῖ μὲν γὰρ οὐκ ἔχεις, ἀλλ' ἔχει. Μάλιστα δὲ θαυμάζειν ἔφη τὴν τοῦ σοφιστοῦ Σατύρου μητέρα, ὅτι ὃν οὐδεμία πόλις ἐνεγκεῖν οἵα τε δέκα ἡμέρας, ἐκείνη δέκα μῆνας ἤνεγκε. Πυνθανόμενος δ' ἐν Ἰλίῳ ἐπι-
(351) δημεῖν αὐτὸν ἐν τοῖς Ἰλιείοις, Ἀεὶ, ἔφησεν, Ἰλίῳ κακά. Μυννακοῦ δ' αὐτῷ περὶ μουσικῆς διαμφισβητοῦντος, οὐ προσέχειν αὐτῷ ἔφη, ὅτι ἀνώτερον τοῦ σφυροῦ λέγει. Τὸν δὲ φαῦλον ἰατρὸν ἀπαυθημερίζειν ἔφη ποιεῖν εἰς Ἅιδου τοὺς θεραπευομένους. Ἀπαντήσας δέ τινι τῶν γναφίμων, ὡς εἶδεν ἐσπογγισμένα τὰ ὑποδήματα καλῶς, συνηχθέσθη ὡς πράττοντι κακῶς, νομίζων οὐκ ἂν οὕτως ἐσπογγίσθαι καλῶς, εἰ μὴ αὐτὸς ἐσπόγγισεν. Ἐν Τειχιοῦντι δὲ τῆς Μιλήτου μιγάδων οἰκούντων, ὡς εὖρε πάντας τοὺς τάφους ξενικοὺς ὄντας, Ἀπίωμεν, ἔφη, παῖ· ἐνταῦθα γὰρ οἱ ξένοι ἔοικασιν ἀποθνήσκειν, τῶν δ' ἀστῶν οὐδείς. Ζήθου δὲ τοῦ κιθαριστοῦ διεξιόντος περὶ μουσικῆς, μόνῳ δὴ οὐκ ἔφη προσήκειν περὶ μουσικῆς λαλεῖν, ὅς γ', ἔφη, τὸ ἀμουσότατον τῶν ὀνομάτων εἴλου, εἰ σεαυτὸν ἀντ' Ἀμφίονος Ζῆθον καλεῖς. Μακεδόνα δέ τινα κιθαρίζειν διδάσκων ἐκπικρανθεὶς ἐπὶ τῷ μηδὲν αὐτὸν ποιεῖν τῶν δεόντων, Εἰς Μακεδονίαν, ἔφη.

44. Πρὸς βαλανείῳ ψυχρῷ καὶ φαύλῳ κεκοσμημένον ἰδὼν ἡρῷον λαμπρῶς, ὡς ἐξήλθε λελουμένος κακῶς, Οὐ θαυμάζω, ἔφη, ἔτι πολλοὶ ἀνόμενται πίνακες· ἕκαστον

γὰρ τῶν λουομένων ὡς σωθέντα ἀνατιθέναι. Ἐν Αἴνῳ δὲ ἔφη τοὺς μὲν ἀκτὼ μῆνας εἶναι ψῦχος, τοὺς δὲ τέτταρας χειμῶνα. Τοὺς δὲ Ποντικοὺς ἐκ τοῦ πολλοῦ ἥκειν πόντου· ὥσπερ ἐκ τοῦ ὀλέθρου. Τοὺς δὲ Ῥοδίους ἐκάλει λευκοὺς Κυρηναίους καὶ μνηστήρων πόλιν, τὴν δὲ Ἡράκλειαν ἀνδροκόρινθον, καὶ τὸ Βυζάντιον μασχάλην τῆς Ἑλλάδος, τοὺς δὲ Λευκαδίους ξώλους Κορινθίους, τοὺς δὲ Ἀμβρακιώτας μεμβρακιώτας. Ἐκ τῆς δὲ Ἡρακλείας ὡς ἔξῆει τὰς πύλας καὶ περιεσκόπει, ἐρομένου τινός, τί περισκοπεῖ, αἰσχύνεσθαι ἔφη, μὴ ὀφθῇ, ὥσπερ ἐκ πορνείου ἐξιών. Ἰδὼν δ' ἐν τῷ κύφωνι δεδεμένους δύο, Ὡς μικροπολιτικόν, ἔφη, τὸ μὴ δύνασθαι συμπληρῶσαι. Πρός δὲ ἁρμονικόν τινα, κηπουρὸν ὄντα πρότερον, ἀμφισβητοῦντ', αὐτῷ περὶ ἁρμονίας, ἔφη·

Ἄιδοι τὶς ἦν ἕκαστος εἰδείη τέχνην.

Ἐν Μαρωνείᾳ δὲ συμπίνων τισὶν, ἐθέλειν ἔφη γνῶναι, κατά τινα τόπον ἐστὶ τῆς πόλεως, ἐὰν κατακαλύψαντες ἄγωσιν. Εἶθ' ὡς ἦγον, καὶ ἠρώτων, Κατὰ τὸ καπηλεῖον, ἔφη. Ὅτι καπηλεῖα ἐδόκει εἶναι ἡ Μαρώνεια. Τὸν δὲ Τηλεφάνην, ἐπεὶ ἀναφυσᾶν ἤρχετο, παρακατακείμενος, Ἄνω, ἔφη, ὡς οἱ ἐρυγγάνοντες." Τοῦ δὲ βαλανέως ἐν Καρδίᾳ ῥύμμα γῆν μοχθηρὰν καὶ ὕδωρ ἁλμυρὸν παρέχοντος, πολιορκεῖσθαι ἔφη κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν.

45. Νικήσας δ' ἐν Σικυῶνι τοὺς ἀνταγωνιστὰς, ἀνέθηκεν εἰς τὸ Ἀσκληπιεῖον τρόπαιον, ἐπιγράψας· ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΟΣ ΑΠΟ ΤΩΝ ΚΑΚΩΣ ΚΙΘΑΡΙΖΟΝΤΩΝ. Ἄισαντος δέ τινος, ἤρετο, τίνος τὸ μέλος. Εἰπόντος δ', ὅτι Καρκίνου, Πολύ γε μᾶλλον, ἔφη, ἢ ἀνθρώπου. Ἐν Μαρωνείᾳ δ' ἔφη οὐ γίνεσθαι ἔαρ, ἀλλ' ἁλέαν. Ἐν Φασήλιδι δὲ πρὸς τὸν παῖδα, διαμφισβητοῦντος τοῦ

βαλανέως περὶ τοῦ ἀργυρίου· (ἦν γὰρ νόμος, πλείονος (352) λούειν τοὺς ξένους·) Ὦ μιαρέ, ἔφη, παῖ, παρὰ χαλκοῦν με μικροῦ Φασηλίτην ἐποίησας. Πρὸς δὲ τὸν ἐπαινοῦντα, ἵνα λάβῃ τὶ, αὐτὸς ἔφη μεῖζον εἶναι πτωχός. Ἐν μικρᾷ δὲ πόλει διδάσκων ἔφη, Αὕτη οὐ πόλις ἐστὶν, ἀλλὰ μόλις. Ἐν Πέλλῃ δέ πρὸς φρέαρ προσελθὼν, ἠρώτησεν, εἰ πότιμον ἐστίν. Εἰπόντων δὲ τῶν ἰμάντων, Ἡμεῖς γε τοῦτο πίνομεν· Οὐκ ἄρ', ἔφη, πότιμον ἐστίν. Ἐτύγχανον δὲ οἱ ἄνθρωποι χλωροὶ ὄντες. Ἐπακούσας δὲ τῆς Ὠδῖνος τῆς Τιμοθέου, Εἰ δ' ἐργολάβον, ἔφη, ἔτικτε καὶ μὴ θεὸν, ποίας ἂν ἠφίει φωνάς; Πολυΐδου δὲ σεμνυνομένου, ὡς ἐνίκησε Τιμόθεον ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Φιλωτᾶς, θαυμάζειν ἔφη, εἰ ἀγνοεῖ, ὅτι αὐτὸς μὲν ψηφίσματα ποιεῖ, Τιμόθεος δὲ νόμους. Πρὸς Ἄρειον δὲ τὸν ψάλτην ὀχλοῦντά τι αὐτὸν, Ψάλλ' ἐς κόρακας, ἔφη. Ἐν Σικυῶνι δὲ πρὸς νακοδέψην γεγενημένον, ἐπεὶ ἐλοιδορεῖτό τι αὐτῷ καὶ Κακόδαιμον ἔφη, Νακόδαιμον ἔφη. Τοὺς δὲ Ῥοδίους ὁ αὐτὸς Στρατόνικος σπαταλῶνας καὶ θερμοπότας θεωρῶν, ἔφη αὐτοὺς λευκοὺς εἶναι Κυρηναίους. Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν Ῥόδον ἐκάλει μνηστῆρων πόλιν, χρώματι μὲν εἰς ἀσωτίαν διαλλάττειν ἐκείνων ἡγούμενος αὐτούς, ὁμοιότητι δ' εἰς καταφέρειαν ἡδονῆς τὴν πόλιν μνηστήρων εἰκάζων.

46. Ζηλωτὴς δὲ τῶν εὐτραπέλων λόγων τούτων ἐγένετο ὁ Στρατόνικος Σιμωνίδου τοῦ ποιητοῦ, ὡς φησιν Ἔφορος ἐν δευτέρῳ περὶ εὑρημάτων, φάσκων καὶ Φιλόξενον τὸν Κυθήριον περὶ τὰ ὅμοια ἐσπουδακέναι. Φανίας δ' ὁ περιπατητικὸς ἐν δευτέρῳ περὶ ποιητῶν „Στρατόνικος (φησὶν) ὁ Ἀθηναῖος δοκεῖ τὴν πολυχορδίαν εἰς τὴν ψιλὴν κιθάρισιν πρῶτος εἰσενεγκεῖν, καὶ πρῶτος μαθητὰς τῶν ἁρμονικῶν ἔλαβε, καὶ διάγραμμα συνεστήσατο. Ἦν

δὲ καὶ ἐν τῷ γελοίῳ οὐκ ἀπίθανος." Φησὶ δὲ καὶ τελευτῆσαι αὐτὸν διὰ τὴν ἐν τῷ γελοίῳ παῤῥησίαν ὑπὸ Νικοκλέους τοῦ Κυπρίων βασιλέως φάρμακον πιόντα, διὰ τὸ σκώπτειν αὐτοῦ τοὺς υἱούς.

47. Τοῦ δ' Ἀριστοτέλους τεθαύμακα, ὃν πολυθρύλλητον πεποιήκασιν οἱ σοφοὶ οὗτοι, καλέ μου Δημόκριτε, καὶ εἰ τῶν λόγων αὐτοῦ πρεσβεύεις, ὡς καὶ τῶν ἄλλων φιλοσόφων τε καὶ ῥητόρων, τῆς ἀκριβείας, πότε μαθὼν ἢ παρὰ τίνος ἀνελθόντος ἐκ τοῦ βυθοῦ Πρωτέως ἢ Νηρέως; τί ποιοῦσιν οἱ ἰχθύες, ἢ πῶς κοιμῶνται, ἢ πῶς διαιτῶνται. Τοιαῦτα γὰρ συνέγραψεν, ὡς εἶναι κατὰ τὸν κωμῳδιοποιὸν θαύματα μωροῖς. Φησὶ γάρ, ὅτι κήρυκες μὲν καὶ πάντα τὰ ὀστρακόδερμα ἀνόχευτον αὐτῶν ἐστι τὸ γένος, καὶ ὅτι ἡ πορφύρα καὶ ὁ κήρυξ μακρόβια. Ζῆν γὰρ τὴν πορφύραν ἔτη ἓξ, πόθεν αὐτῷ εἰδέναι; Καὶ ὅτι ἐπὶ πλεῖστον χρόνον ἐν ὀχείᾳ γίνεται ἡ ἔχιδνα· καὶ ὅτι μέγιστόν ἐστιν ἡ φάττα, δεύτερον δὲ ἡ οἰνάς, ἐλάχιστον δὲ ἡ τρυγών. Πόθεν δ', ὅτι ὁ μὲν ἄῤῥην ἵππος ζῇ ἔτη πέντε καὶ τριάκοντα, ἡ δὲ θήλεια πλείω τῶν τεσσαράκοντα; βιῶναι φήσας τινὰ καὶ ἑβδομήκοντα πέντε. Ἱστορεῖ δὲ, ὅτι καὶ ἐκ τῆς τῶν φθειρῶν ὀχείας αἱ κόνιδες γεννῶνται, καὶ ὅτι ἐκ τοῦ σκώληκος μεταβάλλοντος γίνεται κάμπη, ἐξ ἧς βομβυλιός, ἀφ' οὗ ὁ νεκύδαλλος ὀνομαζόμενος. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς μελίσσας βιοῦν φησι μέχρι ἐτῶν ἓξ, τινὰς δὲ καὶ ἑπτά. Οὐκ ὤφθαι δέ φησιν οὔτε μέλισ-(353)σαν οὔτε κηφῆνα ὀχεύοντας, ὅθεν οὐκ εἶναι διιδεῖν, πότερα αὐτῶν ἄῤῥενα, ἢ θήλεα. Πόθεν δὲ, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἧσσονες μελισσῶν· ἀεὶ γὰρ αὗται τὴν ἰσότητα τοῦ βίου τηροῦσιν, οὐ μεταβαλλόμεναι, ἀλλ' ἀγείρουσαι καὶ ἀδιδάκτως ποιοῦσαι· οἱ δ' ἄνθρωποι ἧσσονες με-

λισσῶν καὶ πλήρεις οἰήσεως, ὡς ἐκεῖναι μέλιτος· πόθεν διεφήμησεν; Ἐν δὲ τῷ περὶ μακροβιότητός φησιν, ὅτι ὤπταί τις μυῖα ἔτη ἓξ ἢ ἑπτὰ ζήσασα. Τίς γὰρ τούτων ἡ ἀπόδειξις;

48. Ποῦ δὲ εἶδεν, ἐπ' ἤρατος ἑλάφου κισσὸν ἀναφύντα; Γλαῦκες δὲ, φησὶ, καὶ κόρακες ἡμέρας ἀδυνατοῦσι βλέπειν· διὸ νύκτωρ τὴν τροφὴν ἑαυτοῖς θηρεύουσι, καὶ οὐ πᾶσαν νύκτα, ἀλλὰ τὴν ἀρχέσπερον. Καὶ τὰς ἰδέας δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν οὐκ ἐμφερεῖς εἶναι. Τοῖς μὲν γὰρ γλαυκαὶ, τοῖς δὲ μέλαιναι, τοῖς δὲ χαροποί. Ἀνθρώπους δ' ὅτι παντοῖος ὁ ὀφθαλμὸς, ἠθῶν τε διαφορὰς εἶναι περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς λέγει· τοὺς μὲν γὰρ αἰγωποὺς τῶν ἀνθρώπων, πρὸς ὀξύτητα μὲν ὄψεως εὖ πεφυκέναι, τὰ δ' ἤθη βελτίστους εἶναι. Καὶ τῶν ἄλλων τοὺς μὲν ἐκτὸς ἔχειν τοὺς ὀφθαλμοὺς, τοὺς δὲ ἐντὸς, ἄλλους δὲ μέσους. Καὶ τοὺς μὲν ἐκτὸς ὀξυαπεστάτους εἶναι, τοὺς δὲ ἐκτὸς κακοηθεστάτους· οἱ δὲ μέσως, φησὶν, ἔχοντες ἐπιεικεῖς. Εἶναι δέ τινας καὶ σκαρδαμυκτικοὺς, τοὺς δ' ἀτενεῖς, τοὺς δὲ μέσους· ἀναιδεῖς δ' εἶναι τοὺς σκαρδαμυκτικοὺς, ἀβεβαίους δ' εἶναι τοὺς ἀτενεῖς· τοὺς δὲ μέσους βελτίστων ἠθῶν. Μόνον τε ἀνθρώπων τῶν ζώων τὴν κεφαλὴν ἔχειν ἐν τοῖς ἀριστεροῖς μέρεσι, τὰ δ' ἄλλα ζῶα ἐν τῷ μέσῳ. Καὶ τοὺς ἄρρενας τῶν θηλειῶν πλείονας ὀδόντας ἔχειν. Τετηρῆσθαι δέ φησί τοῦτο καὶ ἐπὶ προβάτου, καὶ ἐπὶ συὸς, καὶ ἐπὶ αἰγός. Τῶν δὲ ἰχθύων οὐδένα γεννᾶσθαι ὄρχεις ἔχοντα. Μαστοὺς δὲ οὔτ' ἰχθὺν ἔχειν, οὔτε ὄρνιθας. Δελφῖνα δὲ μόνον οὐκ ἔχειν χολήν. Ἔνιοι δέ, φησιν, ἐπὶ μὲν τῷ ἥπατι οὐκ ἔχουσι χολὴν, ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἐντέροις, ὡς ἔλοψ, καὶ συναγρὶς, καὶ σμύραινα, καὶ ξιφίας, καὶ χελιδών. Ἡ δὲ ἀμία παρ' ὅλον τὸ ἔντερον παρατεταμένην ἔχει τὴν χολήν· ἱέραξ δὲ καὶ ἰκτῖνος

πρὸς τῷ ἤπατι καὶ τοῖς ἐντέροις· ὁ δ' αἰγοκέφαλος πρὸς τῷ ἤπατι καὶ τῇ κοιλίᾳ· περιστερὰ δὲ καὶ ὄρτυξ καὶ χελιδὼν, σὶ μὲν πρὸς τοῖς ἐντέροις, οἱ δὲ πρὸς τῇ κοιλίᾳ.

49. Τὰ δὲ μαλακόδερμά φησι καὶ τὰ ὀστρακόδερμα καὶ τὰ σελαχώδη καὶ τὰ ἔντομα πλείονα χρόνον ὀχεύειν. Δελφῖνα δὲ καί τινας τῶν ἰχθύων παρακοπακλινομένους ὀχεύειν, καὶ εἶναι τῶν μὲν δελφίνων βραδεῖαν τὴν μίξιν, τῶν δὲ ἰχθύων ταχεῖαν. Ἔτι ὁ λέων, φησὶ, στερέμνια ἔχει τὰ ὀστᾶ, καὶ, κοπτομένων αὐτῶν, ὥσπερ ἐκ τῶν λίθων, πῦρ ἐκλάμπει. Δελφὶς δὲ ὀστᾶ μὲν ἔχει, καὶ οὐκ ἄκανθαν, τὰ δὲ σελάχη καὶ χόνδρον καὶ ἄκανθαν. Τῶν δὲ ζώων τὰ μὲν εἶναι χερσαῖα, τὰ δὲ ἔνυδρα, τὰ δὲ πυριγενῆ. Εἶναι δέ τινα καὶ ἐφήμερα καλούμενα, ἃ μίαν μόνην ἡμέραν ζῇν. Τὰ δὲ ἀμφίβια εἶναι, ὡς τὸν ποτάμιον ἵππον, καὶ κροκόδειλον, καὶ ἔνυδριν. Πάντα τε τὰ ζῶα δύο ἡγεμόνας ἔχειν πόδας, καρκίνον δὲ τέσσαρας. Ὅσα δ' ἔναιμά ἐστι, φησὶ, τῶν ζώων, ἢ ἄποδά ἐστιν, ἢ δίποδα, ἢ τετράποδα· ὅσα δὲ τῶν τεσσάρων πλείονας ἔχει πόδας, ἄναιμά ἐστι. Διὸ καὶ πάντα τὰ κινούμενα τέτταρσι σημείοις κινεῖται· ἄνθρωπος μὲν δύο ποσὶ καὶ χερσὶ δύο, ὄρνις δὲ δύο ποσὶ, καὶ δύο πτέρυξιν, ἔγχελυς καὶ γόγγρος δύο (354) πτερυγίοις, καὶ δύο καμπαῖς. Ἔτι τῶν ζώων τὰ μὲν ἔχει χεῖρας, ὡς ἄνθρωπος· τὰ δὲ δοκεῖ, ὡς πίθηκος. Οὐδὲν γὰρ τῶν ἀλόγων ζώων δίδωσι καὶ λαμβάνει, πρὸς ἅπερ αἱ χεῖρες ὄργανα δέδονται. Πάλιν τῶν ζώων τὰ μὲν ἄρθρα ἔχει, ὡς ἄνθρωπος, ὄνος, βοῦς, τὰ δὲ ἀναρθρά ἐστιν, οἷον ὄφεις, ὄστρεα, πλεύμονες. Πολλά τε τῶν ζώων οὐ κατὰ πᾶσαν ὥραν φαίνεται, οἷον τὰ φωλεύοντα. Καὶ ὅσα δὲ μὴ φωλεύει, οὐκ ἀεὶ φαίνεται, οἷον χελιδόνες καὶ πελαργοί.

50. Πολλὰ δὲ ἔχων ἔτι λέγειν, περὶ ὧν ἐλήρησεν ὁ φαρμακοπώλης, παύομαι, καίτοι εἰδὼς καὶ Ἐπίκουρον, τὸν φιλαληθέστατον, ταῦτ' εἰπόντα περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ περὶ ἐπιτηδευμάτων ἐπιστολῇ, ὅτι καταφαγὼν τὰ πατρῷα ἐπὶ στρατείαν ὥρμησε, καὶ ὅτι ἐν ταύτῃ πακῶς πράττων, ἐπὶ τὸ φαρμακοπωλεῖν ἦλθεν· εἶτα ἀναπεπταμένου τοῦ Πλάτωνος περιπάτου, φησὶ, παραβαλὼν ἑαυτὸν προσεπάθησε τοῖς λόγοις, οὐκ ὢν ἀφυής. Καὶ κατὰ μικρὸν εἰς τὴν θεωρουμένην ἐξῆλθεν. Οἶδα δὲ, ὅτι ταῦτα μόνος Ἐπίκουρος εἴρηκε κατ' αὐτοῦ, οὔτε δ' Εὐβουλίδης, ἀλλ' οὐδὲ Κηφισόδωρος τοιοῦτόν τι ἐτόλμησεν εἰπεῖν κατὰ τοῦ Σταγειρίτου, καίτοι καὶ συγγράμματα ἐκδόντες κατὰ τἀνδρός. Ἐν δὲ τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ ὁ Ἐπίκουρος καὶ Προταγόραν φησὶ τὸν σοφιστὴν ἐκ φορμοφόρου καὶ ξυλοφόρου πρῶτον μὲν γενέσθαι γραφέα Δημοκρίτου· θαυμασθέντα δ' ὑπ' ἐκείνου ἐπὶ ξύλων τινῶν ἰδίᾳ συνθέσει, ἀπὸ ταύτης τῆς ἀρχῆς ἀναληφθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, καὶ διδάσκειν ἐν κώμῃ τινὶ γράμματα, ἀφ' ὧν ἐπὶ τὸ σοφιστεύειν ὁρμῆσαι. Κἀγὼ δὲ, ἄνδρες συνδαιταλεῖς, ἀπὸ τῶν πολλῶν τούτων λόγων τὴν ὁρμὴν ἔχω ἐπὶ τὸ ἤδη γαστρίζεσθαι. Ἐπόντος οὖν τινος, ἔτι παρασκευάζεσθαι τοὺς μαγείρους, διὰ τὴν πολλὴν τῶν λόγων ἑστίασιν, ἵνα μὴ ψυχρὰ παρατιθῶσιν, (οὐδεὶς γὰρ ἂν φάγοι ψυχρῶν·) ὁ Κύνουλκος ἔφη, κατὰ τὸν Ἀλέξιδος τοῦ κωμῳδιοποιοῦ Μίλωνα, ἐγὼ, φησὶν,

ἂν μὴ παραθῶσι θερμά. Τἀγαθὸν Πλάτων
ἅπανταχοῦ φησ' ἀγαθὸν εἶναι. Μανθάνεις;
Τὸ δ' ἡδὺ πάντως ἡδύ, κἀκεῖ κἀνθάδε.

Οὐκ ἐχαρίστως δὲ καὶ Σφαῖρον, τὸν συσχολάσαντα μὲν Χρυσίππῳ παρὰ Κλεάνθει, μετάπεμπτον δὲ γενόμενον εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως Πτολεμαίου, κηρύττων

ποτὲ ἐν τῷ δείπνῳ παρατεθεισῶν ὀρνίθων, ἐκτείναντα τὰς χεῖρας ἐπισχεθῆναι ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὡς ψεύδει συγκατατιθέμενον. Τὸν δ' εὐστόχως ἀποφήνασθαι εἰπόντα οὐ τούτῳ συγκατατίθεσθαι, ὅτι εἰσὶν ὄρνεις, ἀλλ' ὅτι εὔλογόν ἐστι ταύτας ὄρνεις εἶναι. Διαφέρειν δὲ τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν τοῦ εὐλόγου· τὴν μὲν γὰρ ἀδιάψευστον εἶναι, τὸ δ' εὔλογον ἄλλως ἐποβαίνειν. Καὶ ἡμῖν οὖν κατὰ τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν καὶ τῶν κηρίνων περιενεχθήτω, ἵνα κἂν κατὰ τὴν ὄψιν πλανᾶσθαι δυνώμεθα, ἵνα μὴ πάντα λαλῶμεν.

(355) 51. Καὶ μελλόντων ἤδη δειπνεῖν ἐπισχεῖν ἐκέλευσεν ὁ Λάφνος, ἐπειπὼν τὸ ἐκ Μαμμακύθου Ἀριστοτάγόρου, ἢ Αὐρῶν Μεταγένους, ἰαμβεῖον·

Ὥσπερ ἐπειδὰν δειπνῶμέν ποῦ, τότε πλεῖστα λαλοῦμεν ἅπαντες.

Κἀγώ φημι ἐνδεῶς εἰρῆσθαι τὸν περὶ ἰχθύων λόγον, πολλὰ εἰρηκότων καὶ Ἀσκληπιαδῶν παίδων, Φιλοτίμου λέγω ἐν τοῖς περὶ τροφῆς καὶ Μνησιθέου τοῦ Ἀθηναίου, ἔτι δὲ Διφίλου τοῦ Σίφνίου. Οὗτος γὰρ ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ περὶ τῶν προσφερομένων τοῖς νοσοῦσι καὶ τοῖς ὑγιαίνουσί φησιν, ὅτι τῶν θαλασσίων ἰχθύων οἱ μὲν πετραῖοί εἰσιν εὔφθαρτοι, εὔχυλοι, σμηκτικοί, κοῦφοι, ὀλιγότροφοι, οἱ δὲ πελάγιοι δυσφθαρτότεροι, πολύτροφοι, δυσοικονόμητοι. Καὶ τῶν πετραίων ὁ φυκὴν καὶ ἡ φυκίς, ἁπαλώτατα ἰχθύδια ὄντα, ἄβρωμα καὶ εὔφθαρτά ἐστιν, ἡ δὲ πέρκη τούτοις προσεοικυῖα κατὰ τόπους ὀλίγῳ διαλλάττει. Οἱ δὲ κωβιοὶ ἀναλογοῦσι τῇ πέρκῃ· ὧν οἱ μικροὶ καὶ οἱ λευκοὶ ἁπαλοί εἰσιν, ἄβρωμοι, εὔχυλοι, εὔπεπτοι· οἱ δὲ χλωροὶ, (καλοῦνται δὲ καυλίναι) ξηροί εἰσι καὶ ἀλιπεῖς. Αἱ δὲ χάνναι ἁπαλόσαρκοι, σκληρότεροι δὲ τῆς

πέρκης. Ὁ δὲ σκάρος ἀπαλόσαρκος, ψαθυρὸς, γλυκὺς, κοῦφος, εὔπεπτος, εὐανάδοτος, εὐκοίλιος. Τούτων δ' ὁ πρόσφατος ὑποπτος, ἐπειδὴ τοὺς θαλαττίους λαγὼς θηρεύοντες σιτοῦνται· διὸ καὶ τὰ ἔντος χολέρας ποιητικὰ ἔχει. Ἡ δὲ καλουμένη κηρὶς ἀπαλόσαρκος, εὐκοίλιος, εὐστόμαχος· ὁ δὲ χυλὸς αὐτῆς παχύνει καὶ σμήχει. Ὀρφὸς ἢ ὀρφὼς εὔχυλος, πολύχυλος, γλίσχρος, δύσφθαρτος, πολύτροφος, οὐρητικός. Τὰ δὲ πρὸς τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ γλίσχρα, εὔπεπτα, τὰ δὲ σαρκώδη δύσπεπτα, βαρύτερα· ἀπαλώτερον δὲ τὸ οὐραῖον· φλέγματος δ' ἐστὶ δραστικὸς ὁ ἰχθὺς καὶ δύσπεπτος. Αἱ δὲ σφύραιναι τῶν γόγγρων εἰσὶ τροφιμώτεραι. Ἡ δὲ λιμναία ἔγχελυς τῆς θαλασσίας ἐστὶν εὐστομωτέρα καὶ πολυτροφωτέρα. Τῷ δὲ μελανούρῳ ἀναλογεῖ ὁ χρύσοφρυς. Σκορπίοι δὲ οἱ πελάγιοι καὶ κιρροὶ τροφιμώτεροι τῶν τεναγωδῶν τῶν ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς τῶν μεγάλων."

52. „Σπάρος δὲ δριμὺς, ἀπαλόσαρκος, ἄβρωμος, εὐστόμαχος, οὐρητικὸς, οὐκ ἄπεπτος· ταγηνιστὸς δὲ δύσπεπτος. Τρίγλη εὐστόμαχος, παραστύφουσα, σκληρόσαρκος, δύσφθαρτος, ἐφεκτικὴ κοιλίας, καὶ μάλιστα ἡ ἐξ ἀνθράκων· ἡ δὲ ἀπὸ τηγάνου βαρεῖα καὶ δύσπεπτος, κοινῶς δὲ πᾶσα αἵματος ἐκκριτική. Συνόδους καὶ χόραξ τοῦ μὲν αὐτοῦ γένους εἰσὶ, διαφέρει δ' ὁ χάραξ. Φάγρος γίνεται μὲν καὶ ποτάμιος, καλλίων δ' ἐστὶν ὁ θαλάττιος. Καπρίσκος καλεῖται μὲν καὶ μῦς, βρωμώδης δ' ἐστὶ καὶ σκληρὸς, κιθάρου δ' ἐστὶ δυσπεπτότερος· δέρμα δὲ ἔχει εὔστομον. Ῥαφὶς ἢ βελόνη, (καλεῖται δὲ καὶ ἀβλεννὴς,) δύσπεπτος, ὑγρὸς, εὐκοίλιος. Θρίσσα καὶ τὰ ὁμογενῆ, χαλκὶς καὶ ἐπίτιμος, εὐανάδοτος. Κεστρεὺς δὲ γίνεται μὲν καὶ θαλάσσιος καὶ λιμναῖος καὶ ποτάμιος. Οὗτος δὲ,

(356) φησὶ, καλεῖται καὶ ὀξύρυγχος· κορακῖνος δ' ὁ ἐκ τοῦ Νείλου. Ἧττων δ' ὁ μέλας τοῦ λευκοῦ, καὶ ὁ ἐφθὸς τοῦ ὀπτοῦ· οὗτος γὰρ καὶ εὐστόμαχος καὶ εὐκοίλιας. Σάλπη σκληρά, ἄστομος. Κρείσσων δὲ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἡ ἐν τῷ φθινοπώρῳ γινομένη· ὑγρόν τι γὰρ καὶ λεῦκόν, ἔτι δὲ καὶ ἄβρωμον ἀνίησιν. Ὁ γρύλλος ὅμοιος μέν ἐστιν ἐγχέλει, ἄστομος δέ. Ὁ δὲ ἱέραξ σκληροσαρκότερος μὲν κόκκυγος, τοῖς δ' ἄλλοις ὅμοιος· καὶ ὁ κόραξ ἱέρακος σκληρότερος. Οὐρανοσκόπος δὲ καὶ ὁ ἄγνος καλούμενος, ἢ καὶ καλλιώνυμος, βαρεῖς. Βῶξ δὲ ἐφθὸς, εὔπεπτος, εὐανάδοτον ὑγρὸν ἀνιεὶς, εὐκοίλιος· ὁ δ' ἀπ' ἀνθράκων γλυκύτερος καὶ ἁπαλώτερος. Βάκχος εὔχυλος, πολύχυλος, εὔτροφος. Τράγος οὐκ εὔχυλος, ἄπεπτος, βρωμώδης. Φῆτται, βούγλωσσοι, εὔτροφοι καὶ ἡδεῖαι. Τούτοις ἀναλογεῖ καὶ ὁ ῥόμβος. Λευκίσκοι, κέφαλοι, κεστρεῖς, μυξῖνοι, χελλῶνες ὅμοιοί εἰσι κατὰ τὴν προσφοράν, τοῦ δὲ κεφάλου καταδεέστερός ἐστιν ὁ κεστρεύς, ἥσσων δὲ ὁ μυξῖνος, τελευταῖος ὁ χελλών."

53. „Θυννὶς δὲ καὶ θύννος βαρεῖς καὶ πολύτροφοι. Ὁ δὲ καλούμενος ἀκαρνὰν γλυκύς ἐστι καὶ παραστύφων, τρόφιμος δὲ καὶ εὐέκκριτος. Ἡ δὲ ἀφύη βαρεῖά ἐστι καὶ δύσπεπτος· ὧν ἡ λευκὴ καλεῖται κωβῖτις. Καὶ ὁ ἐψητὸς δὲ, τὸ μικρὸν ἰχθύδιον, τι ὗ αὐτοῦ γένους ἐστί. Τῶν δὲ σελαχίων ὁ μὲν βοῦς κρεώδης, ὁ δὲ γαλεὸς κρείσσων ὁ ἀστερίας λεγόμενος· ὁ δὲ ἀλωπεκίας ὅμοιός ἐστι τῇ γεύσει τῷ χερσαίῳ ζώῳ, διὸ καὶ τοὐνόματος ἔτυχε. Καὶ ἡ βατὶς δὲ εὔστομος, ἡ δὲ ἀστερία βατὶς ἁπαλωτέρα καὶ εὔχυλος· ὁ δὲ λειόβατος δυσκοιλιώτερος καὶ βρωμώδης. Ἡ δὲ νάρκη δύσπεπτος οὖσα τὰ μὲν κατὰ τὴν κεφαλὴν ἁπαλά τε καὶ εὐστόμαχα ἔχει, ἔτι δὲ εὔπεπτα, τὰ δ' ἄλλα

οὖ. Κρέττονες δὲ εἰσὶν αἱ μικραὶ, καὶ μάλιστα αἱ λιτῶς ἑψόμεναι. Ἡ δὲ ῥίνη, καὶ αὐτὴ τῶν σελαχίων οὖσα, εὔπεπτός ἐστι καὶ κούφη· ἡ δὲ μείζων καὶ τροφιμωτέρα. Κοινῶς δὲ πάντα τὰ σελάχια φυσώδη ἐστὶ καὶ κρεώδη καὶ δυσκατέργαστα, πλεοναζόμενά τε τὰς ὄψεις ἀμβλύνει. Ἡ δὲ σηπία καὶ ἑψομένη μὲν ἁπαλὴ καὶ εὔστομος καὶ εὔπεπτος, ἔτι δ' εὐκοίλιος. Ὁ δ' ἀπ' αὐτῆς χυλὸς λεπτυντικός ἐστιν αἵματος, καὶ κινητικὸς τῆς δι' αἱμορροΐδων ἐκκρίσεως. Τευθὶς δὲ εὐπεπτοτέρα καὶ τρόφιμος, καὶ μᾶλλον ἡ μικρά· ἡ δὲ ἀρθὴ σκληροτέρα ἐστὶ, καὶ οὐκ εὔστομος. Ὁ δὲ πῶλυψ συνεργεῖ μὲν ἀφροδισίοις, σκληρὸς δέ ἐστι καὶ δύσπεπτος· ὁ δὲ μείζων τροφιμώτερος. Παρυγραίνει δὲ καὶ κοιλίαν ἑψόμενος ἐπὶ πλεῖον, καὶ τὸν στόμαχον ἵστησιν. Ἐμφανίζει δὲ καὶ Ἄλεξις ἐν Παμφίλῃ τοῦ πουλύποδος τὸ χρήσιμον λέγων, ὧδε·

Ἐρῶντι δὲ, Κτήσων, τί μᾶλλον συμφέρει,
ἢν νῦν φέρων πάρειμι; κῆφυκας, κτένας,
βολβοὺς, μέγαν τε πουλύπουν, ἰχθῦς θ' ἁδρούς.

Ἡ δὲ πηλαμὺς πολύτροφος μέν ἐστι καὶ βαρεῖα, οὐρητικὴ δὲ καὶ δύσπεπτος· ταριχευθεῖσα δὲ κυβίῳ, ὁμοίως εὐκοίλιος καὶ λεπτυντική. Ἡ δὲ μείζων συνοδοντὶς καλεῖται. Ἀναλογῶν μέντοι ὁ χελιδονίας τῇ πηλαμύδι σκληρότερός ἐστιν. Ἡ δὲ χελιδὼν, ἡ τῷ πουλύπῳ ἐοικυῖα, ἔχει τὸ ἀφ' (357) αὑτῆς ὑγρὸν, εὔχροιαν ποιοῦν καὶ κενοῦν αἷμα. Ὁ δὲ ὄρκυνος βορβορώδης· καὶ ὁ μείζων προσέοικε τῷ χελιδονίᾳ κατὰ τὴν σκληρότητα· τὰ δὲ ὑπογάστρια αὐτοῦ καὶ ἡ κλεὶς εὔστομα καὶ ἁπαλά. Οἱ δὲ κοσταὶ λεγόμενοι ταριχευθέντες εἰσὶ μέσοι. Ξανθίας δ' ἐπὶ ποσὸν βρομώδης ἐστὶ, καὶ ἁπαλώτερος τοῦ ὀρκύνου." Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Δίφιλος εἶρηκεν.

54. Ὁ δὲ Ἀθηναῖος Μνησίθεος ἐν τῷ περὶ ἐδεστῶν „Τῶν μειζόνων φησὶν ἰχθύων γένος ὑφ' ὧν μὲν καλεῖσθαι τμητόν, ὑπ' ἄλλων δὲ πελάγιον, οἷον χρυσόφρυς καὶ γλαύκους καὶ φάγρους. Εἰσὶ δὲ δυσκατέργαστοι· κατεργασθέντες δὲ πολλοπλασίαν τροφὴν παρέχουσι. Τὸ δὲ τῶν λεπιδωτῶν γένος, οἷον θύννων, σκόμβρων, θυννίδων, γόγγρων, καὶ τῶν τοιούτων, συμβαίνει τούτοις καὶ ἀγελαίοις εἶναι. Τὰ μὲν οὖν μήτε καθ' αὑτὰ φαινόμενα, μήτ' ἐν ταῖς ἀγέλαις ἐκφερόμενα, μᾶλλόν ἐστιν εὔπεπτα, οἷον γόγγροι καὶ καρχαρίαι καὶ τὰ τοιαῦτα. Τὰ δὲ ἀγελαῖα γένη τῶν ἰχθύων τούτων τὴν μὲν ἐδωδὴν ἡδεῖαν ἔχει· πίονα γάρ ἐστι· βαρεῖαν δὲ καὶ δυσκατέργαστον. Διὸ καὶ ταριχεύεσθαι δύναται μάλιστα, καὶ ἔστι τῶν ταριχηρῶν βέλτιστα γένη ταῦτα. Χρήσιμοι δ' εἰσὶν ὀπτοί· τήκεται γὰρ τὸ πιμελῶδες αὐτῶν. Τὰ δὲ καλούμενα ὀαρτὰ τὸ μὲν ὅλον ἐστὶν, ὅσα τραχεῖαν ἔχει τὴν ἐπίφυσιν τοῦ δέρματος, οὐ λεπίσιν, ἀλλ' οἷον ἔχουσιν αἱ βατίδες καὶ ῥῖναι. Ταῦτα δὲ πάντα ἐστὶ μὲν εὔθρυπτα, οὐκ εὐώδη δέ· καὶ τροφὰς ἐμποιεῖ τοῖς σώμασιν ὑγράς, ὑπάγει δὲ καὶ τὰς κοιλίας μάλιστα πάντων τῶν ἐψομένων ἰχθύων. Τὰ δὲ ἁπτώμενα χείρονα. Τὸ δὲ τῶν μαλακίων γένος, οἷα πουλυπόδων τε καὶ σηπιῶν καὶ τῶν τοιούτων, τὴν μὲν σάρκα δύσπεπτον ἔχει· διὸ καὶ πρὸς ἀφροδισιασμοὺς ἁρμόττουσιν. Αὐτοὶ μὲν γάρ εἰσι πνευματώδεις, ὁ δὲ τῶν ἀφροδισιασμῶν καιρὸς πνευματώδους προσδεῖται διαθέσεως. Βελτίω δὲ ταῦτα γίνεται ἑψηθέντα. Τὰς γὰρ ὑγρότητας ἔχει πονηράς· ἰδεῖν γοῦν ἔστιν, οἷας ἀφίησι πλυνόμενα. Ταύτας οὖν ἡ ἕψησις ἐκκαλεῖται τῆς σαρκός. Μαλακῆς γὰρ τῆς πυρώσεως καὶ μεθ' ὑγροῦ διδομένης οἱονεὶ πλύσις τις αὐτῶν γίνεται. Τὰ δ' ὀπτώμενα κατα-

ξηραίνει τὰς ὑγρότητας· ἔτι δὲ καὶ, τῆς σαρκὸς αὐτῶν φύσει σκληρᾶς οὔσης, κατὰ λόγον οὕτως ἔχει γίγνεσθαι αὐτά."

55. „Ἀφύαι δὲ καὶ μεμβράδες καὶ τριχίδες καὶ τἆλλα ὅσων συγκατεσθίομεν τὰς ἀκάνθας, ταῦτα πάντα τὴν πέψιν φυσώδη ποιεῖ, τὴν δὲ τροφὴν δίδωσιν ὑγράν. Τῆς οὖν πέψεως οὐχ ὁμαλιζούσης, ἀλλὰ τῶν μὲν σαρκῶν ἄγαν ταχὺ πεττομένων, τῆς δὲ ἀκάνθης σχολῇ διαλυομένης, (καὶ γὰρ ἅμα αἱ ἀφύαι καθ' αὑτὰς ἀκανθώδεις·) ἐμποδισμὸς αὐτῶν ἑκατέρου γίνεται περὶ τὴν κατεργασίαν, εἶτα φῦσαι μὲν ἀπὸ τῆς πέψεως, ὑγρασίαι δὲ ἀπὸ τῆς τροφῆς συμβαίνουσι. Βελτίω δ' ἐστὶν ἑψόμενα, τῆς δὲ κοιλίας ἐστὶν ἀνωμάλους ὑπακτικά. Τὰ δὲ καλούμενα πετραῖα, κωβιοὶ καὶ σκορπίοι καὶ ψῆτται καὶ τὰ ὅμοια, τοῖς τε σώμασιν ἡμῶν ξηράν τε δίδωσι τροφήν, εὔογκα δ' ἐστὶ καὶ τρόφιμα, καὶ πέττεται ταχέως, καὶ οὐκ ἐγκαταλείπει περιττώματα πολλά, πνευμάτων τε οὐκ ἔστι περιποιητικά. Γίνεται δ' εὐπεπτότερον ἅπαν ὄψον, ταῖς σκευασίαις ἁπλῶς ἐρτυθέν· τὰ δὲ πετραῖα καὶ τῇ ἡδονῇ ἁπλῶς σκευασθέντα. Τούτοις δ' ὅμοιόν ἐστι γένος τὸ καλούμενον μαλακόσαρκον, κίχλαι καὶ κόσσυφοι καὶ τὰ ὅμοια. Ἔστι δὲ ὑγρότερα μὲν ταῦτα ἐκείνων, πρὸς δὲ τὰς ἀναλήψεις ἀπό-
(358) λαυσιν ἔχει πλείω. Τῆς μὲν κοιλίας καὶ τῆς οὐρήσεως ὑπακτικώτερα ταῦτ' ἐστὶν ἐκείνων, διὰ τὸ καὶ τὰς σάρκας ὑγροτέρας καὶ πλείους ἔχειν τῶν προειρημένων. Χρὴ δὲ, ἐὰν μὲν τὴν κοιλίαν βούληταί τις ὑπάγειν, ἕψοντα διδόναι· μετρίως δὲ ἐχούσης, ὀπτηθέντα γίνεται τρόφιμα. Πρὸς δὲ τὰς οὐρήσεις ἀμφοτέρως σκευασθέντα χρήσιμα."

56. Οἱ δὲ τόποι τῆς θαλάσσης, ὅπου ποταμοὶ καὶ λίμναι συμβάλλουσιν, ἔτι δὲ πελάγη μεγάλα καὶ πόλπος

θαλάττης εἰσὶν, ἐνταῦθα μὲν πάντες οἱ ἰχθύες εἰσὶν ὑγρότεροι καὶ μᾶλλον πίονες ὑπάρχουσι· καὶ ἐσθίεσθαι μέν εἰσιν ἡδίους, πρὸς δὲ τὴν πέψιν καὶ τροφὴν γίνονται χείρους. Ἐν δὲ τοῖς αἰγιαλοῖς τοῖς κειμένοις πρὸς τὰ πελάγη καὶ λίαν ἀναπεπταμένοις σκληροὶ καὶ λεπτοὶ καὶ κυματοπλῆγές εἰσιν οἱ πλείους. Περὶ δὲ τοὺς ἀγχιβαθεῖς, ἐν οἷς μὴ λίαν ἔγκειται μεγάλα πνεύματα, πρὸς δὲ τούτοις εἴ που καὶ πόλεις σύνεγγύς εἰσιν, ἐνταῦθα δ' ἐστὶ τὰ πλεῖστα γένη τῶν ἰχθύων ὁμαλῶς ἄριστα καὶ πρὸς ἡδονὴν καὶ πρὸς εὐπεψίαν καὶ πρὸς τὴν τροφὴν τοῦ σώματος. Δύσπεπτοι δὲ καὶ βαρύτατοι τῶν θαλασσίων εἰσὶν οἱ μετεκβαίνοντες ἐκ τῆς θαλάσσης εἴς τε ποταμοὺς καὶ λίμνας, οἷον κεστρεὺς καὶ συλλήβδην τῶν ἰχθύων ὅσοι δύνανται βιοτεύειν ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ὕδασι. Τῶν δὲ τελείως ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ λίμναις βιοτευόντων ἀμείνους εἰσὶν οἱ ποτάμιοι· σῆψις γὰρ ὕδατος τὸ λιμναῖόν ἐστι. Καὶ τῶν ποταμίων δὲ αὐτῶν βέλτιστοί εἰσιν οἱ ἐν τοῖς ὀξυτάτοις τῶν ποταμῶν ὄντες, οἵ τε πυροῦντες· οὗτοι γὰρ οὐ γίνονται, ἐὰν μὴ ποταμὸς ὀξὺς ᾖ καὶ ψυχρὸς, διαφέρουσι δὲ τῶν ποταμίων ἰχθύων εὐπεψίᾳ."

57. Ταῦτα καὶ παρ' ἡμῶν ἔχετε, ἄνδρες φίλοι, ὀψωνησάντων κατὰ δύναμιν τὴν ἑαυτῶν ὑγιεινῶς. Κατὰ γὰρ τὸν Ἀντιφάνους Παράσιτον·

Ἐγὼ περὶ τὴν ὀψωνίαν μὲν οὐ πάνυ
ἐσπούδακ', οὐδ' αὖ συνέτεμον λίαν πάνυ,
ὡς ἄν τις ἄλλως ἐξενεχθεῖσιν * *
ὅπου * * τοῦ διαλάβοι κραιπάλην
Ἑλληνικῶς.

Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ οὕτως εἰμὶ φίλιχθυς, ὡς ὁ παρὰ τῷ αὐτῷ

ποιητῇ ἐν Βουταλίωνι, ὅπερ δρᾶμα τῶν Ἀγροίκων ἐστὶν ἑνὸς διασκευή. Φησὶ γάρ·

Καὶ μὴν δοτιάσω τήμερον
ὑμᾶς ἐγώ· σὺ δ' ἀγοράσεις ἡμῖν λαβών,
Πίστ', ἀργύριον. Β. Ἄλλως γὰρ οὐκ ἐπίσταμαι
χρηστῶς ἀγοράζειν. Φράζε δὴ φιλούμενον,
ὄψῳ τίνι χαίρεις; Α. Πᾶσι. Β. Καθ' ἕκαστον λέγε,
ἰχθὺν τίν' ἥδεως φάγοις ἄν; Α. Εἰς ἀγρὸν
ἦλθεν φέρων ποτ' ἰχθυοπώλης μαινίδας
καὶ τριγλίδας, καὶ νὴ Δί' ἤρεσεν σφόδρα
ἡμῖν ἅπασιν. Β. Εἶπας καὶ νῦν, εἰπέ μοι,
τούτων φάγοις ἄν; Α. Κἂν τις ἄλλος μικρὸς ᾖ.
Τοὺς γὰρ μεγάλους τούτους ἅπαντας νενόμικα
ἀνθροποφάγους ἰχθῦς. Β. Τί φῄς, ὦ φίλτατε;
ἀνθροποφάγους; Πῶς οὖν ἂν ἄνθροπος φάγοι;
Α. Δῆλον ὅτι ταῦτα δ' ἐστὶν Ἑλένης βρώματα,
ἃ φησιν οὗτος, μαινίδας καὶ τριγλίδας.

Ἐν δὲ τῷ Ἀγροίκῳ Ἑκάτης βρώματα ἔφη τὰς μαινίδας εἶναι καὶ τὰς τριγλίδας. Ἐκφαυλίζων δὲ καὶ Ἔφιππος τοὺς μικροὺς τῶν ἰχθύων, ἐν Φιλύρᾳ φησί·

Παππία, βούλει δραμὼν

(359) εἰς τὴν ἀγορὰν καταγοράσαι μοι; Β. Φράζε, τί.
Α. Ἰχθῦς φρονοῦντας, ὦ πάτερ· μή μοι βρέφη.
Β. Οὐκ οἶσθ', ὅτι ἡ ταὐργύριόν ἐστ' ἰσάργυρον;

58. Ἥδιστος δ' ἐστὶ καὶ ὁ παρὰ τῷ αὐτῷ ποιητῇ ἐν τοῖς Ὀβελισκάροις νεανίσκος κατασμικρύνων ἅπαντα καὶ περὶ τὴν ὀψωνίαν, καὶ λέγων ὧδε·

Ἀλλ' ἀγόρασον εὐτελῶς·
ἅπαν γὰρ ἱκανόν ἐστι. Β. Φράζε δή ποτε.
Α. Μὴ πολυτελῶς, ἀλλὰ κριθαρώδεις, ὅ τι ἂν ᾖ,

ὅσίας ἕνεκ', ἀρκεῖ· τευθίδια, σηπίδια·
κἂν κάραβός τις ᾖ λαβεῖν, εἰς ἄρκεσει,
ἢ δύ' ἐπὶ τὴν τράπεζαν· ἐγχελύδια
Θήβηθεν ἐνίοτ' ἔρχεται. Τούτων λαβέ.
ἀλεκτρυόνιον, φάττιον, περδίκιον,
τοιαῦτα. Λασύπους ἂν ἐπέλθῃ τις, φέρε.
Β. Ὡς μικρολόγος εἶ. Α. Σὺ δέ γε λίαν πολυτελής.
Β. Πάντως κρέ' ἡμῖν ἐστι. Α. Πότερ' ἔπεμψέ τις;
Α. Οὔκ, ἀλλ' ἔθυσεν ἡ γυνή· τὸ μοσχίον
τὸ τῆς Κορώνης αὔριον δειπνήσομεν.

Ὁ δὲ παρὰ Μνησιμάχῳ ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι Δύσκολος. φιλάργυρος ὢν σφόδρα, πρὸς τὸν ἀσωτευόμενον νεανίσκον φησίν·

Ἀλλ', ἀντιβολῶ σ', ἐπίταττέ μοι μὴ πολλ' ἄγαν,
μηδ' ἄγρια λίαν, μηδ' ἐπηργυρωμένα,
μέτρια δέ, τῷ θείῳ σεαυτοῦ. Β. Πῶς ἔτι
μετριώτερ', ὦ δαιμόνιε; Α. Πῶς; σύντεμνε καὶ
ἐπεξαπάτα με. Τοὺς μὲν ἰχθῦς μοι κάλει
ἰχθύδιον· ὄψον δ' ἂν λέγῃς ἕτερον, κάλει
ἀψάριον. Ἥδιον γὰρ ἀπολοῦμαι πολύ.

59. Ἐπεὶ δὲ κατὰ θεὸν ἐν τοῖς προκειμένοις, φίλτατε Οὐλπιανέ, ἢ ὑμεῖς γραμματικῶν παῖδες, εἰπατέ μοι, τίνι ἐννοίᾳ ὁ Ἔφιππος ἐν τοῖς προειρημένοις ἔφη·

Τὸ μοσχίον
τὸ τῆς Κορώνης αὔριον δειπνήσομεν.

Ἐγὼ γὰρ οἶομαι ἱστορίαν τινὰ εἶναι, καὶ ποθῶ παθεῖν. Καὶ ὁ Πλούταρχος ἔφη, Ῥοδιακὴν εἶναι λεγομένην ἱστορίαν, ἣν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀποστοματίζειν οὐ δύνασθαι, τῷ πάνυ πρὸ πολλοῦ ἐντετυχηκέναι τῷ ταῦτα περιέχοντι βιβλίῳ. Οἶδα δὲ Φοίνικα, τὸν Κολοφώνιον ἰαμβοποιὸν,

μνημονεύοντά τινων ἀνδρῶν, ὡς ἀγειρόντων τῇ κορώνῃ, καὶ λέγοντα ταῦτα·

Ἔσθλοὶ, κορώνῃ χεῖρα πρόσδοτε κριθέων
τῇ παιδὶ τἀπόλλωνος, ἢ λέκος πυρῶν,
ἢ ἄρτον, ἢ ἤμαιθον, ἢ ὅ τι τις χρῄζει·
δότ', ὦ γαθοὶ, τὶ τῶν ἕκαστος ἐν χερσὶν
ἔχει, κορώνῃ· χἄλα λήψεται χόνδρον.
Φιλεῖ γὰρ αὕτη πάγχυ ταῦτα δαίνυσθαι.
Ὁ νῦν ἅλας δοὺς, αὖθι κηρίον δώσει.
Ὦ παῖ, θύρην ἄγκλινε. Πλοῦτος ἥκουσε,
καὶ τῇ κορώνῃ παρθένος φέρει σῦκα.
Θεοὶ, γένοιτο πάντ' ἄμεμπτος ἡ κούρη,
κἀφνειὸν ἄνδρα κὠνομαστὸν ἐξεύροι·
καὶ τῷ γέροντι πατρὶ κοῦρον εἰς χεῖρας
καὶ μητρὶ κούρην εἰς τὰ γοῦνα κατθείη,
(360) θάλος, τρέφειν γυναῖκα τοῖς κασιγνήτοις.
Ἐγὼ δ', ὅπου πόδες φέρουσιν ὀφθαλμοὺς,
ἀμείβομαι Μούσαισι, πρὸς θύραις ᾄδων,
καὶ δόντι καὶ μὴ δόντι πλείονα τῶν γ' ἐῶ.

Καὶ ἐπιτέλει δὲ τοῦ ἰάμβου φησίν·

Ἀλλ', ὦ γαθοὶ, πορέξαθ' ἓν μυχὸς πλουτεῖ
δόμου. Λὸς, ὤναξ, καὶ σὺ, πολλά μοι, νύμφη.
Νόμος, κορώνῃ χεῖρα δοῦν' ἐπαιτούσῃ.
Εἰδὼς τοιαῦτα, δός τι, καὶ καταχρήσει.

Κορωνισταὶ δὲ ἐκαλοῦντο οἱ τῇ κορώνῃ ἀγείροντες, ὡς φησι Πάμφιλος ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τοῖς περὶ ὀνομάτων· καὶ τὰ ᾀδόμενα δὲ ὑπ' αὐτῶν κορωνίσματα καλεῖται, ὡς ἱστορεῖ Ἀγνοκλῆς ὁ Ῥόδιος ἐν Κορωνισταῖς.

60. Καὶ χελιδονίζειν δὲ καλεῖται παρὰ Ῥοδίοις ἀγερμός τις ἄλλος, περὶ οὗ Θέογνις φησιν ἐν δευτέρῳ περὶ

τῶν ἐν Ῥόδῳ θυσιῶν, γράφων οὕτως· „Εἶδος δέ τι τοῦ ἀγείρειν χελιδονίζειν οἱ Ῥόδιοι καλοῦσιν, ὃ γίνεται τῷ Βοηδρομιῶνι μηνί. Χελιδονίζειν δὲ λέγεται διὰ τὸ εἰωθὸς ἐπιφωνεῖσθαι·

Ἦλθ', ἦλθε χελιδών,
καλὰς ὥρας ἄγουσα
καλοὺς ἐνιαυτούς,
ἐπὶ γαστέρα λευκά,
ἐπὶ νῶτα μέλαινα.
Παλάθαν οὐ προκυκλεῖς
ἐκ πίονος οἴκου,
οἴνου τε δέπαστρον,
τυροῦ τε κάνιστρον
καὶ πυρῶν;
ἃ χελιδὼν καὶ λεκιθίταν
οὐκ ἀπωθεῖται. Πότερ' ἀπίωμες, ἢ λαβώμεθα;
εἰ μέν τι δώσεις· εἰ δὲ μή, οὐκ ἐάσομες.
ἢ τὰν θύραν φέρωμες, ἢ θὐπέρθυρον,
ἢ τὰν γυναῖκα τὰν ἔσω καθημέναν.
μικρὰ μέν ἐστι, ῥᾳδίως μὶν οἴσομες.
Ἐὰν φέρῃς δέ τι, μέγα δή τι καὶ φέροις.
ἄνοιγ' ἄνοιγε τὰν θύραν χελιδόνι.
οὐ γὰρ γέροντές ἐσμεν, ἀλλὰ παιδία.

Τὸν δὲ ἀγερμὸν τοῦτον κατέδειξε πρῶτος Κλεόβουλος ὁ Λίνδιος ἐν Λίνδῳ χρείας γενομένης συλλογῆς χρημάτων.

61. Ἐπεὶ δὲ Ῥοδιακῶν ἱστοριῶν ἐμνήσθημεν, ἰχθυολογήσων καὶ αὐτὸς ὑμῖν ἔρχομαι ἀπὸ τῆς καλῆς Ῥόδου, ἣν εὔιχθυν εἶναί φησιν ὁ ἥδιστος Λυγκεύς. Ἔργιας οὖν ὁ Ῥόδιος ἐν τοῖς περὶ τῆς πατρίδος, προειπὼν τινὰ περὶ τῶν κατοικησάντων τὴν νῆσον Φοινίκων, φησὶν, ὡς „Οἱ

περὶ Φάλανθον ἐν τῇ Ἰαλυσῷ πόλιν ἔχοντες ἰσχυροτάτην τὴν Ἀχαΐαν καλουμένην, καὶ δαιτὸς ἐγκρατεῖς ὄντες, χρόνον πολὺν ἀντεῖχον Ἰφίκλῳ πολιορκοῦντι. Ἦν γὰρ αὐτοῖς καὶ θέσφατον ἐν χρησμῷ τινι λελεγμένον, ἕξειν τὴν χώραν, ἕως κόρακες λευκοὶ γένωνται, καὶ ἐν τοῖς κρατῆρσιν ἰχθύες φανῶσιν. Ἐλπίζοντες οὖν τοῦτ' οὐδέποτ' ἔσεσθαι, καὶ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ῥᾳθυμοτέρως εἶχον. Ὁ δ' Ἴφικλος, πυθόμενος παρά τινος τὰ τῶν Φοινίκων λόγια, καὶ ἐνδρεύσας τοῦ Φαλάνθου πιστόν τινα πορευόμενον ἐφ' ὕδωρ, ᾧ ὄνομα ἦν Λάρκας, καὶ πίστεις πρὸς αὐτὸν ποιησάμενος, θηρεύσας ἰχθύδια ἐκ τῆς κρήνης, καὶ ἐμβαλὼν εἰς ὑδρεῖον, ἔδωκε τῷ Λάρκᾳ, καὶ ἐκέλευσε φέροντα τὸ ὕδωρ τοῦτο ἐκχέαι εἰς τὸν κρατῆρα, ὅθεν τῷ Φαλάνθῳ ὠνοχοεῖτο. Καὶ ὁ μὲν ἐποίησε ταῦτα· ὁ δὲ Ἴφικλος κό-
(361) ρακας θηρεύσας, καὶ ἀλείψας γύψῳ, ἀφῆκε. Φάλανθος δ', ἰδὼν τοὺς κόρακας, ἐπορεύετο καὶ ἐπὶ τὸν κρατῆρα. Ὡς δὲ καὶ τοὺς ἰχθῦς εἶδεν, ὑπέλαβε τὴν χώραν οὐκ ἔτι αὐτῶν εἶναι, καὶ ἐπεκηρυκεύσατο πρὸς τὸν Ἴφικλον, ὑπόσπονδος ὑπεξελθεῖν ἀξιῶν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ. Συγκαταθεμένου δὲ τοῦ Ἰφίκλου, ἐπιτεχνᾶται ὁ Φάλανθος τοιόνδε τι. Καταβαλὼν ἱερεῖα, καὶ τὰς κοιλίας ἐκκαθάρας, ἐν ταύταις ἐπειρᾶτο ἐξάγειν χρυσίον καὶ ἀργύριον. Αἰσθόμενος δὲ ὁ Ἴφικλος διεκώλυσε. Προσφέροντός τε τοῦ Φαλάνθου τὸν ὅρκον, ὃν ὤμοσεν, ἐάσειν ἐξάγεσθαι, ὅ τι κατὰ γαστρὸς αἴρονται, ἀντισοφίζεται, πλοῖα αὐτοῖς διδοὺς, ἵνα ἀποκομισθῶσι, παραλύσας τὰ πηδάλια καὶ τὰς κώπας καὶ τὰ ἱστία, ὀμόσαι φήσας πλοῖα παρέξειν, ἄλλο δὲ οὐδέν. Ἐν ἀπορίᾳ δὲ οἱ Φοίνικες ἐχόμενοι, πολλὰ μὲν τῶν χρημάτων κατώρυσσον, ἐπισημαινόμενοι τοὺς τόπους, ἵν' ὕστερόν ποτε ἀνέλωνται ἀφικό-

μενοι, πολλὰ δὲ τῷ Ἰφίκλῳ κατέλειπον. Ἀπαλλαγέντων οὖν τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐκ τῆς χώρας τῶν Φοινίκων, κατέσχον τὰ πράγματα οἱ Ἕλληνες." Τὰ δ' αὐτὰ ἱστορήσας καὶ Πολύζηλος ἐν τοῖς Ῥοδιακοῖς „Τὰ περὶ ἰχθύων (φησὶ) καὶ τῶν κοράκων μόνοι ἤδεσαν ὁ Φάκας, καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, Δορκία. Αὕτη δ' ἐρασθεῖσα τοῦ Ἰφίκλου, καὶ συνθεμένη περὶ γάμου διὰ τῆς τροφοῦ, ἔπεισε τὸν φέροντα τὸ ὕδωρ ἰχθῦς ἀγαγεῖν, καὶ ἐμβαλεῖν εἰς τὸν κρατῆρα, καὶ αὐτὴ δὲ τοὺς κόρακας λευκάνασα ἀφῆκεν."

62. Κρεόφυλος δ' ἐν τοῖς Ἐφεσίων Ὥροις „Οἱ τὴν Ἔφεσον (φησὶ) κτίζοντες, πολλὰ ταλαιπωρηθέντες ἀπορίᾳ τόπου, τὸ τελευταῖον πέμψαντες εἰς θεοῦ, ἠρώτων, ὅπου τὸ πόλισμα θῶνται. Ὁ δ' αὐτοῖς ἔχρησεν, ἐνταῦθα οἰκίζειν πόλιν, ᾗ ἂν ἰχθὺς δείξῃ, καὶ ὗς ἄγριος ὑφηγήσηται. Λέγεται οὖν, ὅπου νῦν ἡ κρήνη ἐστὶν Ὑπέλαιος καλουμένη, καὶ ὁ ἱερὸς λιμήν, ἁλιέας ἀριστοποιεῖσθαι, καὶ τῶν ἰχθύων τινὰ ἀποθορόντα σὺν ἀνθρακιᾷ εἰσπεσεῖν εἰς φορυτόν, καὶ ἁφθῆναι ὑπ' αὐτοῦ λόχμην, ἐν ᾗ ἔτυχεν ὗς ἄγριος ὤν· ὃς, ὑπὸ τοῦ πυρὸς θορυβηθείς, ἐπέδραμε τοῦ ὄρους ἐπὶ πολύ, ὃ δὴ καλεῖται Τρηχεῖα, καὶ πίπτει ἀκοντισθείς, ὅπου καὶ νῦν ἐστιν ὁ τῆς Ἀθηνᾶς ναός. Καὶ διαβάντες οἱ Ἐφέσιοι ἐκ τῆς νήσου, ἔτεα εἴκοσιν ἓν οἰκήσαντες, τῷ εἰκοστῷ δευτέρῳ κτίζουσι Τρηχεῖαν καὶ τὰ ἐπὶ Κόρησσον, καὶ ἱερὸν Ἀρτέμιδος ἐπὶ τῇ ἀγορᾷ ἱδρύσαντο, Ἀπόλλωνός τε τοῦ Πυθίου ἐπὶ τῷ λιμένι."

63. Τοιούτων οὖν ἔτι πολλῶν λεγομένων, τότ' ἐξάκουστος ἐγένετο κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν αὐλῶν τε βόμβος καὶ κυμβάλων ἦχος, ἔτι δὲ τυμπάνων κτύπος, μετὰ ᾠδῆς ἅμα γινόμενος. Ἔτυχε δὲ οὖσα ἑορτή, τὰ Παίλια μὲν πάλαι καλούμενα, νῦν δὲ Ῥωμαῖα, τῇ τῆς πόλεως Τύχῃ

ναοῦ καθαρυμένου ὑπὸ τοῦ πάντ᾽ ἀρίστου καὶ μουσικωτάτου βασιλέως Ἁδριανοῦ. Ἐκείνην τὴν ἡμέραν κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἐπίσημον ἄγουσι πάντες οἱ τὴν Ῥώμην κατοικοῦντες καὶ οἱ ἐνεπιδημοῦντες τῇ πόλει. Ὁ οὖν Οὐλπιανός, Ἄνδρες, ἔφη, τί τοῦτο;

(362) Εἰλαπίνη, ἠὲ γάμος; ἐπεὶ οὐκ ἔρανος τάδε γ᾽ ἐστί.

Καί τινος εἰπόντος, ὅτι βαλλίζουσιν οἱ κατὰ τὴν πόλιν ἅπαντες τῇ θεῷ, Ὦ λῷστε, ὁ Οὐλπιανὸς γελάσας ἔφη, καὶ τίς Ἑλλήνων τοῦτο βαλλισμὸν ἐκάλεσε; δέον εἰρηκέναι κωμάζουσιν, ἢ χορεύουσιν, ἤ τι ἄλλο τῶν εἰρημένων. Σὺ δὲ ἡμῖν, ἐκ τῆς Συβούρας ὄνομα πριάμενος,

Ἀπώλεσας τὸν οἶνον, ἐπιχέας ὕδωρ.

Καὶ ὁ Μυρτίλος ἔφη, Ἀλλὰ μὴν καὶ Ἑλληνικώτερον ἀποδείξω σοὶ τὸ ὄνομα, ὦ φιλεπιτιμητά. Πάντας γὰρ ἐπιστομίζειν πειρώμενος, οὐδενὸς μὲν ἀμαθίαν κατέγνως, σαυτὸν δ᾽ ἀποφαίνεις κενότερον λεβηρίδος. Ἐπίχαρμος, ὦ θαυμασιώτατε, ἐν τοῖς Θεαροῖς μέμνηται τοῦ βαλλισμοῦ, καὶ οὐ μακρὰν ἐστι τῆς Σικελίας ἡ Ἰταλία. Ἐν οὖν τῷ δράματι οἱ θεαροὶ, καθορῶντες τὰ ἐν Πυθοῖ ἀναθήματα, καὶ περὶ ἑκάστου λέγοντές, φασι καὶ τάδε·

Λέβητες χάλκεοι,
κρατῆρες, ὄδελοί. Τοῖς γα μὰν ὑποδέλοις
καὶ λαπε βαλλιζόντεσσι ὀσσον χρῆμα εἴη.

Καὶ Σώφρων δ᾽ ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Νυμφοπόνῳ φησί· „Κἤπειτα λαβὼν προῆιχε, τοὶ δ᾽ ἐβάλλιζον.“ Καὶ πάλιν· „Βαλλίζοντες τὸν θάλαμον σκάτους ἐνέπλησεν.“ Ἀλλὰ μὴν καὶ Ἄλεξις ἐν Κουρίδι φησί·

Καὶ γὰρ ἐπὶ κῶμον * * ἀνθρώπων ὁρῶ
πλῆθος προσιὸν, ὡς τῶν καλῶν τε κἀγαθῶν

ἐνθάδε συνόντων. Μὴ γένοιτό μοι μόνῳ
νήστιν ἀπαντῆσαι καλῶς πεπραγόσιν
ὑμῖν περὶ τὸν βαλλισμόν· οὐ γὰρ ἄν ποτε
θοἰμάτιον ἀπενέγκαιμι μὴ φύσας πτερά.

Οἶδα δὲ καὶ ἀλλαγόθι τοὔνομα, καὶ ἀναπεμπασάμενος ἔξοίσω.

64. Σὺ δὲ ἡμῖν δίκαιος εἶ λέγειν, ὃ καὶ τῶν Ὁμηρικῶν μεμνημένος τούτων·

Τίς δαίς, τίς δὲ ὅμιλος ὅδ' ἔπλετο; τίπτε δέ σε χρεών;
εἰλαπίνη ἦὲ γάμος; ἐπεὶ οὐκ ἔρανος τάδε γ' ἐστίν·

τὴν διαφέρει ἀλλήλων. Ἐπεὶ δὲ σιγᾷς, ἐγὼ ἐρῶ. Κατὰ γὰρ τὸν Συρακόσιον ποιητὴν

Τὰ πρὸ τοῦ δύ' ἄνδρες ἔλεγον, εἷς ἐγὼν ἀποχρέα.

Τὰς θυσίας καὶ τὰς λαμπροτέρας παρασκευὰς ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ εἰλαπίνας, καὶ τοὺς τούτων μετέχοντας εἰλαπιναστάς. Ἔρανοι δέ εἰσιν αἱ ἀπὸ τῶν συμβαλλομένων εἰσαγωγαὶ, ἀπὸ τοῦ συνεραν καὶ συμφέρειν ἕκαστον. Καλεῖται δὲ ὁ αὐτὸς καὶ ἔρανος καὶ θίασος καὶ οἱ συνιόντες ἐρανισταὶ καὶ συνθιασῶται. Καλεῖται δὲ καὶ ὁ τῷ Διονύσῳ παρεπόμενος ὄχλος θίασος, ὡς Εὐριπίδης φησίν·

Ὁρῶ δὲ θιάσους τρεῖς γυναικείων χορῶν.

Τοὺς μὲν οὖν θιάσους ἀπὸ τοῦ θεοῦ πρυσηγόρευον. Καὶ γὰρ αὐτοὺς τοὺς θεοὺς οἱ Ἀχαιοὶ σιοὺς φασι. Τὰς δ' εἰλαπίνας ἀπὸ τῆς ἐν αὐταῖς παρασκευῆς γινομένης καὶ δαπάνης. Λαφύττειν γὰρ καὶ λαπάζειν, τὸ ἐκκενοῦν καὶ ἀναλίσκειν. Ὅθεν καὶ ἐπὶ τοῦ πορθεῖν τὸ ἀλαπάζειν οἱ ποιηταὶ τίττουσι, καὶ τὰ διαρπαζόμενα κατὰ τὴν λάφυξιν λάφυρα. Τὰς δὲ τοιαύτας εὐωχίας Αἰσχύλος καὶ Εὐ-
(363) ριπίδης εἰλαπίνας ἀπὸ τοῦ λελαπάχθαι. Λάπτειν

δὲ τὸ τὴν τροφὴν ἐκπέττειν, καὶ κενούμενον λαγαρὸν γίγνεσθαι. Ὅθεν ἀπὸ μὲν τοῦ λαγαροῦ ἡ λαγών, ὥσπερ καὶ λάγανον, ἀπὸ δὲ τοῦ λαπάττειν λαπάρα. Λαφύττειν δέ ἐστι τὸ δαψιλῶς καὶ ἐπὶ πολὺ λαπάττειν, καὶ ἐκκενοῦν. Τὸ δὲ δαπανᾶν ἀπὸ τοῦ δάπτειν λέγεται. Καὶ τοῦτο δὲ τοῦ δαψιλοῦς ἔχεται· διόπερ ἐπὶ τῶν ἁπλήστως καὶ θηριωδῶς ἐσθιόντων τὸ δάψαι καὶ δαρδάψαι. Ὅμηρος·

Ἀλλ' ἄρα τόν γε κύνες τε καὶ οἰωνοὶ κατέδαψαν.

Τὰς δ' εὐωχίας ἐκάλουν οὐκ ἀπὸ τῆς ὀχῆς, ἥ ἐστι τροφή, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ κατὰ ταῦτα εὖ ἔχειν. Εἰς ἃς δὴ συνιόντες οἱ τὸ θεῖον τιμῶντες, καὶ εἰς εὐφροσύνην καὶ ἄνεσιν αὑτοὺς μεθιέντες, τὸ μὲν ποτὸν μέθυ, τὸν δὲ τοῦτο δωρησάμενον θεὸν Μεθυμναῖον καὶ Λυαῖον καὶ Εὔιον καὶ Ἴήιον προσηγόρευον, ὥσπερ καὶ τὸν μὴ σκυθρωπὸν καὶ σύννουν ἱλαρόν. Διὸ καὶ τὸ δαιμόνιον ἵλεων ἠξίουν γίνεσθαι, ἐπιφωνοῦντες ἰὴ ἰή. Ὅθεν καὶ τὸν τόπον, ἐν ᾧ τοῦτο ἔπραττον, ἱερὸν ὠνόμαζον. Ὅτι δὲ τὸν αὐτὸν ἵλεων καὶ ἱλαρὸν ἔλεγον, δηλοῖ Ἔφιππος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι Ἐμπολή· περὶ ἑταίρας δέ τινος λέγει·

Ἔπειτά γ' εἰσιόντ', ἐὰν λυπούμενος
τύχῃ τις ἡμῶν, ἐκολάκευσεν ἡδέως·
ἐφίλησεν, οὐχὶ συμπιέσασα τὸ στόμα,
ὥσπερ πολέμιος, ἀλλὰ τοῖσι στρουθίοις
χαυνοῦσ' ὁμοίως· ἦσε, παρεμυθήσατο,
ἐποίησέ θ' ἱλαρόν, εὐθέως τ' ἀφεῖλε πᾶν
αὐτοῦ τὸ λυπεῖν, κἀπέδειξεν ἵλεων.

65. Οἱ δ' ἀρχαῖοι καὶ τοὺς θεοὺς ἀνθρωποειδεῖς ὑποστησάμενοι, καὶ τὰ περὶ τὰς ἑορτὰς διέταξαν. Ὁρῶντες γὰρ, ὡς τῆς μὲν ἐπὶ τὰς ἀπολαύσεις ὁρμῆς οὐχ οἷόν τε τοὺς ἀνθρώπους ἀποστῆσαι, χρήσιμον δὲ καὶ συμφέ-

ρον τοῖς τοιούτοις εὐτάκτως καὶ κοσμίως ἐθίζειν χρῆσθαι, χρόνον ἀφορίσαντες, καὶ τοῖς θεοῖς προθύσαντες, οὕτω μεθῆκαν αὐτοὺς εἰς ἄνεσιν, ἵν' ἕκαστος, ἡγούμενος, ἥκειν τοὺς θεοὺς ἐπὶ τὰς ἀπαρχὰς καὶ τὰς σπονδὰς, μετὰ αἰδοῦς τὴν συνουσίαν ποιῆται. Ὅμηρος γοῦν φησιν·

„Ἦλθε δ' Ἀθήνη, ἱρῶν ἀντήσουσα.“ Καὶ ὁ Ποσειδῶν

Αἰθίοπας μετεκίαθε τηλόθ' ἐόντας,
ἀντιόων ταύρων τε καὶ ἀρνειῶν ἑκατόμβης.

καὶ ὁ Ζεὺς

Χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα, θεοὶ θ' ἅμα πάντες ἕποντο.

Κἂν ἄνθρωπος δέ που παρῇ πρεσβύτερος καὶ τῇ προαιρέσει σπουδαῖος, αἰδοῦνται λέγειν τι τῶν ἀσχημόνων, ἢ καὶ πράττειν, ὡς καὶ Ἐπίχαρμός πού φησιν·

Ἀλλὰ καὶ σιγῆν ἀγαθὸν, ὅκκα παρέοντι κάρρονες.

Ὑπολαμβάνοντες οὖν, τοὺς θεοὺς πλησίον αὐτῶν εἶναι, τὰς ἑορτὰς κοσμίως καὶ σωφρόνως διῆγον. Ὅθεν οὔτε κατακλίνεσθαι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθος, ἀλλὰ δαινυθ' ἑζόμενοι· οὔτ' εἰς μέθην πίνειν, ἀλλ' ἐπεὶ ἔσπεισάν τ' ἔπιόν θ', ὅσον ἤθελε θυμὸς, ἔβαν οἰκόνδε ἕκαστος.

66. Οἱ δὲ νῦν προσποιούμενοι θεοῖς θύειν, καὶ συγκαλοῦντες ἐπὶ τὴν θυσίαν τοὺς φίλους καὶ τοὺς (364) οἰκειοτάτους, καταρῶνται μὲν τοῖς τέκνοις, λοιδοροῦνται δὲ ταῖς γυναιξὶ, καλαβρίζουσι τοὺς οἰκέτας, ἀπειλοῦσι τοῖς πολλοῖς, μονονουχὶ τὸ τοῦ Ὁμήρου λέγοντες·

Νῦν δ' ἔρχεσθ' ἐπὶ δεῖπνον, ἵνα ξυνάγωμεν Ἄρηα,

ἐπὶ νοῦν οὐ λαμβάνοντες τὰ εἰρημένα ὑπὸ τοῦ τὸν Χείρωνα πεποιηκότος, εἴτε Φερεκράτης ἐστὶν, εἴτε Νικόμαχος ὁ ῥυθμικὸς, ἢ ὅστις δή ποτε·

Μηδὲ σύ γ' ἄνδρα φίλον καλέσας ἐπὶ δαῖτα θάλειαν,
ἄχθου ὁρῶν παρεόντα· κακὸς γὰρ ἀνὴρ τόδε ῥέζει·

ἀλλὰ μάλ᾽ εὔκηλος τέρπου φρένα, τέρπε τ᾽ ἐκεῖνον.
Νῦν δὲ τούτων μὲν οὐδ᾽ ὅλως μέμνηνται, τὰ δὲ ἑξῆς αὐτῶν ἐκμανθάνουσιν, ἅπερ πάντα ἐκ τῶν εἰς Ἡσίοδον ἀναφερομένων μεγάλων Ἠοίων [καὶ μεγάλων Ἔργων] παρῴδηται·

Ἡμῶν δ᾽ ἤν τινά τις καλέσῃ θύων ἐπὶ δεῖπνον,
ἀχθόμεθ᾽, ἢν ἔλθῃ, καὶ ὑποβλέπομεν παρεόντα,
χὤττι τάχιστα θύρας ἐξελθεῖν βουλόμεθ᾽ αὐτόν.
Εἶτα γνούς, πως τοῦθ᾽ ὑποδεῖται, κατά τις εἶπε
τῶν ξυμπινόντων, Ἤδη σύ; τί οὐχ ὑποπίνεις;
οὐχ ὑπολύσεις σαυτόν; Ὁ δ᾽ ἄχθεται αὐτὸς ὁ θύων
τῷ κατακωλύοντι, καὶ εὐθὺς ἔλεξ᾽ ἐλεγεῖα·
„Μηδένα μήτ᾽ ἀέκοντα μένειν κατέρυκε παρ᾽ ἡμῖν,
μήθ᾽ εὖδοντ᾽ ἐπέγειρε, Σιμωνίδη·“ οὐ γὰρ ἐπ᾽ οἴνοις
τοιαυτὶ λέγομεν, δειπνίζοντες φίλον ἄνδρα;

Ἔτι δὲ καὶ ταῦτα προστίθεμεν·

Μηδὲ πολυξείνου δαιτὸς δυσπέμφελον εἶναι
ἐκ κοινοῦ· πλείστη τε χάρις, δαπάνη τ᾽ ὀλιγίστη.

67. Καὶ θύοντες μὲν τοῖς θεοῖς, ὀλίγιστα εἰς τὰς θυσίας καὶ τὰ τυχόντα δαπανῶμεν, ὥσπερ ὁ καλὸς Μένανδρος ἐν τῇ Μέθῃ παρίστησιν·

Εἶτ᾽ οὐχ ἅπαντα πράττομεν καὶ θύομεν;
ὅπου γε τοῖς θεοῖς μὲν, ἠγορασμένον
δραχμῶν ἄγαν προβάτιον ἀγαπητὸν δέκα,
αὐλητρίδας δὲ, καὶ μύρον, καὶ ψαλτρίας,
Μενδαῖον, Θάσιον, ἐγχέλεις, τυρὸν, μέλι·
μικροῦ ταλάντου γίγνεται τὸ κατὰ λόγον.
Δραχμῶν μὲν ἀγαθὸν ἄξιον λαβεῖν δέκα
ἡμᾶς, ἐὰν καὶ καλλιερηθῇ τοῖς θεοῖς·
τούτων δὲ πρὸς τιοῦτ᾽ ἂν ἐλεῖν τὴν ζημίαν,

πῶς οὐχὶ τὸ κακὸν τῶν ἱερῶν διπλάζεται;
Ἐγὼ μὲν σῦν, ὧν γε θεός, οὐκ εἴασα τὴν
ὀσφὺν ἂν ἐπὶ τὸν βωμὸν ἐπιθεῖναί ποτε,
εἰ μὴ καθήγιζέν τις ἅμα τὴν ἔγχελυν,
ἵνα Καλλιμέδων ἀπέθανεν, εἷς τῶν συγγενῶν.

68. Ὀνομάζουσι δ' οἱ ἀρχαῖοι καὶ ἐπιδόσιμά τινα δεῖπνα, ἅπερ Ἀλεξανδρεῖς λέγουσιν ἐξ ἐπιδομάτων. Ἄλεξις γοῦν ἐν Τῇ εἰς τὸ φρέαρ φησί·

Νυνί τέ μοι
ὁ δεσπότης προὔπεμψεν οἴνου κεράμιον
τῶν ἔνδοθεν κομιοῦντ' ἐκεῖθεν. Β. Μανθάνω.
Ἐπιδόσιμον παρὰ τἄλλα τοῦτ' ἔσται. Φιλῶ
αἰσθητικὴν γραῦν.

Καὶ Κρώβυλος ἐν Ψευδυποβολιμαίῳ·

(365) Λάχης, ἐγὼ δὲ πρὸς σέ. Πρόαγε. Β. Ποῖ;
Α. Ὅποι, μ' ἐρωτᾷς; ὡς Φιλουμένην, παρ' ἣ
τἀπιδόσιμ' ἡμῖν ἐστιν· ἧς ἐχθὲς πιεῖν
κυάθους ἕκαστον ἐβιάσω σὺ δώδεκα.

Οἴδασι δὲ οἱ ἀρχαῖοι καὶ τὰ νῦν καλούμενα ἀπὸ σπυρίδος δεῖπνα. Ἐμφανίζει δὲ Φερεκράτης περὶ τούτων ἐν Ἐπιλήσμονι ἢ Θαλάττῃ, οὕτως·

Συσκευασάμενος δεῖπνον, ἓν τὸ σπυρίδιον,
ἐβάδιζεν ὡς πρὸς τὸν Ὀφέλαν.

Τοῦτο δὲ σαφῶς δηλοῖ τὸ ἀπὸ σπυρίδος δεῖπνον, ὅταν τις, αὐτὸς αὑτῷ σκευάσας δεῖπνον, καὶ συνθεὶς εἰς σπυρίδα, παρά τινα δειπνήσων ᾖῃ. Σύνδειπνον εἴρηκεν ἐπὶ συμποσίου Λυσίας, ἐν τῷ κατὰ Μικίνου φόνου. Φησὶ γὰρ ἐκεῖνον ἐπὶ τὸ σύνδειπνον κεκληκέναι. Καὶ Πλάτων δέ φησι· „Τοῖς τὸ σύνδειπνον ποιησαμένοις." Καὶ Ἀριστοφάνης Γηρυτάδῃ·

Ἐν τοῖσι συνδείπνοις ἐπαινῶν Αἰσχύλον.

Διόπερ τινὲς καὶ τὸ Σοφοκλέους δρᾶμα κατὰ τὸ οὐδέτερον ἐπιγράφειν ἀξιοῦσι, Σύνδειπνον. Καλοῦσι δέ τινα καὶ συναγώγιμα δεῖπνα, ὡς Ἄλεξις ἐν Φιλοκάλῳ, ἢ Νύμφαις·

Κατάκεισο, κἀκείνας κάλει.
Συναγώγιμον ποιῶμεν. Ἀλλ' εὖ οἶδ', ὅτι
κυμινοπρίστης ὁ τρόπος ἐστί σου πάλαι.

Καὶ Ἔφιππος ἐν Γηρυόνῃ·

Καὶ συναγώγιμον
συμπόσιον ἐπιπληροῦσιν.

Ἔλεγον δὲ συνάγειν καὶ τὸ μετ' ἀλλήλων πίνειν, καὶ συναγώγιον τὸ συμπόσιον. Μένανδρος ἐν Ἐμπιπραμένῃ·

Καὶ νῦν ὑπὲρ τούτων συνάγουσι. Κατὰ μόνας.
Εἶθ' ἑξῆς ἔφη·
Ἐπλήρωσέν τε τὸ συναγώγιον.

Μήποτε δὲ τοῦτ' ἔστι τὸ ἀπὸ συμβολῶν καλούμενον. Τίνες δ' εἰσὶν αἱ συμβολαί, αὐτὸς Ἄλεξις ἐν Μανδραγοριζομένῃ σημαίνει, διὰ τούτων·

Ἥξω φέρουσα συμβολὰς τοίνυν ἅμα.
Β. Πῶς συμβολάς; Α. Τὰς ταινίας οἱ Χαλκιδεῖς
καὶ τοὺς ἀλαβάστους συμβολὰς καλοῦσι, γραῦ.

Ἀργεῖοι δ', ὡς ἐν τοῖς ὑπομνήμασί φησιν Ἡγήσανδρος, γράφει δ' οὕτως· „Τὴν συμβολήν, τὴν εἰς τὰ συμπόσια ὑπὸ τῶν πινόντων εἰσφερομένην, Ἀργεῖοι χᾶν καλοῦσι, τὴν δὲ μερίδα αἶσαν."

69. Οὐκ ἀνάρμοστον δὲ, καὶ τούτου τοῦ συγγράμματος τέλος εἰληφότος, ἑταῖρε Τιμόκρατες, αὐτοῦ καταπαῦσαι τὸν λόγον, μὴ καὶ ἡμᾶς τις οἰηθῇ κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα ἰχθῦς ποτε γεγονέναι. Φησὶ γὰρ ὁ φυσικός·

Ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ γενόμην κούρη τε, κόρος τε,
θάμνος τ', οἰωνός τε, καὶ ἐξ ἁλὸς ἔμπορος ἰχθύς.

LIBER IX.

(366) Δόρπου δ' ἐξαῦτις μνησώμεθα; χερσὶ δ' ἐφ' ὕδωρ
χεύαντων· μῦθοι δὲ καὶ ἠῶθέν περ ἔσονται
ἐμοί τε καὶ σοί, ὦ Τιμόκρατες. Περιενεχθέντων γὰρ καλήων, καί τινος εἰπόντος, εἰ ταχεροί εἰσι, Παρὰ τίνι κεῖται τὸ ταχερόν; ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη. Καὶ σίναπυ δὲ τίς εἴρηκε τὸ νᾶπυ; Ὁρῶ γὰρ ἐν παροψίσι περιφερόμενον μετὰ τῶν καλεῶν. Οἶδα γὰρ καὶ οὕτως λεγόμενον, καλεόν, ἀρσενικῶς, καὶ οὐχ, ὡς οἱ ἡμεδαποὶ Ἀθηναῖοι, μόνως θηλυκῶς. Ἐπίχαρμος γοῦν ἐν Μεγαρίδι φησίν· „Ὀρύα, τυρίδιον, καλεοί, σφονδύλοι, τῶν δὲ βρωμάτων οὐδὲ ἕν.“ Καὶ ἐν Κύκλωπι·

Χορδαί τε ἁδύ, ναὶ μὰ Δία, χὠ καλεός.

Μάθετε δὲ καὶ τοῦτο παρ' ἐμοῦ, ὦ σοφώτατοι, ὅτι νῦν ἃ Ἐπίχαρμος καὶ χορδὴν ὠνόμασεν, ἀεί ποτε ὀρύαν καλῶν. Καὶ ἄλας δὲ ἡδυσμένους ὁρῶ ἐν ἄλλαις παροψίσιν. Ἀνηδύντων δὲ ἁλῶν πλήρεις οἱ κυνικοί, παρ' οἷς κατὰ τὸν Ἀντιφάνην, λέγει δ' ἐν Κωρύκῳ τὶς ἄλλος κύων,

Τῶν δαλαττίων δ' ἀεὶ
ὄψων ἓν ἔχομεν, διὰ τέλους δὲ τοῦθ', ἅλας.
* * * ἐπὶ δὲ τούτοις πίνομεν
οἰνάριον, εἶδος νὴ Δί' οἰκίας τρόπον
πόσειδος, οἷον τοῖς παροῦσι συμφέρει
ἅπαξάπασιν ὀξυβάφῳ ποτηρίῳ.

Ὁρῶ δὲ καὶ μετ' ὄξους ἀναμεμιγμένον γάρον. Οἶδα δὲ, ὅτι νῦν τινες τῶν Ποντικῶν ἰδίᾳ καθ' αὑτὸ κατασκευάζονται ὀξύγαρον.

2. Πρὸς ταῦτα ἀπαντήσας ὁ Ζωίλος ἔφη, Ἀριστοφάνης, ᾧ οὗτος, ἐν Λημνίαις τὸ ταικερὸν ἔταξεν ἐπὶ τοῦ τρυφεροῦ, λέγων οὕτως·

Λῆμνος, κυάμους τρέφουσα ταικερροὺς καὶ καλούς.

Καὶ Φερεκράτης Κραπατάλοις·

Ταικερούς ποιῆσαι τοὺς ἐρεβίνθους αὐτόθι.

Σίνηπυ δ' ἀνόμασε Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος, ἐν μὲν Θηριακοῖς, οὕτως·

Ἢ μὴν καὶ σικύην χαλκήρεα, ἠὲ σίνηπυ.

ἐν δὲ τοῖς Γεωργικοῖς·

Σπέρματά τ' ἐνδάκνοντα σινήπυος.

καὶ πάλιν·

Κάρδαμον, ἄρῤῥινόν τε μελάμφυλλόν τε σίνηπυ.

Κράτης δ' ἐν τοῖς περὶ τῆς Ἀττικῆς λέξεως Ἀριστοφάνη παριστᾷ λέγοντα·

(367) Καὶ βλέπε σίναπυ, καὶ τὰ πρόσωπ' ἀνέσπασε· καθά φησι Σέλευκος ἐν τοῖς περὶ Ἑλληνισμοῦ. Ἔστι δ' ὁ στίχος ἐξ Ἱππέων, καὶ ἔχει οὕτως· „Κἄβλεψε νᾶπυ.“ Οὐδεὶς δ' Ἀττικῶν σίναπυ ἔφη. Ἔχει δὲ ἑκάτερον λόγον. Νᾶπυ μὲν γὰρ, οἷον νᾶφυ, ὅτι ἐστέρηται φύσεως. Ἄφυες γὰρ καὶ μικρὸν, ὥσπερ καὶ ἡ ἀφύη. Σίναπυ δὲ, ὅτι σίνεται τοὺς ὤπας ἐν τῇ ὀδμῇ, ὡς καὶ τὸ κρόμμυον, ὅτι τὰς κόρας μύομεν. Ξέναρχος δὲ ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Σκύθαις ἔφη·

Τουτὶ τὸ κακὸν οὐκ ἔστ' ἔτι κακόν.
Τὸ θυγάτριόν μου σεσινάπικε διὰ τῆς ξένης.

Ἀλλῶν δὲ καὶ ὄξους μέμνηται ὁ καλὸς Ἀριστοφάνης ἐν τοῖς περὶ Σθενέλου τοῦ τραγικοῦ, λέγων·

Καὶ πῶς ἐγὼ Σθενέλου φάγοιμ' ἂν ῥήματα;
εἰς ὄξος ἐμβαπτόμενος ἢ λεπτοὺς ἅλας.

3. Ἡμεῖς μὲν οὖν σοι τοσαῦτα, καλὲ ἄνθρωπε, ζητοῦντι συνεξευπορήσαμεν. Σὺ δ' ἡμῖν ἀποκρίνασθαι δίκαιος εἶ, παρὰ τίνι ἐπὶ τοῦ ἀγγείου ἡ παροψὶς κεῖται. Ἐπὶ μὲν γὰρ ὄψου παρεσκευασμένου ποικίλου, καὶ εἴδους τινὸς τοιούτου, Πλάτωνα οἶδα εἰρηκότα ἐν Ἑορταῖς, οὕτως·

Ὁπόθεν ἔσοιτο μᾶζα καὶ παροψίδες.

Ἐν δὲ Εὐρώπῃ πάλιν ἐπὶ παροψήματος διὰ πλειόνων εἴρηκεν, ἐν οἷς ἐστι καὶ τάδε·

Γυνὴ καθεύδουσ' ἐστὶν ἀργόν. Β. Μανθάνω.
Α. Ἐγρηγορυίας δ' εἰσὶν αἱ παροψίδες
αὗται μόνον κρείττους. Πολὺ χρῆμ' εἰς ἡδονὴν
* * * ητα λαβεῖν. Οὐ γάρ τινες
παροψίδες εἰσὶν, ἀντιβολῶ σε;

Κἀν τοῖς δ' ἑξῆς δίεισιν, ὥσπερ ἐπὶ παροψήματος λέγων τῶν παροψίδων. Ἐν δὲ Φάωνι·

Τὰ δ' ἄλλοτρι' ἔσθ' ὅμοια ταῖς παροψίσι·
βραχὺ γάρ τι τέρψαντ' ἐξανάλωται ταχύ.

Ἀριστοφάνης Δαιδάλῳ·

Πάσαις γυναιξὶν ἐξ ἑνός γέ του τρόπου,
ὥσπερ παροψὶς, μοιχὸς ἐσκευασμένος.

4. Σιωπῶντος οὖν τοῦ Οὐλπιανοῦ, Ἀλλ' ἐγὼ, φησὶν ὁ Λεωνίδης, εἰπεῖν εἰμι δίκαιος, πολλὰ ἤδη σιωπήσας·

Πολλοῖς δ' ἀντιλέγειν μὲν
κατὰ τὸν Πάριον Εὔηνον
ἔθος περὶ παντὸς ὁμοίως,
ὀρθῶς δ' ἀντιλέγειν, οὐκ ἔτι τοῦτ' ἐν ἔθει.

Καὶ πρὸς μὲν τούτους ἀρκεῖ λόγος εἷς ὁ παλαιός·
„σοὶ μὲν ταῦτα δοκοῦντ᾽ ἔστω, ἐμοὶ δὲ τάδε.“
Τοὺς ξυνετοὺς δ᾽ ἄν τις πείσειε τάχιστα λέγων εὖ,
οἵπερ καὶ ῥᾴστης εἰσὶ διδασκαλίας.

5. Ἐπὶ τοῦ σκεύους οὖν εἴρηκεν, ὦ φιλότης Μυρτίλε, (προήρπασα γάρ σου τὸν λόγον,) Ἀντιφάνης Βοιωτίῳ·

Καλέσας τε παρατίθησιν ἐν παροψίδι.

Καὶ Ἄλεξις ἐν Ἡσιόνῃ·

Ὡς εἶδε τὴν τράπεζαν ἀνθρώπους δύο
φέροντας εἴσω ποικίλων παροψίδων
Κόσμου βρύουσαν, οὐκ ἔτ᾽ εἰς ἐμὲ βλέπων.

Καὶ ὁ τὰ εἰς Μάγνητα ἀναφερόμενα ποιήσας ἐν Διονύσῳ πρώτῳ·

Καὶ τιῦτα μέν μοι τῶν κακῶν παροψίδες.

(368) Ἀχαιὸς δ᾽ ἐν Αἴθωνι σατυρικῷ·

Κεκερματίσθω δ᾽ ἄλλα μοι παροψίδων
κάθεφθα καὶ κνισηρὰ παραφλογίσματα.

Σωτάδης δ᾽ ὁ κωμικὸς Παραλυτρουμένῳ·

Παροψὶς εἶναι φαίνομαι τῷ Κρωβύλῳ·
τοῦτον μασᾶται, παρακατεσθίει δ᾽ ἐμέ.

Ἀμφιβόλως δ᾽ εἴρηται τὸ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι ἐν πρώτῳ Παιδείας. Φησὶ γὰρ ὁ φιλόσοφος· „Προσῆγεν αὐτῷ παροψίδας, καὶ παντοδαπὰ ἐμβάμματα καὶ βρώματα.“ Καὶ παρὰ τῷ τὸν Χείρωνα δὲ πεποιηκότι, τὸν εἰς Φερεκράτην ἀναφερόμενον, ἐπὶ ἡδύσματος ἡ παροψὶς πεῖται, καὶ οὐχ, ὡς Δίδυμος ἐν τῷ περὶ παρεφθορυίας λέξεως, ἐπὶ τοῦ ἀγγείου. Φησὶ γάρ·

Νὴ τὸν Δί᾽, * * ὥσπερ αἱ παροψίδες
τὴν αἰτίαν ἔχουσ᾽ ἀπὸ τῶν ἡδυσμάτων,
οὗς ὁ καλὸς οὗτος ἀξιοῖ τοῦ μηδενός.

Ναοφῶν Σειρῆσιν·

Ἄλλος μαχέσθω περὶ ἕδρας παροψίδι.

Ἀριστοφάνης Δαιδάλῳ·

Πάσαις γυναιξὶν ἐξ ἑνός γέ του τρόπου,
ὥσπερ παροψὶς, μοιχὸς ἐσκευασμένος.

Πλάτων Ἑορταῖς·

Ὁπόθεν ἔσοιτο μᾶζα καὶ παροψίδες.

Περὶ βολβῶν δ' ἀρτύσεως καὶ σκευασίας τὸν λόγον ποιεῖται. Οἱ δ' Ἀττικοὶ, ὦ Συραττικὲ Οὐλπιανὲ, καὶ ἔμβαμμα λέγουσιν. Ὡς Θεόπομπος ἐν Εἰρήνῃ·

Ὁ μὲν ἄρτος ἡδὺ, τὸ δὲ φενακίζειν προσὸν
ἔμβαμμα τοῖς ἄρτοις πονηρὸν γίγνεται.

6. Καὶ κωλῆνα δὲ λέγουσι, καὶ κωλῆν. Εὔπολις Αὐτολύκῳ·

Σκέλη δὲ καὶ κωλῆνες εὐθύτου ῥίφου.

Εὐριπίδης Σκίρωνι· „Οὐδὲ κωλῆνες νεβρῶν.“ Ἀπὸ δὲ τοῦ κωλέα συνῃρημένον ἐστὶν, ὡς συκέα συκῆ, λεοντέα λεοντῆ, κωλέα κωλῆ. Ἀριστοφάνης Πλούτῳ δευτέρῳ·

Οἵμοι δὲ κωλῆς, ἣν ἐγὼ κατήσθιον,

Καὶ ἐν Δαιταλεῦσιν·

Καὶ δελφακίων ἁπαλῶν κωλαῖ, καὶ χναυμάτια πτερόεντα.

Ἐν δὲ Πελαργοῖς·

Κεφαλάς τ' ἀρνῶν, κωλᾶς ἐρίφων.

Πλάτων Γρυπίν· „Ἰχθῦς, κωλᾶς, φύσκας.“ Ἀμειψίας Κόννῳ·

Δίδοται μάλισθ' ἱερώσυνα,
κωλῆ, τὸ πλευρὸν, ἡμίκραιρ' ἀριστερά.

Ξενοφῶν Κυνηγετικῷ· „Κωλῆν σαρκώδη, λαγόνας ὑγράς.“ Καὶ Ξενοφάνης δ' ὁ Κολοφώνιος ἐν τοῖς ἐλεγείοις φησί·

Πέμψας γὰρ κωλῆν ἐρίφου, σκέλος ἥραο πῖον

ταύρου λαρινοῦ, τίμιον ἀνδρὶ λαχεῖν,
τοῦ κλέος Ἑλλάδα πᾶσαν ἀφίξεται, οὐδ' ἀπολήξει,
ἔστ' ἂν ἀοιδάων ᾖ γένος Ἑλλαδικόν.

7. *Ἐξῆς δὲ τούτων πολλῶν καὶ παντοδαπῶν ἐπιφερομένων, ἡμεῖς ἐπισημανούμεθα τὰ μνήμης ἄξια. Καὶ γὰρ ὀρνίθων πλῆθος ἦν ἀεὶ, καὶ χηνῶν, ἔτι δὲ τῶν νεοσσῶν ὀρνίθων, οὓς πίπους τινὲς καλοῦσι, καὶ χοίρων, καὶ* (369) *τῶν περισπουδάστων φασιανικῶν ὀρνίθων. Περὶ λαχάνων οὖν πρότερον ἐκθέμενός σοι, καὶ περὶ τῶν ἄλλων μετὰ ταῦτα διηγήσομαι.*

8. *ΓΟΓΓΥΛΙΔΕΣ. Ταύτας Ἀπόλλας ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων ὑπὸ Λακεδαιμονίων γαστέρας φησὶ καλεῖσθαι. Νίκανδρος δ' ὁ Κολοφώνιος ἐν ταῖς Γλώσσαις παρὰ Βοιωτοῖς γάστρας ὀνομάζεσθαι τὰς κράμβας, τὰς δὲ γογγυλίδας ζακελτίδας· Ἀμερίας δὲ καὶ Τιμαχίδας τὰς κολοκύντας ζακελτίδας καλεῖσθαι. Σπεύσιππος δ' ἐν, δευτέρῳ Ὁμοίων „Ῥαφανὶς, (φησὶ) γογγυλὶς, ῥάφυς, ἀνάῤῥινον, ὅμοια.“ Τὴν δὲ ῥάφυν Γλαῦκος ἐν Ὀψαρτυτικῷ διὰ τοῦ π ψιλῶς καλεῖ ῥάπυν. Τούτοις δ' οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ὅμοιον, εἰ μὴ ἡ νῦν προσαγορευομένη βουνιάς. Θεόφραστος δὲ βουνιάδα μὲν οὐκ ὀνομάζει, ἄῤῥενα δὲ καλεῖ τινα γογγυλίδα, καὶ ἴσως αὕτη ἐστὶν ἡ βουνιάς. Νίκανδρος δ' ἐν τοῖς Γεωργικοῖς τῆς βουνιάδος μνημονεύει·*

Γογγυλίδας σπείροις δὲ κυλινδρωτῆς ἐφ' ἄλωος,
ὄφρ' ἂν ἴσαι πλαθάνοισι χαμηλότεραι θαλέθωσι.
Βουνιὰς ἀλλ' εἴσω ῥαφάνοις, εἴσω λαθαρωκοί.
Γογγυλίδος δισσὴ γὰρ, ἰδὲ ῥαφάνοιο, γενέθλη,
μακρή τε στιφρή τε, φαείνεται ἐν πρασιῇσι.

Κηφισιακῶν δὲ γογγυλίδων μνημονεύει Κράτης ἐν Ῥή-

τορσιν οὕτως· „Κηφισιακαῖσι γογγυλίσιν ὅμοια πάνυ.“ Θεόφραστος δὲ γογγυλίδων φησὶν εἶναι γένη δύο, ἄῤῥεν καὶ θῆλυ. Γίνεσθαι δ' ἄμφω ἐκ τοῦ αὐτοῦ σπέρματος. Ποσειδώνιος δ' ὁ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἐν τῇ εἰκοστῇ ἑβδόμῃ τῶν ἱστοριῶν, περὶ τὴν Δαλματίαν φησὶ γίγνεσθαι γογγυλίδας ἀκηπεύτους, καὶ ἀγρίους σταφυλίνους. Δίφιλος δ' ὁ Σίφνιος ἰατρὸς „Ἡ γογγυλὶς (φησὶ) λεπτυντική ἐστι, καὶ δριμεῖα, καὶ δύσπεπτος, ἔτι δὲ πνευματωτική. Κρείττων δὲ ἡ βουνιὰς καθέστηκε· γλυκυτέρα γάρ ἐστι καὶ πεπτικωτέρα πρὸς τῷ εὐστόμαχος εἶναι καὶ τρόφιμος. Ἡ δὲ ὀπτωμένη, φησὶ, γογγυλὶς μᾶλλον πέττεται, περιττότερον δὲ λεπτύνει.“ Ταύτης μνημονεύει Εὔβουλος ἐν Ἀγκυλίωνι, οὕτως·

Ὀπτήσιμον γογγυλίδα ταυτηνὶ φέρω.

Καὶ Ἄλεξις ἐν Θεοφορήτῳ·

Λαλῶ Πτολεμαίῳ, γογγυλίδος ὀπτῶν τόμους.

Ἡ δὲ ταριχευομένη γογγυλὶς λεπτυντικωτέρα ἐστὶ τῆς ἐφθῆς καὶ μάλιστα ἡ διὰ νάπυος γινομένη, ὡς φησιν ὁ Δίφιλος.

9. ΚΡΑΜΒΗ. Εὔδημος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ λαχάνων, κράμβης φησὶν εἶναι γένη τρία, τῆς τε καλουμένης ἁλμυρίδος, καὶ λειοφύλλου, καὶ σελινουσίης· τῇ δ' ἡδονῇ πρώτην κεκρίσθαι τὴν ἁλμυρίδα. Φύεται δ' ἐν Ἐρετρίᾳ καὶ Κύμῃ καὶ Ῥόδῳ, ἔτι δὲ Κνίδῳ καὶ Ἐφέσῳ· ἡ δὲ λειόφυλλος ἀνὰ πᾶσαν, φησὶ, χώραν γίγνεται. Ἡ δὲ σελινουσία τὴν ὀνομασίαν ἔχει διὰ τὴν οὐλότητα· ἐμφερὴς γάρ ἐστι σελίνῳ καὶ κατὰ τὴν ἄλλην πύκνωσιν. Θεόφραστος δὲ οὕτως γράφει· „Τῆς δὲ ῥαφάνου (λέγω δὲ τὴν κράμβην) ἡ μέν ἐστιν οὐλόφυλλος, ἡ δὲ ἀγρία.“ Δίφιλος δ' ὁ Σίφνιός φησι· „Κράμβη δὲ καλλίστη γίνε-

τοι καὶ γλυκεῖα ἐν Κύμῃ· ἐν δὲ Ἀλεξανδρείᾳ πικρά. Τὸ δ' ἐκ Ῥόδου φερόμενον σπέρμα εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐπὶ ἑαυτὸν γλυκεῖαν ποιεῖ τὴν κράμβην, μεθ' ὃν χρόνον πάλιν ἐπιχωριάζει. Νίκανδρος δ' ἐν Γεωργικοῖς·

(370) Λείη μὲν κράμβη, ὅτε δ' ἀγριὰς ἐμπίπτουσα
σπειρομένη, πολύφυλλος ἐνήβησε πράσιῇσιν
ἣ οὖλη, καὶ τύριος ὃ θαμνῖτις πετάλοισιν,
ἣ ἐπιφοινίσσουσα καὶ αὐχμηρῇσιν ὁμοίη
βατραχέῃ, κύμη τε κακόχροος, ἣ μὲν ἔοικε
πέλμασιν, οἷσι πέδιλα παλίμβολα κασσύουσιν·
ἣν μάντιν λαχάνοισι παλαιογόνοι ἐνέπουσιν.

Μήποτε δὲ ὁ Νίκανδρος μάντιν κέκληκε τὴν κράμβην, ἱερὰν οὖσαν, ἐπεὶ καὶ παρ' Ἱππώνακτι ἐν τοῖς ἰάμβοις ἐστί τι λεγόμενον, τοιοῦτον·

Ὁ δ' ἐξολισθὼν ἵκέτευε τὴν κράμβην
τὴν ἑπτάφυλλον, ἣ θύεσκε Πανδώρη
Θαργηλίοισιν ἔγχυτον πρὸ φαρμάκου.

Καὶ Ἀνάνιος δέ φησι·

Καὶ σὲ πολλὸν ἀνθρώπων
ἐγὼ φιλέω μάλιστα, ναὶ μὰ τὴν κράμβην.

Καὶ Τηλεκλείδης Πρυτάνεσι „Ναὶ μὰ τὰς κράμβας" ἔφη. Καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Γᾷ καὶ Θαλάσσᾳ· Ναὶ μὰ τὰν κράμβαν." Εὔπολις Βάπταις· „Ναὶ μὰ τὴν κράμβην." Ἐδόκει δὲ Ἰωνικὸς εἶναι ὁ ὅρκος. Καὶ οὐ παράδοξον, εἰ κατὰ τῆς κράμβης τινὲς ὤμνυον, ὅπότε καὶ Ζήνων ὁ Κιτιεὺς, ὁ τῆς Στοᾶς κτίστωρ, μιμούμενος τὸν κατὰ τῆς κυνὸς ὅρκον Σωκράτους, καὶ αὐτὸς ὤμνυε τὴν κάππαριν, ὡς Ἔμπεδός φησιν ἐν Ἀπομνημονεύμασιν.

10. Ἀθήνησι δὲ καὶ ταῖς τετοκυίαις κράμβη παρε-

σκευαζετο, ὡς τι ἀντιφάρμακον, εἰς τροφήν. Ἔφιππος γοῦν ἐν Γηρυόνῃ φησίν·

Ἔπειτα πῶς
οὐ στέφανος οὐδεὶς ἐστι πρόσθε τῶν θυρῶν,
οὐ νῆσσα κρούει ῥινὸς ὑπεροχὰς ἄκρας,
Ἀμφιδρομίων ὄντων; ἐν οἷς νομίζεται
ὀπτᾶν τε τυροῦ Χερρονησίτου τόμους,
ἕψειν τ' ἐλαίῳ ῥάφανον ἠγλαϊσμένην,
πνίγειν τε παχέων ἀρνίων στηθύνια,
τίλλειν τε φάττας καὶ κίχλας ὁμοῦ σπίνοις,
κοινῇ τε χναύειν τευθίσιν σηπίδια,
πιλεῖν τε πολλὰς πλεκτάνας ἐπιστρόφως,
πίνειν τε πολλὰς κύλικας εὐζωρεστέρας.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Παρασίτῳ ὡς εὐτελοῦς βρώματος τῆς κράμβης μέμνηται, ἐν τούτοις·

Οἷα δ' ἐστὶν, οἶσθα σύ,
γύναι; Β. Σκόροδα, τυρὸς, πλακοῦντες, πράγματα
ἐλευθέρι', οὐ τάριχος, οὐδ' ἡδύσμασιν
ἄρνεια καταπεπλησμέν', οὐδὲ θρυμματὶς
τεταραγμένη, καὶ λοπάδες ἀνθρώπων φθοραί.
Καὶ μὴν ῥαφάνους γ' ἔψουσι λιπαρὰς, ὦ θεοὶ,
ἔτνος θ' ἅμ' αὐτοῖς πίσινον.

Ἄλφιλος δ' ἐν Ἀπλήστῳ·

Ἥκει φερόμεν' αὐτόματα πάντα τἀγαθὰ,
ῥάφανος λιπαρὰ, σπλαγχνίδια πολλὰ, σαρκία
ἁπαλώτατ'. Οὐδὲν μὰ Δία τοῖς ἐμοῖς καὶ τοῖς
ὁμοια πράγματ', οὐδὲ ταῖς * *
θλαστοῖς ἐλάαις.

Ἀλκαῖος Παλαίστρᾳ· „Ἤδη δ' ἦψε χύτραν ῥαφάνων."

Πολύζηλος δ' ἐν Μουσῶν γοναῖς κράμβας αὐτὰς ὀνομάζων φησίν· „Ὑψιπέταλοί τε κράμβαι συχναί."

11. *ΣΕΥΤΛΑ. Τούτων φησὶν ὁ Θεόφραστος εὐ-*(371) *χυλότερον εἶναι τὸ λευκὸν τοῦ μέλανος, καὶ ὀλιγοσπερμότερον, καὶ καλεῖσθαι Σικελικόν. Ἡ δὲ σευτλὶς ἕτερόν, φησὶ, τοῦ τεύτλου ἐστί. Διὸ καὶ Δίφιλος ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Ἥρωι δράματι ἐπιτιμᾷ τινι, ὡς κακῶς λέγοντι, καὶ τὰ τεῦτλα τευτλίδας καλῶν. Εὔδημος δ' ἐν τῷ περὶ λαχάνων τέσσαρα γένη φησὶν εἶναι τεύτλων, σπαστὸν, καυλωτὸν, λευκὸν, πάνδημον· τοῦτο δ' εἶναι τῇ χρόᾳ φαιόν. Δίφιλος δ' ὁ Σίφνιος τὸ σευτλίον φησὶν εὐχυλότερον εἶναι τῆς κράμβης, καὶ θρεπτικώτερον μετρίως· ἐκζεστὸν δὲ καὶ λαμβανόμενον μετὰ ῥάπυος, λεπτυντικώτερον εἶναι, καὶ ἑλμίνθων φθαρτικόν. Εὐκοιλιώτερον δὲ τὸ λευκὸν, τὸ δὲ μέλαν οὐρητικώτερον. Ὑπάρχειν δὲ αὐτῶν καὶ τὰς ῥίζας εὐστομωτέρας καὶ πολυτροφωτέρας."*

12. *ΣΤΑΦΥΛΙΝΟΣ. „Οὗτος δριμύς ἐστι (φησὶν ὁ Δίφιλος) ἱκανῶς δὲ θρεπτικὸς, καὶ εὐστόμαχος μέσως, διαχωρητικός τε καὶ πνευματώδης, δύσπεπτος, οὐρητικὸς, ἱκανῶς διεγερτικὸς πρὸς ἀφροδίσια· διὸ καὶ ὑπ' ἐνίων φίλτρον καλεῖται." Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ φησι·*

Φύλλων δ' ὅσσ' ἄσπαρτα, τὰ τ' ἐρρίζωται ἀρούραις,
χείματος ἠδ' ὁπόταν πολυάνθεμον εἶαρ ἵκηται,
αὐχμηρὴν σκόλυμόν τε καὶ ἀγριάδα σταφυλῖνον,
ῥάφιν τ' ἔμπεδον, καὶ καυλίδα τ' ἀγροιῶτιν.

Νίκανδρος δ' ἐν δευτέρῳ Γεωργικῶν φησιν·

Ἐν δέ τε καὶ μαράθου καυλὸς βαθὺς, ἐν δέ τε ῥίζαι
πετραίου, σὺν δ' αὐτὸς ἐπ' αὐχμήεις σταφυλῖνος,
σμυρνεῖον, σόγκος τε, κυνόγλωσσός τε, σέρις τε·

σὺν καὶ ἄρου δριμεῖα καταψήχοιο πέτηλα,
ἠδ' ὅπερ ὄρνιθος κλέεται γάλα.

Μνημονεύει τοῦ σταφυλίνου καὶ Θεόφραστος. Φανίας δ' ἐν πέμπτῳ περὶ φυτῶν γράφει οὕτως· „Κατὰ δὲ τὴν αὐτοῦ τοῦ σπέρματος φύσιν ὁ καλούμενος σὶψ καὶ τὸ τοῦ σταφυλίνου σπέρμα.“ Κἀν τῷ πρώτῳ δέ φησι· „Μεταῴδη τὴν τῶν σπερμάτων ἀπείληφε φύσιν. ἄνησον, μάραθον, σταφυλῖνος, καυκαλὶς, κώνειον, κόριον, σκιὰς, ἣν ἔνιοι μυηφόνον.“ Ἐπεὶ δὲ ἄρου ἐμνημόνευσεν ὁ Νίκανδρος, προσαποδοτέον, ὅτι καὶ Φανίας ἐν τῷ προειρημένῳ βιβλίῳ γράφει οὕτως· „Δρακόντιον, ὃ ἔνιοι ἄρον ἀρωνία.“ Τὸν δὲ σταφυλῖνον Διοκλῆς ἐν πρώτῳ Ὑγιεινῶν ἀσταφυλῖνον καλεῖ. Τὸ δὲ κάρωτὸν καλούμενον, (μέγας δ' ἐστὶ καὶ εὐαυξὴς σταφυλῖνος,) εὐχυλότερόν ἐστι τοῦ σταφυλίνου, καὶ μᾶλλον θερμαντικώτερον, οὐρητικώτερον, εὐστόμαχον, εὐοικονόμητον, ὡς ὁ Δίφιλος ἱστορεῖ.

13. ΚΕΦΑΛΩΤΟΝ. Τοῦτο καὶ πράσιον καλεῖσθαί φησιν ὁ αὐτὸς Δίφιλος; καὶ εὐχυλότερον εἶναι τοῦ καρτοῦ. Εἶναι δὲ καὶ αὐτὸ μέσως λεπτυντικὸν, θρεπτικόν τε, καὶ πνευματῶδες. Ἐπαίνετος δ' ἐν Ὀψαρτυτικῷ τὰ κεφαλωτὰ καλεῖσθαί φησι γηθυλλίδας. Τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα μνήμης εὑρίσκω τετυχηκὸς παρὰ μὲν Εὐβούλῳ ἐν Ὀρνοβοσκῷ, οὕτως·

Οὐκ ἂν δυναίμην ἐμφαγεῖν ἄρτον τινά·
παρὰ Γναθαινίῳ γὰρ ἄρτι κατέφαγον,
ἔψουσαν αὐτὴν καταλαβὼν γυθυλλίδας.

οἱ δὲ τὸ γήθυον καλούμενον τοῦτό φασιν εἶναι, οὗ μνημονεύει Φρύνιχος ἐν Κρόνῳ. Ὅπερ ἐξηγούμενος δρᾶμα Δίδυμος ὁμοιά φησιν εἶναι τὰ γήθυα τοῖς λεγομένοις ἀμπελοπράσοις, τὰ δ' αὐτὰ καὶ ἐπιθυλλίδας λέγεσθαι.

Μνημονεύει τῶν γηθυλλίδων καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Φιλοκτήτῃ, οὕτως· „Ἐν δὲ σκόροδα δύο καὶ γαθυλλίδες δύο.“

(372) *Καὶ Ἀριστοφάνης Αἰολοσίκωνι δευτέρῳ·*

Τῶν δὲ γηθύων
ῥίζας, ἐχούσας σκοροδομίμητον φύσιν.

Πολέμων δ' ὁ περιηγητὴς ἐν τῷ περὶ Σαμοθράκης καὶ κιττῆσαί φησι τῆς γηθυλλίδος τὴν Λητώ, γράφων οὕτως· „Διατέτακται παρὰ Δελφοῖς τῇ θυσίᾳ τῶν Θεοξενίων, ὃς ἂν κομίσῃ γηθυλλίθα μεγίστην τῇ Λητοῖ, λαμβάνειν μοῖραν ἀπὸ τῆς τραπέζης. Ἑώρακά τε καὶ αὐτὸς οὐκ ἐλάττω γηθυλλίδα γογγυλίδος καὶ τῆς στρογγύλης ῥαφανῖδος. Ἱστοροῦσι δὲ, τὴν Λητὼ, κύουσαν τὸν Ἀπόλλωνα, κιττῆσαι γηθυλλίδος· διὸ δὴ τῆς τιμῆς τετυχηκέναι ταύτης.“

14. *ΚΟΛΟΚΥΝΤΗ.* *Χειμῶνος δὲ ὥρᾳ ποτὲ κολοκυντῶν ἡμῖν περιενεχθεισῶν πάντες ἐθαύμαζον, νεαρὰς εἶναι νομίζοντες, καὶ ὑπεμιμνησκόμεθα, ὧν ἐν Ὥραις ὁ χαρίεις Ἀριστοφάνης εἶπεν, ἐπαινῶν τὰς καλὰς Ἀθήνας, ἐν τούτοις·*

Ὄψει δὲ χειμῶνος μέσου σικυοὺς, βότρυς, ὀπώραν,
*στεφάνους ἴων, * * * κονιορτὸν ἐκτυφλοῦντα.*
Αὐτὸς δ' ἀνὴρ πωλεῖ κίχλας, ἀπίους, σχαδόνας, ἐλάας,
πῦον, χόρια, χελιδόνια, τέττιγας, ἐμβρύσια.
Τρίχους δ' ἴδοις ἂν νιφομένους σύκων, ὁμοῦ τε μύρτων·
ἔπειτα κολοκύντας ὁμοῦ ταῖς γογγυλίσιν ἀροῦσιν.
Ὥστ' οὐκ ἔτ' οὐδεὶς οἶδ', ὁπηνίκ' ἐστὶ τοὐνιαυτοῦ.

Β. Μέγιστον ἀγαθὸν εἶπες, εἴπερ ἔστι δι' ἐνιαυτοῦ ὅτου τις ἐπιθυμεῖ λαβεῖν. Α. Κακὸν μὲν οὖν μέγιστον. Εἰ μὴ γὰρ ἦν, οὐκ ἂν ἐπεθύμουν, οὐδ' ἂν ἐδαπανῶντο. Ἐγὼ δὲ τοῦτ' ὀλίγον χρόνον φήσας ἀφειλόμην ἄν.

Β. Κἄγωγε ταῖς ἄλλαις πόλεσι δρῶ ταῦτα, πλὴν Ἀθηνῶν.

τούτοις δ' ὑπάρχει ταῦτ', ἐπειδὴ τοὺς θεοὺς σέβουσιν.

Β. Ἀπέλαυσαν ἄρα σέβοντες ὑμᾶς, ὡς σὺ φῄς. Α. Τιπτί; Αἴγυπτον αὐτῶν τὴν πόλιν πεποίηκας ἀντ' Ἀθηνῶν.

Ἐθαυμάζομεν οὖν τὰς κολοκύντας μηνὶ Ἰανουαρίῳ ἐσθίοντες· χλωραί τε γὰρ ἦσαν, καὶ τὸ ἰδιον ἀπεδίδοσαν τοῦ χυμοῦ. Ἐτύγχανον δὲ οὖσαι τῶν συντεθειμένων ὑπὸ τῶν τὰ τοιαῦτα μαγγανεύειν εἰδότων ὀψαρτυτῶν. Ἐζήτει οὖν ὁ Λαρήνσιος, εἰ καὶ τὴν χρῆσιν ταύτην ἠπίσταντο οἱ ἀρχαῖοι. Καὶ ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη, Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Γεωργικῶν μνημονεύει ταύτης τῆς χρήσεως, σικύας ὀνομάζων τὰς κολοκύντας. Οὕτως γὰρ ἐκαλοῦντο, ὡς πρότερον εἰρήκαμεν. Λέγει δ' οὕτως·

Αὐτὰς μὲν σικύας τμήγων ἀνὰ κλώσμασι πείρας.
Ἠέρι δὲ ξήρανον, ἐπεγκρεμάσαιο δὲ καπνῷ,
χείμασιν ὄφρ' ἂν δμῶες ἅλις περιχανδέα χύτρον
πλήσαντες ζοφέωσιν ἀεργέες· ἔνθα τε μέτρῳ
ὄσπρια πανσπερμηδὸν ἐπεγχεύῃσιν ἀλετρίς.
Τῇ ἔνι μὲν σικύης ὄρμους βάλον ἐκπλύναντες,
ἐν δὲ μύκην σίρας τε πάλαι λαχάνοισι πλακείσας,
αὐλοτέροις καυλοῖς τε μιγήμεναι εὐφαορίζῃ.

(373) 15. *ΟΡΝΕΙΣ.* *Ἐπεὶ δὲ καὶ ὄρνεις ἐπῆσαν ταῖς κολοκύνταις καὶ ἄλλοις κνιστοῖς λαχάνοις· (οὕτως δ' εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Δηλίᾳ τὰ συγκοπτὰ λάχανα „Κνιστά, ἢ στέμφυλα“) ὁ Μυρτίλος ἔφη, Ἀλλὰ μὴν καὶ ὄρνιθας καὶ ὀρνίθια νῦν μόνως ἡ συνήθεια καλεῖ τὰς θηλείας, ὧν ὁρῶ πεφοιτηκότων πλῆθος· (καὶ Χρύσιππος δ' ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς γράφει οὕτως· „Καθάπερ τινὲς τὰς λευκὰς ὄρνι-*

θας τῶν μελαινῶν ἡδίους εἶναι μᾶλλον.") Ἀλεκτρυόνας δὲ καὶ ἀλέκτορας τοὺς ἄρρενας· τῶν ἀρχαίων δὲ τὸ ὄρνις καὶ ἀρσενικῶς καὶ θηλυκῶς λεγόντων ἐπ' ἄλλων ὀρνέων, οὐ περὶ τούτου τοῦ ἰδικοῦ, περὶ οὗ φησιν ἡ συνήθεια, ὄρνιθας ὠνήσασθαι. Ὅμηρος μὲν οὖν φησιν·

Ὄρνιθες δέ τε πολλοὶ ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο·

Καὶ ἀλλαχόθι θηλυκῶς· „Ὄρνιθι λιγυρῇ." Καί·

Ὡς δ' ὄρνις ἀπτῆσι νεοσσοῖσι προφέρῃσι
μάστακ', ἐπεί κε λάβῃσι, κακῶς δέ τέ οἱ πέλει αὐτῇ.

Μένανδρος δ' ἐν Ἐπικλήρῳ πρώτῃ σαφῶς τὸ ἐπὶ τῆς συνηθείας φησὶν ἐμφανίζων οὕτως· „Ἀλεκτρυών τις ἐκεκράγει μέγα. Οὐ σοβήσεθ' ἕξω, φησί, τὰς ὄρνιθας ἀφ' ἡμῶν;" καὶ πάλιν·

Αὕτη ποτ' ἐξεσύβησε τὰς ὄρνεις μόλις·

Ὀρνίθια δ' εἴρηκε Κρατῖνος ἐν Νεμέσει οὕτως· „Τἄλλα πάντ' ὀρνίθια." Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀρσενικοῦ οὐ μόνον ὄρνιν, ἀλλὰ καὶ ὄρνιθα. Ὁ αὐτὸς Κρατῖνος ἐν τῷ αὐτῷ δράματί φησιν· „Ὄρνιθα φοινικόπτερον." Καὶ πάλιν·

Ὄρνιθα τοίνυν δεῖ σε γίγνεσθαι μέγαν·

καὶ Σοφοκλῆς Ἀντηνορίδαις·

Ὄρνιθα, καὶ κήρυκα, καὶ διάκονον·

Αἰσχύλος Καβείροις·

Ὄρνιθα δ' οὐ ποιῶ σε τῆς ἐμῆς ὁδοῦ·

Ξενοφῶν δ' ἐν δευτέρῳ Παιδείας· „Ἐπὶ μὲν τοὺς ὄρνιθας τῷ ἰσχυροτάτῳ χειμῶνι." Μένανδρος Διδύμαις· „Ὄρνεις φέρων ἐλήλυθα." Καὶ ἑξῆς· „Ὄρνιθας ἀποστέλλει," φησίν. Ὅτι δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ πληθυντικοῦ ὄρνεις λέγουσι, πρόκειται τὸ Μενάνδρειον μαρτύριον· ἀλλὰ καὶ Ἀλκμὰν πού φησι·

Λῦσαν δ' ἅπρακτα, νεάνιδες ὥστ'
ὄρνεις ἱέρακος ὑπερπταμένου.

Καὶ Εὔπολις ἐν Δήμοις·

Οὐ δεινὸν οὖν, κριοὺς ἔμ' ἐκγεννᾶν τέκνα,
ὄρνεις θ' ὁμοίους τοὺς νεοττοὺς τῷ πατρί;

16. Τὸν δ' ἀλεκτρυόνα ἐκ τῶν ἐναντίων οἱ ἀρχαῖοι καὶ θηλυκῶς εἰρήκασι. Κρατῖνος Νεμέσει·

Λήδα, σὸν ἔργον· δεῖ σ' ὅπως εὐσχήμονος
ἀλεκτρυόνος μηδὲν διοίσεις τοὺς τρόπους,
ἐπὶ τῷδ' ἐπώζουσ', ὡς ἂν ἐκλέψῃς καλὸν
ἡμῖν τι καὶ θαυμαστὸν ἐκ τοῦδ' ὄρνεον.

Στράττις Ψυχασταῖς·

Αἱ δ' ἀλεκτρυόνες ἅπασαι
καὶ τὰ χοιρίδια τέθνηκε,
καὶ τὰ μικρ' ὀρνίθια.

Ἀναξανδρίδης Τηρεῖ·

Ὀχευομένους δὲ τοὺς κίπρους
καὶ τὰς ἀλεκτρυόνας θεωροῦσ' ἄσμενοι.

Ἐπεὶ δὲ τοῦ κωμικοῦ τούτου ἐμνήσθην, καὶ οἶδα τὸ δρᾶμα τὸν Τηρέα αὐτοῦ μὴ κεκριμένον ἐν τοῖς πρώτοις, ἐκθήσο-(374)μαι ὑμῖν, ἄνδρες φίλοι, εἰς κρίσιν, ἃ εἴρηκε περὶ αὐτοῦ Χαμαιλέων ὁ Ἡρακλεώτης, ἐν ἕκτῳ περὶ κωμῳδίας, γράφων ὧδε· „Ἀναξανδρίδης, διδάσκων ποτὲ διθύραμβον Ἀθήνησιν, εἰσῆλθεν ἐφ' ἵππου, καὶ ἀπήγγειλέ τι τῶν ἐκ τοῦ ἅρματος. Ἦν δὲ τὴν ὄψιν καλὸς καὶ μέγας, καὶ κόμην ἔτρεφε, καὶ ἐφόρει ἁλουργίδα καὶ κράσπεδα χρυσᾶ. Πικρὸς δ' ὢν τὸ ἦθος, ἐποίει τι τοιοῦτον περὶ τὰς κωμῳδίας. Ὅτε γὰρ μὴ νικῴη, λαμβάνων ἔδωκεν εἰς τὸν λιβανωτὸν κατατεμεῖν, καὶ οὐ μετεσκεύαζεν, ὥσπερ οἱ πολλοί. Καὶ πολλὰ, ἔχοντα κομψῶς, τῶν δραμάτων ἠφάνιζε, δυς-

κολαίνων τοῖς θεαταῖς διὰ τὸ γῆρας. Λέγεται δ' εἶναι τὸ γένος Ῥόδιος ἐκ Καμείρου. Θαυμάζω οὖν, πῶς ὁ Τηρεὺς περιεσώθη, μὴ τυχὼν νίκης, καὶ ἄλλα δράματα τῶν ὁμοίων τοῦ αὐτοῦ." Καὶ Θεόπομπος δ' ἐν Εἰρήνῃ ἐπὶ τῆς θηλείας ἔταξε τὸν ἀλεκτρυόνα, λέγων οὕτως·

Ἄχθομαι δ' ἀπολωλεκὼς
ἀλεκτρυόνα τίκτουσαν ᾠὰ πάγκαλα.

καὶ Ἀριστοφάνης Δαιδάλῳ·

Ἰλιὸν μέγιστον τέτοκεν, ὡς ἀλεκτρυών.

καὶ πάλιν·

Πολλαὶ τῶν ἀλεκτρυόνων βίᾳ
ὑπηνέμια τίκουσιν ᾠὰ πολλάκις.

Ἐν δὲ Νεφέλαις, διδάσκων τὸν πρεσβύτην περὶ ὀνόματος διαφορᾶς, φησί·

Νῦν δὲ πῶς με χρὴ καλεῖν;
Β. Ἀλεκτρύαιναν, τὸν δ' ἕτερον ἀλέκτορα.

Λέγεται δὲ καὶ ἀλεκτορὶς, καὶ ἀλέκτωρ. Σιμωνίδης· „Ἡμερόφων ἀλέκτωρ" ἔφη. Κρατῖνος Ὥραις·

Ὥσπερ ὁ Περσικὸς, ὥραν πᾶσαν καναχῶν, ὁλόφωνος
ἀλέκτωρ.

Εἴρηται δ' οὕτως, ἐπειδὴ καὶ ἐκ τοῦ λέκτρου ἡμᾶς διεγείρει. Οἱ δὲ Δωριεῖς, λέγοντες ὄρνιξ, τὴν γενικὴν διὰ τοῦ χ λέγουσιν, ὄρνιχος. Ἀλκμὰν δὲ διὰ τοῦ σ τὴν εὐθεῖαν ἐκφέρει· „Ἁλιπόρφυρος εἶαρος ὄρνις." Καὶ τὴν γενικὴν οἶδα· Δι' ὀρνίχων ὅμως πάντων."

17. ΔΕΛΦΑΞ. Ἐπίχαρμος τὸν ἄῤῥενα χοῖρον οὕτως καλεῖ ἐν Ὀδυσσεῖ Αὐτομόλῳ·

Δέλφακά τε τῶν γειτόνων
τοῖς Ἐλευσίνοις φυλάσσων δαιμονίως ἀπώλεσα,

οὐχ ἑκών· καὶ ταῦτα δή με συμβολατεύειν ἔφη
τοῖς Ἀχαιοῖσιν, προδιδόμεν τ' ὤμνυέ με τὸν δέλφακα.

Καὶ Ἀναξίλας δ' ἐν Κίρκῃ καὶ ἀρσενικῶς εἴρηκε τὸν δέλφακα, καὶ ἐπὶ τοῦ τελείου τέθεικε ταὔνομα, εἰπών· „Τοὺς μὲν ὀρεινόμους ὑμῶν ποιήσει δέλφακας ὑλιβάτας· τοὺς δὲ πάνθηρας· ἄλλους ἀγρώστας λύκους, λέοντας." Ἐπὶ δὲ τῶν θηλειῶν τοὔνομα τάττει Ἀριστοφάνης Ταγηνισταῖς· „Ἡ δέλφακος ἐποψινῆς ἠτριαῖον." Καὶ ἐν Ἀχαρνεῦσιν·

Νέα γάρ ἐστιν· ἀλλὰ δελφακουμένα
ἕξει μεγάλην τε καὶ παχεῖαν κἠρυθράν.

(375) Ἀλλ' αἰ τράφεν λῇς, ἄδε τοι χοῖρος καλά.

Καὶ Εὔπολις ἐν Χρυσῷ γένει. Καὶ Ἱππῶναξ δ' ἔφη· „Ὡς Ἐφεσίη δέλφαξ." Κυρίως δ' αἱ θήλειαι οὕτως λεχθεῖεν ἄν, αἱ δελφύας ἔχουσαι. Οὕτως δὲ αἱ μῆτραι καλοῦνται, καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἔνθεν ἐτυμολογοῦνται. Περὶ δὲ τῆς ἡλικίας τοῦ ζώου Κρατῖνός φησιν ἐν Ἀρχιλόχοις·

— Ἤδη δέλφακες, χοῖροι δὲ τοῖσιν ἄλλοις.

Ἀριστοφάνης δ' ὁ γραμματικὸς ἐν τῷ περὶ ἡλικιῶν φησι· „Τῶν δὲ συῶν τὰ μὲν ἤδη συμπεπηγότα δέλφακες, τὰ δ' ἁπαλὰ καὶ ἔνικμα χοῖροι." Ἔνθεν τὸ Ὁμηρικὸν σαφὲς γίνεται·

Τά τε δμώεσσι πάρεστι
χοίρεϊ, ἀτὰρ σιάλους γε σύας μνηστῆρες ἔδουσι.

Πλάτων δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Ποιητῇ ἀρσενικῶς ἔφη· „Τὸν δέλφακα ἀπῆγε σιγῇ." Ἦν δὲ καὶ παλαιὸς νόμος, ὡς φησιν Ἀνδροτίων, τῆς ἐπιγονῆς ἕνεκα τῶν θρεμμάτων, μὴ σφάττειν πρόβατον ἄπεκτον ἢ ἄτοκον· διὸ τὰ ἤδη τέλεια ἤσθιον.

— Ἀτὰρ σιάλους γε σύας μνηστῆρες ἔδουσι.

Καὶ νῦν δὲ τὴν τῆς Ἀθηνᾶς ἱέρειαν οὐ θύειν ἀμνήν, οὐδὲ

τυροῦ γεύεσθαι. Καὶ κατὰ χρόνον δέ τινα ἐκλιπόντων τῶν βοῶν, φησὶν ὁ Φιλόχορος νομοθετηθῆναι, διὰ τὴν σπάνιν ἀπέχεσθαι αὐτοὺς τῶν ζώων, συναγαγεῖν βουλομένους καὶ πληθῦναι τῷ μὴ καταθύεσθαι. Χοῖρον δὲ Ἴωνες καλοῦσι τὴν θήλειαν, ὡς Ἵππῶναξ·

Σπονδῇ τε καὶ σπλάγχνοισιν ἀγρίας χοίρου.

καὶ Σοφοκλῆς Ἐπὶ Ταιναρίοις·

Τοιγαροῦν
ἔδει φυλάξαι χοῖρον, ὥστε δεσμίαν.

Πτολεμαῖος δ' ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεὺς ἐν τῷ ἑνάτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων· „Εἰς Ἄσσον (φησὶν) ἐπιδημήσαντί μοι, οἱ Ἄσσιοι παρέστησαν χοῖρον, ἔχοντα τὸ μὲν ὕψος δύο καὶ ἡμίσους πήχεων, ὅλον δ' ἄρτιον πρὸς τὸ μῆκος, τῇ χροιᾷ χιόνινον. Ἔφασάν τε τὸν βασιλέα Εὐμένη τὰ τοιαῦτα ἐπιμελῶς ὠνεῖσθαι παρ' αὐτῶν, διδόντα τοῦ ἑνὸς δραχμὰς τετρακισχιλίας." Αἰσχύλος δέ φησιν·

Ἐγὼ δὲ χοῖρον καὶ μάλ' εὐθηλούμενον
τόνδ' ἐν ῥοθοῦντι κριβάνῳ θήσω. Τί γὰρ
ὄψον γένοιτ' ἂν ἀνδρὶ τοῦδε βέλτερον;

καὶ πάλιν·

Λευκὸς, (τί δ' οὐχί;) καὶ παλῶς ἡφευμένος
ὁ χοῖρος. Ἕψου, μηδὲ λιπηθῇς πυρί.

καὶ ἔτι·

Θύσας δὲ χοῖρον τόνδε τῆς αὐτῆς ὑός,
ἣ πολλά μ' ἐν δόμοισιν εἴργασται κακά,
δονοῦσα καὶ τρέπουσα τύρβ' ἄνω κάτω.

Ταῦτα δὲ παρέθετο Χαμαιλέων ἐν τῷ περὶ Αἰσχύλου.

18. Περὶ δὲ ὑῶν, ὅτι ἱερόν ἐστι τὸ ζῶον παρὰ Κρησὶν, Ἀγαθοκλῆς ὁ Βαβυλώνιος ἐν πρώτῳ περὶ Κυζίκου φησὶν οὕτως· „Μυθεύουσιν, ἐν Κρήτῃ γενέσθαι τὴν

Διὸς τέκνωσιν ἐπὶ τῆς Δίκτης, ἐν ᾗ καὶ ἀπόῤῥητος γίνεται (376) θυσία. Λέγεται γὰρ, ὡς ἄρα Διὶ θηλὴν ὑπέσχεν ὗς, καὶ τῷ σφετέρῳ γρυσμῷ περιοιχνεῦσα τὸν κνυζηθμὸν τοῦ βρέφεος, ἀνεπαΐστον τοῖς παριοῦσιν ἐτίθει. Διὸ πάντες τὸ ζῶον τοῦτο περίσεπτον ἡγοῦνται, καὶ οὐ (φησὶ) τῶν κρεῶν δαίσαιντο. Πραίσιοι δὲ καὶ ἱερὰ ῥέζουσιν ὑὶ, καὶ αὕτη προτελὴς αὐτοῖς ἡ θυσία νενόμισται." Τὰ παραπλήσια ἱστορεῖ καὶ Νεάνθης· ὁ Κυζικηνὸς ἐν δευτέρῳ περὶ τελετῆς. Πεταλίδων συῶν μνημονεύει Ἀχαιὸς ὁ Ἐρετριεὺς ἐν Αἴθωνι σατυρικῷ, λέγων οὕτως· „Πεταλίδων δέ τοι συῶν μορφαῖς ταῖσδε πόλλ' ἐπάϊον." Πεταλίδας δ' αὐτὰς εἴρηκε, μεταφέρων ἀπὸ τῶν μόσχων. Οἵτοι γὰρ πέτηλοι λέγονται ἀπὸ τῶν κεράτων, ὅταν αὐτὰ ἐκπέταλα ἔχωσι. Παραπλησίως δὲ τῷ Ἀχαιῷ καὶ Ἐρατοσθένης ἐν Ἀντερινύϊ τοὺς σύας λαρινοὺς προσηγόρευσε, μεταγαγὼν καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῶν λαρινῶν βοῶν· οἳ οὕτως ἐκλήθησαν ἤτοι ἀπὸ τοῦ λαρινεύεσθαι, (ὅπερ ἐστὶ σιτίζεσθαι. Σώφρων· „Βόες δὲ λαρινεύονται.") Ἢ ἀπό τινος κώμης Ἠπειρωτικῆς Λαρίνης, ἢ ἀπὸ τοῦ βουκολοῦντος αὐτάς· Λαρῖνος δ' οὗτος ἐκαλεῖτο.

19. Εἰσαχθέντος δὲ ἡμῖν ποτε καὶ δέλφακος, οὗ τὸ μὲν ἥμισυ κραμβαλέον ἦν ἐπιμελῶς πεποιημένον, τὸ δέ τι ἥμισυ ὡς ἂν ἐξ ὕδατος ἡψημένον ταυτερῶς, καὶ πάντων θαυμαζόντων τοῦ μαγείρου τὴν σοφίαν, μέγα φρονῶν ἐκεῖνος ἐπὶ τῇ τέχνῃ ἔφη, Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὴν σφαγὴν ἔχει τις ὑμῶν ἐπιδεῖξαι ὅπου ἐγένετο, ἢ πῶς αὐτοῦ ἡ γαστὴρ πεπλήρωται παντοίων ἀγαθῶν. Καὶ γὰρ κίχλας ἐν ἑαυτῷ ἔχει, καὶ ἄλλα ὀρνίθια, ὑπογαστρίων τε μέρη χοιρείων καὶ μήτρας τόμους, καὶ τῶν ᾠῶν τὰ χρυσᾶ, ἔτι δὲ ὀρνίθων γαστέρας αὐταῖσι μήτραις καὶ καλῶν ζωμῶν πλέας,

καὶ τὰ ἐκ σαρκῶν εἰς λεπτὰ κατακνιζόμενα καὶ μετὰ πε-
περίδων συμπλαττόμενα· ἰσίκια γὰρ ὀνομάζειν, αἰδοῦμαι
τὸν Οὐλπιανόν, καίπερ αὐτὸν εἰδὼς ἡδέως αὐτοῖς χρώμε-
νον. Πλὴν ὅ ἐμός γε συγγραφεὺς Πάξαμος τῶν ἰσικίων
μέμνηται, καὶ οὔ μοι φροντὶς Ἀττικῶν χρήσεων. Ὑμεῖς
οὖν ἐπιδείξατε, πῶς τε ὁ χοῖρος ἐσφάγη, καὶ πῶς ἐξ ἡμι-
σείας μέν ἐστιν ὀπτὸς, ἑφθὸς δὲ κατὰ θάτερα. Ἔτ' οὖν
ἡμῶν ἀναζητούντων, ὁ μάγειρος ἔφη, Ἀλλ' ἢ νομίζετέ με
ἧττον πεπαιδεῦσθαι τῶν ἀρχαίων ἐκείνων μαγείρων,
περὶ ὧν οἱ κωμῳδιοποιοὶ λέγουσι; Ποσείδιππος μὲν ἐν
Χορευούσαις· μάγειρος δ' ἐστὶν ὃ λέγων πρὸς τοὺς μα-
θητὰς τάδε·

20. Μαθητὰ Λεύκων, οἵ τε συνδιάκονοι
ὑμεῖς· ἅπας γάρ ἐστιν οἰκεῖος τόπος,
ὑπὲρ τέχνης λαλεῖν τι. Τῶν ἡδυσμάτων
Πάντων κράτιστόν ἐστιν ἐν μαγειρικῇ
ἀλαζονεία. Τὸ καθ' ὅλου δὲ τῶν τεχνῶν
ὄψει σχεδόν τι πάντα τοῦθ' ἡγούμενον.
Ξεναγὸς οὗτος, ὅστις ἂν θώρακ' ἔχῃ
φολιδωτὸν, ἢ δράκοντα σεσιδηρωμένον,
ἐφάνη Βριάρεως. Ἂν τύχῃ δ', ἐστὶν λαγώς.
Ὁ μάγειρος ἂν μὲν, ὑποδιακόνους ἔχων,
πρὸς τὸν ἰδιώτην καὶ μαθητὰς εἰσίῃ,
(377) κυμινοπρίστας πάντας ἢ λιμοὺς καλῶν,
ἔπτηξ' ἕκαστος εὐθύς. Ἂν δ' ἀληθινὸν
σαυτὸν παραβάλλῃς, καὶ πρὸς ἐκδαρεὶς ἅπει.
Ὅπερ οὖν ὑπεθέμην, τῷ κενῷ χώραν δίδου,
καὶ τὰ στόμια γίγνωσκε τῶν κεκλημένων.
Ὥσπερ γὰρ εἰς τἀμπόρια, τῆς τέχνης πέρας
τοῦτ' ἔστιν, ἂν σὺ προσδράμῃς πρὸς τὸ στόμα.

Διακονοῦμεν νῦν γάμους. Τὸ θῦμα βοῦς·
ὃ δίδους ἐπιφανὴς, ἐπιφανὴς ὃ λαμβάνων·
τούτων γυναῖκες ἱέρειαι τῇ θεᾷ θεοὶ,
κορύβαντες, αὐλοὶ, παννυχίδες, ἀναστροφή.
Ἱππόδρομος οὗτός ἐστί σοι μαγειρικῆς.
Μέμνησο καὶ σὺ τοῦτο.

Καὶ περὶ ἑτέρου δὲ μαγείρου, (ὄνομα δέ ἐστι Σεύθης,) ὁ αὐτός φησι ποιητὴς οὕτως·

Ἰδιώτης μέγας
αὐτοῖς ὁ Σεύθης. Οἶσθα δ', ὦ βέλτισθ', ὅτι
ἀγαθοῦ στρατηγοῦ διαφέρειν οὐδὲν δοκεῖ.
Οἱ πολέμιοι πάρεισιν· ὁ βαθὺς τῇ φύσει
στρατηγὸς ἔστηκεν, τὸ πρᾶγμ' ἐδίξατο.
Πολέμιός ἐστι πᾶς ὁ συμπίνων ὄχλος.
Πίνει γὰρ ἀθρόως οὗτος· εἰσελήλυθεν,
ἐκ πεντεκαίδεχ' ἡμερῶν προηλπικὼς
τὸ δεῖπνον, ὁρμῆς μεστὸς ὢν, ἐκλελυμένος,
τηρῶν πότ' ἐπὶ τὰς χεῖρας οἴσει τις. Νόει
ὄχλου τοιούτου ῥαιμίαν ἠθροισμένην.

21. Ὁ δ' ἐν τοῖς Εὐφρονος Συνεφήβοις μάγειρος ἀκούσατε οἷα παραινεῖ·

Ὅταν ἐρανισταῖς, Καρίων, διακονῇς,
οὐκ ἔστι παίζειν, οὐδ' ἃ μεμάθηκας ποιεῖν.
Ἐχθὲς κεκινδύνευκας. Οὐδεὶς εἶχέ σοι
κωβιὸς ὅλως γὰρ ἦπαρ, ἀλλ' ἦσαν κενοί·
ἐγκέφαλος ἠλλοίωτο. Δεῖ δὲ, Καρίων,
ὅταν μὲν ἔλθῃς εἰς τοιοῦτον συρφετὸν,
Δρόμωνα καὶ Κέρδωνα καὶ Σωτηρίδην,
μισθὸν διδόντας ὅσον ἂν αἰτήσῃς, ἁπλῶς
εἶναι δίκαιον· οὗ δὲ νῦν βαδίζομεν,

εἰς τους γάμους, ἀνδροφόνον. Ἂν τοῦτ᾽ αἰσθάνῃ,
ἐμὸς εἶ μαθητὴς, καὶ μάγειρος οὐ κακός.
Ὁ καιρὸς εὐπτός· ὠφελοῦ. Φιλάργυρος
ὁ γέρων, ὁ μισθὸς μικρός· εἴ σε λήψομαι
νῦν μὴ κατεσθίοντα καὶ τοὺς ἄνθρακας,
ἀπόλωλας. Εἴσω πάραγε· καὶ γὰρ οὑτοσὶ
προσέρχεθ᾽ ὁ γέρων. Ὡς δὲ καὶ γλίσχρον βλέπει.

22. Μέγας δ᾽ ἐστὶ σοφιστὴς, καὶ οὐδὲν ἧττων τῶν ἰατρῶν εἰς ἀλαζονείαν, καὶ ὁ παρὰ Σωσιπάτρῳ μάγειρος ἐν Καταψευδομένῳ, λέγων ὧδε·

Οὐ παντελῶς εὐκαταφρόνητος ἡ τέχνη,
ἂν κατανοήσῃς, ἔστιν ἡμῶν, Δημύλε.
ἀλλὰ πέπλυται τὸ πρᾶγμα, καὶ πάντες σχεδὸν
εἶναι μάγειροί φασιν, οὐδὲν εἰδότες.
Ὑπο τῶν τοιούτων δ᾽ ἡ τέχνη λυμαίνεται.
(378) Ἐπεὶ, μάγειρον ἂν λάβῃς ἀληθινὸν,
ἐκ παιδὸς ὀρθῶς εἰς τὸ πρᾶγμ᾽ εἰσηγμένον,
καὶ τὰς δυνάμεις κατέχοντα, καὶ τὰ μαθήματα
ἅπαντ᾽ ἐφεξῆς εἰδόθ᾽, ἕτερόν σοι τυχὸν
φανήσεται τὸ πρᾶγμα. Τρεῖς ἡμεῖς μόνοι
ἐσμὲν ἔτι λοιποὶ, Βοιδίων, καὶ Χαριάδης,
ἐγώ τε. Τοῖς λοιποῖς δὲ προσπέρδου. Β. Τί φῄς;
Α. Ἐγώ. Τὸ διδασκαλεῖον ἡμεῖς σώζομεν
τὸ Σικωνος. Οὗτος τῆς τέχνης ἀρχηγὸς ἦν.
Ἐδίδασκεν ἡμᾶς πρῶτον ἀστρολογεῖν Σικων,
ἔπειτα μετὰ ταῦτ᾽ εὐθὺς ἀρχιτεκτονεῖν.
Περὶ φύσεως κατεῖχε πάντας τοὺς λόγους·
ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἔλεγε τὰ στρατηγικά.
Πρὸ τῆς τέχνης ἔσπευδε ταῦθ᾽ ἡμᾶς μαθεῖν.
Β. Ἆρα σύ με κόπτειν οἷος εἶ γε, φίλτατε;

Α. Οὔκ, ἀλλ' ἐν ὅσῳ προσέρχεται ἐξ ἀγορᾶς ὁ παῖς,
μικρὰ διακινήσω σε περὶ τοῦ πράγματος,
ἵνα τῷ λαλεῖν λάβωμεν εὔκαιρον χρόνον.
Β. Ἄπολλον, ἐργῶδές γ'. Α. Ἄκουσον, ὦ 'γαθέ.
Δεῖ τὸν μάγειρον εἰδέναι πρώτιστα μὲν
περὶ τῶν μετεώρων, τάς τε τῶν ἄστρων δύσεις,
καὶ τὰς ἐπιτολὰς, καὶ τὸν ἥλιον, πότε
ἐπὶ τὴν μακρὰν τε καὶ βραχεῖαν ἡμέραν
ἐπάνεισι, κἂν ποίοισιν ἐστι ζωδίοις.
Τὰ γὰρ ὄψα φασὶ πάντα καὶ τὰ βρώματα
σχεδὸν ἐν περιφορᾷ τῆς ὅλης συντάξεως
ἑτέραν ἐν αὑτοῖς λαμβάνειν τὴν ἡδονήν.
ὁ μὲν οὖν κατέχων τὰ τοιαῦτα, τὴν ὥραν ἰδὼν
τούτων, ἑκάστοις ὡς προσῆκε χρήσεται,
ὁ δ' ἀγνοῶν ταῦτ' εἰκότως τυντλάζεται.
Πάλιν τὸ περὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἴσως
ἐθαύμασας, τί τῇ τέχνῃ συμβάλλεται.
Β. Ἐγῷδα· θαυμάστ'. Α. Ἀλλ' ὅμως ἐγὼ φρόνω,
Τοὐπτάνιον ὀρθῶς καταβαλέσθαι, καὶ τὸ φῶς
λαβεῖν, ὅσον δεῖ, καὶ τὸ πνεῦμ' ἰδεῖν πόθεν
ἐστὶν, μεγάλην χρείαν τιν' εἰς τὸ πρᾶγμ' ἔχει.
Ὁ καπνὸς φερόμενος δεῦρο κἀκεῖ διαφορὰν
εἴωθε τοῖς ἕψουσιν ἐμποιεῖν τινα.
Τί οὖν ἔτι σοι δίειμι τὰ στρατηγικὰ

* * * *

ἔγωγε τον μάγειρον. Ἡ τάξις σοφὸν
ἅπανταχοῦ μέν ἐστι κἂν πάσῃ τέχνῃ,
ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς δ' ὥσπερ ἡγεῖται σχεδόν.
Τὸ γαρ παραθεῖναι κἀφελεῖν τεταγμένως
ἕκαστα, καὶ τὸν καιρὸν ἐπὶ τούτοις ἰδεῖν,

πότε δεῖ πυκνότερον ἐπαγαγεῖν καὶ πότε βάδην,
καὶ πῶς ἔχουσι πρὸς τὸ δεῖπνον, καὶ πότε
εὔκαιρον αὐτῶν ἐστι τῶν ὄψων τὰ μὲν
θερμὰ παραθεῖναι, τὰ δ' ἐπανέντα, τὰ δὲ μέσως,
τὰ δ' ὅλως ἀποψύξαντα, ταῦτα πάντα δὴ
(379) ἐν τοῖς στρατηγικοῖσιν ἐξετάζεται
μαθήμασιν. Β. Τίς δή τι παραδείξας ἐμοὶ
τὰ δέοντ', ἀπελθὼν αὐτὸς ἡσυχίαν ἄγε.

23. Καὶ ὁ παρὰ τῷ Ἀλεξιδι δὲ ἐν Μιλησίοις μάγειρος οὐ μακρὰν τούτου ἐστὶ λέγων τοιάδε·

Οὐκ ἴστε, τιῶν πλείσταισι τῶν τεχνῶν ὅτι
οὐκ ἀρχιτέκτων κύριος τῆς ἡδονῆς
μόνος καθέστηκ', ἀλλὰ καὶ τῶν χρωμένων
συμβάλλεταί τις, ἂν καλῶς χρῶνται, μερίς;
Β. Ποῖόν τι; δεῖ γὰρ κἀμὲ τὸν ξένον μαθεῖν.
Α. Τὸν ὀψοποιὸν σκευάσαι χρηστῶς μόνον
δεῖ τοὔψον, ἄλλο δ' οὐδέν. Ἂν μὲν οὖν τύχῃ
ὁ ταῦτα μέλλων ἐσθίειν τε καὶ κρινεῖν
εἰς καιρὸν ἐλθών, ὠφέλησε τὴν τέχνην·
ἂν δ' ὑστερίζῃ τῆς τεταγμένης ἀκμῆς,
ὥστ' ἢ προοπτήσαντα χλιαίνειν πάλιν,
ἢ μὴ προοπτήσαντα συντελεῖν τάχυ,
ἀπεστέρησε τῆς τέχνης τὴν ἡδονήν.
Εἰς τοὺς σοφιστὰς τὸν μάγειρον ἐγγράφου.
Ἑστήκαθ' ὑμεῖς· κάεται δέ μοι τὸ πῦρ·
ἤδη πυκνοὶ δ' ἅπτουσιν Ἡφαίστου κύνες
κούφως πρὸς αἰθέρ', οἷς τὸ γίγνεσθαί θ' ἅμα
καὶ τὴν τελευτὴν τοῦ βίου συνῆψέ τις
μύνοις ἀνάγκης θεσμὸς οὐχ ὁρώμενος.

24. Εὔφρων δὲ, οὗ καὶ πρὸ βραχέος ἐμνήσθην, ἄν-

δρες δικασταὶ, (δικαστὰς γὰρ ὑμᾶς οὐκ ὀκνήσαιμ' ἂν καλεῖν ἀναμένων τὴν ὑμετέραν τῶν αἰσθητηρίων κρίσιν,) ἐν τοῖς Ἀδελφοῖς τῷ δράματι ποιήσας τινὰ μάγειρον πολυμαθῆ καὶ εὐπαίδευτον, μνημονεύοντά τε τῶν πρὸ αὐτοῦ τεχνιτῶν, καὶ τίνα ἕκαστος εἶχεν ἰδίαν ἀρετὴν, καὶ ἐν τίνι ἐπλεονέκτει, ὅμως οὐδενὸς ἐμνήσθη τοιούτου, ἂν ἐγὼ ὑμῖν πολλάκις τυγχάνω παρασκευάζων. Λέγει δ' οὖν οὕτως·

Πολλῶν μαθητῶν γενομένων ἐμοὶ, Λύκε,
διὰ τὸ νοεῖν ἀεί τι καὶ ψυχὴν ἔχειν,
ἅπει γεγονὼς μάγειρος ἐκ τῆς οἰκίας
ἐν οὐχ ὅλοις δέκα μησὶ, παλὺ νεώτατος.
Ἅγις Ῥόδιος ἥπτησεν ἰχθὺν μόνος ἄκρως·
Νηρεὺς δ' ὁ Χῖος γόγγρον ἥψε τοῖς θεοῖς.
Θρῖον τὸ λευκὸν οὐξ Ἀθηνῶν Χαριάδης·
ζωμὸς μέλας ἐγένετο πρώτου Λαμπρίᾳ·
ἀλλᾶντας Ἀφθόνητος, Εὔθυνος φακῆν·
ἀπὸ συμβολῶν συνάγουσιν Ἀρίστων πόρους.
Οὗτοι μετ' ἐκείνους τοὺς σοφιστὰς τοὺς πάλαι
γεγόνασιν ἡμῶν ἑπτὰ δεύτεροι σοφοί.
ἐγὼ δ' ὁρῶν τὰ πολλὰ προκατειλημμένα
εὗρόν τὸ κλέπτειν πρῶτος, ὥστε μηδένα
μισεῖν με διὰ τοῦτ', ἀλλὰ πάντας λαμβάνειν.
ὑπ' ἐμοῦ δ' ὁρῶν σὺ τοῦτο προκατειλημμένον,
ἴδιον ἐφεύρηκάς τι, καὶ τοῦτ' ἐστὶ σόν.
Πέμπτην ἔθυον ἡμέραν οἱ Τήνιοι,
πολιοὶ γέροντες, πλοῦν πολὺν πεπλευκότες,
λεπτὸν ἔριφον καὶ μικρόν. Οὐκ ἦν ἐκφορὰ
Λύκῳ κρεῶν τότ' οὐδὲ τῷ διδασκάλῳ.
Ἑτέρους πορίσασθαι δύ' ἐρίφους ἠνάγκασας
τὸ γὰρ ἦπαρ αὐτῶν πολλάκις σκοπουμένων

καθεὶς κάτω τὴν χεῖρα τὴν μίαν λαθὼν
ἔῤῥαψας εἰς τὸν λάκκον ἰταμῶς τὸν νεφρόν.
Πολὺν ἐποίησας θόρυβον. Οὐκ ἔχει νεφρὸν,
ἔλεγον. Ἔκπτωτον οἱ παρόντες ἀποβολῇ,
ἔθυσαν ἕτερον. Τοῦ δὲ δευτέρου πάλιν
τὴν καρδίαν εἶδόν σε καταπίνοντ' ἐγώ.
Πάλαι μέγας εἶ, γίγνωσκε· τοῦ γὰρ μὴ χανεῖν
λύκον διὰ κενῆς σὺ μόνος εὗρηκας τέχνην.
Χορδῆς ὀβελίσκους ἡμέρας ζητουμένους
δύ' ἐχθὲς ὠμοὺς εἰς τὸ πῦρ ἀπέσβεσας,
καὶ πρὸς τὸ δίχορδον ἐτερέτιζες. Ἡσθόμην
ἐκεῖνο δρᾶμα, τοῦτο δ' ἐστὶ παίγνιον.

25. Μή τις οὖν, τούτων τῶν δευτέρων ἑπτὰ σοφῶν ὀνομασθέντων, τοιοῦτόν τι ἐπενόησε περὶ τοῦ χοίρου, πῶς καὶ τὰ ἐντὸς πεπλήρωται, καὶ τὸ μὲν ὀπταλέον ἐστὶν αὐτοῦ, τὸ δὲ ἑφθὸν, αὐτὸς δ' ἐστὶν ἄσφακτος. Δεομένων οὖν ἡμῶν, καὶ λιπαρούντων δεικνύναι τὴν σοφίαν, Οὐκ ἐρῶ, φησὶ, τῆτες, μὰ τοὺς ἐν Μαραθῶνι κινδυνεύσαντας, καὶ προσέτι τοὺς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχήσαντας. Ἔδοξεν οὖν πᾶσι διὰ τὸν τηλικόνδε ὅρκον, μὴ βιάζεσθαι τὸν ἄνθρωπον, ἐπ' ἄλλο δέ τι τῶν παραφερομένων τὰς χεῖρας ἐπιβάλλειν. Καὶ ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη, Μὰ τοὺς ἐν Ἀρτεμισίῳ κινδυνεύσαντας, οὐδείς τινος γεύσεται, πρὶν λεχθῆναι, ποῦ κεῖται τὸ παραφέρειν. Τὰ γὰρ γεύματα ἐγὼ οἶδα μόνος. Καὶ ὁ Μάγνος ἔφη, Ἀριστοφάνης ἐν Ἡρακλεῶνι·

Τί οὖν ἐκέλευσας παραφέρειν τὰ ποτήρια;

Σώφρων δ' ἐν γυναικείοις κατὰ κοινότερον κέχρηται, λέγων· „Παράφερε, Κοικόα, τὸν σκύφον μεστόν.“ Καὶ

Πλάτων δ' ἐν Λάκωσιν ἔφη· „Πάσας παραφερέτω.“ Ἄλεξις Παμφίλῃ·

Παρέθηκε τὴν τράπεζαν, εἶτα παραφέρων
ἀγαθῶν ἁμάξας.

Περὶ δὲ τῶν γευμάτων, ἃ σαυτῷ προὔπτιες, ὥρα σοι λέγειν, Οὐλπιανέ. Τὸ γὰρ γεῦσαι ἔχομεν ἐν Εὐπόλιδι, ἐν Αἰξί·

Τοῦδε νῦν γεῦσαι λαβών.

Καὶ ὁ Οὐλπιανὸς, Ἔφιππος, ἔφη, ἐν Πελτασπῇ· „Ἔνθ' ὄνων ἵππων τε στάσεις, καὶ γεύματα οἴνων.“ Ἀντιφάνης δ' ἐν Διδύμοις·

Οἰνογευστεῖ, περιπατεῖ
ἐν τοῖς στεφάνοις.

26. Ἐπὶ τούτοις ὁ μάγειρος ἔφη, Λέξω τοίνυν κἀγὼ οὐκ ἀρχαίαν ἐπίνοιαν, ἀλλ' εὕρεσιν ἐμήν, ἵνα μὴ ὁ αὐλητὴς πληγὰς λάβῃ. Ὁ γὰρ Εὔβουλος ἐν Λάκωσιν ἢ Λήδᾳ ἔφη·

(381) Ἀλλ' ἠκούσαμεν
καὶ τοῦτο, νὴ τὴν Ἑστίαν, οἴκοι ποθ' ὡς
ὅσ' ἂν ὁ μάγειρος ἐξαμάρτῃ, τύπτεται,
ὡς φασιν, αὐλητὴς παρ' ὑμῖν.

Φιλύλλιός τε, ἢ ὁ ποιήσας τὰς Πόλεις, φησίν·

Ὅ τι ἂν τύχῃ
μάγειρος ἀδικήσας, τὸν αὐλητὴν λαβεῖν
πληγάς

περὶ ἡμιόπτου καὶ ἡμιέφθου καὶ ἀσφάκτου γεμιστοῦ χοίρου. Ὁ μὲν χοῖρος ἐσῴαγη ὑπὸ τὸν ὦμον σφαγὴν βραχεῖαν, (καὶ ἐπέδειξεν.) Ἔπειτα, ἀποῤῥεύσαντος τοῦ πολλοῦ αἵματος, πάντα τὰ ἐντόσθιδια μετὰ τῆς ἐξαιρέσεως, (εἴρηται γὰρ καὶ ἔξαίρεσις, ὦ στωμυλῆθραι δαιταλεῖς,) διακλύσας ἐπιμελῶς οἴνῳ πολλάκις ἐκρέμασα ἐκ

ποδῶν. Εἶτα πάλιν οἴνῳ διέβρεξα, καὶ προεψήσας μετὰ πολλοῦ πεπέρεως τὰ προειρημένα χναυμάτια ἔβυσα διὰ τοῦ στόματος, πολλὸν ἐπιχέας ζωμὸν ἐῦ πάνυ πεποιημένον. Καὶ μετὰ ταῦτα περιέπλασα τοῦ χοίρου τὴν ἡμίσειαν, ὡς ὁρᾶτε, ἀλφίτοις πολλοῖς κριθῆς, ἀναδεύσας αὐτὰ οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ. Ἔπειτ' ἐνέθηκα κριβάνῳ, ὑποθεὶς τράπεζαν χαλκῆν, ἐστάθευσά τε τῷ πυρὶ, ὡς μήτε κατακαῦσαι μήτ' ὠμὸν ἀφελεῖν. Καὶ τῆς φορίνης ἤδη γενομένης κραμβαλέας, εἴκασα καὶ τἄλλο μέρος ἥψῆσθαι, ἀποβαλών τ' αὐτοῦ τὰ ἄλφιτα, οὕτω φέραν ἡμῖν παρέθηκα.

27. Τὴν δ' ἐξαίρεσιν, ὦ κιλέ μου Οὐλπιανὲ, Διονύσιος ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν τοῖς Ὁμωνύμοις τῷ δράματι οὕτως εἴρηκε, ποιήσας τινὰ μάγειρον πρὸς τοὺς μαθητὰς διαλεγόμενον·

Ἄχε δὴ Δρόμων νῦν, εἴ τι κομψὸν ἢ σοφὸν
ἢ γλαφυρὸν οἶσθα τῶν σεαυτοῦ πραγμάτων,
φανερὸν ποίησον τοῦτο τῷ διδασκάλῳ.
Νῦν τὴν ἀπόδειξιν τῆς τέχνης αἰτῶ σ' ἐγώ.
Εἰς πολεμίαν ἄγω σε· θαῤῥῶν κατάτρεχε,
ἀριθμῷ διδόασι τὰ κρέα καὶ τηροῦσί σε.
Τακερὰ ποιήσας ταῦτα, καὶ ζέσας σφόδρα,
τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, ὡς λέγω σοι, σύγχεον.
Ἰχθὺς ἁδρὸς πάρεστι· τἀντός ἐστι σά.
Κἂν τέμαχος ἐκλίνῃς τι, καὶ τοῦτ' ἔστι σόν,
ἕως ἂν ἔνδον ὦμεν· ὅταν ἔξω δ', ἐμόν.
Ἐξαιρέσεις καὶ τἄλλα τἀκόλουθ', ὅσα
Οὔτ' ἀριθμὸν οὔτ' ἔλεγχον ἐφ' ἑαυτῶν ἔχει,
περιόμματος δὲ τάξιν ἢ θέσιν φέρει,
εἰς αὔριον σὲ καμὲ ταῦτ' εὐφρανάτω.
Ἀλφυροπαίλῃ παντάπασι μεταδίδου,

τὴν πάροδον ἵν' ἔχῃς τῶν θυρῶν εὐνουστέρων.
Τί δεῖ λέγειν με πολλὰ πρὸς συνειδότα;
Ἐμὸς εἶ μαθητής, σὸς δ' ἐγὼ διδάσκαλος.
Μέμνησο τῶνδε, καὶ βάδιζε δεῦρ' ἅμα.

28. *Πάντων οὖν ἡμῶν ἐπαινεσάντων τὸν μάγειρον ἐπί τε τῷ ἑτοίμῳ τῶν λεγομένων καὶ τῇ τῆς τέχνης περιεργίᾳ, ὁ καλὸς ἡμῶν ἑστιάτωρ Λαρήνσιος, Καὶ πόσῳ κάλλιον, ἔφη, τὰ τοιαῦτα ἐκμανθάνειν τοὺς μαγείρους, ἢ ὅπερ παρά τινι τῶν πολιτῶν ἡμῶν, ὃς ὑπὸ πλούτου καὶ τρυφῆς τοὺς τοῦ θαυμασιωτάτου Πλάτωνος διαλόγους ἠνάγκαζεν ἐκμανθάνοντας τοὺς μαγείρους, φέροντάς τε* (382) *τὰς λοπάδας ἅμα λέγειν, Εἷς, δύο, τρεῖς· ὁ δὲ δὴ τέταρτος ἡμῖν, ὦ φίλε Τίμαιε, ποῦ τῶν χθὲς μὲν θαττυμόνων, τὰ νῦν δ' ἑστιατόρων; Ἔπειτ' ἄλλος ἀπεκρίνατο, Ἀσθένειά τις αὐτῷ ξυνέπεσεν, ὦ Σώκρατες. Διεξήρχοντό τε τοῦ διαλόγου τὰ πολλὰ τὸν τρόπον τοῦτον, ὡς ἄχθεσθαι μὲν τοὺς εὐωχουμένους, ὑβρίζεσθαι δὲ τὸν πάνσοφον ἐκεῖνον ἄνθρωπον ὅσημέραι, καὶ διὰ τοῦτο πολλοὺς τῶν καθαρείων ἐξόμνυσθαι τὰς παρ' ἐκείνῳ ἑστιάσεις. Οἱ δὲ ἡμέτεροι οὗτοι, ἅμα ἴσως ταῦτ' ἐκμανθάνοντες, οὐκ ὀλίγην ἡμῖν θυμηδίαν παρέχουσι. Καὶ ὁ παῖς, ἐπὶ τῇ μαγειρικῇ σοφίᾳ ἐπαινεθείς, Τί τοιοῦτον εὑρήκασιν, ἔφη, ἢ εἰρήκασιν οἱ πρὸ ἐμοῦ; ἢ ἐπὶ μετρίοις ἐμαυτὸν ἄγω, οὐ μεγαλαυχούμενος ἐπ' ἐμαυτῷ; Καίτοι καὶ ὁ πρῶτος τῶν τὸν Ὀλυμπίασιν ἀγῶνα ἀναδησαμένων Κόροιβος ὁ Ἠλεῖος μάγειρος ἦν, καὶ οὐχ οὕτως ἀγκύλλετο ἐπὶ τῇ τέχνῃ, ὡς ὁ παρὰ Στράτωνι μάγειρος ἐν τῷ Φοινικίδῃ. Περὶ οὗ τοιαῦτα λέγει ὁ μεμισθωμένος·*

29. *Σφίγγ' ἄρρεν', οὐ μάγειρον, εἰς τὴν οἰκίαν*
εἴληφ'· ἁπλῶς γὰρ οὐδὲ ἓν μὰ τοὺς θεούς,

ὅσ᾽ ἂν λέγῃ, συνίημι· καινὰ ῥήματα
πεπορισμένος πάρεστιν. Ὡς εἰσῆλθε γάρ,
εὐθύς μ᾽ ἐπηρώτησε προσβλέψας μέγα,
Πόσους κέκληκας μέροπας ἐπὶ δεῖπνόν; λέγε.
Ἐγὼ κέκληκα μέροπας ἐπὶ δεῖπνον; Χολᾶς.
Τοὺς δὲ μέροπας τούτους με γιγνώσκειν δοκεῖς;
Οὐδεὶς παρέσται. Τοῦτο γὰρ νὴ τὸν Δία
ἔστι κατάλοιπον, μέροπας ἐπὶ δεῖπνον καλεῖν.
Οὐδ᾽ ἄρα παρέσται δαιτυμὼν οὐδεὶς ὅλως;
Οὐκ, οἶομαί γε, Δαιτυμών. Ἐλογιζόμην,
ἦξε Φιλῖνος, Μοσχίων, Νικήρατος,
ὁ δεῖν᾽, ὁ δεῖνα· κατ᾽ ὄνομ᾽ ἀνελογιζόμην·
οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς οὐδὲ εἷς μοι Δαιτυμών.
Οὐδεὶς παρέσται, φημί. Τί λέγεις; οὐδὲ εἷς; —
σφόδρ᾽ ἠγανάκτησ᾽, ὥσπερ ἠδικημένος,
εἰ μὴ κέκληκα Δαιτυμόνα. Σκαιὸν πάνυ.
Οὐδ᾽ ἄρα θύεις ἐρυσίχθον᾽; Οὐκ, ἔφην ἐγώ.
Βοῦν δ᾽ εὐρυμέτωπον; Οὐ θύω βοῦν, ἄθλιε.
Μῆλα θυσιάζεις ἄρα; Μὰ Δί᾽, ἐγὼ μὲν οὖ
οὐδέτερον αὐτῶν, προβάτιον δ᾽. * *
Οἰκοῦν, ἔφη, τὰ μῆλα πρόβατ᾽. Οὐ μανθάνω
* * τούτων οὐδέν, οὐδὲ βούλομαι.
Ἀγροικότερός εἰμ᾽· ὥσθ᾽ ἁπλῶς μοι διαλέγου.
Ὅμηρον οὐκ οἶδας λέγοντα; Καὶ μάλα
ἔξῃν ὃ βούλοιτ᾽, ὦ μάγειρ᾽, αὐτῷ λέγειν.
Ἀλλὰ τί πρὸς ἡμᾶς τοῦτο, πρὸς τῆς Ἑστίας;
Κατ᾽ ἐκεῖνον ἤδη πρόσεχε καὶ τὰ λοιπά μοι.
Ὁμηρικῶς γὰρ διανοεῖ μ᾽ ἀπολλύναι;
Οὕτω λαλεῖν εἴωθα. Μὴ τοίνυν λάλει
οὕτω παρ᾽ ἐμοιγ᾽ ὤν. Ἀλλὰ διὰ τὰς τέτταρας

(383) δραχμὰς ἀποβάλω, φησὶ, τὴν προαίρεσιν;
Τὰς αὐλοχύτας φέρε δεῦρο. τοῦτο δ' ἐστὶ τί;
Κριθαί. Τί οὖν, ἀπόπληκτε, περιπλοκὰς λέγεις;
Πηγὸς πάρεστι; Πηγός; Οὐχὶ λευκὰ σὺ
ἐρεῖς, σαφέστερόν θ', ὃ βούλει μοι λέγειν;
Ἀτάσθαλός γ' εἶ, πρέσβυ· φησίν. Ἄλας φέρε.
Τοῦτ' ἔστι πηγός. Ἀλλὰ δεῖξον χέρνιβα.
Παρῆν. Ἔθυεν, ἔλεγεν ἄλλα ῥήματα
τοιαῦθ', ἃ μὰ τὴν Γῆν οὐδὲ εἷς ἤκουσεν ἄν,
μίστυλλα, μοίρας, δίπτυχ', ὀβελοὺς, ὥστε με,
τῶν τοῦ Φιλητᾶ λαμβάνοντα βιβλίων,
σκοπεῖν, ἕκαστα τί δύναται τῶν ῥημάτων,
πλὴν ἐκέτευον αὐτὸν ἤθη μεταβαλεῖν,
ἀνθρωπίνως λαλεῖν τε. Τὸ δ' οὐκ ἂν ταχὺ
ἔπεισεν ἢ Πειθὼ μὰ τὴν Γῆν οἶδ' ὅτι.

30. Περίεργον δ' ἐστὶν ὡς ἀληθῶς τὸ πολὺ τῶν μαγείρων γένος περί τε τὰς ἱστορίας καὶ τὰ ὀνόματα. Λέγουσι γοῦν αὐτῶν οἱ λογιώτατοι, γόνυ κνήμης ἔγγιον, καὶ, περιῆλθον Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην. Ἐπιτιμῶντες δέ τινί φασι, μὴ δεῖν τὸν Οἰνέα Ἡλέα ποιεῖν. Ἐγὼ δὲ ἕνα τῶν ἀρχαίων μαγείρων τεθαύμακα πείρᾳ τῆς τέχνης ἧς εἰσηγήσατο ἀπολαύσας. Παράγει δ' αὐτὸν Ἄλεξις ἐν Λέβητι, λέγοντα τάδε·

Ἥμιέ, μοι δοκεῖ,
πνικτόν τι ὄψον δελφάκειον. Β. Ἡδύ γε.
Α. Ἔπειτα προσκέκαυκε. Μηδὲν φροντίσῃς.
Ἰάσιμον γὰρ τὸ πάθος ἐστί. Β. Τῷ τρόπῳ;
Α. Ὄξος λαβὼν νυν εἰς λεκάνην τιν' ἐγχέας
ψυχρὸν, ξυνίης; εἶτα θερμὴν τὴν χύτραν
εἰς τοῦξος ἔνθες. Διάπυρος γὰρ οὔσ' ἔτι

ἕλξει δ' αὐτῆς νοτίδα, καὶ ζυμουμένη
ὥσπερ κίσηρις λήψεται διεξόδους
σομφάς, δι' ὧν τὴν ὑγρασίαν ἐκδέξεται·
τὰ κρεάδι' ἔσται τ' οὐκ ἀπεξηραμμένα,
ἔγχυλα δ' ἀτρέμα καὶ δροσώδη τὴν ἕξιν.
Β. Ἄπολλον, ὡς ἰατρικῶς. Ὦ Γλαυκία,
ταυτὶ ποιήσω; Α. Καὶ παρατίθει γ' αὐτά, παῖ,
ὅταν παρατιθῇς, μανθάνεις; ἐψυγμένα.
Ἀτμὸς γὰρ οὕτως οὔχὶ προσπηδήσεται
Ταῖς ῥισὶν, ἀλλ' ἄνω μάλ' εἰσι καταφυγών.
Β. Πολλῷ γ' ἀμείνων, ὡς ἔοικας, ἦσθ' ἄρα
λογογράφος ἢ μάγειρος. Ὃ λέγεις, οὐ λέγεις·
τέχνην δ' ὀνειδίζεις.

31. Καὶ μαγείρων μὲν ἅλις, ἄνδρες δαιταλεῖς· μὴ καί τις αὐτῶν τὰ ἐκ Δυσκόλου Μενάνδρου βρενθυόμενος λαρυγγίσῃ τάδε·

Οὐδὲ εἷς
μάγειρον ἀδικήσας ἀθῴως διέφυγεν.
Ἱεροπρεπής πώς ἐστιν ἡμῶν ἡ τέχνη.
Ἐγὼ δ' ὑμῖν κατὰ τὸν ἥδιστον Δίφιλον
Παρατίθημ' ὁλοσχερῆ
ἄρν' εἰς μέσον, συμπηκτὸν, ἀνθυλευμένον,
χοιρίδια περιφόρητα κρομβάσας ὅλα.
Δούρειον ἐπάγω χῆνα τῷ φυσήματι.

(384) 32. ΧΗΝ. Περιενεχθέντων δὲ τούτων, καὶ ἄλλων χηνῶν περιττῶς ἐσκευασμένων, ἔφη τις, Οἱ χῆνες σιτευτοί. Καὶ ὁ Οὐλπιανός, Ὁ δὲ σιτευτὸς χὴν παρὰ τίνι; Πρὸς ὃν ὁ Πλούταρχος, Θεόπομπος μὲν ἔφη ὁ Χῖος ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς κἀν τῇ τρισκαιδεκάτῃ δὲ τῶν Φιλιππικῶν, Ἀγησιλάῳ τῷ Λάκωνι, εἰς Αἴγυπτον ἀφικομένῳ

πέμψαι τοὺς Αἰγυπτίους χῆνας καὶ μόσχους σιτευτούς. Καὶ Ἐπιγένης δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Βάκχαις φησίν·

Ἀλλ' εἴ τις, ὥσπερ χῆνα, σιτευτὸν λαβὼν
ἔτρεφέ με.

Καὶ Ἀρχέστρατος ἐν τῷ πολυθρυλλήτῳ ποιήματι·

Καὶ σιτευτοῦ χηνὸς ὁμοῦ σκεύαζε νεοττὸν,
ὀπτὸν ἁπλῶς καὶ τόνδε.

Σὺ δὲ ἡμῖν, ὦ Οὐλπιανέ, δίκαιος εἶ λέγειν, ὃ περὶ πάντων πάντας ἀπαιτῶν, ποῦ μνήμης ἠξίωται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὰ πολυτελῆ ταῦτα τῶν χηνῶν ἥπατα. Ὅτι γὰρ χηνοβοσκοὺς οἴδασι, μάρτυς Κρατῖνος ἐν Διονυσαλεξάνδρῳ, λέγων· „Χηνοβοσκοί; βουκόλοι.“ Ὅμηρος δὲ καὶ θηλυκῶς καὶ ἀρσενικῶς εἴρηκεν· „Αἰετὸς, ἀργὴν χῆνα φέρων.“ Καί·

Ὡς ὅδε χῆν' ἥρπαξ', ἀτιταλλομένην ἐνὶ οἴκῳ.

Καί·

Χῆνές μοι κατὰ οἶκον ἑείκοσι πυρὸν ἔδουσιν
ἐξ ὕδατος.

Χηνείων δ' ἡπάτων, (περισπούδαστα δὲ ταῦτα κατὰ τὴν Ῥώμην,) μνημονεύει Εὔβουλος ἐν Στεφανοπώλισι, λέγων οὕτως·

Εἰ μὴ σὺ χηνὸς ἧπαρ ἢ ψυχὴν ἔχεις.

33. Ἦσαν δὲ καὶ ἡμίκραιραι πολλαὶ δελφάκων. Μνημονεύει δ' αὐτῶν Κρώβυλος ἐν Ψευδυποβολιμαίῳ·

Εἰσῆλθεν ἡμίκραιρα τακερὰ δέλφακος.
Ταύτης μὰ τὸν Δί' οὐχὶ κατέλιπον δ' ἐγὼ
οὐδέν.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ καλούμενος πρεσκάκκαβος. Κρέα δ' ἐστὶ ταῦτα συγκεκομμένα μεθ' αἵματος καὶ λίπους ἐν ζωμῷ γεγλυκασμένῳ. Λέγειν δὲ οὕτως Ἀριστοφάνης φη-

σὲν ὁ γραμματικὸς Ἀχαιούς, ὃ Μυρτίλος ἔφη. Ἀντικλείδης δ' ἐν ἑβδομηκοστῷ ὀγδόῳ Νόστων „Λὶν δειπνῳ (φησὶ) μελλόντων Χίων ὑπ' Ἐρυθραίων ἐξ ἐπιβουλῆς ἀναιρεῖσθαι, μαθών τις τὸ μέλλον γίγνεσθαι, ἔφη·

Ὦ Χῖοι· πολλὴ γὰρ Ἐρυθραίους ἔχει ὕβρις·
φεύγετε δειπνήσαντες ὑὸς κρέα, μηδὲ μένειν βοῦν."

Ἀναβραστῶν δὲ κρεῶν μνημονεύει Ἀριστομένης Γόησιν, οὕτως· * * * καὶ ὄρχεις ἤσθιον, οὓς καὶ νεφροὺς ἐκάλουν· Φιλιππίδης ἐν τῇ Ἀνανεώσει Γναθαίνης τῆς ἑταίρας, τὸ γαστρίμαργον ἐμφανίζων, λέγει·

Ἔπειτ' ἐπὶ τούτοις πᾶσιν ἦλθ' ὄρχεις φέρων
πολλούς. Τὰ μὲν οὖν γύναια τἄλλ' ἠκκίζετο,
ἡ δ' ἀνδροφόνος Γνάθαινα γελάσασα * *
Καλοί γε, φησὶν, οἱ νεφροὶ, νὴ τὴν φίλην
Δήμητρα. Καὶ δύ' ἁρπάσασα κατέπιεν,
ὥσθ' ὑπτίους ὑπὸ τοῦ γέλωτος καταπεσεῖν.

34. Εἰπόντος δὲ καὶ ἄλλου ἥδιστον γεγονέναι καὶ (385) τὸν μετ' ὀξυλιπάρου ἀλεκτρυόνα, ὁ φιλεπιτιμητὴς Οὐλπιανὸς, κατακείμενος μόνος, ὀλίγα δ' ἐσθίων, καὶ τηρῶν τοὺς λέγοντας, ἔφη, Ὀξυλίπαρον δὲ τί ἐστί; πλὴν εἰ μὴ καὶ κόττανα ἡμᾶς καὶ λέπιδιν, τὰ πάτρια μου νόμιμα βρώματα, ὀνομάζειν μέλλετε. Καὶ ὁ Τιμοκλῆς, ἔφη, ὁ κωμικὸς ἐν Δακτυλίῳ μέμνηται τοῦ ὀξυλιπάρου, λέγων οὕτως·

Γυλεούς, καὶ βατίδας, ὅσα τε τῶν γενῶν
ἐν ὀξυλιπάρῳ τρίμματι σκευάζεται.

Ἀκρολιπάρους δέ τινας ἀνθρώπους κέκληκεν Ἄλεξις ἐν Πονήρᾳ, οὕτως·

Ἀκρολίπαροι, τὸ δ' ἄλλο σῶμ' ὑπόξυλον.

Παρατεθέντος δέ ποτε καὶ ἰχθύος μεγάλου ἐν ὀξάλμῃ,

καὶ εἰπόντος τινὸς, ἥδιστον εἶναι ὀψάριον πᾶν τὸ ἐν ὀξάλμῃ παρατιθέμενον, συναγαγὼν τὰς ὀφρῦς ὁ τὰς ἰκάνθας ἀγείρων Οὐλπιανὸς, Ποῦ κεῖται, ἔφη, ὀξάλμη; Ὀψάριον γὰρ παρ' οὐδενὶ τῶν ζώντων λεγόμενον οἶδα. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ, μακρὰν χαίρειν εἰπόντες αὐτῷ, ἐδείπνουν, τοῦ Κυνούλκου τὰ ἐξ Αὐρῶν Μετοχένους ἀναφωνήσαντος·

Ἀλλ', ὦ γαθέ, δειπνῶμεν πρῶτον, κἄπειτά με πάντ' ἐπερώτα,
ὅ τι ἂν βούλῃ· νῦν γαρ πεινῶν δεινῶς πώς εἰμ' ἐπιλήσμων.

Καὶ ὁ Μυρτίλος, ἡδέως πως συναπογραφόμενος αὐτῷ, ἵνα μηδενὸς μεταλαμβάνῃ, ἀλλὰ πάντα λαλῇ, ἔφη, Κρατῖνος ἐν Ὀδυσσεῦσιν εἴρηκε τὴν ὀξάλμην, διὰ τούτων·

Ἀνθ' ὧν πάντας ἑλὼν ὑμᾶς ἐριηρας ἑταίρους,
φρύξας, ἑψήσας κἀπανθρακίσας, ὀπτήσας,
εἰς ἅλμην τε καὶ ὀξάλμην, κἄτ' ἐς σκοροδάλμην
χλιερὸν ἐμβάπτων, ὃς ἂν ὀπτότατός μοι ἁπάντων
ὑμῶν φαίνηται κατατρώξομαι, ᾧ στρατιῶται.

Καὶ Ἀριστοφάνης Σφηξίν·

Ἀποφυσήσας
εἰς ὀξάλμην ἔμβαλε θερμήν.

35. Ὀψάριον δὲ τῶν μὲν ζώντων ἡμεῖς λέγομεν. Ἀτὰρ καὶ Πλάτων ἐπὶ τοῦ ἰχθύος, ἐν Πεισάνδρῳ·

Ἤδη φαγών τι πώποθ' οἷα γίγνεται,
ὄψάριον ἔπαμες καὶ προσέστη τοῦτό σοι;
Β. Ἔγωγε πέρυσι κάραβον φαγών.

Φερεκράτης Αὐτομόλοις· „Τοὐψάριον τοῦτι παρέθηκέ τις ἡμῖν.“ Φιλήμων Θησαυρῷ·

Οὐκ ἔστ' ἀληθὲς παραλογίσασθ', οὐδ' ἔχειν
ὀψάρια χρηστά

Μένανδρος Καρχηδονίῳ·

Ἐπιθυμάσας τῷ Βορέᾳ λιβανίδιον
ὀψάριον οὐδὲν ἔλαβον. Ἐφήσω φακῆν.

καὶ ἐν Ἐφεσίῳ:

Εἶτ' ἀρίστου λαβὼν
ὀψάριον.

εἶτ' ἐπιφέρει·

Τῶν ἰχθυοπωλῶν * * τις τεττάρων
δραχμῶν ἐπώλει κωβιούς.

Ἀναξίλας Ταχίνθῳ πορνοβοσκῷ·

Ἐγὼ δ' ἰὼν ὀψάριον ὑμῖν ἀγοράσω.

καὶ μετ' ὀλίγα·

Σκεύαζε, παῖ, τοὐψάριον ἡμῖν.

Τὸ δὲ ἐν Ἀναγύρῳ Ἀριστοφάνους·

Εἰ μὴ παρωμυθεῖ μ' ὀψαρίοις ἑκάστοτε,
ἀντὶ τοῦ προσοψήμασιν ἀκούομεν. Καὶ γὰρ Ἄλεξις
(386) ἐν Παννυχίδι, περιθεὶς μαγείρῳ τὸν λόγον, φησί:

Θερμοτέροις χαίρεις ἀεὶ
τοῖς ὀψαρίοις, ἢ τὸ μέσον, ἢ κατωτέρω;
Β. Κατωτέρω. Α. Τί λέγεις σύ; ποδαπὸς οὗτοσὶ
ἄνθρωπος; οὐκ ἐπίστασαι ζῆν. Ψυχρά σοι
ἅπαντα παραθῶ; Β. Μηδαμῶς. Α. Ζέοντα δέ;
Β. Ἄπολλον. Α. Οὐκοῦν τὸ μέσον ἔστω δηλαδή·
Τοῦθ' ἕτερος οὐδεὶς τῶν ὁμοτέχνων μου ποιεῖ.
Β. Οὐκ οἶομ', οὐδ' ἄλλ' οὐδὲν ὧν σὺ νῦν ποιεῖς.
Α. Ἐγὼ δ' ἐρῶ. Τοῖσιν γὰρ ἑστιωμένοις
τὸν καιρὸν ἀποδίδωμι τῆς συγκράσεως.
Σὺ πρὸς θεῶν ἔθυσας * * τὸν ἔριφον;
Β. Μὴ κόπτ' ἔμ', ἀλλὰ τὰ κρέα. Παῖδες, παράγετε.
Α. Ὀπτάνιον ἔστιν; Β. Ἔστι. Α. Καὶ κάπυην ἔχει;

38. Ἀγαθαρχίδης δὲ ὁ Κνίδιος ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν Εὐρωπιακῶν, περὶ τοῦ Φάσιδος ποταμοῦ τὸν λόγον ποιούμενος, γράφει καὶ ταῦτα· „Πλῆθος δ' ὀρνίθων τῶν καλουμένων φασιανῶν φοιτᾷ τροφῆς χάριν πρὸς τὰς ἐμβολὰς τῶν στομάτων." Καλλίξενος δ' ὁ Ῥόδιος ἐν τετάρτῃ περὶ Ἀλεξανδρείας, διαγράφων τὴν γενομένην πομπὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Πτολεμαίου, τοῦ Φιλαδέλφου καλουμένου, βασιλέως, ὡς μέγα θαῦμα περὶ τῶν ὀρνίθων τούτων οὕτως γράφει· „Εἶτα ἐφέροντο ἐν ἀγγείοις ψιττακοί, καὶ ταὼ, καὶ μελεαγρίδες, καὶ φασιανοί, καὶ ὄρνιθες Αἰθιοπικοί, πλήθει πολλοί." Ἀρτεμίδωρος δὲ ὁ Ἀριστοφάνειος ἐν ταῖς ἐπιγραφομέναις Ὀψαρτυτικαῖς Γλώσσαις, καὶ Πάμφιλος ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τοῖς περὶ ὀνομάτων καὶ γλωσσῶν Ἐπαίνετον παρατίθεται, λέγοντα ἐν τῷ Ὀψαρτυτικῷ, ὅτι ὁ φασιανὸς ὄρνις ταὼς καλεῖται. Πτολεμαῖος δ' ὁ Εὐεργέτης ἐν δευτέρῳ ὑπομνημάτων τέταρόν φησιν ὀνομάζεσθαι τὸν φασιανὸν ὄρνιν. Τοσαῦτά σοι περὶ τῶν φασιανικῶν ὀρνίθων ἔχω λέγειν· οὓς ἐγὼ διὰ σὲ, ὥσπερ οἱ πυρέσσοντες, παραφερομένους εἶδον. Σὺ δὲ κατὰ τὰς συνθήκας ἂν μὴ αὔριον ἀποδῷς τὰ ὡμολογημένα, οὐκ ἐξαπατήσεως δημοσίᾳ σε γράψομαι, ἀλλὰ τὸν Φᾶσιν οἰκήσοντα ἀποπέμψω, ὡς Πολέμων ὁ περιηγητὴς Ἴστρον, τὸν Καλλιμάχειον συγγραφέα, εἰς τὸν ὁμώνυμον κατεπόντου ποταμόν.

39. ΑΤΤΑΓΑΣ. Ἀριστοφάνης Πελαργοῖς·

Ἀτταγᾶς, ἥδιστον ἔψειν ἐν ἐπινικίοις κρέας.

Ἀλέξανδρος δ' ὁ Μύνδιός φησιν, ὅτι μικρῷ μὲν μείζων ἐστὶ πέρδικος, ὅλος δὲ κατάγραφος τὰ περὶ τὸ νῶτον, κεραμεοῦς τὴν χρόαν, ὑποπυρρίζων μᾶλλον. Θηρεύεται δ' ὑπὸ τῶν κυνηγῶν διὰ τὸ βάρος καὶ τὴν τῶν πτερῶν

(388) βραχύτητα. Ἔστι δὲ κονιστικὸς, πολύτεκνός τε, καὶ σπερμολόγος. Σωκράτης δ' ἐν τῷ περὶ ὄρων καὶ τόπων καὶ πυρὸς καὶ λίθων „Ἐκ τῆς Λυδίας μετακομισθέντες (φησὶν) εἰς Αἴγυπτον οἱ ἀτταγαῖ, καὶ ἀφεθέντες εἰς τὰς ὕλας, ἕως μὲν τινὸς ὄρτυγος φωνὴν ἀφίεσαν, ἐπεὶ δὲ τοῦ ποταμοῦ κοίλου ῥυέντος λιμὸς ἐγένετο, καὶ πολλοὶ τῶν κατὰ τὴν χώραν ἀπώλλυντο, οὐ διέλιπον σαφέστερον τῶν παίδων τῶν τρανοτάτων ἕως νῦν λέγοντες, τρὶς τοῖς κακούργοις κακά. Συλληφθέντες δὲ οὐ μόνον οὐ τιθασεύονται, ἀλλ' οὐδὲ φωνὴν ἔτι ἀφιᾶσιν. Ἐὰν δὲ ἀφεθῶσι, φωνήεντες πάλιν γίγνονται." Μνημονεύει αὐτῶν Ἱππῶναξ οὕτως·

Οὐδ' ἀτταγᾶς τι καὶ λαγὼς διατρώγων.

Καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ὄρνισιν· ἐν δ' Ἀχαρνεῦσι καὶ ὡς πλεοναζόντων αὐτῶν ἐν τῇ Μεγαρικῇ. Περισπῶσι δ' οἱ Ἀττικοὶ παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον τοὔνομα. Τὰ γὰρ εἰς αξ λήγοντα ἐκτεταμένον ὑπὲρ δύο συλλαβὰς, ὅτε ἔχει τὸ α παραλῆγον, βαρύτονά ἐστιν, οἷον ἀκάμας, Σακάδας, ἀδάμας. Λεκτέον δὲ καὶ ἀτταγαῖ, καὶ οὐχὶ ἀτταγῖνες.

40. ΠΟΡΦΥΡΙΩΝ. Ὅτι καὶ τούτου Ἀριστοφάνης μνημονεύει, δῆλον. Πολέμων δ' ἐν πέμπτῳ τῶν πρὸς Ἀντίγονον καὶ Ἀδαῖον πορφυρίωνά φησι τὸν ὄρνιν, διαιτώμενον κατὰ τὰς οἰκίας τὰς ὑπάνδρους, τῶν γυναικῶν τηρεῖν πικρῶς, καὶ τοιαύτην ἔχειν αἴσθησιν ἐπὶ τῆς μοιχευομένης, ὥσθ', ὅταν τοῦθ' ὑπονοήσῃ, προσημαίνει τῇ δεσπότῃ, ἀγχόνῃ τὸ ζῆν περιγράψας. Οὐ πρότερόν τε, φησὶ, τροφῆς μεταλαμβάνει, εἰ μὴ περιπατήσῃ, τόπον τινὰ ἐξευρὼν ἑαυτῷ ἐπιτήδειον· μεθ' ὃν κονισάμενος λούεται, εἶτα τρέφεται. Ἀριστοτέλης δὲ σχιδανόποδά φησιν αὐτὸν εἶναι, ἔχειν τε χρῶμα κυάνεον, σκέλη μακρὰ, ῥύγ-

χος ἠργμένον ἐκ τῆς κεφαλῆς φοινικοῦν, μέγεθος ἀλεκτρυόνος, στόμαχον δ' ἔχει λεπτόν· διὸ τῶν λαμβανομένων εἰς τὸν πόδα ταμεύεται μικρὰς τὰς ψωμίδας. Κάπτων δὲ πίνει. Πενταδάκτυλός τε ὤν, τὸν μέσον ἔχει μέγιστον. Ἀλέξανδρος δ' ὁ Μύνδιος ἐν δευτέρῳ περὶ τῆς τῶν πτηνῶν ἱστορίας Λίβυν εἶναί φησι τὸν ὄρνιν, καὶ τῶν κατὰ τὴν Λιβύην θεῶν ἱερόν.

ΠΟΡΦΥΡΙΣ. Καλλίμαχος ἐν τῷ περὶ ὀρνίθων διεστάναι φησὶ πορφυρίωνα πορφυρίδος, ἰδίᾳ ἑκάτερον καταριθμούμενος· τὴν τροφήν τε λαμβάνειν τὸν πορφυρίωνα ἐν σκότῳ καταδυόμενον, ἵνα μή τις αὐτὸν θεάσηται. Ἐχθραίνει γὰρ τοὺς προσιόντας αὐτοῦ τῇ τροφῇ. Τῆς δὲ πορφυρίδος καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ὄρνισι μνημονεύει. Ἴβυκος δέ τινας λαθιπορφυρίδας ὀνομάζει διὰ τούτων:

— Τοῦ μὲν
πετάλοισιν ἐπ' ἀκροτάτοισι
ξανθοῖσι ποικίλαι πανέλοπες,
αἰολόδειροι λαθιπορφυρίδες,
καὶ ἁλκυόνες τανυσίπτεροι.

Ἐν ἄλλοις δέ φησιν·

Αἰεί μ', ὦ φίλε θυμέ,
τανύπτερος ὡς ὄκα πορφυρίς.

41. ΠΕΡΔΙΞ. Τούτων πολλοὶ μὲν μέμνηνται, ὡς καὶ Ἀριστοφάνης. Τοῦ δὲ ὀνόματος αὐτῶν ἔνιοι συστέλλουσι τὴν μέσην συλλαβήν, ὡς Ἀρχίλοχος:

Πτώσσουσαν ὥστε πέρδικα.

Οὕτω καὶ ὄρτυγα καὶ χοίνικα, πολὺ δέ ἐστι τὸ ἐκτεινόμενον παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς. Σοφοκλῆς Καμικίοις·

Ὄρνιθος ἦλθ' ἐπώνυμος
πέρδικος ἐν κλεινοῖς Ἀθηναίων πάγοις.

Φερεκράτης ἢ ὁ πεποιηκὼς τὸν Χείρωνα·

Ἔξεισιν ἄκων δεῦρο πέρδικος τρόπον.

(389) Φρύνιχος Τραγῳδοῖς·

Τὸν Κλεόμβροτόν τε τοῦ

Πέρδικος υἱόν.

Τὸ δὲ ζῶον ἐπὶ λαγνείας συμβολικῶς παρείληπται. Νικοφῶν ἐν Χειρογάστορσι·

— Τοὺς ἐψητοὺς καὶ τοὺς πέρδικας ἐκείνους.

Ἐπίχαρμος δ' ἐν Κωμασταῖς βραχέως·

Σηπίας τ' ἄγον νεούσας πέρδικάς τε πεπτομένους.

Φησὶ δ' Ἀριστοτέλης περὶ τοῦ ζώου τάδε· „Ὁ πέρδιξ ἐστὶ μὲν χερσαῖος, σχιδανόπους. Ζῇ δὲ ἔτη πεντεκαίδεκα, ἡ δὲ θήλεια καὶ πλείονα. Πολυχρονιώτερα γὰρ ἐν τοῖς ὄρνισι τῶν ἀρρένων τὰ θήλεα. Ἐπωάζει δὲ καὶ ἐκτρέφει, καθάπερ ἡ ἀλεκτορίς. Ὅταν δὲ γνῷ, ὅτι θηρεύεται, προελθὼν τῆς νεοττιᾶς κυλινδεῖται παρὰ τὰ σκέλη τοῦ θηρεύοντος, ἐλπίδα ἐμποιῶν τοῦ συλληφθήσεσθαι, ἐξαπατᾷ τε, ἕως ἂν ἀποπτῶσιν οἱ νεοττοί· εἶτα καὶ αὐτὸς ἐξίπταται."

42. „Ἔστι δὲ τὸ ζῶον κακόηθες καὶ πανοῦργον, ἔτι δὲ ἀφροδισιαστικόν. Διὸ καὶ τὰ ᾠὰ τῆς θηλείας συντρίβει, ἵνα ἀπολαύῃ τῶν ἀφροδισίων. Ὅθεν ἡ θήλεια γιγνώσκουσα ἀποδιδράσκουσα τίκτει." Τὰ αὐτὰ ἱστορεῖ καὶ Καλλίμαχος ἐν τῷ περὶ ὀρνέων. Μάχονται δὲ καὶ οἱ χῆροι αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους, καὶ ὁ ἡττηθεὶς ὀχεύεται ὑπὸ τοῦ νικήσαντος. Ἀριστοτέλης δέ φησιν, ὅτι τὸν ἡττηθέντα πάντες ἐν μέρει ὀχεύουσιν. Ὀχεύουσι δὲ καὶ οἱ τιθασοὶ τοὺς ἀγρίους. Ἐπειδὰν δὲ κρατηθῇ τις ὑπὸ τοῦ δευτέρου, οὗτος λάθρα ὀχεύεται ὑπὸ τοῦ κρατιστεύσαντος. Γίνεται δὲ τοῦτο κατά τινα ὥραν τοῦ ἔτους, ὡς καὶ ὁ

Μύνδιός φησιν Ἀλέξανδρος. Νεοττεύουσι δὲ ἐπὶ γῆς οἱ ἄρρενες καὶ αἱ θήλειαι διελόμενοι ἕκαστοι οἶκον. Ἐπὶ δὲ τὸν θηρεύοντα πέρδικα ὠθεῖται ὁ τῶν ἀγρίων ἡγεμὼν μαχόμενος· ἀλόντος δὲ τούτου ἕτερος ἔρχεται μαχούμενος. Καὶ ὁπόταν μὲν ἄρρην ᾖ θηρεύων, τοῦτο ποιεῖ· ὅταν δὲ θήλεια ᾖ θηρεύουσα, ᾄδει, ἕως ἂν ἀντάσῃ ὁ ἡγεμὼν αὐτῇ· καὶ οἱ ἄλλοι ἀθροισθέντες ἀποδιώκουσιν ἀπὸ τῆς θηλείας, ὅτι ἐκείνῃ, ἀλλ' οὐχ ἑαυτοῖς, προσέχει. Ὅθεν πολλάκις διὰ ταῦτα σιγῇ προσέρχεται, ὅπως μὴ ἄλλος ἀκούσας τῆς φωνῆς ἔλθῃ μαχούμενος αὐτῷ. Ἐνίοτε δὲ ἡ θήλεια τὸν ἄρρενα προσιόντα κατασιγάζει. Πολλάκις τε ἐπαιάζουσα ἐξίσταται, ὅταν προσερχόμενον ἐπαισθάνηται τὸν ἄρρενα τῇ θηρευούσῃ, ὑπομένει τε ὀχευθῆναι, ἵνα αὐτὸν ἀποσπάσῃ τῆς θηρευούσης. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ἐπτόηνται περὶ τὴν ὀχείαν οἱ πέρδικες καὶ οἱ ὄρτυγες, ὡς εἰς τοὺς θηρεύοντας ἐμπίπτειν, καθήζοντας ἐπὶ τῶν κεράμων. Φασὶ δὲ καὶ τοὺς ἀγομένους θήλεις πέρδικας ἐπὶ θήραν, ὁπόταν ἴδωσιν ἢ ὀσφρωνται τῶν ἀρρένων κατ' ἄνεμον στάντων ἢ περιπετομένων, ἐγκύους γίγνεσθαι, τινὲς δὲ καὶ παραυτίκα τίκτειν. Πέπονται τε περὶ τὸν τῆς ὀχείας καιρὸν χάσκοντες, καὶ τὴν γλῶσσαν ἔξω ἔχοντες, οἵ τε θήλεις καὶ οἱ ἄρρενες. Κλέαρχος δὲ ἐν τῷ περὶ τοῦ Πεντικοῦ „Οἱ στρουθοὶ (φησὶ) χοὶ πέρδικες, ἔτι δὲ οἱ ἀλεκτρυόνες καὶ οἱ ὄρτυγες, προΐενται τὴν γονὴν οὐ μόνον ἰδόντες τὰς θηλείας, ἀλλὰ κἂν ἀκούσωσιν αὐτῶν τὴν φωνήν. Τούτου δὲ αἴτιον ἡ τῇ ψυχῇ γινομένη φαντασία περὶ τῶν πλησιασμῶν. Φανερώτατον δὲ γίνεται περὶ τὰς ὀχείας, ὅταν ἐξ ἐναντίας αὐτοῖς θῆς κάτοπτρον. Προστρέχοντες γὰρ διὰ τὴν ἔμφασιν ἅλίσκονταί τε καὶ προΐενται τὸ σπέρμα, πλὴν τῶν ἀλεκτρυόνων. Τούτους δὲ ἡ τῆς ἐμφάσεως αὖ-

σθησις εἰς μάχην προάγεται μόνον." Ταῦτα μὲν ὁ Κλέαρχος.

43 Καλοῦνται δὲ οἱ πέρδικες ὑπ' ἐνίων κακκάβαι, (390) ὡς καὶ ὑπ' Ἀλκμᾶνος, λέγοντος οὕτως·

Ἐπῆγε δὲ καὶ μέλος Ἀλκμάν,
εὑρέ τε γλωσσάμενον
κακκαβίδων
ὄνομα συνθέμενος.

σαφῶς ἐμφανίζων, ὅτι παρὰ τῶν περδίκων ᾄδειν ἐμάνθανε. Διὸ καὶ Χαμαιλέων ὁ Ποντικὸς ἔφη, τὴν εὕρεσιν τῆς μουσικῆς τοῖς ἀρχαίοις ἐπινοηθῆναι ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς ἐρημίαις ᾀδόντων ὀρνίθων· ὧν κατὰ μίμησιν λαβεῖν στάσιν τὴν μουσικήν. Οὐ πάντες δ' οἱ πέρδικες, φασὶ, κακκαβίζουσιν. Θεόφραστος γοῦν ἐν τῷ περὶ ἑτεροφωνίας τῶν ὁμογενῶν „Οἱ Ἀθήνησι (φησὶν) ἐπὶ τάδε πέρδικες τοῦ Κορυδαλλοῦ πρὸς τὸ ἄστυ κακκαβίζουσιν, οἱ δ' ἐπέκεινα τιττυβίζουσιν." Βάσιλις δὲ ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Ἰνδικῶν „Οἱ μικροὶ (φησὶν) ἄνδρες, οἱ τοῖς γεράνοις διαπολεμοῦντες, πέρδιξιν ὀχήματι χρῶνται." Μενεκλῆς δ' ἐν τῇ πρώτῃ τῆς Συναγωγῆς „Οἱ Πυγμαῖοι (φησὶ) τοῖς πέρδιξι καὶ τοῖς γεράνοις πολεμοῦσι." Τῶν δὲ περδίκων ἐστὶν ἕτερον γένος ἐν Ἰταλίᾳ, ἀμαυρὸν τῇ πτερώσει καὶ μικρότερον τῇ ἕξει, τὸ ῥύγχος οὐχὶ κινναβάρινον ἔχον. Οἱ δὲ περὶ τὴν Κίρραν πέρδικες ἄβρωτον ἔχουσι τὸ κρέας διὰ τὰς νομάς. Οἱ δὲ περὶ τὴν Βοιωτίαν ἢ οὐ διαβαίνουσιν εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἢ διαβαίνοντες τῇ φωνῇ διάδηλοι γίγνονται, καθάπερ προειρήκαμεν. Τοὺς δὲ περὶ Παφλαγονίαν γιγνομένους πέρδικάς φησι Θεόφραστος δύο ἔχειν καρδίας. Οἱ δὲ ἐν Σκιάθῳ τῇ νήσῳ κοχλίας ἐσθίουσι. Τίκτουσι δὲ ἐνίοτε καὶ πεντεκαίδεκα καὶ ἑκκαίδεκα.

Πέτονται δὲ ἐπὶ βραχύ, ὡς φησι Ξενοφῶν ἐν πρώτῳ Ἀναβάσεως, γράφων οὕτως· „Τὰς δὲ ὠτίδας ἄν τις ταχὺ ἀνιστῇ, ἔστι λαμβάνειν. Πέτονται τε γὰρ βραχύ, ὥσπερ οἱ πέρδικες, καὶ ταχὺ ἀπαγορεύουσι. Τὰ δὲ κρέα αὐτῶν ἡδέα ἐστίν.“

44. Ἀληθῆ λέγειν φησὶ τὸν Ξενοφῶντα ὁ Πλούταρχος περὶ τῶν ὠτίδων· φέρεσθαι γὰρ πάμπολλα τὰ ζῶα ταῦτα εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀπὸ τῆς παρακειμένης Λιβύης, τῆς θήρας αὐτῶν τοιαύτης γινομένης. Μιμητικὸν δέ ἐστι τὸ ζῶον τοῦτο, ὃ ὦτος, μάλιστα ὧν ἂν ἴδῃ ποιοῦντα ἄνθρωπον. Ποιεῖ δ' οὖν ταὐτὰ, ὅσα ἂν ἴδῃ τοὺς κυνηγοῦντας πράττοντας. Οἱ δὲ, στάντες αὐτῶν καταντικρὺ, ὑπαλείφονται φαρμάκῳ τοὺς ὀφθαλμούς, παρασκευάσαντες ἄλλα φάρμακα κολλητικὰ ὀφθαλμῶν καὶ βλεφάρων, ἅπερ οὐ πόρρω ἑαυτῶν ἐν λεκανίσκαις βραχείαις τιθέασιν. Οἱ οὖν ὦτοι, θεώμενοι τοὺς ὑπαλειφομένους, τὸ αὐτὸ καὶ αὐτοὶ ποιοῦσιν, ἐκ τῶν λεκανίδων λαμβάνοντες, καὶ ταχέως ἁλίσκονται. Γράφει δὲ περὶ αὐτῶν Ἀριστοτέλης οὕτως· „Ὅτι ἔστι μὲν τῶν ἐκποπιζόντων καὶ σχιδανοπόδων καὶ τριδακτύλων, μέγεθος ἀλεκτρυόνος μεγάλου, χρῶμα ὄρτυγος, κεφαλὴ προμήκης, ῥύγχος ὀξύ, τράχηλος λεπτὸς, ὀφθαλμοὶ μεγάλοι, γλῶσσα ὀστώδης, πρόλοβον δ' οὐκ ἔχει.“ Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μύνδιος καὶ προσαγορεύεσθαί φησιν αὐτὸν λαγωδίαν. Φασὶ δ' αὐτὸν καὶ τὴν τροφὴν ἀναμηρυκᾶσθαι, ἥδεσθαί τε ἵππῳ. Εἰ γοῦν τις δορὰν ἵππων περιθοῖτο, θηρεύσει ὅσους ἂν θέλῃ· προσίασι γάρ. Ἐν ἄλλοις δὲ πάλιν φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης· „Ὁ ὠτός ἐστι μὲν παρόμοιος τῇ γλαυκὶ, οὐκ ἔστι δὲ νυκτερινός. Ἔχει τε περὶ τὰ ὦτα πτερύγια· διὸ καὶ ὦτος καλεῖται· μέγεθος περιστερᾶς, μιμητὴς ἀνθρώ-

πων. Ἀντορχούμενος γοῦν ἁλίσκεται. Ἀνθρωποειδὴς δέ ἐστι τὴν μορφήν, καὶ πάντων μιμητής, ὅσα ἂν ἄνθρω-
(391) πος ποιῇ. Διόπερ καὶ τοὺς ἐξαπατωμένους ῥᾳδίως ἐκ τοῦ τυχόντος οἱ κωμικοὶ ὄτους καλοῦσιν. Ἐν γοῦν τῇ θήρᾳ αὐτῶν ὁ ἐπιτηδειότατος στὰς κατὰ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ τὰ ζῶα βλέποντα εἰς τὸν ὀρχούμενον νευροσπαστεῖται. Ἄλλος δέ τις, ὄπισθεν στὰς, καὶ λαθὼν, συλλαμβάνει τῇ περὶ τὴν μίμησιν ἡδονῇ κατεχομένους.

45. Τὸ δ' αὐτὸ ποιεῖν λέγουσι καὶ τοὺς σκῶπας. καὶ γὰρ τούτους ὀρχήσει λόγος ἁλίσκεσθαι. Μνημονεύει δ' αὐτῶν Ὅμηρος. Γένος τε ὀρχήσεως ἀπ' αὐτῶν καλεῖται σκώψ, λαβὼν τοὔνομα ἀπὸ τῆς περὶ τὸ ζῶον ἐν τῇ κινήσει ποικιλίας. Χαίρουσι δὲ οἱ σκῶπες καὶ ὁμοιότητι, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἡμεῖς σκώπτειν καλοῦμεν τὸ συνεικάζειν καὶ καταστοχάζεσθαι τῶν σκωπτομένων, διὰ τὸ τὴν ἐκείνων ἐπιτηδεύειν προαίρεσιν. Πάντα δὲ τὰ τῶν ζώων εὔγλωττα καὶ διηρθρωμένα ἐστὶ τὴν φωνήν, καὶ μιμεῖται τοὺς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ὀρνίθων ἤχους, ὥσπερ ψιττακὸς καὶ κίττα. Ὁ δὲ σκώψ, ὡς φησιν Ἀλέξανδρος ὁ Μύνδιος, μικρότερός ἐστι γλαυκὸς, καὶ ἐπὶ μαλυβδοφανεῖ τῷ χρώματι ὑπόλευκα στίγματα ἔχει, δύο τε ἀπὸ τῶν ὀφρύων παρ' ἑκάτερον κρόταφον ἀναφέρει πτερά. Καλλίμαχος δέ φησι, δύο γένη εἶναι σκωπῶν, καὶ τοὺς μὲν φθέγγεσθαι, τοὺς δὲ οὔ. Διὸ καὶ καλεῖσθαι τοὺς μὲν σκῶπας αὐτῶν, τοὺς δ' ἀείσκωπας· εἰσὶ δὲ γλαυκοί. Ὁ δὲ Μύνδιος Ἀλέξανδρός φησι, τοὺς παρ' Ὁμήρῳ χωρὶς τοῦ σ, κῶπας εἶναι, καὶ Ἀριστοτέλη οὕτως αὐτοὺς ὀνομακέναι. Φαίνεσθαί τε τούτους ἀεὶ, καὶ μὴ ἐσθίεσθαι. Τοὺς δ' ἐν τῷ φθινοπώρῳ φαινομένους δύο ἡμέρας ἢ μίαν, τούτους εἶναι ἐδωδίμους. Διαφέρουσι δὲ

τῶν ἀεισκώπτων τῷ τάχει, καὶ εἰσὶ παραπλήσιοι τρυγόνι καὶ φάττῃ. Καὶ Σπεύσιππος δ' ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων χωρὶς τοῦ σ, κώπας αὐτοὺς ὀνομάζει. Ἐπίχαρμος „Σκώπας, ἔτοπας, γλαῦκας." Καὶ Μητρόδωρος δ' ἐν τῷ περὶ συνηθείας ἀντορχουμένους φησὶν ἁλίσκεσθαι τοὺς σκώπας.

46. Ἐπεὶ δ' ἐν τῷ περὶ τῶν περδίκων λόγῳ ἐμνήσθημεν, ὅτι εἰσὶν ὀχευτικώτατοι, προσιστορήσθω, ὅτι καὶ ἀλεκτρυὼν ἀφροδισιαστικὸν τὸ ὄρνεον. Ἀριστοτέλης γοῦν φησιν, ὅτι τῶν ἀνατιθεμένων ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀλεκτρυόνων τὸν ἀνατεθέντα οἱ προόντες ὀχεύουσι, μέχρι ἂν ἄλλος ἀνατεθῇ· εἰ δὲ μὴ ἀνατεθείη, μάχονται πρὸς ἀλλήλους, καὶ ὁ ἡττήσας τὸν ἡττηθέντα διὰ παντὸς ὀχεύει. Ἱστορεῖται δὲ, ὅτι καὶ ἀλεκτρυὼν, εἰσιὼν οἱανδήποτε θύραν, ἐπικλίνει τὸν λόφον, καὶ ὅτι τῆς ὀχείας ἑτέρῳ δίχα μάχης οὐ παραχωρεῖ. Ὁ δὲ Θεόφραστος τοὺς ἀγρίους φησὶν ὀχευτικωτέρους εἶναι τῶν ἡμέρων. Λέγει δὲ καὶ τοὺς ἄρρενας εὐθὺς ἐξ εὐνῆς ἐθέλειν πλησιάζειν, τὰς δὲ θηλείας προβαινούσης μᾶλλον τῆς ἡμέρας. Καὶ οἱ στρουθοὶ δὲ εἰσιν ὀχευτικοί· διὸ καὶ Τερψικλῆς τοὺς ἐμφαγόντας φησὶ στρούθων ἐπικαταφόρους πρὸς ἀφροδίσια γίνεσθαι. Μήτοι οὖν καὶ ἡ Σαπφὼ ἀπὸ τῆς ἱστορίας τὴν Ἀφροδίτην ἐπ' αὐτῶν φησιν ὀχεῖσθαι· καὶ γὰρ ὀχευτικὸν τὸ ζῶον καὶ πολύγονον. Τίκτει γοῦν ὁ στρουθὸς, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, καὶ μέχρι ὀκτώ. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μύνδιος δύο γένη φησὶν εἶναι τῶν στρουθῶν, τὸ μὲν ἥμερον, τὸ δ' ἄγριον· τὰς δὲ θηλείας αὐτῶν ἀσθενεστέρας τά τ' ἄλλα εἶναι, καὶ τὸ ῥύγχος κερατοειδὲς μᾶλλον τὴν χρόαν, τὸ δὲ πρόσωπον οὔτε λίαν λευκὸν ἔχούσας, οὔτε μέλαν. Ἀριστοτέλης δέ φησι τοὺς ἄρρενας τῷ χειμῶνι

(392) ἀφανίζεσθαι, διαμένειν δὲ τὰς θηλείας, τεκμαιρόμενος ἐκ τῆς χρόας τὴν πιθανότητα· ἐλλάττεσθαι γὰρ, ὡς τῶν κοσσύφων καὶ φαλαρίδων, ἀπολεκαινομένων κατὰ καιρούς. Ἠλεῖοι δὲ καλοῦσι τοὺς στρουθοὺς δειρήτας, ὡς Νίκανδρός φησιν ὁ Κολοφώνιος ἐν τρίτῳ Γλωσσῶν.

47. ΟΡΤΥΓΕΣ. Καθόλου ἐπὶ τῶν εἰς υξ ληγόντων ὀνομάτων ἐζήτηται, τί δή ποτε τῷ αὐτῷ οὐ χρῶνται ἐπὶ γενικῆς συμφώνῳ τῆς τελευταίας συλλαβῆς τυπωτικῷ. Λέγω δὲ ὄνυξ καὶ ὄρτυξ. Τὰ δὲ εἰς ξ ἀρσενικὰ ἁπλᾶ δισσύλλαβα, ὅταν τῷ υ παρεδρεύηται, ἔχῃ δὲ τῆς τελευταίας συλλαβῆς ἄρχον ἕν τι τῶν ἀμεταβόλων, ἢ δὲ ὧν ἡ πρώτη συζυγία τῶν βαρυτόνων λέγεται, διὰ τοῦ κ ἐπὶ γενικῆς κλίνεται, κήρυκος, πτέλυκος, Ἔρυκος, Βέβρυκος· ὅσα δὲ μὴ τοῦτον ἔχει τὸν χαρακτῆρα, διὰ τοῦ γ, ὄρτυγος, κόκκυγος. Σημειώδες δὲ τὸ ὄνυχος. Καθόλου τε τῇ πληθυντικῇ εὐθείᾳ ἑπομένη ἡ ἑνικὴ γενικὴ, χρῆται τῷ αὐτῷ συμφώνῳ τῆς τελευταίας τυπωτικῷ, κἂν ἄνευ συμφώνου λέγηται, ὁμοίως. Ἀριστοτέλης δέ φησιν· „Ὁ ὄρτυξ ἐστὶ μὲν τῶν ἐκτοπιζόντων καὶ σχιδανοπόδων, νεοττιὰν δ' οὐ ποιεῖ, ἀλλὰ κονίστραν· καὶ ταύτην σκεπάζει φρυγάνοις διὰ τοὺς ἱέρακας, ἐν ᾗ ἐπωάζει." Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μύνδιος ἐν δευτέρῳ περὶ ζώων „Ὁ θῆλυς (φησὶν) ὄρτυξ λεπτοτράχηλός ἐστι, τοῦ ἄρρενος οἷα ἔχων τὰ ὑπὸ τῷ γενείῳ μέλανα. Ἀνατμηθεὶς δὲ, πρόλοβον οὐχ ὁρᾶται μέγαν ἔχων, καρδίαν δ' ἔχει μεγάλην, καὶ ταύτην τρίλοβον. Ἔχει δὲ καὶ ἧπαρ, καὶ τὴν χολὴν ἐν τοῖς ἐντέροις κεκολλημένην, σπλῆνα μικρὸν καὶ δυσθεώρητον, ὄρχεις δὲ ὑπὸ τῷ ἥπατι, ὡς ἀλεκτρυόνες." Περὶ δὲ τῆς γενέσεως αὐτῶν Φανόδημος ἐν δευτέρῳ Ἀτθίδος φησὶν· „Ὡς κατεῖδεν Ἐρυσίχθων Δῆλον τὴν νῆσον, τὴν

ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλουμένην Ὀρτυγίαν, παρὰ τὸ τὰς ἀγέλας τῶν ζώων τούτων φερομένας ἐκ τοῦ πελάγους ἱζάνειν εἰς τὴν νῆσον, διὰ τὸ εὔορμον εἶναι." Εὔδοξος δ' ὁ Κνίδιος ἐν πρώτῳ γῆς περιόδου τοὺς Φοίνικας λέγει θύειν τῷ Ἡρακλεῖ ὄρτυγας, διὰ τὸ τὸν Ἡρακλέα, τὸν Ἀστερίας καὶ Διὸς, πορευόμενον εἰς Λιβύην, ἀναιρεθῆναι μὲν ὑπὸ Τυφῶνος, Ἰολάου δ' αὐτῷ προσενέγκαντος ὄρτυγα, καὶ προσαγαγόντος, ὅσφρανθέντ' ἀναβιῶναι. Ἔχαιρε γὰρ, φησὶ, καὶ περιὼν τῷ ζώῳ τούτῳ.

48. Ὑποκοριστικῶς δὲ Εὔπολις ἐν Πόλεσιν αὐτοὺς κέκληκεν ὀρτύγια, λέγων οὕτως·

Ὄρτυγας ἔθρεψας σύ τινας ἤδη πώποτε;

Β. Ἔγωγε, μικρὰ ἄττ' ὀρτύγια. Κἄπειτα τί;

Ἀντιφάνης δ' ἐν Ἀγροίκῳ ὀρτύγιον εἴρηκεν, οὕτως·

Ὡς δὴ σὺ τί

ποιεῖν δυνάμενος, ὀρτυγίου ψυχὴν ἔχων;

Πρατίνας δ' ἐν Δυμαίναις ἢ Καρυάτισιν ἀδύφωνον ἰδίως καλεῖ τὸν ὄρτυγα, πλὴν εἰ μή τι παρὰ τοῖς Φλιασίοις ἢ τοῖς Λάκωσι φωνήεντες, ὡς καὶ οἱ πέρδικες. Καὶ ἡ σίαλις δὲ ἀπὸ τούτου ἂν εἴη, φησὶν ὁ Δίδυμος, ὠνομασμένη. Σχεδὸν γὰρ τὰ πλεῖστα τῶν ὀρνέων ἀπὸ τῆς φωνῆς ἔχει τὴν ὀνομασίαν. Ἡ δὲ ὀρτυγομήτρα καλουμένη, ἧς μνημονεύει Κρατῖνος ἐν Χείρωσι, λέγων· „Ἰθακησία ὀρτυ-
(393) γομήτρα," λέγει δὲ περὶ αὐτῆς ὁ Μύνδιος Ἀλέξανδρος, ὅτι ἐστὶ τὸ μέγεθος, ἡλίκη τρυγών, σκέλη δὲ μακρὰ, δυσθαλὴς, καὶ δειλή. Περὶ δὲ τῆς τῶν ὀρτύγων θήρας ἰδίως ἱστορεῖ Κλέαρχος ὁ Σολεὺς, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ περὶ τῶν ἐν τῇ Πλάτωνος Πολιτείᾳ μαθηματικῶς εἰρημένων, γράφων οὕτως· „Οἱ ὄρτυγες περὶ τὸν τῆς ὀχείας καιρὸν, ἐὰν κάτοπτρον ἐξ ἐναντίας τις αὐτῶν, καὶ

πρὸ τούτου βρόχον θῇ, τρέχοντες πρὸς τὸν ἐμφαινόμενον ἐν τῷ κατόπτρῳ, ἐμπίπτουσιν εἰς τὸν βρόχον." Καὶ περὶ τῶν κολοιῶν δὲ καλουμένων τὰ ὅμοια ἱστορεῖ, ἐν τούτοις· „Καὶ τοῖς κολοιοῖς δέ, διὰ τὴν φυσικὴν φιλοστοργίαν. Καὶ γὰρ τοσοῦτον πανουργίᾳ διαφέρουσιν, ὅμως ὅταν ἐλαίου κρατὴρ τεθῇ πλήρης, οἱ στάντες αὐτῶν ἐπὶ τὸ χεῖλος, καὶ καταβλέψαντες ἐπὶ τὸν ἐμφαινόμενον, καταράττουσι. Διόπερ ἐλαιοβρόχων γενομένων, ἡ τῶν πτερῶν αὐτοῖς συγκόλλησις αἰτία γίνεται τῆς ἁλώσεως." Τὴν μέσην δὲ τοῦ ὀνόματος συλλαβὴν ἐκτείνουσιν Ἀττικοὶ, ὡς δοίδυκα καὶ κήρυκα, ὡς ὁ Ἰξίων φησὶ Δημήτριος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἀλεξανδρέων διαλέκτου. Ἀριστοφάνης δ' ἐν Εἰρήνῃ συνεσταλμένως ἔφη, διὰ τὸ μέτρον· „Ὄρτυγες οἰκογενεῖς." Τῶν δὲ καλουμένων χεννίων, (μικρὸν δ' ἐστὶν ὀρτύγιον,) μνημονεύει Κλεομένης ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπιστολῇ, γράφων οὕτως· „Φαληρίδας ταριχηρὰς μυρίας, τυλάδας πεντακισχιλίας, χέννια ταριχηρὰ μύρια." Καὶ Ἵππαρχος ἐν τῇ Αἰγυπτίᾳ Ἰλιάδι·

Οὔ μοι Αἰγυπτίων βίος ἤρεσεν, οἷον ἔχουσι,
χέννια τίλλοντες καλκατιάδει σαλέοντα.

49. Οὐκ ἀπελείποντο δὲ ἡμῶν τοῦ συμποσίου πολλάκις οὐδὲ κύκνοι. Περὶ ὧν φησιν ὁ Ἀριστοτέλης· „Ὁ κύκνος εὔτεκνός ἐστι, καὶ μάχιμος. Ἀλληλοκτονεῖ γοῦν ὁ μάχιμος. Μάχεται δὲ καὶ τῷ ἀετῷ, αὐτὸς μάχης μὴ προαρξάμενος. Εἰσὶ δ' ᾠδικοὶ, καὶ μάλιστα περὶ τὰς τελευτάς. Διαίρουσι δὲ καὶ τὸ πέλαγος ᾄδοντες. Ἔστι δὲ τῶν στεγανοπόδων καὶ ποιηφάγων." Ὁ δὲ Μύνδιός φησιν Ἀλέξανδρος, πολλοῖς τελευτῶσι παρακολουθήσας οὐκ ἀκοῦσαι ᾀδόντων. Ὁ δὲ τὰ Κεφαλλωνος ἐπιγραφό-

μενα Τρωικὰ συνθεὶς Ἡγησιάναξ, ὁ Ἀλεξανδρεύς, καὶ τὸν Ἀχιλλεῖ μονομαχήσαντα Κύκνον φησὶ τραφῆναι ἐν Λευκόφρυϊ πρὸς τοῦ ὁμωνύμου ὄρνιθος. Βοῖος δ' ἐν Ὀρνιθογονίᾳ, ἢ Βοιώ, ὡς φησι Φιλόχορος, ὑπὸ Ἄρεως τὸν Κύκνον ὀρνιθωθῆναι, καὶ παραγενόμενον ἐπὶ τὸν Σύβαριν ποταμὸν, πλησιάσαι γεράνῳ. Λέγει δὲ καὶ ἐντίθεσθαι αὐτὸν τῇ νεοττιᾷ πόαν, τὴν λεγομένην λυγαίαν. Καὶ περὶ τῆς γεράνου δέ φησιν ὁ Βοῖος, ὅτι ἦν τις παρὰ τοῖς Πυγμαίοις γυνὴ διάσημος, ὄνομα Γεράνα. Αὕτη κατὰ θεὸν τιμωμένη πρὸς τῶν πολιτῶν, αὐτὴ τοὺς ὄντως θεοὺς ταπεινῶς ἦγε, μάλιστα δὲ Ἥραν τε καὶ Ἄρτεμιν. Ἀγανακτήσασα οὖν ἡ Ἥρα, εἰς ἁπρεπῆ ὄψιν τὴν ὄρνιν μετεμόρφωσε, πολέμιόν τε καὶ στυγητὴν κατέστησε τοῖς τιμήσασιν αὐτὴν Πυγμαίοις. Γενέσθαι δὲ λέγει ἐξ αὐτῆς καὶ Νικοδάμαντος τὴν χερσαίαν χελώνην. Καθόλου δὲ ὁ ποιήσας ταῦτα τὰ ἔπη, πάντα τὰ ὄρνεα ἀνθρώποις ἱστορεῖ πρότερον γεγονέναι.

50. ΦΑΣΣΑΙ. Ἀριστοτέλης φησὶ, περιστερῶν μὲν εἶναι ἓν γένος, εἴδη δὲ πέντε, γράφων οὕτως· „Περιστερά, (394) οἰνὰς, φάψ, φάσσα, τρυγών.“ Ἓν δὲ πέμπτῳ περὶ ζώων μορίων τὴν φάβα οὐκ ὀνομάζει, καίτοι Αἰσχύλου ἐν τῷ τραγικῷ Πρωτεῖ οὕτω μνημονεύοντος τοῦ ὄρνιθος·

Σιτουμένην δύστηνον ἀθλίαν φάβα,
μέσακτα πλευρὰ πρὸς πτύοις πεπλεγμένην.

Κἀν Φιλοκτήτῃ δὲ κατὰ γενικὴν κλίσιν φαβῶν εἴρηκεν. „Ἡ μὲν οὖν οἰνὰς (φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης) μείζων ἐστὶ τῆς περιστερᾶς, χρῶμα δ' ἔχει οἰνωπὸν, ἡ δὲ φάψ μέσον περιστερᾶς καὶ οἰνάδος, ἡ δὲ φάσσα ἀλέκτορος τὸ μέγεθος, χρῶμα δὲ σποδιὸν, ἡ δὲ τρυγὼν πάντων ἐλάττων, χρῶμα δὲ τεφρόν. Αὕτη δὲ θέρους φαίνεται, τὸν δὲ χει-

μῶνα φωλεύει. Ἡ δὲ φάψ καὶ ἡ περιστερὰ ἀεὶ φαίνονται, ἡ δ' οἰνὰς φθινοπώρου μόνου. Πολυχρονιωτέρα δὲ εἶναι λέγεται τούτων ἡ φάσσα· καὶ γὰρ τριάκοντα καὶ τεσσαράκοντα ζῇ ἔτη. Οὐκ ἐπολείπουσι δ' ἕως θανάτου, οὔτε οἱ ἄρρενες τὰς θηλείας, οὔτε αἱ θήλειαι τοὺς ἄρρενας, ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντος χηρεύει ὁ ὑπολειπόμενος. Τὸ δ' αὐτὸ ποιοῦσι καὶ κόρακες καὶ κορῶναι καὶ κολοιοί· ἐπωάζει δ' ἐκ διαδοχῆς πᾶν τὸ περιστεροειδὲς γένος, καὶ γενομέναν τῶν νεοττῶν, ὃ ἄρρην ἐμπτύει αὐτοῖς, ὡς μὴ βασκανθῶσι. Τίκτει δὲ ᾠὰ δύο, ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἄρρεν ποιεῖ, τὸ δὲ δεύτερον θῆλυ. Τίκτουσι δὲ πᾶσαν ὥραν τοῦ ἔτους· διὸ δὴ καὶ δεκάκις τοῦ ἐνιαυτοῦ τιθέασιν· ἐν Αἰγύπτῳ δὲ δωδεκάκις. Τεκοῦσα γὰρ τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ συλλαμβάνει." Ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ φησιν Ἀριστοτέλης, ὅτι περιστερὰ ἕτερον, πελειὰς δ' ἕτερον, καὶ ὅτι ἡ πελειὰς ἔλαττον καὶ τιθασὸν γίνεται, περιστερὰ δὲ καὶ μέλαν καὶ μικρὸν καὶ ἐρυθρόπουν καὶ τραχύπουν· διὸ οὐδεὶς τρέφει. Ἴδιον δὲ λέγει τῆς περιστερᾶς, τὸ κυνεῖν αὐτὰς, ὅταν μέλλωσιν ἀναβαίνειν, ἢ οὐκ ἀνέχεσθαι τὰς θηλείας. Ὁ δὲ πρεσβύτερος, φησὶ, καὶ προαναβαίνει, μὴ κύσας· οἱ δὲ νεώτεροι ἀεὶ τοῦτο ποιήσαντες ὀχεύουσιν. Καὶ αἱ θήλειαι δ' ἀλλήλας ἀναβαίνουσιν, ὅταν ἄρρην μὴ παρῇ, κυνήσασαι· καὶ οὐδὲν προϊέμεναι εἰς ἀλλήλας τίκτουσιν ᾠὰ, ἐξ ὧν οὐ γίνεται νεοττός. Οἱ δὲ Δωριεῖς τὴν πελειάδα ἀντὶ περιστερᾶς τιθέασιν, ὡς Σώφρων ἐν γυναικείοις. Καλλίμαχος δ' ἐν τῷ περὶ ὀρνέων ὡς διαφορὰς ἐπίθεται φάσσαν, πυραλλίδα, περιστεράν, τρυγόνα.

51. Ὁ δὲ Μύνδιος Ἀλέξανδρος οὐ πίνειν φησὶ τὴν φάσσαν ἀνακύπτουσαν, ὡς τὴν τρυγόνα, καὶ τοῦ χειμῶνος μὴ φθέγγεσθαι, εἰ μὴ εὐδίας γενομένης. Λέγεται δὲ,

ὅτι, ἡ οἰνὰς ἐὰν, φαγοῦσα τὸ τῆς ἰξίας σπέρμα, ἐπί τινος ἀφοδεύσῃ δένδρου, ἰδίαν ἰξίαν φύεσθαι. Δαΐμαχος δ' ἐν τοῖς Ἰνδικοῖς ἱστορεῖ, περιστερὰς μηλίνας γίνεσθαι ἐν Ἰνδοῖς. Χάρων δ' ὁ Λαμψακηνὸς, ἐν τοῖς Περσικοῖς περὶ Μαρδονίου ἱστορῶν καὶ τοῦ διαφθαρέντος στρατοῦ Περσικοῦ περὶ τὸν Ἄθω, γράφει καὶ ταῦτα· „Καὶ λευκαὶ περιστεραὶ τότε πρῶτον εἰς Ἕλληνας ἐφάνησαν, πρότερον οὐ γιγνόμεναι." Ὁ δ' Ἀριστοτέλης φησὶν, ὡς αἱ περιστεραὶ, γιγνομένων τῶν νεοττῶν, τῆς ἁλμυριζούσης γῆς διαμασησάμεναι, ἐμπτύουσιν αὐτοῖς, διοιγνῦσαι τὸ στόμα, διὰ τούτου παρασκευάζουσαι αὐτοὺς πρὸς τὴν τροφήν. Τῆς δὲ Σικελίας ἐν Ἔρυκι καιρός τις ἐστὶν, ὃν καλοῦσιν Ἀναγωγὰς, ἐν ᾧ φασι τὴν θεὸν εἰς Λιβύην ἀνάγεσθαι. Τότ' οὖν αἱ περὶ τὸν τόπον περιστεραὶ ἀφανεῖς γίνονται, ὡς δὴ τῇ θεῷ συναποδημοῦσαι. Καὶ μεθ' (395) ἡμέρας ἐννέα ἐν τοῖς λεγομένοις Καταγωγίοις, μιᾶς προπεταθείσης ἐκ τοῦ πελάγους περιστερᾶς, καὶ εἰς τὸν νεὼν εἰσπτάσης, παραγίνονται καὶ αἱ λοιπαί. Ὅσοι οὖν τότε περιουσίας εὖ ἤκουσι τῶν περιοίκων, εὐωχοῦνται, οἱ δὲ λοιποὶ κροταλίζουσι μετὰ χαρᾶς. Ὄζει δὲ πᾶς ὁ τόπος τότε βούτυρον, ᾧ δὴ τεκμηρίῳ χρῶνται τῆς θείας ἐπανόδου. Αὐτοκράτης δ' ἐν τοῖς Ἀχαϊκοῖς καὶ τὸν Δία ἱστορεῖ μεταβαλεῖν τὴν μορφὴν εἰς περιστερὰν, ἐρασθέντα παρθένου Φθίας ὄνομα ἐν Αἰγίῳ. Ἀττικοὶ δὲ ἀρσενικῶς περιστερὸν καλοῦσιν. Ἄλεξις Συντρέχουσιν·

Λευκὸς Ἀφροδίτης εἰμὶ γὰρ περιστερός.
Ὁ δὲ Διόνυσος οἶδε τὸ μεθύσαι μόνον·
εἰ δὲ νέον, ἢ παλαιὸν, οὐ πεφρόντικεν.

Ἐν δὲ Ῥοδίῳ ἡ Ποπτυζούσῃ θηλυκῶς εἴρηκε, καὶ ὅτι αἱ Σικελικαὶ διάφοροί εἰσι·

Περιστερὰς
ἔνδον τρέφω τῶν Σικελικῶν τούτων πάνυ
κομψάς.

Φερεκράτης ἐν Γραφεῦσί φησιν·

Ἀπόπεμψον ἀγγέλλοντα τὸν περιστεράν.

Ἐν δὲ Πετάλῃ·

Ἀλλ', ὦ περιστέριον, ὅμοιον Κλεισθένει
πέτου, κόμισον δέ μ' εἰς Κύθηρα καὶ Κύπρον.

Νίκανδρος δ' ἐν δευτέρῳ Γεωργικῶν, τῶν Σικελικῶν μνημονεύων πελειάδων, φησί·

Καὶ τε σύ γε θρέψαιο Δρακοντιάδας διτοκεύσας,
ἢ Σικελὰς Μεγάροιο πελειάδας· οὐδέ φιν ἅρπαι,
οὐδέ φιν ὀστράκεοι νωμήσιμοι ἐξενίπονται.

52. ΝΗΤΤΑΙ. Τούτων, ὡς φησιν Ἀλέξανδρος ὁ Μύνδιος, ὁ ἀῤῥὴν μείζων καὶ ποικιλώτερος. Τὸ δὲ λεγόμενον γλαυκίον διὰ τὴν τῶν ὀμμάτων χρόαν μικρῷ ἔλαττόν ἐστι νήττης. Τῶν δὲ βοσκάδων καλουμένων ὁ μὲν ἄῤῥὴν κατάγραφος. Ἔστι δὲ ἧττον νήττης. Ἔχουσι δὲ οἱ ἄῤῥενες σιμά τε καὶ ἐλάττονα τῇ συμμετρίᾳ τὰ ῥύγχη. Ἡ δὲ μικρὰ κολυμβὶς, πάντων ἐλαχίστη τῶν ἐνύδρων, ὑπαρομέλαινα τὴν χροιὰν καὶ τὸ ῥύγχος ὀξὺ ἔχει, σκέπον τε τὰ ὄμματα, τὰ δὲ πολλὰ καταδύεται. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλο γένος βοσκάδων, μεῖζον μὲν νήττης, ἔλαττον δὲ χηναλώπεκος. Αἱ δὲ λεγόμεναι φασκάδες, μικρῷ μείζονες οὖσαι τῶν μικρῶν κολυμβίδων, τὰ λοιπὰ νήτταις εἰσὶ παραπλήσιοι. Ἡ δὲ λεγομένη οὐρία οὐ πολὺ λείπεται νήττης, τῷ χρώματι δὲ ὑπαροκέραμός ἐστι, τὸ δὲ ῥύγχος μακρόν τε καὶ στενὸν ἔχει. Ἡ δὲ φαλαρὶς, καὶ αὐτὴ στενὸν ἔχουσα τὸ ῥύγχος, στρογγυλωτέρα τὴν ὄψιν οὖσα, ἔντεφρος τὴν γαστέρα, μικρῷ μελαντέρα τὸ νῶτον. Τῆς δὲ νήττης καὶ

κολυμβάδος, ἀφ' ὧν καὶ τὸ νήχεσθαι καὶ κολυμβᾶν εἴρηται, μνημονεύει μετὰ καὶ ἄλλων λιμναίων πολλῶν Ἀριστοφάνης ἐν Ἀχαρνεῦσι, διὰ τούτων·

Νάσσας, κολοιούς, ἀτταγᾶς, φαλαρίδας,
τροχίλους, κολύμβους.

Μνημονεύει αὐτῶν καὶ Καλλίμαχος ἐν τῷ περὶ ὀρνέων.

53. Παρῆσαν δὲ πολλάκις ἡμῖν καὶ οἱ καλούμενοι παραστάται, ὧν μνημονεύει Ἐπαίνετος ἐν Ὀψαρτυτικῷ, καὶ Σμάριστος ἐν τρίτῳ Συνωνύμων; καὶ τετάρτῳ. Εἰσὶ δ' οἱ ὄρχεις οὕτω καλούμενοι. Συγκεκνισωμένων δέ τινων κρεῶν ζωμῷ καὶ παραφερομένων, ἐπεί τις ἔφη, τῶν πνικτῶν (396) κρεαδίων δὸς, ὃ τῶν ὀνομάτων Δαίδαλος Οὐλπιανός, Αὐτὸς ἐγὼ, φησὶν, ἀποπνιγήσομαι, εἰ μὴ εἴπῃς, ὅπου καὶ σὺ εὗρες τὰ τοιαῦτα κρεάδια. Οὐ μὴ γὰρ ὀνομάσω, πρὶν μαθεῖν. Ὁ δὲ, Στράττις εἶπεν, ἔφη, ἐν Μακεδόσιν ἢ Κυνησίᾳ· „Πνικτόν τι τοίνυν ἔστω σοι συχνὸν τοιοῦτον." Καὶ Εὔβουλος Κατακολλωμένῳ·

Καὶ πνικτὰ Σικελὰ πατανίων σωρεύματα.

Ἀριστοφάνης τ' εἴρηκεν ἐν Σφηξίν· „Ἐν λοπάδι πεπνιγμένον." Κρατῖνος δ' ἐν Δηλιάσι·

Τῷ δ' ὑποτρίψας τι μέρος πνῖξον καθαρύλλου.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Ἀγροίκῳ·

Καὶ πρῶτα μὲν
αἴρω ποθεινὴν μᾶζαν, ἣν φερέσβιος
Δηὼ βροτοῖσι χάρμα δωρεῖται φίλον·
ἔπειτα πνικτὰ τακερὰ μηκάδων μέλη,
χλόην καταμπέχοντα, σάρκα νεογενῆ.

Β. Τί λέγεις; Α. Τραγῳδίαν περαίνω Σοφοκλέους.

54. ΓΑΛΑΘΗΝΩΝ δὲ χοίρων ποτὲ περιενεχθέντων, καὶ περὶ τούτων ἐζήτησαν οἱ δαιταλεῖς, εἰ τὸ ὄνομα

εἴρηται. Καί τις ἔφη, Φερεκράτης Δουλοδιδασκάλῳ „Γαλαθήν' ἔκλεπτον οὐ τέλεα." Ἐν δὲ Αὐτομόλοις· „Οὐ γαλαθηνὸν ἄρ' ὗν θύειν μέλλεις;" Ἀλκαῖος Παλαίστρᾳ·

Ὀδὶ γὰρ αὐτός ἐστιν· εἴ τι γρύξομαι
ὗν σοι λέγω πλέον τι γαλαθηνοῦ μυός.

Ἡρόδοτος δ' ἐν τῇ πρώτῃ φησὶν, ὅτι ἐν Βαβυλῶνι ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ βωμοῦ οὐκ ἔξεστι θύειν, ὅτι μὴ γαλαθηνὰ μοῦνα. Ἀντιφάνης Φιλεταίρῳ·

Κομψός γε μικρὸς κρωμυκίσκος οὗτοσὶ
γαλαθηνός.

Ἡνίοχος Πολυεύκτῳ·

Ὁ βοῦς ὁ χαλκοῦς ἦν ἂν ὀρθὸς δεκάπαλαι,
ὁ δ' ἴσος γαλαθηνὸν τέθνκε, τὸν χοῖρον λαβών.

Καὶ Ἀνακρέων δέ φησιν·

Οἷά τε νεβρὸν
νεοθηλέα γαλαθηνὸν, ὅς τ' ἐν ὕλῃ κεροέσσης
ἀπολειφθεὶς ἀπὸ μητρὸς ἐπτοήθη.

Κράτης Γέτωσι·

Νῦν μὲν γὰρ ἡμῖν παιδικῶν ἅλις
ὅσως περ ἀρνῶν ἐστι γαλαθηνῶν τε καὶ
χοίρων.

Σιμωνίδης δ' ἐπὶ τοῦ Περσέως τὴν Δανάην ποιεῖ λέγουσιν· „Ὦ τέκος, οἷον ἔχω πόνον· σὺ δ' ἀωτεῖς γαλαθηνῷ τ' ἤπορι κνώσσεις." Καὶ ἐν ἄλλοις ἐπ' Ἀρχεμόρου εἴρηκεν· „Ἰοστεφάνου· γλυκεῖαν ἐδάκρυσεν ψυχὰν ἀποπνέοντα γαλαθηνὸν τέκος." Κλέαρχος δ' ἐν τοῖς περὶ βίων, εἰς τοῦτό φησιν ὠμότητος Φάλαριν τὸν τύραννον ἐλάσαι, ὡς γαλαθηνὰ θοινᾶσθαι βρέφη. Θῆσθαι δ' ἐστὶ τὸ θηλάζειν τὸ γάλα. Ὅμηρος·

Ἕκτωρ γὰρ θνητός τε, γυναῖκά τε θήσατο μαζόν.

διὰ τὸ ἐντίθεσθαι τὰς θηλὰς εἰς τὰ στόματα τὰ βρέφη. Καὶ ὁ τιτθὸς ἐνθένδε, διὰ τὸ ἐντίθεσθαι τὰς θηλάς·

Νεκροὺς κομήσασα νεηγενέας γαλαθηνούς.

(397) 55. Περιενεχθεισῶν δέ ποτε καὶ δορκάδων, ὁ Ἐλεατικὸς Παλαμήδης ὀνοματολόγος ἔφη, Οὐκ ὄχαρι κρέας τὸ τῶν δορκώνων. Πρὸς ὃν ὁ Μυρτίλος ἔφη, Μόνως δορκάδες λέγονται, δόρκωνες δὲ οὔ. Ξενοφῶν Ἀναβάσεως πρώτῳ· „Ἐνῆσαν δὲ καὶ ἀτίδες καὶ δορκάδες.“

56. ΤΑΩΣ. Ὅτι σπάνιος οὗτος ὁ ὄρνις, δηλοῖ Ἀντιφάνης ἐν Στρατιώτῃ ἢ Τύχωνι, λέγων οὕτως·

Τῶν ταὼν μὲν ὡς ἅπαξ τις ζεῦγος ἤγαγεν μόνον,
Σπάνιον ὂν τὸ χρῆμα· πλείους δ' εἰσὶ νῦν τῶν ὀρτύγων.

Καὶ Εὔβουλος ἐν Φοίνικι·

Καὶ γὰρ ὁ ταὼς διὰ τὸ σπάνιον θαυμάζεται.

„Ὁ ταὼς (φησὶν Ἀριστοτέλης) σχιδανόπους ἐστὶ καὶ ποικιλόγος, καὶ τίκτει τριετὴς γενόμενος, ἐν οἷς χρόνοις καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν πτερῶν λαμβάνει. Ἐπωάζει δὲ πρὸς ἡμέρας τριάκοντα. Τίκτει δὲ ἅπαξ τοῦ ἔτους ᾠὰ δώδεκα· ταῦτα δὲ οὐκ εἰς ἅπαξ, ἀλλὰ παρ' ἡμέρας δύο· αἱ δὲ πρωτοτόκοι ὀκτώ. Τίκτει δὲ καὶ ὑπηνέμια ᾠά, ὡς ἡ ἀλεκτορὶς, οὐ πλείω δὲ τῶν δύο. Ἐκλέπει δὲ καὶ ἐπωάζει, καθάπερ ἡ ἀλεκτορίς.“ Εὔπολις δ' ἐν Ἀστρατεύτοις φησὶ περὶ αὐτοῦ οὕτως·

Μή ποτε θρέψω παρὰ Φερσεφόνῃ
τοιόνδε ταὼν;
ὃς τοὺς εὕδοντας ἐγείρει.

Ἀντιφῶντι δὲ τῷ ῥήτορι λόγος μὲν γέγραπται ἔχων ἐπιγραμμα περὶ ταῶν, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ λόγῳ οὐδεμία μνεία τοῦ ὀνόματος γίνεται, ὄρνεις δὲ ποικίλους πολλάκις ἐν

αὐτῷ ὀνομάζει, φάσκων τούτους τρέφειν Δῆμον τὸν Πυριλάμπους, καὶ πολλοὺς παραγίνεσθαι κατὰ πόθον τῆς τῶν ὀρνίθων θέας ἔκ τε Λακεδαίμονος καὶ Θετταλίας, καὶ σπουδὴν ποιεῖσθαι τῶν ᾠῶν μεταλαβεῖν. Περὶ δὲ τῆς ἰδέας αὐτῶν λέγων, γράφει· „Εἴ τις ἐθέλοι καταβαλεῖν εἰς πόλιν τοὺς ὄρνιθας, οἰχήσονται ἀναπτάμενοι. Ἐὰν δὲ τῶν πτερύγων ἀποτέμῃ, τὸ κάλλος ἀφαιρήσεται· Τὰ πτερὰ γὰρ αὐτῶν τὸ κάλλος ἐστὶν, ἀλλ᾽ οὐ τὸ σῶμα.“ Ὅτι δὲ καὶ περισπούδαστος ἦν αὐτῶν ἡ θέα, ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ πάλιν φησίν· „Ἀλλὰ τὰς μὲν νουμηνίας ὁ βουλόμενος εἰσῄει, τὰς δ᾽ ἄλλας ἡμέρας εἴ τις ἔλθοι βουλόμενος θεάσασθαι, οὐκ ἔστιν ὅστις ἔτυχε. Καὶ ταῦτα οὐκ ἐχθὲς, οὐδὲ πρώην, ἀλλ᾽ ἔτη πλέον ἢ τριάκοντα ἐστίν.“

57. Ταὼς δὲ λέγουσιν Ἀθηναῖοι, ὥς φησι Τρύφων, τὴν τελευταίαν συλλαβὴν περισπῶντες καὶ δασύνοντες. Καὶ ἀναγινώσκουσι μὲν οὕτως παρ᾽ Εὐπόλιδι ἐν Ἀστρατεύτοις, (πρόκειται δὲ τὸ μαρτύριον,) καὶ ἐν Ὄρνισιν Ἀριστοφάνους·

Τηρεὺς γὰρ εἶ σύ; πότερον ὄρνις, ἢ ταώς.

Καὶ πάλιν·

— Ὄρνις δῆτα. Τίς ποτ᾽ ἐστίν; οὖ δή που ταώς;

Λέγουσι δὲ καὶ τὴν δοτικὴν ταῶνι, ὡς ἐν τῷ αὐτῷ Ἀριστοφάνης. Ἀμήχανον δὲ παρ᾽ Ἀττικοῖς καὶ Ἴωσιν ἐν τοῖς ὑπὲρ μίαν συλλαβὴν ὀνόμασι τὴν τελευτῶσαν ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένην δασύνεσθαι. Πάντως γὰρ εἶναι ψιλὴν αὐτὴν παρηκολούθηκεν, οἷον νεὼς, λεὼς, Τυνδάρεως, Μενέλεως, λειπόνεως, εὔνεως, Νείλεως, πρᾶος, υἱὸς, Κεῖος, Χῖος, δῖος, χρεῖος, πλεῖος, λεῖος, λαιὸς, βαιὸς, φαιὸς, πηὸς, γόος, θοὸς, ῥόος, ζωός. Φίλαρχος γὰρ οὖσα καὶ ἡγεμονικὴ τὴν φύσιν ἡ δασύτης, τοῖς τελευταί-

(398) οις μέρεσι τῶν ὀνομάτων οὐδαμῶς ἐγκαθείργνυται. Ὀνόμασται δὲ ταὼς ἀπὸ τῆς τάσεως τῶν πτερῶν." Σέλευκος δ' ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ Ἑλληνισμοῦ „Ταώς· παραλόγως δὲ οἱ Ἀττικοὶ καὶ δασύνουσι καὶ περισπῶσι. Τοῖς δὲ πρώτοις τῶν φωνηέντων κατὰ τὰς ἁπλᾶς τῶν ὀνομάτων ἐκφορὰς συνεκφέρεσθαι ἐθέλει, καὶ ἐνταυθοῖ προάττουσα, καὶ τάχιον ἐκθέουσα δι' ἐπιπολῆς ἐστι τῶν λέξεων. Τεκμαιρόμενοι οὖν Ἀθηναῖοι καὶ διὰ τῆς τάξεως τὴν ἐνοῦσαν τῇ προσῳδίᾳ φύσιν, οὐκ ἐπὶ τῶν φωνηέντων τιθέασιν, ὥσπερ τὰς ἄλλας, πρὸ δὲ τούτων τάσσουσιν. Οἶμαι δὲ καὶ διὰ τοῦ Η στοιχείου τυπώσασθαι τοὺς παλαιοὺς τὴν δασεῖαν. Διόπερ καὶ Ῥωμαῖοι πρὸ πάντων τῶν δασυνομένων ὀνομάτων τὸ Η προγράφουσι, τὸ ἡγεμονικὸν αὐτῆς διασημαίνοντες. Εἰ δὲ τοιαύτη ἡ δασύτης, μήποτε ἀλόγως κατὰ τὴν τελευτῶσαν συλλαβὴν ὁ ταὼς πρὸς τῶν Ἀττικῶν προσπνεῖται."

58. Πολλῶν οὖν καὶ ἄλλων ἐν τῷ συμποσίῳ περὶ ἑκάστου τῶν εἰσκομιζομένων ῥηθέντων, Ἀλλὰ κἀγώ, φησὶν ὁ Λαρήνσιος, κατὰ τὸν πάντ' ἄριστον Οὐλπιανὸν, προτείνω τι καὶ αὐτὸς ὑμῖν· ζητήσεις γὰρ σιτούμεθα· τὸν τέτρακα τί νομίζετε; Καί τινος εἰπόντος, εἶδος ὀρνέου· (ἔθος δὲ γραμματικῶν παισὶ περὶ πάντων τῶν προβαλλομένων λέγειν, εἶδος φυτοῦ, εἶδος ὀρνέου, εἶδος λίθου·) ὁ Λαρήνσιος ἔφη, Καὶ αὐτὸς, ἀνδρῶν λῷστε, ὅτι ὁ χαρίεις Ἀριστοφάνης ἐν τοῖς Ὄρνισι μνημονεύει, ἐν τούτοις, εἶδα· „Πορφυρίωνι, καὶ πελεκᾶντι, καὶ πελεκίνῳ, καὶ φλέξιδι, καὶ τέτρακι, καὶ ταῶνι." Ζητῶ δ' ἐγὼ παρ' ὑμῶν μαθεῖν, εἰ καὶ παρ' ἄλλῳ τινὶ αὐτοῦ τις γίνεται μνήμη. Ἀλέξανδρος γὰρ ὁ Μύνδιος ἐν δευτέρῳ περὶ πτηνῶν ζῴων οὐ τοῦ ὄρνιθος τοῦ μεγάλου μνημονεύει, ἀλλά τινος τῶν

σμικροτάτων. Λέγει γὰρ οὕτως· „Τέτραξ, τὸ μέγεθος ἴσος σπερμολόγῳ, τὸ χρῶμα κεραμεοῦς, ὑπαραῖς στιγμαῖς καὶ μεγάλαις γραμμαῖς ποικίλος, καρποφάγος. Ὅταν ὠστοκῇ δὲ, τετράζει τῇ φωνῇ." Καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας Γάμῳ·

Λαμβάνοντι γὰρ
ὄρτυγας, στρουθούς τε, κορυδάλλας τε φοινικέμονας,
τέτραγάς τε σπερματολόγους κἀγλαὰς συκαλλίδας.

Καὶ ἐν ἄλλοις δέ φησιν·

Ἦν δ' ἐρωδιοί τε πολλοὶ μακροκαμπυλαύχενες,
τέτραγές τε σπερματολόγοι.

Ἐπεὶ δὲ ὑμεῖς οὐδὲν ἔχετε, (σιωπᾶτε γὰρ,) ἐγὼ καὶ τὸ ὄρνεον ὑμῖν ἐπιδείξω. Ἐπιτροπεύων γὰρ ἐν Μυσίᾳ τοῦ κυρίου αὐτοκράτορος, καὶ προϊστάμενος τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης πραγμάτων, τεθέαμαι ἐπὶ τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ τοὔρνεον. Καὶ μυθὼν οὕτω καλούμενον παρὰ τοῖς Μυσοῖς καὶ Παίοσιν, ὑπεμνήσθην ἐκ τῶν παρ' Ἀριστοφάνει εἰρημένων τὸν ὄρνιθα. Νομίζων δὲ καὶ παρὰ τῷ πολυμαθεστάτῳ Ἀριστοτέλει μνήμης ἠξιῶσθαι τὸ ζῷον ἐν τῇ πολυταλάντῳ πραγματείᾳ· (ὀκτακόσια γὰρ εἰληφέναι τάλαντα παρ' Ἀλεξάνδρου τὸν Σταγειρίτην, λόγος ἔχει, εἰς τὴν περὶ τῶν ζώων ἱστορίαν) ὡς οὐδὲν εὗρον περὶ αὐτοῦ λεγόμενον, ἔχαιρον ἔχων ἐχεγγυώτατον μάρτυρα τὸν χαρίεντ' Ἀριστοφάνη. Ἅμα δὲ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, εἰσῆλθέ τις, φέρων ἐν τῷ ταλάρῳ τὸν τέτρακα. Ἦν δὲ τὸ μὲν μέγεθος ὑπὲρ ἀλεκτρυόνα τὸν μέγιστον, τὸ δὲ εἶδος πορφυρίωνι παραπλήσιος· καὶ ἀπὸ τῶν ὤτων ἑκατέρωθεν εἶχε κρεμάμενα, ὥσπερ οἱ ἀλεκτρυόνες, τὰ κάλ-(399) λαια· βαρεῖα δ' ἦν ἡ φωνή. Θαυμασάντων οὖν ἡμῶν τὸ εὐανθὲς τοῦ ὄρνιθος, μετ' οὐ πολὺ καὶ ἐσπευα-

φρένος παρηνέχθη, καὶ τὰ πρέα αὐτοῦ ἦν παραπλήσια τοῖς τῆς μεγάλης στρουθοῦ, ἣν καὶ αὐτὴν πολλάκις κατεδεισάμεθα.

59. ΨΥΑΙ. Ὁ τὴν τῶν Ἀτρειδῶν κάθοδον πεποιηκὼς, ἐν τῷ τρίτῳ φησίν·

Ἶσον δ' Ἑρμονεὺς ποσὶ καρπαλίμοισι μετασπὼν
ψύας ἔγχει νύξε.

Σιμάριστος δ' ἐν τρίτῳ Συνωνύμων οὕτως γράφει· „Ὀσφύος αἱ ἐκ πλαγίων σάρκες ἐπανεστηκυῖαι ψύαι. Τὰ δὲ ἑκατέρωθεν κοιλώματα λέγουσι κύβους, γαλλίας.“ Κλέαρχος δ' ἐν δευτέρῳ περὶ σκελετῶν οὕτως φησί· „Σάρκες μυωταὶ καθ' ἑκάτερον μέρος, ἃς οἱ μὲν ψύας, οἱ δὲ ἀλάπεκας, οἱ δὲ νεφρομήτρας καλοῦσι.“ Μνημονεύει δὲ τῶν ψυῶν καὶ Ἱπποκράτης ὁ ἱερώτατος. Ὠνομάσθησαν δ' οὕτως διὰ τὸ ῥᾳδίως ἀποψᾶσθαι, ἢ οἷόν τις οὖσα ἐπιψαύουσα σὶρξ, καὶ ἐπιπολῆς τοῖς ὀστέοις ὑπάρχουσα. Μνημονεύει αὐτῶν καὶ Εὔφρων ὁ κωμικὸς, ἐν Θεωροῖς·

Λοβός τίς ἐστι, καὶ ψύαι καλούμεναι·
ταύτας ἐπιτεμὼν πρὶν θεωρῆσαι μαθών.

60. ΟΥΘΑΡ. Τηλεκλείδης Στερρίοις·

Ὡς οὖσα θῆλυς εἰκότως οὖθαρ φορεῖ.

Ἡρόδοτος δ' ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν ἱστοριῶν φησιν· * * Σπανίως δ' ἔστιν εὑρεῖν τὸ οὖθαρ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζώων λεγόμενον· ὑπογάστριον δὲ μόνον, ὡς ἐπὶ τῶν ἰχθύων, λέγεται. Στράττις Ἀταλάντῃ·

Ὑπογάστριον θύννου τι, κἀκροκώλιον.

Θεόπομπος Καλλαίσχρῳ·

Ἰχθύων δὲ δὴ
ὑπογάστρι', ὦ Δάμαστερ.

Ἐν δὲ Σειρῆσιν ὑπήρια καλεῖ τὰ ὑπογάστρια, λέγων οὕτως·

Θύννων τε λευκῶν Σικελικῶν ὑπήρια.

61. ΑΑΓΩΣ. Περὶ τούτου ὁ μὲν ὀψοδαίδαλος Ἀρχέστρατος οὕτως φησί·

Τοῦ δὲ λαγὼ πολλοί τε τρόποι, πολλαί τε θέσεις σκευασιῶν εἰσίν. Κεῖνος δ' οὖν ἐστιν ἄριστος, ἂν πεινῶσι μεταξὺ φέρῃς κρέας ὀπτὸν ἑκάστῳ, θερμόν, ἁπλῶς ἁλίπαστον, ὀφαρπάζων ὀβελίσκου, μικρὸν ἐνομώτερον. Μὴ λυπείτω δέ σ' ὀρθὸν ἔχωρα στάζοντα κρεῶν, ἀλλ' ἔσθιε λάβρως. Αἱ δ' ἄλλαι περίεργοι ἔμοιγ' εἰσὶν διὰ παντὸς σκευασίαι, γλοιῶν κεκαχύσμεναι, καὶ κατάτυρα, καὶ κατέλαια λίαν, ὥσπερ γαλῇ ὀψοποιούντων.

Ναυσικράτης δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Περσίδι „σπανίως, φησὶν, ἔστιν εὑρεῖν δασύποδα περὶ τὴν Ἀττικήν." Λέγει δ' ὧδε·

Ἐν τῇ γὰρ Ἀττικῇ τίς εἶδε πώποτε λέοντας, ἢ τοιοῦτον ἕτερον θηρίον; οὗ δασύποδ' εὑρεῖν ἐστιν οὐχὶ ῥᾴδιον.

Ἀλκαῖος δ' ἐν Καλλιστοῖ καὶ ὡς πολλῶν ὄντων ἐμφανίζει, διὰ τούτων·

Κοριαννὸν εἶναί τι λεπτὸν, ἵνα τοὺς δασυπόδας, οὓς ἂν λάβωμεν, ἅλσι διαπάττειν ἔχῃς.

(400) 62. Τρύφων δέ φησι· „Τὸν λαγὼν ἐπ' εὐτελείας ἐν Δαναΐσιν Ἀριστοφάνης ὀξυτόνως καὶ μετὰ τοῦ ν λέγει·"

Λύσας ἵσως ἂν τὸν λαγὼν ξυναρπάσειεν ὑμῶν.

Καὶ ἐν Δαιταλεῦσιν·

Ἀπόλοιτο· τἄλλων τὸν λαγὼν ὀρθήσομαι.

Ξενοφῶν δ' ἐν Κυνηγετικῷ χωρὶς τοῦ ν, λαγῶ, καὶ περισπαμένως. Ἐπεὶ τὸ καθ' ἡμᾶς ἐστι λαγός. Ὥσπερ δὲ, ναὸν λεγόντων ἡμῶν, ἐκεῖνοί φασι νεών, καὶ λαὸν λεών, οὕτω λαγὸν ὀνομαζόντων ἐκεῖνοι λαγῶν ἐροῦσι. Τῇ δὲ τὸν λαγὸν ἑνικῇ αἰτιατικῇ ἀκόλουθός ἐστιν ἡ παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Ἀμύκῳ σατυρικῷ πληθυντικὴ ὀνομαστική·

Γέρανοι, χελῶναι, γλαῦκες, ἰκτῖνοι, λαγοί.

Τῇ δὲ λαγῶν ἡ διὰ τοῦ ω παραπλησίως προσαγορευομένη λαγῷ παρ' Εὐπόλιδι ἐν Κόλαξιν· „Ἵνα πάρα μὲν βατίδες, καὶ λαγῷ, καὶ γυναῖκες εἰλίποδες.“ Εἰσὶ δ' οἳ καὶ ταῦτ' ἀλόγως κατὰ τὴν τελευτῶσαν συλλαβὴν περισπωμένως προφέρονται. Δεῖ δὲ ὀξυτονεῖν τὴν λέξιν, ἐπειδὴ τὰ εἰς ος λήγοντα τῶν ὀνομάτων ὁμότονά ἐστι, κἂν μεταληφθῇ εἰς τὸ ω παρ' Ἀττικοῖς· ναὸς νεώς, κάλος κάλως. Οὕτως δ' ἐχρήσατο τῷ ὀνόματι καὶ Ἐπίχαρμος καὶ Ἡρόδοτος, καὶ ὁ τοὺς Εἴλωτας ποιήσας. Εἶτά ἐστι τὸ μὲν Ἰακὸν λαγός·

Λαγὸν ταράξας πῖθι τὸν θαλάσσιον.

Τὸ δὲ λαγὼς Ἀττικόν. Λέγουσι δὲ καὶ Ἀττικοὶ λαγός, ὡς ὁ Σοφοκλῆς·

Γέρανοι, κορῶναι, γλαῦκες, ἰκτῖνοι, λαγοί.

Τὸ μέντοι „Ἡ πτῶκα λαγών“ εἰ μέν ἐστιν Ἰωνικὸν, πλεονάζει τὸ ω, εἰ δ' Ἀττικὸν, τὸ ο. Λαγῷα δὲ λέγεται κρέα.

63. Ἡγήσανδρος δ' ὁ Δελφὸς ἐν ὑπομνήμασι, κατὰ τὴν Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ φησι βασιλείαν τοσοῦτον πλῆθος γενέσθαι λαγῶν ἐν Ἀστυπαλαίᾳ, ὡς τοὺς Ἀστυπαλαιεῖς περὶ αὐτῶν μαντεύσασθαι. Καὶ τὴν Πυθίαν εἰπεῖν, κύνας τρέφειν καὶ κυνηγετεῖν· ἁλῶναί τε ἐν ἐνιαυτῷ πλείους τῶν ἑξακισχιλίων. Ἐγένετο δὲ τὸ πλῆθος τοῦτο, Ἀναφαίου

τινὺς ἐμβαλόντος δύο λαγωοὺς εἰς τὴν νῆσον· ὡς καὶ πρότερον, Ἀστυπαλαιέως τινὸς ἀφέντος δύο πέρδικας εἰς τὴν Ἀνάφην, τοσοῦτον πλῆθος ἐγένετο περδίκων ἐν τῇ Ἀνάφῃ, ὡς κινδυνεῦσαι ἀναστάτους γενέσθαι τοὺς κατοικοῦντας. Κατ' ἀρχὰς δὲ ἡ μὲν Ἀστυπάλαια οὐκ εἶχε λαγώς, ἀλλὰ πέρδικας. Πολύγονον δέ ἐστι τὸ ζῶον ὁ λαγώς, ὡς Ξενοφῶν εἴρηκεν ἐν τῷ Κυνηγετικῷ. Καὶ Ἡρόδοτος δ' οὕτως φησί· „Τοῦτο μὲν ὅτι ὁ λαγὼς ὑπὸ πάντων θηρεύεται, καὶ θηρίου καὶ ὄρνιθος καὶ ἀνθρώπου, οὕτω δή τι πολύγονόν ἐστιν, ἐπικυΐσκει τε μόνον πάντων θηρίων· καὶ τὸ μὲν δασὺ τῶν τέκνων ἐν τῇ γαστρὶ, τὸ δὲ ψιλὸν, τὸ δὲ ἄρτι ἐν τῇσι μήτρῃσι πλάσσεται, τὸ δ' ἐπαναιρέεται." Πολύβιος δ' ἐν τῇ δωδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν, γίγνεσθαί φησι παρόμοιον τῷ λαγῷ ζῶον, τὸν κούνικλον καλούμενον, γράφων οὕτως· „Ὁ δὲ κούνικλος καλούμενος, πόρρωθεν μὲν ὁρώμενος, εἶναι δοκεῖ λαγὼς μικρός· ὅταν δ' εἰς τὰς χεῖρας λάβῃ τις, μεγάλην ἔχει διαφορὰν, καὶ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ κατὰ τὴν βρῶσιν. Γίνεται δὲ τὸ πλεῖον κατὰ (401) γῆς." Μνημονεύει δὲ αὐτῶν καὶ Ποσειδώνιος ὁ φιλόσοφος ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Καὶ ἡμεῖς εἴδομεν πολλοὺς κατὰ τὸν ἀπὸ Δικαιαρχείας πλοῦν ἐπὶ Νέαν πόλιν. Νῆσος γάρ ἐστιν, οὐ μακρὰν τῆς γῆς, κατὰ τὰ τελευταῖα μέρη τῆς Δικαιαρχείας, ὑπ' ὀλίγων μὲν κατοικουμένη, πολλοὺς δὲ ἔχουσα τοὺς κουνίκλους τούτους. Καλοῦνται δέ τινες καὶ χελιδονίαι λαγωοί. Μνημονεύει δὲ αὐτῶν Δίφιλος ἢ Καλλιάδης ἐν Ἀγνοίᾳ, οὕτως·

Τί τοῦτο; ποδαπὸς οὗτος;

Β. Χελιδόνειος ὁ δασύπους, γλυκεῖα δ' ἡ μίμαρκυς.

Θεόπομπος δ' ἐν τῇ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν, περὶ τὴν Βασαλτίαν φησὶ λαγωοὺς γίνεσθαι, δύο ἥπατα ἔχοντας.

64. ΣΥΟΣ δὲ ἀγρίου ἐπεισενεχθέντος, ὃς καὶ φῦδὲν ἦν ἐλάττων τοῦ καλοῦ γραφομένου Καλυδωνίου, Προβάλλω, τὶς ἔφη, σοὶ ζητεῖν, φροντιστὰ καὶ λογιστὰ Οὐλπιανέ, τίς ἱστόρηκε, τὸν Καλυδώνιον σῦν θήλειάν τε γεγονέναι, καὶ λευκὸν τὴν χρόαν. Ὁ δὲ, σφόδρα φροντίσας καὶ τὸ προβληθὲν ἀποδιοπομπησάμενος· Ἀλλ' ὑμεῖς γε, ἔφη, ἄνδρες γάστρωνες, εἰ μὴ κόρον ἤδη ἔχετε, τοσούτων ἐμπλησθέντες, ὑπερβάλλειν μοι δοκεῖτε πάντας τοὺς ἐπὶ πολυφαγίᾳ διαβοήτους γενομένους· καὶ τίνες εἰσὶν οὗτοι, ζητεῖτε. Προφέρεσθαι δίκαιόν ἐστιν ὑμᾶς σὺν τῷ σ σῦς ἐτυμώτερον· παρὰ τὸ σεύεσθαι γὰρ καὶ ὁρμητικῶς ἔχειν τὸ ζῷον εἴρηται. Τέτριπται δὲ καὶ τὸ λέγειν χωρὶς τοῦ κατ' ἀρχὰς σ ὗς. Οἷ δὲ σῦν εἰρῆσθαι, οἱονεὶ θῦν, τὸν εἰς θυσίαν εὐθετοῦντα. Νῦν δὲ, εἰ δοκεῖ, ἀποκρίνασθέ μοι, τὶς μνημονεύει κατὰ τὸ σύνθετον, ὁμοίως ἡμῖν, συάγρου ἐπὶ τοῦ συὸς τοῦ ἀγρίου; Σοφοκλῆς μὲν γὰρ ἐν Ἀχιλλέως Ἐρασταῖς ἐπὶ κυνὸς ἔταξε τοὔνομα, ἀπὸ τοῦ σῦς ἀγρεύειν, λέγων·

Σὺ δ', ὦ σύαγρε, Πηλιωτικὸν τρέφος.

Παρ' Ἡροδότῳ δὲ ὄνομα κύριον Σύαγρος, Λάκων γένος, ὃ πρὸς Γέλωνα τὸν Συρακόσιον πρεσβεύσας περὶ τῆς πρὸς τοὺς Μήδους συμμαχίας, ἐν τῇ ἑβδόμῃ. Καὶ Αἰτωλῶν δὲ οἶδα στρατηγὸν Σύαγρον, οὗ μνημονεύει Φύλαρχος ἐν τετάρτῃ ἱστοριῶν. Καὶ ὁ Δημόκριτος ἔφη, Ἀεί ποτε σὺ, ὦ Οὐλπιανὲ, οὐδενὸς μεταλαμβάνειν εἰώθας τῶν παρασκευαζομένων, πρὶν μαθεῖν, εἰ ἡ χρῆσις μὴ εἴη τῶν ὀναμάτων παλαιά. Κινδυνεύεις οὖν ποτε διὰ ταύτας τὰς φροντίδας, ὥσπερ ὁ Κῶος Φιλητᾶς ζητῶν τὸν καλούμενον ψευδολόγον τῶν λόγων, ὁμοίως ἐκείνῳ διαλυθῆναι. Ἰσχνὸς γὰρ πάνυ τὸ σῶμα διὰ τὰς ζητήσεις γενόμενος,

ἀπέθανεν, ὡς τὸ πρὸ τοῦ μνημείου αὐτοῦ ἐπίγραμμα δηλοῖ·

Ξεῖνε, Φιλητᾶς εἰμί. Λόγων ὁ ψευδόμενός με
ὤλεσε, καὶ νυκτῶν φροντίδες ἐσπέριοι.

65. Ἵν' οὖν μὴ καὶ σὺ ζητῶν τὸν σύαγρον ἀφανισθῇς, μάθε, ὅτι Ἀντιφάνης μὲν ἐν Ἁρπαζομένῃ οὕτως ὠνόμασε·

Λαβὼν ἐπανάξω σύαγρον εἰς τὴν οἰκίαν
τῆς νυπτὸς αὐτῆς, καὶ λέοντα, καὶ λύκον.

Διονύσιος δὲ ὁ τύραννος ἐν τῷ Ἀδώνιδι·

Νυμφῶν ὑπὸ σπήλυγγα τὴν αὐτόστεγον
σύαγρον ἐκβόλειον εὔθηρον κλύειν,
ᾧ πλεῖστ' ἀπαρχὰς ἀκροθινιάζομαι.

Ἄλυξις δ' ὁ Σάμιος ἐν τῇ πρὸς Ἀπολλόδωρον ἐπιστολῇ (402) γράφει οὕτως· „Ἵνα τὰ μὲν αἴγεια τοῖς παισὶ, τὰ δὲ συάγρια μετὰ τῶν φίλων αὐτὸς ἔχῃς.“ Καὶ Ἱππόλοχος δὲ ὁ Μακεδών, οὗ ἐμνημονεύσαμεν ἐν τοῖς πρὸ τούτων, ἐν τῇ πρὸς τὸν προειρημένον Αὐγέα ἐπιστολῇ ἐμνήσθη συάγρων πολλῶν. Ἐπεὶ δὲ σὺ καὶ τὸ προβληθέν σοι ἀποπροσπεποίησαι περὶ τῆς χρόας τοῦ Καλυδωνίου συὸς, εἴ τις αὐτὸν ἱστορεῖ λευκὸν τὴν χρόαν γεγονότα, ἐροῦμεν ἡμεῖς τὸν εἰπόντα. Τὸ δὲ μαρτύριον ἀνίχνευσον σύ. Πάλαι γὰρ τυγχάνω ἀναγνωκὼς τοὺς Κλεομένους τοῦ Ῥηγίνου διθυράμβους, ὧν ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Μελεάγρῳ τοῦτο ἱστόρηται. Οὐκ ἀγνοῶ δὲ, ὅτι οἱ περὶ τὴν Σικελίαν κατοικοῦντες ἀσχίδωρον καλοῦσι τὸν σύαγρον. Αἰσχύλος γοῦν ἐν Φορκίσι, παρεικάζων τὸν Περσέα τῷ ἀγρίῳ τούτῳ συΐ, φησιν·

Ἔδυ δ' ἐς ἄντρον, ἀσχίδωρος ὡς.

Καὶ Σκηρίας (εἷς δ' ἐστὶν οὗτος τῆς Ἰταλικῆς καλου-

διὰ τὸ ἐντίθεσθαι τὰς θηλὰς εἰς τὰ στόματα τὰ βρέφη. Καὶ ὁ τιτθὸς ἐνθένδε, διὰ τὸ ἐντίθεσθαι τὰς θηλάς·

Νεκροὺς κομήσασα νεηγενέας γαλαθηνούς.

(397) 55. Περιενεχθεισῶν δέ ποτε καὶ δορκάδων, ὁ Ἐλεατικὸς Παλαμήδης ὀνοματολόγος ἔφη, Οὐκ ὄχαρι πρέας τὸ τῶν δορκάνων. Πρὸς ὃν ὁ Μυρτίλος ἔφη, Μόνας δορκάδες λέγονται, δόρκωνες δὲ οὔ. Ξενοφῶν Ἀναβάσεως πρώτῳ· „Ἐνῆσαν δὲ καὶ ἀτίδες καὶ δορκάδες.“

56. ΤΑΩΣ. Ὅτι σπάνιος οὗτος ὁ ὄρνις, δηλοῖ Ἀντιφάνης ἐν Στρατιώτῃ ἢ Τύχωνι, λέγων οὕτως·

Τῶν ταὼν μὲν ὡς ἅπαξ τις ζεῦγος ἤγαγεν μόνον,
Σπάνιον ὂν τὸ χρῆμα· πλείους δ' εἰσὶ νῦν τῶν ὀρτύγων.

Καὶ Εὔβουλος ἐν Φοίνικι·

Καὶ γὰρ ὁ ταὼς διὰ τὸ σπάνιον θαυμάζεται.

„Ὁ ταὼς (φησὶν Ἀριστοτέλης) σχιδανόπους ἐστὶ καὶ ποικιλόγυος, καὶ τίκτει τριετὴς γενόμενος, ἐν οἷς χρόνοις καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν πτερῶν λαμβάνει. Ἐπωάζει δὲ πρὸς ἡμέρας τριάκοντα. Τίκτει δὲ ἅπαξ τοῦ ἔτους ᾠὰ δώδεκα· ταῦτα δὲ οὐκ εἰς ἅπαξ, ἀλλὰ παρ' ἡμέρας δύο· αἱ δὲ πρωτοτόκοι ὀκτώ. Τίκτει δὲ καὶ ὑπηνέμια ᾠά, ὡς ἡ ἀλεκτορίς, οὐ πλείω δὲ τῶν δύο. Ἐκλέπει δὲ καὶ ἐπωάζει, καθάπερ ἡ ἀλεκτορίς.“ Εὔπολις δ' ἐν Ἀστρατεύτοις φησὶ περὶ αὐτοῦ οὕτως·

Μή ποτε θρέψω παρὰ Φερσεφόνῃ
τοιόνδε ταὼν;
ὃς τοὺς εὕδοντας ἐγείρει.

Ἀντιφῶντι δὲ τῷ ῥήτορι λόγος μὲν γέγραπται ἔχων ἐπίγραμμα περὶ ταὼν, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ λόγῳ οὐδεμία μνεία τοῦ ὀνόματος γίνεται, ὄρνεις δὲ ποικίλους πολλάκις ἐν

αὐτῷ ὀνομάζει, φάσκων τούτους τρέφειν Δῆμον τὸν Πυριλάμπους, καὶ πολλοὺς παραγίνεσθαι κατὰ πόθον τῆς τῶν ὀρνίθων θέας ἔκ τε Λακεδαίμονος καὶ Θετταλίας, καὶ σπουδὴν ποιεῖσθαι τῶν ᾠῶν μεταλαβεῖν. Περὶ δὲ τῆς ἰδέας αὐτῶν λέγων, γράφει· „Εἴ τις ἐθέλοι καταβαλεῖν εἰς πόλιν τοὺς ὄρνιθας; οἰχήσονται ἀναπτάμενοι. Ἐὰν δὲ τῶν πτερύγων ἀποτέμῃ, τὸ κάλλος ἀφαιρήσεται· Τὰ πτερὰ γὰρ αὐτῶν τὸ κάλλος ἐστὶν, ἀλλ᾽ οὐ τὸ σῶμα.“ Ὅτι δὲ καὶ περισπούδαστος ἦν αὐτῶν ἡ θέα, ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ πάλιν φησίν· „Ἀλλὰ τὰς μὲν νουμηνίας ὁ βουλόμενος εἰσῄει, τὰς δ᾽ ἄλλας ἡμέρας εἴ τις ἦλθοι βουλόμενος θεάσασθαι, οὐκ ἔστιν ὅστις ἔτυχε. Καὶ ταῦτα οὐκ ἐχθὲς, οὐδὲ πρώην, ἀλλ᾽ ἔτη πλέον ἢ τριάκοντα ἐστίν.“

57. Ταὼς δὲ λέγουσιν Ἀθηναῖοι, ὡς φησι Τρύφων, τὴν τελευταίαν συλλαβὴν περισπῶντες καὶ δασύνοντες. Καὶ ἀναγινώσκουσι μὲν οὕτως παρ᾽ Εὐπόλιδι ἐν Ἀστρατεύτοις, (πρόκειται δὲ τὸ μαρτύριον,) καὶ ἐν Ὄρνισιν Ἀριστοφάνους·

Τηρεὺς γὰρ εἶ σύ; πότερον ὄρνις, ἢ ταώς.

Καὶ πάλιν·

— Ὄρνις δῆτα. Τίς ποτ᾽ ἐστίν; οὐ δή που ταώς;

Λέγουσι δὲ καὶ τὴν δοτικὴν ταῶνι, ὡς ἐν τῷ αὐτῷ Ἀριστοφάνης. Ἀμήχανον δὲ παρ᾽ Ἀττικοῖς καὶ Ἴωσιν ἐν τοῖς ὑπὲρ μίαν συλλαβὴν ὀνόμασι τὴν τελευτῶσαν ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένην δασύνεσθαι. Πάντως γὰρ εἶναι ψιλὴν αὐτὴν παρηκολούθηκεν, οἷον νεὼς, λεὼς, Τυνδάρεως, Μενέλεως, λειπόνεως, εὔνεως, Νείλεως, πρᾶος, υἱὸς, Κεῖος, Χῖος, δῖος, χρεῖος, πλεῖος, λεῖος, λαιὸς, βαιὸς, φαιὸς, πηὸς, γόος, θοὸς, φόος, ζωός. Φίλαρχος γὰρ οὖσα καὶ ἡγεμονικὴ τὴν φύσιν ἡ δασύτης, τοῖς τελευταί-

(398) οις μέρεσι τῶν ὀνομάτων οὐδαμῶς ἐγκαθείργνυται. Ὀνόμασται δὲ ταὼς ἀπὸ τῆς τάσεως τῶν πτερῶν." Σίλευκος δ' ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ Ἑλληνισμοῦ „Ταώς· παραλόγως δὲ οἱ Ἀττικοὶ καὶ δασύνουσι καὶ περισπῶσι. Τοῖς δὲ πρώτοις τῶν φωνηέντων κατὰ τὰς ἁπλᾶς τῶν ὀνομάτων ἐκφορὰς συνεκφέρεσθαι ἐθέλει, καὶ ἐνταυθοῖ προάττουσα, καὶ τάχιον ἐκθέουσα δι' ἐπιπολῆς ἐστι τῶν λέξεων. Τεκμαιρόμενοι οὖν Ἀθηναῖοι καὶ διὰ τῆς τάξεως τὴν ἐνοῦσαν τῇ προσῳδίᾳ φύσιν, οὐκ ἐπὶ τῶν φωνηέντων τιθέασιν, ὥσπερ τὰς ἄλλας, πρὸ δὲ τούτων τάσσουσιν. Οἶμαι δὲ καὶ διὰ τοῦ Η στοιχείου τυπώσασθαι τοὺς παλαιοὺς τὴν δασεῖαν. Διόπερ καὶ Ῥωμαῖοι πρὸ πάντων τῶν δασυνομένων ὀνομάτων τὸ Η προγράφουσι, τὸ ἡγεμονικὸν αὐτῆς διασημαίνοντες. Εἰ δὲ τοιαύτη ἡ δασύτης, μήποτε ἀλόγως κατὰ τὴν τελευτῶσαν συλλαβὴν ὁ ταὼς πρὸς τῶν Ἀττικῶν προσπνεῖται."

58. Πολλῶν οὖν καὶ ἄλλων ἐν τῷ συμποσίῳ περὶ ἑκάστου τῶν εἰσκομιζομένων ῥηθέντων, Ἀλλὰ κἀγώ, φησὶν ὁ Λαρήνσιος, κατὰ τὸν πάντ' ἄριστον Οὐλπιανόν, προτείνω τι καὶ αὐτὸς ὑμῖν· ζητήσεις γὰρ στιούμεθα· τὸν τέτρακα τί νομίζετε; Καί τινος εἰπόντος, εἶδος ὀρνέου· (ἔθος δὲ γραμματικῶν παισὶ περὶ πάντων τῶν προβαλλομένων λέγειν, εἶδος φυτοῦ, εἶδος ὀρνέου, εἶδος λίθου·) ὁ Λαρήνσιος ἔφη, Καὶ αὐτὸς, ἀνδρῶν λῷστε, ὅτι ὁ χαρίεις Ἀριστοφάνης ἐν τοῖς Ὄρνισι μνημονεύει, ἐν τούτοις, οἶδα· „Πορφυρίωνι, καὶ πελεκᾶντι, καὶ πελεκίνῳ, καὶ φλέξιδι, καὶ τέτρακι, καὶ ταῶνι." Ζητῶ δ' ἐγὼ παρ' ὑμῶν μαθεῖν, εἰ καὶ παρ' ἄλλῳ τινὶ αὐτοῦ τις γίνεται μνήμη. Ἀλέξανδρος γὰρ ὁ Μύνδιος ἐν δευτέρῳ περὶ πτηνῶν ζῴων οὐ τοῦ ὄρνιθος τοῦ μεγάλου μνημονεύει, ἀλλά τινος τῶν

σμικροτάτων. Λέγει γὰρ οὕτως· „Τέτραξ, τὸ μέγεθος ἴσος σπερμολόγῳ, τὸ χρῶμα κεραμεοῦς, ὑπαραῖς στιγμαῖς καὶ μεγάλαις γραμμαῖς ποικίλος, καρποφάγος. Ὅταν ὠοτοκῇ δὲ, τετράζει τῇ φωνῇ." Καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας Γάμῳ·

Λαμβάνοντι γὰρ
ὄρτυγας, στρουθούς τε, κορυδάλλας τε φοινικείμονας,
τέτραγάς τε σπερματολόγους κἀγλαὰς συκαλίδας.

Καὶ ἐν ἄλλοις δέ φησιν·

Ἦν δ' ἐρωδιοί τε πολλοὶ μακροκαμπυλαύχενες,
τέτραγές τε σπερματολόγοι.

Ἐπεὶ δὲ ὑμεῖς οὐδὲν ἔχετε, (σιωπᾶτε γὰρ,) ἐγὼ καὶ τὸ ὄρνεον ὑμῖν ἐπιδείξω. Ἐπιτροπεύων γὰρ ἐν Μυσίᾳ τοῦ κυρίου αὐτοκράτορος, καὶ προϊστάμενος τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης πραγμάτων, τεθέαμαι ἐπὶ τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ τοὔρνεον. Καὶ μυθὼν οὕτω καλούμενον παρὰ τοῖς Μυσοῖς καὶ Παίοσιν, ὑπεμνήσθην ἐκ τῶν παρ' Ἀριστοφάνει εἰρημένων τὸν ὄρνιθα. Νομίζων δὲ καὶ παρὰ τῷ πολυμαθεστάτῳ Ἀριστοτέλει μνήμης ἠξιῶσθαι τὸ ζῶον ἐν τῇ πολυταλάντῳ πραγματείᾳ· (ὀκτακόσια γὰρ εἰληφέναι τάλαντα παρ' Ἀλεξάνδρου τὸν Σταγειρίτην, λόγος ἔχει, εἰς τὴν περὶ τῶν ζώων ἱστορίαν) ὡς οὐδὲν εὗρον περὶ αὐτοῦ λεγόμενον, ἔξαιρον ἔχων ἐχεγγυώτατον μάρτυρα τὸν χαριεντ' Ἀριστοφάνη. Ἅμα δὲ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, εἰσῆλθέ τις, φέρων ἐν τῷ ταλάρῳ τὸν τέτρακα. Ἦν δὲ τὸ μὲν μέγεθος ὑπὲρ ἀλεκτρυόνα τὸν μέγιστον, τὸ δὲ εἶδος πορφυρίωνι παραπλήσιος· καὶ ἀπὸ τῶν ὤτων ἑκατέρωθεν εἶχε κρεμάμενα, ὥσπερ οἱ ἀλεκτρυόνες, τὰ κάλ-(399) λαια· βαρεῖα δ' ἦν ἡ φωνή. Θαυμασάντων οὖν ἡμῶν τὸ εὐανθὲς τοῦ ὄρνιθος, μετ' οὐ πολὺ καὶ ἐσκευα-

φώνος παρηνέχθη, καὶ τὰ πρέα αὐτοῦ ἦν πεφαπλήσια τοῖς τῆς μεγάλης στρουθοῦ, ἣν καὶ αὐτὴν πολλάκις κατεδεισάμεθα.

59. ΨΥΑΙ. Ὁ τὴν τῶν Ἀτρειδῶν κάθοδον ποιησάμενος, ἐν τῷ τρίτῳ φησίν·

Ἶσον δ' Ἑρμιονεὺς ποσὶ καρπαλίμοισι μετασπὼν
ψύας ἔγχει νύξε.

Σιμάριστος δ' ἐν τρίτῳ Συναγώγων οὕτως γράφει· „Ὀσφύος αἱ ἐκ πλαγίων σάρκες ἐπανεστηκυῖαι ψύαι. Τὰ δὲ ἐκατέρωθεν κοιλώματα λέγουσι κύβους, γαλλίας.“ Κλέαρχος δ' ἐν δευτέρῳ περὶ σκελετῶν οὕτως φησί· „Σάρκες μυοῦταί καθ' ἑκάτερον μέρος, ἃς οἱ μὲν ψύας, οἱ δὲ ἀλώπεκας, οἱ δὲ νεφρομήρας καλοῦσι.“ Μνημονεύει δὲ τῶν ψυῶν καὶ Ἱπποκράτης ὁ ἱερώτατος. Ὠνομάσθησαν δ' οὕτως διὰ τὸ ῥᾳδίως ἀποψᾶσθαι, ἢ οἷόν τις οὖσα ἐπιφαύουσα σὶρξ, καὶ ἐπιπολῆς τοῖς ὀστίοις ὑπάρχουσα. Μνημονεύει αὐτῶν καὶ Εὔφρων ὁ κωμικὸς, ἐν Θεωροῖς·

Λοβός τίς ἐστι, καὶ ψύαι καλούμεναι·
ταύτας ἐπιτεμὼν πρὶν θεωρῆσαι μαθών.

60. ΟΥΘΑΡ. Τηλεκλείδης Στερροῖς·

Ὡς οὖσα θῆλυς εἰκότως οὖθαρ φορῶ.

Ἡρόδοτος δ' ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν ἱστοριῶν φησιν· * * Σπανίως δ' ἔστιν εὑρεῖν τὸ οὖθαρ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζώων λεγόμενον· ὑπογάστριον δὲ μόνον, ὡς ἐπὶ τῶν ἰχθύων, λέγεται. Στράττις Ἀταλάντῃ·

Ὑπογάστριον θύννου τι, κἀκροκώλιον.

Θεόπομπος Καλλαίσχρᾳ·

Ἰχθύων δὲ δὴ
ὑπογάστρι', ὦ Δάματερ.

Ἐν δὲ Σειρῆσιν ὑπήτριαι καλεῖ τὰ ὑπογάστρια, λέγων οὕτως·

Θύννων τε λευκῶν Σικελικῶν ὑπήτριαι.

61. ΛΑΓΩΣ. Περὶ τούτου ὁ μὲν ὀψοδαίδαλος Ἀρχέστρατος οὕτως φησί·

Τοῦ δὲ λαγὼ πολλοί τε τρόποι, πολλαί τε θέσεις σκευασίας εἰσίν. Κεῖνος δ' οὖν ἐστιν ἄριστος, ἂν πεινῶσι μεταξὺ φέρῃς κρέας ὀπτὸν ἑκάστου, θερμόν, ἁπλῶς ἁλίπαστον, ὀφαρπάζων ὀβελίσκου, μικρὸν ἐνωμότερον. Μὴ λυπεῖτοι δέ σ' ὀρῶντα ἐχῶρα στάζοντα κρεῶν, ἀλλ' ἔσθιε λάβρως. Αἱ δ' ἄλλαι περίεργοι ἔμοιγ' εἰσὶν διὰ παντὸς σκευασίαι, γλοιῶν κεκαχύσμεναι, καὶ κατάτυρα, καὶ κατέλαια λίαν, ὥσπερ γαλῇ ὀψοποιούντων.

Ναυσικράτης δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Περσίδι „σπανίως, φησὶν, ἔστιν εὑρεῖν δασύποδα περὶ τὴν Ἀττικήν." Λέγει δ' ὧδε·

Ἐν τῇ γὰρ Ἀττικῇ τις εἶδε πώποτε λέοντας, ἢ τοιοῦτον ἕτερον θηρίον; οὐ δασύποδ' εὑρεῖν ἐστιν οὐχὶ ῥᾴδιον.

Ἀλκαῖος δ' ἐν Καλλιστοῖ καὶ ὡς πολλῶν ὄντων ἐμφανίζει, διὰ τούτων·

Κομιαννὸν εἶναί τι λεπτὸν, ἵνα τοὺς δασυπόδας, οὓς ἂν λάβωμεν, ἅλσι διαπάττειν ἔχῃς.

(400) 62. Τρύφων δέ φησι· „Τὸν λαγὼν ἐπ' εὐτελείας ἐν Δαναΐσιν Ἀριστοφάνης ὀξυτόνως καὶ μετὰ τοῦ ν λέγει·

Λύσας ἵσως ἂν τὸν λαγὼν ξυναρπάσειεν ὑμῶν.

Καὶ ἐν Δαιταλεῦσιν·

Ἀπόλοιλα· τίλλων τὸν λαγὼν ὀφθήσομαι.

Σοφοκλῆς δ' ἐν Κνηγετικῷ χωρὶς τοῦ ν, λαγῷ, καὶ παρεσπαμένως. Ἐπεὶ τὸ καθ' ἡμᾶς ἐστι λαγός. Ὥσπερ δὲ, ναὸν λεγόντων ἡμῶν, ἐκεῖνοί φασι νεών, καὶ λαὸν λεών, οὕτω λαγὸν ὀνομαζόντων ἐκεῖνοι λαγὼν ἐροῦσι. Τῇ δὲ τὸν λαγὸν ἑνικῇ αἰτιατικῇ ἀκόλουθός ἐστιν ἡ παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Ἀμύμονι σατυρικῷ πληθυντικὴ ὀνομαστική·

Γέρανοι, χελῶναι, γλαῦκες, ἰκτῖνοι, λαγοί.

Τῇ δὲ λαγὼν ἡ διὰ τοῦ ω παραπλησίως προσαγορευομένη λαγῷ παρ' Εὐπόλιδι ἐν Κόλαξιν· „Ἵνα πάρα μὲν βατίδες, καὶ λαγῷ, καὶ γυναῖκες εἰλίποδες.“ Εἰσὶ δ' οἳ καὶ ταῦτ' ἀλόγως κατὰ τὴν τελευτῶσαν συλλαβὴν περισπωμένως προφέρονται. Δεῖ δὲ ὀξυτονεῖν τὴν λέξιν, ἐπειδὴ τὰ εἰς ος λήγοντα τῶν ὀνομάτων ὁμότονά ἐστι, κἂν μεταληφθῇ εἰς τὸ ω παρ' Ἀττικοῖς· ναὸς νεώς, κάλος κάλως. Οὕτως δ' ἐχρήσατο τῷ ὀνόματι καὶ Ἐπίχαρμος καὶ Ἡρόδοτος, καὶ ὁ τοὺς Ἕλωτας ποιήσας. Εἶπά ἐστι τὸ μὲν Ἰακὰν λαγός·

Λαγὸν ταράξας πῖθι τὸν θαλάσσιον.

Τὸ δὲ λαγὼς Ἀττικόν. Λέγουσι δὲ καὶ Ἀττικοὶ λαγός, ὡς ὁ Σοφοκλῆς·

Γέρανοι, κορῶναι, γλαῦκες, ἰκτῖνοι, λαγοί.

Τὸ μέντοι „Ἡ πτῶκα λαγῳόν“ εἰ μέν ἐστιν Ἰωνικὸν, πλεονάζει τὸ ω, εἰ δ' Ἀττικὸν, τὸ ο. Λαγῷα δὲ λέγεται κρέα.

63. Ἡγήσανδρος δ' ὁ Δελφὸς ἐν ὑπομνήμασι, κατὰ τὴν Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ φησι βασιλείαν τοσοῦτον πλῆθος γενέσθαι λαγῶν ἐν Ἀστυπαλαίᾳ, ὡς τοὺς Ἀστυπαλαιεῖς περὶ αὐτῶν μαντεύσασθαι. Καὶ τὴν Πυθίαν εἰπεῖν, νίνας τρέφειν καὶ κυνηγετεῖν· ἁλῶναί τε ἐν ἐνιαυτῷ πλείους ᾗ ἑξακισχιλίων. Ἐγένετο δὲ τὸ πλῆθος τοῦτο, Ἀναφαίου

τινὺς ἐμβαλόντος δύο λαγωοὺς εἰς τὴν νῆσον· ὡς καὶ πρότερον, Ἀστυπαλαιέως τινὸς ἀφέντος δύο πέρδικας εἰς τὴν Ἀνάφην, τοσοῦτον πλῆθος ἐγένετο περδίκων ἐν τῇ Ἀνάφῃ, ὡς κινδυνεῦσαι ἀναστάτους γενέσθαι τοὺς κατοικοῦντας. Κατ' ἀρχὰς δὲ ἡ μὲν Ἀστυπάλαια οὐκ εἶχε λαγώς, ἀλλὰ πέρδικας. Πολύγονον δέ ἐστι τὸ ζῶον ὁ λαγώς, ὡς Ξενοφῶν εἴρηκεν ἐν τῷ Κυνηγετικῷ. Καὶ Ἡρόδοτος δ' οὕτως φησί· „Τοῦτο μὲν ὅτι ὁ λαγὼς ὑπὸ πάντων θηρεύεται, καὶ θηρίου καὶ ὄρνιθος καὶ ἀνθρώπου, οὕτω δή τι πολύγονόν ἐστιν, ἐπικυΐσκει τε μόνον πάντων θηρίων· καὶ τὸ μὲν δασὺ τῶν τέκνων ἐν τῇ γαστρὶ, τὸ δὲ ψιλὸν, τὸ δὲ ἄρτι ἐν τῇσι μήτρῃσι πλάσσεται, τὸ δ' ἐπαναιρέεται." Πολύβιος δ' ἐν τῇ δωδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν, γίγνεσθαί φησι παρόμοιον τῷ λαγῷ ζῶον, τὸν κούνικλον καλούμενον, γράφων οὕτως· „Ὁ δὲ κούνικλος καλούμενος, πόρρωθεν μὲν ὁρώμενος, εἶναι δοκεῖ λαγὼς μικρός· ὅταν δ' εἰς τὰς χεῖρας λάβῃ τις, μεγάλην ἔχει διαφορὰν, καὶ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ κατὰ τὴν βρῶσιν. Γίνεται δὲ τὸ πλεῖον κατὰ (401) γῆς." Μνημονεύει δὲ αὐτῶν καὶ Ποσειδώνιος ὁ φιλόσοφος ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Καὶ ἡμεῖς εἴδομεν πολλοὺς κατὰ τὸν ἀπὸ Δικαιαρχείας πλοῦν ἐπὶ Νέαν πόλιν. Νῆσος γάρ ἐστιν, οὐ μακρὰν τῆς γῆς, κατὰ τὰ τελευταῖα μέρη τῆς Δικαιαρχείας, ὑπ' ὀλίγων μὲν κατοικουμένη, πολλοὺς δὲ ἔχουσα τοὺς κουνίκλους τούτους. Καλοῦνται δέ τινες καὶ χελιδονίαι λαγωοί. Μνημονεύει δὲ αὐτῶν Δίφιλος ἢ Καλλιάδης ἐν Ἀγνοίᾳ, οὕτως·

Τί τοῦτο; ποδαπὸς οὗτος;

Β. Χελιδόνειος ὁ δασύπους, γλυκεῖα δ' ἡ μίμαρκυς. Θεόπομπος δ' ἐν τῇ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν, περὶ τὴν Βασαλτίαν φησὶ λαγωοὺς γίνεσθαι, δύο ἥπατα ἔχοντας.

64. ΣΥΟΣ δὲ ἀγρίου ἐπεισενεχθέντος, ὃς καὶ φύδην ἦν ἐλάττων τοῦ καλοῦ γραφομένου Καλυδωνίου, Προβάλλω, τὶς ἔφη, σοὶ ζητεῖν, φροντιστὰ καὶ λογιστὰ Οὐλπιανέ, τίς ἱστόρηκε, τὸν Καλυδώνιον σῦν θήλειάν τε γεγονέναι, καὶ λευκὴν τὴν χρόαν. Ὁ δὲ, σφόδρα φροντίσας καὶ τὸ προβληθὲν ἀποδιοπομπησάμενος· Ἀλλ' ὑμᾶς γε, ἔφη, ἄνδρες γάστρωνες, εἰ μὴ κόρον ἤδη ἔχετε, τοσούτων ἐμπλησθέντες, ὑπερβάλλειν μοι δοκεῖτε πάντας τοὺς ἐπὶ πολυφαγίᾳ διαβοήτους γενομένους· καὶ τίνες εἰσὶν οὗτοι, ζητεῖτε. Προφέρεσθαι δίκαιόν ἐστιν ὑμᾶς σὺν τῷ σ σῦς ἐτυμώτερον· παρὰ τὸ σεύεσθαι γὰρ καὶ ὁρμητικῶς ἔχειν τὸ ζῶον εἴρηται. Τέτριπται δὲ καὶ τὸ λέγειν χωρὶς τοῦ κατ' ἀρχὰς σ ὗς. Οἷ δὲ σῦν εἰρῆσθαι, οἱονεὶ θῦν, τὸν εἰς θυσίαν εὐθετοῦντα. Νῦν δὲ, εἰ δοκεῖ, ἀποκρίνασθέ μοι, τίς μνημονεύει κατὰ τὸ σύνθετον, ὁμοίως ἡμῖν, συάγρου ἐπὶ τοῦ συὸς τοῦ ἀγρίου; Σοφοκλῆς μὲν γὰρ ἐν Ἀχιλλέως Ἐρασταῖς ἐπὶ κυνὸς ἔταξε τοὔνομα, ἀπὸ τοῦ σῦς ἀγρεύειν, λέγων·

Σὺ δ', ὦ σύαγρε, Πηλιωτικὸν τρέφος.

Παρ' Ἡροδότῳ δὲ ὄνομα κύριον Σύαγρος, Λάκων γένος, ὃς πρὸς Γέλωνα τὸν Συρακόσιον πρεσβεύσας περὶ τῆς πρὸς τοὺς Μήδους συμμαχίας, ἐν τῇ ἑβδόμῃ. Καὶ Αἰτωλῶν δὲ οἶδα στρατηγὸν Σύαγρον, οὗ μνημονεύει Φύλαρχος ἐν τετάρτῃ ἱστοριῶν. Καὶ ὁ Δημόκριτος ἔφη, Ἀεί ποτε σὺ, ὦ Οὐλπιανὲ, οὐδενὸς μεταλαμβάνειν εἴωθας τῶν παρασκευαζομένων, πρὶν μαθεῖν, εἰ ἡ χρῆσις μὴ εἴη τῶν ὀναμάτων παλαιά. Κινδυνεύεις οὖν ποτε διὰ ταύτας τὰς φροντίδας, ὥσπερ ὁ Κῶος Φιλητᾶς ζητῶν τὸν καλούμενον ψευδολόγον τῶν λόγων, ὁμοίως ἐκείνῳ διαλυθῆναι. Ἰσχνὸς γὰρ πάνυ τὸ σῶμα διὰ τὰς ζητήσεις γενόμενος,

ἀπέθανεν, ὡς τὸ πρὸ τοῦ μνημείου αὐτοῦ ἐπίγραμμα δηλοῖ·

Ξεῖνε, Φιλητᾶς εἰμί. Λόγων ὁ ψευδόμενός με
ὤλεσε, καὶ νυκτῶν φροντίδες ἐσπέριοι.

65. Ἵν' οὖν μὴ καὶ σὺ ζητῶν τὸν σύαγρον ἀφανισθῇς, μάθε, ὅτι Ἀντιφάνης μὲν ἐν Ἁρπαζομένῃ οὕτως ὠνόμασε·

Λαβὼν ἐπανάξω σύαγρον εἰς τὴν οἰκίαν
τῆς νυκτὸς αὐτῆς, καὶ λέοντα, καὶ λύκον.

Διονύσιος δὲ ὁ τύραννος ἐν τῷ Ἀδώνιδι·

Νυμφῶν ὑπὸ σπήλυγγα τὴν αὐτόστεγον
σύαγρον ἐκβόλειον εὔθηρον κλύειν,
ᾧ πλεῖστ' ἀπαρχὰς ἀκροθινιάζομαι.

Ἄλυξις δ' ὁ Σάμιος ἐν τῇ πρὸς Ἀπολλόδωρον ἐπιστολῇ (402) γράφει οὕτως· „Ἵνα τὰ μὲν αἴγεια τοῖς παισὶ, τὰ δὲ συάγρια μετὰ τῶν φίλων αὐτὸς ἔχῃς.“ Καὶ Ἱππόλοχος δὲ ὁ Μακεδὼν, οὗ ἐμνημονεύσαμεν ἐν τοῖς πρὸ τούτων, ἐν τῇ πρὸς τὸν προειρημένον Ἄλυξιν ἐπιστολῇ ἐμνήσθη συάγρων πολλῶν. Ἐπεὶ δὲ σὺ καὶ τὸ προβληθέν σοι ἀποπροσπεποίησαι περὶ τῆς χρόας τοῦ Καλυδωνίου συὸς, εἴ τις αὐτὸν ἱστορεῖ λευκὸν τὴν χρόαν γεγονότα, ἐροῦμεν ἡμεῖς τὸν εἰπόντα. Τὸ δὲ μαρτύριον ἀνίχνευσον σύ. Πάλαι γὰρ τυγχάνω ἀναγνωκὼς τοὺς Κλεομένους τοῦ Ῥηγίνου διθυράμβους, ὧν ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Μελεάγρῳ τοῦτο ἱστόρηται. Οὐκ ἀγνοῶ δὲ, ὅτι οἱ περὶ τὴν Σικελίαν κατοικοῦντες ἀσχίδωρον καλοῦσι τὸν σύαγρον. Αἰσχύλος γοῦν ἐν Φορκίσι, παρεικάζων τὸν Περσέα τῷ ἀγρίῳ τούτῳ συΐ, φησιν·

Ἔδυ δ' ἐς ἄντρον, ἀσχίδωρος ὡς.

Καὶ Σκηρίας (εἷς δ' ἐστὶν οὗτος τῆς Ἰταλικῆς καλου-

μίμης κωμῳδίας ποιητὴς, γένος Ταραντῖνος) ἐν Μελεάγρῳ φησίν·

Ἔνθ' οὔτε ποιμὴν ἀξιοῖ νέμειν βοτά,
οὔτ' ἀσχίδωρος νεμόμενος καπρεύεται.

Ὅτι δὲ Αἰσχύλος, διατρίψας ἐν Σικελίᾳ, πολλαῖς κέχρηται φωναῖς Σικελικαῖς, οὐδὲν θαυμαστόν.

66. Περιεφέροντο καὶ ἔριφοι πολλάκις, ποικίλοις ἐσπευασμένοι· ἄλλοι δὲ καὶ πολὺ τοῦ ὀποῦ ἔχοντες, οἵτινες οὐ τὴν τυχοῦσαν ἡδονὴν παρεῖχον ἡμῖν. Καὶ γὰρ τὸ τῆς αἰγὸς κρέας τροφιμώτατόν ἐστι. Κλειτόμαχος γοῦν ὁ Καρχηδόνιος, οὐδενὸς δεύτερος τῶν ἀπὸ τῆς νέας Ἀκαδημείας κατὰ τὴν θεωρίαν ὤν, Θηβαῖόν τινα ἀθλητὴν ὑπερβαλεῖν ἰσχύϊ φησὶ τοὺς καθ' ἑαυτὸν, κρέασιν αἰγείοις χρώμενον. Εὔτονοι γὰρ καὶ γλίσχροι χυμοὶ, καὶ πολὺν χρόνον ὑπομένειν ἐν τοῖς ὄγκοις δυνάμενοι. Ἐσκάπτετο δ' ὁ ἀθλητὴς διὰ τὴν ἀπὸ τῶν ἱδρώτων δυσωδίαν. Τὰ δ' ὕεια καὶ ἄρνεια κρέα, ἀδιαπόνητα ταῖς ἕξεσιν ὑπάρχοντα, ῥᾷστα φθείρεται διὰ τὴν πιμελήν. Τὰ δὲ παρὰ τοῖς κωμῳδιοποιοῖς λεγόμενα δεῖπνα ἡδίστην ἀκοὴν παρέχει τοῖς ὠσὶ μᾶλλον, ἢ τῇ φάρυγγι· ὥσπερ τὰ παρ' Ἀντιφάνει μὲν ἐν Ἀκεστρίᾳ·

Κρέα δὲ τίνος ἥδιστ' ἂν ἐσθίοις; (φησί) Β. Τίνος;
Εἰς εὐτέλειαν. Τῶν προβάτων μέν, οἷς ἔνι
μήτ' ἔρια, μήτε τυρός· ἀρνός, φίλτατε.
τῶν δ' αἰγείων κατὰ ταὐθ', ἃ μὴ τυρὸν ποιεῖ·
ἐρίφου. Διὰ τὴν ἐπικαρπίαν γὰρ τῶν ἄδρεων
ταῦτ' ἐσθίων τὰ φαῦλ' ἀνέχομαι.

Ἐν δὲ Κύκλωπί φησι·

Τῶν χερσαίων δ' ὑμῖν ἥξει
παρ' ἐμοῦ ταυτί·

βοῦς ἀγελαῖος, τράγος ὑλιβάτης,
αἴξ οὐρανία, κριὸς τομίας,
κάπρος ἐκτομίας, ὗς οὐ τομίας,
δέλφαξ, δασύπους, ἔριφοι, * *
τυρὸς χλωρὸς, τυρὸς ξηρὸς,
τυρὸς κοπτὸς, τυρὸς ξυστὸς,
τυρὸς τμητὸς, τυρὸς πηκτός.

67. *Μνησίμαχος δ' ἐν Ἱπποτρόφῳ τοιαῦτα παρασκευάζει·*

Βαῖν' ἐκ θαλάμων κυπαρισσορόφων
ἔξω, Μάνη· στεῖχ' εἰς ἀγορὰν
πρὸς τοὺς Ἑρμᾶς,
οὗ προσφοιτῶσ' οἱ φύλαρχοι,
τούς τε μαθητὰς τοὺς ἀρίστους,
οὓς ἀναβαίνειν ἐπὶ τοὺς ἵππους
μελετᾷ Φείδων καὶ καταβαίνειν·
οἶσθ' οὓς φράζω;
Τούτοις τοίνυν ἄγγελ', ὅτιὴ
ψυχρὸν τοὔψον, τὸ ποτὸν θερμόν,
ξηρὸν φύραμ', ἄρτοι ξηροί
σπλάγχν' ὀπτᾶται χναύρ', ἥρπασται,
κρέας ἐξ ἅλμης ἐξήρηται,
τόμος ἀλλᾶντος, τόμος ἠνύστρου,
χορδῆς ἕτερος, φύσκης ἕτερος
διαλαμιστομεῖθ' ὑπὸ τῶν ἔνδον·
κρατὴρ ἐξερρύηκε οἴνου·
πρόποσις χωρεῖ· λείπεται κόρδαξ·
ἀπολασταίνει νοῦς μειρακίων·
πάντες δ' ἔνδον τὰ κάτωθεν ἄνω.
μέμνησ' ἃ λέγω, πρόσεχ' οἷς φράζω.

Χάσκεις αὐτός;
Βλέψον δεῦρ', εἴ πως αὐτὰ φράσεις.
Αὐτίκ' ἐρῶ σοι πάλιν ἐξ ἀρχῆς,
ἥκειν ἤδη, καὶ μὴ μέλλειν·
τῷ τε μαγείρῳ μὴ λυμαίνεσθ',
ὡς τῶν ὄψων ἑφθῶν ὄντων,
ὀπτῶν ὄντων, ψυχρῶν ὄντων,
καθ' ἕκαστα λέγων. Βολβὸς, ἐλάα,
σκόροδον, καυλὸς, κολοκύντη, ἔτνος,
θρῖον, φυλλὰς, θύννου τεμάχη,
γλάνιδος, γαλεοῦ, ῥίνης, γόγγρου·
φυξῖνος ὅλος, κορακῖνος ὅλος,
μεμβρὰς, σκόμβρος,
θυννὶς, κωβιὸς, ἠλακατῆνες,
κυνὸς οὐραῖον τῶν παρχαριῶν,
νάρκη, βάτραχος, πέρκη, σαῦρος,
τριχίας, φυκὶς, βρίγκος, τρίγλη,
κόκκυξ, τρυγὼν, σμύραινα, φάγρος,
μύλλος, λεβίας, σπάρος, αἰολίας,
θρᾶττα, χελιδὼν, καρὶς, τευθὶς,
ψῆττα, δρακαινὶς,
πουλυπόδειον, σηπία, ὀρφὼς,
κάραβος, ἔσχαρος, ἀφύαι, βελόναι,
κεστρεὺς, σκορπίος, ἔγχελυς, ἄρτοι,
κρέα τ' ἄλλα τὸ πλῆθος ἀμύθητον·
χηνὸς, χοίρου, βοὸς, ἀρνὸς, οἰὸς,
κάπρου, αἰγὸς, ἀλεκτρυόνος, νήττης,
κίττης, πέρδικος, ἀλωπεκίου.
Καὶ μετὰ δεῖπνον θαυμαστὸν ὅσ' ἔστ'
ἀγαθῶν πλῆθη.

Πᾶς δὲ κατ' οἴκους μάττει, πέττει,
τίλλει, κόπτει, τέμνει, εὕει,
χαίρει, παίζει, πηδᾷ, δειπνεῖ,
πίνει, σκιρτᾷ, λορδοῖ, κεντεῖ,
βινεῖ. Σεμναὶ δ' αὐλῶν ἀγαναὶ
φωναὶ, μολπὰ, κλαγγὰ, θράττει,
νεῖται, πνεῖται. Κούραν Κασίας
ἀπὸ γᾶς ἁγίας ἁλίας Συρίας
ὀσμὴ σεμνὴ μυκτῆρα δονεῖ
λιβάνου μακροῦ, σμύρνης, καλάμου,
στύρακος καὶ βάρου
λίνδου, κίνδου, κίσθου, μίνθου.
Τοιάδε δόμους ὁμίχλη κατέχει
πάντων ἀγαθῶν ἀνάμεστος.

68. Ἐπὶ τούτοις λεγομένοις παρηνέχθη ἡ ῥοδουντία καλουμένη λοπάς· περὶ ἧς ἐξετραγῴδησεν ὁ σοφὸς ἐκεῖνος μάγειρος, πρὶν καὶ ἐπιδεῖξαι ὅ τι φέρει. Διεχλεύασέ τε τοὺς πάνυ μαγείρους γενομένους, ὧν καὶ μνημονεύων ἔφη· Τί τοιοῦτον ἐξεῦρεν ὁ παρὰ Ἀνθίππῳ τῷ κωμικῷ μάγειρος, ὃς ἐν τῷ Ἐγκαλυπτομένῳ τοιάδε ὠγκώσατο·

Σόφων Ἀκαρνὰν καὶ Ῥόδιος Δαμόξενος·
ἐγένονθ' ἑαυτῶν συμμαθηταὶ τῆς τέχνης·
ἐδίδασκε δ' αὐτοὺς Σικελιώτης Λάβδακος.
Οὗτοι τὰ μὲν παλαιὰ καὶ θρυλλούμενα
ἀρτύματ' ἐξήλειψαν ἐκ τῶν βιβλίων,
καὶ τὴν θυείαν ἠφάνισαν ἐκ τοῦ μέσου,
οἷον λέγω κύμινον, ὄξος, σίλφιον,
τυρὸν, κορίαννον, οἷς ὁ Κρόνος ἀρτύμασιν
ἐχρᾶτο, πάντα. Φίλων τὸ εἶναί θ' ὑπέλαβον
(404) τὸν τοῖς τοιούτοις παντοπώλην χρώμενον.

Αὐτοὶ δ' ἔλαιον καὶ λοπάδα καινὴν, πάτερ,
πῦρ τ' ὀξὺ καὶ μὴ πολλάκις φυσώμενον
ἐπολουν· ἀπὸ τούτου πᾶν τὸ δεῖπνον εὐτρεπές.
Οὗτοί τι πρῶτον δάκρυα καὶ πταρμὸν πολὺν
ἀπὸ τῆς τραπέζης καὶ φίαλον ἀπήγαγον,
τῶν τ' ἐσθιόντων ἀνεπάθηραν τοὺς πόρους.
Ὁ μὲν οὖν Ῥόδιος πιὼν τιν' ἅλμην ἀπέθανε·
παρὰ τὴν φύσιν γὰρ τὸ ποτὸν ἦν. Β. Μάλ' εἰκότως.
Α. Ὁ Σόφων δὲ πᾶσαν τὴν Ἰωνίαν ἔχει,
ἐμὸς γενόμενος, ὦ πάτερ, διδάσκαλος.
Καὶτὸς φιλοσοφῶ, καταλιπεῖν συγγράμματα
σπεύδων ἐμαυτοῦ καινὰ τῆς τέχνης. Β. Παπαῖ·
ἐμὲ κατακόψεις, οὐχ ὃ θύειν μέλλομεν.
Α. Τὸν ὄρθρον ἐν ταῖς χερσὶν ὄψει βιβλία
ἔχοντα καὶ ζητοῦντα τὰ κατὰ τὴν τέχνην,
οὐδὲν χονδρεύουσι διαφέρω τ' Ἀσπενδίου.
Γεύσω δ', ἐὰν βούλῃ, σὲ τῶν εὑρημένων.
Οὐ ταὐτὰ προσάγω πᾶσιν ἀεὶ βρώματα.
Τεταγμέν' εὐθύς ἐστί μοι πρὸς τὸν βίον·
ἕτερ' ἐστὶ τοῖς ἐρῶσι καὶ τοῖς φιλοσόφοις,
καὶ τοῖς τελέναις. Μειράκιον ἐρωμένην
ἔχον πατρῴαν οὐσίαν κατεσθίει·
τούτῳ παρέθηκα σηπίας, καὶ τευθίδας,
καὶ τῶν πετραίων ἰχθύων τῶν ποικίλων
ἐμβαμματίοις γλαφυροῖσι κεχορηγημένα.
Ὁ γὰρ τοιοῦτός ἐστιν οὐ δειπνητικὸς,
πρὸς τῷ φιλεῖν δὲ τὴν διάνοιάν ἐστ' ἔχων.
Τῷ φιλοσόφῳ παρέθηκα καλέαν, πόδας·
ἀδηφάγον τὸ ζῶον εἰς ὑπερβολὴν
ἐστιν. Τελώνῃ γλαῦκον, ἔγχελυν, σπάρον·

ὅταν ἐγγὺς ᾖ δ' ὃδ' ὕστερος, ἀρτύειν φασκῆν.
Καὶ τὸ περίδειπνον τοῦ βίου λαμπρὸν ποιῶ.
Τὰ τῶν γερόντων στόματα διαφορὰν ἔχει,
νωθρότερα πολλῷ δ' ἐστὶν, ἢ τὰ τῶν νέων.
Σίναπυ τούτοις παρατίθημι, καὶ ποιῶ
χυλοὺς ἐχομένους δριμύτητος τὴν φύσιν,
ἵνα διεγείρας πνεύματῶ τὸν ἀέρα.
Ἰδὼν τὸ πρόσωπον, γνώσομ', οὗ ζητεῖ φαγεῖν
ἕκαστος ὑμῶν.

69. Καὶ ὁ παρὰ Διονυσίῳ δὲ ἐν Θεσμοφόρῳ μάγειρος, ἄνδρες δαιταλεῖς, (οὐ χεῖρον γὰρ καὶ τούτου μνησθῆναι,) τί φησί;

Σφόδρα μοι κεχάρισαι, Σιμία, νὴ τοὺς θεούς,
ταυτὶ προείπας. Τὸν μάγειρον εἰδέναι
πολὺ δεῖ γὰρ ἀεὶ πρότερον, οἷς μέλλει ποιεῖν
τὸ δεῖπνον, ἢ τὸ δεῖπνον ἐγχειρεῖν ποιεῖν.
Ἂν μὲν γὰρ ἕν τις τοῦτ' ἐπιβλέψῃ μόνον,
τοὔψον ποιῆσαι κατὰ τρόπον πῶς δεῖ, τίνα
τρόπον παραθεῖναι δ' ἢ πότ' ἢ πῶς σκευάσαι
δεῖ, μὴ προειδῇ τοῦτο μηδὲ φροντίσῃ,
οὐκ ἔστι μάγειρος, ὀψοποιός ἐστι δέ.
Οὐ ταὐτὸ δ' ἐστὶ τοῦτο· πολὺ διήλλαχεν.

405) * * στρατηγὸς πᾶς καλεῖθ', ὃς ἂν λάβῃ
δύναμιν· ὁ μέντοι δυνάμενος κἂν πράγμασιν
ἀναστραφῆναι καὶ διαβλέψαι τί, που
στρατηγός ἐστιν, ἡγεμὼν δὲ θάτερον.
Οὕτως ἐφ' ἡμῖν σκεύασαί μὲν ἢ τεμεῖν
ἡδύσμαθ' ἑψῆσαί τε καὶ φυσᾶν τὸ πῦρ
ὃ τυχὼν δύναιτ' ἄν. Ὀψοποιὸς οὖν μόνον
ἐστὶν ὁ τοιοῦτος, ὁ δὲ μάγειρος ἄλλο τι.

Συνιδεῖν τόπον, ὥρεν, τὸν καλοῦντα, τὸν πάλαι
δειπνοῦντα, πότε δεῖ καὶ τίν' ἰχθὺν ἀγοράσαι·
* * * πάντα μὲν λήψει σχεδὸν
ἀεὶ γάρ· αὖθι δὲ τὴν τούτων χάριν
ἔχει θ' ὁμοίαν, οὐδ' ἴσην τὴν ἡδονήν.
Ἀρχέστρατος γέγραφέ τε καὶ δοξάζεται
παρά τισιν οὗτος ὡς λέγων τι χρήσιμον.
Τὰ πολλὰ δ' ἠγνόηκε, κοὐδὲν εὖ λέγει.
Μὴ πάντ' ἄκουε, μηδὲ πάντα μάνθανε,
τῶν βιβλίων ἐσθ' ἕνεκα τὰ γεγραμμένα.
[κενὰ μᾶλλον ἢ ὅτε ἦν οὐδέπω γεγραμμένα.]
οὐδ' ἔστιν εἰπεῖν περὶ μαγειρικῆς, ἐπεὶ
εἶπ' ἀρτίως * * *
ὅρον γὰρ οὐκ ἔσχηκεν, οὐδ' ὁ κύριος
αὐτὴ δ' ἑαυτῆς ἐστι δέσπότης. Ἰδὼν δ'
εὖ μὲν σὺ χρήσῃ τῇ τέχνῃ, τὸν τῆς τέχνης
καιρὸν δ' ἀπολέσῃς, παραπόλωλεν ἡ τέχνη.
Β. Ἄνθρωπε, μάγας εἶ. Α. Τυντονὶ δ', ὃν ἀρτίως
ἔφης ἔχοντα πεῖραν ἥκειν πολυτελῶν
πολλῶν τε δείπνων, ἐπιλαθέσθαι, Σάμια,
πάντων ποιήσω, θρῖον ἂν δείξω μόνον,
παραθῶ τε δεῖπνον, ὅζον αὖρας Ἀττικῆς,
ἐξ ἀντλίας ἥκοντα καὶ γέμοντ' ἔτι
φορτηγικῶν μοι βρωμάτων ἀγανίαις,
εἰ μὴ ποιήσω νυστάσαι παροιμίαν.
70. Πρὸς ταῦτ' Αἰμιλιανὸς ἔφη·
Βέλτιστε, πολλοῖς πολλὰ περὶ μαγειρικῆς
εἰρημέν' ἐστὶ,

κατὰ τοὺς Ἡγησίππου Ἀδελφούς· σὺ οὖν ἢ δρῶν τι φαύλου καινὸν παρὰ τοὺς ἔμπροσθεν, ἢ μὴ κώπτ' ἐμὲ, καὶ

δεῖξον ὃ φέρεις, καὶ λέγε τί ἔστι. Καὶ ὃς, Καταφρονεῖς, ὅτι μάγειρός εἰμι, ἴσως· ὅσον ἀπὸ ταύτης τῆς τέχνης εἴργασμ᾽ ἐγὼ, κατὰ τὸν νομικὸν Δημήτριον, ὃς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἀρεοπαγίτῃ ταῦτ᾽ εἴρηκεν·

Ὅσον ἀπὸ ταύτης τῆς τέχνης εἴργασμ᾽ ἐγὼ,
οὐδεὶς ὑποκριτὴς ἐσθ᾽ ὅλως εἰργασμένος.
Καπνιζομένη τυραννὶς αὕτη σθ᾽ ἡ τέχνη.
Ἀβυρταποποιὸς παρὰ Σέλευκον ἐγενόμην·
παρ᾽ Ἀγαθοκλεῖ δὲ πρῶτος εἰσήνεγκ᾽ ἐγὼ
τῷ Σικελιώτῃ τὴν τυραννικὴν φακῆν.
Τὸ μέγιστον οὖν εἴρηκα· λευχάρους τινός,
ὅτ᾽ ἦν ὁ λιμὸς, ἐστιῶντος τοὺς φίλους,
ἀνάληψιν ἐποίησ᾽, εἰσενέγκας κέπφαρον.

Γυμνὴν ἐποίησεν Ἀθηνᾶν Λυχάρης, οὐδὲν ἐνοχλοῦσαν· (406) ὃς δ᾽ ἐνοχλοῦντα νῦν ἐγὼ, ὁ Αἰμιλιανὸς ἔφη, εἰ μὴ δείξεις ὅ τι φέρεις. Καὶ ὃς μόλις ἔφη, Ῥοδωνίαν καλῶ μὲν τὴν λοπάδα ταύτην ἐγώ· ἐσκεύασται δ᾽ οὕτως, ἵνα καὶ ἡδύσμα στεφανωτικὸν μὴ μόνον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λαβὼν σχῇς, ἀλλὰ καὶ ἔνδον σεαυτοῦ, καὶ πανδαισίᾳ τὸ σωμάτιον πᾶν ἑστιάσῃς. Ῥόδα τὰ εὐοσμότατα ἐν ἴγδῃ τρίψας, ἐπέβαλον ἐγκεφάλους ὀρνίθων τε καὶ χοίρων ἑφθούς, σφόδρα ἐξινιασθέντας, καὶ τῶν ᾠῶν τὰ χρυσᾶ, μεθ᾽ ἃ ἔλαιον, γάρον, πέπερι, οἶνον. Καὶ ταῦτα, διατρίψας ἐπιμελῶς, ἐνέβαλον εἰς λοπάδα καινὴν, ἅπαλὸν καὶ συνεχὲς διδοὺς τὸ πῦρ. Καὶ ἅμα λέγων, ἀναπετάσας τὴν λοπάδα, τοσαύτην εὐωδίαν παρέσχε τῷ συμποσίῳ, ὡς ἀληθῶς τινα τῶν παρόντων εἰπεῖν·

Τοῦ καὶ κινυμένοιο Διὸς ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ,
ἔμπης ἐς γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἵκετ᾽ ἀϋτμή.

Τοσαύτη διεχύθη ἀπὸ τῶν ῥόδων εὐωδία.

71. Μετὰ ταῦτα περιενεχθεισῶν ὀρνίθων τε ὀπτῶν, φακῆς τε, καὶ πισῶν, αὐταῖς χύτραις, ἔτι δὲ τῶν τοιούτων, περὶ ὧν Φανίας ὁ Ἐρέσιος ἐν τοῖς περὶ φυτῶν τάδε γράφει· „Πᾶσα γὰρ χεδροπώδης ἥμερος φύσις ἐνσπέρματος ἢ μὲν ἐψήσεως ἕνεκα σπείρεται, οἷον ὁ κύαμος, πισός· ἐτηρὸν γὰρ ἐκ τούτων ἔψημα γίνεται· τὰ δὲ πάλιν αὖθις λεπιθώδη, καθάπερ ἄρακος· τὸ δὲ φακῆς, οἷον ἀφάκη, φακός· τὸ δὲ χόρτου ἕνεκα τῶν τετραπόδων ζώων, οἷον ὄροβος μὲν ἀροτήρων βοῶν, ἀφάκη δὲ προβάτων.“ Πισοῦ δὲ τοῦ ὀσπρίου μνημονεύει καὶ Εὔπολις ἐν Χρυσῷ γένει. Ἡλιόδωρος δ' ὁ περιηγητὴς ἐν πρώτῳ περὶ ἀκροπόλεως· „Τῆς τῶν πυρῶν (φησιν) ἐψήσεως ἐπινοηθείσης οἱ μὲν παλαιοὶ πύανον, οἱ δὲ νῦν ὁλόπυρον προσαγορεύουσιν.“ Τοιούτων ἔτι πολλῶν λεγομένων, ὁ Δημόκριτος ἔφη, Ἀλλὰ κἂν τῆς φακῆς ἐάσατε ἡμᾶς μεταλαβεῖν, ἢ αὐτῆς γε τῆς χύτρας, μὴ καὶ λίθοις τις ὑμῶν βεβλήσεται, κατὰ τὸν Θάσιον Ἡγήμονα. Καὶ ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη· Τίς δ' αὕτη ἡ λιθίνη βαλλητύς; Ἐλευσῖνι γὰρ τῇ ἐμῇ οἶδά τινα πανήγυριν ἀγομένην, καὶ καλουμένην Βαλλητύν· περὶ ἧς οὐκ ἄν τι εἴποιμι, μὴ παρ' ἑκάστου μισθὸν λαβών. Ἀλλ' ἔγωγε, φησὶν ὁ Δημόκριτος, οὐκ ὢν λαβάργυρος ὡρολογητὴς, κατὰ τὸν Τίμωνος Πρόδεικτον, λέξω τὰ περὶ τοῦ Ἡγήμονος.

72. Χαμαιλέων ὁ Ποντικὸς ἐν ἕκτῳ περὶ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας „Ἡγήμων (φησὶν) ὁ Θάσιος, ὁ τὰς παρῳδίας γράψας, Φακῇ ἐπεκαλεῖτο, καὶ ἐποίησεν ἔν τινι τῶν παρῳδιῶν·

Ταῦτά μοι ὁρμαίνοντι παρίστατο Παλλὰς Ἀθήνη,
χρυσῆν ῥάβδον ἔχουσα, καὶ ἤλασεν, εἶπέ τε μῦθον·
„Δευὰ παθοῦσα, Φακῇ βδελυρή, χώρ' εἰς τὸν ἀγῶνα.“

Καὶ τότ᾽ ἐγὼ θάρσησα.

Εἰσῆλθε δέ ποτε καὶ εἰς τὸ θέατρον, διδάσκων κωμῳδίαν, λίθων ἔχων πλῆρες τὸ ἱμάτιον· οὓς βάλλων εἰς τὴν ὀρχήστραν, διαπορεῖν ἐποίησε τοὺς θεατάς. Καὶ ὀλίγον διαλιπών, εἶπε·

(407) *Λίθοι μὲν οἵδε. Βαλλέτω δ᾽, εἴ τις θέλει.*

Φακῇ δὲ καὶ ἐν θέρει καὶ ἐν χειμῶνι ἀγαθόν. Εὐδοκίμει δ᾽ ἀνὴρ μάλιστα ἐν ταῖς παρῳδίαις, καὶ περιβόητος ἦν, λέγων τὰ ἔπη πανούργως καὶ ὑποκριτικῶς, καὶ διὰ ταῦτα σφόδρα παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις εὐδοκίμει. Ἐν δὲ τῇ Γιγαντομαχίᾳ οὕτω σφόδρα τοὺς Ἀθηναίους ἐκήλησεν, ὡς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ πλεῖστα αὐτοὺς γελάσαι. Καίτοι, ἀγγελθέντων αὐτοῖς ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν γενομένων περὶ Σικελίαν ἀτυχημάτων, οὐδεὶς ἀπέστη, καίτοι σχεδὸν πᾶσι τῶν οἰκείων ἀπολωλότων. Ἔκλαιον οὖν ἐγκαλυψάμενοι, οὐκ ἀνέστησαν δ᾽, ἵνα μὴ γένωνται διαφανεῖς τοῖς ἀπὸ τῶν ἄλλων πόλεων θεωροῦσιν, ἀχθόμενοι τῇ συμφορᾷ· διέμειναν δ᾽ ἀκροώμενοι, καίτοι καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἡγήμονος, ὡς ἤκουσε, σιωπᾶν διεγνωκότος. Καθ᾽ ὃν δὲ χρόνον θαλασσοκρατοῦντες Ἀθηναῖοι ἄνῃγον εἰς ἄστυ τας νησιωτικὰς δίκας, γραψάμενός τις καὶ τὸν Ἡγήμονα δίκην, ἦγαγεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὁ δὲ παραγενόμενος, καὶ συναγαγὼν τοὺς περὶ τὸν Διόνυσον τεχνίτας, προσῆλθε μετ᾽ αὐτῶν, Ἀλκιβιάδην βοηθεῖν ἀξιῶν. Ὁ δὲ θαρρεῖν παρακελευσάμενος, εἰπών τε πᾶσιν ἕπεσθαι, ἦρεν εἰς τὸ Μητρῷον, ὅπου τῶν δικῶν ἦσαν αἱ γραφαὶ, καὶ βρέξας τὸν δάκτυλον ἐκ τοῦ στόματος, διήλειψε τὴν δίκην τοῦ Ἡγήμονος. Ἀγανακτοῦντες δὲ ὅ τε γραμματεὺς καὶ ὁ ἄρχων, τὰς ἡσυχίας ἦγαγον δι᾽ Ἀλκιβιάδην, φυγόντος δι᾽ εὐλάβειαν καὶ τοῦ τὴν δίκην γραψαμένου.“

73. Αὕτη παρ' ἡμῶν, Οὐλπιανέ, ἡ βαλλητύς. Σὺ δ', ὅταν βουληθῇς, ἐρεῖς περὶ τῆς Ἐλευσῖνι. Καὶ ὁ Οὐλπιανὸς, Ἀλλά με ἀνέμνησας, καλὲ Δημόκριτε; μνησθεὶς χύτρας, ποθοῦντα μαθεῖν πολλάκις, τίς ἡ Τηλεμάχου καλουμένη χύτρα, καὶ τίς ὁ Τηλέμαχος. Καὶ ὁ Δημόκριτος ἔφη, Τιμοκλῆς ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητὴς, (ἦν δὲ καὶ τραγῳδίας,) ἐν μὲν δράματι Λήθῃ φησί·

Μετὰ τοῦτον αὐτῷ Τηλέμαχος συνετύγχανε.
Καὶ τοῦτον ἀσπασάμενος ἡδέως πάνυ,
ἔπειτα „Χρῆσόν μοι σὺ, φησὶ, τὰς χύτρας,
ἐν αἷς σανῆφας τοὺς κυάμους.“ Καὶ ταῦτά τε
εἴρητο καὶ παριόντα Φειδιππον πάνυ
τὸν Χαιρεφίλου πόρρωθεν ἀπιδὼν, τὸν παχὺν,
ἐπόπτευσεν, εἶτ' ἐκέλευσε πέμπειν σαργάνας.

Ὅτι δὲ καὶ τῶν δήμων Ἀχαρνεὺς ὁ Τηλέμαχος, ὁ αὐτὸς ποιητής φησιν ἐν Διονύσῳ, οὕτως·

Ὁ δ' Ἀχαρνικὸς Τηλέμαχος ἔτι δημηγορεῖ.
Οὗτος δ' ἔοικε τοῖς νεωνήτοις Σύροις.
Β. Πῶς, ἢ τί πράττων; Βούλομαι γὰρ εἰδέναι.
Α. Θανατηγὸν * * * καλὴν χύτραν φέρει.

Ἐν δ' Ἰκαρίοις σατύροις φησίν·

Ὥστ' ἔχειν οὐδὲν παρ' ἡμῖν. Νυκτερεύσας δ' ἀθλίως,
πρῶτα μὲν σκληρῶς καθεῦδον, εἶτα Θούδιππος ὁ λέων
παντελῶς ἔπηξεν ἡμᾶς, εἶθ' ὁ λιμὸς ἥπτετο.
Ἐφέρετο πρὸς Δίωνα τὸν διάπυρον· ἀλλὰ γὰρ
οὐδ' ἐκεῖνος οὐδὲν εἶχε. Πρὸς δὲ τὸν χρηστὸν δραμὼν
Τηλέμαχον Ἀχαρνέα, σωρόν τε κυάμων καταλαβὼν,
ἁρπάσας τούτων ἐνέτραγον. Ὁ δ' ὄνος ἡμᾶς ὡς ὁρᾷ
* * * ὁ Κηφισόδωρος, περὶ τὸ βῆμ' ἐπέρδετο.

(408) Ἐκ τούτων δῆλόν ἐστιν, ὅτι ὁ Τηλέμαχος, κυάμων χύτρας ἀεὶ σιτούμενος, ἦγε Πυανέψια πορδὴν ἑορτήν.

74. Ἔτνους δὲ κυαμίνου μνημονεύει Ἡγήσιππος ὁ κωμικὸς ἐν Τροχίλῳ, λέγων οὕτως·

Πρὸς ἐμαυτὸν ἐνθυμούμενος, νὴ τοὺς θεούς,
ὅσῳ διαφέρει σῦκα καρδάμων. Σὺ δὲ
Παύσωνι φῂς τῷ δεῖνι προσλελαληκέναι·
Β. Καὶ πρᾶγμά γ' ἠρώτα με δυστράπελος πάνυ,
ἔχον τε πολλὰς φροντίδων διεξόδους.
Α. Λέγ' αὐτό· καὶ γὰρ οὐκ ἀγέλοιόν ἐστ' ἴσως.
Β. Ἔτνος κυάμινον διότι τὴν μὲν γαστέρα
φυσᾷ, τὸ δὲ πῦρ οὔ. Α. Χάριεν οἷς γιγνώσκεται
τὸ πρᾶγμα τοῦ Παύσωνος. Ὡς δ' ἀεί ποτε
περὶ τοὺς κυάμους ἔσθ' οὗτος ὁ σοφιστὴς τέλος.

75. Τοιούτων οὖν πολλάκις λεγομένων, ὕδωρ ἐφέρετο κατὰ χειρῶν. Καὶ πάλιν ὁ Οὐλπιανὸς ἐζήτει, εἰ τὸ χέρνιβον εἴρηται, καθάπερ ἡμεῖς λέγομεν ἐν τῇ συνηθείᾳ. Καί τις αὐτῷ ἀπήντησε, λέγων τὸ ἐν Ἰλιάδι·

Ἦ ῥα, καὶ ἀμφίπολον ταμίην ἆτρυν' ὁ γεραιός,
χερσὶν ὕδωρ ἐπιχεῦσαι ἀκήρατον· ἡ δὲ παρέστη,
χέρνιβον ἀμφίπολος πρόχοόν θ' ἅμα χερσὶν ἔχουσα.

Ἀττικοὶ δὲ χερνίβιον λέγουσιν, ὡς Λυσίας ἐν τῷ κατὰ Ἀλκιβιάδου, λέγων οὕτως· „Τοῖς χρυσοῖς χερνιβίοις καὶ θυμιατηρίοις.“ Χειρόνιπτρον δ' Εὔπολις ἐν Δήμοις·

Κἂν τις τύχῃ πρῶτος δραμών, εἴληφε χειρόνιπτρον·
ἀνὴρ δ' ὅταν τις ἀγαθὸς ᾖ καὶ χρήσιμος πολίτης,
νικᾷ τε * * χρηστὸς ὤν, οὐκ ἔστι χειρόνιπτρον.

Ἐπίχαρμος δ' ἐν Θεαροῖς εἴρηκε χειρόνιβα, διὰ τούτων·

Κιθύρα, τρίποδες, ἅρματα, τράπεζαι χαλκέαι,
χειρόνιβα, λοιβάσια, λέβητες χάλκεοι.

ὑτόνως προφέρεσθαι. Τὰ γὰρ τοιάδε ῥηματικὰ συνθέ-
τα, εἰς ψ λήγοντα, γεγονότα παρὰ τὸν παρακείμενον, τὴν
παραλήγουσαν τοῦ παρακειμένου φυλάσσουσιν, ἄν τε ἔχῃ
οὗτον διὰ τῶν δύο μμ λεγόμενον, βαρύνεται, λέλειμμαι
λείβω, τέτριμμαι οἰκτρίψ, κέκλεμμαι βρόκλεψ, παρὰ
Σοφοκλεῖ Ἑρμῆς, βέβλεμμαι κατῶβλεψ, παρὰ Ἀρχελάῳ
τῷ Χερρονησίτῃ ἐν τοῖς Ἰδιοφυέσιν. Ἐν δὲ τοῖς πλαγί-
οις τὰ τοιαῦτα ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς φυλάττει τὴν τά-
ξιν. Ἀριστοφάνης δ' ἐν Ἥρωσι χερνίβιον εἴρηκεν.

77. Ἐχρῶντο δὲ εἰς τὰς χεῖρας, ἀποπλύνοντες αὐτάς,
καὶ σμήματι, ἀποῤῥύψεως χάριν, ὡς παρίστησιν Ἀντι-
φάνης ἐν Κωρύκῳ·

Ἐν ὅσῳ δ' ἀκροῶμαί σου κέλευσον * τινα
φέρειν ἀπονίψασθαι. Β. δότω τις δεῦρ' ὕδωρ,
καὶ σμῆμα.

Ἔτι δὲ καὶ εὐώδεσι τὰς χεῖρας κατεχρίοντο, τὰς ἀπομαγ-
δαλίας ἀτιμάσαντες, ἃς Λακεδαιμόνιοι ἑκάλουν κυνάδας,
ὡς φησι Πολέμων ἐν τῇ περὶ ὀνομάτων ἀδόξων ἐπιστολῇ.
Περὶ δὲ τοῦ εὐώδεσι χρίεσθαι τὰς χεῖρας Ἐπιγένης ἢ Ἀν-
τιφάνης φησὶν ἐν Ἀργυρίου ἀφανισμῷ οὕτως·

Καὶ τότε περιπατήσεις, κἀπονίψει κατὰ τρόπον
τὰς χεῖρας, εὐώδη λαβὼν τὴν γῆν.

Καὶ Φιλόξενος δ' ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Δείπνῳ φησίν·

Ἔπειτα δὲ παῖδες
νιπτῆρ' ἔδοσαν κατὰ χειρῶν
σμήμασιν ἰρινομίκτοις
χλιεροθαλπὲς ὕδωρ ἐπεγχέοντες
τόσσον, ὅσον ἔχρηζεν.
ἐκτρίμματα λαμπρὰ
σινδονυφῆ δίδοσαν,

Πλείων δὲ χρῆσις κατὰ χειρὸς ὕδωρ εἴωθε λέγειν, ὡς Εὔπολις ἐν Χρυσῷ γένει, καὶ Ἀμειψίας Σφενδόνῃ, Ἀλκαῖός τε ἐν Ἱερᾷ γάμῳ. Πλεῖστον δ' ἐστὶ τοῦτο. Φιλύλλιος δὲ ἐν Λύγῃ κατὰ χειρῶν εἴρηκεν, οὕτως·

Καὶ δὴ δεδειπνήκασιν αἱ γυναῖκες· ἀλλ' ἀφαιρεῖν
ὥρα' στὶν ἤδη τὰς τραπέζας, εἶτα παρακορῆσαι,
ἔπειτα κατὰ χειρῶν ἑκάστῃ, καὶ μύρον τι δοῦναι.

Μένανδρος Ὑδρίᾳ·

Οἱ δὲ, κατὰ χειρῶν λαβόντες, περιμένουσι φίλτατοι.

76. Ἀριστοφάνης δ' ὁ γραμματικὸς ἐν τοῖς πρὸς τοὺς Καλλιμάχου πίνακας χλευάζει τοὺς οὐκ εἰδότας τὴν διαφορὰν τοῦ τε κατὰ χειρὸς καὶ τοῦ ἀπονίψασθαι. Παρὰ γὰρ τοῖς παλαιοῖς τὸ μὲν πρὸ ἀρίστου καὶ δείπνου λέγεσθαι κατὰ χειρός, τὸ δὲ μετὰ τοῦτ' ἀπονίψασθαι. Ἔοικε δ' ὁ γραμματικὸς τοῦτο πεφυλαχέναι παρὰ τοῖς (409) Ἀττικοῖς. Ἐπεί τοι Ὅμηρος πὴ μέν φησι·

Νίψασθαι· παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.

πὴ δέ·

Τοῖσι δὲ κήρυκες μὲν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν,
σῖτον δὲ δμωαὶ παρενήνεον ἐν κανέοισι.

Καὶ Σώφρων ἐν γυνεικείοις· „Τάλαινα Καικόα, κατὰ χειρὸς δοῦσα, ἀπόδος πόχ' ἁμῖν τὰν τράπεζαν." Παρὰ μέντοι τοῖς τραγικοῖς καὶ τοῖς κωμικοῖς παροξυτόνως ἀνέγνωσται χερνίβα. παρ' Εὐριπίδῃ ἐν Ἡρακλεῖ·

Εἰς χερνίβ' ὡς βάψειεν Ἀλκμήνης γόνος.

Ἀλλὰ καὶ παρ' Εὐπόλιδι ἐν Αἰξίν·

Αὐτοῦ τὴν χερνίβα παύσεις.

Ἔστι δὲ ὕδωρ, εἰς ὃ ἀπέβαπτον δαλὸν, ἐκ τοῦ βωμοῦ λαμβάνοντες, ἐφ' οὗ τὴν θυσίαν ἐπετέλουν· καὶ τούτῳ περιῤῥαίνοντες τοὺς παρόντας ἥγιζον. Χρὴ μέντοι προπαρο-

ξυτόνως προφέρεσθαι. Τὰ γὰρ τοιάδε ῥηματικὰ συνθέντα, εἰς ψ λήγοντα, γεγονότα παρὰ τὸν παρακείμενον, τὴν παραλήγουσαν τοῦ παρακειμένου φυλάσσουσιν, ἄν τε ἔχῃ τοῦτον διὰ τῶν δύο μμ λεγόμενον, βαρύνεται, λέλειμμαι αἰγίλιψ, τέτριμμαι οἰκότριψ, κέκλεμμαι βοόκλεψ, παρὰ Σοφοκλεῖ Ἑρμῆς, βέβλεμμαι κατῶβλεψ, παρὰ Ἀρχελάῳ τῷ Χερρονησίτῃ ἐν τοῖς Ἰδιοφυέσιν. Ἐν δὲ τοῖς πλαγίοις τὰ τοιαῦτα ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς φυλάττει τὴν τάσιν. Ἀριστοφάνης δ' ἐν Ἥρωσι χερνίβιον εἴρηκεν.

77. Ἐχρῶντο δὲ εἰς τὰς χεῖρας, ἀποπλύνοντες αὐτάς, καὶ σμήματι, ἀποῤῥύψεως χάριν, ὡς παρίστησιν Ἀντιφάνης ἐν Κωρύκῳ·

Ἐν ὅσῳ δ' ἀκροῶμαί σου κέλευσον * τινα
φέρειν ἀπονίψασθαι. Β. δότω τὶς δεῦρ' ὕδωρ,
καὶ σμῆμα.

Ἔτι δὲ καὶ εὐώδεσι τὰς χεῖρας κατεχρίοντο, τὰς ἀπομαγδαλίας ἀτιμάσαντες, ἃς Λακεδαιμόνιοι ἑκάλουν κυνάδας, ὡς φησι Πολέμων ἐν τῇ περὶ ὀνομάτων ἀδόξων ἐπιστολῇ. Περὶ δὲ τοῦ εὐώδεσι χρίεσθαι τὰς χεῖρας Ἐπιγένης ἢ Ἀντιφάνης φησὶν ἐν Ἀργυρίου ἀφανισμῷ οὕτως·

Καὶ τότε περιπατήσεις, κἀπονίψει κατὰ τρόπον
τὰς χεῖρας, εὐώδη λαβὼν τὴν γῆν.

Καὶ Φιλόξενος δ' ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Δείπνῳ φησίν·

Ἔπειτα δὲ παῖδες
νιπτῆρ' ἔδοσαν κατὰ χειρῶν
σμήμασιν ἰρινομίκτοις
χλιεροθαλπὲς ὕδωρ ἐπεγχέοντες
τόσσον, ὅσον ἔχρῃζεν.
ἑκτρίμματα λαμπρὰ
σινδονυφῆ δίδοσαν,

73. Αὕτη παρ' ἡμῶν, Οὐλπιανέ, ἡ βαλλητύς. Σὺ δ', ὅταν βουληθῇς, ἐρεῖς περὶ τῆς Ἐλευσῖνι. Καὶ ὁ Οὐλπιανός, Ἀλλά με ἀνέμνησας, καλὲ Δημόκριτε; μνησθεὶς χύτρας, ποθοῦντα μαθεῖν πολλάκις, τίς ἡ Τηλεμάχου καλουμένη χύτρα, καὶ τίς ὁ Τηλέμαχος. Καὶ ὁ Δημόκριτος ἔφη, Τιμοκλῆς ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητής, (ἦν δὲ καὶ τραγῳδίας,) ἐν μὲν δράματι Λήθῃ φησί·

Μετὰ τοῦτον αὐτῷ Τηλέμαχος συνετύγχανε.
Καὶ τοῦτον ἀσπασάμενος ἡδέως πάνυ,
ἔπειτα „Χρῆσόν μοι σὺ, φησὶ, τὰς χύτρας,
ἐν αἷς σιωπῶμας τοὺς κυάμους.“ Καὶ ταῦτά τε
εἴρητο καὶ παριόντα Φείδιππον πάνυ
τὸν Χαιρεφίλου πόρρωθεν ἀπιδὼν, τὸν παχὺν,
ἐπόππυσεν, εἶτ' ἐκέλευσε πέμπειν σαργάνας.

Ὅτι δὲ καὶ τῶν δήμων Ἀχαρνεὺς ὁ Τηλέμαχος, ὁ αὐτὸς ποιητής φησιν ἐν Διονύσῳ, οὕτως·

Ὁ δ' Ἀχαρνικὸς Τηλέμαχος ἔτι δημηγορεῖ.
Οὗτος δ' ἔοικε τοῖς νεωνήτοις Σύροις.
Β. Πῶς, ἢ τί πράττων; Βούλομαι γὰρ εἰδέναι.
Α. Θανατηγὸν * * * καλὴν χύτραν φέρει.

Ἐν δ' Ἰκαρίοις σατύροις φησίν·

Ὥστ' ἔχειν οὐδὲν παρ' ἡμῖν. Νυκτερεύσας δ' ἀθλίως,
πρῶτα μὲν σκληρῶς καθεῦδον, εἶτα Θούδιππος ὁ λέων
παντελῶς ἔπηξεν ἡμᾶς, εἶθ' ὁ λιμὸς ἥπτετο.
Ἐφέρετο πρὸς Δίωνα τὸν διάπυρον· ἀλλὰ γὰρ
οὐδ' ἐκεῖνος οὐδὲν εἶχε. Πρὸς δὲ τὸν χρηστὸν δραμὼν
Τηλέμαχον Ἀχαρνέα, σωρόν τε κυάμων καταλαβὼν,
ἁρπάσας τούτων ἐνέτραγον. Ὁ δ' ὄνος ἡμᾶς ὡς ὁρᾷ
* * * ὁ Κηφισόδωρος, περὶ τὸ βῆμ' ἐπέρδετο.

(408) Ἐκ τούτων δῆλόν ἐστιν, ὅτι ὁ Τηλέμαχος, κυάμων χύτρας ἀεὶ σιτούμενος, ἦγε Πυανέψια πορδὴν ἑορτήν.

74. Ἔτνους δὲ κυαμίνου μνημονεύει Ἡνίοχος ὁ κωμικὸς ἐν Τροχίλῳ, λέγων οὕτως·

Πρὸς ἐμαυτὸν ἐνθυμούμενος, νὴ τοὺς θεούς,
ὅσῳ διαφέρει σῦκα καρδάμων. Σὺ δὲ
Παύσωνι φῂς τῷ δεῖνι προσλελαληκέναι·
Β. Καὶ πρᾶγμά γ' ἠρώτα με δυστράπελον πάνυ,
ἔχον τε πολλὰς φροντίδων διεξόδους.
Α. Λέγ' αὐτό· καὶ γὰρ οὐκ ἀγέλοιόν ἐστ' ἴσως.
Β. Ἔτνος κυάμινον διότι τὴν μὲν γαστέρα
φυσᾷ, τὸ δὲ πῦρ οὔ. Α. Χάριεν οἷς γιγνώσκεται
τὸ πρᾶγμα τοῦ Παύσωνος. Ὡς δ' ἀεί ποτε
περὶ τοὺς κυάμους ἔσθ' οὗτος ὁ σοφιστὴς τέλος.

75. Τοιούτων οὖν πολλάκις λεγομένων, ὕδωρ ἐφέρετο κατὰ χειρῶν. Καὶ πάλιν ὁ Οὐλπιανὸς ἐζήτει, εἰ τὸ χέρνιβον εἴρηται, καθάπερ ἡμεῖς λέγομεν ἐν τῇ συνηθείᾳ. Καί τις αὐτῷ ἀπήντησε, λέγων τὸ ἐν Ἰλιάδι·

Ἦ ῥα, καὶ ἀμφίπολον ταμίην ἄπτρυν ὁ γεραιὸς,
χερσὶν ὕδωρ ἐπιχεῦσαι ἀκήρατον· ἡ δὲ παρέστη,
χέρνιβον ἀμφίπολος πρόχοόν θ' ἅμα χερσὶν ἔχουσα.

Ἀττικοὶ δὲ χερνίβιον λέγουσιν, ὡς Λυσίας ἐν τῷ κατὰ Ἀλκιβιάδου, λέγων οὕτως· „Τοῖς χρυσοῖς χερνιβίοις καὶ θυμιατηρίοις.“ Χειρόνιπτρον δ' Εὔπολις ἐν Δήμοις·

Κἄν τις τύχῃ πρῶτος δραμών, εἴληφε χειρόνιπτρον·
ἀνὴρ δ' ὅταν τις ἀγαθὸς ᾖ καὶ χρήσιμος πολίτης,
νικᾷ τε * * χρηστὸς ὢν, οὐκ ἔστι χειρόνιπτρον.

Ἐπίχαρμος δ' ἐν Θεαροῖς εἴρηκε χειρόνιβα, διὰ τούτων·

Κιθύρα, τρίποδες, ἅρματα, τράπεζαι χαλκέαι,
χειρόνιβα, λοιβάσια, λέβητες χάλκεοι.

Πλείων δὲ χρῆσις κατὰ χειρὸς ὕδωρ εἴωθε λέγειν, ὡς Εὔπολις ἐν Χρυσῷ γένει, καὶ Ἀμειψίας Σφενδόνῃ, Ἀλκαῖός τε ἐν Ἱερᾷ γάμῳ. Πλεῖστον δ' ἐστὶ τοῦτο. Φιλύλλιος δὲ ἐν Λύγῃ κατὰ χειρῶν εἴρηκεν, οὕτως·

Καὶ δὴ δεδειπνήκασιν αἱ γυναῖκες· ἀλλ' ἀφαιρεῖν
ὥρα' στὶν ἤδη τὰς τραπέζας, εἶτα παρακοῆσαι,
ἔπειτα κατὰ χειρῶν ἑκάστῃ, καὶ μύρον τι δοῦναι.

Μένανδρος Ὑδρίᾳ·

Οἱ δὲ, κατὰ χειρῶν λαβόντες, περιμένουσι φίλτατοι.

76. Ἀριστοφάνης δ' ὁ γραμματικὸς ἐν τοῖς πρὸς τοὺς Καλλιμάχου πίνακας χλευάζει τοὺς οὐκ εἰδότας τὴν διαφορὰν τοῦ τε κατὰ χειρὸς καὶ τοῦ ἀπονίψασθαι. Παρὰ γὰρ τοῖς παλαιοῖς τὸ μὲν πρὸ ἀρίστου καὶ δείπνου λέγεσθαι κατὰ χειρὸς, τὸ δὲ μετὰ τοῦτ' ἀπονίψασθαι. Ἔοικε δ' ὁ γραμματικὸς τοῦτο πεφυλαχέναι παρὰ τοῖς (409) Ἀττικοῖς. Ἐπεί τοι Ὅμηρος πὴ μέν φησι·

Νίψασθαι· παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.

πὴ δέ·

Τοῖσι δὲ κήρυκες μὲν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν,
σῖτον δὲ δμωαὶ παρενήνεον ἐν κανέοισι.

Καὶ Σώφρων ἐν γυνεικείοις· „Τάλαινα Καικόα, κατὰ χειρὸς δοῦσα, ἀπόδος πόχ' ἁμῖν τὰν τράπεζαν.“ Παρὰ μέντοι τοῖς τραγικοῖς καὶ τοῖς κωμικοῖς παροξυτόνως ἀνέγνωσται χερνίβα. παρ' Εὐριπίδῃ ἐν Ἡρακλεῖ·

Εἰς χερνίβ' ὡς βάψειεν Ἀλκμήνης γόνος.

Ἀλλὰ καὶ παρ' Εὐπόλιδι ἐν Αἰξίν·

Αὐτοῦ τὴν χερνίβα παύσεις.

Ἔστι δὲ ὕδωρ, εἰς ὃ ἀπέβαπτον δαλὸν, ἐκ τοῦ βωμοῦ λαμβάνοντες, ἐφ' οὗ τὴν θυσίαν ἐπετέλουν· καὶ τούτῳ περιῤῥαίνοντες τοὺς παρόντας ἥγιζον. Χρὴ μέντοι προπαρο-

ξυτόνως προφέρεσθαι. Τὰ γὰρ τοιάδε ῥηματικὰ συνθέντα, εἰς ψ λήγοντα, γεγονότα παρὰ τὸν παρακείμενον, τὴν παραλήγουσαν τοῦ παρακειμένου φυλάσσουσιν, ἂν τε ἔχῃ τοῦτον διὰ τῶν δύο μμ λεγόμενον, βαρύνεται, λέλειμμαι αἰγίλιψ, τέτριμμαι οἰκότριψ, κέκλεμμαι βοόκλεψ, παρὰ Σοφοκλεῖ Ἑρμῆς, βέβλεμμαι κατῶβλεψ, παρὰ Ἀρχελάῳ τῷ Χερρονησίτῃ ἐν τοῖς Ἰδιοφυέσιν. Ἐν δὲ τοῖς πλαγίοις τὰ τοιαῦτα ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς φυλάττει τὴν τάσιν. Ἀριστοφάνης δ' ἐν Ἥρωσι χερνίβιον εἴρηκεν.

77. Ἐχρῶντο δὲ εἰς τὰς χεῖρας, ἀποπλύνοντες αὐτάς, καὶ σμήματι, ἀπορρύψεως χάριν, ὡς παρίστησιν Ἀντιφάνης ἐν Κωρύκῳ·

Ἐν ὅσῳ δ' ἀκροῶμαί σου κέλευσον * τινα
φέρειν ἀπονίψασθαι. Β. δότω τὶς δεῦρ' ὕδωρ,
καὶ σμῆμα.

Ἔτι δὲ καὶ εὐώδεσι τὰς χεῖρας κατεχρίοντο, τὰς ἀπομαγδαλίας ἀτιμάσαντες, ἃς Λακεδαιμόνιοι ἑκάλουν κυνάδας, ὡς φησι Πολέμων ἐν τῇ περὶ ὀνομάτων ἀδόξων ἐπιστολῇ. Περὶ δὲ τοῦ εὐώδεσι χρίεσθαι τὰς χεῖρας Ἐπιγένης ἢ Ἀντιφάνης φησὶν ἐν Ἀργυρίου ἀφανισμῷ οὕτως·

Καὶ τότε περιπατήσεις, κἀπονίψει κατὰ τρόπον
τὰς χεῖρας, εὐώδη λαβὼν τὴν γῆν.

Καὶ Φιλόξενος δ' ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Δείπνῳ φησίν·

Ἔπειτα δὲ παῖδες
νιπτῆρ' ἔδοσαν κατὰ χειρῶν
σμήμασιν ἰρινομίκτοις
χλιεροθαλπὲς ὕδωρ ἐπεγχέοντες
τόσσον, ὅσον ἔχρῃζεν.
ἐκτρίμματα λαμπρὰ
σινδονυφῆ δίδοσαν,

χρίματά τ' ἀμβροσίοδμα
καὶ στεφάνους ἰοθαλέας.

Δρόμων δ' ἐν Ψαλτρίᾳ·

Ἐπεὶ δὲ θᾶττον ἦμεν ἠριστηκότες,
ὁ παῖς περιεῖλε τὰς τραπέζας, νίμματα
ἐπέχει τις, ἀπενιζόμεθα, τοὺς στεφάνους πάλιν
τοὶς ἰρίνους λαβόντες ἐστεφανούμεθα.

78. Ἐκάλουν δ' ἀπόνιπτρον τὸ ἀπόνιμμα τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν. Ἀριστοφάνης·

Ὥσπερ ἀπόνιπτρον ἐκχέοντες ἑσπέρας.

Ἴσως δὲ καὶ τὴν λεκάνην οὕτως ἔλεγον, ἐν ᾧ τρόπῳ καὶ χειρόνιπτρον. Ἰδίως δὲ καλεῖται παρ' Ἀθηναίοις ἀπόνιμμα ἐπὶ τῶν εἰς τιμὴν τοῖς νεκροῖς γινομένων, καὶ ἐπὶ τῶν τοὺς ἐναγεῖς καθαιρόντων, ὡς καὶ Κλείδημος ἐν τῷ ἐπι-(410) γραφομένῳ Ἐξηγητικῷ. Προθεὶς γὰρ περὶ ἐναγισμῶν, γράφει τάδε· „Ὀρυξαι βόθυνον πρὸς ἑσπέραν τοῦ σήματος. Ἔπειτα παρὰ τὸν βόθυνον πρὸς ἑσπέραν βλέπε, ὕδωρ κατάχεε, λέγων τάδε, Ἡμῖν ἀπόνιμμα, οἷς χρὴ καὶ οἷς θέμις. Ἔπειτα αὖθις μύρον κατάχεε.“ Παρέθετο ταῦτα καὶ Δωρόθεος, φάσκων καὶ ἐν τοῖς τῶν θυγατριδῶν πατρίοις τάδε γεγράφθαι περὶ τῆς τῶν ἱκετῶν καθάρσεως· „Ἔπειτ' ἀπονιψάμενος αὐτὸς, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ σπλαγχνεύοντες, ὕδωρ λαβὼν κάθαιρε, ἀπόνιζε τὸ αἷμα τοῦ καθαιρομένου, καὶ μετὰ τὸ ἀπόνιμμα ἀνακινήσας εἰς ταυτὸ ἔγχεε.“

79. Χειρόμακτρον δὲ καλεῖται, ᾧ τὰς χεῖρας ἀπεμάττοντο ὠμολίνῳ· ὅπερ ἐν τοῖς προκειμένοις Φιλόξενος ὁ Κυθήριος ὠνόμασεν ἔκτριμμα. Ἀριστοφάνης Ταγηνισταῖς·

Φέρε, παῖ, ταχέως κατὰ χειρὸς ὕδωρ,
παράπεμπε τὸ χειρόμακτρον.

(*Σημειωτέον δὲ, ὅτι καὶ μετὰ τὸ δειπνῆσαι κατὰ χειρὸς ἔλεγον, οὐχ ὡς Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικός φησιν, ὅτι πρὶν φαγεῖν οἱ Ἀττικοὶ κατὰ χειρὸς ἔλεγον, μετὰ δὲ τὸ δειπνῆσαι τὸ νίψασθαι.*) *Σοφοκλῆς Οἰνομάῳ·*

Σκυθιστὶ χειρόμακτρον ἐκκεκαρμένος.

Καὶ Ἡρόδοτος ἐν δευτέρᾳ. Ξενοφῶν δ' ἐν πρώτῳ Παιδείας γράφει· „Ὅταν δὲ τούτων τινὸς θίγῃς, εὐθὺς ἀποκαθαίρεις τὴν χεῖρα εἰς τὰ χειρόμακτρα, ὡς πάνυ ἀχθόμενος, ὅτι κατάπλεά σοι ἀπ' αὐτῶν ἐγένετο.“ Πολέμων δ' ἐν ἕκτῳ τῶν πρὸς Ἀντίγονον καὶ Ἀδαῖον περὶ τῆς διαφορᾶς λέγει τοῦ κατὰ χειρὸς πρὸς τὸ νίψασθαι. Δημόνικος δ' ἐν τῷ Ἀχελωνίῳ τὸ πρὸ τοῦ δείπνου κατὰ χειρός φησι, διὰ τούτων·

Ἐσπουδάκει δ' ἕκαστος, ὡς ἂν ἐσθίων
ἅμα τ' ὀξύπεινον ἄνδρα καὶ Βοιώτιον.

Τὸ γοῦν κατὰ χειρὸς περιγράφει πᾶς, ὅτι μετὰ δεῖπνον αὐτῷ τοῦτο γίγνεται λαβεῖν. Ὠμολίνου δὲ μέμνηται Κρατῖνος ἐν Ἀρχιλόχοις· „Ὠμολίνοις κόμη βρύουσ', ἀτιμίας πλέως.“ Σαπφὼ δ' ὅταν λέγῃ ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν μελῶν πρὸς τὴν Ἀφροδίτην· „Χειρόμακτρα δὲ καγγόνων πορφυρᾶ, καὶ ταῦτα μὲν ἀτιμάσεις ἔπεμψα πυφωκαας δῶρα τίμια.“ Καγγόνων κόσμον λέγει κεφαλῆς τὰ χειρόμακτρα. Ὡς καὶ Ἑκαταῖος δηλοῖ ἢ ὁ γεγραφὼς τὰς περιηγήσεις ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐπιγραφομένῃ· „Γυναῖκες δ' ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχουσι χειρόμακτρα. Ἡρόδοτος δ' ἐν τῇ δευτέρᾳ φησί· „Μετὰ δὲ ταῦτα ἔλεγον, τοῦτον τὸν βασιλέα ζωὸν καταβῆναι κάτω εἰς ὃν οἱ Ἕλληνες Ἅιδην νομίζουσι, κἀκεῖθι συγκυβεύειν τῇ Δήμητρι, καὶ τὰ μὲν νικᾶν

αὐτὴν, τὰ δὲ ἐσσοῦσθαι ὑπ᾽ αὐτῆς· καί μιν πάλιν ἀναφικέσθαι, δῶρον ἔχοντα παρ᾽ αὐτῆς χειρόμακτρον χρύσεον."

80. Τὸν δὲ τῷ χερνίβῳ ῥάναντα παῖδα, διδόντα κατὰ χειρὸς Ἡρακλεῖ ὕδωρ, ὃν ἀπέκτεινεν ὁ Ἡρακλῆς κονδύλῳ, Ἑλλάνικος μὲν ἐν ταῖς ἱστορίαις Ἄρχιαν φησὶ καλεῖσθαι· δι᾽ ὃν καὶ ἐξεχώρησε Καλυδῶνος· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τῆς Φορωνίδος Χερίαν αὐτὸν ὀνομάζει· Ἡρόδω-
(411) ρος δ᾽ ἐν ἑπταικαιδεκάτῃ τοῦ καθ᾽ Ἡρακλέα λόγου Εὔνομον. Καὶ Κύαθον δὲ τὸν Πύλητος μὲν υἱὸν, ἀδελφὸν δὲ Ἀντιμάχου, ἀπέκτεινεν ἄκων Ἡρακλῆς, οἰνοχοοῦντα αὐτῷ, ὡς Νίκανδρος ἱστορεῖ ἐν δευτέρῳ Οἰταϊκῶν· ᾧ καὶ ἀνεῖσθαί φησι τέμενος ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους ἐν Προσχίῳ, ὃ μέχρι νῦν προσαγορεύεσθαι Οἰνοχόου.

Ἡμεῖς δ᾽ ἐνταῦθα καταπαύσαντες τὸν λόγον, ἀρχὴν ποιησόμεθα τῶν ἑξῆς ἀπὸ τῆς τοῦ Ἡρακλέους ἀδηφαγίας.
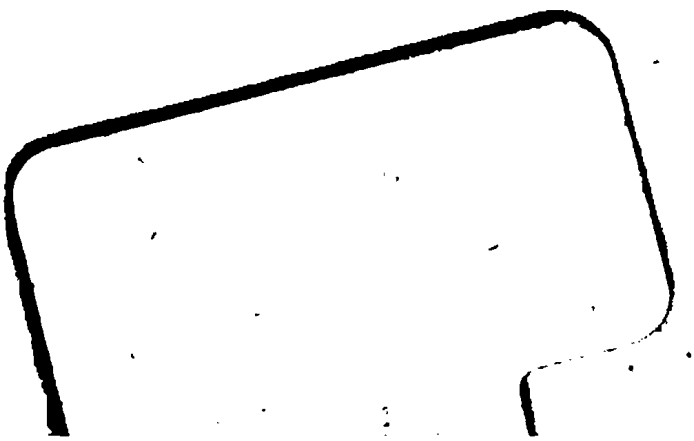
MAR 8 1913